

Damasceus libri 4 de orthodoxa fide

Sermones xx Eusebii

Vita Iohannis Chrysostomi

Apologia Pamphili pro Origine

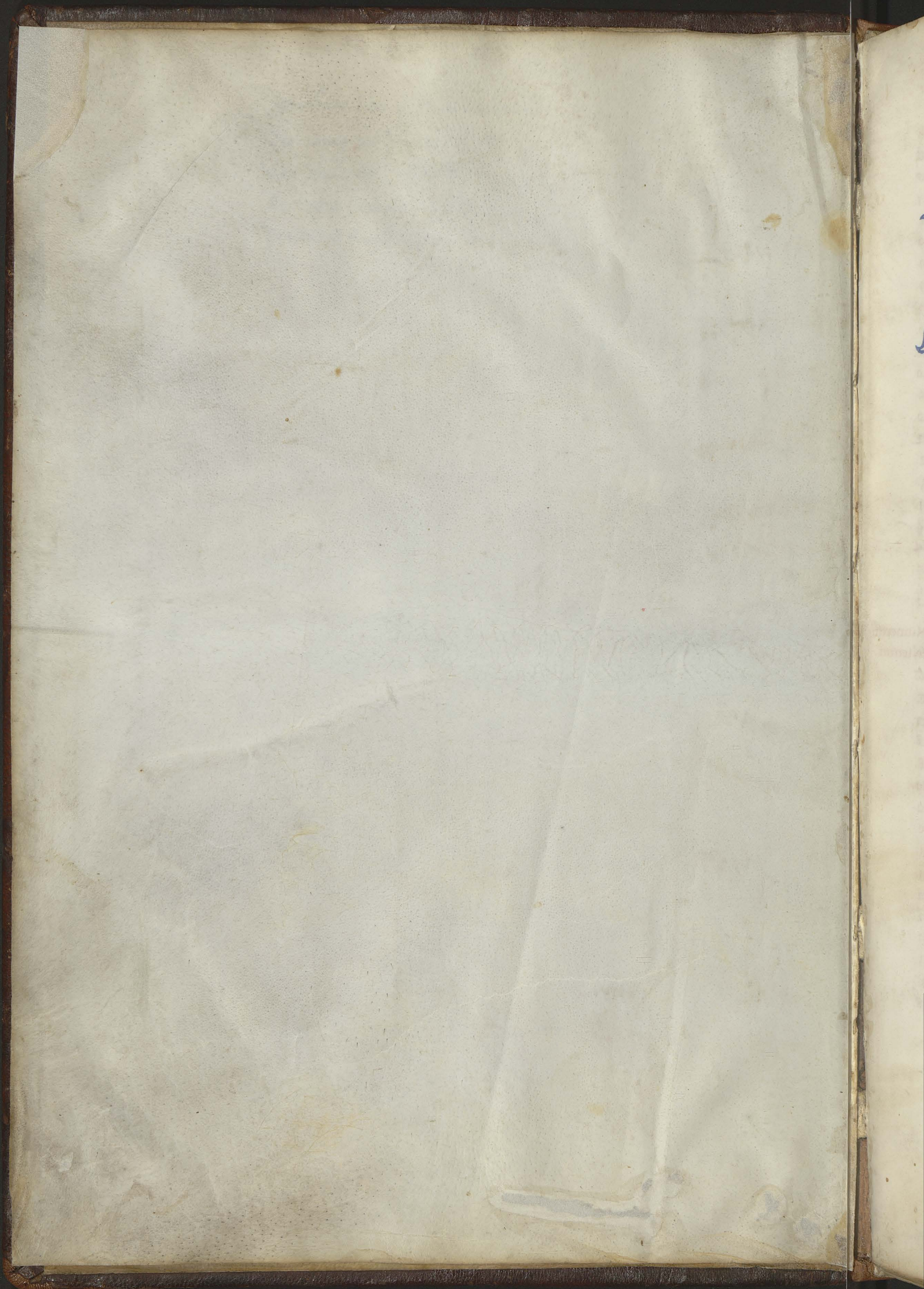
Tractatus Ruffini pro eodem Origene

N. Inv. 1404.

Liber Bibliothecae Universitatis Cracoviensis.

Ad C. m. d. a.

AA 11
3

Incipit tabula iohannis presbiteri damasceni li-
brorum quatuor in quibus est traditio certa ortho-
doxe fidei. & primo tabula capitulorum libri pri-
mi incipit feliciter.

Quoniam incomprehensibilis est deus: et quoniam
niam non oportet querere et circumscribere
ea quae non sunt tradita nobis a sanctis prophetis
& apostolis & euangelistis.

De ineffabilibus et ineffabilibus et cognoscibilibus & incognitis.

Demonstratio quoniam deus est.

De eo quod deus est quoniam est incomprehensibilis.

Demonstratio quoniam unus est deus et non multi.

De logico id est uerbo dei.

De spiritu sancto.

De sancta trinitate.

De convenientibus filio.

De convenientibus spiritui sancto.

De tribus personis simul indistantia earum et re & ratione.

De his quae in deo dicuntur.

De diuina unione et distinctione & separatione.

De his quae corporaliter in deo dicuntur.

De eisdem adhuc.

De loco dei et quoniam solus deus est incircumscriptibilis.

De angelis.

De animabus.

Proprietates diuinae naturae sanctae trinitatis.

Incipit tabula capitulorum libri secundi eiusdem
iohannis damasceni.

De seculo.

De conditione.

De angelis.

De diabolo & demone.

De creatione uisibili.

De celo.

De lumine ignis luminariū solis et lunae & astroꝝ.

De aere et uentis.

De uento.

De aquis.

Incipiunt principia capi-
tulum libri primi.

Incipit numerus
foliorum.

Deum nemo uidit unquam. 1.

Oportet igitur eum qui de deo. 1.

Quoniam igitur est quidem. 1.

Quoniam igitur quidem ma. 2.

Quoniam igitur est quidem deo. 3.

Sic igitur unus et solus deus. 3.

Oportet autem uerbum et spiritum. 3.

Credendum ergo est in unum. 4.

Docet igitur sancta catholica. 4.

Similiter credimus et in unum. 6.

Oportet autem scire quod aliud est. 6.

Deus simplex est et incompressus. 7.

Igitur omnia quidem haec co. 7.

Quia uero plura in deo corporaliter. 8.

Sic igitur ex sacris quidem edo. 8.

Locus est corporalis finis eius. 8.

Angelus autem corporaliter quidem. 9.

Anima uero colligata est corpori. 9.

Increabile sine principio im. 9.

Incipiunt principia capitu-
lorum libri secundi. Numerus
foliorum.

Ipsae secula fecit qui existebat. 10.

Quia igitur bonus est et super. 10.

Ipsae angelorum est factor. 10.

Ex his angelis uirtutibus. 11.

Ipsae quidem deus noster. 12.

Celum est circumtinentia uisibilis. 12.

Ignis unum quatuor elemen- 13.

Aer est elementum tenuissimum. 14.

Ventus est motus aeris. 14.

Sed et aqua unum quatuor ele- 14.

D e terra.	T erra unum est elementoz.	16.
D e paradiso.	Q uia uero ex uisibili et inuisi.	16.
D e homine.	I ta igitur intelligibilem.	17.
D e letitia.	L etitiam he quidem sunt.	18.
D e tristitia.	T ristitie uero species sunt qua.	19.
D e timore.	D iuiditur aut et timor.	19.
D e ira.	I ra uero est feruor eius q.	19.
D e imaginatione.	I maginatum est uirtus.	19.
D e sensu.	S ensus est uirtus anime.	19.
D e cogitatio.	E x cogitatu uero sunt indi.	20.
D e memoria.	M emoratum aut est meo.	20.
D e interius disposito.	R ursus aut diuiditur roe.	20.
D e passione & operatione.	P assio equiuoce dicitur.	20.
D e operatione uel actione.	O portet scire quod omis pdicta.	22.
D e uoluntario & inuoluntario.	Q uia uero inuoluntarium.	22.
D e eo quod in nobis est liberum arbitrium.	Q ui de libero arbitrio sermo e.	23.
D e his que fiunt.	C orum que fiunt hec quid.	23.
P ropter quam cam liberi arbitrij facti sumus.	I n quibus igitur cum ratio.	24.
D e his que non sunt in nobis.	C orum aut que non in nob.	24.
D e prouidentia.	P rouidentia igitur est.	24.
D e precognitione uel predestinatione.	O portet noscere quod oia.	24.

Incipit tabula capitulorum libri tertij eiusdem iohannis damasceni.

modo con.

D e diuina dispensatione et de ea q ad nos cura.	H ac igitur immissione ar.	26.
D e materia inceptionis uerbi dei et diuina eigrar.	A ngelus enim dei misus est.	26.
D e duabus naturis.	I nconuertibiliter enim &	27.
D e modo retributionis rei distinctionis uel remu.	I gitur quoniam quidem.	28.
D e numero naturarum.	Q uoadmodum aut in deitate.	28.
Q uoniam omnis diuina na in una sui ypostasi.	C omunia et uniuersalia.	29.
D e una uerbi dei composita ypostasi.	P resse quidem in temporal.	30.
A d dicentes sub continua qutate reducit de nae.	S i aut quis interrogans.	30.
A d illum si non est natura anipostaseos obuiatio.	E t si non est natura anipo.	31.
D e trisagio.	H inc et eam que in trisagio.	31.
D e ea que in specie et indiuiduo & atomo cosideat.	N atura uel nuda contem.	32.
Q uoniam theotocos. i. dei genitrix que sancta uigo.	T heotocon aut idest dei ge.	32.
C apl'm xij.	P erfectum aut deum confi.	33.
D e uoluntatib antexuision. i. liberis arbitrij. d. n. x.	I gitur quia quidem duas.	33.
D e actionib que sunt in dno nro iesu xpo.	D uas autem actiones aim.	36.
A dusul dicentes si duaru naturaru et actionu &	S ingularis quidem homo.	38.

Incipiunt principia capitulorum libri tertij. Numerus foliorum.

Quod deificata est natura domini & uoluta.

Amplius de uoluntatibus & autexuſion. &c.

De theandrica idest de uirtu actione.

De naturalibus et indetractabilibus passionibus.

De ignorantia & seruitute.

Periprocopis. i. dei perfectione.

De timore.

De domini oratione.

De ystos idest familiaritate & proprietate.

De passione dñi nři et impassibilitate eius deitatis.

De eo quod inseparabilis pmanſit uerbi deitas & incor. &c.

Per ydiaſtoras & ſtoras. i. de destructione & corrupt.

De descensione in infernum.

De his que post resurrectionem.

De eo quod est a dextris dei sedere.

Aduerſq̃ dicentis si duarū nărū xps ul' creator uult.

Ad interrogantis ypostasis x̄ creabilis ē aut increata.

De homine qñ uocatus est xpus.

Ad interrogantis uel duas nās genuit sancta ugo.

Qualiter primogenitus dei et unigenitus.

Ad dicentis uel sub continua quantitate reducit.

Oporteret scire q̃ non scdm ter. 39.

Deum pfectum et hominem. 39.

Beatissimus dionysius nouam. 40.

Confitemur aut qm om̄s. 41.

Oporteret cognoscere quonia. 41.

Proficere autem dicitur sa. 42.

Timoris nomen duplicem. 42.

Oratio est ascensus intellectus. 42.

Oporteret scire quod due ystis. 43.

Ipsum igitur dei uerbum. 43.

Impeccabilis enī dominus. 43.

Thoras idest corruptionis. 43.

Descendit in infernum. 44.

Post ea que ex mortuis. 44.

Adextris aut dei et patris. 44.

Filium dei cum patre et spi. 44.

Ypostasis uerbi dei ante in. 44.

Non ut quidam mentunt. 44.

Nature quidem ē agnition. 46.

Primogenitus est qui pri. 46.

Domini nature neq̃ unū. 46.

Incipit tabula capitulorū libri quarti eiusdē
iohannis damasceni.

De fide & baptismo.

De fide.

De sancta cruce.

De adorando scdm orientem.

De sanctis & coinquinatis dei mysterijs.

De genealogia dicuntur & om̄isariam scē dei ge. &c.

De sanctorū & reliquiarum honore.

De sanctis imaginibus.

De sancta scriptura.

De his que de christo dicuntur.

Quoniam non est malorū deus causa.

Quoniam non duo principia sunt.

Cuius grā preuidens deus eos a peccante nō p̄niū. &c.

De lege mentis & carnis.

Aduerſus iudeos de sabbato.

De uirginitate.

Incipiunt principia ca-
pitulorum libri quarti. Numerus
foliorum.

Confitemur aut unū baptis. 47.

Fides nimirum duplex est. 48.

Sermo crucis p̄dit quidem. 48.

Non simpliciter & non ut. 49.

Bonus & omnibonus & sup. 49.

De sancta et superlaudabili. 41.

Honorandos sanctos ut ai. 42.

Quoniam quidem aduſū. 43.

Vnus est deus & a ueteri & 44.

Corum que de xpo dicuntur. 44.

Oporteret scire quonia consue. 47.

Quoniam non duo princi. 47.

Deus pp̄ bonitatem ex nō ē. 48.

Bona est igitur. i. diuinitas. 48.

Sabbatum septima dies. 48.

Blaspheant carnales uirg. 49.

De circūcisione.

De antichristo.

De resurrectione mortuorum.

Circumcisio ante legem da. 60.

Decet scire quoniam oportet 61.

Credimus aut et in resurrec. 61.

Expliat tabula quatuor librorum sancti iohannis damasceni.

Incipit tabula sermonum sancti Ephrem.
traductorum ex greco in latinum.

Incipiunt principia ser-
monum sancti ephrem Numerus
foliorum.

Sermo sancti ephrem de penitentia et de ho-
ra nouissima et iudicij die & retributione.

Sermo eiusdem de iudicio et resurrectione et cari-
tate et compunctione.

Sermo eiusdem de iudicio et resurrectione.

Sermo de uita et exercitatione monastica.

De eodem.

Quod non oporteat ridere sed flere ac lugere.

Sermo ad animam negligentem.

Ad monachos de sanctis quibusdam patribus qui tem-
pore illo requieuerant.

De armatura monachi quod oporteat monachum ue-
luti militem in acie semper adfistere.

Libellus sancti ephrem de penitentia.

Sermo de secundo domini aduentu.

Admonitio de timore dei.

De angustia qua premitur anima cum ex pugna
contra se hostis infirmior fit.

Sermo de compunctione.

De passione domini saluatoris.

Ad eos qui filij naturam scrutari uolunt.

Liber sancti ephrem de antichristo.

Sermo de uirginitate.

Sermo de laudibus martyrum.

Laudatio sancti ioseph patriarche.

Dilectissimi nihil sancte cari-
tati preferamus. 64.

Venite fratres mei omnes au-
dite consilium. 73.

Venite omnes fratres mei audi 76.

Dolor me in uerba cōpellit. 77.

Venite dilectissimi mei uenite. 89.

Initium persionis anime. 92.

Anima queso ne concidas. 94.

Cor meum doleo. compatimi-
ni mihi. 94.

Talem armaturam sibi det ac
querere qui pro certare. 96.

Dominus qui de alio patris sinu. 103.

Accedite filij lucis audite dul. 104.

Atende tibi ipsi dilectissime. 107.

Anima angustijs pressa acce-
dit ad te sancte domine. 109.

Indultor bonorum oīm. 111.

Loqui timeo et narratione. 113.

Rex celestis immortalis dñus. 114.

Quomodo peccator ego plene. 118.

De uirginitate et sanctificatione. 122.

Insipiens imperitus rudis pi. 124.

Deus abraam deus isaac deus. 127.

Expliat tabula sermonum sancti ephrem syri feliciter.

Liber de uita iohannis chrisostomi.

Iohannis chrisostomi uita ex palladio per Am-
brosium monachum ex greco in latinum
translata.

Cum uenisset aliquando ro-
mam palladius elenopolitane.

*Humerus
foliorum.*

136.

Rufinus pro origene in libros per archon.

Prefatio ruffini presbiteri.

PAmphili martyris apologeticus pro ori-
gene a rufino aquilegensi ex greco in latinum
uersus.

Tractatus Rufini presbiteri.

Cognoscende ueritatis amoe 178.

Nihil mirum fratres uide 179.
mini mihi esse percelli. &

In his que in superiore libo 200.

Finis tabularum

118. **P**rophetia de rebus futuris
119. **P**rophetia de rebus futuris

120. **P**rophetia de rebus futuris
121. **P**rophetia de rebus futuris

122. **P**rophetia de rebus futuris
123. **P**rophetia de rebus futuris

124. **P**rophetia de rebus futuris
125. **P**rophetia de rebus futuris

126. **P**rophetia de rebus futuris
127. **P**rophetia de rebus futuris

128. **P**rophetia de rebus futuris
129. **P**rophetia de rebus futuris

130. **P**rophetia de rebus futuris
131. **P**rophetia de rebus futuris

132. **P**rophetia de rebus futuris
133. **P**rophetia de rebus futuris

134. **P**rophetia de rebus futuris
135. **P**rophetia de rebus futuris

136. **P**rophetia de rebus futuris
137. **P**rophetia de rebus futuris

138. **P**rophetia de rebus futuris
139. **P**rophetia de rebus futuris

140. **P**rophetia de rebus futuris
141. **P**rophetia de rebus futuris

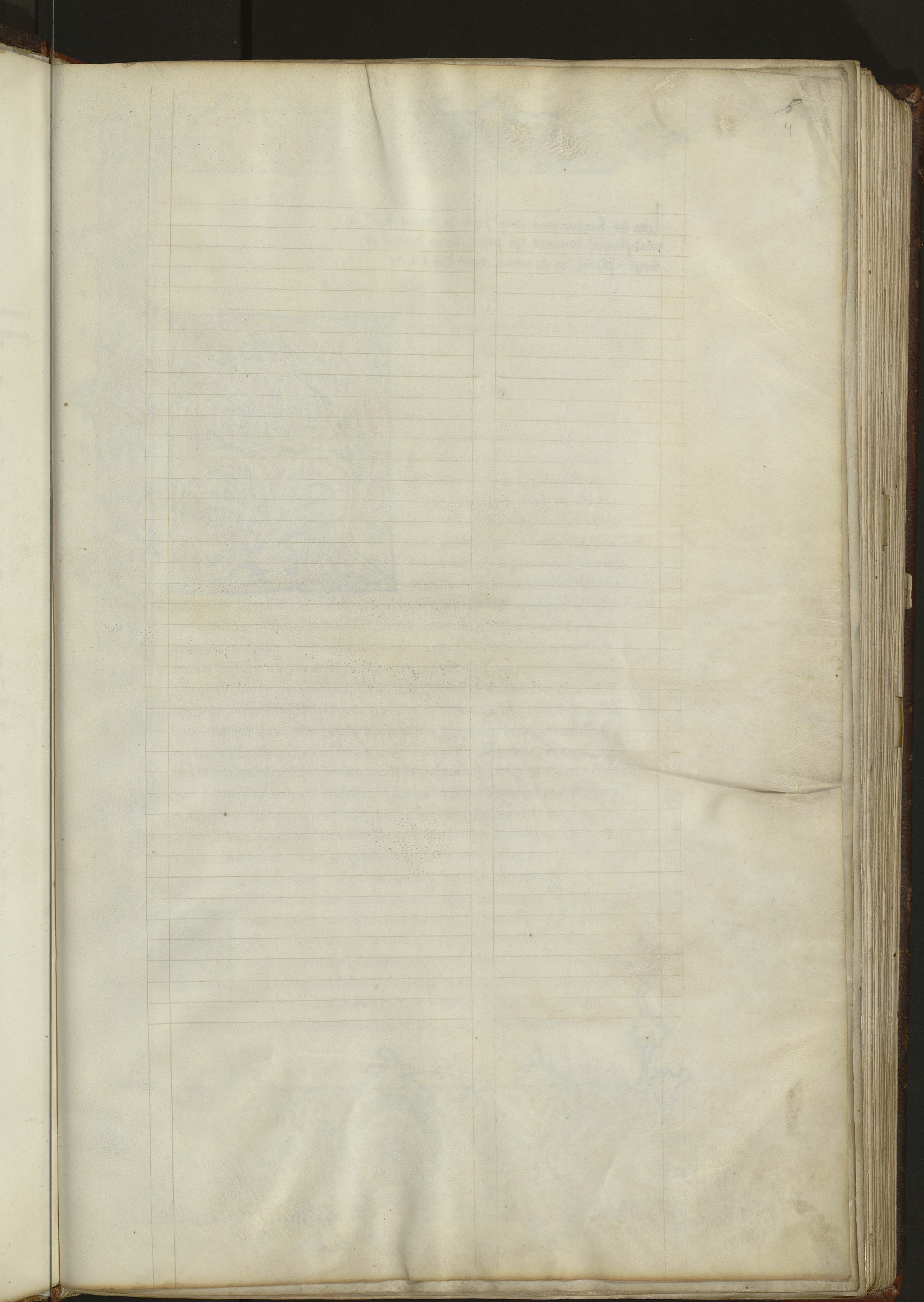
142. **P**rophetia de rebus futuris
143. **P**rophetia de rebus futuris

144. **P**rophetia de rebus futuris
145. **P**rophetia de rebus futuris

146. **P**rophetia de rebus futuris
147. **P**rophetia de rebus futuris

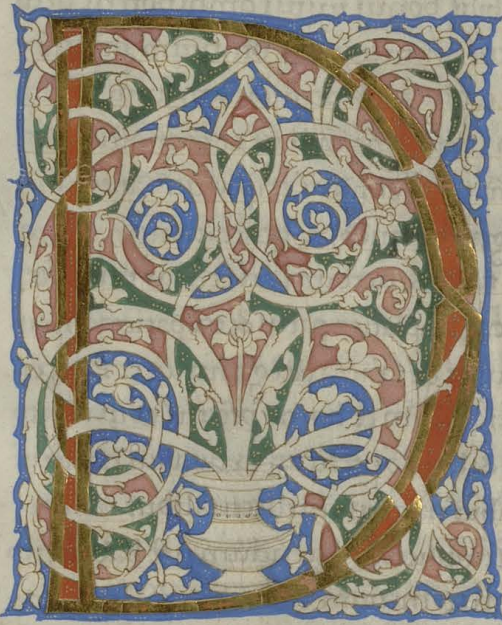
148. **P**rophetia de rebus futuris
149. **P**rophetia de rebus futuris

150. **P**rophetia de rebus futuris
151. **P**rophetia de rebus futuris

Liber hic Reneren p^{ri}s domi Jacobi de Senno Epⁱ
wladyslawien donatus est pro Collegio domus et
Burse Thelini in Cracovia anno dⁿⁱ 1280

4
5
Iohannis p[re]biteri damasceni qui mansit liber incipit in quo est traditio
certa orthodoxe fidei capitulis diuisa contra a brigundione iudice eius p[re]sa
no de greco in latinum dno iij. Eugenio beate memorie pape t[ra]nslatus
qm̄ incomprehensibilis est deus & qm̄ nō oportet querere et circumscribere ea q̄
nō sunt tradita nobis a scis pphetis et apostolis & euangelistis;

DEUM NEMO VIDIT VNQV̄A.
Unigenitus dei filius qui est in si
nu patris ipse enarrauit. Ineffabilis
igitur est deus & incomprehensibilis.
Nullus enim cognoscit patrem nisi
filius: nec filium nisi pater. Sed et spi
ritus sanctus ita nouit ea que sunt
ut spiritus hominis nouit ea que sūt
in ipso. Post primam uero beatam
naturam nullus nouit inq̄ deum ni
si cui ipse reuelauit. non hominum
solum sed neq̄ supermundanarum
uirtutum ipsorum inq̄uo cherubin

seraphim. Non dereliquit nos tamen deus in omni moda ignorantia. Quia
bus enim cognitio existendi deum ab ipso naturaliter insertum est sed et ipa
creatio & eius permanentia & gubernatio magnitudinem diuine predicat
nature. Sed et per legem & per prophetas prius. deinde uero per unigenitum
filium suum dñm uero et deum & saluatorem nostrum iesum christum
secundum q̄ possibile nobis fuit eis ipsius manifestauit cognitionem. Omnia
igitur hec que tradita sunt nobis per legem & prophetas & apostolos & euan
gelistas suscepimus & ueneramus & cognoscimus nihil ultra hec inquiren
tes. bonus enim existens deus omni boni tributor est: non inuidie neq̄ pas
sionali cui suppositus. Longe enim a diuina natura que est impassibilis
& sola bona non est inuidia. Ut igitur omnia sciens & quod confert unicui
q̄ prouidens. quod utile est nobis cognoscere reuelauit: quod autem nō pote
ramus scire filius. hec nos diligamus & in his maneamus & non transferamus
terminos eternos. neq̄ transgrediamur diuinam traditionem.

De ineffabilibus et ineffabilibus & cognoscibilibus & incognoscibilibus. Cap. iij.

Portet igitur cum qui de deo dicere uel audire uult manifeste
scire q̄ neq̄ omnia effabilia que sunt theologie dispensationis
id est incarnationis: neq̄ enim omnia sunt incognoscibilia neq̄
omnia cognoscibilia. Aliud autem est cognoscibile & aliud effa
bile. quemadmodum & aliud est loqui et aliud est cognoscere. Multa igit
eorum que obtuse de deo intelliguntur non integre enuntiari possunt: sed

ea que sunt uera secundum nos cogimur in his que sunt super nos dicere. sicut de deo dicimus somnum & iram & negligentiam manus & pedes et his similia. Quoniam igitur quidem est deus sine principio sine fine. eternus et sempiternus & increatus. imutabilis inalterabilis uerus simplex incompressus incorporeus inuisibilis inpalpabilis incircumscriptibilis infinitus incomprehensibilis bonus iustus omnipotens omnium creaturarum conditor. omnitenens omniterrens omnium prouisor potestatiuus iudex & cognosimus & confitemur. & quoniam unus est deus scilicet una substantia et quoniam in tribus ypostasibus et cognoscitur et est pater et filio et sancto spiritu. Et qm pater et filius et spiritus sanctus secundum omnia unum sunt preter generationem & generationem & processionem. Et quoniam unigenitus filius & uerbum dei et deus per uiscera misericordie sue pp nostram salutem bñplacito patris & cooperatione spūs sancti sine semine conceptus incorrupte ex sancta dei genitrice et semper uirgine maria genitus per spiritum sanctum et homo pfectus ex ipa factus est. Et qm deus ipse pfectus est simul & homo pfectus ex duabus naturis. diuinitate & humanitate & in duabus naturis intellectualibus uoluntarijs opatiuus. & arbitrio liberis & simpliciter dicendum p se habentibus secundum unicuique eorum decentem terminum. et rationem deitati & humanitati inquit. Vna uero composita ypostasi persona. & quoniam esuriuit & sitiuit & laborauit et crucifixus est et mortuus & sepulchri experientiam suscepit. & surrexit tertia die et ad celos redijt unde ad nos deuenit et adueniet rursus postea & diuina scriptura testis est & omnis sanctorum cetus. Quid aut dei est substantia. uel qualiter deus de deo genitus est uel procedit. uel qualiter seipm exinaniuit unigenitus filius. & manens deus homo factus est ex uirginalibus seminibus uel sanguinibus alio preter naturam ordine plasmatus. uel qualiter siccis pedibus super aquas ambulauit et ignoramus & dicere non possumus. Non possibile igitur e preter ea que diuine a diuinis eloquijs ueteris & noui testamenti enarrata sunt et manifestata dicere de deo uelimus saltem intelligere.

Demonstratio quoniam deus est. Capitulum tertium.

Quoniam igitur est quidem deus his qui diuinas scripturas suscipiunt uetus et nouum testamentum non uenit in dubium neq; pluribus grecorum. Sicut enim diximus cognitio existendi deum naturaliter nobis inserta. & quia uero in tantum preualuit perniciosse malitia hominum nature. ut quosdam irrationabilissimum et omnium malorum pessimum perditionis deducat baratque ut dicant non esse deum quorum insipientiam sacroz enuntiator. ut dauid: Dixit insipiens in corde suo non est deus. Igitur domini quidam discipuli et apostoli omnifariam sancto illuminati spiritu. & eius uirtute

& gratia diuina signa et opantes miraculorum sagena ad lumen diuine cognitionis de profundo ignorantie eos piscantes reduxerunt. Similiter & horum gratie et dignitatis successores & pastores illuminatiuam spiritus gratiam suscipientes & miraculorum uirtute & sermonis gratia obtenebratos illuminauerunt & seductos conuerterunt. Nos autem qui neque miraculorum neque doctrine suscepimus carissima indignos enim nos met ipsos uoluptatum passionibus fecimus. Ergo pauca eorum que tradita sunt nobis a prophetis gratie de hoc disputemus: patrem & filium & spiritum sanctum inuocantes. Omnia que sunt aut creabilia aut increabilia. Creabilia quidem omnino sunt et uertibilia. quorum enim esse alterabili auisione incipit hęc uersioni subiecta sunt uel corrupta uel secundum electionem alterata. Si uero sunt increabilia consequenter & inuertibilia omnino. quorum enim esse contrarium est equaliter proprietas existendi contraria est scilicet ratio. Quis ergo non concedit omnia essentia quecumque sunt sub uno sensu. quoniam & angelos ueri & alterari et multiformiter moueri & transmutari. Intellectualia igitur angelos inquit quidem & animas & demones secundum electionem & eam que in bono est imperfectionem & eam que in bono est abcessionem intensam & remissam. Reliqua uero secundum generationem & corruptionem & augmentationem & diminutionem & eam que est secundum qualitatem transmutationem et localem motum. uertibilia igitur uere omnino essentialiter & creabilia. Creabilia uero entia omnino ab aliquo condita sunt. Oportet autem conditorem increabilem esse. non enim ipse creatus est omnino ab aliquo. creatus est. quod usque deueniamus ad aliquod increabile. Increabilis igitur existens conditor omnino & inuertibilis est. Hoc autem quid utique aliud erit quam deus. Sed et ipsa creationis permanentia et conseruatio & gubernatio docet nos quoniam est deus. qui hanc uniuersitatem consistere facit & continet & conseruat. & semper ei prouidet. qualiter contrarie nature. ignis dico & aque & aeris & terre in unius mundi confirmationem ad inuicem conuenissent et indissolubiles permansissent. nisi aliqua omnipotens uirtus ea conuenisset concordasset & semper indissolubilia conseruaret. Quid est quod statuit celestia & terrestria et quecumque per aerem et quecumque secundum aquam. magis autem ea que ante hoc celum & terram & aerem & naturam ignis et aque quis hoc miscuit & dispersiuit. Quid est quod mouet & agit inquelescibili & sine prohibitionem motu. nonne artifex horum et qui rationem imposuit omnibus secundum quam hec machina fertur & deducitur. Quis autem est artifex horum. nonne qui fecit hec & ad esse deduxit. Non enim casui dabimus talem uirtutem. Sit enim generari omnia casus. cuius ordinare erit. Et hoc si uidetur demus. cuius erit obseruare et custodire secundum eas quibus primum substituta rationes. Alterius scilicet est et non

*Reueren pr dñs Iacobus de Semo epus Doladyslauiens hunc librum
Burse Selm in Cracouia donauit Anno dñi m ccc lxxviii*

casus. hoc autem quid aliud est nisi deus?

De eo quod est deus quoniam est incomprehensibilis. Capitulum quartum.

Quoniam igitur quidem manifestum est: quid uero est secundum substantiam et naturam: incomprehensibile est hoc omnino & ignotum. quoniam enim incorporeum quidem est manifestum est. Qualiter enim corpus est quod infinitum et indeterminatum et informabile et impalpabile et inuisibile et simplex et incompositum. qualiter enim uenerabile est si circumscripibile est. et passibile. Et qualiter est impassibile quod ex elementis est compositum et in ipsa rursus resoluitur. Compositio enim principium est pugne. pugna distantie. distantia uero solutionis. solutio uero alienum est a deo omnino. Qualiter componetur cum per omnia incedat. et impleat omnia deus. sicut scriptum est. Nonne celum & terram ego impleo dicit dominus. Impossibile enim est corpus per corporea incedere. quin incidat et incidatur. et plicet et reobinetur. sicut quaecumque humidorum miscentur et confunduntur. Si uero in platone ait et aristotele imateriale corpus est: ut id quod apud grecorum sapientes quantum dicitur corpus: mobile erit omnino sicut celum. hoc enim quantum corpus aiunt. Quid igitur est quod hoc mouet? Omne enim quod mouetur ab alio mouetur. & illud quidem et hoc in infinitum donec deueniamus in aliquod immobile. Quod enim primum mouet immobile est: quod est deus. qualiter autem non in loco est circumscripibile quod mouetur? Solus igitur deus est immobilis: et immobilitatem suam omnia mouens. Incorporeum igitur esse deum opinandum est. sed non hoc substantie eius demonstratiuum. Sicut neque ingenerabile et sine principio esse et inalterabile et incorruptibile: & quaecumque de deo uel circa deum edicuntur. hec autem non quid est significant: sed quid non est. Oportet autem eum qui uult substantiam alicuius dicere et quid est enuntiare: non quod non est. Verumtamen de deo quid est dicere impossibile est secundum substantiam familiarius autem est magis ex omni ablatione facere rationem. Nihil enim earum que sunt est. non ut non ens: sed super omnia ens: et super ipsum esse ens. Si enim eorum que sunt cognitiones nostre sunt. Quod super cognitionem est. omnino & super substantiam erit. & conuerso. quod super substantiam & super cognitionem erit. Infinitus igitur est deus et incomprehensibilis. & hoc solum eius est comprehensibile infinitas et incomprehensibilitas eius. Quaecumque autem dicimus in deo affirmatiue non naturam ipsius: sed earum que sunt circa naturam eius ostendunt. Et si enim bonum et si iustum et si sapiens et si quodcumque dixeris non naturam dicis dei: sed ea que sunt circa naturam. sunt & quaedam affirmatiue de deo dicta uirtutem superhabundantie negationis habentia. puta tenebras dicentes in deo. non tenebras intelligimus. sed quoniam non est lux: sed super lucem. et lux quoniam non

tenebre est.

Demonstratio quoniam unus est deus et non multi. Capitulum quintum.

Quoniam igitur est quidem deus sufficienter demonstratum est. et quoniam est incomprehensibilis eius substantia. quoniam uero unus est deus et non multi his quidem qui diuine credunt scripturę non dubium est. Aut enim dominus in legislationis principio. Ego dominus deus. qui eduxi te de terra egypti. non erunt tibi dii alij preter me. & rursus. Audi israel dominus deus tuus deus unus est. Et per isaiam prophetam. Ego enim ait deus primus. et ego post hoc. & preter me non est deus. ante me non est genitus alius deus. et post me non erit et preter me non est. Sed et dominus in sacris euangelij ita ait ad patrem. Hoc est uita eterna ut cognoscant te qui solus uerus es deus. His autem qui a diuina scriptura non persuadentur sic disputabimus. Deus perfectus est et indeficiens. et secundum bonitatem & secundum sapientiam. et secundum uirtutem sine principio. et infinitus eternus incommensurabilis. & simpliciter dicendum per omnia perfectus. Si igitur multos diceremus deos. necesse est differentiam in multis considerari. Si enim nulla differentia est in eis. unus magis est non multi. Si uero et differentia est in eis. ubi est perfectio. Siue enim secundum bonitatem siue secundum uirtutem siue secundum sapientiam. siue secundum tempus siue secundum locum defecerit a perfectione nequaquam erit deus. Si uero per omnia est identitas unum magis ostendit et non multos. Quomodo autem & multis existentibus incommensurabile seruabitur. Vbi cumque enim fuerit unus. nequaquam ibi erit alter. Qualiter autem et a multis gubernabitur mundus et non dissoluetur & corrumpetur pugna in gubernantibus considerata. Differentia enim contrarietatem inducit. Si autem dixerit quis quoniam unusquisque partis principatur. quid est quod ordinat et permanentiam eius facit. Illud enim utique erit magis deus. Unus igitur est deus perfectus incommensurabilis totius factor et contentor et gubernator et super perfectus et perfectus.

De logo id est uerbo dei. Capitulum sextum.

Sic igitur unus et solus deus non inuerbalis. id est sine uerbo est. Verbum autem habens non anypostatium id est insubstantiuum habet non incipiens esse. neque quiescens. Non enim fuit unquam deus inuerbalis id est sine uerbo. Semper enim habet siue ipsius uerbi ex se ipso genitum non secundum nostrum uerbum anypostatium. id est non subsistens. et in aeternum effusum. sed enypostatium. id est subsistens uiuum perfectum. non extra eum deus. sed in ipso semper ens. Ibi enim non esset si extra eum fieret. Quia enim nostra natura temporanea est et facile dissolubilis. propria et uerbum nostrum est anypostatium. id est non subsistens. Deus autem semper ens & perfectus ens perfectum & enypostatium. id est subsistens habet suum uerbum et semper ens & uiuens & omnia habens quęcumque genitor habet. Sicut enim nostrum

uerbum de intellectu procedens. neq; per omnia idem est cum intellectu: neq; omnifariam aliud. Nam ex intellectu ens aliud est preter ipm. ipsi aut intellectum in apertum ducens. non adhuc omnifariam aliud est preter intellectum. sed secundum naturam unum ens aliud est subiecto. ita et di uerbum in eo quidem quod subsistit secundum seipm separatur ab eo a quo existentiam habet. In eo uero q; eadem ostendit in se ipso que circa deum inspicuntur. idem est secundum naturam cum illo. Sicut eni quod in omnib; perfectum in parte consideratur. ita et in eo quod ex eo genitum est uerbum consideratur.

De spiritu sancto. Capitulum septimum.

Oportet aut uerbum et spiritum habere. & enim et nrm uerbu non expers est. sed in nobis quidem noster spiritus alienus est a nra substantia. Aeris enim est attractio. & allatio intus attracti & effusi ad corporis consistentiam. qui in tempore pronuntiatio nis uox uerbi fit uerbi uirtutem in se ipsa manifestans. In diuina uero na tura simpliciter in composita esse quidem spiritum dei pie confitendu est. ppea quia non est deficientius dei uerbum nro uerbo. non est aut priu alie num quod exterius superingrediens deo spm est ex aere in aerem sicut et nobis compositis. sed sicut dei uerbum audientes non anipostatam id est non subsistentem. neq; ex disciplina adueniens. neq; per uocem prolatum. ne q; in aerem effusum et solutum estimamus. sed substantialiter subsistens & electum opatiuum et omnipotens. ita et spm dei edocti sequentem cu uerbo & manifestantem eius opationem non spuatione et anipostatati id est non subsistentem intelligimus. Id eni utiq; destruetur ad humilia tionem. magnitudo diuine nature si secundum similitudinem nri spi ritus et is qui in ipso est spiritus intelligatur. sed uirtutem substantiale ipsam in se ipsam in ppria ypostasi considerationem ex parte procedente & in uerbo requiescentem et eius existentie monstratiuam. neq; separa ri a deo in quo est et a uerbo. quod consequet potentem. neq; ad non existe tiam refulam. sed secundum similitudinem uerbi secundum ypostasim existentem. uiuentem electiuam per se mobilem. opatiuam semper bo num uolentem. & ad omnem appositionem concurrentem. habentem cum uoluntate uirtutem. neq; principium habentem neq; fine. neq; ei deficit unq; patri uerbum neq; uerbo spiritus. ita pp ea quide quod est sedm naturam unitatem multitudinis deorum destruitur error. pp aut uerbi susceptionem et spiritus iudeorum destruitur dogma. alteri us uero hereseos permanet utilitas. Ex iudaica quidem suspensione na ture unitas. ex gentilitate uero ea que secundum ypostaseos est discre tio sola. Si uero contradixerit iudeus ad uerbi susceptionem & spiritu a diuina scriptura redarguatur et obstruatur. de uerbo eni inquit dauid:

In eternum domine uerbum tuum permanet in glo. & rursus. Misit uerbum suum et sanauit eos. Verbum autem prolatum non mittitur neque eternum permanet. De spiritu uero idem dauid. Mitte spiritum tuum et creabuntur. et rursus. Verbo domini celi firmati sunt et s. o. e. o. u. e. o. z. Et iob. spiritus diuinus qui fecit me. Spiratio uero omnipotentis qui continet me. Spiritus autem qui mittitur. et facit et firmat et continet. non caducum est quod soluitur. quemadmodum neque corporalis melodia est dei melodia. utraque enim deo conuenienter intelligenda sunt.

De sancta trinitate. Capitulum octauum.

Credendum ergo est in unum deum. unum principium sine principio. increatum. ingentum. non periclitabilem. immortalem. eternum. infinitum. incircūscriptum. indeterminatum. infinita potentem. simplicem. incompressum. inflexibilem. impassibilem. inuictibilem. inalterabilem. inuisibilem. fontem bonitatis & iustitiae. lumen intellectuale. inaccessibilem uirtutem. nulla mensura cognitare. sola sua uero propria uoluntate mensuratam. omnia enim quaecumque uiult pot. oim creaturatum uisibilem & inuisibilem factricem oim contenturam et conseruaturam. oim prouisoram. oim dñantem et principantem & regnantem in infinito & immortalis regno. nullum contrarium habentem. omnia implentem. a nullo contentam. ipsam magis circūtenentem uniuersa & continentem & prehabetem incontaminatē uniuersis substantijs eminentem et supra omnia existentem et omnis substantiae principium. et supra ea quae sunt existentem super diuinā super bonam supplem. omnes principatus et ordines determinantem et super omnem principatū et ordinem collocatam. super substantiam et uitam & rōnem & intelligentiā. per se lucem per se bonitatem per se uitam per se substantiam. quare non ab alio esse habentem aliquo eorum quaecumque sunt. ipsam autem fontem existentem essentiae his quae sunt. his quae uiuunt uite. his quae rōne participat rōnis. omnibus oim bonorum causam. omnia scientem ante generationem eorum. unam substantiam unam deitatem unā uirtutem unā opationem unum principium unam potestatem unam dñationem unum regnum. in tribus pfectis ypostasibus cognitam et adoratam una adoratione creditā & cultam ab omni rationabili creatura. inconfuse unitam et indistanti diuisam. quod inopinabile est. credimus in patrem & filium & spūm sanctum. in quem & baptizamur. ita enim dñus apostolis baptizare mandauit. baptizantes eos inquit in nomine patris et filij & spiritus sancti. In unum patrem omnium principium & causam. non ex aliquo genitum aneion idest non causam habentem non creatum & ingentum soli existentem omnium quidem factorem. unius uero solius patris natura. uni geniti filij eius domini uero & dei et saluatoris nostri iesu christi. & pmā

datorem spiritus sancti: & in unū filium dei unigenitum dñm nrm
iesum christum ex patre genitum ante omnia secula. lumen ex lumine:
deum uetum ex deo uero: genitum non factum consubstantialem patri
per quem omnia facta sunt: ante omnia secula duentes: ostendimus qm̄
sine tempore et sine principio eius est generatio. Non enī ex non ente ad es-
se deductus est filius dei: qui est splendor glorie et caracter patris ypostatcos
& uiua sapientia et uirtus et uerbum enypostatatum idest subsistens et
substantialis et perfecta et uiuens imago inuisibilis dei: sed semper cū patre
& in ipso eterne et sine principio ex ipso genitus. Non enim fuit unq̄ pater si
quando non fuit filius: sed simul pater simul eius ex ipso genitus. Pater enim
sine filio nequaquā uocabatur. Si autē esset non habens filium non esset pater.
& si postea habuit filium postea factus est pater non existens ante hoc pater.
et ita reuēsus est ex non esse patrem in fieri patrem: quod omni blasphemia
est difficilius. Impossibile enī est deum dicere desolatum a naturali gnatio-
ne ex se ipso: idest ex p̄pria substantia similem secundum naturam genera-
re. In filij quidem gnatione impium dicere tempus mediare: uel post patre
filij existentiam genitam esse. ex ipso enī ex patris substantia dicimus gnā-
tionem filij. Et si non ex principio credemus filium existere patri ex ipso ge-
nitum: uersionem patris ypostatcos inducimus: quoniam non enī pater
qui est pater postea factus est pater. creatio enim et si postea genita est: sed
non ex dei subā. ex non ente uero ad esse uoluntate et uirtute eius deducta
est: & non tangit uersio dei naturam. Nam gnatio quidem est ex substan-
tia generantis produci quod gnatio secundum substantiam. Creatio uero
& factio est exterius et non ex substantia creantis et fauentis generari quod
creatur: & fit dissimile omnino. Igitur in deo quidem qui solus est impas-
sibilis et inalterabilis et inuertibilis et semper similiter habens se: et generare
& creare est impassibile. Natura enī ens impassibilis et influxibilis ut simplex
et non compositus: non aptus natus est sustinere passionem uel fluxū. neq;
in generando neq; in creando neq; alia coopatione indiget. sed gnatio qui-
dem sine principio est et eterna nature opus existens et ex substantia eius
procedens: ut uersionem qui generat non sustineat. & non deus primus
et deus posterior sit: et adiectionem suscipiat. Creatio uero indei uoluntate
opus existens non coeterna est cum deo: quia non aptum natum est quod
non ex ente ad esse deducitur coeternum est ei qui sine principio est et sem-
per est. Sicut igitur non similiter facit homo & deus. Homo enī nihil quid
ex non ente ad esse deducit: sed quod facit ex subiecta materia facit: non
uolens solum: sed et precogitans et intellectu reformans quod generabitur.
deinde et manibus opans et laborem sustinens et fagationem. Multotiens
autē et non dirigens et eueniente sicut uult eo quod adinueniat. Deus autē
uolens solum ex non ente ad esse deduxit uniuersa. ita neq; similiter gene-

rat deus et homo. Deus enim sine tempore quidem ens & sine principio & impassibilis et non fluxibilis et inde corporeus et solus et infinitus et impassibiliter et sine tempore et sine principio et non fluxibiliter generat et sine coitu: & neq; principium habet incomprehensibilis eius generatio neq; finē. Et sine principio quidem pp inuictibilitatem non fluxibilitatem. pp impassibile et incorporeum sine coitu. nec pp incorporeum rursus quia unus solus est deus et non indigens altero. Infinite uero et inquietabiliter. quia sine principio est et sine tempore et sine infinitiue. & quia semper se similiter habet. Quod uero sine principio est et infinitum est. Quod aut gratia infiniti est non omnino sine principio est: ut angeli. Generat igitur qui semper est deus suum uerbum perfectum ens sine principio et sine infinite ut nō in tempore generet deus. qui tempore superior est et naturam et existentiam habet. homo aut manifestum quod contrarie generat sub generatione existens et corruptione et fluxu et mutabilitate. & corpus circumdatus et matrem et feminam in natura habens. Indigens est enim masculus femine auxilio. Sed propitius sit huic sermoni in deo qui sup omne ens et omne intelligentiam et comprehensionem excedit.

De conuenientibus filio. Capitulum nonum.

DOcet igitur sancta catholica et apostolica ecclesia simul patrem simul unigenitum eius filium ex ipso genitum sine tempore & influxibiliter et impassibiliter et incomprehensibiliter ut solus uniuersorum nouit deus. Sicut simul ignis est et simul quod ex eo lumen: & prius non est ignis et post lumen: sed simul sunt. Et sicut lumen ex igne generatum semper in eo et nequaquam ab eo separatur: ita et filius ex patre generatur et nequaquam ab eo separatur: sed semper in eo est: & lumen quidem ex igne generatum inseparabiliter & in ipso semper manens nō habet propriam ypostasim id est substantiam preter ignem. qualitas autem naturalis ignis est lumen. Filius aut dei unigenitus ex patre genitus inseparabiliter et indistanter & in ipso manens semper habet ppam ypostasim preter eam que est patris. igitur uerbum quidem & splendor dicitur: quia sine coitu impassibiliter et sine tempore & influxibiliter et inseparabiliter genitum est ex patre. Filius autem & character patris personę dicitur. non enī ypostaseos quia pfectus est: & enī ypostatus id est substantiuus et per omnia similis patri est preter non generationem. Unigenitus uero dicitur quoniam solus ex solo patre singulariter genitus est. Neq; enim assimilatur alia gnatio filij dei generationi. neq; enī est alius filius dei. Et si enī spiritus sanctus ex patre procedit: sed non generabiliter: sed processibiliter. Alius modus existentie est hic incomprehensibilis & ignotus: sicut filij generatio. Ideoq; quęcunq; habet pater eius sunt: preter non generationem que non significat substantie differentiam neq; dignitatem: sed modum existentie: sicut et adam ingeni-

tus ens: plasma enim est dei. & seth genitus filius enī est adq̃. Et eua ex costa
adq̃ procedens non enim genita est ipsa. non natura differunt ab inuicem: ho-
mines enī sunt: sed existentie modo. oportet scire quoniam unigenitū per
unū scriptum increatum scilicet quod non genitum significat. Ingenitū
per duo: id est generatum enim scriptum ostendit quod non secundū pri-
mum. igitur significatum quidem differt substantia a substantia. Alia enī
est substantia increata scilicet unigenita per unū enim. & alia scilicet crea-
ta secundū uero quod significatum non differt substantia a substantia.
omnis enim speciei animalium prima ypostasis ingenita est: sed scđm
grecos non ingenita. creata enī sunt quidem a conditore uerbo eius facti-
ram uel factionem in generatione non tamen genita sunt. non ex preexi-
stente altera eiusdem speciei ex quo gignentur. Secundū primū igitur si-
gnificatum cōmunicant tres sancte trinitatis deitatis super diuine yposta-
see: consubstantiales enī & increate existunt. Secundum uero secundum
significatum nequaquā. Solus enī pater est ingenitū. non enim ex alterutra
ē ex ypostasi esse. & solus filius est genitus. Ex patris enī substantia sine prin-
cipio & sine tempore genitus est. Et solus spiritus sanctus processibilis ex sub-
stantia patris non genitus: sed procedens. Ita quidem diuina docente scrip-
tura modo uero generationis & processionis incomprehensibili existente. Sed
& hoc sciendum quod non ex nobis translatus est ad beatam deitatem pater-
nitatis & filiationis & processionis nomen. Econtrario autē inde nobis traditū
est ut ait diuinus apostolus. Propterea flecto genua mea ad patrem ex quo
omnis paternitas in celo et in terra. Si uero dicimus patrem principium esse
filij et maiorem: non priorem eum esse filio tempore uel natura ostendim⁹.
Per ipsum enī secula fecit. neq̃ scđm aliud quidē nisi secundum causam.
hoc est quoniam filius ex patre genitus est et non pater ex filio: & qm̃ pater
causa est filij naturaliter: sicut non ex lumine ignem aīmus n̄ provenire:
sed lumen magis ex igne. Cum igitur audierimus principium & maiore filio
patrem causam intelligamus. Et sicut non dicimus alterius substantie ig-
nem esse & alterius lumen: ita non possibile est dicere alterius substantie
patrem et filium alterius: sed unius & eiusdem. Et quēadmodum aīmus
pp lumen id quod ex ipso provenit lucem ignem: & non dicimus organum
ministeriale esse ignis quod ex ipso est lumen: potentiam uero magis natu-
ralem: ita dicimus patrem omnia quęcumq̃ facit per unigenitum filiū suū
facere: non q̃uo per organum ministeriale: sed per ministerie et enipostatū
ides uel substantialem uirtutem psonalem indiuidualem. Et sicut dicim⁹
ignem illuminare: & rursus aīmus lumen ignis illuminare: ita omnia q̃
eunq̃ facit. Sed lumen quidē non ppriam ypostasim preter ignem habet.
filius autē pfecta ypostasis est a paterna inseparabilis ypostasi: ut supius
exposuimus. Impossibile enim est inueniri in cōtione imaginem intrā-

mutabiliter in se ipsam modum sancte trinitatis ostendentem. Creatum enim & compositum est et fluxibile et uertibile et circūscriptibile et formam habens & corruptibile qualiter manifeste ostendit omnibus his eminentem super substantiam diuinam substantiam. Omnis autem creatio manifestum est quod a pluribus horum continetur. & omnis secundum suam naturam corruptioni subiacet.

De conuenientibus spiritui sancto. Capitulum decimum.

Similiter credimus & in unum spiritum sanctum deum et uiuificantem ex patre procedentem cum patre et filio simul coadoratum et glorificatum ut et consubstantialem et coeternum dei spiritum rectum & principalem fontem et uitę et sanctificationis. deum cum patre existentem et nuncupatum increatum plenum conditorem omnium contentiuum. omnium opatiuum omnipotentem infinite potentem dominatorem omnis creationis. cuius nil dominatur. deificantem non deificatum. implentem non impletum. participatum non participatorem. sanctificantem non sanctificatum. id est deprecatum. non interpellatorem. paraclitum ut uniuersorum interpellationes suscipientem. per omnia similem patri et filio ex patre procedentem & per filium traditum et susceptum ab omni creatura. & per se ipsum tempatum et in substantiam deducentem uniuersa & sanctificantem et continetentem empositum id est in propria hypostasi existentem inseparabilem & indiscissibilem a patre et filio. omnia habentem quęcunq; habet pater et filius preter non generationem & generationem. Nam pater quidem auctior id est sine causa et ingenuus. Non enim est ex aliquo. neq; ex se ipso esse habet. neq; quid eorum quęcunq; habet. Ipse autem magis est principium et causa essendi. & qualiter essendi naturaliter omnibus. Filius autem ex patre est generabilis. spiritus autem sanctus et ipse quidem ex patre est. sed non generabiliter. sed processibiliter. Et quoniam quidem est differentia generationis & processionis didicimus. quis autem est modus differentie nequaquam. Simul autem et filius ex patre generatio. & spiritus sancti processio. Omnia igitur quęcunq; habet filius et spiritus ex patre habet. & ipsum esse. & si non pater est neq; filius est neq; spiritus. Et si non pater habet quidem neq; filius habet neq; spiritus. Et pro patrem hoc est pro esse patrem & filius est et spiritus. Et pro patrem habet filius et spiritus omnia quęcunq; habent. hoc est quia pater habet ea preter ingenerationem & generationem et processionem. In his enim solis hypostaticis proprietatibus ab inuicem differunt. he tres sanctę persone non suba caracteristico uero proprie hypostaticos indiuisibiliter sunt diuise. Dicamus autem uniuersumq; trium horum perfectam habere hypostasin. ut non ex tribus imperfectis unam compositam naturam naturam perfectam cognoscamus. sed in tribus perfectis hypostasibus unam simplicem substantiam super perfectam & perfectam. Omne enim quod ex imperfectis conficitur compositum omnino est. ex perfectis autem hypostasibus im-

possibile est compositum genitum. Vnde neq; dicimus spem ex ypostasib; sed in ypostasib;. Et imperfectum aut dicimus ex his que non seruant speciem rei que ex ipsis pficitur. Lapis eni et lignum & ferrum singlin quidem secundu se ipm pfectum est secundum suam ppam naturam. ad domum aut que ex ipsis conficitur imperfectum unūquodq; eorū consistit. neq; hoc est singlin eorū secundum se ipsum domus. Perfectas igitur ypostases dicimus: ut non compositionem in diuina intelligamus natura. Compositio enim principium est distantie. & rursus has tres ypostases ut non multitudinem et plebem deorum inducamus. per tres quidem ypostases incompositum & inconfusum. per consubstantiale uero ut in se inuicem esse has ypostases & identitates uoluntatis et opationis et uirtutis & potestatis et motus: ut ita dicam indiuisibile et esse unum deum cognoscimus. Vnus enim uere deus eternaliter est deus et uerbum et spiritus eius.

De tribus personis simul indistantia earum et reiteratione. Cap. undecimū.

Oportet autem scire quod aliud est re considerari et aliud ratione et cogitatione. Igitur in omnib; creaturis ypostasem quidem diuisio re consideratur. Re eni petrus a paulo separatus consideratur. Comunitas aut et copulatio ratione et cogitatione considerat. Intelligimus enim intellectui quoniam petrus et paulus eiusdem sunt nature et comunem unam habent naturam. Vnusquisq; enim eorum animal est rationale mortale et unusquisq; caro est animata anima rationali et intellectuali. Hec igitur comunis natura ratione est considerabilis. neq; eē he ypostases in se inuicem sunt. Scorsum aut unaqueq; et scdm partem secundum se ipsam separata est. plurima separantia eam ab altera habens. Et i a loco distant et tempore differunt et mente diuiduntur et uirtute et forma scilicet figura et habitu complexionem et dignitate et ad inuentionib; & omnib; caracteristicis pprietatib;. plus aut differunt omnib; eo q; non in se inuicem sed separatim sunt: unde et duo et tres homines dicuntur & multi. hoc aut et in omni uidere est creatura. In sancta uero et in sup substantiali et incomprehensibili et supra omnia trinitate econuerso est. Illic enim comune quidem et unum re consideratur et pp coeternum et idem id est identitatem substantie opationis & uoluntatis et mentis conspirationem: & propter potestatis et uirtutis et bonitatis identitatem. Non dixi similitudinem sed identitatem: & pp unū insultum motus vna eni substantia uia bonitas una uirtus una uoluntas una opatio una potestas vna et eadem non tres sunt similes ad inuicem. sed unus et idem motus trium ypostaseon. unūquodq; eorum habet se ipsum. hoc est quoniam secundum omnia unū sunt pater et filius et spiritus sanctus preter ingenerationem et generationem et processionem. Cogitatione uero est indiuisum. Vnum eni deum cognoscimus. In solis uero pprietatibus et paternitatis et filiationis et processionis & scdm causam et causabile. quia pater est causa et filius est ex hac causa et spi

dm

ritus sancti pfectitudinem ypostasos scilicet existentie modum differenti-
am intelligimus. neq; enim localem distantiam ut in nobis possumus et in-
circūscriptibili dicere deitate. Inseuicem enī he ypostases sunt non ut confunda-
tur: sed ut hec intelligantur secundum dei sermonem: Ego in patre et pater in me
est dicentis. neq; uoluntatis dicitur differentia uel mentis uel opationis uel uir-
tutis uel alicuius alterius que realem et per totum generant diuisionem. Ideo
neq; tres deos dicimus patrem & filium et spū sanctum. Vnū aut magis deum
sanctam trinitatem in unam causam patre filio et spū sancto relatis nō com-
positis neq; secundum sabellij syncretism. Vniuntur enim ut diximus non ut
confundantur: sed ut inuicem et in eam que inuicem circūincessionē. hec aut
sine omni congregatione et confusione. neq; extra se stantibus uel scdūm
substantiam incisis scdūm attrij diuisionem. impartibiles enī indiuisis psonis
si oportet succincte dicere est diuinitas. & uelut in solis iunctis tribz habitis in-
uicem et indistantibz existentibus una luminis concretio et copulatio. Igit
cum quidem ad deitatem respexerimus: et primam causam monarchiam
& unū et idem deitatis ut ita dicam motum et uoluntatem et substantie
& uirtutis et opationis et dominationis identitatem vnum nobis est quod
in deitate imaginamur. Cum aut ad ea in quibus est deitas. uel quod dei non
dicamus tria que sunt deitas: et que ex prima causa sine tempore cū eadem glā-
tione et sine distantia sunt. hoc est ad tres ypostases tria sunt que adorantur.
Vnus igitur pater est sine principio: hoc est sine causa. non enī est ex aliquo.
Vnus filius est qui est filius: & non sine principio: hoc est non sine causa: ex
patre enim est. Si uero ex tempore principium sumas: & sine principio. factū
est enim temporum non sub tempore. Vnus spiritus sanctus: qui spūs proce-
dens quidem ex patre non filialiter aut: sed processibiliter. Neq; patre recede-
re ab ingeneratione ppea quia genuit. neq; filio a generatione qm est ex in-
genito. qualiter enim scederet. neq; spiritu uel in patrem transcendente uel
in filium quoniam processit. uel qm deus ppetas enī est immobilis. uel qua-
liter ppetas utiq; maneret mora. uel transcendens. Si enī filius est qui pater nō
pater est ppetie. Vnus enī ppetie est pater. Et si pater est qui filius non ppetie est
filius. Vnus enī ppetie est filius et unus spiritus sanctus. Oportet scire qm pa-
trem non dicimus ex aliquo esse. dicimus aut eum filij patrem esse. filiū aut
non dicimus an omū id est sine causa esse neq; patrem. dicimus aut eum et ex
patre et filium patris. spū aut sanctum et ex patre dicimus: et spiritū patris
nominamus. Ex filio enim spiritum non dicimus. spū uero filij nominamq.
Si quis enim spiritum christi non habet aut diuini aplūs et per filium mani-
festum & traditum esse nobis confitemur. Insufflauit enim et dixit discipu-
lus suis: Accipite spiritum sanctum. Sicut ex sole quidem et radius & splendor.
item enī est fons radij et splendoris. per radium uero splendor nobis tradit.
& ipse est qui illuminat nos et partuipatur a nobis. Filium aut neq; spūm

dicimus: neq; ex spiritu.

De his que in deo dicuntur. Capitulum duodecimum.

Deus simplex est et incompositus. quod aut ex multis et differentibus compositum est. Si igitur increabile et sine principio & sine tempore et incorporeum et immortale et eternum et bonum et conditorum et alia talia substantiales differentias dixerimus in deo: ex tot non simplex erit sed compositum quod ultime impietatis est. Oportet igitur singulum eorum que in deo dicuntur non secundum substantiam esse signare estimare: sed quod non est ostendere. aut habitudinem quandam aliquid eorum a quibus distinguitur: aut aliquid eorum que assequitur naturam aut operationem. Igitur uidetur quidem omnibus principalibus eorum que in deo dicuntur nominibus esse quod est. quemadmodum ipse oraculo loquens moysi in monte ait. Dic filiis israel qui est misit me. Totum enim in se ipso comprehendens huic esse: hunc uelut quoddam pelagus substantie infinitum & indeterminatum: sicut ait sanctus dionysius. Bonus enim in deo dicere primum esse: et ita bonum. Secundum uero nomen theos id est deus quod dicitur uel ab eo quod est theni id est curare uel fouere uniuersa. uel ab ethin id est ardens. deus enim ignis consumens omne malitiam est. uel a thea ste id est a considerando omnia. nulla enim eum latent. immo oim est contemplator. Considerauit enim omnia ante generationem eorum: intemporenea sine tempore excogitans: & singulum secundum uoluntatiuam suam intemporeneam id est sine tempore cogitationem que est predeterminatio tempore fit. Igitur primum quidem ipsius omne demonstratiuum est et nunquid est. Secundum uero operationis. Incorruptibile uero et sine principio et ingnitum id est increatum et incorporeum et sine tempore et inuisibile et quecumque talia. quid non est significant. hoc est quoniam non incepit esse neque corrumpatur: neque creatus est. neque est corpus. neque incepit esse. neque uidetur. Bonum aut et iustum et sanctum queque talia sequuntur naturam: non ipsam uero substantiam ostendunt. hoc aut et dominus & rex et quecumque talia habitudine ad ea a quibus distinguitur ostendunt. eorum enim que dominatio ni subiiciuntur dicitur dominus: & eorum que reguntur rex: et eorum que condunt conditor: & eorum que pascuntur pastor.

De diuina unione et distinctione et separatione. Capitulum decimum tertium.

Igitur omnia quidem hec communiter in omni dei deitate sunt suscipienda & eodem modo et simpliciter et impartibiliter et unitate. uetus pater et filius et spiritus sanctus & sine causa et cum causa: & ingnitum & genitum et processibile que non substantie sunt significatiua: sed eius que ad inuicem habitudinis est et existentie modi. Hec igitur scientes et ex his ad diuinam substantiam manuducti non ipsam substantiam comprehendimus: sed ea que sunt circa substantiam. Sicut neque

si cognouerimus quia anima incorporea est et non quantitativa & informabilis: iam & substantiam eius comprehendimus: neque corporis cognouerimus quoniam album & nigrum: sed ea quae sunt circa substantiam. Verus autem sermo docet simplicem esse deum et unum. simplicem habere operationem: bona omnibus omnia operantem: secundum solis radium qui omnia fouet et in unoquoque secundum naturalem aptitudinem et susceptiuam uirtutem operatur: ab eo qui condidit deo: talem suscipiens operationem. distinguitur autem et quaecumque diuine et misericordiae dei uerbi incarnationis. In his enim neque pater neque spiritus secundum ullam rationem communicant nisi secundum acceptionem & secundum ineffabilem miraculorum operationem: quia & secundum nos homo deus uerbum factus operatus est ut inalterabilis deus et dei filius.

De his quae corporaliter in deo dicuntur. Capitulum decimum quartum.

Quia uero plura in deo corporaliter in omnia scriptum symbolicè dicta inueniuntur: scire oportet: ut homines existentes nos & grossam hanc carnem indutos diuinas & excelsas et immateriales deitatis operationes intelligere & dicere impossibile: nisi imaginibus et formis & notis quae sunt secundum nos uti fuerimus. Quaecumque de deo corporaliter dicuntur symbolicè sunt dicta. habent autem quaedam excelsiorem intelligentiam. Simplex enim est deus et non figurabilis. Oculos igitur dei & palpebras & uisum quidem uniuersorum consideratiuam eius uirtutem: & quod nihil eius cognitionem lateat intelligimus ex eo quod quod apud nos per hunc sensum perfectus et cognitio et certitudo innascitur. Aures autem & auditum propter uocem eius & naturae susceptionem deprecationis & enim nos his qui deprecationem faciunt: per hunc sensum mitis simo familiariter aures inclinantes. Os autem & loquelam demonstrationem uoluntatis eius: quia apud nos per os et loquelam significantur esse quae in corde sunt cogitationes. Cibum uero & potum nostrum ad eius uoluntatem concursus. Et enim nos per gustatiuum sensum naturae replimus necessarium appetitum. Odoratum uero acceptionem eius quae ad ipsum nostrae intelligentiae et beniuolentiae: quia apud nos per hunc sensum boni odoris acceptio innascitur. Faciem autem eam quae per operationes eius demonstrationem: quia nostra manifestatio per faciem fit. Manus autem perfectionem operationis eius. & enim et nos utilia et maxime preciosiora dirigimus manibus. dexteram autem id est in prosperis eius auxilium: quia et nos magis in potioribus & preciosioribus & plurima indigentibus uirtute dextera utimur. Palpationem uero certiore eius & valde subtilium & occultorum deuotionem & exquisiitionem: quia apud nos non possunt hi qui palantur in se ipsis quod occultare. Pedes autem et incessum auxilium indigentium: uel inimicorum ultionem: uel animalium quendam actum et gressum & presentiam ex eo quod apud nos per pedum usum accessus perficitur. Iuramentum autem

quod si ab his
dictis et organa

in transmutabilitatem consilij uoluntatis eius. ex eo quod apud nos per iuramentum ea que ad inuicem sunt certificantur conuentiones. iram aut et furorem eam que ad maliciam inimicitiam et auersionem. Etenim nos contraria mentis nostre odio habentes irascimur & auertimur. Oblivionem aut et sompnum et dormitationem. dilationem eius que ad inimiculationis & consueti ad familiares auxilij retardationem. Et simpliciter dicendum omnia que corporaliter dicuntur in deo occultam quandam habent intelligentiam. ex his apud nos ea que sunt super nos edocentem. nisi quid de corporali dei uerbi aduentu dictum est. Ipse enim uniuersum hominem propter nostram salutem suscepit animam intellectualem et corpus et humane nature proprietates et naturales et non detractibiles.

De eisdem adhuc. Capitulum decimum quintum.

Sciatur ex sacris quidem edocti sumus eloquijs. ut diuini dixit diuinius arcopagita. Quoniam deus omnium est causa et principium eorum que sunt est substantia uiuentium uita. eorum que rationabiliter sunt ratio. eorum que intellectualiter sunt intellectus. et excidentium quidem ab eo reuocatio & resurrectio. Corruptentium uero quod secundum naturam. renouatio et formatio eorum que mouentur secundum excetabilem salutem firmamentum sacrum & stantium minimis & eorum qui ad ipsum reducuntur. uia et reordinatiua manu ductio. & eorum qui ab ipso facti sunt est pater. principalius enim deus est pater qui de non entibus ad esse deduxit qui qui genuerunt. ex ipso et esse generare susceperunt. eorum que sequuntur. et qui ab ipso pascuntur pastor. illuminatorum splendor. perfectorum perfectio. deificatorum deificatio. distantium pax. simplicium simplicitas. & unitorum unio. principium uniuersi. super substantiale et super principale principium. & occultus scilicet sue cognitionis secundum quod factus est et possibile unicuique bona traditio.

De loco dei et quoniam solus deus est inextensibilis. Cap. decimum sextum.

Locus est corporalis finis eius. secundum id quod continetur. ut puta aer continet corpus aut continetur. Non uniuersus aut continetur aer locus est eius quod continetur corporis sed finis eius quod continetur aeris. & tangens id quod continetur corpus. Omnino autem quodcumque est quod continet non est in eo quod continetur. est autem et intelligibilis et in corpore natura ubi nimirum est & operatur et non corporaliter continetur. sed intelligibiliter. Non enim habet figuram ut corporaliter comprehendatur. Igitur deus quidem immaterialis existens et inextensibilis. in loco non est. Ipse enim sui ipsius locus est. omnia implens et super uniuersa existens. & ipse continens omnia. Dicitur autem in loco esse et dicitur locus dei. ubi manifesta eius operatio fit. Nam ipse quidem per omnia inmiscibiliter pertransit et omnibus tradit suam operationem secundum unicuiusque aptitudinem et susceptiuam uirtutem. dico utique et naturalem et electiuam puritatem. puriora uero immaterialia sunt materialibus. &

uirtuosa malitie coniugatis. Dicitur igitur dei locus qui plus participat opatione et gratia eius. propterea celum eius tronus unus est. In ipso sunt eni qui faciunt uoluntatem eius angeli et qui semper glorificant deum. hoc eni est requies et terra scabellum est pedum eius. In ipsa eni per carnem cum hominibus conuersatus est. Res aut dei sancta eius caro diuersis in locis nominata dicitur. & ecclesia locus dei. hunc enim in glorificatione eius uelut quoddam templum determinauimus: in quo et eas que ad eum sunt intercessionis facimus: similiter & loci in quibus manifesta nobis est eius opatio siue per carnem siue sine corpore facta est: loci dei dicuntur. Sciendum aut est quonia deus impartibilis est: totus totaliter ubique ens et non est in parte corporaliter diuisus: sed totus in omnibus et totus super omne.

De angelis. Capitulum decimum septimum.

Angelus aut corporaliter quidem in loco non continetur: ut typum accipiat et formetur. Verumtamen dicitur esse in loco quia adest intelligibiliter circumscribitur ubi et operatur. non enim potest secundum idem in diuersis locis operari. solus enim dei ubique est secundum idem operari. Nam angelus quidem uelocitate nature. & quia parte scilicet cito transit ut operatur in diuersis locis. Deus aut ubique ens et super omnia ubique: et secundum idem differenter operatur una et simplici opatione.

De animabus. Capitulum decimum octauum.

Anima uero colligata est corpori tota toti et non parti toti. & non continetur ab ipso sed continet ipsum sicut ignis ferrum. et in ipso existens proprias opationes operatur. Circumscriptibile quidem est quod loco et tempore uel comprehensione comprehenditur. Incircumscriptibile uero est quod nullo horum continetur. igitur incircumscribibilis quidem solus est deus: sine principio et sine fine ens et omnia continens et nulla comprehensione contentus. Solus enim est incomprehensibilis et interminabilis a nullo cognitus. Ipse uero solus sui ipsius est contemplator. Angelus aut et tempore circumscribitur. Incipit enim esse et loco et si intelligibiliter ut prediximus et comprehensione. Et eni ad inuicem natura sciunt qualiter et a conditore determinantur finaliter: id est perfecte. corpora aut et principio & fine & loco corporali et comprehensione. Inuertibilis omnino deus et inalterabilis est. omnia enim que sunt in nobis prescientia predeterminauit. unumquodque secundum proprium et decentem locum & tempus. secundum hoc pater nullum iudicans. iudicium aut omne dedit filio. iudicauit enim pater. est et filius ut deus et spiritus sanctus. Ipse aut filius ut homo corporaliter descendit et sedebit in trono glorie. Corporis enim circumscriptibilis est et descensio et sedile. iudicabit omnem orbem terrarum iudex iustitia. omnia distant a deo non loco sed natura. in nobis scientia: sed sapientia et consilium ut habitus accedit & recedit: non tam in deo. In ipso eni nihil fit et recedit. Inalterabilis eni est et in-

uertibilis. et non oportet accidens in eo dicere. boni deus concurrentis habet
 consubstantialis non loco sed natura. Qui concipiscit semper deum hic
 uidet uidet eum. In omnibus enim est deus. ab ente enim dependent entia.
 & non est esse quid nisi in ente esse habeat. quoniam in omnibus quidem
 concretus est deus ut continens naturam. Sanctus uero eius carni deus
 uerbum secundum ypostasim unitus est et comixtus est inconfuse id quod e
 nrum. Nullus uidet patrem nisi filius & spiritus. voluntas et sapientia et
 uirtus filius est patris. Non oportet in deo dicere qualitatem: ut non compo
 situm eum dicamus ex substantia et qualitate. filius ex patre est: & omnia
 quaecumque habet ex ipso habet. ideo non potest facere a se ipso quicquam. Non enim
 habet propriam operationem preter patrem. quoniam natura inuisibilis ens
 deus uisibilis operationibus fit ex mundi constitutione & gubernatione co
 gnitus. Imago patris est filius et filij spiritus per quem christus et inhabitans
 in homine dat ei quod secundum imaginem. deus est spiritus sanctus medius
 unigeniti et per filium patri copulatus. Spiritus dei dicitur spiritus christi.
 intellectus christi spiritus domini. ipse dominus spiritus adoptionis uerita
 tis libertatis et sapientie. Etenim facturus est horum uniuersorum: omnia sub
 stantia implens: omnia continens. Impleturus mundi secundum subam.
 Deus enim est eterna substantia et immutabilis. conditua eorum que sunt.
 pia conscientia adoranda. deus et pater qui est semper ingenuus: ut non ex
 aliquo genitus. generans autem filium coeternum. deus et filius est qui semp
 cum patre est: sine tempore et eterne et non fluxibiliter et impassibiliter.
 & indistincte ex ipso genitus. Deus spiritus sanctus est uirtus sanctificatiua
 enipostates id est in ypostasi existens ex patre indistincte procedens & in filio
 requiescens: consubstantialis patri et filio. Verbum est quod substantialiter
 cum patre semper coexistit. Verbum rursus est et naturalis intellectus motus
 secundum quem mouetur & intelligit & cogitat. uelut lux eius ens et splen
 dor. Verbum rursus est quod non uerbo profertur: sed in corde enuntiatur.
 Et rursus uerbum est angelus intelligentie. Igitur quidem deus uerbi est.
 & substantialis est: et enipostatos id est in ypostasi ens. Reliqua uero tria uerba
 uirtutes sunt anime: non in propria ypostasi considerata. quorum primum quidem
 intellectus naturale est ingenium ex ipso semper naturaliter irrigatum. Se
 cundum uero dicitur quod in corde est dispositum. Tertium est uero quod
 profertur. Spiritus intelligitur multipliciter. Spiritus sanctus. dicuntur autem
 & uirtutes spiritus sancti. Spiritus sanctus est et angelus bonus. Spiritus est et
 demon. Spiritus est & anima. est autem quando et intellectus spiritus dicitur.
 Spiritus est et uentus. spiritus est et aer.

I Proprietates diuine nature sancte trinitatis. Cap. 19.

Increabile sine principio. immortale. in circumscripibile & infinitum
 & eternum. immateriale bonum condituum. iustum. illumina

tiui inuictibile impassibile incomprehensibile non captabile indeterminatum incorporeum inuisibile non intelligibile non indigens per se dñans & per se potestatiuum & om̃i dominatiuum & om̃i contentiuium & uite datiuum & omnipotens et infinita potens & sanctificatiuum & distributiui & possidere & continere omnia et omnib; providere omnia hec et similia natura habet non alitunde suscipiens sed ipsa tribuens tributis omnia bona p̃p̃rijs creaturis sedm̃ cuiusq; susceptiuam uirtutem hec que inuicem ypostaseo p̃manencia & firmitas indistabiles eni h̃c et inseparabiles ab inuicem sūt non confusibilem habentes eam que inuicem est circuitionem nō ut cōmisceantur & confundantur sed ut habeantur ab inuicem filius eni in patre est et spiritus et spiritus in patre et filio & pater in filio & spiritus & spiritus in patre nulla facta cōmixtione uel cōmassatione uel confusione secundum unitatem & identitatem motus unus harum trium ypostaseon quod in creaturarum natura considerari impossibile Et quoniam diuina luculentia & opatio una existens & simplex & impartibilis & optime impartibilibus variata & omnib; ea que p̃p̃rie eorum nature constituunt distribuens manet simplex multiplicata quidem impartibilib; impartibilis & partibilia ad suam simplicitatem coniungens et conuertens omnia enim eam desiderant & in ipsa habent existentiam & ipsa omnibus esse dat secundum p̃p̃rium esse & se ipsam omnibus tradit & ipsa est eorum que sunt esse & eorum que uiuunt uita et eorum que intellectualiter sunt intelligentia ipsa sup̃ intellectum existens & super rationem et super uitam et super substantiam Amplius aut et per omnia pertransire inuisibiliter & per ipsam aut nihil amplius aut et simplici cognitione cognoscere omnia diuino & om̃i consideratiuo & immateriali suo oculo & simpliciter intueri & presentia et preterita et futura ante generationē eorū & sine peccato esse & dimittere peccata et saluare & quoniam omnia quid quecumq; uult potest non quecumq; aut potest uult potest aut perdere mundum non uult autem.

Iohannis presbiteri damasceni liber primus a burgundione ciue pisano de greco in latinum translatus explicat. Incipit liber secundus eiusdem damasceni p̃bri de seculo feliciter. Capitulum primum.

Pse secula fecit qui existerat ante secula ad quem diuus ait dauid. A seculo tu es & diuus aplūs per quem & secula fecit. Oportet ergo scire quoniam seculi nomen plura significat. Seculum eni dicitur & uniuscuiusq; eorum que sunt uita dicitur rursus seculum & mille annorū tempus. Rursus dicitur seculum uniuersa presens uita & seculum futura uita que post resurrectionem que infinita est. Dicitur rursus seculum non tempus neq; a

lia temporis pars: a solis motu et cursu mensuratum scilicet per dies et noctes consistens: sed quod simul protenditur cum eternis uelut quedam temporalem motum & spacium. quod enim est his qui sub tempore sunt tempus: hoc eternis est seculum. Dicuntur igitur septem quidem secula mundi huius scilicet a celi et terre creatione usque ad communem hominum consummationem & resurrectionem. Et tunc quoque consummatio particularis que est uniuscuiusque mors. Est autem et communis et omni moda consummatio: cum communis hominum fiet resurrectio. Octauum autem seculum est quod futurum est uero ante mundi consistentiam: cum neque sol erat diuidens diem a nocte non erat seculum mensurabile: sed quod simul protenditur cum eternis uelut temporalis motus et spacium et secundum hoc quid conium eternum id est seculum est: secundum quod et dicitur deus conius id est secularis id est eternus: sed et preconiis id est preeternis. Etenim ipsum seculum ipse secula facit. Solus enim sine principio eius deus omnium ipse est factor et seculorum et omnium que sunt. Deum autem dicens manifestum est quoniam patrem duo & unigenitum eius filium dominum nostrum iesum christum et spiritum eius omnifariam secundum unum deum nostrum. dicuntur ante secula seculorum secundum hoc quod et presentis mundi septem secula scilicet uitae continent hominum. & seculum quod unum omnium seculorum est contentiuum. & seculum seculi dicitur quod presentis & quod futurum. Eonia autem id est secularis id est eterna uita. & conium iseculare id est eternum suppletum infinitatem futuri seculi significat. Erit autem magis una dies sine uespera sole iusticie splendida iustis supluente. peccatoribus autem nox profunda infinita. qualiter igitur quod mille annorum origenistice restitutio nis numerabiter tempus. Omnium igitur seculorum unus factor est deus qui uniuersa condidit qui existebat ante secula.

De conditione. Capitulum secundum

Quia igitur bonus est et superbonus deus non contentus est sui ipsius contemplatione: sed superabundantia bonitatis accepit generari quedam quibus beneficeret. et participata sua bonitate ex non ente ad esse deducit. et condit uniuersa uisibilia et inuisibilia & eorum quae ex uisibili et inuisibili componitur. hominem autem creat ex cogitans & ex cogitatio opus existit uerbo completum & spiritu perfectum.

De angelis. Capitulum tertium

Ipsius angelorum est factor et conditor ex non ente ad esse eos deducens secundum propriam imaginem creans eos. & naturam incorpoream uelut quedam spiritum uel ignem immaterialem: ut ait diuus dauid. Qui facit angelos suos spiritus et ministros suos in flamma ignis. leuitatem et ignitionem & calorem et incisionem & acutionem ea circa diuini desiderium et ministerium describens: & ad superiora allationem eorum et ab omni materiali intelligentia libertatem. Angelus igitur substantia intellectualis semper mobilis arbitrio libera incorporea ministrans secundum gratiam

non natura immortalitatem suscipiens. cuius substantie spem & terminum
solus qui creator noscit. Incorporeus aut & immaterialis dicitur quantum ad nos.
Omne enim comparatum ad deum qui solus incomparabilis et grossum & ma-
teriale inuenitur. Solus enim essentialiter immaterialis et incorporeus deus est.
Est igitur natura rationalis & intellectualis et arbitrio libera uertibilis secundum me-
tem scilicet uoluntatem. Omne enim creabile est uertibile. & omne rationale est arbi-
trio liberum. Igitur ut rationalis et intellectualis quidem arbitrio libera est. ut cre-
abilis uero uertibilis est. habens facultatem & manendi et proficendi in bono et ad
malum uertendi. Insusceptibilis penitentiae quia incorporeus. homo enim propter cor-
poris infirmitatem penitentia fungitur. immortalis est non natura sed gratia.
Omne enim quod incipit et finitur secundum naturam. Solus aut deus semper
ens. magis aut et super semper. non sub tempore enim sed super tempus est qui
temporum est factor. lumina secundum intellectualia ex primo & sine principio
lumine illuminationem habentia. non lingua & auditu indigentia. sed sine
sermone uoce. plato tradentia sibi inuicem. et consilia et intelligentias. Per uer-
bum igitur dei creati sunt omnes angeli. & a sancto spiritu per sanctificationem per-
fecti sunt secundum proportionem dignitatis et ordinis illuminatione et gratia partici-
pantes. circumscripibiles tamen. cum enim sunt in celo et non in terra sunt. et
cum ad terram a deo mittuntur non remanent in celo. circūterminantur aut
a parietibus et ianuis & claustris & signaculis. indeterminabiles sunt. Indeter-
minabiles aut dico. non enim secundum quod sunt apparent dignis quibus deus appa-
rere eos uult. sed in transfiguratione sicut possunt qui uident uidere. Indeter-
minatum enim est natura et principaliter solum quod increatum est. Omne enim
creatum ab eo qui creauit deo terminatur. extra subam sanctificationem a
spiritu scilicet habentes per diuinam gratiam prophetantes. non nuptiis indigen-
tes. quia non sunt mortales. Intellectuales uero existentes in intellectualibus lo-
cis non sunt corporaliter sed natura figurantur. neque tres habent dimensiones.
sed quia intellectualiter assunt et operantur ubicunque uisi fuerint. & quia non pos-
sunt secundum tempus hic & illic esse operari siue quales secundum substantiam. indis-
ferentes ab inuicem nescimus. Solus aut qui fecit eos deus nouit qui et omnia
fecit. differunt aut ab inuicem illuminatione & statione. siue secundum illuminati-
onem stationem habentes. siue secundum stationem illuminationem participan-
tes. & se inuicem et illuminantes pro eminentiam ordinis uel nature. Mani-
festum aut est quod qui eminent in inferioribus tradunt illuminationem et co-
gnitionem. fortes sunt & parati ad dei uoluntatis expletionem. & ubique cōfes-
sim inueniuntur ubicunque diuinus iussit nutus uelocitate nature. & cus-
todientes partes terre & gentibus et locis persistentes. sicut a conditore preordi-
nati sunt. & ea que sunt secundum nos dispensantes & auxiliantes nobis. Omnia
aut quoniam secundum diuinam uoluntatem et iussionem super nos entes semper qui
circa deum existentes. Difficile mobiles sunt ad malum sed non immobiles. Ne

aut et immobiles non natura sed gratia. & solius boni dei assensione uidentes deum: sedm quod possibile est eis. & hunc cibum habentes ut incorporei: & ab omni corporea passione eruti: non tamen impassibiles. Solus eni deus impassibilis est. Transfigurantur aut ad quodcumq; dominator iusserit deus: & ita hominib; semp apparent: & diuina eius reuelant mysteria. In celo conuersantur: & uni opus habent ymnis laudare eum et ministrare eius diuine uoluntati. Sicut aut sanctissimus et sacratissimus et theologissimus aut dionysius ariopagita. omnis theologia scilicet diuina scriptura celestes substantias noue edixit. has diuinus hic sacer minister in tres determinat trinos ornatus. Et primu qui dem esse ait cum qui circa deum est semp & proxime & immediat e traditum. est eni qui sex alas habentium seraphin & cherubin et sanctissimoz tronoꝝ est. Secundum uero cum qui dñationum & uirtutum & potestatum. Tertiū uō & ultimū eum qui principatum & anglorum & archangelorum est. Quidā aut aiunt q; angeli ante omnem quidem gñationem geniti sunt: ut theologus dicit Gregorius. primum quidem excogitauit angelicas uirtutes & celestes. & excogitatio eius fuit. Alij uero quoniā postq; genitum geniti sunt angeli est p mū celum. qm aut hominis creationem uel plasmationem omnes confitentur. Ego aut theologo gregorio consentio. dicebat enī primū intellectuāle sūstā tiam creati: & ita sensibilem: & tunc ex utroq; scilicet hominem. Quicumq; uero angelos conditores esse cuiuscunq; subē: hi omīs sunt patris sui diaboli. creatura enim existentes non sunt conditores. Omnium aut factor & prouisor & contentor deus est: qui solus increatus. qui in patre et filio & sancto spū ymnis laudatur & glorificatur. Oporter aut scire quoniam quod est hominibus mors: hoc est angelis casus. post casum non eis est penitentia: quemadmodum neq; hominib; post mortem.

De diabolo & demone. Capitulum quartum.

EX his angelicis uirtutibus qui preerant terrestri ordini & cui terra custodia cōmissa a deo erat & in natura bonus factus si bonus existens et in bono genitus: & nequaq; in se ipso a conditore malitie semitam habens non ferens illuminationem & honorē quē quem ipse conditor largitus fuerit: liberi sui arbitrij electione uersus est ex eo quod sedm naturam in id quod preter naturam. & elcatus est aduersus eum qui fecit ipm deum rebellare illi uolens. & primus desistens a bono in malum deuenit. Nihil enim aliud est malum nisi priuatio boni: sicut & tenebre luminis sunt uel discessio uel priuatio. Bonum enim lumen est intelligibile: simile & malum tenebre est intelligibiles. Lumen igit creatus a conditore & bonus factus. Etenim uidit deus omnia quacumq; fecerat et ecce valde bona. liberi arbitrij uoluntate tenebre factus est. Simul aut cum eo euulsa & consecuta ē eum et concidit multitudo infinita eorum qui sub eo ipso ordinati erant angelorum. eiusdem ergo nimirū nē cum angelis existentes mali facti sunt ele-

Letione uoluntarie ex bono ad malum declinantes. Non habent igitur potestatem neque uirtutem aduersus aliquem nisi a deo dispensatiue concedantur: sicut in iob: & in porcus in euangelio scriptum est pmissione uero dei facta. Et fortitudine habent & transmutantur & transfigurantur in quacumque uolunt figuram: sed imaginationem. Et futura quidem neque angeli neque demones nouerunt. Tamen predicunt angeli quidem deo eis reuelante et predicta iubente. Unde quicquid dicunt fiunt. predicunt autem & demones quicquid quidem ea que longe fiunt uidentes. quicquid uero conicientes. Unde et multa mentiuntur: quibus non oportet credere. Et si multoties uera dixerint quod diximus. nouerunt autem et sacras scripturas. Omnis igitur malitia et imunditie passionis ex ipsis excogitate sunt. & mittere quidem homini concessi sunt. Violentiam autem inferre alicui non preualent: in nobis enim est suscipere eorum immissiones. Idcirco diabolo & demonibus eius paratus est ignis inextinguibilis: qui tormentatio eterna et his qui sequuntur eos. Oportet autem scire quoniam quod est hominibus mors: hoc est angelis casus. post casum enim non eis est penitentia quemadmodum neque hominibus post mortem.

De creatione uisibili. Capitulum quintum.

Ipsa quidem deus noster qui in trinitate & unitate glorificatur fecit celum & terram: & omnia que in eis ex non ente ad esse deducens. Vniuersa hęc quidem non ex preexistenti hyle idest materia: puta celum terram aerem ignem aquam. Illa uero ex his que genite erant ab ipso puta animalia plantas semina enim ex terra & aqua & aere et igne conditoris precepto genite sunt.

De celo. Capitulum sextum.

Celum est circūtentia uisibilium & inuisibilium creaturarum. Intra ipsam enim & intellectuales angelorum uirtutes & omnia sensibilia concluduntur & circūterminantur. Solus autem deus in circūscriptibilis est: omnia implens & omnia continens & omnia circumterminans & super omnia ens & omnia condens. quia igitur celum aut scriptura & celum celos celorum et usque ad tertium celum beatus paulus raptus est ait. dicimus quoniam in totius mundi generatione celi facturam suscepimus: quod qui foris sunt sapientes sine stellis speciei forme aiunt. ea que sunt moysi sua facientes dogmata. Deinde & firmamentum uocauit deus celum: quod in medio aque genitum esse iussit ordinans id separare per medium aque que erat subter firmamentum: cuius naturam diuus basiliscus subtilem esse ait uelut fumum: ex diuina edoctus scriptura. Alij uero aquosam: ut in medio aquarum genitum. Alij ex quatuor elementis. Alij quintum corpus. & aliud preter quatuor quidem. Igitur opinati sunt in circūitu quidem hoc totum continere celum: & speciem forme existere & undique summam partem ipsam esse medianissimam eius qui ab ipso continetur loci esse infimam partem. Leuia uero corporum superiorem ordinem sortita esse a conditore. graua uero inferio-

rem regionem que est media. Est igitur leuius elementum ignis. Ideoque forsum
 pre omnibus fertur. quem utique post celum confestim ordinatum esse aiunt. hunc
 autem dicunt ethera. post hunc inferius aerem. terram autem & aquam ut grauiora
 & inferius habiliora in media finitissimo appensas esse ut ex aduerso. Inferius qui
 dem terra et aqua. Aqua uero leuius est terra. unde mobilior ea existit. desuper autem
 undique sicut in circuitu aerem & circa aerem undique per ethera. de foris autem omnem
 in circuitu celum. Circulariter autem aiunt moueri celum & constringere que infra
 infra se sunt. & ita manere omnia firma. & non excidentia. Septem uero zonas
 esse celi. aliam alia excelsiorem. Dicunt autem id subtilissime nature uelut fir-
 mum. & secundum unamquamque zonam esse unam planetarum. Septem enim plan-
 tas esse aiunt. Solem lunam iouem mercurium mars uenerem & saturnum.
 Venerem autem aiunt enim qui quique: cos foris id est lucifer. quique: uero hesperus
 fit. planetas autem hos uocant. quia aduerso celo faciunt motum. Celo enim
 & reliquis stellis ab oriente ad occasum motus ipsi soli ab occasu ad orientem mo-
 tum habent. & hoc cognoscimus ex luna parum secundum uesperam repedante.
 Quicumque igitur dixerunt spericum esse celum equaliter dicunt distare illud
 & firmamentum esse a terra. et desuper ex lateribus et desubtus. desubtus autem et
 ex lateribus aio quantum ad nostrum sensum. quia secundum consequentem ratio-
 nem undique superiorem locum celum habet. & terra inferiorem. Et aiunt celum
 sperice circumdare terram. & circumferre cum suo acutissimo motu solem & lu-
 nam et reliquos planetas. & subito terram quidem existente sole hic quidem
 noctem illic uero diem. Alij uero emispium id est semicirculum celum esse ima-
 ginati sunt. quia dinorum extendit celum. sicut pellem quod extendit taber-
 naculum. Et beatus ysaias. qui statuit celum uelut cameram id est archam.
 Et quoniam occidens sol et luna & astra circueunt terram ab occidentem in aglo-
 nem. et ita rursus in orientem deueniunt. Verum siue hoc fuit illo modo y-
 niuersa diuina iussione facta et firmata sunt. & diuinam uoluntatem
 & consilium fundamentum inconcussibile habent. Ipse enim dixit & facta sunt.
 ipse mandauit & creata sunt. statuit ea in seculum & in seculum seculi pre
 posteritate et non prius. Igitur est quidem celum celi. quod primum est celi
 supra firmamentum existens. Ecce duo celi. Exeni firmamentum uocauit celum.
 Assuetum autem est diuine scripture & aerem opra non id est celum uocare. quia
 oraano id est uidet. Rursum benedicite autem omnia uolatilia orati id est celi soli
 us aeris dicens. aer enim uolatilium est gressus. & non celum. Ecce tres celi quod
 diuisi sunt a plurius. Si uero & septem zonas septem celos suscipere uolueris nil ratio-
 ni ueritatis nocetur. Assuetum est et hebraice lingue celum pluraliter uocare
 celos. Celum igitur celi uolens dicere celos celorum dixit. quod ostendunt celum
 celi quod est supra firmamentum. Sed et aque que sunt super celos et aer et fir-
 mamento uel septem zonis firmamenti uel firmamento consuetudine hebrai-
 ce lingue pluraliter celos nominat. Omnia igitur que sunt secundum generationem

subijciuntur corruptioni scdm naturę consequentiam. Sed et celi grā dei continentur & conseruantur. Solus autē deus sine principio est natura & sine fine. Ideoq; dictum est ei ipsi peribunt: tu autē permanes. Verumptamen non omnino finaliter destruentur celi. Nam inueterascent quidem et uelut coccū amictum inuoluentur & alterabuntur. & erit celum nouū & terra noua. Multa autē mensura celum maius existit terra. Substantiam nimirum celi nō oportet querere ignotam nobis existentem. Nullus animatos celos uel lunaria existimet. Inanimati sunt enī et insensibiles. quare & si dicat diuina scriptura letentur celi et exultet terra: eos qui in celis sunt angelos. & qui in terra homines ad leticiam uocant. Nouit autem scriptura et prospera idest poarū fictione uti ut de animatis et de inanimatis loqui sicut illud Mare uidit et fugit iordanis conuersus est ad quem retrorsum. & quid tibi mare quod fugisti et tu iordanis quia uersus es retrorsum. Et montes & colles interrogant sermones exaltationis: sicut et nobis consuetum est dicere. & congregata est ciuitas non edificia significare uolentibus: sed ciuitatis habitatores. & celi enarrant glām dñi: non uocem quę auribus sensibilib; auditur et emittentes: sed ex propria magnitudine conditoris uirtutem nobis ostendentes: quorū pulchritudinem excogitantes: factorem sicut optimum artificem ammiramur & glorificam.

De lumine ignis luminarium solis & lune & astrorum. Capitulum vii.

Ignis unum quatuor elementorum est et leuiss et sursum ferri habilior reliquis et combustiuus et illuminatiuus. prima die a conditore creatus. Aut enī diuina scriptura dixit deus fiat lumen et factum est lumen. Non aliud enī est ignis nisi lumen sicut quidam aiunt. Alij uero inmundanum hunc ignem sub acie aiunt quē uocāt ether. Igitur in principio quidem fecit deus lumen scilicet prima die pulchritudinem et ornatum. omnis uisibilis creature. aufer enī lumen et omnia in tenebris ignorata manebunt. proprium cū possint demonstrare decorē. Vocauit autē deus lumen quidem diem: tenebras uocauit noctem. Tenebre autē non substantia quedam sed accidens. luminis enim est priuatio. Aer enī non in suba sui habet lumen. ipm enī priuari aerem lumine. tenebras uocauit deus. & non substantia aeris est tenebre: sed luminis priuatio quod accidens magis ostendit q̄ substantiam. non uocata est autē prima nox sed dies: quare prima est dies et ultima nox. Sequitur igitur nox diem: & a principio diei usq; ad aliam diem una cum nocte dies est. dixit enim scriptura et facta ē uespera et factum est mane dies unus. Igitur in tribus quidem diebus refuso & tracto lumine diuino precepto dies et nox fiebat. quarta uero die fecit deus luminare maius scilicet solem in principatum et potestatem diei. per ipsum enim dies consistit. dies enim est in essendo super terram solem. Et spacium diei est qui ab oriente usq; ad occidentem super terram est solis cursus. Et luminare minus scilicet lunam et planetas reliquos et stellas in principatum

& potestatem ut illuminent eam. Hec autem est in essendo solem subter terram: & spacium noctis qui ab occidente usque ad orientem sub terra est solis cursus. Luna igitur & stelle ordinate sunt noctem luminare: non ut diessemper sub terram sint. Sunt enim et in die stelle in celo super terram: sed sol has simul & lunam uehementiori claritate occultans non finit apparere. Luminaribus igitur his primum creatum lumen conditor imposuit: non ut approprians alio lumine: sed ut vacans illud remaneret lumen. Luminare enim est non ipsum lumen sed luminis receptaculum. Ex his luminaribus septem planetas aiunt: & dicunt eos contrario celi moueri motu. Idcirco planetas id est errantios eos uocant. Nam celum quidem autem ex oriente in occidentem moueri: planetas autem ex occidente in orientem. Similiter autem circumferre celum sui ipsius motu ut acutiori septem planetas. Septem autem planetarum nomina sunt hec. Sol luna iupiter mercurius mars uenus saturnus. Esse autem secundum unamquamque zonam celi unum septem planetarum. In prima scilicet superiori saturnum. h. in secunda uero iouem. & in tertia uero marrem. d. in quarta uero solem esse. in quinta uero uenerem. e. in sexta uero mercurium. i. in septima uero inferiori lunam. c. Currunt autem cursum incessabilem quem conditor statuit eis. & quemadmodum fundauit eos: ut ait diuus dauid. Lunam & stellas que tu fundasti. Quia enim dixit fundasti significauit stabilitatem & immutabilitatem a deo dati ei ordinis et constructionis. Statuit enim eos in tempora et dies & annos & signa. Nam per solem quidem quatuor uersiones consistunt: & primo quidem uernat. In ipsa enim fecit deus uniuersa. & ostendit hic quousque nunc in ipsa florum germinatio sit que et equinoctialis uersio. Duodecim enim horarum & diem & noctem constituit. Ipsa uero ex medio oriente solis consistit encrata id est bene concreta existens: sanguinis augmentatiua calida & humida existens. & per se medians hiemem et estatem. hieme quidem calidior & siccior est. estate uero frigidior et humidior. protendit autem horam scilicet tempus a martij uicesima prima usque iunij uicesimam quartam. deinde eleuatio solis ortu ad aquilonis proximiores partes. Estiuale uersio succedit medians uere & autumnum. Ex uere quidem calidum habens eius. ex autumnno uero siccum. calida enim est & sicca: & rubeam habet coleram. Ipsa uero maximam habet diem horarum. xv. noctem uero valde paruissimam horarum nouem spatium habentem. Sed et ipsa protendit a iunij. xxiiij. usque septembris. xxv. Deinde rursus in medio orientem sole reuertente autumnalis uersio estiualem uersionem transmutat media quodammodo habens frigiditatis & caliditatis siccitatis & humiditatis: & medians estiualem et hiemalem uersionem. Ex estiuale quidem siccum ex hiemale uero frigidum habens frigida enim est & sicca et colore nigre existit. hic rursus equinoctialis uersio existit. xij. horarum diem et noctem habens. Extenditur autem hec a xxv. septembris usque decembris

xxv. sole aut paruiorem & humiliorem scilicet meridianum orientem descendente hiemalis suscipitur uersio frigida et humida existens & medians autumnalem & uernalem. Ex autumnali quidem succum habens: ex uernali uero humidum possidens. Ipsa aut paruiusimam quidem diem habet nouem horarum existentem. noctem uero maximam horarum existentem. xv. flegmatis aut ipsa existit augmentatiua. protenditur aut a xxv. decembris usque ad xxv. martij. Sapienter autem conditor prouidit ut non ex summa frigiditate uel caliditate uel humiditate uel siccitate in summam contrariam uertentes qualitates in difficiles incideremus egritudines. fallaces enim repentinas transformationes nouit sermo. Ita igitur sol quidem uersiones & per eas annu operatur. sed & dies & noctes hos quidem oriens et super terram ueniens. alijs uero sub terram occidens. & alijs luminaribus & lune & astris luculentiam cedens constituit. Aiunt aut et xij. zodia idest animalia ex astris esse in celo contrariu motum habentia soli et lune & alijs quique planetis. & per xij. hec zodia idest animalia pertransire vij. planetas. Nam sol quidem secundum unumquodque animal perficit mensem unum: & per xij. menses xij. animalia pertransiunt. Duodecim aut nomina animalium sunt hec et horum sunt menses. Aries mense martij. xxi. suscipit solem. Taurus mense aprilis. xxij. Gemini mense maij. xxij. Cancer mense iunij. x. xiiij. Leo mense iulij. xxv. Virgo mense augusti. xxv. Libra mense septembris. xxv. scorpio mense octobris. xxv. Sagittarius mense nouembris. xxv. Capricornus mense decembris. xxv. Aquarius mense ianuarij. xx. piscis mense febrj. xx. Luna uero secundum unumquodque mensem hec xij. animalia pertransit inferius existens et citius hec pertransiens. sicut enim si feceris polum infra alium inferior polus minor inuenitur. ita & cursus lune inferioris existentis minor est & expletur citius. Igitur greci quidem per astrorum horum solis & lune ortum & occasum & concursu aiunt omnia dispensari que secundum nos. circa hec enim astrologia uagatur. Nos autem dicimus quoniam signa quidem ex ipsis fiunt. & sunt causa frigiditatis & caliditatis & humiditatis & siccitatis & uentorum & horum talium. nostrorum aut actuum nequaquam. Nos aut liberi arbitrij a conditore facti dominorum existimus actuum. Si enim ex astrorum allatione omnia agimus quod agimus. quod aut secundum necessitatem fit neque uirtus neque malicia est. Si aut neque uirtutem neque maliciam habemus neque laudibus & coronis neque uituperationibus et tormentis existimus digni. Inuenietur aut et deo iniustus his quidem bona illis uero mala tribulationes dantis. sed neque gubernationem. neque suarum creaturarum deus faciet prouidentiam. si secundum necessitatem dicuntur omnia et feruntur. sed et rationale superfluum in nobis erit. Nullius enim existentes actus domini superflue consiliamus. Rationale aut omnino consilij gratia nobis datum est. unde et omne rationale et arbitrio liberum est. Nos aut dicimus quoniam non ipsa causa sunt alicuius eorum que fiunt. neque corruptionis eorum que corrumpuntur. signa aut sunt ma-

gis imbrum et aeris transmutationis. Fortasse aut utiq; quis dixerit et plu-
rimoz non sunt causa sed signa sed et qualitates aeris facte a sole et luna et as-
tris alijs et alijs diuersas complexiones et habitus et dispositiones constituit. ha-
bitus aut sunt eorum que in nobis agunt enim ratione et ducuntur in natura.
constituuntur aut multotiens coniuge et comete signa quedam mortis regu.
qui non sunt ex his que a principio genita sunt astra: sed diuina iussione se-
cundum tempus constituuntur & rursus dissoluntur quia et quod sed;
deum pp nos sedum carnem clementem & saluarem gnationem uisum est
magis astris non eorum que in principio genita sunt astra fuit. Et manife-
stum est hoc ex eo quod qnq; quidem ex oriente in occidentem faciebat cur-
sum. qnq; aut ex aquilone in austrum. & qnq; quidem occultabatur. qnq;
aut apparebat. hoc aut non est astrorum ordinis uel nature. Oporteret autem
scire q; ex sole illuminatur luna non ut a portante deo dare ei ppium lumen.
sed ut richmus et ordo imponatur creationi regentis et recti et erudiamur &
nos communicare et tradere sibi inuicem et supponere quidem primu facto-
ri et conditori et dominatori deo. deinde et his qui ab ipso constituti sunt
principes & non diiudicare pp quid hic principatur. ergo aut non suscipere
a deo omnia cum gratiarum actione et bona mente deficit aut sol et luna
eorum qui creaturas adorant preter creatorem insipientiam corripientia
& erudientia quod uertibilia sunt et alterabilia sunt. omne eni uertibile
non deus. secundum enim ppam naturam oē corruptibile uertibile. et deficit
aut sol quid corpore lune uelut quida paties fco et abumbrante et non sinen-
te pretransire nobis lumen. In quantum igitur inuenitur corpus lune oc-
cultans solem intantū & eclipsis fit. si aut minus est lune corpus ne mire-
mur. Et eni sol a quibusdam quidem dicitur multiplex terre. a patribus aut
nrīs equalis terre. et multotiens parua nubes uelat eum: aut etiam paruus
collis uel paties. Lune uero eclipsis ex terre obumbratione fit: cum facta fuerit
quadragesima luna et inuenta fuerit ex aduerso sedm summum centrum. sol
quidem sub terram luna uero super terram. obumbrationem eni facit ter-
ra: et non potest solare lumen illuminare lunam: et inde deficit. Oporteret aut
scire qm pfecta est creata luna a conditore scilicet xv. decebat eni completam
gnari quarta aut die ut diximus creata est cum sole. Anticipauit igitur cu
sole xi. diebus. a quarta eni usq; xv. dies undecim sunt. Ideoq; & sedm unū
quodq; annū. xij. menses. lune xi. diebus deficiunt a duodecim mensib; solis.
qui eni sunt solis. ccc. lxxv. dies habent. quarto uero adiecto sedm unūquēq; iij. an-
nos unus diebus perficitur qui dicitur bissextus & annus ille habet dies. ccc.
lxxvi. lune aut annus habet dies. ccc. liiij. luna enim ex quo genita scilicet re-
nouata fuerit augetur usqueq; facta fuerit dierum. xliij. et dimidium et q-
tum et incipit deficere usq; dies. xxix. et dimidium et finaliter fit sine luce.
& rursus copulata soli renouata et regeneratur. rememorationem ferens

nostre resurrectionis. Sedm unumquemq; igitur annum hos xi. dies tri-
buit soli. Sedm tres igitur annos embolismus mensis fit hebreis. & annus il-
le xiiij. mensium inuenitur ex adiectione xi. dierum. Manifestum est aut
quod composita sunt sol et luna et astra et corruptioni sedm ppam natura
supposita sunt. horum autem naturam nescimus. Quidam igitur aiunt ig-
nem sine aliqua materia inapparabilem esse. et unde extinctum in aerem ai-
unt transmutari. zodiacus circulus oblique mouetur diuisus in xij. incisioes
que uocantur zodia idest animalia. Zodium aut unumquodq; habet decanos
tres particulas uero minuta lx. habet igr in celum particulas. ccc. lx. quod eni
super terram est hemispherium particulas. dccc. et quod super terram. dccc. Do-
mus planetarum sunt scorpio et aries mercurij taurus et libra ueneris gemi-
ni et uirgo martis. cancer lune leo solis. sagittarius et piscis iouis capricor-
nus et aquarius saturni. Altitudines aries solis taurus lune. cancer iouis uir-
go martis libra saturni capricornus mercurij piscis ueneris. Figure lune sunt syno-
dus idest consilium quando deuenit in particulam in qua est sol. & dicitur ge-
neratio cum defuerit a sole particulis. xv. oriens quando apparuerit menoides.
secundo cum distat particulis. lx. dichotomi. secundo cum distat particulis no-
naginta anisichuti. secundo cum distat particulis. cxx. plena est luna lumine.
secundo cum distat particulis. clxxx. Secundo autem diximus primu augente &
secundo deficiente. per duos et dimidium dies pertransit luna in singulum zodi-
aci animal.

De aere et uentis. Capitulum octauum.

Aer est elementum tenuissimum humidum & calidum. igne quide
grauius. terra aut et aquis leuius. respirationis et uocis causa. incol-
ratum scilicet ex natura. color est non habens lucidum transpara-
bile. luminis enim est susceptiuum. et tribus sensibus nris ministrat.
per id enim uidemus audimus olfacimus. susceptiuum caloris et frigiditatis sic
ciditatis et humiditatis. cuius omis qui secundum locum sunt motus. sunt sur-
sum deorsum intus extra dextrorsum sinistrorsum. & circularis motus ex se
non habens lumen. sed a sole et luna et stellis et igne illuminatus. Et hoc est quod
dixit scriptura quoniam tenebre super abissus. volens ostendere q non ex se aer
lumen habet. sed alia est quedam substantia luminis.

De uento. Capitulum nonum.

Ventus est motus aeris sed et locus aeris est. locus enim uniuscuiusq;
corporis est eius continentia. Quid aut continet corpora nisi aer. Sunt
aut loci diuersi. unde hic aeris fit motus ex quibus & uenit. deno-
minationes habent. xij. aut omnes sunt. Aiunt aut sunt aerem uel
extinctionem ignis uel vaporem aque calefacte. Est deniq; aer sedm ppam qui
dem naturam calidus. infrigidatur aut in uicinitate que est ad aquam & tra-
it inferiores quidem partes frigide sunt. superius uero calide. Ventus est fluxus

aeris a locorum permutatione unde fluit denominationes alterant.

De aquis. Caputulum decimum.

Sed et aqua unum quatuor elementorum est factura dei optima. aqua est elementum humidum & frigidum graue et deorsum ductibile et effusibile. Huius uero meminit diuina scriptura dicens: & tenebre erant super abyssum et spiritus dei ferebatur super aquas. Abyssus autem nihil aliud nisi aqua multa: cuius finis incomphensibilis est hominibus. In principio aqua super omnem terram redundabat. & p̄mū quidem fecit deus firmamentum separans per medium aquam que erat supra firmamentum et aquam que sub firmamentum: in medio enī abyssi aquatum firmatum est diuina iussione. Unde et firmamentum dixit deus fieri et factum est. Cuius autem gratia supra firmamentum aquam deus imposuit: propter solis & aeris calidissimum feruorem. Mox enī post firmamentū feruorem ether expansus est. sed et sol cum luna et stellis et infirmamento sunt. & nisi superiaceret aqua inflammatum iam utiq; esset a calore firmamentum. Deinde iussit deus congregari aquas in congregationem dicere non significat. in uno loco congregari eas. Ecce enim postea ait. & consuetudines aquarum uocauit maria: sed simul & scdm se separatas a terra fieri aquas hic sermo significauit. Congregate igitur sunt aquae in congregationes suas & uisa est sicca. hinc duo maria que egyptum confluunt. media enī hec duorum iacet maritum. illinc rubrum hinc mrum. Constituti sunt diuersi pelagi et montes et portus et insulas. & sinus diuersos habentes & litora & actas. luttus enī arenosus dicitur. acce uō petrosus. & de propinquo profundus locus scilicet qui in principio mox profunditatem habet. Similiter autem & scdm orientem est mare quod dicitur iudicum & boreale. quod dicitur capsia: sed et stagna hic congregata sunt. & igitur oceanus quidem uelut fluminiū quidam circueñs omnē terram de q̄ dixisse uidetur mihi scriptura diuina. quoniam fluminiū procedit de paradiso potabilem & dulcem aquam habens. hinc prebet aquam mari omni q; i mari diu morans & stans immobilis amara fit. sole semper & symphonibus. quod in eis subtilissimum substringentib; unde et nubes consistunt et imbres fiunt p̄ rusculationem dulcorata aqua. hic oceanus & in quatuor principia scilicet quatuor flumina diuiditur. Nomen uni phison hoc est ganges indic. & nomen scđo geon hoc est nilus ab ethiopia in egyptum descendens. & nomen tertio tigris. & nomen quarto eufrates. Sunt et alia plurima & maxima flumina quorū hoc quidem in mare euacuantur. alia uero in terra consumuntur. Verum & omnis terra p̄forabilis et cauernosa uelut quasdam uenas habens per quas ex mari suscipiens aquas fontes perficit. Secundum qualitatem igitur terre et fontium aqua fit. excolatur enim per terram marina aqua et ita dulcoratur. Si uero locus unde fons redditur contingerit amarus uel salus ad terram & aqua reducitur. coartata autem multotiens aqua et inscissa calefit.

& hinc per se plantati calide reducuntur aque diuina igitur iussione hinc
& montes facti sunt. Primo igitur aque precepit deus educere animam uiuen-
tem aut per aquam & cum in principio fiebat super aquam spiritum san-
ctum immouaturus erat hominem. Ita enim diuus ait basilius. Eduxit autem
animalia et parua et magna ut cete dracones pisces in aquis reptantes et uola-
tilia pennata. per uolatilia igitur copulantur & aqua et terra et aer. ex aquis
enim hec facta sunt. In terra uero conuersantur et in aere uolant. Optimum
igitur elementum est aqua et plurimo usu utilissimum sordis purgatiuum
non solum corporis sed et animalis si assumpserit gratiam spiritus sancti.

De terra. capitulum undecimum.

Terra unum est elementorum succum & frigidum et graue et imo-
bile a deo ex non ente ad esse prima die deductum. In principio
enim ait fecit deus celum & terram. cuius firmitatem & basem
nullus hominum dicere potuit. hec enim in aquis aiunt firmam
& fixam esse eam: ut ait diuus dauid. Qui firmauit terram in aquis. alij
uero super aerem. alij uero ait. qui firmauit terram super in nihilo. Et rur-
sus diuinorum enarrator dauid ut persona dei conditoris. ego ait firmaui co-
lumnas eius. contentiuam eius uirtutem columnas nominans. Quod autem
ait super maria fundauit eam. ostendit undique circumfusam terre aque
naturam. Et si igitur in se ipsa et si in aere et si in aquis et si in nihilo dabitur
firmatam esse eam oportet non resistere pie intelligentie. sed omnia simul co-
fiteri et contineri et copulari a uirtute creatis. In principio igitur sicut ait
scriptura ab aquis terra uelabatur et instructilis et inordinata erat. deinde a-
quarum receptacula facta sunt. & tunc montes extiterunt. & diuina ius-
sione proprium suscepit ornatum. omnimodis herbis & plantis pulchra
effecta quibus diuina imposuit iussio uirtutem augmentatiuam & nutri-
tiuam & seminatiuam scilicet simul generatiuam. Eduxit uero condito-
re iubente omnia genera animalium et reptilium & ferarum & iumento-
rum. omnia quidem ad hominis optimum usum. Sed horum hec quidem
ad escam puta ceruos oues dorcades & que talia. Alia uero ad ministerium.
puta camelos boues equos asinos & que talia. Alia uero ad iocunditatem.
puta simias & uolucrum & putatos et que talia. Sed et plantarum et her-
barum. hec quidem fructifere et comestibiles. hec uero odorifere et floride ad
iocunditatem nobis tribunt puta rose et que talia. alie uero ad egritudinum
sanationem. non neque animal neque planta in qua operationem quamdam ho-
minum utilitati conferentem conditor etiam posuerit. Et qui enim omnia ante
generationem eorum nouit sciens quod in libertate arbitrij transgressor homo es-
set et corruptioni tradetur omnia ad optimum usum eius que in aere que in
terra et que in aquis creauit. ante transgressionem igitur omnia subiecta ho-
mini erant. principem enim cum constituit deus omnem que in terra et in aq.

Sed et serpens homini erat assuetus magis alijs ei adherens et delectabilibus ei adiunctus motibus. unde per eum pessimam princeps malorum diabolus suppositionem primis parentibus inseruit. Sed et terra sponte fructus ferebat ad utilitatem subditorum ei animalium. Et neq; imber erat neq; hiems. post transgressionem uero comparatus est iumentis et insipientibus et assimilatus est eis. principi in se ipso irrationalem concupiscentiam rationalis intellectus pparans. inobediens dominatoris mandati factus. insurrexit aut a conditore itro nigato principi subiecta creatura. Sed et neq; nunc inutilis est ferarum usus tēnis & ad cognitionem et inuocationem dei qui nos fecit. ferens. Sed et spina post tñs gressionem germinata est ex terra scdm dñi annuntiationem postq̄ coniūgata ē et uoluptati rose spina. In submemorationem transgressionis nos ducens. ppter quam spinas et tribulos terra emittere nobis condemnata est. Quoniam igitur hec ita se habent credendum ex hoc quod et usq; nunc horū pmanentiam opatur dñi sermo. dixit enī augmentamini et multiplicamini et replete terram. Specie aut specie quidā aiunt esse terram. Alij uero pines habere formam. Minor autē et ualde breuior est celo uelut quidam punctus in medio huius celi dependens. sed et ipsa transibit & alterabitur. beatus autē est qui initiū terram hereditabit. que enim sanctos susceptura est terra immortalis est. Quis igitur digne infini tam et incomprehensibilem conditoris sapientiam ammirabitur. vel quis indecentem gratiarum actionem deueniet datoris tantorum.

De paradiso. Capitulum duodecimum

Quia uero ex uisibili et inuisibili creatura conditurus erat deus hominem scdm ppam imaginem et similitudinem sicut quendam regem et principem omnis terre et eorum que sunt in ipsa constituit ante eum uelut quandam regiam in qua conuersans beatam et oī um ducem habeat uitam. & hec est diuus paradisus dei manibus in eadem plantatus gaudij & exultationis uniuerse promptuarium. Eadem enī uoluptas nominatur in oriente quidem omni terra excelsior positus. temperato uō & tenuissimo et purissimo aere circumfulgens. plantis semper floridis comatus. & bono odore plenus. lumine repletus pulchritudinis uniuerse et nē sensibilib; superexcedens intelligentiam. diuina uero regio et digna eius qui scdm imaginem erat dei conuersatio. in quo nullum irōnaliū habitabat. solus uero homo diuinarum manū plasma. In medio uero huius lignum uitę deus plantauit. et lignum cognitionis lignū quidem cognitionis experientiam quandā et approbationem et exercitium omnis obedientie et inobedientie. Ideoq; lignum cognitionis boni et mali uocatur. aut quia uirtutem dabat cognitiua ppter nature accipientib; quod bonum quidem erat perfectis. malum autē imperfectioribus adhuc et concupiscentia auidioribus sicut solidus cibus mollib; adhuc & lacte indigentibus. Molebat enim qui creauit nos deus sollicitos esse & circa multa turbati et curiosos & prouisoris proprie uitę fieri. quod utiq; et

adam passus est. cum gustasset enim cognouit quoniam nudus erat. et cingulum sibi ipsi confecit. folia enim ficus cum accepisset circumcinctus est. Ante gustum enim et nudi erant utique et adam et eua et non erubescerant. Tales enim impassibiles uoluit nos esse deus: impassibilitatis enim summe hoc est adhuc enim et non sollicitos. unum opus habentes quod angelorum est ymnis laudare incessabiliter et indeficienter creatorem et eius uoluptati contemplatione. et ei suas iactare sollicitudines. quod et propheta dauid ad nos enarrauit. iacta in deum sollicitudinem tuam et ipse te enutriet. dicens. Et in sacris euangelij proprios discipulos docens ait. Ne solliciti sitis anime uestrę quid manducetis et corpori modo quid induamini. & rursum. petite regnum dei et iustitiam eius: et hec omnia adicientur uobis. Et ad martham. Martha martha sollicita es et turbaris erga plurima. uno uero est opus maria optimam partem elegit que non auferetur ab ea. sedere scilicet secus pedes eius et audire sermones uite. Uite ergo lignum aut lignum operationem habens uite tributuam: uel his uita dignis et morti non subiectis solis. comestibile uite ergo lignum aut lignum. Quidam igitur sensibilem paradysum imaginati sunt. alij uero intelligibilem. Verum tamen mihi uidetur quoniam sicut homo sensibilis simul & intelligibilis conditus: sic quod huius sacratissimi templi sensibile simul & intelligibile et duplicem habens ostensionem. corpore enim indiuisissimas regiones et super pulchras sicut historie diximus ditatus. Anima uero in superiori et incorporaliter per pulchriori loco conuersabitur: dei habens domum inhabitantem: & ferens eum gloriosum opatorum: et eius circumamictus gratiam et solo dulcissimo fructu eius contemplationis lasciuians uidetur quidam angelus alius et huc nutritus. quod utique et lignum uite digne nominatum est: uitam enim morte non incisam dulcedo diuine participationis assumentibus tradit. quod utique et omne lignum deus uocauit. de omni enim ligno aut quod est in paradiso escam comedite. Ipse enim est hoc omne in quo et per quem hic omne consistit. Lignum autem boni et mali cognitionis est multiplex contemplationis dinoscio. Ipsa autem est proprie nature super dinoscio. & bona quidem est perfectis et in diuina contemplatione ambulantibus: ex se ipsa conditoris magnam operationem diuulgans his qui timent casum: propterea quia ex tempore in habitum quendam deuenerunt talis contemplationis. Non bona autem est minoribus adhuc et concupiscentia aridioribus quos propter incertitudinem eius que inde est melioris permanentie. & propterea quia nondum firmiter sunt infixi in solius boni amore. propriis procuratio corporis ad se ipsam retrahere et euellere apta natura est. Ita duplicem ut estimo diuinum paradysum et uite sancti patres tradiderunt: et qui sic et qui illo modo tradiderunt. possibile autem est intelligere omne lignum eamque ex omnibus creaturis diuine uirtutis innascitur recognitionem. Sicut ait diuus apostolus. Inuisibilia enim eius a creatione mundi his que facta sunt intellecta conspi-

ciuntur. omnium autem intelligentiarum et contemplationum harum quod secundum nos est que nostre scilicet constitutionis excelior est. Sicut ait diuus dauid. Mirabilis facta est cognitio tua ex me. hoc est ex mea constructione. fallax autem hec ad extiterat nouiter plasmatio. per hanc eas quas diximus causas. Aut lignum quidem uitae eam que ex omnibus sensibilibus innascitur diuiniorem intelligentiam et eam que per ipsam ad uniuersorum conditorem et causam et generationis operatorem fit anagogem id est reductionem. Quod et omne lignum nominauit quod plenum est et indiuisibile. solam boni ferens participationem. Lignum autem cognitionis boni et mali sensibilem et uoluptuosum cibum. qui secundum quod apparet quidem dulcorat. in ueritate autem in participatione malorum per participantem constituit. Ait enim deus ab omni ligno quod est in paradiso escas comedas. per omnes ut estimo creaturas in me factorem anagogice reducaris. dicens. et unum fructum ex omnibus fructifica me id est factorem et uere uitam. omnia tibi uitam fructificent et mea participationem fac proprie existentie permanentiam. ita enim eris immortalis. A ligno uero cognoscendi bonum et malum non comedetis ab eo. quacumque autem die comederitis ab eo morte moriemini. naturaliter enim sensibilis cibus eius. quod sub effluxit est repletio et in animum secedit et corruptionem. Et impossibile est incorruptibilem manere eum. qui in participatione cibi sensibilis fit.

De homine. Capitulum decimum tertium.

Ita igitur intelligibilem substantiam substituit deus. angelos in quo et eos qui secundum celum ordines sunt. hec enim manifeste intelligibilis et incorporealis sunt nature. Incorporee autem in quo comparat ad materie grossitudinem. Solus enim uero deus immaterialis et incorporeus. amplius autem et sensibile celum et terram et ea que horum sunt in medio et hanc quidem familiarem. familiaris enim deo est rationalis natura et solo intellectui comprehensibilis. nam uero olfariam a longe existenter. ut sub sensum scilicet cadentem. oportebat autem ex utroque mixtionem fieri maioris sapientie cognitionem. et circa naturas generationis. ut ait diuus gregorius uelut quandam copulam uisibilis et inuisibilis nature. hoc autem id est oportebat dixi conditoris ostendens consilium. hoc enim ius et lex est decentissima. et nullus dicet plasmatori figulo quid me fecisti. potestatem enim habet figulus ex eodem luto diuersa conferre uasa in ostensionem sue sapientie. quia uero habita habebant ex uisibili et inuisibili natura condit hominem propriis manibus secundum imaginem et similitudinem suam. Ex terra quidem corpus plasmans. animam autem rationalem et intelligibilem per familiarem insufflationem dantes. quod utique diuinam imaginem dicimus. Nam quod quidem secundum imaginem intellectualem significat et arbitrio liberum per se potestatiuum. quod autem secundum similitudinem uirtutis secundum quod homini possibile est similitudinem. Simul autem corpus et anima plasmata est. non quidem prius.

illa uero posterius scdm origenis delirationes. Fecit igitur deus hominem
innocentem rectum uirtuosum sine tristitia sine sollicitudine omni uir-
tute decoratum omnibus bonis comatum uelut quendam mundum secundum
in magno paruum alium angelum adorationem mixtum considerationem uisibi-
lis creationis contemplatorem intelligibilis regem eorumque sunt super terram
rectum desuper terrestrem et celestem temporalem & immortalem uisibilem et
intelligibilem medium magnitudinis & humilitatis eundem spiritum & carnem
spiritum per gratiam carnem per elationem. hoc quidem ut maneat & glorifi-
cet benefactorem illud uero ut patiat et patiens submemoretur et castige-
tur magnitudine largitionis honoratum animalis hic dispensatum hoc
est in presenti uita & alio transitorium in seculo futuro. et quod finis est mis-
terij ad deum intuitu deificatum deificatum aut participatione diuine illu-
minationis & non in diuinam translatum substantiam. fecit autem eum natura
impeccabilem et uoluntate per se potestatiuum. Impeccabilem autem inquit non
ut non suscipientem peccatum. Solus enim deus peccati est insusceptibilis. sed non
in natura peccare habentem. in electione uero magis scilicet potestatem habentem
manere et proficere in bono diuinam cooperantem habentem gratiam. simi-
liter et uerti ex bono et in malo fieri deo permittente per liberum arbitrium. non
uirtus enim fit quod ui fit. Quid est anima? Anima ergo est suba uiuens sim-
plex et incorporea corporalibus oculis scdm propriam naturam inuisibilis immor-
talis rationalis & intellectualis infigurabilis organico utens corpore & huic ui-
te et augmentationis & sensus et generationis tributiva. non aliud habens preter
se ipsam intellectum sed et partem sui ipsius purissimam. Sicut enim oculus
ita in anima est intellectus arbitrio libera & uoluntatiua et operatiua uerti-
bilis id est uoluntate uertibilis quoniam & creabilis omnia hec ex eius qui condi-
dit eam in gratia suscipiens ex qua et omne et natura ita esse suscepit. Incor-
poralia autem et inuisibilia et infigurabilia scdm duos modos intelligimus hoc
quidem scdm substantiam hoc uero scdm gratiam & hoc quidem natura entia hoc
uero ad materie grossitatem. Dicuntur ergo in deo natura in angelis autem et de-
monibus et animabus gratia & ut ad materie grossitatem dicuntur corpus quod
triplex est diuisiuium scilicet quod habet longitudinem et latitudinem & profun-
dum scilicet grossitatem. omne uero corpus ex quatuor elementis consistit. anima-
lium uero corpora ex quatuor humoribus. Oportet scire quoniam quatuor ele-
ta sunt terra sicca et frigida aqua frigida et humida aer humidus et calidus
ignis calidus et siccus. Similiter & humores quatuor proportionem habentes
cum quatuor elementis. nigra colera que habet proportionem cum terra sicca enim
est & frigida. flegma proportionem habet cum aqua frigidum enim est et humidum.
sanguis proportionem habet cum aere humidus enim & calidus est. rubea uero
proportionem habet cum igne calida enim est et sicca. Fructus igitur ex elemen-
tis consistunt humores uero ex fructibus animalium uero corpora ex humori-

bus: et in eadem resolvuntur. Omne enim compositum in eadem resolvitur ex quibus compositum est. Oportet scire quoniam homo et inanimatis communicat et irrationalibus participat vitam et rationalium suscipit intellectum. Communicat enim inanimatis quidem secundum corpus et concretionem que est ex quatuor elementis. plantis vero et secundum hoc et secundum virtutem que est secundum nutritivam & augmentativam et seminativam scilicet generativam virtutem. Irrationalibus autem et in his quidem et insuper appetitum scilicet iram et concupiscentiam et secundum sensum et secundum impetum. Sensus igitur sunt quique visus auditus odoratus gustus et tactus. Motus autem qui secundum impetum est ad locum transibile et mobile totius corporis et respirativum. hec enim in nobis sunt facere et non facere. Copulatur autem per rationale incorporeis et intellectualibus naturis excogitans et intelligens et iudicans singula et virtutes persequens et virtutum arte pietatem amplectens. ideoque parvus mundus homo est. Oportet autem scire quod propria quidem corporis solius sunt incisio et fluxus et transmutatio. Transmutatio quidem que est secundum qualitatem scilicet caliditatem et frigiditatem: et quecumque sunt talia. Fluxus autem qui est secundum evacuationem: euacuantur enim sicca et humida et spiritus quorum indiget repletionem. quare naturales sunt passionem et famem et sitim. proprium vero anime est pietas et intelligentia. communes vero anime et corporis sunt virtutes habentibus & habent ad animam relationem velut anima convenit corpore. oportet cognoscere quoniam rationale natura principatur irrationali. Dividuntur enim virtutes anime in rationalem et in irrationalem. Irrationalis vero due sunt partes. hec quidem inobediens est rationi scilicet non suadetur ratione. Illa vero obediens est et persuadibilis ratione. Ergo inobediens quidem et non persuadetur ratione est codicum id est vitale et pulsativum. vocatur et seminativum et plantativum et nutritivum vocatur huius autem est et augmentativum quod et plasmat corpora hoc enim ratione gubernatur. sed natura obediens vero et persuadibilis ratione dividitur in concupiscentiam et iram. vocatur autem communiter irrationalis pars anime passiva & appetitiva. Oportet autem cognoscere quoniam persuasibilis ratione est quidem secundum impetum motus. oportet scire quoniam rerum hec quidem sunt bone hec vero sunt male. Expectatum igitur bonum concupiscentiam constituit: presens vero letitiam. Similiter autem expectatum malum timorem: presens vero tristitiam. Oportet scire quoniam bonum hoc dicentes: vel quod verum bonum est vel quod videtur bonum dicimus simul et malum.

De letitia. Capitulum decimum quartum.

Letivatum hec quidem sunt animales hec vero corporales. Animales quidem sunt quecumque sunt solius anime ipsius secundum se ipsam quecumque sunt circa disciplinas et contemplationem. Corporales vero sunt que cum comunione anime

et corporis fiunt: et ppea corporales uocantur. quecumq; circa cibos et coitus et talia sunt solius autem corporis nequaquam inueniet quis letitias. Rursus letitiarum he quidem sunt uere: he uero sunt mendaces: & que quidem mentis solius sedm doctrinam et contemplationem. que uero cum corpore sunt letitiarum: he quidem sunt naturales et necessarie sine quibus uiuere impossibile est: ut nutritiue indigentie repletive et indumenta necessaria. Alię uero naturales quidem sunt non necessarie uero ut que sedm naturam et sedm legem mixtionis. he uero in permanentiam totius generis conferunt. possibili aut est et sine eis in uirginitate uiuere. Alię uero neq; necessarie sunt neq; naturales ut ebrietas et luxuria et plenitudo utilitatem excedens. neq; enim inconstantiam uite nostre conferunt: neq; i successionis generis: sed et nocent. Cum igitur qui sedm deum uiuit oportet necessarias simul et naturales pertransire. In secundo uero ordine naturales et non necessarias ponere que cum decenti tempore et modo et mensura fient. alias aut omnino oportet retinere. bonas aut letitias oportet estimare eas que non complicate cum tristitia neq; plenitudinem inferunt: neq; alterius nocumēti sunt generatiue: neq; ultra mensuram excedunt: neq; a studiosis opibus nos abstrahunt multum uel sedm nos constituunt.

De tristitia. Capitulum decimum quintum.

Tristitię uero species sunt quatuor. accidia achos inuidia misericordia. Accidia igitur est tristitia aggrauans. Achos uero est tristitia uocem auferens. Inuidia uero est tristitia in alienis bonis. Misericordia uero est tristitia in alienis malis.

De timore. Capitulum decimum sextum.

Duiditur aut et timor in sex. in segnitiam in erubescētiā in uerecundiam in ammirationem in stuporem in agoniam. Segnitie igitur est timor future operationis. Erubescētia uero est timor in expectatione conuitij. optima aut est hec passio. uerecundia uero est timor in turpi acto. neq; hoc uero inseparabile est turpi ad salutem. Ammiratio uero est timor ex magna imaginatione. Stupor uero est timor ex inassueta imaginatione. Agonia uero est timor per casum scilicet per infortunium timentes eni infortunari actioni agoniamur.

De ira. Capitulum decimum septimum.

Ira uero est feruor eius qui circa cor est sanguinis ex uaporatione fellis uel retributione fient. ideoq; fel dei. & felica est aut quando ira est desiderium reuincionis. iniustitiam enim passi uel estimantes pati irascimur: & fit tunc iusta hec passio ex concupiscētia et ira. Species igitur aut sunt tres ira que uocatur fel. et mama et totus et furor. Ira eni principium & motum. ita et fel uocatur. Mama uero est fel permanentis scilicet memoria mali. dicitur aut a manendo et a me-

morte crasendo. Totus autem id est furor est ira obseruans tempus in uindicta. dicitur autem totus a *γῆστρα* abnuacendo. Est autem ira idem quod audax est mentis uindex concupiscentie. Cum enim concupiscimus quid et prohibemur ab aliquo irascimur aduersus eum ut iniusta passimenter scilicet iudicante dignum angustia: quod factum est in custodiens secundum naturam ordinem. Eius autem quod suadetur rationi est augmentatiuum nutritiuum et generatiuum uitale quod pulsiale vocatur autem naturale augmentatiuum et nutritiuum quidem et generatiuum. *γόνιαι* autem pulsiale. Nutritiuus igitur uirtutes sunt quatuor. Attractiua que attrahit cibum & non permittit illum confestim expelli. Contentiua que continet. alteratiua que alterat cibum in humores. Expulsiua que superfluitates per alium expellit et emittit. oportet uero scire quoniam earum que secundum animal sunt uirtutum he quidem sunt alie uero naturales alie uero *γόνιαι*. & animales quidem sunt que secundum electionem scilicet is qui secundum impetum est motus est sensus. Motus autem qui est secundum impetum est que secundum locum est mutatio et mobilitas totius corporis & uocis emissio et spiratio: in nobis est est facere hoc et non facere. naturales et *γόνιαι* sunt inuoluntarie. & naturales quidem sunt nutritiua et augmentatiua & spermatica. *γόνιαι* uero est que pulsialis est. he enim et uolentes & nolentes opantur.

De imaginatione. Capitulum decimum octauum.

Imaginatiuum est uirtus irrationalis anime per sensus opans que dicitur sensus. Imaginabile uero et sensibile est quod imaginationi et sensui subiacer. ut uisus quidem est ipsa uisibilis uirtus. uisibile uero quod subiacer uisui lapis forte uel quid talium. Imago uero est passio irrationalis anime que ab imaginabili aliquo fit. fantasma uero est passio inanis que in irrationalibus anime a nullo facta imaginabili. organum autem imaginatiui est anterior nerui ceteri.

De sensu. Capitulum decimum nonum.

Sensus est uirtus anime susceptiua materialium scilicet cognosciua sensus. & dicuntur organa id est membra per que sentimus. Sensibilia uero que sensui subiacent. Sensitiuum uero animal quod habet sensus. Sunt autem sensus quique similiter & organa quique. Primus sensus est uisus. organa uero uisus sunt qui ex cerebro sunt nerui et oculi. Sentit autem uisus secundum primam quidem rationem colorem. dinoscit autem eum colorem & coloratum corpus & magnitudinem et formam & locum ubi est et interualum quod est in medio & numerum & motum & stationem et asperum & lene et equale et inequale et acutum et obtusum et consistentiam siue aquosa est siue terrestris scilicet humida uel sicca. Secundus sensus est auditus uocum & sonituum existens sensibilis. dinoscit autem eorum acumen et grauitatem & leuitatem & asperitatem

& magnitudinem. organa uero sunt nerui qui ex cerebro qui molles & aurium constructio. Solus autem homo et simia non mouent aures. Tertius autem sensus est odoratus qui fit quidem per nates remittens vapores ad cerebrum. finitur autem ad fines anteriorum et lenium uentriculorum cerebri. est autem sensitua et susceptiua uaporum. vaporum autem generalissima differentia est bonus odor et malus odor. & quod medium horum quod neque bene neque male est olens. fit autem bonus odor ex humidis qui in stomachis corporibus certissime digestis. medium uero media dispositio. Indigestis uero uel nequaquam digestis malus odor fit. Quartus sensus est gustus. Est autem saporum susceptiuis id est sensibilis organa autem eius lingua et eius plusquam summi et palatum in quibus sunt hi qui a cerebro feruntur nerui dilatare et enutiantes. duce ea que facta fit susceptionem scilicet sensui. que uero uocantur gustatiue qualitates saporum sunt he. dulcedo acedo ponticita stupicita amaritudo. salita unctuosita uiscosita. horum enim est gustus dinoscitiuis. aqua uero sine qualitate secundum has qualitates nullam enim harum habet. ponticita uero intensior supabundantia austentatis. Quintus uero sensus est tactus qui & communis est omnium animalium. hic fit a cerebro missis neruis ad totum corpus sed et alia organa tactus habent sensum. Supponuntur autem tactui calidum et frigidum molle & durum uiscosum et aridum graue et leue. per solum enim tactum hec cognoscuntur. Communia uero tactus et uisus sunt asprum & lenne & siccum et humidum et grossum & subtile sursum & deorsum & locus et manitudo cum fuerit talis. ut secundum unam circūimmissionem tactus comprehendatur & densum & rarum & rotundum cum fuerit paruum & alie quedam figure. Similiter autem et propriis corpus sentit cum memoria autem et mente. similiter autem et numerum usque duo uel tria cum hec parua sunt et facile comprehendantur hec autem magis tactu uisus suscipit. Oportet scire quoniam unumquemque se aliorum sensuum duplicem conditor construxit. ut uno leso alius impleat usum. duos enim oculos & duas aures & duo foramina naris & duas linguas sed in quibusdam animalium diuisas. ut in serpentibus. in homine uero unitas. Tactum uero in toto corpore preter ossa et neruos et ungues & cornua et pilos et alia talia quedam. Oportet scire quoniam uisus quidem secundum rectas lineas uidet. odoratus uero et auditus non secundum rectam solum sed undique. tactus autem et gustus non secundum rectam undique cognoscunt. sed tunc solum cum ipsis appropinquauerint propriis sensibus.

De cogitatio. Capitulum uigesimum.

Ex cogitatio uero sunt iudicia compositiones et incesiones ad actus & occasiones fuge actionum. proprie uero intelligentie intelligibilium & uirtutes et doctrine & artium rationes et consiliarium & electuum. hoc autem est id quod somni a nobis futura oraculo denuntiat. quam solam diuinationem pythagorici dicunt

esse hebreos sequentes. Instrumentum aut et huius medius uentriculus cerebri et animalis spiritus qui est in ipso.

De memoria. Capitulū vigesimū primum.

Memoratiuum autem est memorie et rememorationis promptuariū et causa. Memoria enim est fantasia derelicta ab aliquo sensu sed in actum apparente. vel coactuatio sensus et intelligentie. Anima enim sensibilia quidem per sensus suscipit id est sentit et fit opinio. Intelligibilia uero per intellectum et fit intelligentia. Cum igitur typos eorum que opinatio est: et eorum que intellexit custodit memorari dicitur. Oportet scire aut quoniam intelligibilium susceptio non fit nisi ex disciplina et naturali ingenio: non enim ex sensu. Nam sensibilia quod sed in se ipsa memorie commendantur: intelligibilium uero si quid quidem dicimus memoramur subiecto uero earum memoriam non habemus. rememoratio uero dicitur memorie perditę ab obliuione restitutio. Obliuio igitur fantasti cum quidem id est imaginatiuum per sensus suscipiens materias tradit exco-
gitatiuo & discretiui. organum aut memoratiui est posterior uentriculus cerebri quem paręke falidia uocant: et animalis spiritus quidem est in eo.

De interioris disposito et probato sermone. Capitulū uigesimū secundū.

Rursus aut diuiditur ratione interioris dispositum sermone et prolatum. Est aut interioris dispositus quidam sermo motus anime ex cogitatiuo fient sine aliqua enuntiatione. Unde multotiens & silentes sermonem totum apud nos met ipsos pertransimus. Et enim qui a natiuitate sunt muti. uel qui per aliquam egritudinem et passionem uocem amiserint: nihilominus rationales sunt. prolati uero sermo in uocem syllabis operationem habet scilicet qui per linguam & os profertur sermo. ideoque prolatiuius dicitur: est aut annuntiatiuius intelligentie: secundum hunc et locutiui dicuntur.

De passione et operatione. Capitulū uigesimū tertium.

Passio equiuoce dicitur. dicitur enim passio & que corporalis est. corporalis est ut egritudines & ulcera. Rursus passio et que animalis est concupiscentia et ira. est aut communiter quidem et generaliter passio animalis quam sequitur uoluptas siue tristitia. Sequitur aut passionem tristitia: & non ipsa passio est tristitia. Insensibilia enim patientia non dolent. Non igitur passio est dolor: sed passionis sensus. Oportet aut hanc dignam rationem esse scilicet magnam ut sensui subiacet. Animalium aut passionum terminus est hic. Passio est motus appetitiue sensibilis uirtutis in imaginatione boni uel mali. Et aliter passio est motus irrationalis anime per suspensionem boni uel mali. Suspectio enim boni concupiscentiam mouet: suspectio uero mali iram. Generalem aut scilicet communem passionem ira determinant. passio aut motus et alio in aliud operatio.

.ij. motus effectiuus. affectiuum autem dicitur quod ex se ipso mouetur: ita et
 ita opatio quidem est irascibilis partis anime. passio uero est duarum partium
 anime et adhuc totius corporis cum ab ira uiolenter ducatur ad operationes. ex
 alio factus est motus qui dicitur passio. sed secundum alium modum opatio passio di-
 citur. Nam opatio quidem est qui secundum naturam motus. passio uero qui preter
 naturam. Secundum hanc igitur rationem opatio passio dicitur cum non secundum
 naturam mouetur. siue ex se ipso siue ab alio. Cordis igitur quidem secundum pulsus
 est motus naturalis existens. opatio uero qui secundum saltus est immoderatus ex-
 istens et non secundum naturam. passio est et non opatio. Non omnis autem
 motus passiuus passio uocatur. sed qui sunt uehementiores et in sensum pro-
 cedentes. qui enim parui sunt et insensibiles nondum passionem sunt. oportet
 enim habere passionem et magnitudinem dignam ratione: ideo adijcitur ter-
 mino passionis motus sensibilis. parui enim motus latentes sensum non faci-
 unt passionem. Oportet autem scire quoniam natura anima duplices habet uir-
 tutes. has quidem cognitivas. illas uero coticas. Et cognitive quidem sunt in-
 tellectus mens opinio imaginatio. Sensus cotice uero sunt scilicet appetitiue
 consilium et electio. ut autem apertius fiat quod dicitur subtilius dicamus ea
 que sunt de his. & primum quidem de cognitiuis dicamus. igitur de magni-
 tudine quidem in sensu sufficienter iam inferioribus dictum est. par igitur
 anime constituitur passio que uocatur imaginatio. Ex magnitudine uero
 fit opinio. deinde mens diiudicans opinionem siue uera est siue falsa. Audi-
 cat ueritatem. unde et mens dicitur a mentiendo et excogitando & diiudica-
 do. quid igitur iudicandum est et determinant uere intellectus dicitur. Alii
 autem oportet cognoscere. quoniam primus quidem motus intelligentia dicitur.
 que uero circa aliquid est intelligentia intentio uocatur. que permanens
 et figurans animam aliquid id quod id quem intelligitur. Excogitatio uero
 in eodem manens et seipsam examinans et diiudicans frenesis nominatur.
 frenesis autem dilatata facit cogitationem endycentum inuertiens id est dispo-
 situm sermonem nominatum quem determinantes dicimus motum anime
 plenissimum in excogitatione sicutem sine aliqua enuntiatione ex quo pro-
 latum sermonem aiunt provenire per linguam enarratum cum dixerimus.
 igitur de cognitiuis uirtutibus dicemus et de coticis scilicet appetitiuis.
 Oportet scire quoniam naturaliter est inserta uirtus appetitiua eius quod
 secundum naturam est et omnium que suba nature assunt contentiua que uoca-
 tur uoluntas non suba quidem esse et uiuere et moueri. sed intellectum et
 sensum appetit propriam concupiscens naturalem & plenam essentiam. ideo
 quod et sic determinat hanc naturalem uoluntatem thelmia. id est uoluntas
 est appetitus rationalis et uitalis ex solis dependens naturalibus. quare the-
 lisis id est uoluntas quidem est ipse naturalis et uitalis et rationalis appetitus om-
 nium nature constitutiuiorum simplex uirtus. qui aliorum enim appetitus non

existens naturalis non dicitur uoluntas. uoluntas autem est qualiscumque na-
 turalis thelipsis idest uoluntas scilicet naturalis et rationalis appetitus alicuius
 rei. Nam iniacet quidem hominis anime uirtus naturalis appetendi.
 Cum igitur naturaliter motus sunt ipse rationalis appetitus ad aliquam
 rem: dicitur builis idest uoluntas est appetitus et desiderium cuiusdam
 rei naturalis. dicitur builis idest uoluntas et in his que sunt in nobis et in
 his que non in nobis sunt: hoc est in possibilibus & in impossibilibus. Volumus
 enim multoties fornicari uel sobrii esse & dormire uel quid talium. & hoc
 eorum que sunt in nobis &abilia. volumus autem & reges esse. hoc non est
 eorum que sunt in nobis. volumus autem fortassis & nunquam mori. hoc autem
 impossibile est. Est autem builis idest uoluntas finis non eorum que ad fi-
 nem. Igitur finis est quidem uoluntabile. ut regem esse. ut sanum esse.
 Ad finem autem est quod consiliabile est scilicet modus per quem debemus
 sani esse uel regnare. deinde post consiliationem builium idest uoluntatem
 inquisitio & scrutatio. et post hoc si ex his que in nobis sunt est fit consi-
 lium scilicet consiliatio. Consilium autem est appetitus inquisitus de his
 que in nobis sunt rebus sunt. consiliatur enim si debet tractare rem uel non.
 deinde iudicat quod melius. & dicitur iudicium. deinde disponit et amat
 quod ex consilio iudicatum est. & uocatur sententia. Si enim iudicat et non dis-
 positus fuerit ad quod iudicatum est scilicet non diligat id non dicit
 sententia. deinde post dispositionem fit electio. Electio autem duobus puen-
 tibus eligere hoc pre altero. deinde impetum facit ad operationem et dicit
 impetus. deinde utitur et dicitur usus. deinde cessat ab appetitu post u-
 sum. Igitur in irrationabilibus quidem appetitus fit alicuius & confestim i-
 petus ad operationem. Irrationalis enim est appetitus irrationalium. et a-
 giuntur a naturali appetitu. Ideoque neque uoluntas dicitur irrationalium
 appetitus neque consiliatio. uoluntas enim est rationalis & liberi arbitrio natu-
 ralis appetitus quoniam ducit libere arbitrio enim et cum ratione mouetur.
 quia coniugate sunt & cognoscitiue et uitales uirtutes. In eodem libere
 arbitrio igitur appetit et libere arbitrio uult et libere arbitrio inquit et
 scrutatur et libere arbitrio iudicat et libere arbitrio disponit et libere ar-
 bitrio impetum facit et libere arbitrio agit. opatur semper in his que secundum
 naturam sunt. Oporteret autem scire quoniam in deo uoluntatem quidem
 dicimus. electionem autem principaliter non dicimus. non enim consili-
 atur deus. Ignorantie quidem est consiliari. de eo enim quod cognosci-
 tur nullus consiliatur. Si autem est consilium ignorantie omnino et ele-
 ctio. deus autem omnia noscens simpliciter non consiliatur. neque enim in
 diuina anima inquirimus consilium uel electionem. non ei ignorantia
 non enim habuit ignorantiam. & si enim ignorantis nature future erat sed
 tamen secundum ypostasim unita deo uerbo. omnium cognitionem ha-

bebat non gratia: sed ut dictum est pp eam que scdm ypostasim unio-
nem. Idem enim erat et deus & homo. ideo neq; sententialem uolun-
tatem habebat. voluntatem enim habebat naturalem simplicem ea que
in omnib; ypostasibus hominum simpliciter consideratur. sententiam aut
scilicet quod thelicon idest uoluntabilem non habebat sancta anima contra-
rium diuine eius uoluntati. neq; aliud preter diuinam eius uoluntatem. Se-
rentia enim simul diuiditur cum ypostasibus preterq; in sancta et simplici
& incompota et indiuisibili trinitate et deitate. illic enim ypostasibus non
in totum diuisis et distantibus. neq; quod uoluntabile diuiditur. & illic
quidem quia una est natura una et naturalis uoluntas. quia uero et ypo-
stasces indistabiles sunt unū est et quod uoluntabile et unus est motus
trium ypostasium. In hominibus aut quia natura quidem una est et u-
na est naturalis uoluntas. quia uero ypostasces separate sunt et distāt ab
inuicem. et scdm locum et tempus et scdm eam que ad res est dispositione
& scdm alia plurima. Huius ergo differentes sunt uoluntates et sententię.
in domino aut mō iesu christo quia quia differentes sunt nature diffe-
rentes sunt et uoluntates naturales sue deitatis et sue humanitatis. id
est uoluntatiue uirtutes. quia uero una ypostasis et unus uolens unum
& quod uoluntabile scilicet gnomicon idest sententiaua uoluntas hu-
mana sua uoluntate sequente scilicet diuinam suam uoluntatem. et
hec uolente que diuina eius uoluntas uolebat uelle eam. Oportet autem
scire q; aliud quidem est thelisif aliud uero busilis. aliud uero thelton
& aliud thelicon. voluntas dicitur duobus modis. vno quidem modo uo-
luntas est ipa simplex uirtus uolendi. & dicitur apud grecos thelisif. Alio
uero modo est uoluntas que circa quid thelisif et dicitur apud grecos the-
lisif idest busilis thelicon idest uoluntabile qui aut est que supposita est
primę uoluntati. res scilicet quod uolumus puta mouetur appetitus ad ci-
bum. quid simpliciter quidem appetitus motus uoluntatis rationalis the-
lisif uoluntas est appetitus aut qui ad cibum uoluntas est scdm signifi-
catuum. ipse aut cibus thelisif idest uoluntabile est thelicon idest uo-
luntatiuum aut est quod habet uoluntatiuam uirtutem. puta homo
thelon idest uolens aut ipse qui utitur uoluntate scdm primū signi-
ficatiuum. Sciendum aut est q; uoluntas cū scdm primum signifi-
catum est dicitur uirtutē uoluntatiuam que dicitur uoluntas naturalis.
qñq; aut significat thelicon uoluntabile et dicitur thelima id est uo-
luntas sententialis.

O De operatione uel actione. Capitulum uigesimū quartū.
Oportet scire quod omnes predictę uirtutes et cognoscitiue
et uitales et naturales et artificiales operationes dicuntur. O-
peratio enim est naturalis uniuscuiusq; substantie uirtu

et motus. et rursus opatio est naturalis omnis sube innatus motus. Vñ manifestum quoniam quorum suba eadem horu et opatio. eade: quoru nature differentes horum et opationes differentes aut possibile eni substantia ex parte ee naturali opatione. opatio rursus est naturalis manifestatiua uniuscuiusq; substantie uirtus. Et rursus opatio est naturalis et prima semper mobilis uirtus anime intellectualis: hoc est semper mobilis eius ratio: naturaliter ab ipa semper triggata. Et rursus opatio est naturalis uniuscuiusq; sube uirtus et motus q sine solum quod est non ens. dicuntur aut opationes et gestiones actus: ut loqui ambulare comedere bibere et que talia. Sed et passionis naturales multotiens opationes dicuntur: puta famel sitis et queq; talia. Dicitur aut opatio et opus uirtutis. & greci apothelina dicunt. dupliciter aut dicitur uirtute et opatione. dicimus pueru iactantem uirtute gramaticum aut eni aptitudinem per disciplinam fieri gramaticum. dicimus rursus gramaticum et uirtute gramaticu et opatione. opatione quidem quia habet scientiam gramatice. Virtute uo quoniam potest exponere. non opatur aut expositionem. dicimus rursus opatione gramaticum qm opatur. scilicet exponitur nunc oportet igit scire quoniam sedus modus comunis est etus quod uirtute et etus quod opatione. secundus quidem eius quod uirtute. primus aut eius quod opatione. opatio nature est prima et sola uera que per se eligibilis scilicet rationalis et libera arbitrio uita: et eius que sedm nos spi constitutiua qua primates dñum nescio qualiter cum du humanatum dicunt. operatio nature est motus effectiue. Effectiuum aut dicitur quod ex se ipso mouetur.

De uoluntario et inuoluntario. Capitulu uigesimu quintum

Quia uero inuoluntarium in actu aliquo est. sed et id quod non estimatur inuoluntarium in actu quodam est. Multi aut quide et quod uere est inuoluntarium non solum in patiundo sed etiam in agendo ponunt. Oportet scire quoniam actus opatio rationalis: actus aut sequitur laus uel uitupatio: & hi quid eorum cum delectatione: hi uero cum tristitia aguntur. Sed hi quidem eoz sunt intelligibiles agenti. hi aut fugibiles. & eligibilium hi quidem semper eligibiles: hi uero sedm quoddam tempus. similiter et fugibilium & rursus hi quidem actu misericordiam consequuntur: hi aut indulgentia digni habentur: hi aut odio habentur et puniuntur. igitur uoluntarium sequitur omnino laus uel uitupatio et cum delectatione agi. & eligibiles esse actus uel semper uel tunc cum aguntur. Inuoluntarium aut uel indulgentia dignum estimati et cum tristitia agi et non esse eligibiles: nec p se ipsum perficere quod agitur: & si uim patitur: inuoluntarium aut hoc quidem est sedm uiolentiam: hoc aut per ignorantiam sedm uiolentiam quide cum factum principium scilicet causa deforis est: scilicet cum alio uim pati

tur nequaquam persuasi: neque committimus secundum proprium impetum: neque universaliter conficimus: uel per nos ipsos quod in uolentiam deducitur facimus & determinantes inquitur cuius principium de foris est. nil committente secundum proprium impetum uim passio. Principium autem animus factiuam causam: quod autem per ignorantiam inuoluntarium est: cum ipsi tribuamus causam ignorantie: sed ita contingat. Si enim ebrius qui homicidium facit. ignorans quidem occidit non tamen inuoluntarie cum enim ignorans. sed ebrietate ipse cogit. Si autem qui assueti loco sagittans patrem transeuntem interficit per ignorantiam dicitur inuoluntarie hoc fuisse. Inuoluntario igitur dupliciter ent hoc quidem secundum uolentiam: hoc autem per ignorantiam. Voluntarium utrisque opponitur. Est enim uoluntarium quod neque secundum uolentiam neque per ignorantiam fit. Voluntarium igitur est illius principium: hoc est causa in se ipso sciente singularia per que et in quibus est actus. Singularia autem sunt que uocantur a rethore constitutiuę particule. puta quis sit. quis fecit. quis est qui passus est. quid scilicet id quod actum est forte accidit. quo scilicet organo: nisi scilicet loco. quando scilicet in quali tempore. qualiter modus actus propter quid scilicet propter qualem causam. Sciendum quod sunt quedam media inuoluntarij & uoluntarij que in delectabilia et tristia etiam propter maius malum acceptamus: ut propter naufragium iactamus que in nauis scientes quod infantes et irrationabilia nolent quidem faciunt: non tamen & eligunt et quecumque propter agimus non preconculati uoluntarie facimus non tamen et secundum electionem. & amicos repente supuenit uobis uoluntarie quidem non tamen & eligibilis. & qui thesauro sine spe potitur uoluntarie potius est non tamen et eligens. Omnia hec uoluntaria quidem propter que in eis letamur non tamen & secundum electionem propter quia non a consilio. Oportet autem omnino consilium antecedere electionem sicut dictum est.

De eo quod in nobis est liberum arbitrium. Capitulum uigesimum sextum.

C Vide libro arbitrio sermo est hoc quod in nobis est. primam quidem habet questionem si quid est in nobis. Multi enim sunt qui ad hoc obuiant. secundum autem que sunt que in nobis sunt: et quorum potestatem habemus tertiam causam scrutari. propter que qui fecit nos deus liberis arbitrio fecit. Resumentes igitur de primo quod primum dicamus demonstrantes. quoniam sunt quedam in nobis ex his que ab illis in confessionem deducuntur & dicamus ita eorum que fiunt omnium aut deum aiunt causam esse uel necessitatem uel id est fortunam uel naturam uel euentum uel casum. Sed dei quidem opus substantia et prouidentia. necessitatis uero eorum que semper similiter habent motus. fortune uero ex necessitate que propter eam perfici: etenim & hec necessitatis est. Nature uero generatio augmentatio corruptio plantę & animalia. Euentus autem que rara et inopinabilia determinant enim euentum concisionem et concursum diuinarum causarum ab

electione principium habentium. aliud quidem preter id quod aptum natū est profuturum: ut sepulchrum fodientem thesaurum inuenire. Nam enī is qui posuit ut hic inueniret. neq; qui inuenit ita fodit ut thesaurū inueniat. sed hic quidem ut quando uellet auferret: hic aut ut sepulchrum foderet. concidit aut aliud quidem preter id quod eligerit uterq; casus inanimatorum & irrationalium symptomata sine natura et atce ita ipsi aiunt. cui igitur horum subiicimus que per homines. si quidem homo nō est causa et principium actuum non enim deo fas est inscribere qnq; actus & iniustos neq; necessitati. non enim eorum que semper similiter habent sunt. neq; fortune neq; enī contingentium: sed necessariorum que fortune debent. neq; natura. nature enim opa animalia sunt & plantę. neq; euentui. non enim rati et inopinabiles sunt hominum actus. neq; casui inanimatorum enim diuinit uel irrationalium symptomata. casus relinquuntur. Vtiq; ipsum agentem et facientem hominem principium esse pparum opationum et arbitrio liberum amplius est. si nullius principium actus homo superflue habet consiliarium. Ad quid enim utetur consilio nullius ens dñs actus. omne enim consilium actus gratia. quod aut optimū & preciosissimum eorum que in homine superfluum enuntiare in conuenientissimoz utiq; erit. Sugitur consiliatur actus gratia consiliatur. Omne enim consilium actus gratia et ppter actum.

De his que fiunt. Capitulum uigesimum septimum.

Corum que fiunt hec quidem sunt in nobis. hec aut non in nobis. Igitur in nobis quidem sunt que nos sumus liberi arbitrio facere et non facere. hoc est hec omnia que per nos uoluntarie aguntur non enim uoluntarie dñentur. Agi actum non ente in nobis & simpliciter que sequuntur laus uel uitupatio. et in quibus est conuersio et lex principaliter autem in nobis sunt animalia omnia & de quibus consiliamur. consilium aut eorum que pariter contingunt est. pariter aut est. contingens est quod et ipsum possumus et oppositum ei. facit aut huius electionem intellectus uidetur. & hic est principium actuum. Hec igitur sunt que in nobis pariter contingunt. puta moueri & non moueri. impetum facere & non facere. appetere necessaria et nō appetere. mentiri et non mentiri. dare et non dare. letari in quibus oportet et non letari. similiter in quibus non oportet. & quecumq; talia in quibus sunt uirtutis & malicie opera hoc enī sumus liberi arbitrio facere. forū aut que pariter contingunt sunt et artes. In nobis enim est percipere quācumq; uolumus attem et non percipere. Oportet scire q electio quidem actuum semper in nobis est. actus aut multotiens prohibetur secundum quendam modum prouidentie.

Propter quam cām liberi arbitrij facti sumus. Capitulum xxviii.

In quibus igitur cum rationali confestim committentur liberum arbitrium. omne enim generabile et uertibile est: quorum enim principium generationis a uersione inceptit: necesse hec uertibilia. Versio autem est non entia ad esse deduci: & ex subiecta materia aliud quid generari. Igitur inanimata quidem et irrationabilia uertuntur secundum predictas corporales alterationes. & rationabilia uero secundum electionem. rationalis enim quidem hoc quidem est contemplatiuum. hoc autem actiuum. contemplatiuum quidem quod excogitat ut hinc entia. Actiuum est autem quod consiliatiuum: quod determinat actibilibus rationem rectam et uocauit contemplatiuum quidem intellectum. Actiuum autem rationem et contemplatiuum quidem sapientiam: actiuum autem prudentiam. Omnis igitur consiliarius ut in se ipso ente electione actibilibus consiliatur: ut quod preiudicatum est ex consilio eligat et eligens agat. Si uero hoc ex necessitate consistit existit rationali liberum arbitrium. aut enim non erit rationale aut rationale ens dominus erit actiuum et liberum arbitrio. unde et irrationabilia non sunt libera arbitrio. aguntur enim magis a natura quam agant. Ideo non contradicunt naturali appetitui: sed simul appetierint quod impetum faciunt ad actum. homo autem rationalis ens agit magis naturam quam agitur: ideoque appetens si eundem uelit & potestatem habet refrenare appetitum uel sequi eum. unde irrationabilia quidem neque laudantur neque uitupantur: homo autem & laudatur & uituperatur. Oportet scire quoniam angeli rationales entes arbitrio liberi existunt et sic creabiles & uertibiles: & ostendit quod diabolus bonus a conditore factus: libertate uero arbitrij malitie inuentor effectus: & que cum ipso apostatice uirtutes scilicet demones. reliqui uero agmina angelorum quod in bono permanentes.

De his que non sunt in nobis. Capitulum uigesimum nonum.

Corum autem que non in nobis hec quidem ex his que in nobis habent principia scilicet causas. hoc est renuntiationes actuum nostrorum in presenti et in futuro seculo. reliqua uero omnia a diuina uoluntate dependent. Nam generatio quidem omnium ex deo. corruptio autem propter nostram malitiam inducta est ad supplicium & utilitatem. Deus enim mortem non fecit: neque iocundatur in perditione uiuentium. per hominem autem magis mors: hoc est per ad preuocationem. similiter autem & reliqua supplicia. reliqua uero omnia deo reponendum. Etenim generatio nostra conditrix eius uirtutis est et permanentia contentiue eius est uirtutis & gubernatio et salus prouisiue eius est uirtutis et bonorum. eterna lasciuiam bonitatis eius est custodientibus ea que sunt secundum naturam in quo & creati sumus. quia uero quidam contradicunt prouidentie dicamus pauca et de prouidentia.

De prouidentia. capitulum trigessimum.

Prouidentia igitur est que ex deo est. ad existentia fit cura. Et
 rursus prouidentia est uoluntas dei propter quam omnia que
 sunt convenientem deuotionem suscipiunt. Si autem dei uo-
 luntas est prouidentia omnino necesse est omnia que proui-
 dentia sunt secundum rectam rationem et optima et deo decentissima fieri. et ut
 si est melius fieri. Necesse enim est eundem esse factorem que sunt et prouiso-
 rem. Neque enim decens neque consequens est alium quidem factorem esse uni-
 uersorum alium autem prouisorum. Ita enim in imbecillitate omnino sunt utique
 hic quidem faciendi hic autem prouidendi. Deus igitur est et factor et prouisor.
 Sed factiua eius uirtus et contentiua et prouisa bona eius uoluntas est. Omnia
 enim quecumque uoluit dominus fecit in celo et in terra: et uoluntati eius nul-
 lus resistit. Voluit generari omnia et generata sunt. uult consistere mundum
 & consistit: et omnia quecumque uult fiunt. Qui autem prouidet bene et rectissi-
 me intelliget utique: quis itaque deus solus bonus est natura et sapiens. Ut autem
 igitur bonus prouidet: qui enim non prouidet non bonus. Et eam et ho-
 mines et irrationalia propriis filiis prouident naturaliter. & qui non prouidet
 exprobratur: ut autem sapiens optime eorum que sunt curam habet. Oportet
 igitur his attendentes omnia admirari omnia laudare omnia ei perscrutari ac-
 ceptare que prouidentie sunt opera. et si appareant multis iniusta. propea inco-
 gnoscibilis et incomprehensibilis est dei prouidentia et cogitationes nostre.
 Omnia autem dico que non in nobis: que enim in nobis non prouidentie sunt
 sed nostri liberi arbitrij. prouidentie hec quidem secundum acceptionem sunt. hec
 autem secundum concessionem. Secundum acceptionem quidem quecumque incontra-
 dictorie sunt bona. Secundum concessionem autem concedit enim multoti-
 ens & iustum incidere in calamitates ut eam que in ipso latet uirtutem alijs
 manifestam faciat. ut in iob. Aliquando concedit inconuenientium quod agi.
 ut per operationem estimatum inconuenientem magnum et mirabile diriga-
 tur: ut per crucem salutem omnium. Secundum alium modum concedit pa-
 ti sanctum male: ut non ex recta conscientia excidat. uel ex data ei uirtute et
 gratia in superbiam excidat ut in paulo. Derelinquitur quis ad tempus in
 directionem aliorum: ut quod secundum ipsum intuentes alij erudiantur: ut in laza-
 ro et diuit. Naturaliter enim uidentes quosdam patientes contra unius dereli-
 quitur quis in alterius gloriam. non proprium et parentum peccatum: ut qui
 a natiuitate cecus in gloriam filij hominis. Rursus conceditur quis pati in al-
 terius sedum: ut gloria eius qui passus est magnificata in pigra alijs passio fiat spe-
 future glorie et desiderio eternorum bonorum: ut in martiribus. conceditur quis
 ut in ineffatiam incidere operationem quoniam in directionem alterius deteriore
 passionis: ut puta est qui clatus in uirtutibus et directionibus eius. concedit
 hunc deus in adulterium incidere: ut ex casu in sensum ueniens proprie infir-
 mitatis humilietur: et adiuuens confiteatur domino. Oportet scire quoniam

electio quidem operationum in nobis est. finis autem bonarum quidem cooperationis dependet iuste coopantis preoptantibus elegantibus boni recta conscientia secundum precognitionem eius. Malarum autem delectationis dei rursus secundum precognitionem eius iuste derelipientis. Derelictionis sunt species due. Est enim derelictio dispensatiua eruditiva: et est derelictio finalis desperatiua. Dispensatiua quidem et eruditiva que ad directionem et salutem et gloriam patientis fit: et ad alterius celum et imitationem. uel et ad gloriam dei. Finalis autem derelictio quando deo omnia que ad salutem faciente insensibilis et imedicalis magis autem incurabilis ex proprio proposito permanet homo: tunc traditur in finalem perditionem ut iudas. patet nobis deus ut eruat a tali derelictione. Oportet autem scire quod multi modi sunt dei providentie: et neque sermone interpretari neque intellectu comprehendere potentes. oportet noscere quod omnes tristes supentiones hi qui cum gratiarum actione suscipiunt ad salutem inducuntur & in omnibus utilitatis sunt. Oportet scire quod deus antecedenter uult omnes saluari et regni eius potiri et fortunari. Non enim in puniendo plasmauit nos sed ad participandum bonitatem eius ut bonus. peccantes autem uult puniri ut iuste. Dicitur igitur prima quidem antecedens uoluntas et acceptatio ex ipso existens. Secunda autem sequens uoluntas et concessio ex nostra causa et ipsa duplex. hec quidem dispensatiua et eruditiva ad salutem. hec autem desperatiua ad finalem punitionem ut diximus. hec autem in his que non in nobis. eorum autem que in nobis que quidem bona antecedenter uult & acceptat. que pernitiosa autem et uere mala neque antecedenter neque consequenter uult. Concedit autem libero arbitrio. quod enim secundum uim fit non rationale neque uirtus. prouidet autem deus omni creature benefaciens et erudiens et per ipsos multotiens demones ut in iob et in porcis.

De precognitione uel predestinatione. Capitulum trigesimum primum.

Oportet noscere quod omnia quidem precognoscit deus: non autem omnia predeterminat. precognoscit enim et que in nobis. non predeterminat autem ea. Non enim uult malitiam fieri: neque compellit uirtutem. quare diuine precognitione iussionis opus est predeterminationis. Predeterminat autem que in nobis secundum precognitionem eius. preiudicauit omnia deus secundum bonitatem et iustitiam eius. Oportet autem cognoscere quoniam uirtus quidem ex deo data est nature. & ipse est omnis boni principium et causa. Et sine eius cooperatione et auxilio impossibile bonum uelle uel facere. In nobis autem est uel permanere in uirtute et sequi deum ad hanc uocantem uel secedere a uirtute quod in malitia fieri et sequi diabolum ad hanc uocantem inuolenter. Malitia enim nihil aliud est nisi recessio boni: quemadmodum & tenebre a lumine est recessio. Manentes igitur in eo quod secundum naturam et in uirtute sumus. declinantes autem ex eo quod secundum naturam scilicet ex uirtute ad id quod preter naturam deuenimus et in malitia sumus. prout est ex eo quod

preter naturam ad quod secundum naturam & ex diabolo ad deum reuersio ad con-
 punctionem et labores. hunc igitur hominem conditor construxit mascu-
 lum statuit & tribuit ei sui ipsius diuinam gratiam et communionem eius.
 per hanc ipsum fecit. unde et animalium nominationem prophetice ut ser-
 uorum ipsi datorum dominatiue fecit. secundum imaginem enim dei et rationa-
 lis & intellectualis et liberi arbitrio factus decenter terrestrium principatus
 suscepit a comuni uniuersorum conditore. sciens autem precognitor deus
 quod in transgressionem fieret et sub corruptionem cadet. fecit ex ipso feminam
 auxiliatricem sibi ipsi secundum ipsum. auxiliatricem autem ad eam que per ge-
 nuissimum id est per generationem post transgressionem generis ex successio-
 ne consistentiam. prima enim plasmatio generis id est generatio dicitur &
 non genuissus id est genitura. generis quidem dicitur quod ex deo est prima
 plasmatio. genuissus autem que ex condemnatione morti per transgressionem
 ex adinuitem successio. hunc posuit in paradiso et intelligibili et sensibili.
 insensibili enim super terram dabitur corporaliter. animaliter cum angelis
 conuersabatur et diuinas intelligentias & his nutrebat nudus simplici-
 tate & in artificiali uita ad solum conditorem per creaturas inducebatur.
 & eius contemplatione uoluptabatur. Quoniam igitur ipsum per se po-
 testatiua arbitrij uoluntate naturaliter subornauit. dat legem ei non gu-
 stare de ligno cognitionis. de quo ligno sufficienter eo quod de paradiso sermo-
 ne secundum demum nostram diximus uirtutem. hoc mandatum ipsi dat annu-
 tians quod si custodiet dignitatem rationi uictoriam tribuens recognoscens
 eum qui creauit. & huius custodiens preceptum eterna participabit purita-
 te & uiuet in eternum melior fons morte. Si autem animam demum subieci-
 et corpori et corporis prehonorabit delectabilia proprium honorem ignorans.
 & insipientibus assimilabitur iumentis eius qui fecit iugum excutens. &
 diuinum eius despiciens preceptum morti erit obnoxius et corruptioni et
 labori submittetur miseram trahens uitam. Non erit uile in expertem existen-
 tem et improbatum incorruptione frui fortunati ut non in superbiam inci-
 dat et iudicium diaboli in quo ille. Ille enim per incorruptibile post eum qui ex
 electione casum eam que in malo impenitibilem habuit et inuictibilem infi-
 xionem. sicut rursus et angeli post eam que ex eligentia uirtutis electionem
 eam que in bono per gratiam intransmutabilem confirmationem. oportet
 igitur primum probatum hominem et experientia per observationem.
 mandati perfectum. ita incorruptionem uirtutis ferre brauium. Medius enim
 dei et hyles factus per observationem quidem mandati. post exceptionem eius.
 que ad entia naturalis habitudinis unitus deo secundum habitum eam que circa bo-
 num intuxionem suscipere intransmutabilem futurus erat. per transgressio-
 nem autem ad ylem magis motus. & eius cause in quo dei euellens intelle-
 ctum. corruptioni familiaris existere. et passibilis pro impassibili et mortal-

pro immortalis fieri: et concubitus et fluxibilis genui seos idest genitum indige-
re: & desiderio uite a uoluptuosis quidem quasi hanc constituentibus posside-
ri ad eos aut qui eorum pedetenti sunt priuationi intrepide nimium imita-
ri & desiderium quidem ex deo ad ylem furorem aut ex salutis uere inimico
transfere ad id quod eiusdem est homo tribus syon. Inuidia igitur diaboli
uictus est homo. non enim ferebat inuidiosus et odiosus honorum ipse demon
per elationem inferius factus non superioribus fortunari unde et deitatis spe
mendax decipit miserum hominem: & ad propriam altitudinem elationis re-
ducens ad simile infert casus baratrum.

*Iohannis presbyteri damasceni liber secundus a burgundione ciue pi-
sano de greco in latinum traductus explicet. Incipit liber tertius eius-
dem damasceni presbyteri feliciter. Capitulum primum.*

De diuina dispensatione et de ea que ad nos cura et nostra salute.

Ac igitur inmissione archetaci idest principis mali
demonis deceptum hominem et conditoris manda-
tum non custodientem & denudatum gratia & ea q
ad deum presentia exutum et tectum malitiose uite
asperit. hoc enim monstrant folia fici & curcuma
mictum mortuinitate scilicet mortalitate et grossitie
carnis: hoc enim mortuinarum pellium circudatio
& a paradiso scdm iustitiam dei iudicium factum exi-
lem & morte condemnatum & corruptioni suppositum non despectu com-
patens deus qui esse dedit et bene esse largitus est. sed multis prius pedagogice
erudiuit: & ad conuersionem uocauit timore et tremore aque diluuii et toti-
us generis paulominus omnimoda destructione et confusione et diuisione lin-
guarum angelorum presidati scientia ciuitatum incendio typis dei appari-
tionibus preliis uictorijs unctionibus signis & prodigijs et uarijs uirtutibus
lege et prophetis & que quod in studium ducebatur scilicet hoc erat peccati destru-
ctio multipliciter effusi: & in seruitutem redigenti hominem: & omne speci-
em malicie congerenti uite. et ad bene non esse hominis reuersio. quoniam
per peccatum mors introiuit in mundum: uelut quedam fera siluestris et in-
mansueta humanam deuastans uitam. oportebat aut redimere futurum
inpeccabilem esse et non morti per peccatum obnoxium. amplius aut inuari
& renouari naturam et opere pedagogice erudiri et doceri uirtutis usam a cor-
ruptione quidem seducenem ad uitam autem introducenem eternam.
finis magnum circa ipm phylantropie idest amoris hominum clementie de-
monstrat pelagus. ipse enim & conditor et dnus eam que pprio plasmate re-
cipit lutationem et corpore magister doctor fit. Et quoniam deitatis spe in-
imicus decipit hominem carnis problemate idest premanfione decipitur.

et monstratur simul bonitas et sapientia et iustitia et potentia dei. Nam bonitas quidem quoniam non despicit proprii plasmati infirmitatem: sed viscera eius comota sunt in ipso cadente et manum porrexit. Iustitia quoniam hominem victo non alio facit vincere tyrannum: neque eripit ex morte hominem: sed quondam per peccatum in seruitutem redegit mors: hunc bonus et iustus victorem rursus fecit: simili simile resalauit. quia apertum id est difficile erat. Sapientia quoniam inuenit apertum id est difficile solutionem ualde decentissimam. acceptatione enim dei et patris unigenitus filius et uerbum dei et deus qui erat in sinu patris qui hominibus id est est consubstantialis patri et sancto spiritui qui per incommensurabilem id est ante secula: qui anachos id est sine principio qui in principio est et qui apud deum et patrem est et deus est inclinans celos descendit id est non humiliatam eius altitudinem. humilians non humiliante condescendit sui ipsius seruis condescensione et inenarrabili et incomprehensibili. hoc enim monstrat descensio. et deus enim perfectus homo perfectus fit. et perficitur quod omnium nouorum nouissimum quod solum nouum sub sole: per quod infinita dei ostenditur uirtus. Quid enim maius quam deum fieri hominem: et uerbum caro factum est ex spiritu sancto et maria sancta semper uirgine et dei genitrice: et mediator dei et hominum existat: quod solus clemens philantropos id est amator hominum non ex uoluntate uel ex concupiscentia uel contactu uiri uel generatione uoluptuosa incontaminata matrice uirginis conceptus. sed ex spiritu sancto et prima ad generationem. et sit obediens patri et ea que secundum nos et ex nobis assumptione nostram inobedientiam sanans et hypograminos id est subscripto nobis obediens faciens: quia sine non est salute fortunarij.

De modo in^{con}ceptionis uerbi dei et diuina eius incarnatione. Cap. secundum.

Angelus enim dei missus est ad sanctam uirginem ex dauitica tribu deductam. Manifestum enim quod ex tribu iuda ortus est dominus: ex qua tribu nullus accedebat alter: ut et diuinus dixit apostolus de quo post dicemus diligentius et certius: cui euangelicis dixit. Aue gratia plena dominus tecum. hoc autem in sermone turbata est. et inquit ad ipsam angelus. Ne timeas maria inuenisti enim gratiam apud deum et paries filium et uocabis nomen eius iesus: ipse enim saluabit populum eius a peccatis suis. Unde hoc nomen iesus et saluator interpretatur. Ipsa uero diabolus id est ammirante. qualiter mihi erit hoc quia uirginem non cognosco. Rursus inquit ad ipsam angelus. Spiritus sanctus superueniet in te et uirtus altissimi obumbrabit tibi. Ideo et quod nascetur sanctum uocabitur filius dei. Hec ad ipsum. Ecce ancilla domini fiat mihi secundum uerbum tuum. post assensum igitur semper uirginis spiritus sanctus superuenit super ipsam secundum domini sermonem quem dixit angelus purgans ipsam et uirtutem suscipiendam uerbi distribuens simul autem et generatiuam et superobumbravit super ipsam dei al-

tissimi enipostates idest hypostasim habens sapientia et uirtus quod filius dei quod patri homonios idest consubstantialis uelut saporis. semen et confixit uel construxit sibi ipsi ex castis et purissimis sanguinibus carnem natam rationali anima et intellectuali primitias nostre masse. non spinaticos non seminaliter sed conditiue per spiritum sanctum. non his que secundum additamentis expleta forma. sed nec subito perfecta ipsum di quod uerbum erat existens carne secundum hypostasim idest preexistente secundum se ipsam carni unitus est deus uerbum. sed inhabitus in utero sancte uirginis in circumscripte in eius hypostasi ex castis semper uirginis sanguinibus carnem animatam anima rationali et intellectuali substituit. primitias assumens masse nostre. ipsum uerbum factum carni hypostasis. Quare simul caro simul dei uerbi caro simul caro animata rationalis et intellectualis. Idcirco non hominem intellectualem dicimus deificatum. sed deum humanatum. Ens enim natura deus perfectus. factus est natura perfectus homo idem ipse non uertens naturam neque fantasias idest imaginans dispensationem. sed ex semper uirgine et rationaliter & intellectualiter animate carni et in ipso esse sortitus unitas secundum hypostasim inconfuse et inalterate et indiuise non transmutans eius deitatis naturam in carnis eius puritatem et substantiam. Neque nimirum substantiam eius carnis in naturam eius deitatis. neque ex diuina eius natura eam quam assumpsit humana natura unam naturam perfectam compositam.

De duabus naturis. Capitulum tertium.

Inconuertibiliter enim & inalterabiliter unitę sunt adinuicem nature due. neque diuina natura excedente a propria simplicitate. neque utique uersa humana in deitatis naturam non existentiam incedente. neque utique ex duabus una facta composita natura. composita natura. ^{et} neutrum earum ex quibus composita est nature homonios idest consubstantialis existere potest ex alijs pficiens aliud. puta corpus quod ex quatuor elementis compositum est. neque igni dicitur homonios idest consubstantialis neque ignis dicitur neque aer nominatur neque aqua neque terra. neque autem alicui horum est homonios idest consubstantialis. Si igitur secundum hereticos unius compositę nature christus post unionem consistit ex simplici natura uersus est in compositam. & neque patris simplicis existentis nature est homonios idest consubstantialis neque matri. non enim ex deitate et humanitate est ipsa composita. neque utique in deitate est et humanitate. neque deus nominabitur neque homo. sed christus solum. & erit hoc nomen christus non hypostaseos idest persone eius nomen. sed unius secundum ipsos nature. Nos autem neque unius nature compositę christum nominamus. neque ex alijs aliud. quemadmodum ex anima & corpore hominem uelut ex quatuor elementis corpus. sed ex alijs eadem. Nam ex deitate quidem

et humanitate: deum perfectum & hominem perfectum eundem esse et
 dici ex duabus et in duabus naturis confitemur. Hoc aut nomen xpus ypo-
 staseos idest per omne dicimus non monotropos unimode dictum scilicet et
 duarum naturarum existens significativum. Ipse enim se ipsum unxit.
 ungens quidem ut deus corpus deitate eius. Vinctus aut est ut homo. ipse ei
 est hoc et illud. Vinctio autem deitas humanitatis. Si enim unius nature com-
 posite ens xpus. homosios idest consubstantialis est patri. Erit igitur et pater
 compositus et carni homosios idest consubstantialis: quod inconueniens
 & omni blasphemia repletum. Qualiter aut et in una natura contrariarum
 substantialium differentiarum susceptiva fuerit qualiter enim possibile eandem
 naturam secundum idem creabilem esse et increabilem. mortalem & immortalem.
 circumscriptibilem & incircumscriptibilem. Si aut et unius dicentes christum na-
 ture simplicem hanc dicent. aut nudum deum ipsum confitebuntur et fantasi-
 am inducunt humanitatem. aut nudum hominem secundum nestorium. Et
 ubi quod perfectum in deitate et humanitate perfectum. quando aut et du-
 arum susceptivum christum dicent naturarum unius compositae nature ipsum
 post unionem dicentes. quando enim unius christus nature ante unionem om-
 nibus est manifestum. Sed hoc est quod facit hereticus errorem quod idem dicunt
 naturam & hypostasim. qui aut unam hominum naturam inquit scilicet sciendum
 quod non insipientes in eam que in anime et corporis rationem hoc dicimus.
 Impossibile enim unius nature dicere animam et corpus ad invicem compa-
 rata. sed quia plurimae hypostaseos idest persone hominum sunt. omnes autem
 eandem suscipiunt rationem nature. omnes enim ex anima sunt compositi et
 corpore. et omnes naturam anime participant. et substantiam corporis possident com-
 munem spiritum plurimarum et diversarum hypostaseos idest personarum unam na-
 turam. Inquit unamquamque scilicet hypostaseos idest personam duas naturas
 habentes et in duabus perfectis naturis anime dico & corporis. In domino aut
 nostro iesu christo non est communem speciem suscipere. neque enim generatus est
 neque unquam generabitur alius christus ex deitate et humanitate in deitate et hu-
 manitate deus perfectus idem & homo perfectus. hinc non est dicere unam na-
 turam in domino nostro iesu christo. Ideo utique et duabus naturis perfectis et divinis
 & humana inquit unam esse unionem. non secundum firmitatem idest commassati-
 onem vel confusionem. vel anacrasin idest replexionem concretionem. ut they-
 latos idest a deo remotus. dixit dyoscorus et seuerus & horum contaminatus. ne-
 que secundum prosopicam idest personalem. vel sebeticam idest habitudinalem. vel ka-
 teruastiam idest secundum dignitatem. vel tantobuliam idest eandem voluntatem
 vel conciliationem. vel homotermiam idest equalitatem honoris. vel homonimiam
 idest equivocationem. & eudokiam idest acceptionem ut dicit inimicus dixit
 nestorius & diodorus & hypofuesias. theodorus et eorum demoniaca. sed secundum
 compositionem et scilicet secundum ypostasim inuicibiliter et inconfusibiliter

et inalterabiliter et indiuisibiliter et inuulsibiliter. et in duabus naturis perfecte se habentibus unam ypostasim continentur filij et incarnatam eandem ypostasim dicentes diuinitatis & humanitatis eius. & has duas naturas continentur seruari in ipso post unionem non segregatim et secundum partes ponentes unamquamque: sed unitas inuicem in una composita ypostasi. Substantialem enim inquirimus unionem scilicet ueram et non secundum fantasiam idest imaginationem. Substantialem autem non ut duabus naturis perfectis una compositam naturam: scilicet unam sed unitis inuicem secundum ueritatem in una ypostasim compositam filij dei. et secundum earum subalem differentiam determinamus creabile mansit creabile et quod increabile increabile: & mortale mansit mortale et immortale immortale. & circumscribibile circumscribibile et increatum scriptibile increatum: uisibile uisibile inuisibile inuisibile. hoc quidem refulget miraculis hoc autem conuictis. Suscepta autem propria familiaria sibi facit humana uerbum. ipsius enim sunt que sancte eius incarnationis sunt. et tradit carni sua propria secundum retributionis modum propter eam que ad inuicem partium circumscriptionem: et eam que secundum ypostasim unionem. Et quoniam unus erat et idem qui ex diuina et humana agebat operabatur in alterutra forma cum in alterius communione. Ideo utique & dominus glorie crucifixus esse dicitur. et nimirum diuina eius non patiente natura. et filius hominis ante passionem in celo esse in confessione ductus est: ut ipse dominus dixit. Unus enim erat et idem dominus glorie qui natura et ueritate filius hominis idest homo genitus et eius et miraculo et passionis cognoscimus. & si secundum aliud mirificabat. et secundum aliud passionem & ipse sustinebat. Scimus enim quemadmodum una eius ypostasim. ita et naturarum subalem differentiam saluari. Qualiter autem seruat saluabitur differentia non seruatis his que differentia habentibus de inuicem. differentia enim est differentiarum differentia. Igitur ratione quidem que differunt ab inuicem nature christi idest ratione substantie inquirimus copulari ipsum extremis secundum quidem deitatem & patri et spiritui. secundum autem humanitatem & matri et omnibus hominibus. qua autem ratione copulantur nature eius. differre ipsum inquirimus & a patre et spiritu et matre et reliquis hominibus copulantur enim eius ypostasis idest persona una ypostasim compositam habentes secundum quam differunt et a patre & spiritu & matre & nobis.

De modo retributionis rei distinctionis uel remunerationis. Capitulum quintum.

Igitur quoniam quidem aliud est substantia aliud hypostasis multoties diximus. & qui quidem communem et circumspectiuam speciem omnium idest earum que unum sunt specie hypostaseon idest personarum ut puta deus homo. Hypostasis autem indiuiduum demonstrat scilicet patrem filium & spiritum sanctum peritiam parium. Sciendum igitur quod deitatis quidem et humanitatis nomen sub

scilicet aut naturarum est representatiuum. deus aut & homo nomen
 & de una natura ordinatur. quando dicimus deus est incomprehensibilis
 suba. et quoniam unus est dominus. accipitur aut de ypostasibus. ut
 particulariori suscipiente uilius nomen. Ut quando inquit scriptura.
 propterea unxit te deus deus tuus. Ecce enim patrem et filium manifesta-
 uit. Et ut quando dicit. homo quidem erat in terra ansitide. iob enim solum
 manifestauit. In domino igitur nro iesu christo quia duas quidem natu-
 ras cognoscimus. una aut ypostasim ex utroque compositam. quando quod
 naturas recipimus diuinitatem et humanitatem uocamus. quando
 aut eam que ex naturis composita ypostasim. quandoque quidem ex
 utroque christum nominamus et deum & hominem simul. secundum
 idem et deum simul incarnatum. quoniamque aut ex una partium deum solum &
 filium. et deum hominem solum et solum hominis. & quoniamque aut ex hu-
 milibus solis. Vnde enim est quid et illud et hoc similiter existit. hoc quod
 dem enim semper aeternus idest incausaliter ex patre. hic aut factus postea
 propter phylanturpiam idest amorem hominum. igitur diuinitatem quidem
 dicentes non nominamus de ea. que humanitatis ydiomata. Non enim dici-
 mus diuinitatem passibilem uel creabilem. neque que de carne scilicet huma-
 nitate predicamus deitatis ydiomata. Non enim dicimus carnem scilicet
 humanitatem increabilem. in ypostasim aut et si ex utroque et si ex una partium
 hanc nominamus utrarumque ydiomata ipsi imponimus. Et enim christus qui est
 quod utrumque et deus et homo dicitur. et creabilis et increabilis. partibilis et im-
 partibilis. Et quando ex una partium deus nominatur. et filius dei suscipit
 ea que coexistenti nature ydiomata scilicet carnis. deus passibilis nomina-
 tur et deus glorie crucifixus. non secundum quod deus sed secundum quod deus
 homo idem ipse. Et quando homo et filius hominis nominatur suscipit ea
 que diuine substantie ydiomata et glorificationes puerperinos idest ante
 secula. et homo anarchos idest sine principio. non secundum quod puer
 & homo. sed secundum quod deus existens puerinos idest ante secula factus
 est in ultimis puer. Et hic est modus retributionis altera natura retribu-
 te alteri. quod propria hypostasios idest persone identitatem et eam que ad
 inuicem circuectionem. Si in hoc possumus dicere de christo. hic deus noster &
 in terris uisus est. et homo hic incausaliter est et impassibilis et increuiscibilis.

De numero naturarum. Capitulum quintum.

partibilis.

Quemadmodum aut in deitate unam naturam confitemur
 tres aut ypostasces idest personas secundum ueritatem entis in-
 finitus et omnia quidem naturalia et subalia simplicia infi-
 nitus. Differentia aut ypostascon idest personarum in solis tribus
 proprietatibus aeternio idest incausali et paternali. & enati idest causabili &
 filiali. et causa et processibili recognoscimus. Insecessibiles aut ipsas et indi-

stabile inuicem et unitas et inuicem inconfusibiliter circūcedentes
percipimus. & unitas quidem inconfusibiliter. Tres enim sunt et si uni
te sunt. diuisas aut indistincte. Et si enī unaqueque secundum se ipsam
sistit sed perfecta est ypostasis et propriam proprietatem scilicet existentie
modum diuersam possidet. sed unite sunt et substantia et naturalibus
ydiomatibus et in non distando. neque in succedendo a paterna ypostasi &
unus deus et sunt et dicuntur. Eodem modo et in diuina et ineffabili &
omnem intellectum et comprehensionem superexcedente dispensatione
unius sancte trinitatis dei uerbi & dñi nostri iesu christi. Duas quide
naturas confitemur et diuinam & humanam conuenientes inuicem.
& scdm ypostasim unitas. vnā aut ypostasim ex duabus naturis perfe
ctam compositam. Sicut aut dicimus duas naturas et post unionem in u
na composita ypostasi scilicet in uno xpo. et scdm ueritatem ipsas esse. et ea
que harum sunt naturalia ydiomata id est proprietates unitas nimirum
inconfusibiliter et indiuisibiliter & differenter et naturas. quemadmodū tres
ypostases sancte trinitatis et indistincte inconfusibiliter unite sunt di
uise et numerantur. & numerus diuisionem et distantiam uel aliena
tionem uel incisionem in ipsis non operatur. Vnum enī deum cognoscimus
patrem et filium et spiritum sanctum. Eodem modo et ipse nature et si uni
te sunt. sed et si inconfusibiliter unite sunt et si inuicem circūcedunt. se
cundum eam que ad inuicem et uersionem et transmutationem nō sus
cipiunt. custodit enim alterutra natura sui ipsius naturalem propieta
tem intransmutabilem. Ideoque et numeratur. et numerus non introducit
diuisionem. Vnus enim est christus in deitate et humanitate pfectus.
Numerus enim non diuisionis uel unionis causa aptus natus est esse. sed
qualitatis numerator significatiuus. seu unitorum siue diuisorum. Unitorum
quidem quoniam quinquaginta lapides habet murus. diuisorum autem
quoniam quinquaginta lapides iacent in campo. hoc et unitorum quidem quia
due nature sunt in carbone. ignis dico et ligni. diuisorum aut quoniam na
tura ignis alia est et ligni alia. alio modo uiuente et diuidente et nō nume
ro. Quemadmodum igitur impossibile est tres ypostases deitatis et si unite sūt
inuicem vnā ypostasim dicere. propterea ut non confusionem differre operetur.
ita et duas naturas christi que scdm ypostasim unite sunt impossibile vnā
naturam dicere. ut non destructionem et confusionem & existentiam eorum
differre operemur.

Quoniam omnis diuina natura in una sui ypostasim. Cap. sextum.

Communia et uniuersalia predicantur de subiectis ipsis parti
cularibus. Comune igitur est substantia. particulare aut nō
quoniam potestatem nature habet. sed particulare numero
ut atomū. numero enī et non natura differre dicuntur ypos

tates. predicatur aut substantia de ypostasos idest persona: quia unaqueque
 homydeon ypostaseon idest earumque sub eadem specie sunt psonarum
 perfecta substantia est. Ideoque neque differunt ab invicem ypostases secundum sub
 stantiam: sed secundum accidentia que sunt caracteristica idest designa
 tiua ydiomata. caracteristica uero ypostasos et non natura. Etenim ypo
 stasim determinant substantiam cum accidentibus: quare quod comu
 ne cum proprietatibus habet ypostasis idest persona. Substantia autem secun
 dum se ipsam non subsistit: sed in ypostasibus contemplatur. patiente
 ex una ypostasi omnis substantia passibilis existens secundum quam qui
 dem hec ypostasis dicitur passa in una suarum ypostaseon: non tamen de
 mum nec esse & omnis homydees ypostases compati patienti ypostasi. Ita i
 giture confitemur deitatis naturam omnem perfectam esse in unaquaque suarum
 ypostaseon idest personarum omnem in patre omnem in filio omnem in spi
 ritu sancto. Ideoque perfectus deus pater. perfectus deus filius. perfectus deus
 spiritus sanctus: ita et humanationem unius sancte trinitatis uerbi dei
 animus omnem et perfectam naturam deitatis in una eius ypostaseon id
 est psonarum unitam esse humane nature et non partem parti. Aut de
 niq; diuus apulus. quoniam in ipso habitat omnis plenitudo deitatis cor
 poraliter. hoc autem in carne eius et in eius discipulus et deificans et in di
 uinis magnus dionysius ait. quoniam totaliter in una sui ipsius comuni
 cavit ypostaseon idest psonarum: non tamen dicere cogemur omnes ypo
 stases sancte deitatis scilicet tres omnibus humanitatis ypostasibus secundum
 ypostasim unitas. secundum nullam enim communicauit rationem pater et
 sanctus spiritus. incarnationem uerbi dei aut humane nature animus uni
 tam esse omnem deitatis substantiam. In nullo enim eorum que plantauit
 in nostra natura deus. uerbum aut principio plasmans nos defecit. sed omnia
 assumpsit corpus. animam intellectualem rationabilem & horum ydiomata.
 Quod enim unius horum imparticeps animal non habet: totum enim totus
 assumpsit me & totus toto unitus est: ut toti mihi salutem gratificet. qd
 enim inassumptum non curabile est. Unitum est igitur carni per medium
 intellectum uerbum dei. mediante dei puritate et carnis grossitie hygenon
 ton enim idest dux. principale quidem et anime & carnis intellectus est.
 intellectus autem quod anime purissimum: sed et intellectus deus. & quoniam quid
 conceditur a meliori ipsam intellectus christi hygemoniam idest principalita
 tem demonstrat. vincitur autem a meliori & sequitur hic. et hoc agit que diui
 na uult uoluntas. regio intellectus factus est deitatis unitus ipsi secundum ypo
 stasim sicut uidelicet et caro. non cohabitator ut hereticorum scelerosa errat
 opinio dicens. non utique enim medimneon idest modicum capiet dimedim
 neo idest duo modia corporaliter. alia idest materialia indicans. Qualiter au
 tem deus perfectus et homo perfectus et homosios et patri et nobis christus di

cetur. Si pars diuine nature parti humane nature in ipso unita est. Dicimus autem naturam meam resurrexisse a mortuis & ascendisse ad celos & sedere a dextris. non quod secundum omnes ypostaseos resurrexit et sedet a dextris. sed omnis natura in xpo ypostasi. Aut denique diuus apostolus consurrexisse et consedisse nos fecit in xpristo. Et hoc autem aimus. quoniam ex comunibz substantijs unio generata est. Omnis eni substantia comunis est omnium que ab ipsa continentur ypostaseon. & non est inuenire particularem & ppam naturam scilicet substantiam. quia necesse easdem ypostaseos et hominios idest consubstantiales & heteronion idest alterius substantie dicere et sanctam trinitatem et honion et heteronion idest consubstantialem et alterius substantie secundum deitatem dicere. Eadem igitur natura in unaquaqz ypostaseon id est psonarum consideretur. & quoniam dicimus naturam uerbi incarnatam esse secundum beatos & athanasium & cyrillum deitatem dicimus unitam esse carni. Ideo non possumus dicere natura uerbi passa est. non eni passa est deitas in ipso. dicimus enim humanam naturam passam esse. no tamen omnes ypostaseos idest personas hominu ostendentes. & in humana natura passum esse xpm confitemur. quare naturam uerbi dicentes ipm ubi significamus uerbi animam et quod comune substantie possidet habet & quod pprius est ypostaseos idest persone.

De una uerbi dei composita ypostasi. Capitulum septimum.

Precesse quidem intemporaliter & eternaliter aimus diuinam uerbi ypostasim. simplicem & incompositam increabilem incorpoream inuisibilem intactibilem inexcursibilem omnia habentem que habet pater ut eius honion idest consubstantialem natiuitatis modo & habitudine a paterna ypostasi differentem perfecte habentem. nunq a paterna secedentem ypostasi. In ultimis autem diebus a paternalibus finibus non desistens uerbum inexcursibiliter inhabitare in utero sancte uirginis asporos idest infeminaliter et incomphensibiliter. ut sciuit ipse. & in ipsa proenio idest preeterna eius ypostasi substituisse sibi ipsi carnem ex sancta uirgine. In omnibus igitur & super omnia erat & in utero existens sancte dei genitruis. set in ipo actu incarnationis. In carnatis igitur est ex ipsa assumens primitias nostre masse carnem animatam anima rationali et intellectuali. ut ipsa existeret carne ypostasis. et composita uerbi erat ypostasis. composita uero ex duabus perfectis naturis & deitate & humanitate. & fuerat ipsa diuine dei uerbi filia comunis. caracteristicum & determinatiuum ydioma. secundum quod diuisa sunt a patre & spiritu carnis caracteristica et determinata ydiomata. secundum q differt a matre et reliquis hominibus. fecit aut et diuine nature ydiomata secundum quem unitus est patri & spiritui sancto. & humane nature cognitionis. secundum que unitus est matri et nobis. Amplius aut differt & a

patre et spiritu et matre et nobis existendo et deum simul & hominem eundem. hoc enim christi ypostaseos idest persone maxime proprium ydionia cognoscimus. Quapropter confitemur ipsum unum filium dei et post inhumanationem et filium hominis eundem unum christum unum deum solum unigenitum filium et uerbum dei iesum christum dominum nostrum. duas eius naturas uenerantes. unam que ex patre proeomoni idest preeternam super causam et rationem et tempus et naturam. & unam que in ultimis propter nos & secundum nos et super nos. propter nos quoniam propter nostram salutem. Secundum nos quoniam natus homo ex muliere. & tempore conceptionis super nos quoniam non ex semine sed ex sancto spiritu et sancta uirgine supra legem conceptionis. non deum solum ipsum predicantes nudum ab ea que secundum nos humanitate. neque utique hominem solum denudantes ipsum deitate. non alium & alium sed unum & eundem. simul et deum perfectum & hominem perfectum. totum deum & totum hominem. eundem totum deum cum carne eius et totum hominem et cum super diuina eius deitate. Per hoc autem quod dicimus perfectum deum et perfectum hominem. plenitudinem et indeficientiam manifestantes naturarum. Per hoc autem quod dicimus totum deum et totum hominem monaditum idest singularitatem & inseparabilitatem monstrantes ypostaseos idest persone et unam naturam dei uerbi incarnatam confitemur. Per hoc quod dicimus incarnatam carnis substantiam significantes. secundum beatum cyrilum. Et incarnatum igitur est uerbum et a propria imaterialitate non excessit. et totum incarnatum est. & tamen in circumscriptum. non coextensa carne eius cum in circumscripta eius diuinitate. Ideo totius quidem est deus perfectus. non totum autem deus. Non enim solum est deus sed et homo et totus homo et totus homo perfectus. non totum autem homo. non solum enim homo sed et deus. Nam totum quidem nature est representativum. totus autem ypostaseos. quemadmodum autem quid nature et alius autem ypostaseos. Sciendum autem quod et si circū incidere inuicem domini nature amimus. sed scimus quod ex diuina natura circū incessio generata est. Nam ipsa quidem per omnia pertransit quemadmodum uult & circū incedit. per ipsam autem nihil. & ipsa quidem ex propriis gloriis carni tradit. manens autem ipsa impassibilis & carnis passionum imparticeps. Si enim sol nobis proprias actiones tradens manens nostrorum ex pars quantum magis solis & factor & dominus.

Ad dicentes sub continua quantitate reducuntur d' nature uel sub discreta. Cap. 8^m.

Sed autem quis interrogans domini nature sub continua quantitate reducuntur: uel sub discreta. dicimus quod domini nature neque unum corpus sunt. neque una superficies. neque una linea. non locus. non tempus. ut sub continua quantitate reducantur. hec enim sunt que continue numerantur. Sciendum autem quod numerus eorum que

differunt. et impossibile numerari ea que sedum nihil differunt. secundum id aut quod differunt. secundum hoc et numerantur: ut petrus puta et paulus. Secundum id quidem quod unita sunt non numerantur. Ratione enim substantie unite. due nature non possunt dici. secundum ypostasim aut differentes. due ypostases. idest persone dicuntur. quare numerus eorum que differunt hoc modo et numerantur. Unite sunt quidem christi nature inconfuse. secundum ypostasim. diuise aut indiuisibiliter ratione et modo differentie. Unite sunt aut secundum ypostasim. & quo quidem modo unite sunt non numerantur. Non enim secundum ypostasim duas animas naturas christi. Quo aut modo indiuisibiliter diuise sunt numerantur. Due enim sunt nature christi. ratione & modo differre. Unite aut secundum ypostasim et ea que inuicem circūincessionem habentes. inconfuse unite sunt ppam unaqueque naturale differentiam custodiens. modo igitur differre ex solo numero sub dicta quantitate reducuntur. Unus igitur christus deus perfectus et homo perfectus. quem adoramus cum patre et spiritu una adoratione cum incoaminata carne eius. non in adorabilem carnem dicentes. Adorantes ei in una uerbi ypostasi. que eius ypostasis gnata est creature ueneratione prebentes. non enim ut nudam carnem adoramus. sed unitam deitati. & in unam psonam et in unam ypostasim dei uerbi duabus ipsius reductis naturis. Timco carbonem tangere pp ligno copulatum ignem. adoro christi nostri quod est sinam foreron idest simul utrumque pp carni unitam deitati. Non enim quartam interpono personam in trinitate. absit. sed unam psonam confiteor dei uerbi et carnis eius. Trinitas enim mansit. et post uerbi incarnationem.

Ad illum si non est natura anipostatos obuiatio Cap. nonum.

Et si non est natura anipostatos idest non indiuiduo. uel suba ipso. idest impersonalis. in ypostatibus enim et personis et suba & natura considerantur. sed non necesse eas que adinuicem sunt naturas secundum ypostasim unam quamque ppriam possidere habere ypostasim. possunt enim in unam concurrentes ypostasim neque anipostati idest non indiuiduo esse. neque ppriam unamquamque habere ypostasim. sed unam et eandem utrasque. Eadem enim uerbi ypostasis utrarumque naturarum ypostasis existens. neque anipostatos idest in non indiuiduo earum unam esse concedit. neque utique ex ypostatos idest alterius ypostatos ab inuicem esse permittit. neque quandoque quidem huius quandoque aut illius separabiliter. sed semper utramque existit ypostasis non secta et diuisa. et parte quidem sui ipsius huic adimit distribuit. sed omnis huius & omnis illius impartibiliter & holostreos idest totaliter existens. Si enim ydiostatos idest separabiliter substituta est dei uerbi caro. neque altera ypostasis generata est et dei uerbi ypostasim. sed in ipsa subsistens enipostatos idest indiuisas magis et secundum se ipsam ositatos idest separate subsistens ypostasis generata est. Ideo in anipostatos

id est indiuidua est: neq; alteram in trinitate infert ypostasim.

De trisagio.

Capitulum decimum.

Hinc & eam que in trisagio est ab infano petro generata. factus e
adlectionem blasphemiam determinam9: ut quartam induc
tem personam: & in parte ponentem dei filium patris eniposta
tio uirtutem. & in parte cum qui crucifixus est ut alium exi
stentem preter fortem uel passibilem sedum trinitatem glorificantem et cru
cifigentem cum filio patrem et spiritum sanctum. arisaniam hanc blas
phemiam et interscriptam fabulam. Nos eni sanctus deus de patre assumi
mus: non ipsi soli deitatis determinantes nomen: sed et filium deum scietes
& spiritum sanctum: & sancti fortis de filio ponimus non exponentes uir
tute patrem & spiritum sanctum. & sanctus immortalis de sancto spiri
tu ordinamus non extra immortalitatem ponentes patrem et filium: s; in
in unaquaq; ypostaseon id est personarum omis has theominias id est dei
nominaciones simpliciter & absolute excipientes et diuin aplm imitantes
montem. Nobis aut unus deus pater ex quo omnia et nos ex ipso unus domi
nus iesus christus per quem omnia & nos per ipm. Sed et theologus grego
rium ita ante ui dicentem. nobis aut unus deus pater ex quo omnia. & u
nus dnus iesus christus per quem omnia. et unus spiritus sanctus in quo
omnia. hoc id est ex quo et per quem et in quo non natural incidentib; ne
q; enim ex pation id est transportarent prepositiones he uel ordines no
minum sed caracteribus unius & confuse nature proprietates. Et hoc
manifestum est ex hoc quod in unum coniunguntur. Rursus si ab aliquo no
profuntorie illa leguntur apud aplm hic scilicet ex se ipso et per ipsum
omnia ipsi gloria in secula seculorum amen. Quoniam eni non ad filiu
solum dictum est hoc trisagion sed ad sanctam trinitatem. testis est diuus
& sacer anastasiu9 & basilii9 & gregoriu9 & omnis sanctorum patru9 cho
rus. quia et per trinam sanctitatem tres supersubstantialis deitatis ypos
taseos sancta cherubin seraphin nobis demonstrant. per unam uero do
minationem unam thearchie trinitatis subam & impium notam faci
unt. Aut igitur theologus gregoriu9 igitur ita quidem sancta sanctorum
que seraphin cum uelantur & glorificantur tribus sanctificationib; in
unam coexistunt dominationem et deitatem. quod et ab alio quodam eoz
qui ante nos philosophic dictum est & optime & altissime. Aiunt igitur qui
ecclesiasticam hystoriam construxerint quod letanias faciente eo qui i
constantinopoli pplo pp quasdam thelatu9 id est diuinas minas sub odop
do archiepiscopo factas doctum esse ab angelico quodam magisterio trisa
gion ymnium Sanctus deus sanctus fortis sanctus immortalis miserere
nobis. & rursus reuerso puero & doctum annuntiante cantasse ymnium
ante omnem multitudinem & ita confestim quiesuisse minas. sed in sa

sta & magna & uniuersali quarta synodo eam que in calcedonia aio ita cantatus esse trisagios. ymnus traditus est. Sic enim in actis eiusdem sancte synodi refertur. Ritus igitur uere et ludibrium est per angelos edoctam & inductionis cessationem creditam: & sanctorum sanctorum patrum synodo firmatam & coloratam & prius a seraphin cantatam ter sanctum trisagioda id est canticum ut tres ypostases deitatis demonstratiua uelut conciliata irrationabili opinione & quasi emundari ut seraphin superexcedentis. sed o de procacitate ut non dicam de amentia. Nos autem ita amemus. & si demones resciduntur Sanctus deus sanctus fortis sanctus immortalis misere re nobis.

De ea que specie et individuo & atomo consideratur natura et differentia & uniones id est incarnatione. & qualiter suscipiendum una uerbum dei naturam incarnatam. Capitulum undecimum.

Natura uel nuda contemplatione cogitur secundum se ipsam enim non subsistit uel communiter in omnibus hominibus id est eiusdem speciei ypostasibus has copulans & de in specie considerata natura uel totaliter in eadem assumptione accidentium in una ypostasi & dicitur in atomo considerata natura. Deus igitur uerbum incarnatus neque eam que nuda contemplatione considerat naturam assumpsit. non enim incarnatio hoc sed deceptio & fictio incarnationis. neque eam que in specie consideratur. non enim ypostases assumpsit. sed eam que in atomo que eadem est in specie. primitias enim assumpsit nostre massę. & que non secundum se ipsam substituerat & atomum extiterat prius & ita sub ipso assumpta est. sed que in ipsa sui ypostasi extitit non secundum se ipsam iam subsistentem et atomum existentem prius & ita ab ipso assumptam. sed in ipsa sui ipsius ypostasi existentem. Ipsa enim que ypostasis dei uerbi generata est ypostasis carni. & secundum hoc uerbum caro generatum est inuertibiliter scilicet. & caro uerbum intransmutabiliter & deus homo. deus enim uerbum & homo deus. propter eam que secundum ypostasim unionem. Idem igitur est dicere naturam uerbi & eam que in atomo naturam. Neque enim atomum scilicet ypostasim principaliter & solum demonstrat. neque quod ratione ypostaseon si communem naturam que in una ypostaseon consideratur et inuestigatur. Igitur quidem aliud est unio. aliud incarnatio. Nam unio quidem solum demonstrat copulationem ad quam autem facta est copulatio. incarnatio autem idem dicere et inhumanatio eam que ad carnem scilicet ad hominem copulationem demonstrat. quemadmodum & ignitio eam que ad ignem unionem. Igitur ipse quidem beatus cyrilus in secunda epistola ad secundum interpretans unam naturam di uerbi incarnatam ita ait. Si enim unam dicentes dei uerbi naturam tace remus non inferentes incarnatum. sed uelut extra ponentes dispensatio

nem esset eis fortassis ibi non insuasibilis sermo fingentibus interrogare. si una natura est totum ubi perfectum in humanitate. uel qualiter subsistat ea secundum nos substantia: quia uero et ea que in humanitate perfectio: et eo que secundum nos substantie manifestatio illata est inducendo incarnatam. quod essent ea sibi ipsi substituerunt. Igitur hoc quidem natura ubi dei de natura ordinauit. Si enim pro ypostasi naturam assumpsisset non inconueniens et siue incarnatam hoc dicere. unam enim ypostasim dei uerbi absolute dicentes non fallimur. Similiter autem et leontius byzantius de natura hoc uerbum intellexit non pro ypostasi. In ea uero que ad theodorici quoniam monias secundum anathematisim apologia ita ait beatus cyrilus. Natura ubi scilicet ypostasis quod est ipsum uerbum. quare dicere naturam uerbi neque ypostasim solam significat. neque comune ypostascon: sed comune naturam in uerbi ypostasi totaliter consideratam. Igitur quoniam natura uerbi incarnata est scilicet unita est carni dictum est. Naturam autem uerbi passam carne. neque unquam et nunc audiuius. Christum autem passibilem carne edoctum. Quare non ypostasim manifestat dicere naturam uerbi. Relinquit igitur dicere quoniam incarnatum quidem est unitum esse carni: carnem esse autem generatum esse uerbum. ipsam uel uerbi ypostasim inuicibiliter generatam esse carnis ypostasim. Et quoniam quidem deus homo generatus est et homo deus dictum est. deus enim uerbum generatus est intransmutabiliter homo. Quoniam autem deitas homo generata est uel incarnata est. uel humanata est nequaquam audiuius. quoniam autem deitas est unita humanitati in una eius ypostascon didicimus. Et quoniam deus figuratur scilicet quod secundum nos dictum est. In unaquaque enim ypostascon deus nomen ordinatur. de ypostasi autem deitatem dicere non possumus. deitate enim patrem esse solum uel filium solum uel solum spiritum sanctum non audiuius. Nam deitas quidem naturam manifestat. pater autem ypostasi quemadmodum & humanitas naturam. petrus ypostasim. deus autem et cetera nature significat et in unaquaque ypostascon id est personatum ordinatur de nominatiue. quemadmodum et homo. Deus est enim qui habet diuinam naturam et homo qui humanam. In omnibus his sciendum quod pater et spiritus sanctus secundum nullam rationem incarnationi uerbi communicauit nisi secundum theosimias id est diuina signa et secundum acceptiorem et uoluntatem.

Quoniam theotocos id est dei genitrix que sancta uirgo. Capitulum xij. Theotoccon autem id est dei genitricem principaliter et uere sanctam mariam uirginem predicamus. Sicut enim uere deus est qui ex ipsa natus est. ita uere theotocos id est dei genitrix est que uerum deum ex ipsa incarnatum genuit. Deum enim ex ipsa animus natum esse. non ut deitate uerbi principium accipiente existe-

di ex ipsa: sed ut dei uerbo ipso quod ante secula intemporaliter ex patre
 genitum est & anachoridē id est sine principio et eterne existit cum patre et
 spiritu: in ultimis diebus pp nostram salutem in utero eius inhabitante &
 ex ipsa intransmutabiliter incarnato et nato. Non enim hominem nudum
 genuit sancta uirgo: sed deum uerum: non nudum sed incarnatum: non ce-
 litus corpus subducentem et ut per solima id est canalem per ipsam transcurrentem:
 sed ex ipsa hōnsion id est consubstantialē nobis carnem assumentem et in
 se ipso substituētem. Si enī celitus corpus deductum est: et non ex ipsa que
 secundum nos natura assumptum est: que utilitas humana: communis hūa-
 natio enim dei uerbi pp hoc facta est: ut ipsa que peccauit et cecidit et corru-
 pta est natura uiuat eum qui decipit et tyrannum: et ita de corruptione
 liberetur: quemadmodum ait apostolus: quoniam per hominem mors per
 hominem et resurrectio mortuorum. Si primum uerum et quod secundum
 fieri dicitur primus homo ex terra terrenus: secundus adam ex celo celestis. Sed
 manifestum quod non nudus homo est: ecce enim et adam ipm nominauit
 et deum: id quod synagoteron id est utriusque significans. Adam enī interpretat
 terra: terrigena aut manifestum est: quod est hominis natura ex terra plasma-
 ta. dominus aut diuine nature est representatiuū. Rursus aut ait aplūs: Mi-
 sit deus filium suum unigenitum natum ex muliere: non dicit per mulierē:
 sed ex muliere. Significauit igitur diuus aplūs: quod ipse est unigenitus filius
 dei et deus qui ex uirgine natus est homo: et ipse est qui ex uirgine natus est fili-
 us dei et deus. Natus aut corporaliter secundum quod factus est homo: non
 ppplasmato homini inhabitans ut in ppheta: sed ipse substantialiter et uere
 generatus homo scilicet in ypostasi eius animatam carnem anima rationali
 & intellectuali substituens ipse factus est ipsa ypostasis: hoc enim significat na-
 tus ex muliere. Qualiter enim utiq; ipsum dei uerbum sub lege factum est
 si non homo nobis hōnsios factum est. Vnde iuste et uere theotococon id est di-
 genitricem sanctam mariam nominamus: hoc enim nomen uniuersū mys-
 terium dispensationis consistit. Sicut theotocos id est dei genitrix que genuit
 omnino deum: qui ex ipsa natus est omnino aut et homo: qualiter aut utiq;
 ex muliere qui ante secula extitit et habet existentiam: si non homo genera-
 tus est: Filius enim hominis manifestum est quoniam unus est. Si aut ipse
 qui natus est ex muliere est deus: unus est: manifestum est: quoniam qui ex
 deo patre genitus est: secundum diuinam & anarthon scilicet sine principio
 subām. & in ultimis temporibus ex uirgine natus est sedm inceptam et sub
 tempore substantiam scilicet humanam: hec enim unam ypostasim et duas
 naturas et duas generationes significat domini nri iesu christi. Christotoco-
 autem id est christi genitricem non dicimus uirginem: quoniam in destru-
 ctione theotocos id est dei genitricis neq; et inquinatus et in deo fronsinarius
 qui uas dehonorationis: inde honorationem solius uere honorare sup omne

etius

creaturam theotocos idest dei genitricis & supersciscindatur cum patre eius
 diabolo inuenit lese. xp̄us enim & dauid rex & aaron archires idest prince
 ps sacerdotum hec enī quę ethicono idest ungebantur. regum & sacerdotū
 & omīs theoforos idest deum ferens homo christus dici potest. sed non deus
 natura. ut et nestorius dei inimicus cum qui ex uirgine natus est theoforo
 idest deum ferentem hominem ducere impijssimus infremuit. nos autem
 theoforon ipsum dicere uel intelligere absit. sed deum incarnatum. Ap̄firm
 enim uerbum caro factum est. conceptum quidem ex uirgine proueniēs
 aut deus cum assumptione. Nam & ipsa ab ipso deificata simul est huius
 adesse. ut simul facta fuerint hec tria. assumptio. existentia. deificatio eius
 a uerbo. et ita intelligi et dici theotocon idest dei genitricem sanctam uir
 ginem. non solum propter naturam uerbi. sed et pp̄ deificationem huma
 ne masse. quorū simul conceptio et existentia mirabiliter factę sunt. conce
 ptio quidem uerbi. existentia uero carnis in ipso uerbo per dei genitricē
 super naturam prebentem plasmati plasmatori & humanari deo et fa
 ctori totius deificanti quod assumpsit seruante unione. Vnita talia q̄
 lia et unita sunt. non quod diuinum dico sed et quod humanum xp̄i qđ
 super nos et secundum nos. Neq; enim generatus est prius secundum nos.
 postea factus est super nos. sed ex prima existentia ambo extitit p̄p̄a quia
 ex summa conceptione in ipso uerbo existentiam habuit. Igitur humanum
 quidem est scđm pp̄iam naturam. amplius aut et diuinum sup̄ naturam.
 amplius autem & animatę carnis ydiomata habuit. Suscepit enī ea uer
 bum dispensationis ratione naturalis ordinis motu secundum ueritatem
 naturaliter facta.

Cap. xiiij.

Perfectum aut deum confitentes eundem dñm nr̄m iesum
 christum et perfectum hominem amimus eundem. & omnia ha
 bere quęcunq; habet pater preter ingenerationem. & omnia ha
 bere quęcunq; adam primus excepto solo peccato. que sunt cor
 pus & anima rationalis & intellectualis. habere aut eum similiter cū duab;
 naturis duplicia ea sunt quę duarum naturarum naturalia. duas uolun
 tates naturales & diuinam & humanam. & antexusia idest libera arbi
 tria duo naturalia diuinum & humanum. hōnsios enī idest consubstan
 tialis existens deo & patri. antexusios enī idest libere uult et agit ut deus.
 Consubstantialis aut existens et nobis. libere uult et agit etiam homo idem.
 ipsius enim miracula sunt ipsius & passionēs.

De uoluntatib; antexusion. i. liberis arbitrijs dñi. n. i. x. Cap. xiiij.

Igitur quidem quia duas naturas christi duas eius et natura
 les uoluntates et naturales actus amimus. quoniam aut una
 duarum naturarum eius ypostasis unū & unū amimus & uo

lentem & agentem naturaliter secundum ambas naturas ex quibus
 & in quibus et que est christus deus noster velle aut et agere non diuise s;
 unite. vult enim & agit alterutra forma cum alterius comunione. quo-
 rum enim substantia eadem horum est et voluntas eadem & actio eade.
 quorum autem diuersa substantia horum diuersa et actio similiter et
 econuerso. quorum diuersa et voluntas et actio horum et diuersa suba.
 Ideo utq; in patre quidem et filio & spiritu sancto ex idempnitate actionis
 & voluntatis idempnitatem nature intelligimus uel cognoscimus. In di-
 uina uero dispensatione ex differentia actionum & uoluntatum et na-
 turarum cognoscimus et naturarum differentiam scientes confitemur.
 & uoluntatum & actionum differentiam. Quemadmodum enī eundem
 unius xpi naturarum numerus pre intellectus et dictus et non diuidit
 unum christum sed seruata et in unitione representat naturarum
 differentiam ita et numerus earū que substantialiter eius naturis uo-
 luntatum & actionum secundum ambas enim naturas uoluntatiuus
 & actiuus nostre salutis non diuisionem inducit absit. sed earūdem
 demonstrat et magis et in unitione custodiam et salutem. Naturales enī
 & non ypostaticas idest psonales animus uoluntates et actiones. dico aut
 ipsam uoluntatiuam et actiuam uirtutem secundum quam uult et
 agit uolentia et agentia. Si enī ypostaticas idest personales dabimus eas
 ethero thelas idest aliud uolentes & etheroenergias idest aliud opantes
 tres ypostases sancte trinitatis dicere cogemur. Sciendum aut quod nō
 idem est uelle et qualiter uelle. Nam uelle quidem nature quēadmodū
 & uidere omnibus enim hominibus adest. qualiter aut uelle non nature
 sed nostre ignomīs idest ingenuis sententie. quemadmodum et qua ha-
 bet uidere bene et male. Non enim omnes homines similiter uolunt ne-
 q; similiter uident. hoc et in actionibus dabimus. qualiter enī uelle qua-
 lite uidere. qualiter agere modus est vsus. qualiter uolendi et uidendi. agē-
 di soli uiso addens. & ab alijs enim sedm eam que cōmuniter dicitur dif-
 ferentiam omidens dicitur. Igitur simpliciter quidem uelle thelisis idest
 uoluntas. thelicas idest uoluntatiua uirtus rationalis existens concupis-
 centia & uoluntas naturaliter. hoc aut idest qualiter aut uelle scilicet q;
 uoluntati subiectum est thelicon idest uoluntabile et uoluntas gnomi-
 ca idest sententia. thelicon aut idest uoluntatiuū est et quod potens est
 uelle ut puta thelica idest uoluntatiua est diuina natura. similiter &
 humana. uolens aut est quod tititur uoluntate scilicet ypostasis ut pu-
 ta petrus. Quia igitur unus quidem est christus & una eius ypostasis
 unus & idem est qui uult et agit diuine et humane. quia uero duas ha-
 bet naturas thelicas idest uoluntatiua. ut logicus idest rationalis omē
 rationale. thelicon idest uoluntatiuum. & antexusion idest duas uolun-

tates scilicet thelimata naturales in ipso dicemus. theliticos idest uoluntatiui enim est idem ipse secundum ambas eius naturas: eam enim que naturaliter inest nobis theliticam idest uoluntatiuam uirtutem assumpsit. & quia unus est christus et idem qui uult secundum alterutram naturam idest theliticon idest uoluntabile dicemus in ipso non ut sola uolente que naturaliter ut deus uolebat. Non enim dixit uelle manducare et bibere et queque talia sed et constitutiva humane nature: non in contrarietate sententie mentis sed in proprietate naturarum. Tunc enim hoc naturaliter uolebat quando diuina eius uoluntas uolebat et permittebat carni pati et agere propria. Quoniam autem naturaliter adest homini uoluntas hinc manifestum est excepta diuina. Tres species uite sunt: plantatiua sensibilis intellectualis. Igitur plantatiue est proprium nutritiuus augmentatiuus et generatiuus motus. Sensibilis autem qui secundum impetum motus. Rationalis autem et intellectualis antexusios idest liberum arbitrium. Si igitur secundum naturam adest plantatiue nutritiuus et sensibili secundum impetum motus. Secundum naturam adest et rationali et intellectualiter antexusios idest liberum arbitrium nihil aliud est nisi uoluntas. Factum igitur uerbum caro animata intellectualis et antexusios idest liberi arbitrij. factum est & theliticon idest uoluntatiuum. Amplius autem et indisciplinabilia que naturalia. Nullus enim cogitare uel uiuere uel esurire uel sitire uel dormire desit. neque uelle autem adiscimus. quare naturale uelle. Et rursus si in irrationabilibus ducit quidem natura ducitur autem in homine exusios. ducto ergo natura theliticos idest uoluntatiuus homo. Et rursus si secundum imaginem beate et supersubstantialis deitatis homo factus antexusios idest libera arbitrio natura: et thelitica idest uoluntatiua. Diuina natura ergo et homo ut eius imago antexusios idest libero arbitrio natura & theliticos idest uoluntatiuus. antexusios enim idest liberum arbitrium uoluntatem determinauerunt. Amplius autem si omnibus hominibus inest uelle et non his quidem inest. his autem non inest. Quod autem commune in omnibus inspicitur naturam caracterizat in his que sub ipso atomis. Ergo natura theliticos idest uoluntatiuus homo. Et rursus si magis et minus natura non suscipit. pariter autem omnibus inest uelle et non: his quidem plus his autem minus. Ergo natura et homo theliticos idest uoluntatiuus. Quare si natura theliticos idest uoluntatiuus homo. & dominus non secundum quod deus sed secundum quod homo factus est natura theliticos idest uoluntatiuus est. quemadmodum enim nostram naturam assumpsit ita et nostrum thelima idest uoluntatem nostram assumpsit. & secundum hoc patres etiam in nostram in ipso dixerunt esse uoluntatem. Sed naturalis non est uoluntas uel ypostatica idest personalis erit: uel preter naturam. Sed si quidem ypostatica idest personalis heterobulos idest alia uolens: ita erit et filius

a patre. Solum enim ypostasos idest persone caracteristicum idest yposta-
 ticon idest personale. Si autem preter naturam eptosis idest excisio: natu-
 re erit uoluntas corruptiua enim horum que preter naturam uniuersorum
 deus & pater: secundum quod deus uult & secundum quod pater. Sed si quid
 secundum quod pater alia eius erit preter eam que filij uoluntatem. no-
 eni pater qui filius. si aut secundum quod deus est deus aut est: et qui fili-
 us deus aut et qui spiritus sanctus. Ergo uoluntas natura scilicet naturalis.
 Amplius si secundum patres: quoz uoluntas una eorum et suba una una
 autem est uoluntas deitatis christi & humanitatis eius. ergo una quod
 non est eadem horum erit et substantia. Et rursus si sedm patres nature
 differentia una uoluntate non apparet nec esse uel humanam uoluntate
 dicentes naturalem in xpo non dicere differentiam uel naturalem dicen-
 tes differentiam unam uoluntatem non dicere. Et rursus si quemadim
 ait diuinum euangelium: cum uenisset dnus ad partes tyri et sydonis et in-
 gressus domum nullum uoluit se cognoscere et non potuit latere. Si diuina
 uoluntas eius omnipotens uolens aut latere non potuit. ergo secundum qd
 homo uolens non potuit: & theticof idest uoluntatiuus ergo erat: sedm
 quod homo. Et rursus cum uenisset ad locum dixit sitio. et dederunt ei uinu
 cum felle mixtum: & cum gustasset noluit bibere. Empatis passibilis ergo e
 idest passionibus subiectus. sedm quod deus passio enim et situs et gustus. Si
 aut non secundum quod deus est omnino secundum quod homo. & the-
 liticof idest uoluntatiuus erat. & sedm quod homo sitiuit. Sed et beatus
 paulus aplis. factus ait obediens usq; ad mortem mortem autem crucis.
 obedientia eius quod est uoluntatis est subiectio et non eius que no est.
 Non enim quod irrationale obediens dicimus uel inobediens. obediens au-
 tem factus est patri dominus non sedm quod deus factus est sed secundu
 quod homo. secundum enim quod deus. neq; obediens neq; inobediens.
 subiectorum enim est hoc: quemadmodum ait diuinor enarrator
 gregorius. theticof ergo idest uoluntatiuus et quod sedm homo xpus
 & cetera. Sed naturalem quidem uoluntatem dicentes non coactam hac
 dicimus sed antexursion idest liberum arbitrio. Si eni rationalis omnino
 & antexusios idest libera arbitrio: non solum enim diuina et increabilis
 natura nihil coactum habet: sed neq; intellectualis et creabilis. Hoc autem
 manifestum. Natura enim ens bonus deus et natura conditio et natura
 deus non necessitat hoc est. Quis enim est qui necessitatem induit. oportet
 aut scire quod antexusio idest liberum arbitrium equiuoce dicitur. Aliter
 quidem in deo aliter aut in angelis et aliter in hominibus. Nam in deo super
 substantialiter. In angelis autem ut concurrente habitu heuchiticos idest
 inceptionem opatione et interpositionem uniuersaliter temporis non assu-
 me. habens enim naturaliter antexusios idest liberum arbitrium angelus in-

hibere hoc uirtutem. neque tam que ex corpore anticipatiam id est renitentiam habens: neque immittentem. In homine autem ut temporaliter habitu peccogitante enichitism id est inceptiorem operationis. Nam antexussios quidem id est libero arbitrio est homo et naturaliter habet antexussion id est liberum arbitrium. habet autem et ex diabolo immisionem & corporis motum. per immisionem igitur et grauedinem uel motum corporis. posterior est enichitism id est inceptio operationis habitu. Si igitur uolens adam obediuit et cum uoluisse comedit: ergo prothomatism id est primitus patiens in nobis uoluntas. si autem prothopatis hanc uoluntas autem cum natura incarnatum uerbum non suscepit: non ergo extra peccatum facti sumus. Amplius autem si opus est antexussios id est libera nature existit uirtutis. hanc autem non suscepit: uel quia odisset propriam creationem ut non bonam: uel quia inuidisset nobis eius que secundum ipsam curationis. nos quidem omnimoda priuat curatione. Seipsum autem sub passione existentem demonstrat perfecte saluare. Impossibile autem unum quidem compositum ex duabus uoluntatibus dicere. quemadmodum ex duabus naturis compositam ypostasim. prius autem quidem quod compositiones eorum que in ypostasi sunt et non eorum que in alia ratione et non propriam contemplantur secundum autem quoniam si uoluntatum & actionum compositionem dicere cogemur increabilis & creabilis uisibilis & inuisibilis & eorum que talium. qualiter autem et ea que ex uoluntatibus composita uoluntas appellabatur. Impossibile enim compositum componentium nominari appellatione. quoniam et quod ex naturis compositum est naturam appellabimus et non ypostasim. Amplius autem et si unam compositam uoluntatem in christo dicemus a uoluntate patris ipsum sepabimus. Non enim composita patris uoluntas. Relinquitur igitur dicere solam ypostasim christi compositam. & communem naturatum et naturalium eius nomina id est sententia & proheresim in domino dicere impossibile: si proprie loqui uolumus nomina id est sententia enim post eam que de ignoto est inquisitionem et uoluntatem uel consilium & iudicium ad id quod iudicatum est. dispositio postquam proheresim id est electio electa autem eligens dominus autem non nudus ens homo: sed et deus et omnia sciens non indigens scrutatione et inquisitione et iudicio et naturaliter & eam que ad bonum habet familiaritatem & eam que ad malum alienationem. Ita denique & helias ait quoniam antequam sciat puer eligere mala eligat bonum quia antequam sciat puer bonum uel malum. hoc enim id est ante ei significat quod non secundum nos inquirens et consiliarius erat: sed deus ens et diuine. & quod secundum carnem erat substituens. hoc est secundum ypostasim unicarner ex ipso esse et in omnia sciendo quod ex natura habuit bonum. Naturales enim sunt uirtutes et naturaliter et equaliter omnibus insunt. & si non equaliter agimus ea que nature sunt. ex eo est quod secundum naturam ad id quod preter naturam per transgressionem abacti sumus. Dominus autem ex eo quod preter naturam ad id quod secundum naturam nos

reduxit. hoc enim est quod secundum imaginem et similitudinem scilicet excuratio
nes et huius labores non ad possidendam animi uirtutem exterius introductibi
lem entem excogitati sunt: sed ad superductam et preter naturam malitiam ex
pellendum: quemadmodum & facti eruginem non naturalem existentem
sed et negligentiam superuenientem per laborem expellentes. naturalem ferti
licitatem manifestamus. Sciendum autem quod gnomis idest scilicet nomen
multimodum et multorum significatiuum est. Nam quoniam quidem manife
stat patentes idest ammonitionem suasionem: ut ait diuus apostolus. De uir
ginibus autem preceptum non habeo. aut gnomi idest ammonitione suasio
nem quoniam consilium: ut quoniam ait. propheta dauid. Super populum meum machina
ti sunt gnomi idest consilium. quoniam autem calculum: ut dauid. A quo exiit gno
mi idest calculus in uerecunda. quoniam hic de fide uel opinione uel scientia. &
simpliciter dicendum secundum multa significata accipitur gnomis idest senten
tie nomen.

De actionibus que sunt in domino iesu christo. Capitulum. xv.

Duas autem actiones aimus in domino nostro iesu christo. habet ei
ut deus quidem & pater hominios idest consubstantialis diui
nam actionem: & ut homo factus est nobis et hominios huma
ne nature actionem. Sciendum quod aliud est euergia idest a
ctio. & aliud euergratio idest actiuum: et aliud euerginia idest actus: et aliud
euergon idest agens. Igitur euergia idest actio est operatiua et substantialis
nature motus. Euergon autem actiuum natura ex qua actio procedit. Euergi
nia autem est actionis apotelesma idest operis perfectio. Euergon autem idest a
gens qui uocatur actione scilicet ypothetis. dicitur autem et euergia et euerginia
& euergina: ut baptisma baptizatio & creatus idest creatio. Ita quidem dicimus
omnis creatio creaturas ostendentes. Sciendum quod actio motus est et agi
tur magis quam agitur. Quemadmodum ait diuus gregorius in sermone de spiri
tu sancto. Si autem actio est manifestum est quoniam agitur & non ager. &
simul cum acta fuerit quiescet. Oportet autem nosse quoniam ipsa uita actio
est et e conuerso prima animalis actio. et qui nutritiuas et augmentatiuas
& plantatiuas. & qui secundum promotionem motus uel sensibilis et in
tellectualis & antextusios idest libera arbitrio uirtus. Virtus autem apoteles
ma idest perfectio actio. Non igitur hec omnia contemplamur in christo et huma
nam actionem in ipso dicemus. Actio autem dicitur prima in nobis consistens
intelligentia. & est simplex & aschetos idest in habitudinalis actio. intelle
ctu secundum se ipsum inapparabiliter proprias intelligentias emittente. sine
quibus neque intellectus utique uocabitur iuste. Dicitur autem rursus actio &
que per prolationem sermonis manifestatio et explanatio intellectuum.
Ipsa autem non adhuc aschetos et simpliciter sed habitudine consideratur
ex intelligentia & sermone composita. sed et ipsa autem habitudo quam habet

qui facit ad id quod fit actio est: & ipsum quod perficitur actio dicitur. et
 hoc quidem est anime solius. hoc anime aut corporis intellectualiter ai-
 mati. hoc aut apotelesma idest corporis perfectio. Intellectus eni precon-
 templatus est. quod futurum est. ita per corpus opatur. Anime igitur est
 igemonia idest ducatus utitur enim ut instrumento corpore ducens hoc
 et dirigens. alia uero est corporis actio ducta ab alia et moti apotelesma
 uero idest operis perfectio. corporis quidem est tactus et detentio et eius qd'
 fit uelut perueniens idest circumuentionatio. Anime aut eius quod fit uelut for-
 matio & figuratio. Ita in domino nostro iesu christo miraculorum quidem
 uirtus deitatis eius existerat actio. Manuduatio uero et uelle dicere uolo mi-
 dare: humanitatis eius existerat actio. Apotelesma aut idest operis perfectio.
 Humanum quidem panis fractio. et audire leprosum uolo. diuine aut
 panis multiplicatio et leprosi mundatio. per utrasque enim et per anime a-
 ctionem et corporis unam et eandem cognitam et equalam demonstrabat e-
 ius diuinam. Quemadmodum enim naturas unitas cognoscimus et eam
 que inuicem habentes circumincessionem et hanc differentiam non ne-
 gamus. sed et numeramus et indiuisibiles cognoscimus eas. ita et uolum-
 ratum et actionum et copulationem cognoscimus et differentiam noscimus
 & numeramus et diuisionem non inducimus. Quo enim modo caro et di-
 ficata est. et transmutationem pprie non passa est nature. eodem modo et
 uoluntas et actio et deificata sunt et a proprijs non secesserunt terminis.
 Unus eni est qui hoc et illud est. et hoc modo et illo modo scilicet diuine &
 humane uult & agit. Duas igitur actiones in xpo dicere necessarium pp du-
 plex quorum non enim natura transmutata horum natura eadem horum &
 actio eadem. & quorum actio et substantia una sedum diuina enarrantes
 patres. Necesse igitur duorum alterum et unam actionem in xpo dicentes. una
 dicere et subam. Vel si utique ueritati adheremus et duas substantias euange-
 licas et paternaliter confitemur. duas et actiones similiter illos sequentes con-
 fitemur. honsios eni idest consubstantialis existens deo & patri secundum dei-
 tatem equaliter erit. & sedum actionem. equalis aut erit et nobis idem ipse
 secundum humanitatem equalis erit et secundum actionem. Aut denique
 & beatus gregorius iussancorum episcopis. quorum aut actio una horum
 omnino et uirtus eadem. Omnis enim actio uirtutis est apotelesma idest
 perfectio. Impossibile aut creabilis et increabilis nature unam naturam uel
 uirtutem uel actionem esse. Si aut unam christi actionem dicemus uerbi
 deitati adaptabimus intellectualis anime passionem. timorem aui & tris-
 titiam et agoniam. Si aut dicunt ut de sancta trinitate disputantes san-
 cti patres dixerunt quorum substantia una horum et actio una. & quorum
 diuersa suba horum et diuersa actio. & quod non oportet que theologie ad
 dispensationem transferre. dicemus si de theologia dictum est solum a

patribus & non adhuc et post incarnationem eiusdem actionis filius cum
 patre neque eiusdem erit substantie. Cui autem attribuimus hoc: pater meo
 usque modo opatur et ego optor. & quecumque uidet patrem facientem hec
 & similiter filius facit. & si mihi non creditis opibus meis credit. & opa que
 ego facio testantur de me. & sicut pater suscitatur mortuos et uiuificat: ita
 filius quos uult uiuificat. Hec enim omnia non solum hominibus id est
 consubstantiali. & post incarnationem prius monstrant ipsum sed eius
 dem actionis. Et rursus si circa existentia prouidentia non solum patris &
 sancti spiritus: sed et filij est et post incarnationem. Accipio autem hoc et post
 incarnationem eiusdem est actionis cum patre. Si uero ex miraculis eius
 substantie entem cum patre christum cognouimus: actio autem existere
 dei miracula: ergo et post incarnationem eiusdem actionis cum patre.
 Si autem una actio deitatis eius et carnis composita. uel erit alterius actionis
 extra patrem. uel et pater compositae actionis erit. Si autem compositae actionis
 manifestum quoniam et nature. Si autem diceret quoniam cum actione persona in-
 ducitur. dicemus quoniam si actione persona inducitur secundum rationem conuer-
 sionem: & cum persona actio inducitur. et erunt quemadmodum tres per-
 sone uel ypostases sancte trinitatis ita et tres actiones. uel quemadmodum
 una actio ita et una persona et una ypostasis. Sancti autem patres consonant
 dixerunt eiusdem substantie et eiusdem actionis esse. Amplius autem si cum
 actione persona inducitur. qui neque unam neque christi duas actiones dicere cen-
 suerunt. neque unam personam eius dicere neque duas iusserunt. Sed et ignito
 nimirum gladio quemadmodum nature custodiuntur et igni et ferri: ita
 et actiones. & quod harum apotelesmata id est operis perfectiones. habet enim
 ferrum quidem incisuum: ignis autem combustiuum. & incisio quidem
 ferri actionis est apotelesma id est operis perfectio: combustio autem ignis. & ser-
 uatur horum differentia incombusta incisione & incisa combustionem. &
 si neque combustio sine incisione fiet post unionem. neque incisio sine combu-
 stione. & neque propter dupliciter naturalis actionis duos ignitos gladios ai-
 mus. neque propter monaditio. id est singularitatem igniti gladij confusionem
 substantialis eorum differentie operemur. Ita et in christo deitatis quidem
 eius diuina et omnipotens actio. humanitatis autem secundum nos. apoteles-
 ma uero id est operis perfectio. humane quidem tactam esse manum puellae
 & tractam esse: diuine autem uiuificatio. aliud enim hoc et illud alterum. Et si ab
 inuicem existunt inseparabiles in theandrica id est in diuina uerbi actione:
 aut prope quia una est dei ypostasis: una erit et actio: prope quia una est yposta-
 sis una erit et substantia. Et rursus si unam actionem in domino dicemus:
 uel diuinam hanc dicemus uel humanam uel neutram. Sed si quidem diui-
 nam deum ipsum nudum ea que secundum nos humanitate dicemus. Si autem
 humanam nudum ipsum hominem blasphemabimus. Si autem neque diuinam

neq; humanam neq; deum neq; hominem neq; patri neq; nobis consubstantialem. ex unione ea que secundum ypostasim identitatis generata est. non tamen et differentia naturarum destructa est. differentia aut seruata naturarum et harum actiones seruabuntur enim natura aneigicos idest inopabilis sed una dñationis christi actio uel creabilis. media enim harum nō est actio. quemadmodum neq; natura. Si igitur creabiliter creabilem solam manifestabit naturam. Si aut increabilis increabilem solam caracterigabit substantiam. oportet enim omnino altera naturis esse natura. Impossibile enim defectiue nature substantiam esse. Si aut eorum que scdm naturam actio. non eorum que exteriū existunt. Manifestum quoniam neq; cognosci naturam possibile si non eque ea que scdm naturam actione. per ea enim que agit singlm propriam naturam credere facit. quod utiq; est inuisum. sed una actio eadem diuinorum & humanorum factiua. Nihil autem entium in his que scdm naturam manens contraria facere pōt. Non enī ignis infrigidat & calefacit. neq; siccit & humectat aqua. Qualit igitur qui natura est deus et natura genitus homo & miracula & passionis una actione pfect. Si igitur assumpsit xp̄us intellectum humanū scdm animam & intellectualem & rationalem intelliget omnino et semper intelliget. Actio aut intellectus intelligentia. Itaq; & secundū qd est homo opatiuus est christus et semper agens actiuus. Sanctus aut iohannes chrysostomus in interpretatione actuum secundi sermonis sic ait. Nequaquā aut quis peccabit & passionem actum uocans. In patiendo enī omnia fecit. magnum & admirabile illud opus mortem dissoluens & alia omnia opatus. Si omnis actio nature aluius substantialis determinatur motus ut qui circa hoc sapientes acceperunt ubi naturam quidem uidit immobilem uel omnino inactibilem. uel actionem inuenit. non naturalis intuitus existentem motum. Vnam aut naturalem actionem dei et facture nequaquā quis sapiens dabit scdm beatum cyrilum. Neq; enī uiuificat lacatum humana natura neq; lacrimatur diuina potestas. Nam lacrima quidem humanitatis pp̄a. uita enim enypostatum idest personalis uite sed tamen cōmuniter utroq; alterutra pp̄ identitatem ypostaseos. Nam unus quidem est christus et eius persona uel ypostasis. sūm habet duas naturas deitatis & humanitatis eius. Igitur ex deitate quidem gloria naturaliter proueniens alterutrius comunis pp̄ ypostaseos identitatem facta est. Ex carne aut humilia alterutroq; cōmunia. Vnus enim est et idem qui hoc et illud est. & scilicet deus & homo & eiusdem & que deitatis & que humanitatis. Nam diuina quidem signa deitatis opabatur. sed non sine carne. humilia uero caro. sed nō sine deitate. & enim patienti carni copulata erat deitas impassibilis pmanens. & passiones perficiens salutare. Et agenti uerbi deitati copulatus erat sanctus intellectus. intelligens et sciens que perficiebantur. Igitur pp̄as quid

glorificationes deitas corpori tradit. Ipsa autem carnis passionum permanet
expers. Non enim quemadmodum per carnem deitas uerbi agebat. ita et per deitatem
caro eius passa est. Instrumentum enim caro eius deitatis eius existit existit
& signi & summa conceptione. nihil diuisum fuit alterutrius forme: sed ope
omnis unius temporis actus alterutrius forme facti sunt. tunc ipsa que indiuisi-
biliter facta sunt secundum nullum modum confundimus: Sed quidem cuius
fuerit forme ex opum qualitate sentimus. Agit igitur dominator christus
secundum alterutra eius naturarum. & agit alterutra natura in ipso cum alter-
utrius comunione. Verbo quidem operante que sunt uerbi per auctoritatem
& potestatem deitatis quecumque sunt principalia et regalia. Corpore autem
perficiente que sunt corporis ad uoluntatem uniti ipsam uerbi cuius et fa-
ctum est proprium. Non enim ex se ipso ad naturales passionis promotionem
faciebat. Neque rursus eam que ex tribus occasionem et refutationem. uel ea
que exterius accidebant passus est: sed mouebatur secundum consequentiam natu-
re uerbo uolente & permittente dispensatiue pati id et operari queque propria ut
per opera nature credatur ueritas. Quemadmodum super subalter subatus
de uirgine natus: ita et super hoc hominem que hominum agebat in insta-
bili aqua terrenis pedibus ambulans non terrestri facta aqua: sed deitatis su-
per naturali uirtute consistenti ad indissolubile & grauedini materialium
pedum non cedente. non humane enim agebat humana. Non enim homo erat
solum: sed et deus. Unde et huius passionis uiuificate et salutes. neque age-
bat diuine diuina. Non enim deus solum sed et homo. Unde per tactum & ser-
monem et per talia diuina signa operatur. Si autem dixerit quis quod non indisti-
ctione humane actionis unam actionem in christo dicimus: sed quia distincta
a diuina actione passio dicitur humana actio: secundum hoc unam actionem
in christo dicimus. dicimus secundum hanc rationemque & qui unam naturam
dicunt non in distinctione humane hanc dicunt: sed quia distincta huma-
na natura ad diuinam naturam passiuam dicitur. Hos autem absit ea que ad
diuinam naturam uel actionem distinctione passionem humanam appella-
re motum. Nullius enim uniuersaliter dicendum existentia ex collatione uel
ex comparatione cognoscitur uel determinatur. Ita enim alibi dicitur. id est al-
ternatim cause inueniuntur. he que existunt res si enim propterea quia actio est
diuinus motus humanus passio est omnino. & propterea quia bona est diuina
natura mala erit humana. & secundum eam que in contrapositionem propterea quia
passio dicitur humanus motus: diuinus motus actio dicitur. & propterea quia
mala est humana natura bona erit diuina. sed et omnes creationes ita e-
runt male et mentietur qui dixit. & uidit deus cuncta quecumque fecit: &
ecce bona valde. Hos autem dicimus quoniam sancti patres multimode hu-
manum appellauerunt motum ad subiectas materias. Appellauerunt
enim ipsum et ueritatem & actionem & differentiam & motionem et p-

prietatem et qualitatem et passionem non secundum distinctionem diuinam
 sed ut contentiuum quidem et inalterabilem uirtutem. Actionem autem ut
 caracteristicum: ut eam que in omnibus hominibus id est que eiusdem speciei in
 pertransmutationem demonstrante. Differentiam autem ut determinatiuum.
 Motionem autem ut demonstratiuum. proprietatem autem ut motum. Omnia
 enim que ex deo et post deum patiuntur: hoc enim moueri ut non existantia per se
 motus uel per se uirtus. Non secundum distinctionem igitur ut dictum est: sed se-
 cundum rationem conditue eis impositam ab ea que omnia constituit causa.
 Unde et cum diuino consonantes eum actionem appellauerunt. Qui enim dixit
 Agit enim alterutra forma cum alterius comunione quid aliud fecit quam qui dixit
 & enim cum quadraginta diebus ieiunius mansisset postea cecidit. dabat enim na-
 ture quod uoluit que propria agere. uel quia qui diuisam in ipso dixerunt actionem.
 uel qui duplicem uel qui aliam. hi enim per pronomen duas actiones significant.
 & per pronomen enim numerus multoties demonstratur et inducendo diuinum
 & humanum. differentia enim differentium est differentia ab his enim que non
 sunt qualiter different.

*Aduersus dicentes si duarum naturarum & actionum habet necesse in
 christo tres naturas et totidem esse actiones. Capitulum xvi.*

Singularis quidem homo ex duabus compositus naturis anima et
 corpore et has intransmutabiles habens in ipso duarum naturarum
 decenter dicitur. Seruat enim et alterutrarum et post unionem na-
 turalem proprietatem. Neque enim corpus immortale sed corruptibile.
 neque anima mortalis sed immortalis. Neque corpus inuisibile. neque anima corpo-
 ralibus oculis uisibilis. Sed hec quidem rationalis et intellectualis et incorporea.
 hoc autem grossum et uisibile et irrationale. Non autem unius nature que secundum
 substantiam diuisa sunt. non unius ergo substantie anima et corpus. & rursus si ay-
 tem animal rationale mortale homo. Omnis autem terminus subiectarum natura-
 rum autem est demonstratiuus. non idem autem secundum secundum nature
 rationem rationale cum mortali. Non ergo unius nature erit homo secundum ipse
 determinationis regulam. Si autem dicitur unum unius nature homo pro specie na-
 ture assumitur nomen dicentibus nobis quod non differt homo ab homine
 secundum aliquam nature differentiam. sed eandem consistentiam habentes homi-
 nes. et ex anima compositi et corpore. et duas unusquisque naturas perficientes
 sub una omnes diffinitione reducuntur. & non irrationale hoc cum et omnibus
 creabilem et generabilem unam naturam. sicut athanasius dixit in sermone
 aduersus blasphemantes spiritum sanctum. ita dicens. Quoniam autem supra
 creationem est spiritus sanctus. & aliud quidem preter generabilem. naturam
 propriam autem deitatis potest rursus conspici. Omne enim quod communiter et in
 multis consideratur. non cuiusdam quidem plus cuiusdam aut minus existens
 substantia nominatur. Quia igitur omnis homo est ex anima compositus et cor-

pore. secundum hoc una natura hominum dicitur. In ypothasi autem deum non
 ducere possumus unam naturam sicut athenasius. Etenim nature seruant &
 post unionem singularem naturalem proprietatem & spem xpi et xpm non
 inuenire. Non enim genitus est alius xpristius ex deitate & humanitate. deus
 & homo idem. Et rursus non idem est quid secundum speciem hominis unum et quod
 secundum substantiam anime & corporis unum quod quidem secundum spem hominis unum
 eamque in omnibus hominibus permutationem demonstrat. quod quidem se-
 cundum substantiam anime & corporis unum ipsum esse eorum essentiam. ledit in non
 existentiam ipsa omnimoda ducens. Aut enim unum in alterius transibit substantiam
 aut ex alijs aliud generabitur et utraq; utentur. Aut in proprijs terminis ma-
 nentia duce nature erunt. non enim idem secundum substantiam rationem. corpus in
 corpore idem. Non necesse igitur unam naturam in homine dicentes non pro
 identitatem substantialis quantitatis anime & corporis. sed pro permutatione
 eorum que sub specie reducuntur ad hominum unam in xpo naturam dicere
 ubi species continua multarum ypothaseon non est. amplius autem omnis com-
 positio ex his que proxime composuerunt composita dicitur esse. Non enim dicimus
 domum ex terra et aqua compositam esse sed ex lateribus et lignis. quia necesse est
 & hominem dicere ex quinque ad minus compositum esse naturis id est ex quatuor
 elementis et anima. ita et in domino nostro iesu xpo non partes partium intue-
 mur. sed que proxime componunt id est et deitatem & humanitatem. Ampli-
 us autem si homines dicentes tres in xpo dicere cogemur. et nos ex duabus natu-
 ris hominem dicentes ex tribus xpm dogmaticatis naturis. similiter et de
 actionibus alteram enim necesse nature actionem esse. Quoniam autem duarum
 naturarum dicitur homo. et est testis theologus et magnus gregorius. Nam natu-
 re quidem ducit aut deus et homo quia et anima et corpus. Sed in sermone de baptis-
 mate talia ait. Duplicibus autem existentibus nobis et anima et corpore. & hac quid
 uisibili. hac autem inuisibili natura duplex et purgatio per aquam & spiritum.
 Quod deificata est natura domini et uoluntas. Capitulum xvij.

Oportet scire quod non secundum terminationem nature uel con-
 fusionem uel alterationem uel confusionem caro domini deificata esse
 dicitur et homotheos id est consubstantialis deo uel condiuidualis
 et deus generata esse ut ait theologus gregorius. quoniam hoc quidem deifi-
 cavit. hoc autem deificatum est. & audeo dicere homotheon id est deo consubstancialis.
 & hominem factum esse qui unxit et domini quod unctum est. hoc enim non secundum
 transmutationem nature. sed secundum dispensatam unionem. eam que se-
 cundum ypothasim dico secundum quam indiuisibiliter deo uerbo unita est.
 & eam que inuicem naturarum circumincessionem ut aiunt et ferri ignitio-
 nem. quemadmodum enim humanationem sine transmutatione & unctione
 confitemur. ita et deificationem factam esse carnis glorificamus. Neque enim quia
 uerbum caro factum est a terminis desinit proprie deitatis. neque ab entibus et deo

decibilibus gloriationibus. neque unquam caro deificata ex propria uersa est natura uel eius naturalibus ydiomatibus. permanserunt enim et post unionem nature incommassate et proprietates illesae. domini autem caro diuinis actionibus ditata est per sincerissimam ad uerbum unionem scilicet eam que secundum ypostasim. nequaquam eorum que secundum naturam propriam ypostasicon casum. non enim secundum propriam actionem sed per unitum ei uerbum diuina agebat. uerbo per eam propriam demonstrante actionem. Nam comburit quidem ignitum ferum: non naturali ratione combustiuiam possidentem actionem: sed ex ea que ad ignem unionem hoc habens. Eadem igitur & mortalis erat per se ipsam et uiuificatiua per eam que ad uerbum secundum ypostasim unionem. Similiter autem uoluntatis deificationem non ut transmutato naturali motu dicimus: sed ut unita diuine eius & omnipotenti uoluntati & facta dei humanati et uoluntati. unde uolens quidem latere non potuit. per se ipsum cum acceptasset deus uerbum monstrari: in se ipso uere existere infirmitatem humane uoluntatis. uolens igitur leprosi purgationem per eam que ad diuinam uoluntatem unionem. Sciendum autem quod deificatio nature et uoluntatis manifestatiuum & demonstratiuum duarum naturarum et duarum uoluntatum. Quenadmodum enim ignitio non transmutat igniti naturam in eam que ignis sed monstrat ignitum & quod igniuit: & non unius sed duorum est monstratiuum: ita et deificatio non unam naturam perficit compositam sed duas: & eam que secundum ypostasim unionem. Aut nempe theologus gregorius: quorum hoc quidem deificauit hoc autem deificatum est. quorum enim dicens & hoc quidem: & hoc autem duo monstrauit. *Amplius de uoluntatibus et autem uoluntatem id est de liberis arbitriis et cognitionibus et sapientijs. Capitulum xviij.*

D Eum perfectum et hominem perfectum dicentes christum. omnino omnia dabimus et que patris naturalia et que matris. Factus enim est homo ut quod uictum est uincat. Non impossibile enim erat qui omnia poterat & omnipotenti eius potestate & uirtute eripere mentem de hominem sed erat tyrannidem in ypostasi id est causa materia qui hominem deuicerat et adeo uiolentiam pateretur. Ipsum igitur qui cecidit uictorem monstrare uolens compatiens deus & philanthropos quasi amator hominum homo fit simili simile reuocans. Quoniam autem rationale et intellectuale animal homo nullus contradicit. qualiter igitur hoc factus est: si carnem inanimatam & animam ancum id est sine intellectu assumpsit. non hoc enim homo. quid autem et ab humanatione utilitatis haberemus prothopasantos id est principaliter passum est. passo non salutato neque copulatione deitatis renouato & reueruato: quod inassumptibile est incurabile. Assumit igitur totum hominem & quod huius optimum quod ab infirmitate ceciderat: ut totam salutem gratificet. Intellectus autem insipiens

& priuatus cognitione. non utiq; erit unq. Si enim inopabilis et immobilis
& inexustibilis om̃io est quod scdm imaginem renouare uolens deus cibum
factum est homo. Quid autem quod secundum imaginem nisi intellectus.
Quod melius igitur delinquent: quod deterius assumpsit. Intellectus ei est
in medio dei et carnis: huius quidem ut cohabitator: dei aut ut imago. Intelle-
ctus igitur intellectui miscetur. & mediatux intellectus dei purificati & carnis
grossitudini. Si aut amentem dñs assumpsit: irrationalis animalis anima
assumpsit. Si aut qm carnem uerbum factum esse dixit euangelista. Sciendū
quod in sacra scriptura qnq; quidem anima dicitur homo: ut illud in. lxxxv.
Animabus ingressus est iacob in egyptum. qnq; aut caro: ut illud: videbit
omnis caro salutare dei. Non caro igitur inanimata neq; amens: sed homo
factus est dñs. Aut nimirum ipse: quid me cedis hominem: qui ueritatem
uobis locutus sum. Assumpsit igitur carnem animatam anima & rōnali &
intellectuali. Rectius quidem carnis: recta aut a uerbi deitate. Igitur hūc
quidem naturaliter & ut deus & homo uelle. Sequebatur aut et subijcie-
batur eius uoluntati: non nomō gnōni idest sententialis ppria: sed hoc pp
hoc uolens que diuina eius uolebat uoluntas. permittente enim diuina
uoluntate patiebatur que ppria naturaliter. Nam qn quidem renuebat
mortem naturaliter: diuina eius uolente uoluntate & pmittente renuit
mortem: & in agonia factus est & timuit. & qn uoluit diuina eius uolun-
tas eligere scdm humanam eius uoluntatem mortem: uoluntaria ipsi passio
facta est. Non enim secundum quod deus solum uoluntarie seipsum tradi-
dit in mortem: sed et secundum quod homo. vnde et eam que aduersus mor-
tem audatam et nobis gratificauit. Ita deniq; ante salutarem passionem ait.
pater si possibile est transeat a me calix iste. Manifestum quoniam ut homo
calicem bibiturus erat: non enim ut deus. ut homo igitur uolens carnē tras-
ferre. hec naturalis timoris dixit uerba. verum non mea fiat uoluntas. scilicet
secundum quod tui heterosios idest alterius substantie sum: sed tua scilicet
mea et tua. secundum quod tibi exui hōnsios idest consubstantialis. hec bo-
ne audacie uerba. prius enim a naturali infirmitate temptata secundū sen-
sum eam que in separatione corporis naturalem compassionem passa domini
anima: ut uere hominis facti. secundum beneplacitum eius rursus diuina
seruata uoluntate aduersus mortem est. qui enim idem totus erat deus cū
humanitate eius & totus homo cum deitate eius. ipse ut homo in seipso &
per se ipsum supposuit quod humanū deo patri. typum idest formam nobis
seipsum optimam & subscriptibilem tribuens. & obediens patri factus est.
antexuosus aut idest libere uolebat & diuina & humana uoluntate. omni-
eni naturali rationali creature omnino innata est antexuosus idest libera
arbitrio uoluntas. Ad quid enim habebit rationale non antexuosus idest libe-
re ratione utens. Nam naturalem quidem concupiscentiam et irrationabi-

libus animalibus conditor disseminauit ad consistentiam pprie nature co-
 acte ipsa ducentem. Ratione enim carentia non possunt ducere sed ducuntur
 a naturali concupiscentia. Vnde simulatq; concupiscentia generatur conse-
 stem et qui ad opationem impetus non enim bone uel consilio uel iudicio ui-
 tuntur. Vnde neq; et uirtute uirtutia laudantur uel beatificantur: neq; ut ma-
 litiam agentia puniuntur. Rationalis aut natura habet quidem naturale
 concupiscentiam motam a ratione inductam et tenerem suscipientem a cu-
 stodientibus quod scdm naturam. Rationis enim primatus hic est antexu-
 sios idest liberi arbitrij uoluntas: quam naturalem in homine rationali animo
 motum. Ideoq; ut uirtutem tractans laudatur et beatificatur: & ut malici-
 am tractans punitur. Quare uolebat quidem antexusios idest libere mota
 domini anima. sed illa antexusios idest libere uolebat que diuina eius uolu-
 tas uelle ipsam. Non enim nutu uerbi caxo mouebatur. Etenim moyses et omis
 sancti nutu diuino mouebantur. Sed idem unus ens et deus et homo scdm
 humanam & diuinam uolebat uoluntatem. Ideo uero gnomo idest mente
 uel sententia naturali aut magis uirtute duc domini uoluntatis differe-
 bant ab inuicem. Nam diuina quidem eius uoluntas et anarchos idest
 sine principio erat et panurgos idest omnia opans sequentem habens uir-
 tutem et impassibilis. humana aut uoluntas et a tempore incipit. et ipsa
 naturales et indetractabiles passiones sustinuit: & naturaliter no omnipo-
 tens fuit. ut autem dei uerbi uere et secundum naturam facta et omipotes.

De theandrica idest dei uirili actione. Capitulum xviij.

B Eatus dyonisius nouam quandam aient et theandricam idest
 dei uirilem actionem christi secundum nos facti. non destruens
 naturales actiones vniam actionem ex humana et diuina factam
 esse ait. Ita enim utiq; et naturam unam dicemus nouam ex
 diuina et humana natura factam esse. Quorum enim actio una: horum et
 substantia una scdm sanctos patres. Sed uolens monstrare nouum et ines-
 fabilem modum naturalium christi actionum manifestationis ineffabili
 modo eius que inuicem christi naturarum in circū incessionis consentis
 et eam que scdm hominem eius ciuilitatem conuersationem extraneam.
 et paradoxon idest inopinabilem et nature entium incognoscibilem et modum
 eius quem scdm ineffabilem unionem retributionis. Non diuinas eni animo
 actiones: neq; diuise agentes naturas: sed unite unamquamq; cū alterius co-
 munionem agentem hoc quod pprium habuit. Neq; enim humana egit scdm
 hominem solum: non enim nudus erat homo. neq; diuina scdm deū solū.
 non enī erat nudus deus: sed deus simul existens & homo. Quemadmodum
 enim naturarum unionem et naturalem differentiam cognoscimus: ita
 & naturalium uoluntatum et actionum. Sciendum itaq; quod in dño no
 stro iesu christo qñq; quidem ut de duabus naturis sermonem facimus. qñq;

autem ut de una persona. & hoc autē & illud ad unam refertur intelligē-
tiam. due enim nature unū sunt xpo. due nature est. Idem igitur est dicere
agit christus scđm alterutram eius duarum naturarum: et agit alterutra na-
tura in christo cum alterius cōmunionē. Cōmunicat ergo diuina quidem
natura carni agenti. p̄p̄ea quia beneplacito diuine uoluntatis p̄mittebatur
pati et opari que p̄pria. & p̄p̄ea quia actio carnis erat omnino salutaris. quod
non humane actionis est sed diuine. Caro autē deitati uerbi agenti. & p̄p̄ea q̄a
per organum. per corpus diuine p̄ficiēbantur actiones. & p̄p̄ea quia erat u-
num qui agebat simul diuine & humane. Scire autē oportet quod sanctus
eius intellectus et natura eius agebat actiones intelligens & cognoscens qm̄
est dei intellectus. & quoniam ab omni adoratur creatione et memoratur ea-
rum que in terra conuersationum et passionum. Cōmunicat autē agenti uer-
bi deitati et diuinitati et gubernanti omnia. intelligens et cognoscens et diri-
gens non ut nudi hominis intellectus: sed ut deo scđm ypostasim unitus.
& dei intellectus existens. Hoc igitur monstrat & theandrica actio quoniam mi-
rificati dei scilicet humanati. & humana eius diuina erat scilicet deificata.
& non imparticeps diuine actionis. & diuina eius actio non imparticeps
humane eius actionis: sed alterutra cum altera considerata. Dicitur autē
tropus hic p̄frasis: quando quis duo quedam per unā circū assumit di-
ctionem. Quemadmodum enim unam incisionem combustione deus &
combustam incisionem igni gladii. Aliam autē actionem animus incisionē
& aliam combustionem. & alterius nature ignis quidem combustionem fer-
ri autē incisionem: ita unam christi theandricam actionem dicentes. duas
actiones intelligimus duarum naturarum eius. deitatis quidem eius di-
uinam: & humanitatis eius humanam actionem.

De naturalibus & indetractabilibus passionibus. Capitulum .xx.

Confitemur autem quoniam omnes naturales & indetractā-
biles passionēs hominis assumpsit. Totum enī hominem et
omnia que hominis assumpsit preter peccatum. hoc enī imma-
turale est. neq; a conditore in nobis seminatum: sed ex diaboli
superseminatione cum nr̄a antexussio proheresi idest libera arbitrio electioe
uoluntarie consistens. non uiolenter nostri dominans. Naturales enī et inde-
tractibiles passionēs sunt que non in nobis quecumq; ex ea que transgressionē
condemnatione in humanam deuenire naturam: puta famis sitis labor do-
lor somnus lacrime corruptio mortis refutatio timor agonia ex qua sudores
gutte sanguinis. & quod p̄p̄ infirmitatem nature ab angelis auxilium: &
que talia. & omnibus hominibus naturaliter insunt. Omnia itaq; assumpsit
ut omnia sanctificet. Temptatus est et uicit: ut nobis uictoriam negotietur.
& de uirtutem uincendi aduersarium: ut uirtute quondam uicta. per quas
immissiones uicta est: per has uincat eum qui olim uicit. Igitur p̄nitiosus qđ

extorsum immittebat: non per intelligentias sed per serpentem quemadmodum & ad e. & enim illi non per intelligentias. dominus autem immisionem repressit: et ut fumum dissoluit: et immittebat et passiones dei: et nobis facile expugnabiles fiant: et ita novus adam veterem resaluet. Quia naturales nostrae passiones secundum naturam: et supernaturam fuerunt in christo. Secundum naturam enim movebantur apud ipsum quando permittebat carni pati quae propria. Super naturam autem non enim precedebant in domino voluntatem naturalia. Nihil enim coactum in christo consideratur: sed omnia naturalia voluntaria. volens enim esuriit. volens sitiit. volens timuit. volens mortuus est.

De ignorantia & servitute. Capitulum. xxj.

Oportet cognoscere quoniam ignorantem quidem et servilem assumpsit naturam. Nam serva est hominis natura & cuius qui fecit ipsam dei: & non habet futurorum cognitionem. Si igitur secundum theologum gregorium separabis quod videtur ab eo quod intelligitur: & serva diceretur & ignorans caro. propter hypostaseos autem id est personae identitatem & indivisibilem data est unionem anima domini futurorum cognitione ut et reliquis divinis signis. Quemadmodum enim caro hominum secundum propriam naturam non est vivificata: domini autem caro unita secundum hypostasim ipso deo verbo. ab ea quae secundum naturam mortalitate non destituit. vivificata autem facta est propter eam quae ad verbum secundum hypostasim unionem. & non possumus dicere quoniam non fuit & est semper vivificativa: ita et humana quidem natura substantialiter non possidet futurorum cognitionem. domini autem anima propter eam quae ad deum verbum unionem et hypostasim id est personalem identitatem data ut dixi cum reliquis signis divinis et futurorum cognitionem. Sciendum autem quod neque servam ipsam dicere possumus. servitutis enim & dominationis nomen non naturae sed cognitionis: sed eorum quae ad aliquid quemadmodum paternitatis et filiationis. haec enim non substantiae secundum scholas id est habitudinis sunt significativa. Quemadmodum igitur de ignorantia diximus quoniam si tenuibus intelligentiis scilicet intellectus subtilibus fantasiis id est imaginationibus dividit. quod creabile ab increabili. Serva est caro si non unita esset deo verbo. Semel autem unita secundum hypostasim: qualiter erit ancilla. Unus enim enim christus non potest servus esse sui ipsius & dominus. hoc enim non eorum quae simpliciter sunt dicuntur sunt: sed eorum quae ad aliquid. Cuius igitur erit servus: patris. Non igitur quicumque habet pater et filii sunt. Si nimirum pater est servus: sui ipsius autem minime. Qualiter autem de nobis dicit apostolus. quare adhuc non es servus sed filius per ipsum adoptatus: si nimirum ipse servus est. Appellative dicitur servus: non ipse enim hoc. propter nos autem formam servi accipiens & servus nobiscum vocatus. impassibilis enim existens

propter nos seruauit passionibus & minister nostre salutis factus est. Qui autem dicunt ipsum seruum distare faciunt unum christum in domino. quemadmodum dominatorem ipsum amimus & dominum omnis creationis. Unum christum dominum eundem et deum simul et hominem et omnia scientem. In ipso enim sunt omnes thesauri sapientie et cognitionis absconditi.

Per yprocopis. de perfectione. Capitulum xxij.

Proficere autem dicitur sapientia et gratia et caritate. Etate quidem augens. per augmentationem autem quantitatis eam que incrat ei sapientiam in manifestationem ducens. Amplius autem eam quam homini in sapientia et gratia proficiuntiam et perfectionem ipsius eius que patris acceptionis scilicet hominum theognosiam idest dei cognitionem et salutem propriam proficiuntiam faciens & irruinentis diuinitatem nos. familiare proprium faciens ubique quod nostrum. Qui autem proficere ipsum dicunt sapientia ut additamentum suscipientem: ipsum non ex summa mera substantia carnis factam fuisse unionem dicunt. neque eam que secundum ypostaticam unionem uenerantur. Anestore autem inania sapiente suasi sceticam idest habitudinalem unionem & nudam inhabitationem presagantur. confitentur non cognoscentes diuinitatem: neque de quibus certificant. Si enim uere unita est deo uerbo caro ex summa mera idest esse existentia. magis in ipso extitit & ypostaticam idest personalem ad ipsum habuit identitatem. Qualiter ergo non perfecte ditata est omni sapientia et gratia: non ipsa gratia communicans particulatim ut nos: neque secundum gratiam huius que uerbi participas. sed magis propter eam que secundum ypostaticam unionem humanorum & diuinorum unius christi factorum quod idem erat & deus simul & homo. & gratiam & sapientiam & omnium bonorum plenitudinem mundo irrigans.

De timore. Capitulum uigesimum tertium.

Timoris nomen duplicem habet intelligentiam. Est enim timor naturalis nolente anima diuidi a corpore propter ea que ex principio a conditore imposita est ei ei naturalem compassionem et familiaritatem: propter quam naturaliter timet et agoniam patitur & rennuit mortem cuius terminus secundum naturam timor est uirtus secundum aristotelem idest contractionem essentie desideratiua. Si enim ex non ente ad esse deducta sunt a conditore omnia existendi et non existendi desiderium habent naturaliter horum autem secundum naturam proprium que ad sustentationem idest ad constituta promotio facit uel impetus. & deus uerbum igitur homo factum habuit hoc desiderium insistentis quidem idest bene constitutionis nature promotionem monstrans escam et potum et somnum desiderans & naturaliter in experientia horum factus. In corruptiuis autem amotionem ut tempore passionis uoluntarie eam que ad mortem aristotelem idest contractionem fecerit. & si enim lege nature fiebant. sed natu-

ra secundum nos coacte. voluntarie enim naturalia uolens suscipere dignatus est: quare ipse timor et pavor et agonia naturalium est et in detrahibiliu passionum et non subiectarum peccato. Et rursus timor qui ex prodicione et cogitationum intelligentiarum consistit credulitate. & in ignorando mortis horam unde ut quando nocte timemus sonitu aliquo fiente qui preter naturam est: quam determinantes et dicimus preter naturam. timor est irrationalis sistole idest contractio: hunc dñs non ignorante assumpsit. Ideoq; neq; timuit unq; nisi in passionis tempore. et si dispensatiue se ipsum contraxit multotiens non eni ignorabat tempus. quoniam aut uere timuit ait sacer Athanasius in sermone aduersus apollinariu pp hoc dominus dixit. nunc anima mea turbata est. nunc autem hoc est scilicet hoc est quando uoluit tñ nimirum solum quod erat demonstrat. non ei quod non erat ut presens nominabat ut opinione fictibus que dicebantur. natura enim & ueritate omnino fiebant. et post aliam uel postea ait. Nequa aut deitas passionem assumit circa patiens corpus: nec turbatione et tristitiam demonstrat circa animam contristatam et turbatam. neq; mestus est et orat circa intelligentiam mestam & orantem. non eni et uitione siue iunctione nature contingebant que dicuntur. sed in ostensione existentie agebantur que fiebant: sed uitione nature non contingere que fiebant: non inuoluntarie hec sustinere ostendit.

De domini oratione. Capitulum uigesimum quartum

Oratio est ascensus intellectus ad deum. uel petitio decentiū a deo. Qualiter igitur dñs in lacaro et tempore passionis orabat: neq; enim ascensione q ad deum indigebat sanctus eius intellectus semel secundum ypostasim deo uerbo unitus. sed neq; ea que a deo petitione. vnus eni christus est. sed nrām ppām faciens personam et formam in seipso quod nrām et subscriptio nobiscum fient & docens nos a deo patre petere et ad ipsum extendi uel respicere et pfectū eius intellectum dirigens nobiscum que ad deum ascensionem. quemadmodum eni passionē sustinuit nobiscumque aduersus ipsas uictoriam. auium tribuens triumphans: Ita et orat nobis uiam faciens. dirigens ut dixi ad eam que ad deum ascensionem: et pro nobis omnem iustitiam implens ut dixit ad iohannem. & reconcilians nobis sui ipsius patrem. & ut principium et causam sui ipsius. hūc non ignorans & monstrans quod nō est ante hos idest deo carnis. Nam quando dixit quidem in lacaro. pater gratias ago tibi quia audisti me. ego aut sciebam quia semper me audis. sed ppter astantem turbam dixi ut cognoscant qm tu me misisti. Nō oībus manifestissimum extitit. qm ut principium sui ipsius. et causā honorans sui ipsius patrem. & monstrans quod non ante hos idest deo carnis. contractus aut quando dixit pater si possibile est transeat a me calix

iste. uerumtamen non sicut ego uolo sed ut tu. non omnib; manifestum est. quod docens nos in temptationibus a solo deo petere auxilium. & diuinam pponere nostre uoluntati. & monstrans quod uere quod nre et propria fecit nature. quoniam aut secundum ueritatem duas uoluntates naturales quidem et similes naturarū eius: sed non sub contrariis possedit pater aut. ut hōsios idest consubstantialis. pater si possibile nō ignorans. quid enim deo impossibile: sed erudiens nos: et diuinam nre proponere uoluntati. hoc enim solum impossibile quod deus nō uult neq; permittit. uerumtamen non ut ego uolo sed ut tu. ut deus quidem canothelis idest eadem uolens et pater. ut aut homo existens eam que humanitatis naturaliter demonstrat uoluntatem. hic enī naturaliter renuit mortem. hic aut idest deus meus deus meus ut quid me dereliquit. nrām ppriam faciens dixit personam. Neq; enim deus eius qui pater. nisi demū diuīso sub tribus intellectus imaginationib; eo quod uidetur ab eo quod intelligitur nobiscum ordinetur. neq; derelictus est unq; a ppā deitate. sed nos sumus qui derelicti et qui despecti quare nostram rumenos id est ppām faciens personam hec adorauit.

De yrisceos idest familiaritate & pprialitate. Capitulum. xxv.

Oportet scire quod due yrisces sunt: idest pprialitates. familiaritatem. vna naturalis & substantialis. & altera psonalis & habitualis. Igitur naturalis quidem et subalis sed quam pppter phylantropiam idest amorem hominum clementia dnūs & naturam et naturalia omnia assumpsit. natura et ueritate factus homo. & naturalium in experientia factus. Personalis aut quando quis alterius sub inducit personam pp habitudinem ppriationem misericordiam ato. uel amorem et pro ipso eos qui ipso facit sermones nihil ei pertinentes. sedm qua & maledictionem et derelictionem nrām et que talia non entra naturalia oriolato idest propria non ipse hēns uel factus: sed nrām assumens psonam & nobiscum ordinatus tale aut est factus pro nobis maledictio.

De passione domini nrī & impassibilitate eius deitatis. Cap. xxvi.

Ipsū igitur dei uerbum omnia sustinuit cāne diuina et solaciū natura impassibili pmanente. vno enī xpo qui ex deitate et humanitate compositus est et deitate et humanitate existit. uere patiente quod passibile quidem ut inaptū natū pati passum est. non compassum est aut quod impassibile. Nam anima quidem passibilis existens corpore inciso ipa non incisa condolet et compatitur corpori. deitas autem et impassibilis eius non compassa est corpori. Sciendum autem quod deum quidem carne passum aimus deitatem aut carne passam: sed deum per carnem passum nequaq;. Quemadmodum enī sole in ligno superlicente sic securis quedam incidit lignum: incisibilis et im-

passibilis permanet sol. Multo magis impassibilis uerbi deitas scdm
ypostasim unita carni: id est carne patiente permanet impassibilis. Et quē
admodum si quis ignito ferro superinfunderet aquam: quod eūdem ap-
tū natum enim est pati ab aqua ignem dico extinguitur: incorruptū
autē permanet ferrum. non aptum natum enim ē ab aqua corrumpi.
Multo plus carne passa sola impassibilis deitas passionem non suscepit. &
inseparabilis ab anima pmanens. Non necesse est autē omnisfarum et ind-
fectiue assimilari exemplum. necesse autē in exemplis & simile conside-
rari et dissimile quod non exemplum. quod enī in omnib; simile id ē
utq; et non exemplum & maxime in diuinis. Impossibile enī in omnib;
simile inuenire exemplum & in theologia & in dispensatione.

*De eo quod inseparabilis permanet uerbi deitas & in corpore et i mor-
te domini. & quod una permanet ypostasis. Capitulum. xxvij.*

Impeccabilis enī dominus noster iesus christus. peccatum
enim non fecit qui tollit peccatū mundi: neq; inuentus est
dolus in ore eius. non subijciebatur morti: sed nimirum pp
peccatum introiuit mors. Moritur itaq; eam que pro nobis
mortem assumens ut et se ipsum pati offerens hostiam asseret peccati
pro nobis. Si enim deliquimus & ipsum pro nobis oportet redemptionem
suscipere pro nobis & ita solui nos a condemnatione. Absit enī tyran-
natoris oblatum esse sanguinem. Aduenit itaq; mors & transgluties
corporis musculam delectat id est escam deitatis homo transfigitur &
impeccabile et uiuificabile gustans corpus corrumpitur. & omī reducit
quos quondam transglutiuuit. Quemadmodum enim tenebre luminis
introductione destruantur. uel corruptio uitę immissione expellitur: & fit
omnibus uita. corruptio autē ei qui corrumpit. et si mortuus. itaq; est ut
homo et sancta eius anima ab incontaminato diuisa est corpore aio. et
neq; ita una ypostasis in duas ypostases diuisa. & corpus enim & anima se-
cundum idem ex principio in uerbi ypostasi habuerunt existentiam et in
morte a se inuicem diuisa. singlm eorum manserunt unam ypostasim ubi
habentia. quare una uerbi ypostasis: uerbi et anime et corporis extitit yposta-
sis. Nunq; enim neq; anima neq; corpus ppriam habuerunt ypostasim ex p-
ter uerbi ypostasim. Vna enim semper uerbi ypostasis: & nunq; due. quare
una semper christi ypostasis. & si enī localiter anima a corpore separata ē
sed ypostaseos id est psonaliter per uerbum unita fuit.

Peridiascoras & storas id est de destructione & corruptione. Cap. xxviij.

Ethoras id est corruptionis nomen duo significat. Significat cū
humanas has passiones famem sitim laborem clauorū pforatio-
nem mortem scilicet separationem anime a corpore et queq;
talra. Secundum significatum ethartio id est corruptibile do-

mini corpus aimus. omnia enim hec uoluntarie assumpsit. Significat aut ehora idest corruptio et perfectam corporis in ea ex quibus compositum est elementa dissolutionem & destructionem que magis a multis diastora & dicitur & nominatur. Huius experimentum corpus domini non habuit ut ait propheta dauid. quoniam non derelinques animam meam in inferno: nec dabis sanctum tuum uidere diastoram idest destructionem. corruptionem igitur incorruptibile quidam dicunt secundum insipientem iulianum & galanum corpus domini dicere secundum primum modum corruptionis significatum ante resurrectionem impium. Si enim incorruptibile non honsion idest consubstantialia nobis sed et opinione et non ueritate facta sunt que facta esse ait euangelium. famem sitim clauos costis perforationem punctionem uel lateris apitionem mortem aut si opinione facta sunt deceptio & scia dispensationis misterium: & opinione et non ueritate factus est homo: & opinione & non ueritate saluati sumus. Sed absit. & qui hec dicunt salutis expertes fiant. nos aut uera sortiti sumus. Secundum aut secundum significatum incorruptibile confitemur domini corpus quemadmodum nobis theodori idest deum ferentes patres tradiderunt. post nimirum a mortuis resurrectionem saluatoris. & secundum primum significatum incorruptibile domini corpus aimus. & nostro corpori & resurrectionem etiam que post hec incorruptionem dominus proprium donauit corpus. Item primitus et resurrectionis et incorruptionis & impassibilitatis factus nobis. oportet enim corruptibile hoc induere incorruptionem ait diuus apostolus.

De descensione in infernum. Capitulum .xxviii.

Descendit in infernum anima deificata: ut quemadmodum his qui in terra iustus ortus est sol: ita et his qui sub terram in tenebris & in umbra mortis sedent superlucescat lumen. Ut quemadmodum his qui in terra euangelicauit pacem captiuis remissionem cecis uisum: & his qui crediderunt factus est causa salutis eterne: his aut qui non crediderunt redargutio incredulitatis. ita et his qui in inferno ut ei omne genu flectatur celestium terrestrium & infernorum: & ita eos qui a seculo soluens compeditos: rursus ex mortuis redijt dirigens nobis resurrectionem.

De his que post resurrectionem. Capitulum .xxix.

Postea q ex mortuis uero resurrectionem omnes quidem passionis deposuit. corruptionem dico & famem & sitim et somnum fatigationem et laborem & quicq; talia. Et si enim gustauit bene post resurrectionem: sed non lege nature. Non enim estituit. dispensationis aut modo ueritatem credete faciens resurrectionis: quia hec eadem est caro que passa est et resurrexit. nullu

enim partium nature deposuit. non corpus non animam. sed et corpus & animam et rationalem et intellectualem et uoluntatiuam et actiuam posideret. & ita ad celos redijt. et in dextra patris sedet uolens et diuine et humane nr̃am salutem et agens diuine quidem uniuersorum prouidentiam et conseruationem et gubernationem. humane aut̃ reminiscens corpe que in terra conuersationum. et uidens & cognoscens quod ab omni adoratur creatura rationali. cognoscit enim sancta eius anima qm̃ scdm̃ ypostasi unita est deo uerbo. et coadoratur ut dei anima. et non ut simpliciter anima et hec ascendere autem ex terra ad celos et descendere rursus actiones sunt. conscripti corporis. Ita enim uenit aut ad uos quomodo uidistis cū eūte i celū.

A Dextris aut̃ dei et patris et sedere aimus deum corporaliter non localem aut̃ dextram patris dicimus. qualiter enim qui in circumscripibilibus localem adipiscitur dextram. Dextra enim et sinistra eorum que circumscribuntur sunt. dextram aut̃ patris dicimus gloriam et honorem deitatis. in qua dei filius existens ante secula ut deus & patri hōnsios idest consubstantialis. & in ultimis incarnatus & corporaliter sedet cum glorificata ei carne adoratus enī una ypostasi. uel adoratione cum carne eius ab omni creatura rationali.

Aduersus dicentes si duarum naturarum christus pro cationi culturam facit naturam creabilem adorantes. vel unam naturam adorabilem dicitur et alteram inadorabilem. Capitulum xxxij.

E Ium dei cum patre et spiritu sancto adoramus. incorporeum quidem ante inhumanatione. Hunc aut̃ eundem incarnatum & factum hominem tñ existendo deum. Caro itaq; eius secundum eius quidem naturas si diuidas subtilibus intelligentijs qd̃ uidetur ab eo quod intelligitur inadorabilis est aut creatura. unita aut̃ deo uerbo pp̃ ipsum et in ipso adoratur. quo enim modo rex et nudus adoratur & indutus et purpura. & nuda quidem purpura et conculcatur & proijcit. Regale aut̃ facta indumentum adoratur honoratur & glorificatur. & si quis hanc pforauerit morte q̃ multotiens condemnatur. Sicut aut̃ & lignum nudum non est tactui inaccessibile. igni aut̃ connexum et carbo factum. non pp̃ se ipsum sed pp̃ copulatum ignem inaccessibile fit. & non ligni natura existit inaccessibilis. sed carbo secundum lignum ignitum. ita secundum sui ipsius quidem naturam non est adorabilis. Adoratur aut̃ in incarnato uerbo deo non pp̃ se ipsam sed pp̃ unitum ei scdm̃ ypostasim dñi uerbum. Non aimus quoniam carnem adoramus puram sed carnem dei scilicet incarnatum deum. propter quid filius inhumanatus est et non pater neq; spiritus. & quidem humanatus dixit pater qui pater et non filius. filius qui filius & nō pater. spiritus sanctus qui spiritus & non pater neq; filius. proprietates enī immo

bilis. vel utiq; qualiter proprietat si mouetur & transcendit adeo filius dei filius hominis sit ut maneat proprietat immobilis. filius enim ens dei et filius hominis sit incarnatus ex sancta uirgine et non destitit a propria proprietate. Humanatus est enim filius dei: ut in quo fecit hominem rursum ipsi id gratificet, fecit enim ipsum secundum imaginem eius intellectualem et liberum arbitrio. & secundum similitudinem scilicet in uirtutibus perfectum ut possibile hominis nature. he enim uelut characteres diuine existunt nature sine sollicitudine esse & perfectio bonitas sapientia iustitia omni malicia libere. igitur in comunione quidem sui ipsius constituit hominem. In corruptione enim hunc fecit inimicus. per suam uero comunione ipsum reduxit in incorruptionem. quia uero per transgressionem mandati diuine imaginis characteres obscuramus & confundimus. et in malitia facti diuina comunione denudati sumus. que participatio luminis ad tenebras. & extra uitam facti sub mortis corruptionem cecidimus. quia uero tradidit quod melius. et non custodimus. assumit quod de tertius. nam dico naturam. ut per se ipsam et in se ipso renouet quidem. & quod secundum imaginem & quod secundum similitudinem. doceat aut nos uirtuosam ciuitatem. et hanc per se ipsum faciat nobis pertransibilem. & uite comunione liberet a corruptione. primitie factus nostre resurrectionis. & inutile factum et contritum uas renouet. ut a tyrannide diaboli redimat. ad dei cognitionem nos uocans. & reueniet & erudiet per obedientiam & humilitatem luctari aduersus tyrannum. quiescit denique demoniorum certamina. creatio diuino sanctificatur corpore. delubra et templa ydolorum destruiuntur. dei cognitio plantatur. trinitas que homines idest consubstantialis & increabilis deitas ueneratur unus deus uerus conditor uniuersorum & dominus. uirtutes construuntur. resurrectionis spes per christi resurrectionem donata est. horrent quondam subiectos homines demones. & quod demum mirabile. quoniam hec omnia per crucem & passionem et mortem directa sunt. in uniuersam terram euangelium dei cognitionis predicatum est. non bellis & armis & exercitiis aduersarium deuincens. sed pauci nudi pauperes et illiterati persecuti uerberati mortificati crucifixum in carne & mortuum & deum entem predicantes sapientibus et potentibus preualuerunt. Sequebatur enim eos crucifixi omni potens uirtus. mors quondam terribilissima uincitur. & antequam uita horribilis eligitur quondam & odibilis. He christi presentie directiones sunt. he eius uirtutis cognitiones. non enim ut per moysen unde populum ex egypto et pharaonis seruitute mare diuidens saluauit. omnem enim magis humanitatem ex corruptione mortis & amaro tyranno peccato eruit. non uolentia ducens ad uirtutem. non terre subfodiens et igni comburens et lapidari iubens peccantes. sed mansuetudine et longanimitate hominibus suadens eligere uirtutem. laboribusq; pro ea exercitari et delectari. Nam quidem olim peccantes uerberabantur. et adhuc peccato adherabant. & deus ipsis peccatum putabatur. Hunc

aut pro pietate & uirtute uerba digunt & correctiones & mortem. euge
o xpe dei uerbum & sapientia et uirtus & deus omnipotens: quid tibi p his
omnibus apory iopes nos tribuimus. Tua enim uniuersa et petis a nobis ni
hil quam saluari. Ipse & hoc tribuens & accipientibus gratiam sciens. propt
ineffabilem bonitatem tibi gratia qui esse dedisti & bene esse gratificasti. et eos
qui ex hoc ceciderant rursus reduens ad id pp ineffabilem condescensionem.

Ad interrogantes ypostasis christi creabilis est aut increata. Cap. xxxij.

Ypostasis uerbi dei ante incarnationem simplex erat et incom
posita et incorporea et increata. Incarnata aut ipsa facta est et
carne ypostasis et facta est composita ex deitate quam semper
habuit: et ex ea quam semper habuit assumpsit carne & fecit
duarum naturarum ydiomata in duabus cognita uel cum duabus cogno
scatur naturis. quare ipsa una ypostasis increata est deitate et creata hu
manitate uisibilis et inuisibilis quia cogemur uel diuidere unū xpūm
duas ypostases dicentes. uel naturarum negare differentiam. & uersio
nem inducere et confusionem.

De homine uocatus est et christus. Caputulum xxxij.

Non ut quidam mentuntur ante eam que ex uirgine incar
nationem. Intellectus & unitus deo uerbo et ex tunc uocatus
est christus. hec aut origenis deliratio non est inconueniens:
preexistentiam animarum dogmatizans. Nos aut xpūm et
genitum esse & uocatum esse aiimus filium & uerbum dei ex quo in uen
tre sancte uirginis habitauit. & caro inuertibiliter factum est: & iuncta
est caro deitate. yntio enim ut ait theologus gregorius. Sed et sacratis
simus alexandrinorum cyrilus ad imperatorem theodosium scribens
hec ait oportet enim ego denum aio. neq; quod ex deo uerbum sine huma
nitate. neq; utiq; quod ex muliere natum est templum non unitum uer
bo christum iesum nominari. humanitati enim sedum unionem dis
pensatiuam ineffabiliter comunit. quod ex deo uerbum intelligitur xps
& ad reginas ita quidam aiunt. qm hoc nomen xps conuenit soli ppe scū
dum se ipm intellecto existenti et quod ex deo patre genitum est uerbo. Nos
aut non ita edocti sumus sapere uel dicere. qn enim factum est caro quod
uerbum. tunc cum et christum iesum nominatum esse dicimus. quia enī
rechristo id est unctus est oleo exultationis scilicet sancto spiritui a deo pa
tre et ideo christus nominatur. qm aut circa humanitatem chutis id est
unctio nequaquā dubitauit quis eorum qui recta sentire assueti sunt. Sed
athanasius uenerabilis in sermone de salutarī epiphania ita dicit. pre
existens deus ante eam que in carne ep̄dimiam id est aduentionem
non erat homo sed deus erat apud deum uisibilis & impassibilis ens. Ne
q; igitur nomen atra carnem induatur. quia sequitur nomen passio &

mors. diuina autem scriptura ait pp hoc cherisen: idest unxit te deus tuus. Sciendum quod multoties diuina scriptura utitur preterito tempore pro futuro: ut post hoc in terra uisus est. et cum hominibus conuersatus est. Nondum enim uisus est neq; conuersatus ut deus cum hominibus quando hec dicebantur. Et super flumina babilonis illic sedimus et fleuimus. nondum autem hec facta erant.

Ad interrogantes uel duas naturas genuit: sancta uirgo dei genitrix uel due nature pendebant in cruce. Capitulum xxxv.

Nature quidem est agnition & geniton per unum enim scriptum idest ingenitum et genitum: quod significat increatum et creatum. agnition & geniton quod per duo n/ profertur scilicet quod genitum est et non natum non nature sed ypostaseos. Est igitur quidem diuina natura agnitos idest ingenita scilicet increata. Omnia aut que post diuinam naturam genita idest creata. consideratur igitur in diuina quidem & increabili natura agnition quidem idest ingenitum in patre. Non enim genitus est. geniton autem idest genitum in filio. Ex patre enim sempiternus genitus est. processibile aut in spiritu sancto. unus cuiusq; aut spei animalium. que prima quidem est agnita idest nata. sed non agnita idest ingenita. generata enim sunt a conditore. non nata enim sunt ex similibus generis quid enim idest naturalis creabilis est. generis aut in deo quidem ex solo patre non sim idest consubstantialis filii progressio. In creaturis aut ex copulatione masculi & femine hominum ypostaseos idest consubstantiales persone progressio. Unde cognoscimus quod non est nature nasci: sed ypostaseos. si enim nature esset: non utiq; in eadem natura geniton consideraretur & agnition. ypostasim igitur genuit sancta dei genitrix in duabus cognita naturis. deitate quidem ex patre genitam intemporaliter: in ultimis autem in tempore ex se ipsam incarnatam & carne partam. Si autem interrogantes enigmatice dicent. quoniam qui genitus est ex sancta dei genitrice due nature est animusq; due nature est. deus enim est idem & ipse homo. similiter & crucifixione & assumptione non nature hec sunt sed ypostaseos. Passus igitur christus in duabus naturis ens passibili natura et crucifixus est carne enim est in cruce pendebat et non deitate. quare dicunt nob interrogantibus due nature mortue sunt: nequaquam dicent. Non igitur due nature crucifixe sunt: sed genitus est christus. scilicet deus uerbum humana nature genitus est carne. mortuus est carne. impassibili manente cio deitate.

Qualiter primogenitus dei et unigenitus. Cap. xxxvi.

Primogenitus est qui primus genitus est. siue unigenitus. siue et ante alios fratres. igitur si quidem diceretur filius dei primogenitus. unigenitus autem non diceretur suspicaretur uti-

q; creaturatum ipsum esse primogenitum ut creaturam existentem. quoni-
am aut primogenitus et unigenitus dei oportet aut et utraq; observare i ipso.
Primogenitum quidem ipm dicimus omnis creationis. qm et ipe ex deo: sed
ipse quidem ex substantia dei patris solus intemporaliter genitus decenter fili-
us unigenitus et non proterequitissos idest primo creabilis diceretur creatio ei
non ex suba patris sed uoluntate eius ex non ente ad esse deducta est. primoge-
nitus aut in multis fratribus. unigenitus eni ens et ex matre quia participa-
uit sanguine et carne. similiter nobis et homo factus est. facti aut sumus et
nos filij dei per ipsum adoptati per baptismum. ipse igitur natura filius dei pri-
mogenitus. qui adoptione et gratia filij dei facti sumus et fratres eius existimo
factus est. unde dixit ascendo ad patrem meum & ad patrem uestrum et deum
meum & deum uestrum. non dixit patrem nostrum. sed patrem meum natu-
ra manifestum est quoniam et gratia patrem uestrum et deum meum et deum
uestrum et non dixit deum nostrum sed deum meum. si diuidas subtilib; intel-
ligentij; quod uidetur ab eo quod intelligitur et deum uerum conditorem et dnm.

*Ad dicentes uel sub continua quantitate reducuntur sub discreta
he due nature. Capitulum xxxvij.*

Domini nature neq; unum corpus sunt neq; superficies neq; li-
nea non locus non tempus ut sub continua quantitate redu-
cantur. hec enim sunt que continue numerantur. vnite aut
sunt domini nature inconfusibiliter secundum ypostasim et
diuise sunt indiuisibiliter ratione et modo differentie. & quo quide mo-
do vnite sunt non numerantur. non eni dicimus duas ypostasas esse na-
turas christi. uel duas secundum ypostasim. quo aut modo indiuisibiliter
diuiduntur numerantur. due enim sunt nature ratione et modo differ-
tie. vnite enim sedm ypostasim et inuicem circumincedentes inconfusi-
biliter vnite sunt. eam que inuicem transmutationem non suscipientes
ppriam unamq; naturalem differentiam. et post unionem conseruans. qd
creabile eni pmanet creabile. et quod increatum increatum modo igr differ-
tie et solo numerate sub discreta quantitate reducuntur. impossibile eni que
secundum nihil differunt numerari. secundum aut quod differunt sedm
hoc et numerantur. puta petrus et paulus. secundum quod quidem vnite
sunt non numerantur. ratione eni substantie vnite due nature neq; sunt
neq; dicuntur. secundum ypostasim aut differentes due ypostasas dicunt
quare differentia causa numeri.

*Iohannis presbyteri damasceni liber tertius a burgundione ciue pi-
sano de greco in latinum traductus explicet. Incipit liber quartus
eiusdem damasceni feliciter. Capitulum primum de fide et ba-
ptismate.*

Onfirmur autem unum baptisma in remissio-
nem peccatorum et in uitam eternam. baptisma
enim domini mortem monstrat. consepelmur do-
mino igitur per baptisma: ut ait diuus apostolus.
quemadmodum igitur semel oportet baptizari secū-
dum domini sermonem. In nomine patris & filij &
spiritus sancti edoctos aut eam que in patrem & filium
& spiritum sanctum confessionem. Quicumq; igit in
patrem & filium & spiritum sanctum baptizati et unam naturam in tribus
deitatis ypostasibus edocti rursus rebaptizantur hi recrucifigunt christum
ut ait diuus apostolus. Impossibile enim semel illuminatos & que rursus
inceps rursus renouare in penitentiam recrucifigentes sibi ipsis filium dei.
& exemplificantes. Quicumq; aut non in sanctam trinitatem baptizati sunt
omnes oportet rebaptizari. & si enim apłus. qm in xpum & in mortem eius ba-
ptizati sumus non ita oportet fieri aut inuocationem baptismatis: sed quonia
typus mortis christi est baptisma: per tres eni immersiones tres dies sepulture
significat baptisma. In christum baptizari significat credentes in ipso baptiza-
ri. Impossibile aut in christum credere non edoctos eam que in patrem et
filium et spiritum sanctum confessionem. Christus eni est filius dei uiuentis
quem unxit pater spiritu sancto. ut ait diuus dauid. pp hoc unxit te deus
deus tuus oleo exultationis pre participantibus tuis. Et ysaias ex psona dñi.
Spiritus sanctus super me cuius gratia unxit me inuocationem nimiru ppos
discipulos dominus docens dixit baptizantes eos in nomine patris et filij et spi-
ritus sancti. Quoniam eni incorruptionem fecit nos deus. transgredientes au-
tem salutare eius mandatum corruptione mortis condemnauit. ut non im-
mortale esset malum condescendens seruus ut misericors. et sedm nos factus
a corruptione per ppriam passionem redemit. & irrigauit nobis ex sancta
& inquinata eius costa fontem remissionis aquam quidem regenerationem
& abluionem peccati et corruptionis. sanguinem aut potum uite eterne
datorem. & mandatum dedit nobis per aquam regenerari. & spiritum per
orationem & inuocationem aquis superueniente spiritu. quoniam enim
duplex homo ex anima et corpore duplicem nobis dedit et purgationem
& per aquam et spiritum sanctum quidem quod secundum imaginem &
similitudinem renouante. aqua aut per spiritus gratiam corpus a peccato
purgante & corruptione liberante et mortis quidem imaginem expellente
aqua uite est artem tribuente spiritu. A principio eni spiritus domini fere-
batur super aquas. & desuper scriptura testatur aque quod est purgatio.
In noe autem per aquam deus mundi peccatum aboleuit. per aquam omnis
immundus secundum legem purgatur. & ipsis indumentis lotis aqua

monstrauit helyas gratiam spiritus comixtam aquis aqua comburens ho-
 locaustomata. & fere omnia secundum legem purgantur aqua. Visibilia
 enim symbola idest notę eorum quę intelliguntur sunt. Regeneratio de-
 niq; secundum animam fit. fides enim filios facere nouit. & si sint creatu-
 re per spiritum et in pristinam reducere beatitudinem. Igitur preteritoꝝ
 peccatorum quidem remissio omnibus similiter per baptisma datur. Gra-
 tia aut spiritus secundum proportionem fidei & prepurgationis. Igitur ne
 quidem per baptisma primicias sancti spiritus accipimus. et principiu alte-
 rius uite fit nobis regeneratio & sigillum & custodia & illuminatio. Opor-
 tet autem omni ueritate infallanter obseruare nos ipsos puros a sordibus
 opum. & non rursus uelut canis ad propriu uomitum reuerti. seruos
 rursus nos ipsos peccati faciamus. fides enim sine opibus mortua est.
 & opa sine fide. vera enim fides per opa probatur. Baptizamus aut in san-
 ctam trinitatem: quoniam ea quę baptizantur indigent sancta trinita-
 te: in eoz consistentiam & pmanentiam: & impossibile non coadesse ad
 inuicem tres ypostases. Inseparabilis enim sancta trinitas. primum bap-
 tisma quod diluuij ad inuersionem peccati. Secundo aut quod mare & nube
 symbolum enim idest nota nubula quidem est spiritus. mare aut aque.
 Tertium quod legale. Omne enim immundum abluebatur aqua: lauiabat
 uestimenta et ita ingrediebatur castra. Quartum quod iohannis introdu-
 ctium existens: et in penitentiam ducens baptizatos: ut in xpm credebe-
 bant. Ego enim uos aut baptizo in aqua: qui aut post me uenit ipse uos ba-
 ptizabit in spiritu sancto et igni. ppurgat igitur iohannes ad spiritum per
 aquam. Quintum quod dñi baptisma quo ipse baptizatus est. baptizans au-
 tem non ut ipse indigens purgatione: sed meam propriam faciens purga-
 tionem ut conterat capita draconum in aqua: ut diluat pccm & omne
 ueterem hominem sepeliat aqua: ut sanctificet baptisma ut impleat legē:
 ut trinitatis reuelet mysterium: ut typus & subscriptio nobis ad baptizand
 fiat. baptizamus aut nos profecto dñi baptismate ipsi quod per aquam &
 spiritum. Igitur aut baptizare dicitur christus: quoniam in specie ignearu
 linguarum sup sanctos apostolos spiritus gratiam effudit: ut ait ipse dñs.
 quoniam iohannes qui baptizauit &cetera. uel propter futuri ignis puni-
 tium baptisma. Sextum quod per penitentiam & lacrimas ueraciter labo-
 riosum. Septimum quod per sanguinem & martyrium quo et ipse xpus
 pro nobis baptizatus est: ut valde reuertendo & beato in quantum sceleris
 non inquinatur sordibus. Octauum quod ultimum & salubre: sed destru-
 ctium. non amplius enim malitia et peccatum dominatur puniens aut
 infinite corporali specie. uelut columbaq; descendit spiritus sanctus super
 dominum: primicias nri submonstrans baptismatis & honorans corpus.
 quia & hoc scilicet corpus deificatione deus. & simul qñq; superius assuetu

est columbam saluationem diluuij euangelicare. super sanctos aut apo-
stolos ignis specie descendit. deus enim est. deus aut ignis consumens est. Ole-
um autem in baptismo assumitur. crism id est unctionem assumen an-
nuncians. & christos nos opans per spiritum sanctum misericordiam. quia
& festucam oliue his qui ex diluuiio saluati sunt columba attulit. Baptis-
mus est et iohannes manu supponens super diuinam dominatoris uerticem.
& proprio sanguine. Non oportet tardare baptisma qñ fides eorum qui ad-
ueniunt per opera testimonium accipiat. qui dolo aduenit baptizari con-
demnabitur magis q̄ emolumentum accipiet.

De fide. Capitulum secundum.

Fides nimirum duplex est. Est enim fides ex auditu. Audientes
enim diuinas scripturas credimus doctrine spiritus. Ipsa aut
perficitur omnibus his que legis latione statuta sunt a xpo op-
credens pie agens. & mandata perficiens eius qui renouauit
nos. Qui enim non secundum traditionem catholice ecclesie credit aut cō-
municat per inconuenientia opa diabolo infidelis est. Est aut rursus fides
eorum que sperantur. ypostasis id est substantia rerum redargutio. que non ui-
dentur indistabilis & indiudicabilis spes eorum que a deo nobis annuntiata
sunt. & petitionum nostrarum functionis. Igitur prima quidem menti nr̄e
est. secunda aut carismatum spiritus. Sciendum quod per baptisma circumci-
dimus omne quod a generatione uelamen scilicet peccatum et israelite spiri-
tuales & dei populus existimus.

De sancta cruce. Capitulum .iij.

Sermo crucis perditus quidem stultitia est. saluatis aut nobis uir-
tus dei est. Nam spiritualis quidem omnia diiudicat. Animalis au-
tem homo non suscipit que spiritus sunt. Stultitia enim est his q̄
non fide suscipiunt. & bonitatem & omnipotentiam dei repudi-
ant. sed humanis et naturalibus excogitationibus securantur diuina. Omnia
enim dei super naturam sunt et rationem & intelligentiam. Si enī quis
reputabit qualiter ex non ente ad esse. & cuius gratia deus deduxit omnia.
& naturalibus excogitationibus inuenire uoluerit non accipiet. Animalis
enim cogitatio est hec et demoniaca. Si aut quis fide mansuetus boni & omni-
potens & uerum & sapiens & iustum quod diuinum reputabit. inueniet
omnia leuia et plana & uiam rectam. Sine fide enī impossibile saluari. fi-
de enim omnia humana & spiritualia consistunt. Neq̄ enim agricola sine
fide incidit tellurem. Non negociator paruo ligno sui ipsius animam fuita
maris pelago tradit. non matrimonium consistit. non aliud quid eorum q̄
inuit. fide intelligimus ex non ente ad esse omnia deducta esse dei uirtu-
te. omnia & diuina & humana fide dirigimus. fides enim est inquisitus non
consensus. Igitur omnis quidem actio et mirificatio christi maxima et diuina

et mirabilis est. sed omnibus est mirabilior preciosa eius crux. per nullum enim aliud mors euacuata est. peccatorum id est primi parentis peccatum solutum est. infernus depredatus est. resurrectio donata est. virtus nobis ad contemnendum presentia et ipsam mortem tributa est. id est ad pristinam beatitudinem reuersio directa est. porte paradisi aperte sunt. natura nostra in dextra dei sedet. filij dei & heredes facti sumus nisi per crucem domini nostri iesu christi. per ipsam enim omnia hec directa sunt. Quicumque enim apostolus aut baptizati sumus in morte ipsius baptizati sumus. quicumque in christum baptizati sumus christum induiti sumus. Christus autem est virtus dei et dei sapientia. Ecce mors christi scilicet crux enipostatio id est personam habentem id est consubstantialem dei sapientiam & uirtutem nos circuminduit. dei autem uirtus est sermo qui crucis uel quoniam potentia dei. scilicet aduersus mortem uictoria. per ipsam nobis manifesta est. uel quoniam quem admodum quatuor extremitates crucis per medium centrum tenentur et constringuntur. ita per dei uirtutem et altitudo et profundum et longitudo et latitudo. sed omnis uisibilis et inuisibilis creatura continetur. hec nobis signum data est super frontem quomodo israeli circumcisio. per ipsam enim fideles ab infidelibus distamus & cognoscimur. Hec galea est et scutum & trophaeum aduersum dyabolum. hoc signum ne approximet nobis omnium vastator ut ait scriptura. hoc dormientium resurrectio. infirmorum baculus. pastorum uirga. conuerentium auxilium uel manu ductio perficientium. perfectio anime salus et corporis. omnium malorum auctio. omnium bonorum datrix. causa peccati destructio. arbor resurrectionis. lignum uite eterne. Igitur quidem preciosum lignum et uere uenerabile. in quo se ipsum in hostiam pro nobis christus obtulit. ut sanctificatum tactu sancti corporis et sanguinis. decenter adorandum clauos lanceam indumenta & sacra eius tabernacula que sunt presepel spelunca golgathae. salutare et uiuificantium sepulchrum syon ecclesiarum atropolis id est aui & queque similia. ut ait teopator id est diuus pater dauid. Ingrediamur in tabernacula eius adoremus in loco ubi steterunt pedes eius. quoniam autem crucem dicit manifestat quod sequitur. Exurge domine in requiem tuam. Sequitur enim crucem resurrectio. Si enim amatorum diligibile domus et lectulum & ortus. quanto magis que dei et saluatoris. per que et saluati sumus. Adoramus autem & typum preciose crucis & si ex alia materia facta est. non naturam honorantes absit. sed typum ut christi symbolum id est nota dixit sinit sui ipsius discipulis disponens. Tunc apparebit signum filij hominis in celo. Ideo quod mulieribus dixit resurrectionis angelus. Iesum quem nescitis crucifixum. Et apostolus. Nos autem predicamus christum crucifixum. Multi quidem christi et iesu. sed unus qui crucifixus. Adorandum igitur signum christi. Vbi enim utique fuerit signum illic et ipse erit. Materia autem ex qua typus crucis consistit et si aurum uel lapides preciosi fuerit post typi contigerit dissolutionem non adorandum. Omnia igitur que deo adiacent adoramus ipsi reuerentiam afferentes. Hanc precio-

sam crucem prefigurauit uitę lignum: quod in paradiso a deo plantatū est. quia enim per lignum mors oportebat per lignum dari uitam & resurrectionē. iacob adorans extremum uirge et transmutatis manibus filios ioseph benedicens et signum crucem describens manifeste. uirga moysaica crucis typo mare percurrens et saluans quidem israel. pharaonem autem submergens & manus crucis specie figurate et exēsis. & amalech uidentis. ligno amara aqua dulcorata est et petra scissa et preeffundens aquas. Virga aaron ierarchie id est pontificatus dignitas existens. Spēs super lignum triumphatus et mortuus est. ligno mortuum uidentis inimicum saluante credentes christo in carne peccata peccatum non cognoscens affixit moysen magnus uidebitis bonis uitam nrām pendentem coram oculis nrīs. ysaias. tota die expandi manus meas ad populum non occidentem inobedientem et contradicentem. qui hanc adoramus per te fruamur christi crucifixi amen.

De adorando secundum orientem. Capitulum quartum.

Non simpliciter et non contingit secundum orientem adoramus sed quia utiq; ex sensibili scilicet intellectuali et sensibili corpora sumus natura duplicem et adorationem conditori afferimus quę admodum et intellectu psallimus et labijs corporalibus et baptizamus et aqua et spiritu et dupliciter domino unimur et mysterijs participant et spiritus gratia. Quia igitur deus est lumen intelligibile et sol iustitie et oriens in scripturis nominatur christus reponendum ei oriens in adoratione. omne enim melius deo reponendum ex quo omne bonum fit. Aut autē & diuus dauid Regna terre cantat domino psalmum dicite qui asc. cc. a. do. Insu per autem aut scriptura. plantauit deus paradysum in edem secundum orientem ubi hominem quem plasmauit posuit. quem transgressum a paradiso uoluptatis exilem fecit. et ante paradysum habitare fecit ex occidente scilicet. Antiquam igitur patriam exquirentes et ad ipsam aspicientes deum adoramus. Sed et tabernaculum moysaicum secundum orientem habebat uelum uelut et propitiatorium et tribus iude ut honorabilior ex oriente immitteretur. Sed circumfamoso nominato salomonis templo domini porta secundum orientem iacebat. Sed et dnus crucifixus ad occidentem respiciebat. & ita adoramus ad ipsum respicientes. & assumptus ad orientem sursum ferebatur. & ita apostoli adorauerunt. & ita ueniet quomodo uiderunt ipsum euntem in celum. ut ipse dominus dixit. quem admodum coruscatio egreditur ab oriente et occupat usq; occidentem. ita erit presentia filij hominis. Ipsum igitur expectantes ad orientem expectamus ad orientem expectamus. non scripta autem est hec traditio aplōrum. multa eni nō scripta nobis tradiderunt.

De sanctis & coinquinatis dei mysterijs. Capitulum quintum.

Bonus & omnibonus et superbonus deus totus ens bonitas pp
 abundantes diuitias eius bonitatis non sustinuit solum esse
 quod bonum scilicet sui ipsius naturam a nullo participatum.
 huius gratia fecit primum quidem intellectuales & celestes
 uirtutes. deinde uisibilem & sensibilem mundum. deinde ex intellectu
 ali et sensibili. Igitur omnia quidem que ab ipso facta sunt comunicat eius
 bonitatem secundum ee. ipse enim omnibus quidem esse. quia in ipso sunt
 que sunt solum quia ipse ex non ente ad esse ipsa deduxit. sed quoniam eius
 actio que ab ipso facta sunt conseruat & continet quod superabundantiam.
 & animalia etenim et secundum esse et uita participando comunicant
 bono. Rationalia autem et secundum predicta quidem et insuper & secun-
 dum rationale et hoc magis magis propria enim qualiter sunt ad ipsum. Et
 si in omnibus superiacet incomparabiliter. homo denique rationalis et
 proprii arbitrii factus potestatem assumpsit indeficienter semper per pro-
 priam electionem uniri deo si tamen et permanet in deo bono idest in crea-
 tis obedientia. quia in transgressionem mandati eius qui fecit ipsum factus est.
 & morti et corruptioni subieuit. factor et conditor generis nostri per uis-
 cera misericordie eius assimilatus est nobis secundum omnia. factus est
 homo sine peccato et unitus est nostre nature. quia enim tradidit nobis pro-
 priam imaginem et proprium spiritum et non custodiuimus. Assumpsit
 ipse pauperem et imbecilem matrem naturam ut et nos purget et incorru-
 ptibiles faciat & participes rursus constituat eius deitatis. oportebat autem
 non solum primitias nostre nature in participatione fieri melioris. sed
 & omnem uolentem hominem secunda generatione generari & nutri-
 ri cibo extraneo et natiuitati conueniente & ita occupare mensuram per-
 fectionis. Igitur per eius quidem natiuitatem scilicet incarnationem et
 baptismam & passionem & resurrectionem liberauit naturam a peccato p-
 mi parentis & morte et corruptione & resurrectionis primitie factus est
 & uia & typum seipsum & subscriptionem posuit. ut et nos eius sequen-
 tes semitas faciamus adoptione quod ipse est natura filij et heredes dei
 & eius coheredes. Dedit igitur nobis ut dixi natiuitatem secundam: ut q-
 admodum nati ex adam assimilati sumus ipsi hereditantes maledicti-
 onem & corruptionem. ita et ex ipso nati assimillemur ei et hereditemur
 incorruptionem & benedictionem eius & gloriam eius. quia enim spiritu-
 alis est adam oportebat et generationem spiritualem esse similiter et
 escam. sed quoniam duplices quidem sumus & compositi oportebat
 natiuitatem duplicem esse similiter & escam compositam. Igitur nati-
 uitas quidem per aquam nobis & spiritum data est a deo. Itaque per spiri-
 tum sanctum baptismam. esca autem ipse panis uite idest dominus noster
 iesus christus qui de celo descendit. debens enim pro nobis uoluntaria

suscipere mortem in morte qualem ipsum tradebat. cenaculo testa-
mentum nouum disposuit sanctis eius discipulis & aplis & p ipos
omnibus qui in eum crediderunt. In cenaculo igitur sancte et glo-
riose syon uetus pascha cum discipulis eius comedens. complens &
uetus testamentum. lauit discipulorum pedes. symbolum idest notam
sancti baptismatis tribuens. deinde frangens panem. comedite hoc meū
est corpus quod pro uobis frangitur in remissionem peccatorum. Similiter
autem accipiens calicem ex uino & aqua tradidit eis dicens. bibite ex hoc
omnes: hic meus est sanguis noui testamenti qui pro uobis effunditur in
remissionem peccatorum: hoc facite in meam commemorationem. quotiens
enim utiq; comeditis panem hunc mortem filij hominis annuntiabitis
& resurrectionem eius confitemini donec ueniat. Si igitur uerbum dei
uiuens est & actiuus. & omnia quaecunq; uoluit dominus fecit. Si dixit
fiat lumen et factum est: si uerbo domini celi firmati sunt et spū oris eius
o. u. e. si celum et terra et aqua et ignis et aer et omnis decor eorum uerbo
domini confirmata sunt. & hoc utiq; famosum omni homini. Si uo-
lens utiq; ipsum deus uerbum factum est & sancte uirginis puros et
immaculatos sanguines sibi ipsi in seminaliter carnem substituit. nō
potest panem sui ipsius corpus facere et uinum & aquam sanguinem.
Dixit in principio. educat terra herbam feni. & usq; nunc pluuia fie-
te educit ppria germina diuino coacta & sanctificata precepto. Dixit de-
us hoc meum est corpus & hic meus sanguis & hoc facite & omnipoten-
ti eius precepto donec ueniat fit. ita enī dixit donec ueniat: & sit pluuia
noue huic agriculturę per inuocationem uirtus spiritus sancti obum-
brans. Quemadmodum enim omnia quaecunq; fecit deus spiritus sã-
cti actione fecit ita et nunc fit actio quę super naturam opatur: quę nō
potest capere nisi sola fidel. Qualiter enim erit mihi hoc ait sancta uirgo
quoniam uirum non cognosco. Respondit gabriel archangelus. Spiritus san-
ctus superueniet in te et uirtus altissimi supobumbrabit tibi. & nunc
interrogas qualiter panis corpus fit christi. & uinū & aqua sanguis christi.
Dico tibi et ego spiritus sanctus superuenit & hic facit quę sup rationē & in-
telligentiam. panis aut & uinum assumetur. Nouit enim deus humanā
infirmiorem. ad sepe multum enī et ad quę non sepe multum scdm cō-
suetudinem frequentata sunt auertit anxietatem. Assueta igitur condesce-
sione utens per assuetantem facit quę super naturam. & quemadmodū
in baptismo quia consuetudo hominibus aqua lauari et oleo ungi: cō-
iugauit et aquam & gratiam spiritus & fecit id lauacrum regenerationis.
ita quia consuetudo hominibus panem comedere & aquam & uinū bi-
bere: coniugauit eis eius deitatem & fecit ea corpus & sanguinem eius. ut
per assueta et secundum naturam sunt. facimus corpus eius uere unitū

deitatu: quod ex sancta uirgine corpus: non qm̄ autem ipsum corpus qd' assumptum ex celis descendit: sed quoniam ipse panis et uinum transit in corpus et sanguinem dei. Si autem modum inquis qualiter fit: Sufficit tibi audire quoniam per ipsum semen. quemadmodum ex sancta dī genitrice per spiritum sanctum sibi ipsi et in se ipso dominus carnē substituit: et plus nihil cognouimus. Sed quoniam uerbum dei uerum et actuum est et omnipotens. modus autem insecrabilis. Non malum autē et hoc dicere. quoniam quem quemadmodum naturaliter per cōestio nem panis. & uinum & aqua per potum: in corpus & sanguinem cōe dentis et bibentis transmutatur: et non fit aliud corpus preter prius eius corpus: ita et ppositionis et uinū & aqua per inuocationem & super aduen tum sancti spiritus supernaturaliter transit in corpus domini et sanguine: & non sunt duo sed unum et idem. Fit igitur his qui fidedigne assumūt in remissionem peccatorum et uitam eternam et in custodiam anime & corporis. his autem qui in infidelitate indigne participant in penam & in supplicium. Quemadmodum et christi mors credentibus quidem fa cta est uita et incorruptio et in assumptionem eterne beatitudinis. nō credentibus autē et dñi occisoribus in penam & supplicium. Non est typus et panis et uinum corporis et sanguinis christi: absit: sed ipm̄ corpus dñi deificatum ipsius domini dicentis. hoc meum est non typus corporis sed corpus. & non typus sanguinis sed sanguis. & ante hoc iudeis. quoniam nisi manducaueritis carnem filij hominis non habetis uitam eternam. Ca ro enim mea uerus est cibus: & sanguis meus uerus est potus. & rursum q cōedit me uiuet. Ideo cum omni timore et conscientia pura et inhesitabili fide adueniamus. Et ideo erit nobis quemadmodum credimus non hesi tantes. Honoremus autē ipsum omni puritate anime et corporis. duplex ei est. Adueniamus enim ei desiderio diuino & ardenti: & crucis specie pal mas formantes. crucifixi corpus suscipiamus. & supponentes oculos labia & frontes diuinū carbonem assumamus: ut ignis eius quod in nobis deside rij assumens eam que ex carbone ignitionem inflammet pectora nra: & illū net corda nostra. & participatione diuini ignis igniamur & deificemur. Car bonem uidit ysaias. carbo autē lignum simplex non est: sed unitus igni. Corpus autē unitum deitati non una natura est: sed una quidem corporis unitate aut deitatis ei altera. quare quod utrumq; non una natura sed due. pane et uino suscepit melchisedech. Abraam ex allophiloz cede reuerente sacerdos dei altissimi. Illa mensa hanc mysticam preimaginata est mensa. Quomodo ille sacerdos ueri principis sacerdotum typus erat et imago. Tu enī aut sacerdos in eternum secundum ordinem melchisedech. hunc panem panes imaginabantur ppositionis. Ipsa est pura hostia scilicet & sine san guine quam ab ortu solis usq; ad occasum ipsi offerri per ppham dñs dixit.

corpus scilicet et sanguis christi in constitutionem nostre anime et corporis procedens. non consumptum. non corruptum. non ad anum id est secessum incedens. absit: sed ad nrām subām et conseruantiam lesionis omnimoda illatio. sordis enim purgatio. Si quidem ignis aurum assumat sordidū. per indicatuiam ignitionem purgat: ut non in futuro cum mundo damnemur. Purgat enim per egritudines et omnimodas illationes. quemadmodum ait apostolus. Si nos ipsos iudicaremur non utiq; iudicaremur. cum autē iudicamur erudimur. a domino corripimur ut non cum hoc mundo dānemur. & hoc est quod dicit. quare qui participat corpore et sanguine domini indigne. iudicium sibi ipsi comedit et bibit. per ipm purgati unum corpori domini & spiritui eius. & efficiuntur corpus christi. Hic panis est principium futuri panis qui est supsubālis. Supsubāle enim significat ul' futurum id est cum qui futuri seculi. uel cum qui ad conseruantiam substantie nostre assumitur. Siue igitur ita seuita domini corpus aperte dicitur. Spiritus enim uiuificans est caro domini: quia ex uiuificatio spiritui conceptum est. Quod enim generatum est ex spiritu spūs est. Hoc autē dico non destruens corporis naturam: sed uiuificatiuū & diuinum ei manifestare uolens. Et si autē quidam anticipā id est refiguratiua corporis et sanguinis domini panem & uinum uocauerunt: ut diuus dicit basilus. non postq̄ sanctificata esset ipsam oblationem ita uocantes methalipsis id est assumptio dicitur. per ipsam enī filij deitatem assumimus. Communio autē dicitur & est uere. p̄ea quia cōmunicamus nos per ipam christo. & quia participamus eius carne & deitate. & quia cōmunicamus & inuimur per ipsam ad inuicem. quia ex uno pane assumimus unū corpus christi et unum sanguinem. ad inuicem membra generamur concorporati christi existentes. Omni igitur uirtute custodiamus ne sumamus methalipsim id est assumptionem hereticorū: neq; tradamus. Non date enim sancta canibus aut dominis. neq; eijcūt margaritas uestras ante porcos: ut non participes catodorie id est male opinionis. et eorum condemnationis efficiamur. Si enim omnino unio est ad christum et ad inuicem. omnino: & omnib; coassumentibus nobiscū scdm electionem unimur. electione enim unio hec fit non sine nrā sententia nec consilio. Anticipa autē id est refiguratiua. omnes enim unum corpus: quoniam ex uno pane assumimus. quemadmodum ait diuus apostolus. anticipa autē id est refiguratiua futurorum dicuntur: non ut enūare corpus & sanguis christi: sed q̄ niam nunc quidem per ipsa participamus christi deitate. tunc autem intellectualiter personam considerationem.

De genealogia dicuntur & omnisariam sancte dei genitricis marie. Capitulum sextum.

DE sancta & superlaudabili semper uirgine et dei genitrice maria in superioribus mensurate assumptis et quod firmissimum representantibus quod principaliter et uere dei genitrix et est & nominatur nunc quod reliqua complebimus ipsa enim penitus nos preuisione uel ordinatio consilio dei preordinata et diuersis imaginibus et sermonibus prophetarum per spiritum sanctum & preimaginata et prepredicata in predeterminato tempore ex dauidica radice generata est propter eas que ad ipsum facte sunt promissiones. Iurauit enim dominus dauid ne et non f. e. de fructu uentris tui ponam super thronum tuum. & rursum. Semel iurauit in sancto meo si di. ueni. semen eius in eternum manet. & thronus eius sicut sol coram me et sicut luna perfecta in eternum & testis in celo fidelis. & ysaias. Egredietur uirga de radice iesse & stirps de radice eius ascendet. Igitur quoniam quidem ioseph ex dauidica tribu descendit matheus & lucas sacratissimi euangeliste manifeste subdemonstrant. sed matheus quidem ex dauid per salomonem deducit ioseph. lucas per natham. Sancte autem uirginis generationem utriusque filierunt. Oportet igitur scire quod non fuit consuetudo hebreis neque diuine scripture generalizare mulieres. Lex autem erat non desponsare tribum ex alia tribu. ioseph autem ex dauidica descendens tribu et iustus existens. hoc enim ipse testatur diuinum euangelium. non utique inquit sanctam uirginem ad desponsationem duxisset nisi ex eius sepectro descenderet. monstrans igitur uiri ioseph descensionem contentus est. Oportet autem hoc scire quod lex erat sine semine uiro deficiente huius fratrem defuncti uxorem in matrimonium ducere: suscitare semen fratris quod petiebat secundum naturam quidem scilicet generantis erat secundum legem autem defuncti. Ex cathena igitur nathel filij dauid leui genuit melchi et panthera. panther autem genuit barpanthera id est denominatum. hic igitur barpanther genuit ioachim: ioachim autem genuit sanctam dei genitricem. ex cathena autem salomonis filij matham habuit uxorem ex qua genuit iacob. defuncto autem matham melchi ex tribu nathel qui filius quidem leui. super autem pantheris nupsit uxori matham matrem autem genuit ex ea hely facti sunt fratres uterini iacob & hely. iacob quidem ex tribu salomonis. hely autem ex tribu nathan. sine liberis et accepit iacob frater eius qui ex tribu salomonis uxorem eius & suscitauit semen fratri eius. ei genuit ioseph igitur natura quidem est filius iacob ex descensione salomonis. secundum legem autem hely qui ex nathan. ioachim igitur honestam et laude dignam animam in matrimonium duxit. sed quemadmodum uetus anna sterilis existens per uotum & re promissionem samuelem peperit: ita et hic per preces et re promissiones a deo genitricem dei affert ut in hoc anulo illustrum micatur. pertinet igitur gratia. hec autem anna interpretatur dominam. hoc enim marie significat nomen.

domina enim uere facta est omnium creaturarum conditoris existens.
partu aut improbatice ioachin demō et in sacchario adducitur. deinde
in domo domini plantata et impinguata spiritu ut fructifera omnis
uirtutis habitaculum facta est ab omni mundi huius et carnali desi-
derio mente desistens et ita uirginem animam obseruans cum corpore
ut decebat deum in sinu recipere futuram. factus enim in sanctis requi-
esit. Ita igitur sanctitatem assumit. & templum sanctum & admi-
rabile altissimi dei dignum demonstratur. quia uero obseruabat uirginem
nre salutis inimicus pp ysae predicationem. Ecce uirgo in utero ha-
bebit dicentis & pariet filium et uocabunt nomen eius emanuel. quod
est interpretatum nobiscum deus. ut decipiat eum scilicet qui sapientia
extollitur. is qui apprehendit sapientes in astutia eorum. In desponsationem
puella ioseph a sacerdotibus traditur nouus tomus litteras scienti. despon-
satio autem & custodia uirginitatis extitit. et uirginem obseruantis de-
ceptio. Quoniam ut uenit plenitudo temporis missus est angelus do-
mini ad ipsam euangelizans conceptionem. & ita concepit filium dei pa-
tris eni postato idest consubstantiali uirtutem. non ex uoluntate car-
nis neque ex uoluntate uiri secundū copulationē et seminatione. sed ex pa-
tris beneplacito et coopatione sancti spiritus & tribum creatori creati &
plasmatori plasmati et filio dei et deo incarnati & humanati ex castis et
coinquinatis eius carnibus & sanguinibus primę matris explens debi-
tum. Quemadmodum enim illa sine copulatione ex adam plasmata est. ita
& hec nouum adam concepit lege conceptionis. partum idest super naturā
natiuitatis. partum enim apator scilicet idest sine patre ex muliere. qui
ex patre amittit idest sine matre. & quoniam quidem ex muliere lege con-
ceptionis. quoniam aut sine patre super naturam natiuitatis. & quoniam
quidem non assueti tempore. Nouens enim mensis complens & decimo su-
perascendens. nascitur lege conceptionis. quoniam aut sine dolore legem na-
tiuitatis. quam enim uoluptas non precessit. neque dolores insecuti sunt.
secundum ppham dicentem. Anteq̃ dolorem passa esset peperit. & rursus.
Anteq̃ ueniet tempus pressurę dolorum effigie et peperit masculum. Hic
igitur est ex ipsa filius dei & deus incarnatus. non theoforos idest idcum
ferens homo. sed deus incarnatus. Non ut propheta actu unctus. presenta
aut totus ungens. ut homo quidem fiat quod ungens. & deus quod
unctum. non transmutatione nature. sed unione que secundum ypo-
stasim. idem enim erat et qui ungebat. ungens ut deus. seipsum ut homi-
nem. Qualiter igitur non dei genitrix. que deum incarnatum ex ipsa ge-
nerauit essentialiter. principaliter & uere dei genitrix & domina omniū
creaturarum dominans. ancilla et mater conditoris existens. Quemadmodum
enim conceptus uirginem concipientem conseruauit. ita et partus ei

solū

no

uirginitatem custodiuit inuiolata scilicet pertransiens per eam: et clauis
 seruans eam. per auditum quidem conceptio. natiuitas aut per consuetum eorum
 qui parturiantur exitum. Et si quidam fabulantur per costam partum esse dei
 genitricis. non enim impossibile erat et per clausam portam pertransisse et e
 ius non ledere signacula. Manet igitur et post partum uirgo. et que semper uir
 go. Nullatenus uirgo usque ad mortem copulata. Et si enim scriptum est et non
 cognouit eam usquequo peperit filium eius primogenitum. Sciendum quod
 primogenitus est qui primus natus est et si unigenitus fuerit. Nam primus
 quidem natus esse ostendit. non omnino & aliorum coostendit natiuitatem.
 donec aut determinatam quidem temporis dilationem significat: non enun
 tians autem quod postea. Aut dominus enim ecce ego uobiscum sum omnibus die
 bus usque ad consummationem seculi: non ut post consummationem seculi sepa
 randus. Aut denique diuus apostolus. & ita semper cum domino erimus post
 communem resurrectionem dicens. Qualiter enim unusque que deum genuit: et
 ex consequentium experientia miraculum cognouit uiri copulationem as
 sumpsit. Absit. Non sobrie cogitationis hoc intelligere: neque agere. sed et ipsa
 beata et eorum que super naturam dominationum digna effecta. dolores
 quos effugit pariens: hos in christi tempore passionis sustinuit. A maternalis co
 passione uiscerum lacerationem tolerans. & que deum cognouit per natiuita
 tem. hunc ut maleficum interfectum uidens: heu gladio cogitationibus lacer
 batur & hoc est. et tui uero ipsius pertransibit gladius. sed transmutat tristitia
 in gaudium resurrectionis domini carne mortuum predicans.

De sanctorum & reliquiarum honore. Capitulum .vij.

Honorandos sanctos ut amicos christi: ut filios & heredes dei. ut
 ait theologus iohannes & euangelista. quotquot autem receperunt
 eum dedit eis potestatem filios dei fieri. quare adhuc non sunt
 serui: sed filij. Si autem filij & heredes. heredes autem dei coheredes sunt
 christi. Sed dominus in sacris euangelij apostolus ait. Vos amici mei estis. non ad
 huc seruos. Suus enim non nouit que facit dominus eius. Si autem et rex regna
 tum & dominus dominantium et deus deorum qui conditor est et dominus
 omnium dicitur. ergo omnino sancti et dii & domini et reges. horum enim
 deus deus et dominus rex et est et dicitur. Ego sum autem enim moyses deus abraam
 et deus ysaac et deus iacob. & deum pharaoni moysen deus fecit. Deos autem
 dico non natura: sed sicut passionum dominantes et de his regnantes et di
 uine imaginis similitudinem secundum quam et facti sunt in pertransm
 tatam custodientes. Rex enim dicitur et que regis imago et unitos deo secun
 dum electionem et hunc suscipientes inhabitatorem: et huius participatione
 effectos gratia quod ipse est natura. Qualiter igitur non honorandi sunt qui
 ministri et amici et filij dei existunt. honor enim qui ad deuotos conser
 uorum demonstrationem habet bonae uoluntatis que est ad communem do

minatorem. hien promptuaria dei pura cenacula facti sunt. habitabo enim in eis ait dominus et inambulabo et ero illorum deus. Igitur quoniam quod iustorum anime in manu dei sunt et nequaquam tanget eis tormentum ait diuina scriptura. Mors enim sanctorum somnus magis est quam mors. laborauerunt enim in presenti seculo et uiuent in finem. & preciosa in conspectu domini mors sanctorum eius. Quid igitur preciosius quam in manu dei esse? Vita enim est deus et lux. & qui in manu dei sunt in uita et luce existunt. qui autem per intellectum in corporibus eorum inhabitat deus. ait apostolus. Nescitis quoniam corpora uestra templum inhabitantis in uobis spiritus sancti sunt. domini autem spiritus est. & si quis templum dei corrumpit corrumpet hunc deus. Qualiter non honorandum est animata templa dei et animata dei tabernacula? Isti uiuentes in ueritate cum libera presentia deo assistunt. fontes nobis salutare dominator christus qui sanctorum suorum prebuit reliquias multiformia beneficia irrigantes. unguentum boni odoris ex se manans tribuentes. & nullus hoc decredat. Si enim ex rupe et firma petra aqua in heremo emanauit uolente deo. & ex maxilla asini sampson sitienti. ex martyris reliquiis unguentum bene oleis emanare incredibile nequaquam est. Sitientibus demum dei uirtutem et sanctorum qui ab ipso honorem. In lege omnis qui mortuum tangebat immundus existerat. sed hi non mortui sunt. ex quo et ipsa uita qui uite causa in mortuis reputatus est. eos qui in spe resurrectionis et fide que est in ipso dormierunt non mortuos nuncupamus. Mortuum enim corpus qualiter miracula operari potest. qualiter igitur per eos demones abiguntur. infirmi curantur. ceci respiciunt. leprosi mundantur. temptationes et tristitie soluantur. omne demum bonum ex patre luminum per eos his qui indistanti fide petunt descendit. Quantum itaque laborares ut ducem inuenires qui mortali regi adduceret et pro te ad ipsum sermones faceret. duces igitur generis totius qui ad eum pro nobis interpellationes faciunt. non honorandum est. utique quidem honorandum templa exigentes deo. in horum nomine fructus afferentes horum memoriam uenerantes et in ipsis lucentes spiritualiter ut propria uocantium fiat letitia ut non mitigare temptationes econuerso eos uisui faciamus. Nam his quidem deus mitigatur. et huius ministri imitantur in psalmis et ymnis et canticis spiritualibus cantantes et compunctione et indigentium misericordia sanctos nos fideles mitigamus. quibus maxime et deus mitigatur. Titulos eius erigamus. et uisibiles imagines. et ipsi animati uirtuti et imagines eorum uirtutum imitatione efficiamur. Dei genitricem ut principaliter et uere matrem dei honoremus. prophetam iohannem ut precursorem et baptistam et apostolum & martyrem. neque enim in natis mulierum maior iohanne surrexit erectus est sicut ipse dominus dixit. & regi ipse preco primus factus est. Apostolos ut fratres domini et inspectores et ministros passionum. & omnes quos

previdens determinavit conformes imagines filij sui deus et pater. p̄mū apostolos. secundo prophetas. tertio pastores & doctores et martyres dicuntur. ex omni ordine electos sicut milites christi. & qui eundem biberūt calicem et inuicem eius mortis baptizati baptismā sicut cōmunicantes passionum eius et glorie quorum agminis princeps est prothodiaconus christi & ap̄lus et prothomartyr stephanus et sanctos patres nostros deiferos a similes id est confessores qui prolixius & laboriosius martyrium conscientie ut athletę certauerunt et circueunt in melotus & in caprinis uelleribus. & quę deinceps deficientes tribulati afflicti in solitudine ambulantēs errantes & speluncis et montibus & cauernis terre. quibus dignus non erat mundus prophetas qui ante gratia patriarchas iustos qui p̄mutauerunt domini presentiam. horum omnium respicientes conuersationem selemus fidem anxietatem spem celum nrām patientiam passionum constantiam usq; ad sanguinem. ut et eisdem glorie coronis cum ipsis communicemus.

De sanctis imaginibus. Capitulum octauum.

Quoniam quidem aduersum nos conueritur adorantes & honorantes saluatoris nostri & regine nrę & dei genitricis imaginem. amplius hoc aut & reliquorū sanctorum et ministrorum christi audiant quod a principio deus hominē secundum ppriam imaginem fecit. Cuius igitur gratia nos ad inuicem adoramus. nisi quod secundum imaginem dei facti sumus. ut enim ait deiforus et magnus in diuinis basilis imaginis honor ad proco typum puenit id est exemplat proco typum autem quod imaginatur ex q̄ quod deriuatur sit. Cuius igitur gratia moysaicus populus tabernaculum in circuitu adorabat imaginem & typum ferens sup̄celestium magis autem uniuersę creationis. Aut deniq; deus moysi uide facies omnia secundū typum demonstratum tibi in monte. Sed et cherubin obumbrantia propitiatorium. nonne opa manuum hominum. Quid aut quod in ierosolimis famosum templum. nonne manifestum & hominum arte constructum. Diuina aut scriptura accusat adorantes sculptilia. sed et immolantes demonibus. immolabant quidem & greci. immolabant autem & iudei. Sed greci quidem demonibus. iudei autem deo. & detestabilis qđ quę grecorum immolatio erat & condemnabilis. quę iudeorum autem deo acceptabilis. immolabant autem noe & adoratus est dominus odorē boni odoris bonę electionis & bonę ad eum uoluntatis bonum odorem acceptans. Ita grecorum quidem sculptilia demonū erant imaginationes abiectabilia et detestabilia existunt. Cum his aut inuisibilis & incorporei et in circumscriptibilis et infigurabilis dei. qui pōt facere imaginem. Insipientię igitur summe est et impietatis est figurare quod

diuinum est. hinc in ueteri testamento non erat assuetus imaginum
 usus. quia uero deus pp uiscera misericordie sue secundum ueritatem
 factus est homo pp nostram salutem: non ut abas uisus est in specie ho-
 minis. non ut propheta: sed secundum subam uere factus est homo: &
 pambulauit terram & cū hominibus conuersatus est. miracula fecit. pas-
 sus est crucifixus est resurrexit assumptus est: & omnia secundum ueritatem
 facta sunt. & uisa sunt ab hominibus. scripta quidem sunt ad memoriā
 & doctrinam nrām tunc non presentium ut non uidentes. audientes &
 credentes potiamur habitudine domini. Quia aut non omnes noscunt
 litteras neq; lectioni vacant patres excogitauerunt uelut quosdam tryū-
 phos in imaginibus hec scribere ad uelocem memoriā. quapp multo-
 tiens non secundum mentes habentes domini passionis imaginem xpi
 crucifixionis uidentes & salutaris passionis in memoratiōem ueniētes
 procidentes adoramus non materiam sed imaginatam. quāmodū neq;
 euangelij materiam neq; crucis materiam adoramus: sed typonia idest fi-
 gurationem ab habente. Similiter et dei genitricis imaginis non mate-
 riam sed figuram adoramus. Honor enim qui est ad ipsam ad eū qui ex
 ipā incarnatus est reducitur. Similiter aut & sanctorum certamina eri-
 gentia nos ad fortitudinem & imitationem & celum uirtutis eorū et
 gloriam dei sicut diximus. honor qui est ad deuotos conseruorū demo-
 strationem habet beniuolentie que est ad communem dñatorem: & ima-
 ginis honor ad protypum idest exemplar puenit. Est aut non scripta
 hec traditio uelut et secundum orientem adorare: & crucem adorare &
 alia plurima his similia. Fertur aut & quedam hystoria quod dñs
 Auguro gdesinearum ciuitatis regis quod pictorem misit imaginem
 domini similiter figurare nequeunt pictore pp coruscantem a facie ei9
 claritatem ipse uestimentum proprie facie diuine et uiuifice sup impo-
 nens in uestimento illo sui ipsius imaginem ascripsisse: & ita cupienti au-
 guro misisse. Quoniam aut et plurima sancti apostoli ex non scripto tradi-
 derunt. Scripsit paulus gentium aplis. Ego fratres scate et tenete traditi-
 ones nrās quas edocti estis. siue per sermonem siue per epistolam nrām.
 & ad corinthios. laudo aut uos fratres quoniam omnium meorū memi-
 nistis. & sicut tradidit uobis traditiones retinetis. Accepimus Lucam apo-
 stolum et euangelistam pinxisse dominum & matrem eius quorū ima-
 gines habere & romanorum ciuitatem famosam. In ierosolimis aut
 cū diligentia consistunt. quia et iosephus iudeus ut quidam aiunt
 sed illam speciem quam in ierosolimis habent quam et romani habent
 uocant & modo. hystoria tradit uisum fuisse dñm synofati idest cum
 supciliatum enophthalmō idest bene oculatum macropsin idest longū
 uultum habentem epilkeia id acclue cum scilicet apparetis homo cū

hominibus conuersabatur.

De diuina scriptura. Capitulum nonum.

Vnus est deus et a ueteri et a nouo testamento predicatur. qui in trinitate ymnis laudatur et glorificatur domino dicente. nō ueni soluere legem sed implere. Ipse enī nrām salutem opatus est. pro qua omnis scriptura et omne mysterium est. Et rursus scrutamini scripturas ipsa enim testantur de me. Et apłō dicente. Multifarie et multimode olim deus locutus patribus nrīs in pphetis. in ultimis diebus hīs locutus est nobis in filio per spiritum sanctum. et lex et prophete. euangeliste et apostoli et pastores locuti sunt. Omnis igitur scriptura a deo inspirata omnino utilis est. q̄ re optimum et utilissimum est inuestigare diuinas scripturas. Sicut ei lignum secus decursus aquarum plantatur. ita anima diuina irrigata scriptura. impinguatur et fructum temporaneum tribuit. fidem orthodoxam et sup̄uidentibus folijs deo acceptabilibus inquit decoratur actionibus. Ad actionem enim uirtuosam et contemplationem imaculatam ex sacris scripturis dirigimur. Omnis enī uirtutis inuocationem et malitię uniuersę aduersionem in hīs inuenimus. Si enī erimus affectuose discētes erimus et multa discētes. Diligentia enim et labore et dantis gratia diriguntur uniuersa. Qui enim petit accipit. et qui q̄rit inuenit. et pulsanti apietur. Pulsemus igitur in optimum paradysum scripturarum. qui odoriferus qui dulcissimus qui speciosissimus. qui omnimodum intellectualium desiderarum uolucrum cantilenis circūsonant nostras aures qui tangit cor nostrum. et contristatum quidem consolatur. iratum autem subternit. letitia eterna implet. qui mentem nrām ascendere facit ad preclara. et in modum acuti fulgida dorsa diuine columbe et splendidis eius alis ad unigenitum filium et heredem fructifere intelligibilis uineę reducit. et per ipm patri luminum adducit. Sed ne p̄functorie pulsemus. auide aut magis p̄seuerantes. ne malignemur pulsantes. ita enī apietur si legerimus semel uel hīs et non dignouerimus que legimus ne malignemur. sed perseueremus exitemur. interrogemus. Interroga enim ait panem tu. et ait tu. et seniores tu. et d. tibi in cognitione. Non enim omnium est cognitio. Hauriamus ex huius paradisi fonte preennes et purissimas aquas salientes in uitam eternam. lasciuiamus insatiabiliter. uoluptuemur. gratiam enī inconsumptibilem possidet. Si aut & ab hīs qui foris sunt fructificare utile aliquid poterimus non abiectabile est. fiamus probati māstolarij. naturale et purum aurum coaceruantēs. contaminatum aut resutantes. Assumamus sermones optimos. deos aut derisibiles et fabulas alienas canibus proijciamus. plurimā enim ex ipsis aduersus ipos fortitudinem habere poterimus. Sciendum

autem quod xxij. libri sunt ueteris testamenti secundum elementa ebraice uocis. xxij. enim elementa habent ex quibus quique duplantur ut fiant ipsa. xxvij. duplex enim est caph. et men. et nu. et phy. et sodi. ideoque libri secundum hunc modum. xxij. quidem numerantur. xxvij. autem inueniuntur. quia quique ex ipsis duplantur. Copulatur enim ruth iudicibus. et numeratur apud hebreos liber unus. primus et secundus regnorum unus liber. tertius et quartus regnorum unus liber. primus paralipomenon et secundus unus liber. primus et secundus esdre unus liber. itaigitur componuntur libri in pentatheucis quaternitatibus et manent alij duo ut sint endiatheti id est dispositi libri. ita primos quique legales genesis. exodus. leuiticus. numeros. deuteronomium. hec prima est pentatheucos que est legislatio. deinde alios pentatheucos que uocantur grasia id est scriptura. A quibusdam autem ista agiographa que sunt ista. iesus qui naue iudices cum ruth. regnorum primus cum secundo liber unus et duo paralipomenon liber unus. hec est secunda pentatheucos est propheticus qui. xij. prophetarum liber unus ysaias. jeremias. ezechiel et daniel deinde esdre duo in unum copulati librum et hester panarecos autem id est omnium uirtutum sapientia salomonis et sapientia iesu quod pater quidam syraph composuit hebraice. grece autem interpretatus est. qui huius quidem nepos iesus. syrac autem filius uirtuosi quidem & boni. sed non numeratur. neque iacebant in archa. Noui autem testamenti euangelia quatuor. quod secundum mattheum. quod secundum marcum. quod secundum iohannem. quod secundum lucam. Actus sanctorum apostolorum. per lucam euangelistam. catholice epistole. septem iacobi. una petri due. iohannis tres. inde una. pauli apostoli xiiij. Apocalipsis iohannis euangeliste et canones sanctorum apostolorum per dementem.

Vide capitulum uniuersum quod pulchrum est. de his que de christo dicuntur. Capitulum decimum.

Corum que de christo dicuntur modi sunt generales quatuor. Hec enim & ante incarnationem conueniunt ei. alia autem ante unionem. alia autem post unionem. alia autem post resurrectionem. & eorum quidem que ante humanationem modi sunt sex. Nam hoc quidem eorum copulationem & honsion quod est ad patrem ostendunt. ut hec. ego & pater unum sumus. & ut qui uidet me uidet & patrem. & hoc qui in forma dei existit. & que talia. Alia autem perfectionem ypostascos eius. & hoc magni consilij angelus. consiliarius mirabilis & similia. Alia autem circumincessionem que est in inuicem ypostascos significant. ut hoc ego in patre & pater in me & alia indecessibilem stabilitatem significant. ut uerbum sapientia uirtus & splendor. uerbum enim intellectus est. uerbum autem in quo substantiale & sapientia similiter scilicet.

est in intellectu. & in potentia est uirtus. & in lumine splendor. & inre-
cessibiliter enim stabiliuntur ex ipsis irrigata. alia aut uelut ex causa patre.
ut hoc pater maior me est. ex ipso enim habet et esse & omnia quecumque ha-
bet. esse quidem generatiue & non conditiue. ut hoc ego ueni a patre. &
hoc exiui a patre. et ego uiuo pro patrem. quecumque habet non traditiue
neque doctiue. sed sicut ex causa. ut hoc non potest filius a se ipso facere
quicquam nisi quod uiderit patrem facientem. Si enim non est pater neque
filius. ex patre enim filius et in patre & cum patre simul & non post
patrem. Similiter et que facit ex ipso et cum ipso. una enim & eadem
non simul. sed eadem patris et filij et spiritus sancti est uoluntas et
actio et uirtus. Alia autem ut patris beneplaciti per eius actionem comple-
ti non ut per organum uel seruum. sed ut per subale et enypositaton eius
uerbum et sapientiam et uirtutem. propterea quia unus in patre et filio con-
sideratur motus. ut hoc. omnia per ipsum facta sunt. & hoc. misisti uerbum
& sanauit eos. & ut hoc. ut cognoscant quoniam tu me misisti. Alia autem
prophetice. & horum hec quidem ut futura. ut puta aperte ueniet. &
quod zacharie. ecce rex tuus uenit tibi. & quod michi. dictum est. ecce
dominus procedit de loco suo et descendet et superambulabit super excelsa ter-
re. hec autem futura ut preterita. ut hoc. hic deus noster postea in terra ui-
sus est &c. & hoc. dominus creauit me principium uiam suam ad opera
eius. & hoc. propter hoc unxit te deus deus tuus oleo letitie pre partuipi-
cibus tuis & que talia. Igitur que quidem ante unionem et post unitionem
in ipso dicuntur. quod autem post unionem ante unionem nequa-
quam nisi forte prophetice ut diximus. Eorum autem que in unitione modi sunt
tres. Nam quoniam quidem ex meliori sermonem facimus deificationem car-
nis. & logosin. id est uerbatonem et superexcelsitudinem dicimus. & que
taliam. eas que uerbalitatem carni diuitias ex unitione que est ad altis-
simum domini uerbum ostendentes. quando autem a minori incarnatio-
nem dei uerbi humanationem. exinanitionem pauperiem humiliatio-
nem amamus. habet enim et que talia sunt. ex crasi id est complexione que
ad humanitatem dicuntur de uerbo et deo. quando autem ex ambobus
simul sermonem facimus unionem communicationem unctionem
coniunctionem configurationem. & que talia inquirimus. propter hanc
igitur tertium modum predicti modi duo modi dicuntur. per unitionem
ostenditur. qui habet alterutrum ex subsistente armonia & circūincessio-
nem. propter unionem enim que est secundum ypostasim caro deificata dicitur.
& deus fieri. secunda homotheos est uerbo id est simul deus cum uerbo et
deus uerbum incarnatus esse. & homo fieri et creatura dici. & ultimus uo-
cari non ut duabus naturis transmutatis in unam naturam compositam.
impossibile enim in una natura simul contraria naturalia fieri. sed ut dua-

bus naturis ypostasim unitis et circūincessionem que est ad inuicem in-
 circumfusibilem et intransmutabilem habentibus. Circūincessio autē nō
 ex carne sed ex deitate facta est. impossibile enim carnem circūincedere
 per deitatem. sed diuina natura cum semel circūincessisset per carnē dedit
 & carni ineffabilem circūincessionem que est ad ipsam. quam utiq; unionē
 dicimus. Sciendum autē quod in primo et secundo modo eorum que in
 unione sunt conuersio consideretur. quando enim de carne sermonē faci-
 mus deificationem et logosin idest uerbalitatem & superexcelsitudinem
 & unionem aimus. A deitate enim sunt hec. circa carnem autē conside-
 rantur. quando autē de uerbo exinanitionem incarnationem humani-
 tatem humiliationem & que talia. que ut diximus ex carne dicuntur
 de uerbo autē & deo. ipse enim hec sustinuit uolens. eorum autē que post
 unionem sunt modi sunt tres. primus qui diuine nature est ostensiuus.
 ut hoc ego in patre et pater in me. & ego et pater unum sumus. & omnia
 quecumq; ante inhumationem de deo dicuntur. hec et post hūationem de
 deo dicuntur. preter hoc quod non assumpsit carnem et eius naturalia.
 Secundus qui humane nature est demonstratiuus. ut hoc quid me queri-
 tis interficere hominem qui ueritatem uobis locutus sum. & hoc. ita oportet
 exaltari filium hominis. & que talia. horum autem que humaniter
 de saluatore christo scripta dicuntur. siue in uerbis siue in rebus modi sūt
 sex. hec enī eorum secundum naturam dispensatiue et gesta sunt & di-
 cuntur. puta ex uirgine fetus. secundum etatem augmentatio et pfectio
 fames sitis labor lacrime somnus clauorum perforatio mors & que talia. q-
 cumq; naturales et indetestabiles passionēs existunt. Nam in his quidem
 uniuersis mixtio qdam diuinitatis ad humanitatem. Verumtamen cor-
 poris nature esse creduntur. nihil horum diuinitate patiente. per ea autē
 nrām dispensante salutem. hec alia autē sedm fictionem simulationem. ut
 interrogare ubi posuisti lacrum. & rursus qui fici & subexire soli secedē
 omnino & finxit se longius ire. his enī & similib; neq; ut homo neq; ut deus
 indigebat. Verumtamen humaniter figurabantur ad id quod necessitas &
 utilitas expecebat. puta orōnem quidem pp hoc ut ostenderet quod nō est
 anthitheos. & ut cām sui ipsius honorans patrem. interrogat non igno-
 rans. sed ut ostendat quod secundum ueritatem est homo cū essendo deus.
 hoc idest secedere autē. ut doceat nō temerarios esse. neq; nos met ipsos p-
 dere. hec autē alia dicuntur sedm familiaritatem & anaforam idest rela-
 tionem. ut hoc. deus meus deus meus ut quid me dereliquisti. & hoc. ne-
 scientem peccatum pro nobis peccatum nominari. & hoc factus pro nobis
 maledictio. & hoc ipse filius subiecit ei qui sibi subijcietur sibi uniuersa. n-
 enim ut deus neq; ut homo derelictus est unq; a patre. neq; peccati neq;
 maledictio factus est. neq; subijci indiget patri. Nam secundum id quidē

quod deus est equalis est patri et neq; contrarius neq; subiectus. Secundū
 id aut quod homo nunq; inobediens factus est genitori ut subiectione opus
 sit. nrām ppriam faciens personam et nobiscum statuens se ipm hec docet.
 Hos enī sumus peccati et maledictionis rei: ut imperuasibiles et inobedientes.
 & pp hoc derelicti. hec alia autem per diuisionem que est scdm excogitatio-
 nem. Si enim excogitatione separares in ueritate inseparabilia scilicet carne
 a uerbo dicitur et seruus & ignorans. & enī et seruus et ignorans nature e-
 rat & nisi unita esset deo uerbo caro serua esset et ignorans. & enī & seruus
 et ignorans nature erāt. sed pp unionem que est ad deum uerbum secun-
 dum ypostasim. neq; serua erat neq; ignorabat: ita et deum suū patrem uoca-
 bat. hec alia autem pp eam que ad nos est apparitione et credulitatem. ut
 hoc pater glorificauit gloria quam habui anteq; mundus esset apud te. nā
 et ipse quidem glorificatus erat et est: sed nobis non erat manifesta et cre-
 dita gloria eius: et quod ab aplo dicto est. determinati filij dei in uirtute se-
 cundum spiritum sanctificationis ex resurrectione mortuorū. per mira-
 cula enī et resurrectionem et per superaduentum sancti spiritus manife-
 stum est et creditum est mundo quoniam filius est dei. & illud proficie-
 bat sapientia et gratia. hec alia autem secundum familiaritatem psonę
 iudeorum cum iudeis numerans seipsum. vbi ad samaritanam ait. vos
 adoratis quod nescitis: nos adoramus quod scimus: quoniam salus ex iu-
 deis est. Tertius modus est qui unius ypostaseos est manifestatiuus et ei-
 que ex utroq; est est representatiuus. puta istud. ego uiuo pp patrem. &
 qui manducat carnem meam: & ille uiuet pp me. & cum uadam ad patre;
 & non adhuc uidebitis me. & illud. non utiq; dñm glorię crucifixissent. &
 nullus ascendit in celum nisi qui de celo descendit filius hominis q est
 in celo. & aut que talia & eorum que post resurrectionem. hec quidem
 sunt deo digna: ut illud. baptizantes eos in nomine patris et filij et spiri-
 tus sancti. & id. ecce ego uobiscum sum omnibus diebus usq; ad consumma-
 tionem seculi. ut deus enim est uobiscum. alia incipit hec. alia aut homi-
 ni digna. ut id. tenuerunt pedes eius. & id. & illic me uidebunt: et q talia.
 horum aut que post resurrectionem deo dignorum modi sunt diuisi. nā
 hec quidem uere sed non secundum naturam sed secundum dispensationē.
 ad certificationem: uel credi faciendum: quoniam ipsum quod passum est
 corpus resurrexit ut cicatrices cibatio et potatio que post resurrectionem.
 Alia aut uere et secundum naturam: ut transire de loco ad locum insa-
 tigabiliter: et per ianuas clausas intrare. Alia aut scdm fictionem: ut il-
 lud finxit homo se longius ire. Alia aut sunt eius quod ex utroq; ut id. as-
 cendo ad patrem meum et patrem uestrum: & deum meum et deum
 uestrum. & illud. intrabit rex glorię et sedebit in gloria magnitudinis
 in excelsis. alia aut ut uobiscum se ipsum ordinantis modo aduisionis q

est secundum nudam excogitationem: ut deum meum et dei uestrum. Oportet igitur excelsa quidem attribuere diuine nature et superiori et passionibus et corpore humilia nature humane. communia uero composito scilicet uni christo qui est deus et homo. Et scire oportet utraq; unius et eiusdem domini nostri: uniuscuiusq; enim proprium cognoscere. et utraq; ab uno gesta uidentes recte credemus et non errabimus. ex quibus uniuersis unitatum quidem naturarum differentia cognoscitur. & quoniam non idem ut ait diuinissimus cyrilus in qualitate naturali diuinitas et humanitas: unus nimirum filius et christus et dominus. & ut uno existere una eius et persona est secundum nullum modum per cognitionem naturalis differentie diuisa ea que secundum hypostasim est unione.

Quoniam non est malorum deus causa. Capitulum xj.

Oportet scire quoniam consuetudo est diuine scripture per missionem dei actionem eius uocare: ut quando dicit apostolus in epistola ad romanos. aut non habet potestatem figulus luti ex eadem massa facere hoc quidem in honorem uas illud autem in debonationem. Nam quoniam quidem facit ipse et hec et illa. Solus enim ipse est uniuersorum conditor. sed non honorabilia construit uel debonabilia. sed propria unicuiusq; uoluntas. et hoc manifestum ex quibus ipse apostolus in secunda epistola ad tymotheum ait. in magna domo non sunt solum uasa aurea et argentea: sed et lignea et fictilia: et hec quidem in honorem illa autem in debonationem. Siquis igitur expurgauerit seipsum ab his erit uas in honorem sanctificatum. & utile dominatori in omne opus bonum paratum. Manifestum autem quod uoluntarie expurgatio fit. Siquis enim ait expurgauerit seipsum. consequens autem conuersio consonat. Stant non expurgauerit erit uas in debonationem et inutile dominatori contritione dignum. Proposita igitur series & hoc conclusit deus omnes in persuasibilitatem. & hoc dedit deus eis spiritum compunctionis oculos ad non uidendum et aures ad non audiendum. hoc autem non ut deo agente suscipiendum: sed ut deo permittente: prope quia liberi arbitrij est. et inuolentum quod bonum. Permissione igitur eius ut actionem et operationem eius dicere assuetum est diuine scripture. Sed tamen cum ait deum creare mala: et non esse in ciuitate malitia quam dominus non fecit. non malorum causam deum monstrat. sed quia bipartitum duplex equiuocum est malitie nomen duo significans. quandoq; enim quod natura malum est significat. quod contrarium est uirtuti et dei uoluntati. quandoq; autem quod ad nostrum sensum est malum et laboriosum scilicet tribulationes & inductiones: hec enim estimatione male sunt calamitose existentes: ueritate autem bone. conuersionis autem et salutis sunt intelligentibus datrices. Has autem per deum fi-

eti aut diuina scriptura. Sciendum aut quod et horum nos sumus cau-
sa. Voluntariorum enim malorum inuoluntaria sunt genimina. Sed
& hoc sciendum quoniam consuetudo scripturę quędam eciastricos id
est causaliter debentia dici. exilogicos id est causatiue dicere: ut hic tibi
soli peccati et perniciosum coram te feci: ut iustificeris in sermonibus tuis
& uincas cum iudicaris. non enim qui peccauit ut uincat deus peccauit.
neq; uero deus indigebat peccato: ut ex hoc uictor appareret. fert enī in-
comparabiliter aduersus omnes et non peccantes uictorias conditor
existens & incomprehensibilis & increabilis: & naturalem habēs glo-
riam et non supuenientem: sed quoniam nobis peccantibus non iui-
stus est inferens iram & penitentibus concedens. uictor nostrę malitię
demonstratur. In hoc autem non peccamus: sed quoniam ita euenit
res quemadmodum si sederat aliquis opans: amicus aut supueniat
aut. quoniam ut non hodie oparet adueniat amicus: igitur amicus qđ
non ut non opetur aduenit. ita uero euenit: occupatus uero circa al-
ci susceptionem non opatur. dicuntur aut hec eciastrica id est causalia.
quoniam ita eueniunt. Non uult aut deus solus esse iustus: sed omnes
assimilari sibi secundum uirtutem.

Quoniam non duo principia sunt. Capitulum xij.

Quoniam non duo principia sunt unum bonum & alterū
perniciosum hinc sciemus. Contraria enī ad inuicē sunt
bonum & perniciosum: & sui inuicem corruptiua & in
se inuicem & cū in se inuicem non subsistentia. In parte
igitur horum singulū erit totius & primum quidem circūscribentur
non a toto solum sed et a parte totius singulū horum. deniq; quis ē
qui regionem singulo distribuit non ē ad inuicem confecti et conue-
nire diceret: quia non malum est pacificans & concordans ad bonum.
Neq; bonum quod bonum ad malum amicabiliter dispositum. Si aut
alius est qui horū unicuiq; ppriam determinauerit conuersionem: ille
magis erit deus. Necesse aut et duorū alterum esse uel tangere et corrū-
pere se inuicem. uel esse quidem medium in quo neq; bonum neq; ma-
lum erit: uelut quedam materies separans ab inuicem utraq; & nō ultra
duo: sed tria erunt principia. necesse aut et horum alterum uel pacifica-
re quod id quod malum est non potest. quod pacificat enī non est malum
uel preliari quod id quod bonum est non pōt. quod preliatur enī nō fina-
liter est bonum. uel quod malum quidem est preliari: quod bonū est au-
tem non ex aduerso preliari: sed a malo corrumpi. uel semper contrariari
uel malum pati quod est boni. Unum igitur est ab omni malitia liberatū.
sed si hoc est aut: unde est quod malum. Impossibile enim ex bono ma-
lum habere generationem. Dicimus igitur quod malum nihil est aliud

nisi boni priuatio: & ex eo quidem secundum preter naturam euersio. Nullum enim malum est secundum naturam. Omnia enim quęcumq; fecit deus bona sunt ualde. scđm hoc quod facta sunt. Ista igitur manentia quemadmodum creata sunt bona ualde. Voluntarie igitur secedentia ab eo quod est secundum naturam et ad id quod preter naturā est uenientia in eo quod malum est fuerit. Igitur secundum naturam quidem omnia seruientia et obedientia sunt conditori. Quoniam igitur uoluntarie aliqua creaturarum effrenata efficiuntur et inobediens facienti eam fit in se ipsa constituit malitiam. Malitia enim non subā aliqua est neq; substantię ydionia sed accidens scilicet ex eo. quod secundum naturam id quod preter naturam uoluntaria euersio quod est peccatū. Aut igitur peccatum sue potestatis liberum mentis diaboli inuentio. Malus igitur diabolus. sed hoc quidem quod factus est non malus est sed bonus. Angelus enim clarissimus & lucidus a conditore creatus est liber arbitrij existens ut rationalis et uoluntarie uirtute. non enī secundū naturam secessit et in obscuritatem malitię deuenit. a deo elongatus secundo nouo & lucis factore. ex ipso enī omne bonū bonum fit: & in quantum ab eo elongatur mente non enim loco in malum deueniens.

Cuius gratia preuidens deus eos a peccante non penitentiam agere futuri erant creauit. Capitulum. xiiij.

Deus pp bonitatem ex non esse ad esse deduxit. ea que sunt & eorum que futura sunt precognitor. igitur quidem nō futura essent non utiq; preuiderentur. eorum enī q sunt cognitiones sunt. & eorum que omnino futura sunt precognitiones sunt. Si igitur non futuri essent neq; mali essent. primū enim esse scilicet ipsum. et tunc bonum non malum esse. Si aut futuri essent pp dei bonitatem. et futuros malos ex ppria uoluntate esse probet eos generari. Malum igitur utiq; uincet dei bonitatem. facit itaq; deus bona uniuersa que facit. Vnusquisq; aut ex propa uoluntate et bonus et malus efficitur. Sed si ergo dixit dñs conferebat illi homini. si natus non esset non ppam creationem exprobrans dixit. sed supuenientem creature ex propria uoluntate et desiderio eius malitiam. proprie eius mentis desideria inutile ei conditoris beneficium fecit. quemadmodum si quidem cui diuitie & principatus a rege cōmissa fuerant. tyrannidem aduersus benefactorem ppetrauit. que digne capiens puniet. si usq; in finem tyrannidi prospexerit hunc immorantem.

De lege mentis et carnis. Capitulum. xiiij.

Bona est igitur idest diuinitas. quod dñs & super bona similiter et eius uoluntas. hoc enim est bonum quod deo uult. Lex autem est mandatum quod hoc docet ut in ea ma

nentes in lumine sumus. Cuius mandati preuicatio peccatum est. hoc aut per diaboli inuersionem et per nostram inuolentiam et uoluntariam susceptionem consistit. dicitur aut et hoc lex. Supueniens igitur dei lex intellectum nostrum attrahit ad seipsam & pungit nostram conscientiam. Dicitur aut et nostra conscientia lex intellectus nostri. Sed et immisio pniciosi hoc est lex peccati supueniens membris carnis per eam nobis se immittit. Semel enim preuicantes mandatum & legem dei uoluntarie et inuersionem pniciosi accipientes: dedimus ei ingressum uenienti a nobis ipsis peccato: unde parate ducitur corpus nostrum ad eam. Dicitur ergo et quod iniacet corpori nostro odoratus et sensus peccati scilicet concupiscentia & uoluptas corporis. lex in membris nostre carnis. Igitur lex quidem intellectus nostri scilicet conscientia congratulans legi dei scilicet mandato. et hoc uult. Lex aut peccati solum immisio per legem que est in membris scilicet per corporis concupiscentiam et subreptionem & motum. & per irrationalem partem anime repugnat legi intellectus nostri: hoc est conscientie. & captiuum me facit et uolentem & diligentem peccatum secundum anasim id est contractionem refusionem per lenitatem uoluptatis et corporis concupiscentiam et irrationalem partem anime: ut dixi: errare facit et suadet seruire peccato. Sed deus impossibile quod non poterat lex mentis in quo infirmabatur lex per carnem: mittens filium suum in similitudine carnis sine peccato. carnem enim assumpsit: peccatum aut nequaquam. Condemnat aut peccatum in carne: ut iustitia legis impleatur in his qui non secundum carnem ambulant: sed secundum spiritum. Spiritus enim simul readiuuat: suscipit infirmitatem nostram: & tribuit uirtutem legi intellectus nostri: aduersus legem que est in membris nostris. Quid enim oremus secundum quod oportet nescimus: sed ipse spiritus interpellat pro nobis gemitibus inenarrabilibus: hoc est docet nos quid oremus. quare impossibile non per patientiam et orationem dei mandata perficere.

Aduersus iudeos de sabbato. Capitulum. xv.

Sabbatum septima dies uocatur. significat enim requiem. In ipsa enim requieuit deus ab omnibus operibus suis: ut dictum aut scriptura. Ideoque usque ad septimum diem numerus circulariter euoluitur: et a prima incipit. Hic numerus honorabilis est apud iudeos deo iubente. honorare ipsum non ut contingebat: sed et grauissimum in preuicacione infirmationum adiectione. non simpliciter aut hoc iussit: sed per quasdam mystice a spiritualibus et spectabilibus intellectus causas. Sicut nimirum indoctus ego estimo ut ab inferioribus & grossioribus incipiam. Sciens deus grossitatem et carnis dilectionem et ad materialia reuersionem israelitici populi: simul autem

et in diiudicationem. primum quidem ut qui seruus custodit sabba-
tum et subiugale ut scriptum est requiescat. quia uir iustus misereatur ai-
marum iumentorum suorum simul aut & vacationem agentes ab am-
plexu qui est circa materialia ad deum congregentur in psalmis & ymnis
& canticis spiritualibus et meditationibus diuinarum scripturarum uniuersum
septimum diem consummant et ideo requiescent. Quando enim non erat
lex scripta a deo inspirata neque sabbatum consecratum erat. quando autem
a deo inspirata scriptura per moysen data est consecratum est a deo sabba-
tum. ut utique circa huius meditationem in ipso exercerentur. quando
omnem uitam deo consecrabant & qui non amore dominatori ut pa-
tri seruiebant sed ut serui indeuoti ingrati saltem paruam et minimam
& pusillam particulam sue uite deo tribuant. & hoc timore noxiarum in-
imationum que erant in preuicatione. Iusto enim lex non est posita
sed iniustus. quia primus moyses xl. diebus et rursus alterorum xl. dierum
ieiunio assistens deo. omnino et sabbatis per ieiunium affligebat se ipsum.
Lege autem affligere se ipsos in die sabbati iubente. Si autem dixerint quoniam ante le-
gem hoc quid dicent de thesbue helya xl. dierum uitam explente in cibatio-
ne una? hic enim non solum per ieiunium sed per mixtam itinerationem
in sabbatis xl. dierum seipsum affligens soluit sabbatum. & non uirtus ei
qui legem dedit sed et uelut uirtutis primum in ore seipsum manifest-
auit. Quid de daniele dicent. nonne tres septimanas compleuit ieiunius?
Quid autem omnis israel. nonne circumcidit puerum sabbato? Si contingit
octo dierum esse. nonne autem & magno ieiunio quod legislatione iussi sunt.
si sabbato occurreret ieiunant. Nonne autem et sacerdotes et leuitae in taber-
naculi opibus contaminant sabbatum et inculpabiles sunt? Sed et iumentum
si in gurgitem ceciderit in sabbato qui euulsi quidem inculpatus.
qui autem despexit condemnatus. Quid autem omnis israel nonne septem
diebus dei archam circumferentes ieiunauimus muros in circuitu subuer-
terunt in quibus omnino fuit sabbatum? Ut igitur duxi vacationis gratia
que est ad deum uelut paruissimam particulam ei attribuant et requies-
cant. & seruus & subiugale sabbati observatio excogitata est paruulus. et
sub elementis mundi seruus effectus carnalibus et nihil super litteram et cor-
pus excogitare potentibus. Quando autem uenit plenitudo legis misit deus
filium suum unigenitum factum ex muliere hominem factum sub lege ut
eos qui sub lege erant eximeret ut adoptionem assumeremus. quot autem acce-
pit cum dedit nobis potestatem filios dei fieri credentibus in eum. quare
non adhuc sumus serui sed filii non adhuc sub lege sed sub gratia non ad-
huc particulariter domino seruientes in timore sed omne uite tempus ei
offerre debentes et semper seruam. nam dico et concupiscentiam a peccato
quiescere facientes & deo vacare iniungentes. concupiscentiam quidem

uniuersam semper ad deum extendentes. Iram autem aduersus dei inimicos armantes & subiugale scilicet corpus similiter a seruitute quid peccati quiescere facientes. diuinis autem mandatis ministrare iniungentes. Hec omnia spiritualis nobis domini mandat lex. & qui hanc custodiunt superiores moysaica lege effecti sunt. Cum uenit enim quod perfectum est: quod ex parte est euacuatum est: & uelamine legis scilicet uelo per saluatoris scisso crucifixionem: & spiritu igneis linguis fulgente: littera euacuata est. Corporalia quieuerunt & seruitus lex completa est: & lex libertatis nobis donata est: & festum celebramus perfectam humane nature requiem: Aio utique resurrectionis diem: in qua nos dominus iesus uite princeps & saluator in promissam his qui spiritualiter deum colunt hereditatem introduxit: in qua ipse precursor noster intrauit: cum resurrexit a mortuis: & apertis ei celestibus portis in dextra patris corporaliter sedet: ubi et qui spirituales legem obseruant: introibunt. Nobis itaque qui spiritui adheremus & non littere: omnis carnalium est positio: & spiritualis uultura et ad deum copulatio. Nam circumcisio quidem est corporalis uoluptatis: & superfluum et non necessarium depositio. Preputium autem nihil aliud est nisi cutis uoluptuose particula superflua. Omnis autem uoluptas que non ex deo et in deo fit: superflua uoluptas est: cuius typus est preputium. Sabbatum autem est que a peccato requies: quare utraque unum existunt & ita utraque simul a spiritualibus impleta: neque quamlibet iniquitatem operantur. Amplius autem sciendum quod scilicet. vii. numerus omne presens significat: ut dicit sapientissimus salomon dare partes. vii. nec non et. vii. Ex diuina enim deus de octaua psallens. de futura post resurrectionem a mortuis requiem psallebat. Septima igitur uacationem quidem agere a corporalibus in spiritualibus autem occupari iubens: lex misterice omni tempore uero israeli & intellectu uidentem deum habenti subostendebat. deo se ipsum adducere et superiorem corporaliu fieri.

De uirginitate. Capitulum. xvj.

Blasphemant carnales uirginitatem & in testimonium premitunt uoluptatem qui diligunt uoluptatem. hic maledictus omnis qui non erigit semen in israel. Hos autem inquit in deo uerbo qui ex uirgine est incarnatus presumentes quod uirginitas antiquitus & a principio in hominum natura plasmata est: de uirgine enim terra plas homo plantatus est. et solo adamena creata est in paradiso uirginitas conuersabatur. Aut igitur diuina scriptura. quoniam nudi erant et eua & adam & non uerecondabantur. cum autem preuicati sunt cognouerunt quod nudi erant: et uerecondati lasciuierunt sibi ipsis folia ficta et fecerunt pericomata: & post preuicationem: quoniam terra es et in terram ibis. quoniam per preuari-

cationem mors in mundum introiuit. tunc cognouit adam uxorem suam. & concepit et genuit. quare ppea ut non conteretur et consume- retur hoc genus amorte. nuptie excogitate sunt. ut utiq; per filiorum procreationem genus humanum seruaretur. Sed dicent tibi quidam for- tassis. quid igitur masculus & femina uult & crescere et multiplicami- ni. Ad quos dicemus. quoniam crescere quidem et multiplicari. non o- no multiplicationem que per nuptialem fit copulationem significat. poterat enim deus et alio modo genus hoc multiplicare. si mandatu usq; in finem obseruassent in transmutationem. Sed sciens deus precogni- tione sua qui omnia sciuit ante generationem eoz quod futuri erant in preuaxicatione fieri et morte condemnari. preassumens fecit masculum & feminam. & augeri & multiplicari iussit. Via itaq; incedemus & ui- deamus uirginitatis gloriationes. Idem aut est dicere et castitatis. Hoc in archam introire iussus & mundi seminis custodia ei comissa talem accepit iussionem. Intra inquit tu et filij tui & uxor tua & uxores filio- rum tuorum. diuisit eos ab uxoribus. ut cum castitate filius pelagus & totius mundi naufragium illud effugerent. post diluuium nempe requiem. Exi inquit tu et uxor tua et filij tui et uxores filiorum tuoz. Ecce rursus pp multiplicationem nuptie concessę sunt. Deinde helias qui igneo carru ad celos subuectus. nonne sine nuptiis esse amplexus ē & in sublimatione que super homines testimonium accepit. Quis ce- los clausit. quis mortuos suscitauit. quis iordanem intercidit. Nonne uirgo helias. Elyseus aut eius minister nonne equalem uirtutem de- monstrans in duplo gratiam sancti spiritus cum petisset hereditauit. Quid aut tres pueri nonne uirginitatem ducentes. igne potiores effecti sunt pp uirginitatem corporibus eoz inconsumptis igne effectis. Nonne danielis corpori uirginitatem diligentis ferarum dentes insigi nequie- runt. Nonne israelitis uidendus deus castitate seruare corpore precepit. Nonne sacerdotes seipsos castos seruantes ita inaccessibilia introibant. & hostias offerebant. Nonne lex magnam orationem castitatem nu- cupauit. Oportet itaq; id quod spirituale est accipere. hoc legale prece- ptum. est enim semen spirituale per amorem & timorem dei conceptum. in animabili uentre parturient & pariente spiritum salutis. Itaq; sus- cipendum illud est semen. beatus qui habet in syon semen & ppos in ierusalem. Quid enim & si adulter & si ebriosus et si idolatra fuerit. bea- tus si solum habet semen in syon & ppos in ierusalem. Nullus eoru qui recte sapiunt hoc dicit. Virginitas angelorum est conuersatio. omnis i corpore nature est ydioma. hoc aut dicimus non nuptias blasphemantes. absit. Vidimus enim dñm in presentia sua nuptias bñdicentem. & eum qui dixit honorabiles sunt nuptie & thorus incontaminatus.

sed bono meliorem uirginitatem cognoscentes in uirtutibus. Quoniam sunt intercessionis et remissiones similiter et in malitijs. Cognoscimus autem quoniam nuptiarum filij sunt omnes homines preter generis principes. Illi autem uirginitatis sunt et non nuptiarum plasmatio. Sed ab nuptijs abstinentia angelorum est: ut diximus: imitatio. Quanto itaque angelus est homine superior: tanto uirginitas est nuptijs honorabilior. Quod autem dico angeli: ipse christus uirginitatis gratia non solum a patre anarchas: adest sine principio et influxibiliter & concubitu est genitus: sed et homo secundum nos factus super nos ex uirgine sine copula incarnatus: et ipse uirginitatem ueram et omnino perfectam demonstrans in semet ipso. Unde et hanc nobis non in legislatione quidem deduxit: non enim omnes capiunt uerbum istud: ut ipse dixit. Opere autem nos erudit: et ad hoc nos fortes efficit. Cui enim non manifestum quoniam uirginitas non in omnibus nunc conseruatur: bona quidem est procreatio quam nuptie constituent et bone sunt nuptie per copulam a fornicatione abscedentes: et rabrem concupiscentie per legalem coniunctionem non permittentis ad iniquos furere actus. bone sunt nuptie quibus adest continentia. melior autem est uirginitas anime filiorum procreationem ad augens: & deo fructum temporanei orationem afferens. honorabiles sunt nuptie et thorus incontaminatus. fornicatores autem et adulteros iudicabit deus.

De circumcisione. Capitulum. xviij.

Circumcisio ante legem data est abrahe post benedictionis re promissionem signum distinguens ipsum et eos qui ex ipso & eos qui in domo eius generabantur a gentibus cum quibus conuersabantur. Et manifestum quoniam enim in heremo xl. annis israel solus secundum seipsum conuersatus est non coniunctus alijs gentibus. quotquot in heremo nati sunt non circumcisi sunt. cum autem iesus pertransire fecit eos iordanem circumcisi sunt. et secunda lex circumcisionis est facta. In abraam enim data est lex circumcisionis. deinde quierit in heremo xl. annis: et rursus secundo dedit deus iesu legem circumcisionis post transitum iordanis: sicut in libro iesu nate scriptum. Sub hoc autem tempore dixit iesus. fac tibi ipsi duos cultros petrinos de petra rupis et sedens circumcide filios israel. Secundo et post pauca in xl. et duobus annis conuersatus israel in heremo bazaritide et propter hoc incircumcisi eorum erant plures predicatorum exercituum de terra egypti. qui non crediderant mandatis dei: quibus et determinauit eos non uidere terram bonam quam iurauit dominus patribus eorum: dare eis terram fluentem lac et mel. pro his autem constituit filios israel quos iesus circumcidi. propterea quia genti incircumcisi fuerant secundum uiam quare signum erat circumcisio determinans

israel a gentibus cum quibus conuersabantur. typus autem erat baptis-
matis. Sicut enim circumcisio non membrum abscidebat corporis: sed
superfluitatem inutilem: ita per sanctum baptismum peccatum circumci-
dimus. peccatum autem manifestum est quoniam superfluitas concupiscentie
manifestum est et non utilis concupiscentia. Impossibile enim est aliquem
nequaquam concupiscere: uel finaliter sine gustu uoluptatis esse: sed quod
inutile est uoluptatis id est inutilis concupiscentia et uoluptas. Hoc est
peccatum quod circumcidit sanctum baptismum. tribuens nobis signum
honorabilem crucem in fronte a gentibus determinans nos. Omnes enim
gentes baptismate potite sunt: & signo crucis signate sunt: sed in unaque-
que gente fidem ab infideli distinguens. Veritate itaque apparet in
utilis typus et umbra. Quare superfluum est nos circumcidi: et contra-
rium sancto baptismati. Qui enim circumciditur debet totam legem
obseruare. Dominus autem ut compleret legem circumcisus est: sed om-
nem legem et sabbatum obseruauit ut impleat et sistat legem. Ex quo
autem baptizatus est et spiritus sanctus apparuit hominibus in specie
columbe descendens super ipsum in iordane. ex tunc spiritualis cul-
tura et urbanitas et celorum regnum predicata sunt.

De Antichristo. Capitulum xvij.

D Ecce scire quoniam oportet antichristum uenire. Ergo o-
mnis quidem qui non confitetur filium dei et deum uenisse
se in carnem et esse deum perfectum et factum esse hominem
perfectum et manere deum antichristus est. Unde prope et
precipue antichristus dicitur qui in consummatione seculi ueniet. Opor-
tet igitur primum predicatum esse euangelium in omnibus gentibus:
sicut dixit dominus. & tunc ueniet in redargutionem aduersariorum di-
uideorum. dixit enim eis dominus. Ego enim ueni in nomine patris
mei et non suscepistis me. Veniet alius in proprio nomine et illum sus-
cipietis. & apostolus. pro eo quod ueritatis amorem non susceperunt
ad hoc ut saluentur ipsi: propterea mittet eis deus actionem erroris ad cre-
dendum: est eorum mandatio ut iudicentur omnes qui non crediderunt ue-
ritati et acceptauerunt iniustitiam. Iudei igitur filium dei existente
dominum iesum christum et deum non susceperunt. seductorem erroneum
autem deum se ipsum dicentem suscipient. quoniam enim deum se ipsum uo-
cauit angelus qui danieli docuit ita ait. super enim deos patrum
suoꝝ non intelligat. Et apostolus. Nullus uos seducat secundum aliquem
modum. quoniam nisi uenerit discidium primum & reuelatus fuerit
homo iniquitatis filius perditionis qui aduersatur et super tollitur
super omne quod deus dicitur. veneratur ut ipse in templo dei sedeat
ut deus demonstrans se ipsum. quoniam est deus in templo autem dei non uerum

dicat. sed ueteri iudaico. non enim nobis sed iudeis ueniet. non pro xpo
sed contra christum et eos qui christi. ideoq; antichristus dicitur. Opor-
tet igitur primum predicatum esse euangelium in omnib; gentib;
& tunc reuelabitur iniquo cuius est presentia secundum actum sathan;
in omni uirtute et signis & prodigijs mendacij et omi seductione iniq-
tatis his qui puenit. quem dominus interficiet spiritu oris eius sui &
maleducet p'sentiam sup apparitionis sue. Non igitur ipse diabolus sit ho-
mo secundum dei humanationem. absit: sed homo ex fornicatione
generatur & suscipit omnem actum sathan;. Prescians enim deus in-
iquitatem eius future uoluptatis concedet in eo habitare diabolu.
Generatur ergo ex fornicatione ut diximus: & educatur occulte et re-
pente insurgit et eleuat se et imperat. & primordijs regni sui magis
aut tyrannidis dissimulans iustitiam: cum aut fuerit dnator factq;
psequetur ecclesiam di et manifestabit omnem iniquitatem. ueniet
aut in signis & prodigijs mendacij fictis et non ueris. & eos qui imbecil-
lem et stantem basen mentis habent seducet et apostatare faciet a deo
uiuente ut scandaligentur si possibile est et electi. Mittenitur aut enoch
& helias thesauri et conuertent corda petrum in filios: hoc est synagoga
ad dominum nrum iesum christum et predicatione apostolor;: et ab
ipso interficientur. Et ueniet dominus de celo quemadmodum sancti
apostoli uiderunt eum euntem in celum deus pfectus & homo pfe-
ctus cum gloria et uirtute: et interficiet hominem iniquitatis filiu
perditionis spiritu oris sui. Nullus igitur de terra expectet dominu
sed de celo: sicut ipse nos certiorauit.

De resurrectione mortuor;. Capitulū .xviii;.

C Redimus aut et in resurrectione mortuorum. erit eni
uere resurrectio mortuorum. Resurrectionem uero autē
dicentes corporum animus resurrectionem. resurrectio
enī est secunda eius quod cecidit. resurrectio anime enim
immortales existentes. qualiter resurgent. si autē mortem determi-
nant separationem anime a corpore. Resurrectio omnino est copu-
latio rursus & anime & corporis. & corporis secunda eius quod disso-
lutum est et cecidit animalis resurrectio. Ipsum igitur corpus qd
corrumpitur et dissoluitur ipsum resurget incorruptibile. Non enī
nequit quod ex principio ex puluere terre ipm constituit rursus dis-
solutum et reuersum in terram de qua sumptum est sedm conditiois
enūttationem rursus resuscitare ipsum. Si enī non est resurrectio: in
quo ab irrationalibus distamus? Si enim non est resurrectio beatificemo
agrifera sine tristitia habentia uitam. Si ergo non est resurrectio neq;
deus est neq; providentia est: casu aut omnia aguntur et fiuntur. Ecce

enim uidemus plurimos iustos quidem esurientes & iniuriam patientes. & nulla in presenti uita potentes assumptione. peccatores autem & iniustos indutis & in omni uoluptate abundantes. Et quis unquam hoc iusti iudicii uel sapientis prouidentie opus beneficiens suspicabitur? Erit igitur erit resurrectio. iustus enim deus est. & his qui sustinent eum mercedis retributor. Sic igitur siquidem anima sola uirtutis certaminibus athletice pugnauit: ipsa sola coronabitur. & si sola in uoluptatibus inuoluta est sola iuxta utique puniretur. sed quia neque existentiam separatam habuerunt neque uirtutem neque malitiam anima pertransit sine corpore recte ambo simul & finitionibus & retributionibus fruerentur. testatur autem & diuina scriptura quoniam erit corporum resurrectio. ait deus nimirum ad noe post diluuium: ut olera feni dedit nobis omnia. Verum tamen carnem sanguine anime ne comederitis. Et enim sanguinem animarum uestrum requiram illum de manu omnium bestiarum. & qui effuderit sanguinem hominis pro sanguine eius effundetur sanguis illius: quoniam imaginem dei feci hominem. Qualiter exquirat hominum de manu omnium ferarum: nisi quia suscitabit corpora omnium hominum morientium. non enim pro homine morientur fere. Et rursus moysi. Ego sum deus abraam deus ysaac deus iacob. non est deus mortuorum deus morientium. & non ultra futurorum. sed uiuentium: quorum anime quidem in manu eius uiuunt. Corpora uero uiuent rursus per resurrectionem. & diuus pater dauid ait ad deum. Interficiet spiritum eorum & deficiet et in puluerem eorum conuertentur. Ecce de corporibus est sermo. deinde inducit. Emittere spiritum tuum & creabuntur & renouabis faciem terre. Sed et ysaia. Resurgent mortui et erigentur qui in monumentis. manifestum est autem quod non anime in monumentis ponuntur sed corpora. Sed et beatus ecciel. Et factum est autem cum propheta rem ego & ecce terremotus & adduxit ossa os ad os singulum ad compaginem suam. & uidit & ecce superuenerunt eis nerui & carnes superinnate sunt. et ascenderunt super ea et circumextense sunt in eis carnes desuper. demum docet qualiter iussi superuenerunt spiritus. Sed et diuus daniel ait. & in tempore illo exurgit michael princeps magnus qui stat super filios populi sui: & erit tempus tribulationis: qualis non facta est ex quo gens genita est in terra usque ad tempus illud. in tempore illo saluabitur populus tuus: omnis qui inuentus est scriptus in libro uite. & multi dormientium in puluere terre exurgent in uitam eternam: hi et alij in obprobrium & uerecundiam eternam. & qui intelligunt effulgebunt sicut fulgur firmamenti. & a iustis multis sicut astra in secula: & adhuc effulgebunt multi dormientium ex puluere terre. dicens exurgent: manifestum quoniam resurrectione ostendit

corporum. Non utique quis dicet animas in puluere terre dormire. Sed et nempe dominus in sacris euangelij corpus manifeste resurrectionem tradidit. Audient enim ait qui in monumentis sunt uocem filij hominis et qui audient uiuent et exhibunt qui bona fecere in resurrectione uite eterne. qui uero mala egerunt in resurrectionem iudicij. In monumentis aut animas quam eorum qui bene sapiunt dixerit aliquis non sermone uero solum sed et opere corporum resurrectionem dominus manifestauit primum quod quadriduanum et iam corruptum et fetentem resuscitans lazarum non animam priuatam corpore sed et corpus cum anima et non aliud sed illud quod corruptum erat non resuscitauit. qualiter enim non cognosceretur uel crederetur mortui resurrectio non designantis substantie proprietatibus hanc constituentibus. sed lazarum quidem ad ostensionem proprie deitatis et credituram suam et nostre resurrectionis rursum reuersurum ad mortem. Ipse uero dominus primitie perfectus et non ultra morti subiactus resurrectionis factus. Ideoque et diuus apostolus dicebat paulus. Si mortui non resurgunt neque christus resurrexit. non igitur uana uera fides. adhuc estis in peccatis uestris. & quoniam christus resurrexit primitie eorum qui dormierunt et primogenitus ex mortuis & rursus. Si enim credimus quoniam iesus mortuus est et resurrexit. sic et deus eos qui dormierunt per iesum agere cum ipso sicut dixit. sicut dominus resurrexit. quoniam autem domini resurrectio corporis facta incorrupti et anime unio fuit. hec estis sunt que diuisa fuerunt manifestum est. dixit enim soluite templum hoc et in tribus diebus erigam illud. Testis autem dignus fidelissimus est euangelicum sacrum. quod de proprio dicebat corpore. palpare et uide te me proprijs discipulis ait dominus spiritum estimantibus. videte quoniam ego sum et non alteratus sum. quoniam spiritus carnem et ossa non habet sicut me consideratis habentem. et cum hoc dixisset ostendit ei manus et latus suum et thome protendit ad palpationem. Nonne sufficientia hec sunt ad corporum persuadendum resurrectionem. Rursus ait diuus apostolus. Oportet enim corruptibile hoc induci immortalitate. & rursus. Seminatur in corruptione surgit in incorruptione. Seminatur in infirmitate surgit in uirtute. seminatur in contumelia surgit in gloria. seminatur corpus animale scilicet grossum et passibile surgit corpus spirituale et incorruptibile. Subtile hoc significat spirituale. Quale domini corpus post resurrectionem clausis ianuis pertransiens infatigabile esca somno & potui non indigens. Erunt enim inquit dominus sicut angeli. non nuptie sunt illis sicut nec filiorum procreatio. Ait enim nempe diuus apostolus. Nostra enim conuersio in celis existit ex quo et saluatorem expectamus dominum iesum qui formabit corpus humilitatis nostre ad existendum ip-

sum conforme corpori eius glorie. non eam que in aliam formam est transpositionem dicens absit: sed eam que ex corruptione magis incorruptione alterationem. Sed dicit aliquis qualiter resurgunt mortui pape incredulitatis pape insipientie que in puluerem incorpore uoluntate solis transmutauit per unam matricie guttam id est sine in matrice augere precepit multiforme et multimode perfectum corporis instrumentum. nonne magis factus & effluxum resuscitabit solum rursus uolens. cui uero corpori ueniunt insipientis si sermonibus domini credere ceptas non permittit saltem opibus crede. Tu enim quod seminas non uiuificabitur nisi moriatur: et quod seminas non corpus quod generabitur seminas. Sed nudum granum si contingit frumenti aut alicuius reliquorum seminum dominus autem ei dat corpus sicut uoluit: et unicuique seminum proprium corpus. Considera igitur sicut in sepulchris id est sulcis semina suffossa quis est qui his radices imponit stipulam & folia et subtilissimas aristas: nonne qui uniuersorum est conditor qui omnia hec construxit precepto. Ita crede et mortuorum resurrectionem futuram esse diuina uirtute. Xenim habet cum uoluntate uirtute. Resurgemus itaque animabus rursus unitis corporibus incorruptis effectus & exuti corruptionem et representabimur terribili christi tribunali: et tradetur diabolus et demones eius et homo eius scilicet antichristus et impij et peccatores in ignem eternum non materiale qualis est qui apud nos est sed qualem utique nouit deus. qui autem bona egerunt fulgebunt sicut sol cy angelis in uitam eternam cum domino nostro iesu christo uidentes ipsum: & nisi indeficiens id quod ab ipso est gaudium fructificantes;

Liber quartus & ultimus iohannis damasceni explicat feliciter

AMBROSII MONACHI FLORENTINI ORDINIS CA
MALDVLENSIS PREFATIO IN SERMONES SCI EPHRE
E. GRAECO IN LATINV TRADVCTOS.

EPHGRINVM NVPER OFFENDI
c syria ut aiebant profectum ad nos etate
longeuum: statura procerum: sed iam senio
incuruum: uultu placidum atq; decorum:
aspectu ipso deniq; & habitu sanctitatis
insignia pre se ferentem: suffusum oculos
lacrimis: sed ita ut ex eo ori et nihil digni
tatis detractum: & plurimum auctori-
tis & gratie uideretur adiectum. Sicq; ex a
ppetua fere profusione lacrimarum faciei

nihil feditatis: nihil squaloris infederat: sed euaserat tota serenior: nitidi-
or: comptior: omniumq; intuentium in se prouocabat affectum. Ego
cui senectus non ignaua summe semper uenerationi fuit: quicq; quod
tu minime ignoras ex instituto meo iam pridem senib; optimis & ob-
temperare prompte & libentissime obsequi: seduloq; ministrare consue-
ui: nactus huiusmodi hominem: captusq; tanta oris gratia et dignita-
te ardebam eum alloqui: eiusq; familiari frui contubernio: sperans
id quod erat sane uerissimum: ex eius colloquutione me et utilitatis
plurimum & uoluptatis percepturum. Posita itaq; paulisper uere-
cundia accedo propius: senem q; officiosissime saluto. A quo uicissim
blande resalutatus: inter salutationis uerba solemnia animaduert-
to graece locutionis gnatum. Tum uero maiori constantia in eius a-
plexus effusus: & sancta oscula libans: apprehensa illius dextera: im-
petraui non multis precibus haud ab inuito ut cellulam nostram in-
uideret: nostroq; aliquandiu frueretur hospitio. Secutus est sponte: uo-
tisq; meis hilariter annuit. Quid multis immoror? Vbi consedimus:
ab ipso statim sermonis exordio animaduerti senem meum diuina-
rum rerum peritissimum: flagrantem eximio pietatis affectu: ardo-
re diuine caritatis incensum: sollicitum: intentum: puigilem: tor-
porem atq; desidiam omni sermone lacescentem: compunctionis ami-
cissimum: id quod ille eius adeo illustres lacrimae haud obscure signa-
bant: remissionis ac noxie securitatis inimicum: lenem placidum mi-
tem: uita ubiq; rescantem: laudantemq; uirtutes: affectus deniq;
nostros ad amorem dei seculiq; contemptum: ad ambienda eterna
premia formidandaq; supplicia potentissime mouentem. Deus bo-

ne quid gaudij: quid solarij: quantumq; emolumentum: ex hospitij ad
in signis ore percepi: cum me dies ac noctes plurimas perpetua oratione
alloqueretur. Nihil eius uel aspectu gratius: uel doctrina salubrius: uel
consuetudine cariis: iocundius: letius dici aut fingi potest. Verum inter
hec gaudia nostra: quibus plures dies incredibiliter affectus sum: tuque
maxime diligo: cuiq; omnia debeo sepe in mentem ueniebas: cupieba
q; te festiuitatis nostre tanteq; leticie participem fieri: tantiq; hospitij si
ulla ratione posset gustum aliquem capere. Sed cum p'difficile id uide
retur: quod esset ille penitus nostri sermonis ignarus: induxi placidif
simam senem: ut comodi tui atq; consolationis causa latine quoq;
loqui disceret. Neq; sane abnuuit senior sanctus: ut mihi tibiq; morem
gereret: atq; in primis sancte caritati satisfaceret: est quippe mecum
amantissimus: preter etatis consuetudinem se mihi in disciplinam
dare: meq; docere paucis diebus ita linguam nostram consecutus est:
ut meo quidem iudicio latine melius & eruditius loquatur q; grece.
Hunc ergo tu tantum talemq; hospitem cosine unicum uirtutis ac
nobilitatis decus: nominisq; tui ornamentum: & ex merito suo & ex
instituto tuo & ex comendatione nostra grate reuerenteq; suscipies: ha
bebisq; in honore apud te: omniq; officio ac ueneratione tractabis. Ce
terum nullus ei abs te honor maior: nullum quod pluris faciat offici
um deferri potest: q; si illo fruaris affatim: si omissis quantum licet
publicis priuatisq; negocijs te ad eum sepius conferas: hospitijq; tuo re
motis arbitris congregiare. Cupit enim ille te liberum expeditumq;
secretijs alloqui. Quod cum alias semper uoluer faceres: tum hoc fa
ci solempnisq; ieiunij tempore necessario tibi faciundum esse censeo.
Debet hoc sibi non immerito uindicare sanctorum reuerentia dierum
ut solitis bonorum opum studijs aliquid adijciamus: nosq; ipos atq; co
scientias nras diligentius discutiamus. Quod minime implere possumus
nisi mortalium occupationum paulisper cura & cogitatione postposita.
Nam quo pacto huiusmodi curarum puluere turbatum oculum in cor
dis penetra infigere possumus: & subtilius abdita queq; rimari: cum
ne ea quidem que sunt ante oculos plane discernere ac diiudicare va
leamus. Ad hoc nempe hospitem nostrum ut ad te maturius profici
ceretur orauit: quod omnis eius sermo tota q; doctrina aptissime tem
pori congruat. Nihil enim ille humile: nil abiectum: nil molle: nil infi
mum aut sentit aut loquitur: sed omnis eius oratio de deo est rebusq;
diuinis: de penitentia: de iudicio futuro: de eterna uita gaudio q; ius
torum: de reprobis p'nis: de acquirendis consumandisq; uirtu
tibus: de euellendis radicibus uitij. Iam uero laudatissimam illam
platonis sententiam qua summam philosophiam meditatione mor

tis esse diffiniuit ita probasse deprehenditur: ut omnis fere eius sermo in
 ea uenda uersari uideatur. Terret: refouet: blanditur: hortatur: ac per uariadis
 putationum genera nusquam fere nisi lecta ac reuerenti facie cernitur: etiam
 dum uita obiurgat lenitatis in ore gram seruat: seipsum deijcit semper: nusquam
 insolenter attollit. Sed quid ego de hospite nro tam multa: facies ipse
 periculum: ipseque integerrime iudicabis: ac de eo quid sciendum sit sta
 tuet. Qui si uidebitur interdum horridiore genere dicendi uti: omne
 quod fere cultum orationis omittit: partim etati concedendum est: senex quod
 per priscam illam dictionem imitatur: partim materie imputandum:
 que profecto ea est: ut non capiat orationis ornatum: partim immodi
 ce festinationi meae acceptum referendum. Dum enim illum ad te mit
 tere: tuisque uotis morem gerere preppere studeo: minus fortasse lima
 tus euaserit: quam si plusculum temporis fuisset apud me. Magnam tamen
 ubique copiam licet admirari: mirum quod in modum illa ipsa negligenti
 tia orationis ut de industria assumpta plus placet. Sed ne ego nimi
 um imprudens sim: qui ultra te protraham sermone nro: cum in pre
 sentiarum sit hospes ille noster: ad quem tota intentione audien
 dum preparare te studui. habenda illi reuerentia: neque committendum
 ut diutius vacet apud te. En adest: illum amplectere: illique potius
 aures atque animum applica. iam enim tecum illum relinquo. vale.

SERMO SANCTI EFEREN DE PENITENTIA ET DE HORA
 NOVISSIMA ET IUDICII DIE ET RETRIBUTIONE SER
 MO PRIMVS INCIPIT.

Ilectissimi nihil sancte caritati preferamus.
 Multa enim negligendo peccamus diebus
 singulis horis et momentis. Atque ideo cari
 tatem possidere studeamus. hec enim ope
 rit multitudinem peccatorum. Quid prodest
 fratres si habemus omnia: sola autem nos
 saluante caritate carcamus. Ut autem
 exemplo aliquo utamur: si quis instructo
 conuiuio et abunde paratis epulis regem
 & principes inuitet ad prandium: mag
 nificeque excipiat omnes: ita ut nihil appa
 rui desit: preter sal: nunquid prandium illud sine sale gratum esse uel

Charitas presertim

mandi poterit. Minime. Immo et iniuriam sibi et contumeliam ab inuitatis homo ille per imprudentiam referet. Ita et hic fiet frater dilectissimi. In uentum enim laboramus: nisi caritatem habeamus. Nam si ne caritate opus omne immundum est. Siue enim quispiam bonam uoluntatem habeat: siue ieiunijs se aut uigilijs maceret: siue orationi iniustat: siue suscipiat pauperes: siue dona offerat deo: siue ecclesias conseruat: siue aliud aliquid faciat: nisi caritatem habeat: in nihilum omnia apud deum estimabuntur: neque beneplacitum erit in illis domino. Noli igitur dilectissime sine caritate aliquid agere. Nam si dixeris quia fratrem meum odi: sed deum diligo: inuenieris mendax. Arguet enim te Iohannes sanctus dicens: Qui non diligit fratrem suum quem uidet: deum quem non uidet quomodo potest diligere? Manifestum est igitur dilectissimi: cum qui seruat odium aduersus fratrem suum: etiam si uideatur deum diligit mendacem esse et se ipsum penitus fallere. Dicit enim rursus Iohes idem theologus mysteriorum celestium cognitor. Quoniam hoc mandatum habemus a deo: ut qui diligit deum: diligat et fratrem suum. Et iterum dominus dicit. In his duobus mandatis uniuersa lex pendet et propheta. O miraculum ingens ac stupendum. Qui habet caritatem totam legem implet. plenitudo enim legis est caritas. O inestimabilis uirtus caritatis. O uis dilectionis immensa. Dilectissimi nihil caritate excellentius: nihil preciosius: neque in celo sursum: neque in terra deorsum. Caritas enim est omnium caput & summa uirtutum. Caritas est bonorum omnium causa. Caritas est uirtutum sal. Caritas est finis legis atque consummatio. Hec in corde habitauit abel. hec patriarchis optulata est. Ista seruauit moyses: & ut ad deum pro populo loqueretur induxit. Siquidem dimittis peccata eorum dimittit: sinauit: dele et me de libro quem scripsisti. Hec habitauit in prophetis. Hec dauid spiritus sancti domicilium fecit. Ista confortauit Ioseph. Ista Iob primum solidauit. Longe his maiora dicturus sum. Hec dei unigenitum filium de celis ad nos usque deduxit. Per caritatem bona nobis omnia manifestata sunt. Mors per eam mortua est: infernus captiuatus: adam reuocatus ad gratiam. Per caritatem paradysus reseratur: celorumque regnum repromittitur. Hec piscatores theologos fecit. hec montes ac speluncas psalmorum uocibus replet. Ista corroborauit martyres: neque uiros tantum: sed et mulieres & pueros ad tolerantiam passionis animauit. Per hanc sancti omnes angustam & arctam uiam tenuerunt. Sed quid iam loqui de caritate possum: quasi illam pro merito laudare sufficiam? Quis erit ille frater mei qui omnia caritatis merita digne enarrare possit? Ne ipsi quidem angeli eam pro sua dignitate explicare valebunt. O sancta caritas eternorum bonorum omnium indultria. Beatus et uere beatissimus qui relictis om-

bus caritatem ueram & minime fictam sibi acquirere & comparare
 studuit: quam dominus diffiniuit dicens. Maiorem hac dilectione ne-
 mo habet: ut animam suam ponat quis pro amicis suis. Hac profecto
 flagrabat sanctus paulus: cum diceret. Caritas proximo malum non ope-
 ratur. Caritas longanimitas est: benigna est. Caritas non emulatur: non
 agit perperam: non inflatur: non querit que sua sunt: non irritatur:
 non cogitat malum: non gaudet super iniquitate: congaudet autem ue-
 ritati. Omnia sperat: omnia credit: omnia substat: non reddit ma-
 lum pro malo: nec maledictum pro maledicto. Ideo qui hanc possi-
 dere meruit: non superbit: non inuidet: non irascitur: non murmu-
 rat: non odit fratrem suum aliquando. Qui hanc adeptus est non
 modo diligentes se diligit: uerum etiam affligentes. Hac fretus p-
 thomartyr stephanus pro se lapidantibus dominum precabatur di-
 cens. domine ne statuas illis hoc peccatum. Beatus homo qui cōtem-
 ptis omnibus ueram caritatem affectus est. huius merces quotidie
 crescit ac floret: huius corona parata est: hunc angeli omnes beatum
 predicant. Ab hoc nunquam deus separatur. Deus enim caritas est: & qui ma-
 net in caritate in deo manet: & deus in eo. Multi & preclari sunt caritatis
 fructus fratres mei: sed ille precipuus est: quod aduersus neminem ini-
 micicias habere permittit. Non occidat inquit sol super iracundiam ue-
 stram. Si enim remisistis hominibus peccata eorum ait dominus: & pater
 uester celestis remittet uobis peccata uestra. Ista quidem hactenus de
 sancta caritate. Nos uero ad id quod instituiamus redeamus. loquamur
 de penitentia & de iudicio futuro. Hec enim iugiter die noctuque medi-
 tari multum confert dilectissimi: extremamque horam semper habe-
 re ante oculos: & inextinguibilis flammę nunquam obliuisci. psalmus
 nunquam de tuo ore deficiat. Deus enim cum nominatur demones fugat.
 Vbi psalmus illic et deus est. Vbi uero personant diaboli cantica illic
 ira et perpetuum uic. Vbi diaboli cantica illic & demonum requies. Vbi
 sacri codices sanctęque lectiones: ibi iustorum letitia salusque peccatorum
 & angelorum frequens solemnitas est. Porro ubi cytharę chori que psal-
 tici: ibi uirorum ac mulierum obfuscatio: diaboli que celebritas est. Quid
 prodest dilectissimi ad momentum temporis hic choreas agere: festa
 que celebrare: illic uero in eternum cruciari. Neque enim possibile est &
 in presenti seculo gaudere temporaliter: et in futuro regnare cum do-
 mino angelorumque interesse letitie. Ceterum his quidem qui se hic
 iocis & plausibus addiciunt illa domini sententia congruet: qua di-
 cit: Ve uobis qui ridetis nunc: quoniam lugebitis illic & flebitis.
 Eis uero qui modo penitendo lacrimas fundunt: uerax ille domini ser-
 mo conueniet: quo ait. Beati qui lugetis nunc: quoniam illic ride-

de penitentia et iudicio

bitis. Consideremus fratres quia nihil proderunt nobis orbis fines in illa hora. Pensamus dilectissimi mei quod nullus cuiq̃ auxiliari poterit: non fratri frater: non pater filio: non filie mater: non amici amicus: non parentibus filij: sed unusquisq; onus suum portans adfuerit: expectans cum tremore sententiam contra se ferendam: siue venite benedicti patris mei: siue discedite maledicti. Hec alio corde cogitantes o christi amatores: sobrie et iuste & pie uiuamus in hoc seculo: sicut nos docuit beatissimus paulus dicens. Emundemus nos ipsos ab omni iniquatione carnis & spiritus. Deponamus igitur opera tenebrarum: nequam gentium ritu ambulemus. Cum sanctorum memorias celebramus: memores simus omnium debiliū/uiduarum/pupillorum/peregrinorum ac pauperum. precipue aut̃ columnis illis que in solitudine montibusq; & speluncis & cauernis terre delitescunt dñicas solemnitates honoremus: epulantes non celebritate seculari: sed diuina exultatione: non mundane sed spiritualiter: non gentiliter sed christiana pietate. Non ianuarium coronemus frontes: non choreas statuamus: non tybijs et cytharis auditum effeminemus: non mollibus indumentis utamur: non auro non gemis ornemur: non comessationibus & chrietatibus opam demus: non cubilibus & impudicijs vacemus: verum hec omnia gentilibus iudeisq; relinquentes qui spem salutis nullam habent: nos omnes pusilli atq; magni christiana dignitate festiuitates nr̃as honoremus: in psalmis & ymnis & canticis spiritualibus. Angelicis cantibus domorum nr̃arum frontes non lauro rosasq; coronemus: non suaue olentium florum spiramenta mulcendis naribus admoueamus. Ista enī gentilium ac iudeorum sunt. Nos aut̃ fratres ab eis declinemus: postresq; nr̃os preciosa ac uiuifica cruce coronemus: dicentes cum apostolo paulo. Mihi absit gloriari nisi in cruce domini nostri iesu christi. pingamus in ianuis atq; in frontibus nostris & in ore et in pectore atq; in membris omnibus uiuificum signū. Armemur in superabili hac christianorum armatura. Ea enī uictrix est mortis: fidelium spes: lux orbis terre: paradisi resecatrix: profligatrix heresum: demonum expulatrix: monachorum adminiculum: firmamentum fidei: magna salutarisq; custodia: & gloria ppetua orthodoxorū ppetua in eternum. hanc o christiane armaturam diebus singulis et noctibus/horū atq; momentis in omni loco circumferre nō desinas: nihilq; sine ipsa pericias: sed siue dormias: siue euigiles: siue operi insistas: siue manduces: siue bibas: siue iter agas: siue maria nauiges: siue transmittas flumina: hac te lorica circumtege: membraq; tua omnia salutari signo exorna atq; circumsepi: neq; accident ad te mala. hoc enim signo conspecto aduersarie potestates conterritę trementesq; recedunt.

Cruis signis

Vetus (unus)

Crux enim christi ueraciter sanctificauit orbem: fugauit tenebras: lucē
 q; reuexit. Hec eliminauit errores: uiamq; monstrauit. hec ab ortu so-
 lis et occasu septentrione et meridie collegit gentes: atq; in unam ecclesi-
 am in una fide: sub uno capite in caritate coniecit. Hec orthodoxū
 inexpugnabilis murus est. Quod os: que labia que lingua digne prome-
 rito laudare poterit uictoria arma eterni imperatoris nri xpi. Crux
 caluarie in loco defixa: mox uite nostre felicissimum botrum sine ope hu-
 mano pullulauit. Hoc deniq; preciosissimo ligno christus deus noster in-
 ferni uoracissimum dirupit uentrem: nimis patulum diaboli obstru-
 xit os. eo conspecto contremuit mors: omnesq; quos a primo homine
 usq; ad id tempus sub ditione sua tenuerat uinctos dimisit. Crucis ar-
 mis accincti sancti apli omnem inimici calcuere uirtutem. hac se tho-
 racis uice muniētes milites christi beatissimi martyres omnes artes et
 inuentiones atrocitates tyrannorum superant. hanc baculantes sancti
 monachi seculo ualefacientes sumo cum gaudio et alacritate in solitudi-
 nibus et montibus et speluncis cauernisq; terre sibi sedes elegerunt. O in-
 effabilem immensamq; bonitatem benignissimi dei: qui tam magna
 tamq; preclara munera humano generi per crucis induxit uexillum.
 Hec aut sancta crux rursus in consummatione seculi: cum secundus illu-
 xerit domini saluatoris aduentus prima cum gloria ingenti et ange-
 licorum exercituum infinita multitudine apparebit in celo inimicos
 quidem terreus ac uexans: fideles aut illuminans atq; letificans: adue-
 tumq; celestis imperatoris adiutrans. De preciosissima et uiuifica diui-
 naq; cruce hactenus diximus. & si plura his dici poterant ac fortasse de-
 buerant. Que uero post hec futura sunt: cum illa radiare in celis ceperit:
 putas qualia erunt. At ista fratres fortassis omnem sermonem: omnem
 mentem: omnemq; cogitationem superant. Transcendunt quippe omnis
 narrationis seriem: auditumq; omnem excedunt. Heu mihi fratres mei
 dilectissimi. Memoratus sum horre illius: atq; contremui. & hic pre pa-
 uoris magnitudine dicendi finem facere pene institueram: cum uersa
 rem animo quenam sint illa: que post crucem recidenda sunt. Quis
 enim audeat ista narrare: quis presumat exponere: quod os enuntia-
 re sufficiat: lingua eloqui: que uox explicare: que auris possit audi-
 re illa que nec celi ferre tunc preualent. Tanta enim et tam ingentia
 tamq; horrenda mirabilia neq; facta sunt in omnibus a seculo genera-
 tionibus: neq; futura sunt. Et modo quidem sepe cum sit coruscus aut
 tonitrus uastior omnes sui formidine terret: cunctiq; horrore perculsi so-
 lo procumbunt. Quo ergo sustinebimus cum audierimus tube uocē
 de celo nimio cum metu resonantem: omnesq; a seculo defunctos: iustos
 & iniustos: bonos & malos: pios atq; impios excitantem. Tunc omnia ex

Dus Juday
heret

tumulis humane conditionis ossa cum uox tube insonuerit exiliet
atq; discurrent artus suos iuncturas q; cum festinatione requiren-
tia. Cum uiderimus omne hominū genus exurgere: quēlibet ex lo-
co suo congregari q; ad iudicium. Celestis nempe regis iussu terra su-
os mortuos reddet: mare uidem suos. quicquid item humanorū
corporum uel bestia rapuit: uel uorauit piscis: auisue discepserit in
priorem statum remeabit: omnesq; in ictu oculi resurgent: & ante tri-
bunal adstabunt: ita ut ne unus quidem capillus capitis desit. Cum
uiderimus igneum fluium ab ortu solis usq; ad occasum emanantē:
ac ueluti seuiens fluctibus mare montes ac ualles deuorantem: terram q;
omnem et que sunt in illa exurentem. Tunc dilectissimi mei deficient
fontes: uanescunt flumina: mare succabitur: agitabitur aer: sydera ut fo-
lia de celo cadent: deficiet sol: luna uertetur in sanguinem: celumq; ut
liber complicabitur. Cum uiderimus angelos missos hinc inde cū festi-
natione discurrere: electosq; dei seruos ab ortu solis usq; ad occasum
in unum cogere. Cum uiderimus celum nouū et terram nouam in
quib; iustitia inhabitat. Cum uiderimus terribile solium seden-
temq; sup illud omnium deum: infinitaq; angelorum milia cum
tremore circumstantia. Cum uiderimus signum filij hominis preci-
osam scilicet ac uiuificam crucem in celo lucentem: omnesq; fines
orbis terre ultra solis claritatem illustrantem. Vbi uero uiderit oēs
regium istud ac tremendum sceptrum in celo reuelari: iam tunc a-
gnoscent singuli continuo ipm quoq; regem reuelandū: qui in illo
clauis affixus est. In illa hora quisq; pauidus tractabit quo uirg sit
obuiam christo: quam rationem redditurus. Ac si quidem peccatorū
conscientia p̄matur stabit tristis: merens afflictus atq; anxius ex-
pectans sniam contra se ferendam. Vnusquisq; enī cernet ante facie
suam exposita opa sua: siue bona illa siue mala p̄misit. Tunc hi qui an-
gustam & arctam uiam preceperunt: omnesq; qui ex corde egerunt pe-
nitentiam: misericordesq; ac peregrinorum susceptores: precipue au-
tem qui in solitudinibus in montibus et in speluncis p̄fessionem suā
usq; ad finem caste seruauerunt ac iuste: quiq; sub obediētie iugo i
humilitate p̄fecta ad finem usq; p̄stiterunt: qui secundū sententiam
domini dei et saluatoris nostri seruierunt spiritualibus patribus cū metū
& alacritate: ac fratribus reliquis: scribisq; et imbecillis et in infirmi-
tate constitutis. Ecce enim huiusmodi qui professiones suas rite serua-
uerunt adstabunt hilares magno cum gaudio expectantes beatam
spem et aduentum glorie magni dei et saluatoris n̄ri iesu christi. Ve-
nit enim ut eos qui in uigilijs ieiunijs lacrimis oronib; ac psalmodi-
is se exercuerunt: laboresq; p̄tulerunt varios sua illustratione letificet.

Ignis indur

Veniet ut misericordes peregrinoꝝ qꝫ susceptores ac pupilloꝝ nut-
tores pro impensa miseratione coronet. Veniet ut varijs uexatio-
bus afflictos beatificet. Veniet ut consoletur eos qui super peccatis
suis iugem luctum habuerunt. Veniet ut eos glorificet qui pro noꝛe
suo pauperes esse delegerunt: qui non dilexerunt mundum neqꝫ ea
que in mundo sunt: sed omnia reliquerunt ut tollentes crucem su-
am nudi illum expeditiqꝫ sequerentur. Veniet non iam de terra sed
de celo ueluti fulgur horrendum cum ingenti potentia & maiesta-
te. Tunc e celis ingens clamor personabit: Ecce sponsus uenit: ecce
procedit iudex: ecce apparet rex: ecce sumus iudicium iudex reuelat:
ecce aduenit oꝛm deus ut iudicet orbem terrarum: & reddat uni-
cuiqꝫ secundum opa sua. Tunc dilectissimi fratres mei a uoce cla-
moris illius contremiscent mare atqꝫ terra et omnia que in eis suꝛ.
Tunc timor & tremor ac stupor irruet in omnem hominem a
clangore tube & a metu expectationis eozꝫ que supuentura sunt
uniuerso orbi. Tunc uirtutes celoꝝ mouebuntur: precedent corusca-
tiones: astra cadent: angelorum exercitus preibunt: archangeloru
chori adstabunt parati: cherubin & seraphim multis oculis & sex
alij insignia in uirtute ac metu proclamabunt sanctus sanctus sa-
ctus dominus sabaoth: qui uenit omnipotens. Tunc creatura omis
in celo & in terra et subtus terram valide cum horrore clamabit
benedictus qui uenit rex in nomine domini. Tunc scindentur celi
& reuelabitur rex regum & principum princeps ueluti fulgur terri-
bile cum potestate multa & maiestate: uidebuntqꝫ eum qui illum
pupugerunt. Videbunt ipsi & omis tribus terre. Tunc celum & terra
uerrentur in fugam: sicut iohannes presignauit dicens: Vidi soliu
candidum & magnum sedentemqꝫ super illud. & a facie illius fu-
git celum atqꝫ terra. Tunc sedebit christus in solio glorie sue: sicut
ipse dixit. & congregabuntur ante eum omis gentes. Ve mihi fratres
dilectissimi: quo in statu inuenienda est anima in hora illa cu thro-
ni positi fuerint: & iudiciu sedet: & apertur libri. Tunc intuebimur
innumerabiles angelorum exercitus circustantes thronum glorie
cum metu ac tremore. Tunc enim cuius cuiusqꝫ opa coram angelis
& hominibus recitabuntur: que in occulto et in tenebris admissa
plurimos latebant. Tunc laus erit unicuiqꝫ a deo. Tunc implebitur
danielis propheta dicens. Ego daniel aspicebam donec throni po-
siti sunt: & antiquus dierum sedet. Vestimentum eius candidum
ut nix. capillus capitis eius ut lana munda. sedes eius ut flama ig-
nis: roꝛ eius ignis ardens: fluius ignis transibat coram illo. milia
miliu assistabant ei: & centies millena milia ministrabant. Iudi-

cum sedit & libri aperti sunt. Magnus in hora illa pavor erit fra-
tres mei: grandis tremor: cum libri illi formidabiles apientur in
quibus scripta sunt opa nostra: et actus & uerba: & quæq; egimus in
hac uita: putantes latere deum qui scrutatur renes & corda. Illic enim
non solum actus: uerum et cogitationes et intentiones cordis scriptæ
sunt. O q̄ multis lacrimis nobis opus est: ut euadamus horæ illius pau-
rem: et negligimus. Per lacrimas enim & elemosinas possibile cuiq; ē
in scripta in libris illis deluere crimina. O quantus erit gemitus: q̄
miserabiles laccine: cum oculis nostris intuebimur hunc ineffabile
celorum regnum: inde rursus eterna supplicia pauendosq; cruciatūs
reuelari. medium uero assistere omne mortalium genus a primo a-
dam usq; ad ultimum hominum: omnesq; cadentes in faciem atq;
adorantes. Tunc implebitur sermo qui scriptus est. Viuo ego dicit do-
minus: quia mihi curuabitur omne genu: & confitebitur omnis lin-
gua. Et quod rursus beatus paulus apostolus dicit. In nomine iesu
xpi omne genu flectetur: celestium: terrestrium & infernorum. et
omnis lingua confitebitur: quia dñs iesus christus in glā est dei pa-
tris. Tunc omne humanum genus inter celeste regnum eternumq;
cruciatum inter gaudium & mestitiam omnes demissis in humum
uultibus adstabunt: metu et expectatione solliciti. Interdum tamen
modice attollent capita: uidebuntq; proximos quosq; ppe tribunal
adstare: & acriter examinari: & eos maxime qui in negligentia ui-
xerunt. Ac denuo humi defigunt obtutus: cogitantes et ipsi opera
sua. Cernent aut singuli opera quæ premiserunt coram se exposita:
siue bona siue mala. Tunc hi qui mala gesserunt: neq; penitentiam
egerunt: ciulantes dicturi sunt. O quare non laborauimus miseri.
O quantum tempus negligentet amisimus: illusi atq; illudentes io-
cusiq; resoluti. O quare non ieiunauimus. O quare non uigilaui-
mus. O cur elemosinas non dedimus: ut ipsi misericordiam con-
sequeremur: dum tempus esset penitentis: sed rursus ac delictis de-
diti et elata ceruice incedentes: annos nros frustra transegiimus.
O quare non fleuimus: ut remitteretur nobis quod peccauimus. Vi-
debit enim quilibet illic pauperes pro se deprecantes quos hic modo
miseraus est. Tunc hi qui pauperum miseri non sunt: amaris se cō-
ficiant singultibus & lacrimis: frustra ita repetentes. O q̄ utilis quaq;
salutaris est misatio pauperum: quam exercere negleximus. O quan-
tas opes frustra consumpsimus in perniciem nrām. Nunc quid faci-
mus miseri: qñ uenit hora quam sepe nobis scriptura diuina prote-
statur: nos enim non applicabamus animum: Quid modo faci-
emus miserabiles: quia libros aperti cernimus ex quibus omnes iu-

dicandi sunt. Hec autem illis cogitantibus secumque uolentibus repe-
 te audient iudicis uocem cum terrore clamantis ac dicentis. Ostendi-
 te opera et mercedem accipite. In illa hora pauebunt omnes christiano-
 rum ordines: pontifices sacerdotes diaconi & ordo ecclesiasticus reliquus.
 Unusquisque enim suscitabitur in suo ordine ut deo rationem reddat.
 Tunc metu agitantur et reges quondam potentissimi: et principes
 & sapientes et diuites ac pauperes: quoniam aduenit hora quoniam cuiusque
 opera coram angelis & hominibus recensentur: & unusquisque quod
 seminauit hoc metet. Heu mihi fratres mei dilectissimi: volo quod postea
 futura sunt dicere: uerum pro timoris magnitudine uocem mihi in-
 tercipi sentio atque deficere: profluunt lacrimae: totusque anxietate confun-
 dor. Etenim quod narrare intendo plenum est terroris atque formidinis.
 Ad haec qui aderant studiosi auditores ac fideles christi dixerunt. Dic no-
 bis et reliqua: ut audientes penitentiam agamus. Ad quos ille. Inten-
 te queso accipite fratres mei dilectissimi. Tunc enim requiratur in sin-
 gulis christianis baptismatis sigillum illibatum: exigiturque ab uno
 quoque fides integra et nulla heretica colluione maculata. Tunc o fra-
 tres mei et christi amatores omnis humanitatis effigies media inter iudi-
 cium et regnum: uitam ac mortem: gaudiumque ac inchoatorem statuetur.
 & requiratur a quolibet regium signum: ex qua dic catholicam & ortho-
 doxam ecclesiam ac fidem nostram per baptismum suscepit: exigiturque a singulis
 fides in pace illibata: sigillumque intactum: & tunica incontinentia
 secundum pulchram illam confessionem quam coram multis testibus p-
 fessi sunt dicentes. Abrenuntio tibi sathana et omnibus opibus tuis hu-
 iusmodi preclara abrenuntiatio requiratur a nobis in illa hora. Quae
 uero beatus erit qui illam ut pollicitus est diligenter integreque seruauit. pa-
 tris enim uerbis omnibus iniquitatibus renuntiare consensit: omnibus
 quae omnino quae odit deus abrenuntiavit: non duobus aut tribus aut
 decem: sed omnibus quae mala nominantur. puta abrenuntio sathanae
 et omnibus opibus ipsius. Quibus opibus? audi. fornicationi adulterio
 inuidie mendacio furto inuidie ueneficio diuinationi incanta-
 tionibus indignationi ne blasphemie inimicis fraterno odio conte-
 tionem emulationem ebrietatem stultiloquio superbie lasciuie odio risibus demo-
 num canticis homicidiis puerorum corruptionibus auspicationibus in-
 rogationibus spirituum laminarum inscriptionibus renuntio cupiditati
 & rapinis ydolorum et sanguini & mortuorum. Et quid plura loquor
 atque inuestiue commemoro. Multa perstringenda sunt breuiter: & ea
 uerba tantum repetenda. Abrenuntio omnibus opibus quae in sole fiunt
 & in luna et stellis & terra: arboribus coloribus calicibus tritibus aliisque plu-
 rimis iniquis & funestis opibus: quae turpe est etiam dicere. his omnibus

atq; horum similibus abrenuntiavimus in sanctificatione baptismatis: in sacra piscina: que omnes scimus opa esse tenebrarum demonumq; doctrinas. Hec igitur omnia qui faciunt subditiōe diaboli sunt: q̄ prius didicimus q̄ ueniremus ad lucem: cum essemus cum iam essemus sub peccato uenundati. Cum uero placuit benignissimo ac misericordissimo domino ex huiusmodi nos errore liberare: uisitauit nos oriens ex alto: apparuitq; gratia dei saluatoris: & dedit seipsum cōmutationem p nobis et redemit nos p̄prio sanguine ac remouit ab errore idolorum: dignatusq; est regenerare nos per aquam et sp̄m. hec omnia abnegauimus: & exuimus ueterem hominem cum actibus suis: atq; induimus nouum adam. Hec igitur omnia que prefati sumus neq; opa qui post gratiam sancti baptismatis facit a gratia excidit: nihil q; illi proderit christus pmanēti in peccato. Audite obsecro quiq; fideles estis: q̄ magne malorum multitudini paucis abrenuntiavimus uerbis. Hanc igitur abrenuntiationem angeli in hora baptismatis scribunt. hec anobis omnib; xpianis confessio exigitur iudicij tempore. Scriptum enim est: quia ex uerbis tuis iustificaberis: & ex uerbis tuis condemnaberis. Et rursum dñs dicit: Ex ore tuo te iudico serue neq;. Liquec igitur fratres q̄ uerba nostra in hora illa aut condemnant nos aut iustificat. Interrogant illi: quomodo? Respondet. Examinantur pastores inquit episcopi scilicet de conuersatione sua: efflagitaturq; a singulis rationes oues: quas a pastore summo christo pascendas acceperant. Ac si quidem per pastoris negligentiam ouem deesse contigerit: sanguis eius de manu illius requiretur. Similiter et abbas pro se ipso et pro grege suo rationem reddet. Pari ratione & presbiter pro sibi credite ecclesie populo rationem redditurus est. Diaconi item ac lectores fidelesq; omnes rationem pro animabus que sunt in domo sua reddent: pro uxore pro filiis pro seruis & ancillis. An illos enutrierint in timore et disciplina et correctione domini: sicut admonet apostolus paulus. Tunc et reges et principes et diuites et pauperes pusilli ac magni interrogantur de opibus propriis. Scriptum enim est: quia om̄s sistemur ante tribunal xpi: ut recipiat unusquisq; secundum opa sua que per corpus gessit: siue bona siue mala. Item alio in loco scriptum est. Quia non est qui eruat de manib; meis. Rogamus te inquit ut dicas nobis quid postea futurum sit. Loquar inquit in dolore: loquar in luctu: quia audire nō potestis que postmodum fient. Sed omittamus ista queso carissimi. Num inquit illi formidolosiora sunt que restant his que abste audiuimus nunc? Et magister rursus illacrimans. Et formidabiliora inquit sunt & tristiora & miserabiliora: p̄petuisq; et lacrimis & singultibus digna: que si in medium proferam: tremor apprehendet audientes. Rursus illi ad eum dixerunt. Enarra nobis illa o amice xpi

pastor
examin

Sermo

si possibile est: ut eis admoniti maiori cum studio penitentiam agamus. Ad hec ille iterum lacrimans dixit. Dicam uobis cum lacrimis: exponam q; narrationem illam prorsus miserabilem: quoniam ceterum id restat. Verum quia nobis ab apostolo mandatum est hec fidelibus apponere: uobis qui fideles estis ea modo apponam: uos autem etiam alios docete. Quoniam uero cor meum in huiusmodi narratione cruciatur: compatimini mihi benedicti fratres mei: planctum q; meum benigne suscipite. Cum discussi omnes & examinati fuerit: & coram angelis & hominibus opera cunctorum patrefacta: & iniuncti omnes subiecti fuerint pedibus illius: atq; euacuata fuerit potestas omnis uirtus q; terrena: & sicut scriptum est curuatum fuerit deo omne genu: tunc iam sicut predixit dominus: segregabit eos ab inuicem: sicut pastor segregat oues ab hedis. Qui enim bonis opibus bonisq; fructibus ornati sunt: separantur ab infructuosos & peccatoribus. Tunc ueraciter lucebunt qui mandata domini custodierunt: misericordes pupillorum peregrinorum q; susceptores: qui nudos uestierunt: qui carceri inclusos uisitauerunt: uiduarum defensores: oppressorum adiutores: qui ut ait dominus lugent nunc: qui modo pauperes sunt propter opera repositas in celo conquiritendas: qui nihil mundanum senserunt: neq; ea que sunt in mundo dilexerunt: sed relictis omnibus christum dominum secuti sunt: qui fratribus delicta remiserunt: qui signaculum fidei integrum atq; ab omni heresis labe immaculatum seruauerunt. Tunc igitur statuet oues quidem a dextris suis bonorum operum fructibus plenas. Oves inquam que pastorem bonum agnouerunt: oues que domini sui signaculum custodierunt: oues que ueti pastoris uestigia secute sunt. huiusmodi oues statuet a dextris suis: hedes autem a sinistris. Hedi autem illi sunt qui bonis fructibus carent: qui pastorem bonum irritauerunt: qui contaminauerunt fidem: qui sine metu lasciuiuerunt: choris se addixerunt: mala semper malis accumularunt: superbi elati indisciplinati: qui congruum penitentis tempus amiserunt: ac ueluti lasciuiuentes hedi in deliciis uixerunt: qui uite sue tempus omne in crapula & ebrietate inclementia q; consumpserunt: sicut diues ille qui nunquam miseratus est pauperem lazarum. Idcirco etiam inter adstantes ad sinistram: ut immisericores: ut peratis uisceribus carentes: ut inimici fratrum christum q; odientes: nullos q; habentes penitentis fructus: neq; in uasis suis oleum ferentes condemnati sunt. Idcirco ex hac uita exierunt omni ope bono destituti ac deserti: omni q; scelere & iniquitate pleni. Qui uero sibi oleum a pauperibus emerunt: & uasa sua impleuerunt a dextris regis abstabunt: illustres

gloria & hilares: lucidas lampades suas tenētes in manib: audient
q; uocem illam beatissimam dicentem sibi. Venite benedicti patris
mei. uenite lucis filij: uenite heredes regni mei: uenite qui pp me pau-
peres effecti esuristis & sitistis: qui non dilexistis mundum: neq; ea q
in mundo sunt. Venite qui pp me temporale ac momentaneum
gaudium mundi respiciistis: parentes et filios: cognatos & amicos a-
gros et possessiones ac domos reliquistis. Venite qui in solitudinib;
& montibus & speluncis & cauernis terre: quiq; cum bestiis ipis qn-
q; habitastis: modo cum angelis in celestibus ppetuisq; regnis habi-
tate. Venite omnes qui angustam & arcam uiam ambulastis. Veni-
te omnes misericordes hospitum q; susceptores. Venite omnes benedi-
cti patris mei: percipite pparatum uobis regnum a constitutione
seculi. Porro ab his qui a sinistris erunt in illa hora ubi aspexerit fa-
ciem suam dominus auertet: ducetq; illis. Discedite a me maledicti
in ignem eternum: qui paratus est diabolo & angelis eius. Sicut mi-
sericordes non fuistis: ita nec modo misericordiam consequemini. Si-
cut ipsi uocem meam non audistis: ita et ego uestros non exaudiam
gemitus. Mihi enim non ministrastis: neq; paupis me esurientē:
sitientemq; non potastis: peregrinum q; non colligistis: neq; infirmū
uistastis: neq; ad me in carcerem uenistis. Non audistis euangelia
mea: neq; ego uestras audiam preces. Illic diebus singulis per sanc-
tos prophetas meos ad uos clamabam: uosq; audientes irridebatis.
Et nunc uobis dico: non noui uos. Alterius domini fuistis oparij ac
ministri: diaboli scilicet. Idcirco discedite a me oparij iniquitatis. Et
tunc ibunt isti in supplicium eternum: iusti uero in uitam eternā.
Beatus aut & uere beatissimus qui beatam illam & desiderabilem
uocem audire merebitur: quam ipsi ut audire mereantur quiq; le-
gimus et qui audimus gratia christi amen. Interrogatio. In unum
omnes supplicium abibunt: an varij cruciatus sunt. R. Responsio.
Varia sunt tormentorum loca: sicut in euangelio audiuiimus.
Sunt enim tenebre exteriores: haud dubium quin & alie interiores
sint. gehenna ignis locus alius: stridori dentium proprius locus est:
uermis item immortalis alio in loco est. Stagnum ignis locus est pro-
prius: suusq; utidem loco ignis inextinguibilis est. Inferi atq; perditio
suis terminis constant: & interiora terre alius locus. Infernum quo
mittuntur peccatores: & inferni profundum atrocior locus. Inter
hec suppliciorum loca distribuuntur infelicissimi: unusquisq; p
peccatorum suorum modo: siue mitius siue uehementius: sicut
scriptum est: quoniam spinis peccatorum suoz unusquisq; stringi-
tur. hoc aut est & id quod dicitur: vapulabit multis & paucis. Si

Sermo

cut autem sunt peccatorum differentie: ita sunt et cruciatuum varietates. Dic inquit nobis precamur que sit cruciatuum differentia. Et ille. Aliter inquit cruciatur adulter: aliter fornicator: aliter homicida: aliter fur: aliter ebriosus: aliter mendax: & aliter perversus. Qui autem odit fratrem suum cum venefico et homicida iudicatur. Qui heresibus inquinatur: auditori sunt: tollatur impius ne videat gloriam domini. Qui autem contra se invicem inimicitias servant: si sic ex terra migraverint: inexorabilem sententiam in die iudicii excipiet: & ueluti exosi deo mittentur in tenebras exteriores: ut potest qui contempserunt leve illud mandatum domini dicentis. Diligite invicem & remittite usque septuagies septies. Omnis uero qui peccasse se meminit securus & absque sollicitudine esse non debet: neque rursum desperare. Aduocatum enim habemus apud patrem Iesum Christum. Idcirco et ipse est propitiatio pro peccatis nostris: non negligentium: neque iacentium atque stertentium: non carponas ingredientium: neque delictis ac risui vacantium: sed lugentium atque penitentium: et ad eius die noctisque clamantium. huiusmodi sancta a paradiso consolabuntur. Ceterum qui peccauit oblitusque peccatorum suorum ita migravit a corpore: super hunc ira descendet: quam indicauit manasses: cum diceret. Intolerabilis est domine ira cominationis tue super peccatores. Ve fornicatori: ue adultero: ue ebrioso atque maledico. ue his qui ad sonitum tympani et cytharę et tibie uinum bibunt: opa autem domini non attendunt: neque uerborum eius meminerunt. ue his qui scripturas sacras contumeliosis afficiunt. ue his qui amittunt penitentie tempus: illud iocis risibusque impendentes. Querunt enim tempus quod male consumpserunt et non inueniunt. ue his qui aleis ludunt: quoniam seipsum a corpore et sanguine christi dei nostri alienos reddunt: quod admodum et spiritus sanctus per sanctos apostolos hortatur. ue his qui ueneficos ac uates aduocant atque in spiritu erroris interrogant intendentes doctrinę demoniorum. cum ipsi enim in futuro seculo condemnabuntur. ue his qui scribunt iniustitiam. ue his qui curiosa secernuntur magis atque infantium cedes: et his similia. ue his qui mercede mercenarium priuant: quia is qui mercedem tollit sic est ut qui effundit sanguinem. ue iniustis iudicantibus: qui iustificat impium pro muneribus: sicut ut hominibus placeant: et iusti ius tollunt. ue his qui fidem sanctam heresibus polluant: hereticisque consentiunt. ue insanabili morbo laborantibus: inuidia scilicet et celo ac liuore. ue his qui aliena diripiunt. ue thesaurizantes super terram neque misericordes. Et quid multa dico: & non potius summam perstringo omnia. ue omnibus qui ad sinistram stantur in hora illa terribili: quoniam obtenebrabuntur & tremunt: & amaras lacrimas

nota duas in
petris ex dano

fundent: dent

fundent: dentesq; collident cum audierint dolendam illam mestissi-
mamq; sententiam. discedite a me maledicti in ignem eternum. Alij
uocem illam tristissimam audient. Conuertantur peccatores in infernum.
Alij audient: inuidi scilicet. Tolle quod tuum est et uade. Graue quip-
pe est quod dicit uade. Quoniam queso. Non dubium quin eo quo ibunt
qui audient. Ite a me maledicti in ignem eternum. Alij audient. Amen
dico uobis nescio uos. discedite a me iniquitatis oparij. Alij rursus. liga-
tis eorum manibus & pedibus mittite in tenebras exteriores. Alij sicuti
cicania colligabuntur exurendi in camino ignis. Sicut aut multi sa-
lutis modi sunt: ita et multe mansiones in regno celorum. Et sicut plu-
rima sunt peccatorum ac delictorum genera: ita et plurimi cruciatuum
modi. Quicumq; lacrimas compunctionis habetis. flete mecum queso.
Ego enim fratres mei dilectissimi memoratus sum tristis illius et miseran-
de separationis: nec ferre possum: cum iam auferuntur atq; expelluntur
a facie iudicis ingenti cum iracundia: traduntq; penalibus locis & acer-
bissimis penis. Ad hec fideles qui aderant dixerunt. Recamur te famule
christi: ut perfecti instruas nos et certiores reddas: quoniam modo miseri
ad cruciatum transcunt. Et ille rursus lacrimans ait. O fratres mei dile-
ctissimi q; tristem & dolendam narrationem audire oratis. Hei mihi fra-
tres quis narrare presumet: aut quis sustinebit audire que damnati
patiuntur? Quenam autem erit cordis tanta duritia que hec audiens no-
continuo soluiatur in lacrimas? At nunc quibus adsunt lacrimae uenite
audiamus quid nos moneat: plangamusq; amariter: neq; nrām sa-
lutem negligamus. Iam quippe peruenit in nos dies illa horrenda atq;
formidabilis infelicissime illius separationis. Tunc enim segregantur ab
inuicem: iterq; conficiunt omni spe reuersionis destitutum. Quis adeo la-
pideo corde sit: qui iam hic diem illam non amarissime flet? Tunc separa-
tur episcopi a coepiscopis: diaconi a condiaconis: subdiaconi q; atq; lectores
a socijs suis. Tunc separabuntur hi qui aliquando reges fuerunt: plorabunt
q; uelut infantes: atq; ut mancipia pellentur. Tunc ingemiscunt princi-
pes et diuites & immisericordes: pergent q; nudi atq; desolati huc illucq;
intuentes. Angustiabuntur querentes adiutorium: & nullus erit adiu-
tor. Neq; enim diuitie hora illa parebunt: neq; assentatores adfuerint: q;
illorum latra stupare solebant. Et quia miseri non sunt: nullam inueni-
ent misericordiam. Neq; enim illam ante se premiserunt: ut illic reperire
possint. Sicut etiam propheta ait. Dormierunt somnum suum et nihil
inuenerunt. Tunc separantur & monachi qui in negligentia uixerunt:
qui mundi desiderio deuincti sunt et mundana senserunt: neq; cor ad su-
perna transtulerunt. Tunc separantur a parentibus filij a fratribus fratres
amici ab amicis & a propinquis propinqui. Tunc dissepantur et infelices

muliercule que uiris fidem non seruauerunt: connubijq; maculaue-
 runt thorum. Tunc item segregantur qui corpore quidem uirginitate
 obseruauerunt: sed moribus inclementes immitesq; pstruerunt. Iudi-
 cium enim absq; misericordia erit his qui non fecerunt misericordiam.
 Sed omitam multa dicere: quia continet me timor ac tremor ista nar-
 rantem. Vt autem breuiter dixerim: tunc iam impelluntur miseri
 ab angelis terribilibus acti cæsi atq; flagellati: perguntq; mugientes
 ac stridentes dentib; crebriusq; post trigum aspicientes: si quo pacto iu-
 stos & illud gaudium: unde ipsi separati sunt intueri queant. Vident aut
 lucem illam ineffabilem. Aspiciunt amenitates paradisi: uident ma-
 gna illa & p̄clara munera que perceperunt a rege glorie qui legitimi-
 me certarunt. Intuentur notos dudum ac familiares suos eternis il-
 lis gaudijs fruente. que ipsi percipere non meruerunt: & lamentan-
 tur ingemiscuntq; grauiter. Deinde paulatim sequestrantur a san-
 ctis omnib; & notis suis: atq; a deo ipso absconduntur: ita ut iā retro
 aspicere non possint: neq; intueri gaudium illud immensum: & me-
 racissimam lucem: cum iam loco illi meroris ac doloris appinquaue-
 rint: ubi repositi sunt illis eterni cruciatus. Illic aut rursus disseminā-
 tur atq; disperguntur: dirimunturq; ab inuicem miseri: varijsq; de-
 putantur cruciatibus: quisq; scilicet iuxta opum suorum merita. Tunc
 intuentes se penitus esse derelictos: omnemq; sibi salutis spem ademptā:
 ut eis iam nullus operis ferre possit: aut pro illis orare. Id quippe exigit
 iustum dei intemeratumq; iudicium: tunc inter amarissimas la-
 crimas dantes mugitus & gemitus dicunt. O quomō tempus nr̄um
 in negligentia perdidimus. O quō seduxit nos vanitas seculi. O quō
 illusi sumus: qui scripturas diuinas audientes irridebamus. Cur alijs an-
 te oculos nr̄os certantibus ipsi salutare certamen detractauimus: di-
 uinasq; scripturas recitari audientes risimus: & qui illas recitabant
 maledictis lacessiuimus. Illic nobis per illas lras deus loquebatur: & n̄
 aduertebamus. Hunc aut hic exclamamus ad eum: & ille faciem suā
 auertit a nobis. Quid nobis totus profuit mundus: vbi nam est pater
 qui genuit: vbi que peperit mater: vbi filij: vbi amici: vbi diuitie: u-
 bi possessiones: vbi thesauri inexhausti: vbi tumultus illi glorie: vbi prā-
 dia: vbi longus & intempestiuus cursus: vbi reges & principes atq; po-
 tentes: Quomodo nihil huiusmodi modo habemus infelices: neq; nos
 ipsos iuuare possumus. Insup a deo & a sanctis eius prorsus derelicti su-
 mus. Quid igitur facimus quando iam tempus penitentie non est:
 Nihil iam ualet deprecatio: nil prosunt lacrimę: neq; iam adsunt qui
 oleum uendant pauperes & inopes. Est enim soluta celebritas. Quan-
 do tempus ac uires habebamus: & uenditores olei clamabant: emite:

obturatis auribus emere noluiimus. Modo querimus: nec inuenimus. Iam nulla superest nobis redemptio peccatoribus: non iam consequimur misericordiam. Neque enim meremur. Iustum profecto est iudicium dei. Non iam uidebimus leta illa sanctorum agmina: non iam lucem uerā intuebimur: pupilli ac defuncti ab omnibus effecti sumus. Et ultra quid dicamus? Tunc exclamantes cum gemitibus & amarissimis lacrimis: & uoce miserabili inuocabunt ac dicent. Saluete omnes sancti & iusti. Saluete apostoli prophetę ac martyres. Saluete patriarcharum cetus. Saluete monachorum agmen. Saluete tu domina dei genitrix uirgo. Tu quidem multum laborasti pro nobis deprecans: ut conuersi salui essemus: uerum nos penitere saluarique noluiimus: sed penitentię tempus in negligentia uiuendo perdidimus. Saluete tu precursor iohannes. & tu enim excelsa uoce predicasti dicens: Penitentiam agite: sed nos audire renuimus. Saluete preciosa crux atque uiuifica. Saluete celorum regnum. Saluete superna ierusalem primitiuorum mater. Saluete uoluptatis paradisi. Saluete patres ac matres. Saluete amici & propinqui. Saluete omnes a quibus discreti & separati sumus. Non enim aliquem ex uobis ultra intuebimur. Namque ad supplicia tendimus finem non habentia: neque ullam requiem. Tunc iam perget unusquisque in preparatum supplicij locum: quem sibi met preparauit penitere nolens: atque ex illa necessitate liberati ubi uermis eorum non moritur: neque ignis exstinguitur. Ecce audistis fratres mei amatores christi tristem illam mestamque sententiam. Audistis quid patiuntur negligentes. Audistis de die illo & hora terribili. En impleui postulationem uestram & morem gessi uestro desiderio. En audistis quod solliciti mala cauere debeatis. Ecce audistis quid lucentur negligentes ac desides & penitentiam agere nolentes. Audistis quomodo illi iridentur qui dei mandata iriserunt. Audistis ut multos fallat atque decipiat ad animarum perniciem seculum neque. Audistis quomodo illuduntur diuinarum scripturarum illusores. Nullus obterret corde fratres mei benedicti: nec dicat quispiam uerba tantum esse simplicia que de iudicio extremo dicuntur: sed omnes diligenter ac plenissime credamus christo predicanti esse mortuorum resurrectionem & iudicium ac retributionem bonis & malis pro meritis paratam: secundum diuinas & sacras litteras. Et spreto atque contempto temporalibus omnibus sola de reddenda illi ratione cogitemus: & que defensionis nostre expediunt sollicita intentione tractemus: cum assistemus terribili supremi iudicis solio: diemque illam horrendam et expauescendam horam uoluamus animo iugiter. Hęc enim hora illa est nimium ingemiscenda plena doloribus: que totum discunt seculi. De hora ista formidabili prophetę omnes et apostoli predicauerunt. De die ista scriptura diuina a finibus ad fines orbis terrarum in ecclē

Sermo.

super et locis omnibus clamat. testatur atque admonet dicens. Videte ne quis in hora illa confundatur. De hac hora dicebat propheta dauid. quoniam tu reddes unicuique secundum opera sua. De hac hora uociferatur apostolus dicens. Videte quomodo ambuletis. Terribile est enim incidere in manus dei uiuentis. De hac dicebat dominus christus. Contendite intrare per angustam portam. Videte. uigilate et orate. ut sitis parati. quia nescitis diem neque horam in qua dominus ueniet. Omnes igitur ut predicti deo pleni ac deserti patres cum dolore cordis exclamant prenuuntiantes diuini necessitatem. De hac dicebat propheta isaias. Ecce dominus ueniet disperdere terram. & perdere peccatores ex ea. Et idem rursus propheta ait. Ecce dominus ueniet et merces eius cum illo. et opus eius manifestabitur. Alius item propheta clamat dicens. Ecce dominus ueniet et quis sustinebit diem ingressi eius. aut quis stabit ad uidendum eum. Item alius exclamat dicens. Domine audiui. auditum tuum & timui. et ingressus est tremor in ossa mea. Propheta rursus alius clamat quasi ex persona domini dogmata statuens. In die ultionis reddam ultionem hostibus meis. & his qui oderunt me retribuam. & non est qui erat de manibus meis. Dauid iterum qui pater dei appellari meruit dicit. Deus manifeste ueniet. deus noster & non silebit. Ignis in conspectu eius ardebit. & in circuitu eius tempestas valida. De hac iterum paulus loquitur dicens. In die qua iudicauit deus occulta hominum secundum euangelium meum. Clamat & petrus summus apostolorum dicens. Dies domini sicut fur in nocte ita ueniet. in qua celi soluentur igne. & elementa combusta liquefcent. Et quid ego de prophetis et apostolis dicam. Ipse rursus omnis dominus dixit. Videte ne grauentur corda uestra in crapula & ebrietate & curis secularibus. & repente superueniat in uos dies illa. Quasi muscipula etenim superueniet omnibus habitantibus super faciem uniuersae terre. Hanc horam alto corde repententes sancti omnes omnia mundi iocunda reliquerunt. opes delicias parentes liberos fratres propinquos & amicos. sumptusque omnibus ad desertum fugerunt. et in montibus & speluncis & cauernis terre sedes habuerunt. egentes angustati afflicti. ne in illa hora confundantur. Non modo autem uiri. sed etiam femine pergentes arctam & angustam uiam regnum caeleste rapuerunt. In christo enim iesu non est masculus & femina. sed unusquisque propriam mercedem recipiet secundum suum laborem. Sicut scriptum est Beati perfecti. beati qui bonis operibus student. beati qui lugent. beati qui uigilant in orationibus. beati qui elemosinis inuigilant. beati qui diebus singulis suam salutem omnino aduersu operantur. beati qui ad ianuam christi longanimiter pulsant. beatus homo qui attendit sibi ipsi. neque facta aliena curiosè rimatur. beatus homo qui peccatorum suorum sarcinam dissipat dum tempus penientie est. beatus qui emit oleum antequam soluiatur ista celebritas. beatus ser-

tenentis

uius ille quem cum uenerit dominus: inuenit sic facientem. Beati sumus et nos fratres: nisi pulsando fatiscimus: prorsus namque apertur nobis. Verax est enim ille qui dixit. pulsate et apertur uobis: querite & inuenietis: petite et dabitur uobis. Confugiamus ad eum: procidamus illi in penitentia dicentes. qui creasti nos: ne perdas nos. Ipse enim ait. Convertimini ad me et conuertar ad uos. Et rursus. Eum qui uenit ad me non eijciam foras. Ipse nempe deus noster est. ipse fecit nos: cum non essemus. Idcirco fratres mei dilectissimi uigilate: quia a qua hora non putatis dominus ueniet. propterea contendite intrare per angustam portam: que ducit ad uitam eternam. Per hanc ergo fratres incedamus uiam: ut uitam eternam consequamur. In christo iesu domino nostro: quem decet omnis gloria honor & imperium: cum patre sine principio & cum sancto & uiuifico spiritu. nunc et semper et in secula seculorum amen.

Explicit sermo primus sancti Eusebii de penitentia & de hora notissima et iudicii die & retributione. Incipit sermo secundus eiusdem de iudicio et resurrectione & caritate et compunctione.

Venite fratres mei omnes. Audite consilium peccatoris & minimi omnium eusebii. Iam enim peruenit in nos o amantissimi fratres dies horribilis et expauescenda et magna. Et tamen nos dilectissimi attollimur: intelligere uolentes quod sit hoc breuissimum tempus: idque melioribus rebus occupare negligimus: et omni studio decum nobis proprium facere. Ecce enim dies: menses anni: ut umbra ut somnium transeunt: celeriterque ueniat magnus & pauendus domini aduentus. Profecto enim terribilis peccatoribus dies ille imminet: & his qui uoluntatem domini opere exerce noluerunt: ut salui fierent. Quiesco itaque carissimi fratres uenite: abijciamus a nobis curam secularium rerum: et mens nostra uulla ratione obligetur in terra. Cuncta quippe pertranseunt: euanescent omnia ac defluunt. Nihil nobis in illa hora prodesse poterit: nisi bona opera. Tunc enim unusquisque secum portabit actus suos ac locutiones ante tremendi iudicis tribunal. Contremiscet enim cor et expauescet: Soluentur renes cum fiet illic manifestatio operum cogitationum locutionumque discussio. Magnus tunc metus erit fratres mei: tremor ingens omni animi. Quis oro non timeat: quis non contremiscat lamenteaturque ac defleat: cum illa etiam manifestanda sint: que in occulto nullo hominum teste patrauimus? Intelligite fratres ista que uobis exempli gratia uero affectu deuinctus enuntio. Fructifere arbores ex intimis suis cum tempus festum fuerit fructus ac folia profert. Non extrinsecus unquam arbores induuntur decorem suum: sed ex se intrinsecus ex precepto dei singule produciunt naturaliter fructum: Ita et in die illa formidabili present

singuli hominum corpora que gesserunt omnia & bona & mala: &
 portabit unusquisque ante horrendum tribunal christi actus suos ut
 luit fructus: locutionesque ueluti folia. Ferunt iusti fructum bonum
 ac iocundum: sancti item preclarum ac uirentem preferunt. Porta-
 bunt martyres tormentorum ac uerberum indicia in signe toleran-
 tie. Monachi spiritalem exercitationem/continentiam/uigilias/o-
 rationesque perpetuas ferunt. Porro peccatores homines prophani atque im-
 pii secum illuc deferent fructum turpem ac putridum/ plenum con-
 fusionis gemituumque ac singultuum: uermem immortalem in igne
 extinguibili. Terribile nimis est fratres iudicium illud: ubi sine te-
 stibus patebunt omnia: actus uerba/cogitationes & intentiones cor-
 dis. Quando aderunt mille milia & milies millena milia angelorum/
 archangelorum/cherubin/&seraphin/iustorum atque sanctorum/prophetarum
 & apostolorum. Quid igitur negligimus fratres mei dilectissimi. Tem-
 pus ecce iam uenit/appropinquauit dies: cum occulta nostra omnia
 tremendus iudex in lucem adducet. Si sciremus fratres quenam
 sint reposita nobis die noctisque sine intermissione lugeremus: precan-
 tes clementiam domini: ut nos eximeret a confusione illa semper
 nisque tenebris. Obstruetur enim peccatoris os ante tribunal illud hor-
 rendum. Contremiscent quippe creatura omnis: ipsi quoque sanctorum
 angelorum ordines a maiestate gloriæ aduentus ipsius. Quid igitur
 dicturi illis sumus in die iudicii: si modo indultum nobis tempus
 negligenter amittimus. Ipse quippe longanimis est: nosque omnes
 quantum in se est attrahit in regnum suum. Sed ratio nobis de ne-
 gligentia breuissimi istius temporis ponenda erit: ipseque dicturus
 est nobis. Propter uos incarnatus sum: propter uos manifestus in terra
 ambulauit: propter uos flagellatus es: propter uos expalmat: propter uos crucifi-
 xus: propter uos ligno affixus: acerque potatus sum: ut uos sanctos ac
 celibes facerem. Regnum meum donauit uobis. Vos omnes ad me
 ipsum inuitauit: patrique obtuli. Vobis sanctum spiritum misi. Quid
 plus his omnibus facere potui & non feci: ut uos salui essetis. Solam
 uoluntatem uestram cogere nolo: ne uobis salus ex necessitate proueniat.
 Dicite modo peccatores & natura mortales: quidnam uos propter me do-
 minum precessi estis: qui propter uos passus sum. Ecce ergo regni & uitæ pre-
 parata sunt: requies & gaudium in sempiterno lumine. Contra para-
 tus est æternus cruciatus in exterioribus tenebris. Quo quisque uult ex
 se ipso vadat arbitrio suo. Venite in id ipsum adoremus eum: ploremus
 omnes coram domino qui fecit nos dicentes. O domine hec omnia
 propter nos ut deus passus es: nos autem peccatores beneficia tua semper irrita
 facimus. Tu domine sine principio deus: natura incomprehensibilis

impassibilis: nullius rei indigens: gratuito dignatus es per passionem
 crucis peccatores saluos facere: qui te non agnoscebant: donans eis il-
 luminationem scientie. Quid ergo retribuet tibi peccatorum genus deo
 incomprehensibili: benignissimo: misericordissimo: qui non natura
 sed proposito male uoluntatis impij erant. Prius ergo q̄ salutem assequi-
 retur: impium erat omne genus nostrum: & post hec rursus uolunta-
 te nostra peccatores fuimus. Tu aut̄ domine semper idem es: miseri-
 cors terribilis & gloriosus: seculorum opifex: portasq; ab initio impro-
 bitatem nostram: pp̄ multas miserationes tuas: quas late in nos in-
 effudisti filios hominum. Deuictus es domine caritate tua: san-
 ctisq; miserationibus: ut pro totius orbis salute crucem sponte subi-
 res. Hoc ego ut dicere ante oculos tue maiestatis auderem: tua me gra-
 tia docuit. Nam nisi uictus esses tuis miserationibus christe: te ipsum
 pro peccatoribus sacrificium & oblationem profecto non dedisses. Im-
 pleta est domine serui tui mens dulcedine & gratia & caritate tua.
 Dulcescat semper: semperq; illustratur: & assidue roboratur. Sicq; ta-
 men semper te irritat: ac se ipsum in amaritudinem commutat. dulce-
 dinem domini sui unigeniti filij semper habere non sustinens. O
 splendor patris lucem habitans inaccessibilem: lux incomprehensi-
 bilis: que gratia tua illuminasti orbem terre: illumina obscuratum in
 me oculum. Latet enim in me obtenebratus oculus: illustra illum q̄so
 iugiter gratia & miserationibus tuis: ne a corruptore obscuretur. Similiter
 enim est dñe infirma mens nostra ligno nuper plantato: quod semper a-
 re flauis leni & aque irriguo indiget: ita & infirmus animus noster opo-
 habet iugiter a gratia tua roborari atq; illustrari. Sermo tuus domine
 aperuit oculos: quos natura negauerat. Grande miraculum domine i-
 siloa contigit: cum cecus receptis corporeis oculis: intrinsecus quoq; pa-
 tefactus mentis oculis melius illuminatus est: ut iam sine timore pre-
 dicaret medicum suum: deum ac saluatorem esse. Illumina & cordis
 nr̄i oculos: ut diligamus te domine: & uoluntates tuas cum tempore
 desiderabiliter implere satagamus. Quoniam uero siloa longissime
 nobis abest: ecce calix uenerandi & sacri sanguinis tui: uita plenus & lu-
 mine. hoc nobis calice intelligentiam illustrationemq; largire: ut ad
 illum cum fide & deuotione ac sanctificatione accedamus: sitq; nobis
 ad peccatorum remissionem & non ad condemnationem in die iu-
 dicij. Nam qui indigne accedit ad sacrosancta mysteria damnat ani-
 mam suam: dum non seipsum prius studiose purificat: suscepturq;
 in suo thalamo regem. Anima nra sponsa sancta est immortalis. }
 sponsi: nuptie diuina sacramenta sunt: per que sancta anima iungi-
 tur sponso: dum digna mentis deuotione sumuntur. Attende ergo tibi

ipsi: ut thalamum tuum integrum semper ab omni labe immacula-
 tumque custodias. & regem christum celestem sponsum excipere tota
 intentione desideras: ut in die aduentus sui mansionem apud te faci-
 at cum patre suo & coram sanctis angelis atque archangelis sit tibi laus:
 & paradysum cum gloria et gaudio ingenti ingrediaris. Quid enim
 abs te requirit deus? o homo preter salutem tuam. Ceterum tu si negli-
 gas & saluari nolis: rectasque dei sententias non pergas: & eius mandat
 seruare contemnas: tu te interficis: ac te met ipsum celesti thalamo ex-
 cludis. Deus sanctus solus absque peccato: impassibilis: nullius generis: uni-
 genito suo non peperit pro te: et tu infelix tui ipsius non misereris. Eui-
 gula igitur paulisper e somno: aperi os tuum: deprecare illum: abijce abs te
 peccatorum sarcinam: miserece tui met: ora iugiter: lacrimas indeficie-
 ter effunde: fuge segnitiam: excrare torporem: nequitiam odi: mansue-
 tudinem dilige: desideras continentiam: exercere ad quietem: assuece
 silentio: meditare psalmodiam. Studiose dum tempus est frater bonis
 te actibus occupa. Dilige deum ex tota anima: sicut ille dilexit te. Esto
 templum dei: inhabitetque in te altissimus deus. Anima enim que in
 se ipsa habet deum dei templum est sanctum atque reuerendum: diui-
 naque mysteria in ea ministrantur: eamque sancti angeli semper obumbra-
 re festinant. Nam si dominus sedem habeat in anima: eam idcirco
 sancti angeli omni studio honorant: quoniam templum est illorum do-
 mini et regis. Beatus qui te ex tota anima dilexit dominus: mundumque &
 que sunt in ipso omnia pro te odit: ut te solum habeat dominum: pēla-
 tam margaritam: thesaurum uite: teque auidissime fruatur. Qui sic
 diligit dominum sincere atque integre: illius in terra animus non est:
 sed in celis semper: et quem dilexit inherens iugiter: quem tota concu-
 pit anima: tota mente sitiuit. Indeque illustratur ineffabili luce. Al-
 linc dulcedine caritatis dei saturatur: gaudioque profunditur et suavi-
 tate caritatis. Est enim reuera plenissima bonisque celestibus referta
 caritas dei: beatusque est qui illa gustata satiari nequit. Sed quis de il-
 la digne loqui poterit? Paulus apostolus qui hanc degustauerat: et ex
 illa saginatus erat: clamat et dicit. Neque supra sublimitas: neque infra
 profunditas: neque uita ipsa: neque futura mors: neque angeli omnes: ne-
 que principatus: neque potestates: neque creatura alia: si omnes in unum
 coeant: separare poterint a caritate dei animam: que felicissimo dul-
 cedinis ipsius gustu saginata est. Immortalis ignis est caritas dei: mi-
 rabiliterque in anima que ipsius desiderio tangitur opatur: limpidissi-
 mos illius efficit sensus. Eleuatur a terra oditque terrena: ut ipsum so-
 lum quem toto affectu dilexit solum contempletur. Documento no-
 bis sunt martyres sancti: qui pcepto illius gustu atque ea saluati fortis-

Charitas m. m. m. m.

sime cuncta tolerarunt. Lene ac molle uinculum est caritas dei: nec illam valet anceps gladius scindere. Concidebant enim tyranni martyrum membra: sed flagrantem in eis caritatem nulla ratioe conscindere poterant. O preclarum ac dulce uinculum diuine caritatis: sublime atq; mirabile: & quod nec scindi queat neq; dissolui. Hanc in sanctis neq; ferrum rupit: nec ignis exsoluit. Concidebantur frustratum membra: sed caritas inuiolabilis durans non poterat rumpi. Ardebant membra: nec tamen tam forte uinculum soluebatur. Submergebantur sanctorum corpora: uerum caritas in ipsis mergi non norat. Vinciebantur iustorum membra: ceterum in illis caritas penitus uinciri non poterat. Quis ergo non miretur tenerum istud ac lene caritatis uinculum: quod nunq; scinditur: neq; iterum soluit. Si quis integre sinceroq; affectu diligit deum: huiusmodi caritate beatus est. Hanc enim dilectionis gratiam dedit dn̄s ecclesie sue: ut ipsa caritate semper ornatur. Hec enim sancta caritas: dei pignus in anima est. Caritas in anima sancta columna et firmentum est. Hec item caritas unigenitum filium e sinu patris deduxit ad nos. Per ipsam caritatem uisus est inuisibilis. per caritatem paradisi claustra patuerunt. per ipsam ligatus est fortis. per ipsam caritatem anima immortalis sponsi efficitur sponsa: ut eius in ipsa anima speciem ueluti p speculum cernere libeat. Hac inductus caritate passus est impassibilis sponsus. Extra caritatem huiusmodi si fuerit anima: celesti domino grata & placita esse non potest. Verum ipsius arbitrij libertatem deus cogere nequaquam uult. Quocirca permisit illam arbitrio suo pro ut placitum sibi fuerit conuersari. Quis igitur possit quis ue sufficiat laudare & glorificare deum ac saluatorem nostrum pro tanto & tam egregio munere: quod sola dignationis sue gratia in meritis contulit. Gloria et diuinus honor sit ipsius bonae uoluntati. Audite fratres fidele consilium meae paruitatis: studeamus q; dum tempus habemus caste semper ac decodigne coram illo conuersari: ut spiritus sanctus in nobis inhabitet: habundetq; in nobis caritas dei: ut ipsius uoluntatem iugiter perficiamus. Nulla igitur fratres preter hanc nos occupet cura: quo pacto scilicet anima nostra inueniatur in lumine. Nullis oro hanc uinculis compediamus terrenarum rerum: nullis curis opum ac possessionum deprimas. Ceterum uigilijs & orationibus ieiunijsq; & lacrimis ornare eam satagamus: ut aliquantulum fiducie inueniat anima coram tribunali seuerissimi iudicis: cum adstabunt omnes anime cum metu ac pauore: quando fiet illic discretio et separatio electorum a peccatoribus. Cum adsint oues a dextris & a sinistris hedi. Certissime tenere fratres mei: quoniam ppe est aduentus domini: ut reddat unicuiq;

secundum opus suum: & sanctos quidem & electos suos accumbe-
 re faciat in sempiterno lumine: peccatores autem & qui illum ir-
 ritauerunt eternis cruciatibus tradat. Beatus homo qui in hora
 illa fiduciam inueniet: audietque beatissimam uocem illam dicentem.
 Venite benedicti patris mei: possidete omnes regnum meum. Tunc se-
 ipsum quisque cernet in lumine atque gloria inextimabili uidebit ami-
 cum. Admiransque secum ita reputabit. Putas ipse ego sum? & unde
 hoc mihi: quibus ut meis meritis contigit? Tunc procedent angeli cum
 gaudio ingenti: sanctosque laudabunt et beatos predicabunt: enarran-
 tes singulorum conuersionem: exercitationem: continentiam: uigili-
 as: orationes: uoluntariam paupertatem: perfectam omnium rerum nu-
 ditatem: tolerantiam in siti: patientiam in fame: persequerantiam
 in orationibus: gaudium in nuditate: perfecte in christo caritatis cau-
 sa suscepta. Hec omnia cum ineffabili gaudio de iustis predicabunt.
 Respondebunt ad hec iusti dicentes. Nullum prorsus toto uite nostre
 tempore uirtutis inditum dedimus: nullumque in nobis recte factum
 penitus inuentum. Rursus autem illos admonebunt sancti angeli:
 locum ac tempus denotantes: admirationeque illorum prorumpent
 in laudes dei: dantes illi gloriam: quod in celis uideant sanctorum
 corpora fulgentia ad instar clarissimi luminis: que se super terram spo-
 te abiecerunt. Inuenerunt enim in agro thesaurum absconditum:
 ueridicisque omnibus que habebant in terra illum sibi uindicarunt.
 Ac per tolerantiam in se ipsis occultarunt preciosam margaritam &
 immaculatam uestem. Modicus est fratres exercitationis labor: et
 magna illius consolatio. Paruus est et ad modicum temporis continen-
 tię horror: & in secula seculorum erit in paradiso uoluptatis requies
 ipsius. Si quis sibi conscius est se peccasse deo: & intentione laxata: pro-
 positoque rigidioris sponte degressus: ploret indefinenter: ut per lacrimas
 diuinam cordi suo conciliet gratiam. Compunctionem sibi uindictę
 corpusque omne lacrimis & singultibus lauet. Grandis est lacrimarum
 uirtus fratres. Multum apud deum lacrimę possunt: quando quis
 priam orans speculatur deum: cordi illius deus iugiter presidet. Volo
 dilectissimi enarrare uobis quanta sit lacrimarum uis. Anna perfusa
 lacrimis samuelem prophetam a deo accipere meruit. Quanta in
 illius corde sublimitas: quantaque gloria. Porro peccatrix mulier in
 domo symonis flens: & sanctos pedes lacrimis rigans: accepit a deo
 remissionem peccatorum omnium. Compunctio fratres anime me-
 dicina est. Compunctio dilectissimi scelerum diluit sordes: remissio-
 nemque culparum nobis iugiter exhibet. Compunctio carissimi iesu
 unigeniti dei quando ipsius flagramus desiderio inhabitare fa-

vis lacrimarum

cut in nobis. Compunctio fratres ad se ipsam attrahit spiritum sanctum. Certe estote fratres mei: quia nihil in terra dulcius est gaudio quod ex compunctione prouenit. Putas habetis fratres experimenta lacrimarum. Num aliquis ex uobis illustratus est gaudio illo lacrimarum: que secundum deum sunt. Si quis uestrum lacrimarum dulcedinem expertus est: cum oraret ex intimo affectu cordis: is profectus eleuatus a terra orationis illius tempore: extra corpus prorsus effectus est. Et quid extra corpus dico. Extra mundum omnem eleuatur: neque iam huiusmodi in terris est. Cum deo loquitur: illustratur a christo: sanctificatur a spiritu. Grande miraculum fratres: homo terrenus ac luctus sancte ac munde orationis sue tempore cum deo loquitur. Lacrimae que secundum deum sunt: animam ab omni semper peccatorum labe purificant: eamque iugiter a peccatis emundant. Compunctionis lacrimae dei semper confidentiam praestant. Non preualent cogitationes sordide illi unquam anime appropinquare: que compunctionis meruit gratiam. Beatus qui secundum deum semper & ubique compungitur. Quid oro hac dulcedine celsius. Quid tanta puritate sublimius. Quid suauissime ac beatissime compunctioni conferri poterit. Speculatur deum ipsum anima tam felici durata munere: atque ad eum confidenter accedit. Anima que deum ueraciter desiderat: fideliter in oratione sua illum semper intuetur. Illum die noctique perpetua meditatione complectitur. Thesaurus est inuiolabilis sacra compunctio: gaudioque ineffabili trepidat anima que compunctione letatur. Compunctio uero non momentaneam dico: neque diuinius: sed que die ac nocte animam implet. Compunctio fratres in anima est ueluti purissimus fons: rigans anime fructiferas arbores. Eas uero arbores uirtutes ac recte facta intellige: quibus adhibetur semper lacrimarum atque orationum salubris irrigatio. Huiusmodi nobiles atque fructiferas uirtutesque arbores in anima tua iugiter plantare contende. Riga illas lacrimis orans. Arbores que orationibus lacrimisque irrigantur: fructus amenissimos ac putiles ferunt. Neque folijs tuis pulchritudo & utilitas o anima decuit. Riga frater indefinenter arbores tuas. Lacrimas profunde dum oras: ut irrigat succrescant: fructusque uberes in die ferant. Noli esse remissus: neque teporem peccatoris imitris: qui dicit semper & nunquam facit. Huius torpet intentio: laxaturque propositum: quia puritate orationis & gratia compunctionis caret. Qui se semper agnoscit peccatorem: futurumque iudicium iugiter trepidat. Quippe excusatione omni destituitur: nihilque pro negligentiae suae purgatione quod asserat habet. Precor itaque uos sancti fratres mei: qui timetis deum & que illi placita sunt ope impletis: preces illi pro me misero & peccatore porrigite: ut ueniat super me sancta ipsius gratia per orationum uestrarum suffragia: salueturque

anima mea in hora illa terribili et metuenda. cum uenerit christus reddere cuiusque secundum actus suos. Gloria unigenito deo immortalis sancto et immaculato. glorioso atque terribili. benigno atque misericordi. per linguam nostram per gratiam suam mouere dignatus est. ut modularetur uerba iudicii caritatis & sancte compunctionis in edificationem animarum & illustrationem cordium mentiumque utilitatem. ut omnis anima que ista modulatur repleta dulcedine trahatur in eternam uitam. Amen.

Sermo secundus sancti ephrem explicat. Incipit sermo tertius eiusdem de iudicio et resurrectione felicitate.

Venite omnes fratres mei. audite me pusillum ephrem. mentemque nostram iudicem iudicem constituamus. ut corda nostra diligentius discutientes agnoscamus. an quemadmodum diuinitus inspirate scripture precipiunt ita ambulamus. Non ergo irruemus spiritum sanctum quo signati sumus. Ac si quidem aliquis bonorum sibi opum conscius est. studeat incrementa gratie promereri. quam accepit per humilitatem ab amatore hominum deo. Sin uero peccatorum conscientia mordetur. cur queso negligimus carissimi fratres. Ecce enim puenit in nos fratres dies illa horribilis in qua obscurantur solis radii. & astra decidunt. in qua celum ut liber complicatur. in qua tuba ingentem atque terribilem emittet sonum. omnes qui ab initio seculi mortui erant exsuscitantur. in qua euacuantur abditissima inferni loca ad iudicis uocem. in qua aduenit christus in nubibus cum sanctis angelis iudicare uiuos & mortuos. et reddere omnibus iuxta operum merita. Formidabilis profecto est christi gloriosus aduentus. pauidumque miraculum est o amici. cernere celos repente disrumpi. agitari terram. atque exurgere mortuos. Restituet etenim terra corpus hominis quale suscepit. siue id a fera disceptum. siue ab aue comestum. siue a quouis animante deuoratum fuerit. ne unus quidem capillus hominis in conspectu iudicis deerit. Namque diuine uoluntatis imperio in incorruptionem mutantur omnes. corpusque incorruptum recipient singuli. Ceterum iustorum corpora septuplum supra solis fulgebunt radios. peccatorum uero tenebrosa inuidentur et fetore plena. Quippe hominis corpus ipsius opera et actus preteret. Unusquisque enim nostrum actus suos in suo gestabit corpore. Grauis namque tunc nostrorum opum ac terribilis agitur discussio. Nam siue per uerba quam siue per cogitationes peccauit. adsistent illi tunc omnia. Et siue bona gessit in corpore seu mala. manifestissime illa intuebitur. Nam quocumque actum intenderit. actus suos coram se cernet expositos. Contendamus itaque fratres atque omni studio nitamur euadere ob

probrum illud non ferendum: horrendamq; illam confusione
 que tunc peccatores omnes una inuoluet deuolare: bonorum q;
 illorum participes fieri curemus que pparauit christus omnib; iustis
 que oculis non uidit: nec auris audiuit: & in cor hominis non ascende
 runt in que desiderant angeli prospicere. Cum enim e celis descenderit
 christus continuo ignis inextinguibilis ubiq; in conspectu iudicis current
 operiet omnia. Nam et quod sub noe factum est diluuium: huius edacis
 incendij figura precessit. Sicut enim illud omnes opuit montium uertices:
 ita et ignis ille tunc occupabit uniuersa. Tunc undiq; discurrent angeli: &
 rapient sanctos omnes atq; fideles: in nubibus obuiam christo cu gla.
 Festinemus ergo o amici et omni studio nitamur digni reperiri: qui sic ra
 piamur: ut sine querela et absq; ullo crimine coram terribili atq; horren
 do tribunali tunc possimus assistere. Q; beatus enim ille est: qui dno
 a regi maiestatis occurrit in nubibus: sicuti contra q infelix est et omni
 lacrimarum fonte lugendus: qui tam beato priuatur occurfu. Nam q
 sic rapti non fuerint in nubibus cum gloria: se peccatores esse impiosq; si
 gnificant. Non ergo negligamus fidelissimi fratres. Ecce eni tractu
 omnib; patet. Dum igitur tempus habemus: elaboremus uincere p
 niciofa corporis atq; anime uitia. Superemus libidinem sicuti castis
 simus ioseph: non solum corpore sed etiam cogitatione: puri integriq;
 psistentes. Ita enim pfectus uir pudicitie studere debet. Nam qui mu
 lierem aspexit ad cotupiscendum: iam mechatus est eam in corde suo.
 Quippe corporis actus plurime sepe occasiones auerterunt: mentis
 aut atq; cogitationis opa sine labore geruntur: & absq; impedimento
 consumantur. Huiusmodi est quod dico dilectissimi. Sepe quispiam ex
 nobis impudicus oculis aspexit mulierem: consensit q; cogitationi sue
 statimq; preterijt. Eiusmodi capree similis est spiculo uulnerate: q
 cu sepe uenatorum effugiat manus: sagittam tamen infixam gestat
 in iecore. Nam si quis ex nobis turpi cogitatione superetur: hic iam p
 deum pudicus non est. Nisi enim obstat hominum metus: contine
 atq; aut periculum aut uerecundia: & corpus profecto cum anima i
 quinare non metuet. Non igitur iam ille pudicitie corona donatur: s;
 ut qui hominib; placere gestuerit: humanamq; honestatem diuino
 timori pretulerit: nisi agat penitentiam sempiterno igne torrebr.
 Quod si preuentus quis ac ppa fuerit cogitatione supatus: inflictiun
 sibi concupiscentie uulnus penitentie remedio curare protinus stude
 at. Fugiamus itaq; fratres noxiam concupiscentiam. Hec eni gloria
 nudauit etiam: ut modici gustus libidine raperetur. Hec diluuium
 inuexit seculo. Viderunt filij dei filias hominum: et ad eas delapsi se
 de inquinati sunt. Ista egyptiam uesano castissimi ioseph fecit amoc

flagrare. At uero decorus ille sanctusq; adolescens diuino timore munitus: aspidem sibi e uicino insidiantem: immo ira se inclusam su-
pauit. Ita fortissimum ac terribilem cunctis & insuperabilem naca-
reum sampsonem illum captiuauit. Et qui quondam cruentum
leonem discerpserat & mille uiros asini maxilla percusserat: postq;
libidine superatus cum uipera habitare consensit: continuo crines illi
defluxere: oculisq; miserabiliter orbatis protinus ridiculus cunctis ap-
paruit. Ita et dauid dum concupiscentie manus dedit: fidelissimum
occidit iuriam. Sic nabuthe per illicitam regis concupiscentiam periit.
Hec & infelicissimū iudam ut xpūm traderet impulit. Beatus er-
go ille est qui omnem concupiscentiam fregerit atq; superauerit. audi-
tus scilicet uisus: olfactus & tactus: coronamq; pudicitie coram xpō
portauerit. gloria deo amen.

*Explicit sermo tertius sancti ephrem. Incipit quartus eiusdem
de uita et exercitatione monastica.*

Dolor me in uerba compellit: & indignitas mea ut taceā
imperat. Cordis mei cruciatus perurgent loqui: & pec-
cata mea silentium potius tenere suadent. Quoniam
igitur utrimq; angustior expedit mihi magis loqui: ut
sic a merore cordis mei requiescam. Anima mea doloribus plena est:
& oculi mei lacrimas concupiscunt. Quis dabit capiti meo aquam:
& oculis meis fontem lacrimarum ut plangam indies in ter die no-
ctiq; uulnera anime mee: nimiamq; molliem institutionis mo-
nastice etate nostra uigentem. Est enim mille p'fossa uulneribus
& ignorat. Quippe illius tumor atq; iactantia uulnera sua confide-
rare non sinit: ut sanetur. Q' dissimilis est hec institutio illi que patrū
nrōrum memoria floruit: in qua p'seuerantes inter spinas & tribulos
hereticos scilicet atq; impios homines fulsere ut luminaria in mun-
do: & tanq; preciosi lapides & margarite carissime enituerunt. Quorū
ipsi quoq; inimici & aduersarij ob summam illorū castissimāq; con-
uersationem imitatores effecti sunt. Quis enim illorū eximiam in-
tuens humilitatem compunctus non est: Aut quis eorū mansue-
tudinem ac silentium considerans stupore comprehensus non est.
Quis uero pecunie cupidus illorum altissimam paupertatem & ni-
ditatem rerum oīm penitus aspexit & non continuo alto corde mi-
diodium concepit. Quis rapinis inhians aut superbus uite ipsoz ho-
nestate munditiaq; perspecta in equitatem mutatus non est. Quis
impurus aut profanus illos orationi incumbentes uiderit: & non p-
tinus pudicus & castus euasit. Quis ira uel furore feruidus ex eorū
aspectu atq; colloquio non in mansuetudinem transijt. Hic igitur

Mutata sunt reliquia

illi certauerunt: atq; ideo illic exultant: quoniam & deus glorificatus est in eis: & illorum exemplo homines edificati sunt. At uero nra institutio relictâ rectitudine itinētis per precipitia fertur: & asperas incedit uias. Neq; enim est hoc tempore: qui p̄p̄ deum opes ac pecunias deserat. Non est qui p̄p̄ sternam uitam renuntiet seculo. Non est mitis: n̄ humilis. Non est quietus: non est disciplinatus. Non inq̄ est qui acceptis iniurijs equanimiter ferat. Non est qui contumelijs & maledictis uicem referre non appetat. Verum omnes contentiosi: omnes iracundi atq; furiosi. Omnes desides: omnes in indignationem proni sunt. Omnes uestium sectantur ornatu. Omnes glorię inanis cupidi: omnesq; sui amatores sunt. Nam is quidem qui ut instituiatur accedit: instituere alios uult: priusq̄ se patiatur institui: & anteq̄ doceatur docere appetit. priusq̄ discat iura legesq; ferre ambit. Anteq̄ syllabas iungere nouerit philosophatur: & anteq̄ subdatur subicere atq; imperare gaudet. priusq̄ corripit sustineat: corripit. Ac si quidem prouectior: cum superbia precipit: si naut iunior: contradicit atq; reluctatur senioribus. Quod si diues fortassis est: honorari protinus expetit: si aut pauper: continuo aspirat ad requiem. Sin uero oparius & rusticus duras manus & calli obitos digitos in molliciem statim ac delicias soluere nititur. Quis itaq; non ploret dilectissimi summam religiosi instituti cladem? Ecce enī qui seculo abrenuntiauiumus: adhuc terrena sentimus & sapimus. Agrestes & rustici despiciunt terram: & non qui spirituales esse uidebamur terrenis compedimur uitis. Nescimus ad quid uocati simus fratres. Ignoramus dilectissimi ad quid uenimus. Ad continentiam uocati sumus: & ciborum varias exquisitasq; delicias excogitamq. Nuditatem psequi uenimus: & de uestium sumus splendore solliciti. Ad obedientię tutissimum sinū uocati: contentiose resistimus. Mansuetudini & humilitati atq; silentio dare opam professi: contrariam oēs incedimus uiam. Legentes non intelligimus. Audientes que dicuntur non auscultamus dilectissimi. Siquis forte dum iter agit iugulatu hominem repente conspiciat: pallescit facie: corde terretur. Hos cęsos apostolos legentes pphetasq; lapidibus obritos ridemus. Et quid de pphetis & apostolis dicam? Ipsum deum nostrum in ligno pendentem: occisumq; p̄p̄ scelera nra audientes ac legentes elatione tumidi ridemq. Sol non ferens contumeliam dñi subduxit radios: splendoremq; suū conuertit in tenebras. Nos ex nequitie nostre tenebris conuerti in lucē iustitię nolumus. Velum templi cum nihil peccasset seipsum discidit medium: nos p̄p̄ peccata nostra corda compungere nolumus. Terra iugiter metuens a facie domini tremat: atq; ad terrorem nrū sub pedibus nostris agitur: nos ne sic quidem pauore contutimur.

Vibet terre hiatus absorte locaq; desolata sunt plurima a facie re-
 domini: nos nulla formido comouit. Sol iam semel & secundo super
 nos die media tenebris obductus est: neq; sic terrore corripimur. Persarū
 bella barbarorumq; comota sunt: prouintiam q; nrām vastauerunt:
 ut nos deum uel per flagella timeamus quibus opus est magna profecto
 penitentia: non dierum aut mensium: sed annorum omnino plurimo-
 rum: & ne sic quidem penitere uoluimus. Resipiscamus igitur ad peni-
 tentiam fratres mei: ut deum pro peccatis nostris placare possimus. Dep-
 cemur illum: quoniam ad iracundiam eum prouocauimus. humilie-
 mur: ut ab ipso exaltari mereamur. ploremus ut nos in futura uita leti-
 ficet. Lugeamus hic ut ibi consolemur. Abijciamus a nobis curam oēm
 sollicitudinemq; carnalem: & induamur uirtute sicut uestimento: nos
 precipue qui ad hanc angelicam uitam puenire meruimus. Ita dilectis-
 simi mei ita obsecro: modum ac normam quam preclari ac perfecti illi
 patres nostri tradiderunt omni studio arripiamus. Ne scilicet hodie ab-
 tineamus: cras uero distendamus epulis. Ne hodie aqua ipsa abstine-
 tes: cras etiam uinum requiramus. Ne nudis hodie pedibus: crastina cal-
 ceos caligatq; sumamus. Ne hodie cilicio: cras mollibus ac delicatis uestib;
 opiamur. Ne hodie simplicem cultum: cras ornatum expectamus. Ne
 nunc mitis atq; humiles: post paululum uero elati superbiq; sumus. Ne
 hodie quieti atq; obediētes: cras indisciplinati rebellesq; uideamur. Ne
 hodie in gemitu & eiulatu: post modicum aut in risu ac resolutione
 simus. Ne hodie humi quiescamus: cras uero plumis mollioribus utamur.
 Sed unam nobis regulam dilectissimi statuamus: per quam deo grati esse
 ac placere possimus: nobisq; ipsis ac proximis nostris utiles & ualeamus.
 Quod si solitarius per abstinentiam te ipsum conficis atq; mortificas:
 dum tibi ministratur a plurimis: offensam caue. Sin uero in multitu-
 dine uixeris: audi dicentem dominum tuum. Quicunq; uult ut uobis
 faciant homines: & uos facite illis similiter. Quod si tibi semper ministrari
 necesse sit: ob perpetuam corporis infirmitatem uide & attende sollicite ne
 proximo noceas. Idcirco aut & sancti et probatissimi patres iactis firmiter
 unice norme fundamentis pfecti inuenti sunt. Nam cum regulā quā
 semel assumpserant usq; ad finem uite absq; impedimento tenuerunt.
 Alij enī quinquaginta annis: alij pluribus uno continentie sue gradu in-
 defessi cucurrerunt nunq; immutantes uite ordinem: ingentem scilicet
 pclarāq; atq; inreprehensibilem ciborum lingueq; continentiam: lecti-
 durtiā humilitatem mansuetudinem fidem atq; caritatem: pfecti spi-
 ritualisq; edificij culmen: nuditatem preterea & ab omnib; mortalibus ac
 fragilib; rebus quietem acutam uirtutib; plenam: uigiliisq; & orones
 assiduas cum lacrimis & salubri compunctione profundas. Resum illi ult

serenitatem uultus progredi nunq̄ permittebant. Superbia penitus ab
eis conculcata est. Ira atq; indignatio nullum in eis locum habuerunt.
Aurum & argentum in nihilum computauerunt: seq; ip̄os omnino ab
omni sorde mundos nitidosq; reddiderunt. Idcirco deus quoq; in illis
habitauit: atq; in eis glorificatus est. Quisq; illos aut inspicere aut audire
metuerunt: deo gl̄iam dederunt. Nam nisi quis se ipsum ab omni opere
malo sordidisq; cogitationibus & nequissimis affectionibus: ira quoq;
& indignatione & inuidia atq; superbia et uanagloria & odio, conten
tione atq; detractone & auaritia: omnibusq; ne per singula numerem
que odit deus expurgare contendat: procul ab illo aberit deus. Ceterum
si quis ab his omnibus purum se immaculatumq; custodiat: in illo ueluti in
sede gratissima libenter inhabitat. Dicenim queso: si quis te in cenum
proycere uellet: ut ibi iugiter morareris: num eam iniuriam patienter
ferres? Quod si tu qui uermis es id non sustines: perperam quare ratione uis
illum qui immaculatus incontaminatus solusq; sanctus est qui in san
ctis requiescit: in te inhabitare: qui fetorem cenulentum spirat? Eum
demus itaq; nos ip̄os dilectissimi: ut inhabitet in nobis deus: ut ea que p
misit ad ip̄os mereamur. Ne queso nomen sanctum eius uiolentur:
quod inuocatum est super nos: neq; pp̄ nos blasphemetur nomen di no
stri. Pareamus nobis ip̄is: intelligentes nomen nr̄um ex ipsius nomine
esse derivatum. Christus enim ip̄e nos xp̄iani appellamur. Spiritus est
deus noster: & nos itaq; spirituales sumus. Vbi enim spiritus domini: ibi liber
tas. Studeamus igitur hac libertate frui. Consideremus quanta nos ingen
uitate donauit: qua conuersatione dignos existimauit. Agnoscamus quo
niam ad nuptias suas inuitauit nos: nosq; ita diligamus quemadmodum
ab ip̄o dilecti sumus. Desideremus illum ut nos ip̄e glorificet. Caueamus
ne duplex a nobis in die iudicii pena exigatur: si corpore mundum de
serentes: animo mundi mala negotiaq; uersemus: si pecunias despicien
tes: illarum adhuc cura implicemur: si carnalia fugientes: rursus q̄ sūt
carnis psequamur. Quocirca timeo ne nobis dies illa repente supueniat:
inueniamurq; nudi et miseri atq; imparati: ac postea nos ip̄os frustra cō
cidamus: hoc ipsum quippe passi sunt et in diebus noc. Comedebant enī
& bibebant nubebantq; & ad nuptias tradebant: & negotiabantur: cum re
pente diluuium ueniens inuoluit omnes. Erat tunc profecto mirabile
spectaculum fratres: cētere ferarū animantes in unū cogi: elephantes
ex india et perside aduenire: leonesq; et pardos misceri ouibus: easq; in
ledere. Spentes ac pennatas aues nemine impellente accedere: et circū
arcā excubare: idq; per dies plurimos: ip̄inq; noc studiosē fabricari arcam:
illosq; magnis uocibus ad penitentiam hortari. Neq; sic tamen illi penite
re uoluerunt: neq; tot mirabilibus inspectis conuentuq; mutorū ani

42

no

nohor
tano

44

pulchra
admonitio

cernere

malium compuncti sunt: ut saluari mererentur. Metuamus ergo dilectissimi ne et nos eadem patiamur. Que fuerant scripta completa sunt: & que erant predicta miracula finem acceperunt: neque iam restat nisi ut antichristus reueletur: quod breui futurum expectatur. Namque cum impletum fuerit romanorum regnum omnia consummati necessatio oportet. Igitur qui saluari uult: uirtutes studiosè sectetur. Qui celeste regnum desiderat ingredi: negligentiam a se penitus excutiat. Qui cupit gehenne ignibus eripi: legitime certare contendat. Quique immortalis uermi pabulum esse expauescit: uigilet ac sobrius sit. Qui exaltari appetit: sese prorsus humiliet. Qui consolari uult: fletat. & qui domini thalamum ingredi parat: lucidam lampadem præferat: & oleum in uasis sumat. Qui ad illas nuptias inuitari expectat: uestem splendidam præparet. Est enim illa regia ciuitas plena letitiæ et gaudij: plena decoris & luminis: dulcedinemque ac suauitatem eterne uitæ coniunctam cunctis in ea habitantibus manat. Si quis igitur eterne impatoris ciuis & familiaris appetit fieri: celeriter pergat. Nam dies iam inclinat in uesperam: nullusque quid sibi in uite mora occursum sit nouit. Veluti si quis uiator sceleris itineris prolixa spacia: fatiscens usque in uesperam dormiat: deinde somno excitus inclinata iam die pergere incipiat. Atque in ipso uite initio tonitrua illum & fulgura tribulationesque accumulati undique exagitet: ut neque remeare domum: neque ad destinatum locum progredi queat. Ita et nos dum tempus penitentie congruum accipimus: si penitere negligimus: supplicia profecto lucemus. Sumus enim hic adueniens & peregrini. Studeamus igitur in patriam et ciuitatem nostram pleni bonorum opum opibus cum festinatione remeare. Negotiatore spirituales sumus fratres mei: querentes preciosam margaritam: que Christus est saluator noster: letitia & gloriatio nostra: thesaurusque noster: quem nullo furum scelere possimus amittere. Festinemus itaque acquirere illum atque possidere. Felix profecto atque beatissimus: qui illum curauit acquirere: composque illius effectus in ipso glorificatus est. Sicuti contra infelix est atque miserimus: qui illum possidere neglexit: qui est conditor omnium. Huiusmodi enim seipsum perditioni atque eterne exposuit morti: dum noluit eum possidere: atque ab illo possideri. An ignoratis dilectissimi fratres: quantum uis uere que Christus est palmites sumus. Caueamus igitur ne quis infructuosus inueniatur. Nam pater ueritatis agricola est: qui hanc ueritatis excolit uicem: eosque qui fructuosi sunt studiosius colit: ut copiosorem referant fructum. Qui uero fructum non ferunt: eos excidit atque extra uineam proijcit ut igni exurantur. Idcirco solliciti uobis ipsis attendite: ne infructuosi inueniamini: & excisi igni sempiterno tradamini. Semen sumus bonum dilectissimi: quod seminauit pater familias Christus

celi terre q; creator & dominus. Iam tempus messis aduenit: messor
 resq; paratas manibus detinent falces: solumq; ipsius expectant nutrū.
 Videte igitur ne quis uestrum inueniatur esse cecania: & in fasciculos
 religatus comburatur in secula. Non intelligitis fratres q; terribile pela-
 gus nobis transsuetandum est? Perfecti quiq; sapientissimiq; negotia-
 tores paratas habent merces suas: subtrinentq; cum gaudio: dum illis cō-
 modus uentus asperet: ut transmissio pelago ad uitę applicent portum.
 Ego autē & mei similes: quiq; torpore & ignauia tabescimus atq; deficimq;
 nullam animo sollicitudinem gerentes: neq; aduocantes infestissimū
 hoc pelagus: necessario nobis esse traiciendum. Quo circa timeo ne qū repē-
 te afflauerit uentus imparati inueniamur & minime instructi: ligati q;
 manib; & pedibus in nauim iniecti illic ploremus dies negligentie no-
 stre atq; socordie: dum alios exultantes ouantesq; cernemus: nos ipsos
 aut tribulatione ac dolore ineffabili undiq; obsessos. Namq; portus
 ille negotiantium est: in quem unusquisq; cum suis opib; intrat: pro-
 prijsq; illic ditatus mercibus exultat atq; gloriatur. An ignoratis fratres
 quoniam ad nuptias uocati sumus: in quibus rex regum serenus accu-
 bit? Quid ergo negligimus? Cur hic non tota intentione curamus para-
 re nobis splendidam uestem: luculentamq; lampadem atq; oleum in ma-
 nibus fumere? Non cogitatis: quia illuc nemo nudus ingreditur? Quod
 si quis temere fuerit ingressus: carens ueste nuptiali: nostis quid patiatur
 huiusmodi. Iubente enim rege uinctus pedibus ac manib; projicitur in te-
 nebras exteriores: ubi fletus erit & stridor dentium. Quapp uigilemus
 dilectissimi: ac sobrii sumus. Timeo equidem ne nos a thalamo illo uitia
 nostra passioneq; propellant. Non ergo solo exteriori habitu religionem
 pferamus: intus carnalia uitia circumferentes. Quamq; ex ipse cultus ex-
 terior mentis nostrę sepe index est. Quippe ornatus uestium nos sapere
 terrena significat: uestisq; accurate composita uera illa gloria nudos ex-
 testatur. Amor glorię vanitatem arguit nrām: ciborumq; delicias
 gulę ac uentri deditos clamant. Negligentia nra languentis anime
 & inertie sopore depresso certum argumentum est. Possidendi plūia
 q; satis est studium: quod christum non desideremus accusat. Inui-
 die pestis nos vacuos indicat. Manuum nrarum ac pedum solem-
 nis ablutio passionibus nos seruire declarat. Per lingue officium qd
 cor nrām desideret aperitur: hoc lingua proferre consuevit: atq; ex mo-
 tu labiorum mentis promuntur occulta. Vbi enim os nrām aperi-
 mus: amota ianua atq; custode: sermo quoq; noster passim temereq;
 progreditur: ex uerbis autem cordis archana patefunt. Os enim quod
 animi secreta non seruat: furatur illi cogitationes suas: & dum in sua
 sede mens continere se putat: oris temeritate uulgatur: & se non uide

Cultus exterior

ri existimans uerbis ostenditur. Blandum detractionis uirtus dum
libenter hauritur: anime odio percussit certum indicium est. Non
igitur se quispiam fallat ut exteriori religionis habitu esse aliqd pu
ret. Nam qui se per huiusmodi apparentem speciem fallere existi
mat fratrem: se ipsum potius fallit ac decipit. Ecce enim religionis il
la peruersa simulatio: q̄ sit falsa prius indicat. Nempe enim si inten
tiones cordis eius addiscere cupis: aurem tuam ad moue illius ori: dis
ces q̄ diligenter utrum celestia an terrena uerset animo: spiritualia an
carnalia cogitet: uoluptates an continentiam ambiat: nuditatis rerū
omnium an appetitus amore teneatur: caritati an odio seruiat. Nam
q̄ de thesauro cordis os promit: escas q̄ ad se accedentib; porrigit. Et
officium lingue hominis q̄ conuersatio quid cordi sit insitum aperit:
christiane an seculi amor. Atq; inuisibilis anima qualis sit per actus ppj
corporis cernitur: bona scilicet an mala. Bona quidem per natura ē: cete
rum ex uoluntate liberi arbitrij mutatur in malam. At fortassis dixe
rit quispiam passionē huiusmodi naturales esse: eosq; qui illis seruiat
sine culpa consistere. Attende tibi ipsi miser: & caue ne bonum boni
dei opificium in crimen uoces. Fecit enim deus omnia bona ualde
naturam q̄ nrām bonis ac preclaris ornauit actionib;. Exempli g̃
tia. Esurit quisq; per naturam: non culpatur si moderate cōmedat:
ceterum si immoderate manducet reprehenditur. Est enī naturalis
esuriet. Sicut quispiam similiter per naturam: non subditur crimi
ni si bibat modeste: si uero ultra modum biberit reprehensionib; pa
tet. & sitis enim naturalis est. Dormit rursum aliquis per naturam:
non erit in crimine si moderate dormiat: quod si mensuram ne
cessitatis excedat culpabitur merito. quippe qui seipm negligentie
addixit ac somno: naturamq; immodici somni consuetudine captiua
ri fecit: ac uinci. Porro natura et consuetudo utreq; testes sibi inuice
sunt atq; precones. Natura seruitiū indicat: consuetudo uoluntatis
propositum exprimit. Ex utrisq; enim homo consistit. Voluntas autē
cū sui iuris ac libera sit: ueluti agricola est: nature enī inserit consue
tudines malas: optimasq; uirtutes: ut sibi libitum fuerit. Consuetu
dines malas hac inserit ratione. Esurie gulam: siti immodicum po
tum: somno negligentiam et insatiabilem dormiendi appetitum: a
spectui cogitationem malam: ueritatiq; mendaciū inserit. Virtutes
item bonas hoc inserit ordine. Cibo iniecit continentiam: siti tolle
rantiam: somno uigilias: ueritatem mendatio: aspectui pudicitia
inserit. Voluntas enim nrā que figuram seruat agricolę in retu ocl
li consuetudines malas radicatis uellit: atq; ut uoluerit inserit uir
tutes bonas. Ipsa quippe naturam etiam uicit. Nam terra quidem acti

an. m. a. p. a. m.

quis sit uolū
tatis officium

onis nostre natura est: huius ut diximus agricola uoluntas est. consiliarij aut atq; magistri diuine sunt pagine. Docent enī agricolam nostrum: quas consuetudines malas euellere: quas uirtutes bonas plantare atq; excolere debeat. Nam quantumlibet acutus ac uigilans noster agricola fuerit: absq; diuinarum scripturarum magisterio: obtusus atq; inualidus est. Porro diuinarum litterarum eruditio: intelligentiam illi uiresq; administrat: ac uirtutes bonas illi de suis surculis prestat: ut eas nature sue inserat ligno. puta fidem bonam illi dat: quam infidelitati sue: caritatemq; quam odio: sciām quam ignorantie: studiumq; quod negligentie: postremo glām & laudem quam ignobilitati insinuat sue. Immortalitatem item mortalitati: diuinitatem inserit humilitati sue. Ceterum si superbia elatus agricola noster magistrum atq; consiliarium suum deserere uoluerit: scripturas scilicet sacras erabit vagus: cogitationesq; malas & affectiones noxias incidet: congerensq; consuetudines malas atq; peruersas inseret nature sue: quę sunt ab ea remotissima: uidelicet infidelitatem: arrogantiam odium inuidiam superbiam inanem gloriam gulam intemperantiam potius contentionem: et alia plurima huiusmodi familia. Vbi enim eruditorem ac legiferum suum dereliquerit: et ipse ab eo dereliquitur. Quod si penitentia ductus reprehendat se ipsum procidensq; legifero dicat: peccauit deserens te. continuo legifer ad misericordiam flectitur: eumq; clementissime suscipit: illiq; de nouo uires atq; intelligentiam suggerit: qua possit rursus nature sue terram opari: euellensq; ex ea consuetudines neq; uirtutes illi preclaras & optimas illarum uice inferendas tradit: coronisq; illum preterea et laudibus donat: ut dum naturaliter esurit absteineat: sitiens toleret: concupiscentia pulsatus pudicitiam teneat: grauatus somno contendat ut uigilet: desidia dum a diuinis auertitur laudibus: apiat os suum ad confitendum & referendum glām deo. Sic profecto coronatur atq; laudatur: alterum quoniam uicit: alterum quia uirtutes acquisiuit. Sit igit illius benignitati gloria: sit eius bonitati atq; miserationi laus atq; adoratio. Quis enim pater est ita misericors? Quis ita pater diligit filios quemadmodum dilexit nos seruos suos dominus noster. Ecce nobis omnia summa cum munificentia prestat: disponitq; cuncta magnifice. Animarum nostrarum uulnera curat: contemptusq; a nobis longanimiter tolerat. Omnes enī saluari cupit: desiderat sanari uniuersos. Vult nos omnes regni sui heredes fieri: uult item uoluntatem nrām atq; ppositum a se laudari. Ipse morbos omnes nrōs graues atq; incurabiles sanat: ceterum quę sunt leuiora ac faciliora infirmitatis nostre ea uult nrā uoluntate curari: ut possit gloriam

ab eius benignitate promereri. Et curat quidem desideria uulnera
 ut os suum in gloriam ipsius bonitatis aperiat. Remittit item pec-
 catori peccata sua: ut eum in alacritatem bonae uoluntatis exsuscitet.
 Infirmum celeriter exaudit: ne pusillanimis effectus merore depri-
 matur. Porro magnanimis in eis qui ipsius ianuam summa constri-
 tia pulsant utrumque largitur sanitatem scilicet atque mercedem. Poterat
 ille quidem omnia animarum nostrarum sanare uulnera: nosque in boni-
 tatem ex iniquitate conuertere: sed non uult: ne uoluntas nostra ar-
 bitrijque libertas ipsius laude priuetur. Nos uero illum inquirere negli-
 gimus: otioque atque desidiosa ab illius inuocatione torpescimus. Ipse dile-
 xit nos: ipse miseratus est: ipse nos eripuit: liberauit: atque suscepit. Ipse
 illustrauit mentis nostrae oculos: ipse cognitione nos sua dignatus est.
 Ipse gustum nobis suae caritatis indulgit: ut ea degustata ipsiusque dul-
 cedine requiramus illum indeficienter. Quod felix ille qui beatus est: qui ac-
 cepto dilectionis eius gustu in eius protinus exarsit desiderium: seque
 ipsum parauit ad eius caritatis plenitudinem suscipiendam. Nam
 qui illius caritate plenus est: amorem alterius cuiuscunque rei in se ipso
 non suscipit. Quis ergo dilectissimi talem non diligat dominum?
 Quis non confiteatur adoretque ipsius bonitatem? Quam oro excusati-
 onem in die iudicij sumus habaturi: si neglexerimus. Quid illi dictu-
 ti sumus? Quia non didicimus: quia non audiuiimus: quia non no-
 uimus. Quid ille nobis facere potuit & non fecit? Ex immensa illa cel-
 situdine & ex benedicto sinu patris non descendit ad nos. Qui inui-
 sibilis erat: nonne uisus est nobis? Et qui erat immortalis ignis: non-
 ne propter nos carnis crassitudinem induit? Nonne ut liberaret nos cecus-
 est alapis? O miraculum timoris tremorisque plenissimum. Manus
 lutea formata ex puluere terre creatori celi ac terre alapam dedit.
 Nos autem miseri: non infelices qui terra sumus sumus & cinis ne-
 usque ad uerbum quidem portare inuicem possumus. Et deus quidem
 noster ac dominus immortalis existens beatus eternus probrosam
 mortem gustauit ex tempore: ut secum nos pariter resuscitaret. Ex
 inimici nos uinculis soluit: uinctumque illum tradidit nobis concu-
 candum sub pedibus nostris. Inuocauimus illum aliquando: nec ex-
 auditi sumus: pulsauimus ad eius ianuam: & non aperuit nobis.
 Quod et si audire distulit: idcirco extendit moras: ut merces nostra copi-
 osior fieret. Ad quid autem abrenuntiasti seculo dilectissime? An rur-
 sus seculi lata persequeris? Ad afflictionem te ille uocauit: & tu requi-
 em queris. Ad grauitatem seueritatemque propositi: & tu delicias cultui-
 que uestrii sequeris. Ad sitim uocatus: uinum bibis. Ad bellum
 uidem: sine armis ingredi cupis. Ad uigilias uocatus: precipitatis

in somnum. Ad luctum euocatus ac gemitum: in risum effunde-
ris. Ad caritatem sectandam fratris odio tabescis. Ad obediendum ele-
ctus subijci renuis. Heredem te ille regni sui fieri uoluit: et sapere
terrena non desinis. Ad mansuetudine humilitatemque uocaris: et
superbia atque uanitate intumescis. Et quid obsecro in die illa treme-
da sibi dicturus es. Num quia pro te humiliatus sum: quia pauper
effectus sum: quia pro te nudus incedi: quia esuriui pro te: & dilexi
te ex tota anima: & proximum meum sicut me ipsum. An ignoras in-
felix quia illic cogitationes tue atque sermones conscripti sunt: & si me-
tiri uolueris: arguet te conscientia tua. Nescis quoniam creatura omnis
cum metu ac tremore ante illius horrendum tribunal adstabit: & mil-
le milia: & centies milia millena milia angelorum atque archangelorum
uirtutumque celestium circumdabunt illum: ut tu te fallere cum pos-
se arbitreris dicendo: pro eum hec te omnia prosum: cum nihil omnino
substinueris. Vide ergo ne duplicem exoluas penam: pessimorum scili-
cet opum tuorum atque mendaciarum. Sed resipisce: excutere de somno: e-
uolue cogitationes tuas: redi in te ipsum: & uide quia iam dies uergit in
noctem. Intellige item dilectissime: quod qui heri nobiscum erant fra-
tres nostri: nobisque loquebantur: hodie nobiscum esse desierunt. Vocati enim
sunt ad suum nostrumque dominum: ut ostendat unusquisque negotiationem
suam. Considera nempe hesternum atque hodiernum diem: & uide
quomodo hesternus quidem pertransiit ut matutinus flos: hodie-
nus uero uelut umbra serotina. Inspice item negotiationem tuam:
an secundum deum proficiat. Nam ueluti cursor leuis dies nostri per-
reunt. Beatus igitur qui diebus singulis negotiationis sue lucra se-
cum solite computans: ea sibi congregat in sempiternam uitam.
Ceterum tu cur dilectissime negligis. Quid torpore deprimeris: quid
accidia inebriaris ut uino: quid in te ipso tabescis. Mansionem in hoc
seculo factururus es. Quemadmodum uero si uiatores duo sibi met in iti-
nere obuiant: pergantque simul quilibet ad destinatum locum: sero fa-
perueniente comanent ambo in ea que se forte illis obtulerit mansio-
ne: ac illucescente die dirimuntur ab inuicem: scitque unusquisque quod
habeat in domo sua: siue copiam: siue inopiam: aut tribulationem: aut
requiem: ita in hoc seculo sumus & nos. Quippe uita presens mansio-
ni congrue comparatur: ex qua separamur ab inuicem quilibet in locum
suum: scientes quisque quid ante nos habeamus. Nullus enim ignorat ex
nobis quid nam in celum ante se miserit: uerbi gratia uel orationem
cum lacrimis fusam: aut mundas sanctasque uigilias: aut psalmodiam
compunctioni coniunctam: aut humilitati admixtam continentiam:
aut abrenuntiationem terrenarum omnium ac fragilium rerum.

siue caritatem siue simulatione: siue ingens atq; ineffabile desiderium
 christi. Hec si premisisti bono animo esto: quoniam in requiem pergis. Si
 uero nihil huiusmodi premittere curasti infelix quid in mansione pro-
 ximum teritis. Mane enim ab illo separandus es. Quid superbis: quid
 intimescis: quid merore deijceris. Hum quia ab illo separatus: quid uero
 tunice cura mordetis: uel pallij: uel necessarij uictus. Qui dat uimentis esca
 ipsorum: non te pascet laudibus instantem suis. Qui celestis ipsius regni
 heres fieri expectas: de tunica et pallio cogitas. Qui te ipsum mundo crucifi-
 xisti terrena sentire non desinis. Quid te ipsum fallis: quid curari renu-
 ens medicum prouocas. Cum tempus curationis adest: uulnera abscon-
 dis tua: medicumq; quod te non curet insimulas. Tempus penitentie in-
 dultum tibi est & penitentiam renuis. Quid igitur medicum culpas.
 An quia tibi dum negligis mortem inuexit. Euigila dilectissime paulisper:
 euigila. quasi enim laqueus hora illa supueniet tibi. Tunc mentem tuam
 stupor ac pauor apprehendet: tunc inter gemitus dices. ue mihi. ue mihi.
 Quomodo me in superbiam elato transierunt dies mei. Quomodo inter
 improbus inuitilesq; cogitationes mihi tempus elapsum est. Me miserum
 qui penitentie mee tempus amisi. Et quid proderit nobis hec mortalis
 hora cogitare: quando iam ultra ad presentem seculum redire nulla rone
 permittimur. Imprime igitur animo que dicuntur. Ingrediantur au-
 res tuas a domino pronuntiate sententie: si tamen uel illi credis. Aut
 enim ipse. De omni uerbo otioso reddetis rationem in die illa metuen-
 da. Sufficit hic sermo nobis incutere terrorem: sit tamen mens nostra sobria sit.
 Nunc uero intelligit que scripta sunt: neq; tamen que dicuntur auscul-
 tat. Est enim canali similis suscipienti aquam: neq; quod transeat per ip-
 sum sentienti. Quis igitur non ploret: quis non contristetur & lugat: qsi
 non obstupescat. Ecce orbis terrarum dominus per seipsum: et per seruos
 suos prophetas & apostolos predicat: clamat: nec est qui curet audire. Que
 nam uero sunt: que illi predicant. Hupie parate sunt inquit: tauri ma-
 et altitia occisa. Sponsus in thalamo suo cum gloria & magnificentia residet:
 cum gaudio suscipit introeuntes. Ianua patet: feruent ministri: hortan-
 tur & clamant. Prius qd claudatur ianua: celeriter intrare satagite: ne ex-
 tra maneat: neq; sit iam qui pulsantibus aditum pandat. Non est qui li-
 intelligat: neq; qui studium adhibeat. Sed ignauia seculi citius admixta
 catene instar uinxit animum nostrum. Ac scripturas sacras recte quidem
 quidem scribimus: & recte legimus: ceterum eas rite audire contemnimus.
 quia quod admonent opere implere nolumus. Quis oro sine uiatico
 prolixo peregrinationis iter unq; arripuit: ut nos facere uolumus: q
 relicto hic nostro uiatico nihil nobiscum peregre profecturi deferimus.
 Beatus sane qui cum fiducia proficiscitur ad dominum indeficien-

item comestum secum iugiter ferens. Ecce decem uirgines dormierunt:
et serui negotiantur expectantes dominum suum: quando accepto re-
gno cum uirtute ac maiestate ineffabili redeat: coronisq; clarissimis
donet seruos illos: qui suscepta ab eo pecunia rite prudenterq; negatia-
ti sunt: perdatq; inimicos suos qui ipsum super se regnare noluerunt.
Nempe enim ueluti noctis medio alto sopore depresso mortalium gne
sonus ingens e celo fiet: tonitruaq; expauescenda fragoribus diris: et
coruscationes terre motibus iuncte: exterritiq; continuo exurgent q
dormiebant. Tunc unusquisq; sua opa recolet: siue illa bona fuerunt si-
ue mala. Qui uero mala gessere in cubili suo positi ferient pectora sua:
quia nullus tamen erit aut euadendi aut se occultandi aut penitendi
locus. Namq; agitata terra: tonitrua crepitu ingenti perturbabit:
fulgora q; perturbunt: & atra profunda q; nox illos obsidebit. Hora inq;
illa ut fulgur horrendum repperit iudex adueniens exterreat eos. Tu-
ba enim de celis terribili sonitu concrepans excitabit defunctos: omnes
q; qui a seculo obdormierunt exproget faciet. Celi cum uirtutibus suis mo-
uebuntur. Terra omnis ut aqua maris tremore fluctabit a facie maie-
statis eius. Ignis enim horribilis ante illius faciem precurrer: emundans
inquinamenta omnia. Infernus aperiet aternas ianuas suas: euacuabi-
turq; ac destruetur mors. puluis nature mortalium audita tube uoce
spiritum uitamq; recipiet. Erunt enim tunc profecto mirabile fratres: ho-
ra illa ueluti in ictu oculi patentibus inferi ianuis multitudine innu-
merabilem cernere instar piscium maris agitari: et ossa conditionis hu-
mane circuncurrendo suas quodq; compages iuncturasq; requirere. Expe-
recti uero clamabunt ac dicent. Gloria omnipotenti deo qui congregauit
nos atq; suscitauit per immensam clementiam suam. Tunc exultabunt
iusti: et qui ueri perfecti q; monachi fuerunt: consolabuntur ex labore felices
exercitationis sue: atq; ex afflictione quam sponte amore christi pertule-
runt. Tunc martyres constantie sue passionumq; coronas leti orantes
q; percipient. Apostoli item ac prophete ineffabili gloria et luce corusca-
bunt. Beatus qui horam illam uidere merebitur: quando cum gloria ob-
uiam immortalis sponso rapientur in nubibus omnes qui dilexerunt
eum: omnesq; illius uoluntatis implere omni studio conati sunt. Na
prout quisq; hic perfectioni operam dedit: uelut auis in sublime uolabit:
ac pro studio quod gessit emundandi cordis sui: eius intuebitur glam.
Et pro desiderio quo illum quisq; concupiuit: ipsius caritate satiabitur.
Admirabitur aut hora illa primus pater adam: magna illa & horrenda i-
tuens: quo ex se solo et coniuge sua gentes innumerabiles infinite q;
nationes processere: ingentiq; stupore comprehensus creatori deo glo-
riam referet: quod ex uno principio nec diuersa natura procreati: alij

paradysum atq; regnum: alij infernum pro meritis opum sortiti sunt.
 Gloria sit soli sapienti deo dilectissimi. Memoratus sum die illius atq;
 contremui. Consideravi illud iudicium horrendum & totus expavi.
 Paradisi delicias perlustravi animo: et in gemitum fletumq; prorumpens
 tam diu ploravi q̄ diu defecerunt lacrimę ex fontib; meis: qm̄ in ne-
 gligentia atq; socordia pertransij dies meos & annos meos consumpsi in
 cogitationibus sordidis. Ve mihi: non intellexi miser quō mihi furtim sibi
 lati sunt: neq; quo pacto transierunt sensi. Heu mihi dies mei defecerunt:
 & iniquitates meę multiplicatę sunt. Heu me dilectissimi mei: quid fa-
 ciam. Quomodo feram confusionem meam: cum in illa hora adstabūt
 noti mei per circuitum qui me in hoc habitu religionis intuentes bea-
 tum predicabant: cum essem intus iniquitate et immunditia plenus:
 & obliuisceret illum qui renefscrutatur & corda. Intollerabilis erit p-
 fecto illa confusio: nihilq; illo infelicius: qui ea confusione notabitur.
 Deus per miserationes tuas te adiuro: ne me a sinistris tuis statuas in
 illorum sorte qui irritauerunt te: neq; dixeris mihi nescio te: sed per
 ineffabilem clementiam tuam per misericordię uiscera luctum mi-
 hi assiduam compunctionemq; largire. humilia cor meum domine
 atq; purifica: ut templum sanctum gratię tuę esse mereatur. Et si
 enim peccator et si impius sum: semper tamen pulso ad ianuā tuam.
 Et si piger ac negligens: uiam tamen tuam assidue pergo. Fratres mei
 dilectissimi deprecor unanimitatem uestram: omni studio cōcedite
 placere deo. plorate coram illo die ac nocte. Atq; in oratione ac psal-
 modia uestra postulare: ut uos a sempiterno illo luctu: a fridore de-
 rium: a gehenne ignibus: atq; ab immortalī uēne dignetur eripere:
 nosq; letitia impleat in regno suo: quo aufugit dolor omnis: tristi-
 tia et gemitus lacrimatur atq; penitentię. Vbi nec metus nec tremor
 est. Vnde mors atq; corruptio eliminata est. Vbi non est aduersarij
 pugnant. Vbi nec ira est nec indignatio. Vbi locum non habet odium:
 non inimicitie: sed semper adest gaudium: letitia & exultatio: et mē-
 sa cibis spiritalib; ppetuisq; ornata et instructa: quam pparauit deus
 diligentibus se. Q; felix est ille qui hac frui meruit. q̄ uero infelix &
 miser qui ab illa reiuuus abiicitur. Obsecro uos dilectissimi: effun-
 dite super me uiscera uestra: & intercedite pro me proci dentis benigni-
 ssimo amatori hominum unigenito filio dei: ut faciat mecum mi-
 sericordiam suam: & eruat me ab iniquitatum mearum multitu-
 dine: & collocet me in circuitu tabernaculorum urōrum intra se-
 pra uiuentis eterna amenitate paradisi: ut ppe uos assistere merear:
 qui illius promissiones hereditate percipitis. Vos enim estis filij dile-
 cti dei: ego autem sum canis abiectus & uilis. Vtinam uel mense ue-

stre micas mihi porrigatis. Utinam impleatur in me quod scriptum
est: quia et catelli comedunt de mensa dominoꝝ suoꝝ. Ita sane di-
lectissimi mei precor dulcedinem caritatis uestre: effundite sup me
preces uestras: & uenite simul de nra uita solliciti. Omnia enim ut
umbra pretereunt. Odio habeamus mundum et que in ipso sunt: curā
q; carnalem. Nulla q; nobis omnino sit cura nisi tantum salutis nostre
quemadmodum precipit dñs noster. Quid enim inquit prodest ho-
mini si lucretur uniuersum mundum anime aut sue detrimen-
tum patiatur. Aut quam dabit cōmutationem pro anima sua.
Negociatores spirituales sumus dilectissimi mei: secularib; negotiato-
ribus similes. Considerate quod duo dilectissimi. Negotiator seculi
damna & lucra quotidie computat: & si quidem fuerit damna per-
pessus: ea resarcire sollicitus curat. Ita et tu dilectissime facias. Diebus si-
gulis uespere & mane considera diligentissime ut sese habeat negocia-
tio tua. Ac uespere quidem ingressus cubiculū cordis tui: recogita in te
met ipso dicens. Putas ne hodie in aliquo iram dei prouocauit. Num
quid uerbum malum locutus sum. Numquid iratus sum. Num in
aliquo irritauit fratrem meum. Num alicui detraxi. Num quando
psallebam ore: secularia mente uersabam. Num carnalis concupisce-
tie temptatus illecebris blandum uirus libenter excepi. Numquid
a terrenis curis superatus sum. Si te deprehenderit in his detrimen-
ta p̄pessum: futuris lucris preterita damna resarcire stude. Ingemis-
ce & amaras lacrimas funde: necadem rursus patiaris incōmoda. Ma-
ne iterum eadem meditare et dic. Quomodo putas nox ista preterijt.
Num soletter negotiationis mee lucra curauit. Numquid mēs mea
cum corpore uigilaui. Num lacrimas fuderunt oculi mei. Numqd
cum genua flecterem in somnum precipitatus sum. Num superue-
nerunt mihi cogitationes male: atq; illis libenter immoratus sum.
Si te in huiusmodi uictum esse conspexeris: curari stude sollicite.
Cordi q; tuo custodes statue: ne eadem rursus patiaris. Si ista curaue-
ris: si sollicitus fueris saluare animam tuam: et negotiationem tuā
exercere cum lucro: acceptus eris domino atq; gratissimus: tibi q; ipi
magna emolumenta conquireres. Attende aut tibi ipse diligenter: ne
quando torpori ac negligentie te ipsum tradas. Initium quippe per-
ditionis est negligentie uiolenta dominatio. Imitare apem dilectissi-
me meus: & inspicere mirabile ipsius sacramentum: quomodo illa ex
uarijs sparsis q; terre floribus colligit opificium suum. In hanc igitur
uilem breuissimamq; animantem diligenter intende animū. Nam
si congregentur terreni sapientes: orbis q; philosophi: ipsius sapientia
non sufficient eloqui. Quomodo ex floribus illa ueluti monumenta

componit: sepelitq; in eis filios suos. Cumq; illos uiuificauerit: tum
 demū ducti in morem illos excitat uoce. Quia illi audita unanimiter
 ē suis sedibus ā tumultis euolant. Vbi uero euolauerint: opatur im-
 pletq; monumenta eadem condimento dulcedinis: ac distendit nec-
 tare cellas. Ita ut omnis qui opus eius sapienter intelligit: glorificet
 opificem deum: stupens ex tam minuto corpusculo q̄ eximia sapientia
 prodeat. Et tu ergo dilectissime non aliter q̄ illa facito. Atq; ex diuinis
 libris & litteris diuitias tibi thesauros q; inuolabiles collige: illos q; in ce-
 lum p̄mittere satage. Nam & terre nos principes id facere uideas. Cum
 ex eis quispiam peregrinationem parat longiorem conficere: p̄mittit ser-
 uos cum opibus suis ad paranda que sunt quieti oportuna et necessa-
 ria: ut cum ille uenerit parata inueniat omnia. Ita et tu facito dilectis-
 sime. Omni studio diuitias tuas p̄mittere in celum contende: ut in
 sanctorum tabernacula suscipiaris. Noli breue hoc tempus in neglia ui-
 uere: ne postea in eternum penitentia infructuosa crucieris. Non audi-
 sti dicentem dominum nr̄m: In mundo pressuram habebitis: Rur-
 susq; in patientia uestra possidebitis animas uestras. Quod si tu negli-
 gentia ac torpore mollitus pressuras oderis seculi: tolerantiam fugias:
 uoluptatesq; carnales appetas: quid iugum xp̄i leue atq; suauissimum
 p̄ tuam molliciem insectaris maledictis? An quia durum et graue est
 portariq; non potest: Ve tibi miser: quid fecisti? Te ip̄m in perditione
 precipitas: quis tui miserebitur? Si te ip̄m occidas: quis te misereatur?
 Sumptus enim armis xp̄i cum debellare hostem debuisti: gladium in
 cor tuum infixisti. Euigila queso dilecte mi: neq; hic negligas: ne il-
 luc postmodum te frustra peniteat. Nulla enim ibi iam penitentie uti-
 litas est. Infelix si in uita ista gloriaris: uana est prorsus oratio tua et
 spes tua: inanis q; expectatio tua. Quid os tuum orat deum: & que
 nam sunt que ab illo postulas? Seculi istius requiem an immortalem
 uitam? Si istam inquiris temporalem ac labentem: melior est forni-
 carius: q̄ tu: melior item fur. Illi enim ut saluentur orant: ac te quia fal-
 laciū licet sanctam hanc et angelicam conuersationem tenent: beatifi-
 cant. Odisti enim lucem: tenebrasq; dilexisti. Dereliquisti celoz regnum:
 & terrena ac temporalia corrupta affectione concupisti. Timuisti mi-
 ser ne forte clementis & amator hominum deus irritos faceret labores
 tuos: At ipsius certe gratia ut ad hoc studium accurreres presuit. Cor
 tuum ip̄e compunxit. Mercedem tuam ip̄e tibi redditurus est. Om-
 nia ab illo accepisti: et tu superbia inflatus de illius bonitate diffidis:
 Mercedem mercenarij exquiret ab his qui fraudant illum: & lacrima-
 rum tuarū laborumq; mercede te priuat. Absit. Qui dicit querite &
 inuenietis: pulsate et aperietur uobis: ille mendax efficitur. Quis hoc

dixerit: Quis te captiuauit infelix: quis tibi miser inuidit: Aduersarius profecto: bonorum q; omnium hostis diabolus. Illius enim ppe hoc studium: Illius hoc opus est: ut si fieri possit nemo saluetur. Rediigit ad te ipsum: neq; oderis animam tuam. Aperi oculos mentis et uide eos q tecum sunt quanto studio certant: q solliciti stant super custodiam suam. Lampadesq; suas ardentes manibus preferunt. Os eorum immortale deum laudat atq; glorificat: oculi q; ipsorum illius contemplantur pulchritudinem: & anima eorum uirescit: letatur: exultat. Considera & illud dilectissime: quia appinquat dies domini: neq; uenire tardabit. Profecto enim ueniet mature: ut eos qui se uigilanter expectant letitia impleat. Audieturq; repente uox dicens: Ecce sponsus uenit: exite obuiam ei. Tum hi qui tecum sunt cum gaudio occurrent habentes lampades suas claras atq; lucentes: uestimq; splendidam ac nuptialem. Audientq; uocem dicentis ad eos sponsi immortalis. Venite benedicti patris mei: hereditate possidete pparatum uobis regnum a constitutione mundi. Porro tibi uox illa clamoris insonuerit: dicturus es eis. Fratres mei date mihi modicum olei: ecce enim extingui cernitis lampadem meam. Audiesq; respondentes. Ne forte non sufficiat nobis & tibi: sed uade potius ad uendentes et eme tibi. Perges itaq; penitentia ductus & afflictus dolore: neq; ubi emere oleum possis inuenies. Omnis enim tunc terra tremore quatitur uelut aqua maris a facie maiestatis eius. Tunc merens atq; exilans in humilitate tua dices. Vadam & pulsabo ianuam. Et quis nouit si aperiant mihi. Rediensq; pulsabis: & respondebit tibi intrinsecus dicens. Amen dico tibi nescio te quis sis. discede a me iniquitatis opac. Te aut illic persistente pulsabit aures tuas uox letitiae et exultationis: dinoscesq; uniuscuiusq; contubernaliu tuorum uocem: & amare ingemiscens dices. Ve mihi misero & peccatori. Quomodo huiusmodi gloria priuatus sum: & a sodalibus meis separatus. Totum uite mee tempus cum illis exegi: nunc aut ab illis segregatus sum. Merito sane id patior. Illi enim continenter uiuere: ego uero negligenter. Illi compuncti corde psallebant: ego tacebam. Illi flectentes genia suspirando flebant: ego alto sopore deprimebar. Illi orabant: ego elatus incedebam. Illi se humiliabant: ego superbia tumecebam. Illi se ipsos despiciebant: ego exteriori cultu ornatusq; gaudebam. Idcirco illi modo laetantur: ego pro dolore cordis immugio. Exultant illi: et ego defleo. Illi consolantur: & ego nunc lucto. Resipisc igitur paululum miser: & dñi tui considerans infinitam clementie largitatem: ad eum tota intentione conuertere. Noli queso negligere salutem tuam. Inquire illum toto corde: et cito fiet tibi in salutem. In uoca illum & proteget te. da illi: ut tibi centuplum reddat. Si charta

inanimata per litteras clamans reddat debita sua / quanto magis benignissimus deus gratiam precatur querentibus se. Atque carta quidem insignita lris fenus fenore cumulat: dei aut thesaurus multiplicabit in xpo mercedem deprecationis nostre. Noli ergo negligere: neque terrenarum rerum cura te opprimat: neque te ipsum in desperationis deiicias harattrum. Deus enim pietatis visceribus affluens: expectat: suscipit: ac protegit te: omnesque qui illum toto corde requirunt. Accede igitur ad eum securus: procide: plora: suspira. dic ei: Domine saluator meus ut quid deliquisti me. Misere mei: quoniam tu solus clemens ac misericors es. & salva me peccatorem: quoniam tu solus sine peccato es. Educ me de ceno iniquitatum mearum: ne infigar in secula seculorum. Eripe me de ore inimici. Ecce enim sicut leo rugit: me deuorare cupiens. Excita potentiam tuam et ueni: ut saluum me facias domine. Fulgora coruscationem tuam et dissipa uirtutem ciuis. Terreatur atque dissipetur a facie tua. Infirmus enim est: neque uim habet obistendi tibi: ne his quidem qui diligunt te. Intuetur enim signum gratie tue: & tectus fugit: confususque discedit ab eis. Et nunc dominator domine saluum me fac: quoniam ad te confugi. Si sic accedat ad xpm: & inuocet eum ex toto corde tuo: continuo tanquam indulgentissimus ac pius pater emittet gratiam suam in auxilium tuum: implebitque omnes uoluntates tuas. Respira dilecte mi. Accede ad illum: ne negligas: neque emuleris quemlibet infelicium atque negligentie sorde squalentium. Mihi enim sufficit confusio faciei mee: qui dico: et non facio: corripio & non intelligo. Sed imitator esto probatissimorum & ac spiritualium patrum. eorum regulam sequere: illorumque decretis acquiesce. Neque supra modum concitis excelsa: ne forte perficere nequeas: neque rursus nimium seceris humilia ut multiplicetur merces tua. Neque delitij foueas corpus tuum: ne forte oppugnet te: neque te ipsum uoluptatibus carnis addixeris: ne illatum pondere mergatur anima tua: & in infima terre deducatur. Nam si illius concupiscentias implere uolueris: deliquisti ut rectum: & per precipitia male uagus incedis: cogitationesque sordidas libenter admittens: bellumque iam pudicitie in tuam perniciem indicens. Quod si te rursus ultra discretionis normam laboribus maceras: ita quoque nihilominus opprimitur onere anima tua: dum mestitie subditur: & a torpore uincta detinetur. Iracundia temptatur: ad laudes deo referendas atque ad orandum obtemperandumque maioribus signis efficitur. Te igitur ipsum sub discreta patrum norma custodi: & ne quid nimis ut perfectus in omnibus fias. Nunquam ne oro te circi spectator fuisse: Num scapham in pelago non aspexisti. Nempe enim equos si quis imoderatius ageret: solo postmodum crepitu terrentur. Contra si quis eis ni-

miū remittat ac laxet habenas: attingam etiam deiciunt ac pertrahunt. Nauis item si supra tabulata pondus imponitur facile fluctibus quatit atq; demergitur. Sin uero leuis ac sine onere nauiget: uentorum ui cito dissoluitur. Non dissimilitatione & anima & corpus: si eis ultra uires imponatur onus: cito succumbunt: & ea que prediximus incidunt. Idcirco igitur preclatum est bonum inchoare atq; perficere et gratum deo esse: & utilem proximo: ipsiq; summo ac dulcissimo rectori nostro xpo iesu placere: qui ait. Vos estis sal terre: & columna celorum. Vos estis profecto ueri confirmati q; monachi: qui angelicam conuersationem diligentes in terris angelorum uita uiuitis. humani enim corporis fragilitate circundati: opus ministerumq; impletis angelorum. Dilectissimi certamen quidem uestrum temporale est: sed retributio & laus in eternū manet. Breuis est exercitationis nostre labor: uerum merces laboris infinita & immortalis. Quanto uos promptius excetis & gratius: uirtutemq; ex caritate conquiritis: tanto aduersarius uester diabolus irritatur amplius: maiore q; gignitur uos nequitia exagitur. laqueos occulte in uestram perniciem tendit: ut illaqueatos a recto calle detorqueat. Obseruate ergo uos dilectissimi a laqueis eius. Absq; certamine quippe nemo coronatur: & gratia diuina nunq; aliquem deserit: si prompte et alacriter pugnet. Quod si uis ignauis deditus os suum aperire neglexerit: & ipsius gratiam inuocare in auxilium suum: non culpam in gratiam referat: si ab ipsa deseratur. Velut enim si quis manib; ac pedibus integer: propositis sibi etis plumis: ori suo eas ad mouere marcent corpore recuset: ut sumpto cibo recet animam suam: necis sue sibi auctor est: ita et monachus qui prechos gratie cibos expertus est: dum ipsam inuocare neglexit: ipsius suauitate refici nequit: sed consumptus fame ac destitutus ope tabescit. Quis igitur illius miserebitur: qui cum gratie celestis pabulum si manus stenderet gustare posset: sponte se illius suauitatis epulis per segnitatem abdicat. Aut unde misericordiam speret monachus: qui salutis se negligens: sola que terrena sunt curat.

Comparatur enim monachus militi proficiscenti ad bellum: qui corpus suū armis undiq; munit: armatusq; persistit: uigilat: cauet: anxius est: donec belli finis adueniat. ne forte dum male securus est: aduersarius in eum irruat: nihilq; sollicitum occupet & comprehendat. Nam si somno atq; desidio seipsum miles huiusmodi tradat: facillime capitur: ita et monachus si somno se inertie tradat ab inimico diabolo summa facilitate deijcitur. Immittit ille in corde cogitationes sordidas ac turpes: quas hic libenter admittit uidelicet superbiam: cenodoxiam: inuidiam: detractionem: gulam: summiq; inexplebilem auaritatem. Et post hec omnia in desperationem precipitatur infelix. Ceterum si sollicitus

uigilet: semperq; diuinam gratiam in sui adiutorium imploret: pro-
 tegitur ab illa iugiter atq; edocetur: quomodo placeat deo: fitq; in eo gra-
 ipsa laus atq; laudator. Nam quemadmodum qui se intuetur in specu-
 lo: ipse et qui inspicit est: et qui inspicitur: ita et gratia diuina cum inue-
 nerit in cordis hospitio requiem: et immoratur illic: et sicut dixi laus atq;
 laudator efficitur. Neq; enim sine ipsius auxilio preualet cor placere illi
 uiribus suis: ceterum ut illi placeat ab ea accipit: atq; ex eius inebriatur
 uino. Verbi gratia. Ex compunctione que gratie insigne munus est acci-
 pit lacrimas: atq; de uini ipsius dulcedine sinceram elicit humilitatem.
 Ipsius quoq; uirtute psallit ei. Sine facie speculum inualidum & ineffi-
 cax est. Eam uero si accipiat reddit: Et si ornata illi facies admoveatur: eade
 nihilominus ornamenta in se habere conspiciuntur: ita et homo sine gratie
 diuine adminiculo pauper egenusq; est. Sicut ipsam promeruit grati-
 am: illius ope uirtutes exerceat ac perficit. Quod illam rursus per negligen-
 tiam ab se fugauerit: desertus ac desitutus efficitur: inhabitantq; in eo
 cogitationes sordide ac neq;: ueluti nocticorni in domicilio. Homini
 igitur est inuocare gratiam: eamq; omni studio ac labore requirere. Gra-
 tie uero est: ubi inuocata fuerit: in eius continuo auxilium uenire. Sine
 gratia enim mens illuminari nequit. Et queso fratres inspicite variu
 omnino futurum seculi decorem. Nisi pura atq; casta sit mens: non descen-
 dit in hominem gratie largitas. Ea si illustretur a gratia preclaras homo
 uirtutes assequitur. Qui si recte facta sibi imputare ceperit: se ipm fallit
 ac decipit: nesciens infirmitatem suam. Huiusmodi dum in se ipso gloriatur
 & sibi plus iusto de arbitrij libertate blanditur: a gratia diuina deseritur.
 Ceterum postq; uirtutum adeptus est meritis: cuncta ad gratie auxilium
 refert: cuius ope roboratus omnia perficit: de gloriam referat dicens. Glo-
 ria tibi benignissime domine: qui me indignum atq; peccatorem gratia
 tua dignum fecisti: & ea ut uoluit domine que sibi sunt placita in me
 operata est. Qui sic ueraciter nouit infirmitatem suam: se ipm omni admi-
 ni diuine gratie pparat templum: fitq; ino gratia sacerdos & oblatio: ho-
 stia et offerens: spirituales epule et comedas: rexq; & regnum: edificatio
 & faber: ciuitas ac murus firmissimus: custoditq; illum a malis omnib;
 donec a presenti ad futurum seculum transferat. Inclina ergo aurem
 tuam mihi dilectissime: & suscipe consilium meum. Si eternam ui-
 tam consequi cupis: desiderasq; beatitudinem domini tui: dic mihi
 frater quid lauas aqua faciem tuam: & placeas proximo tuo. Non er-
 go respicisti uitia carnis tue: sed eis hactenus seruisti. Quod si faciem
 tuam lauare uis: eam lacrimis ablue: tam cum gemitu laua: ut co-
 ram deo cum gloria luceat et coram angelis eius. Facies enim que ablu-
 itur lacrimis: inaccessibili specie nitet. Sed forte dicturus es mihi. Quid

enim si sordes detergam uultus mei. Sordes ille uultus tui pedum
 tuorum si adsit castitas cordis: sole ipso illustriores sunt: rutilant
 q; inter angelos dei. Quid autem temere ac passim rides. Nonne flere
 atq; lugere ex domini mandato iuberis. Omissis his que tibi ille facie
 da precipit risui seruis. Vnde tanta peruersitas. Nonne quia beatitudi
 nem quam ille pollicetur non appetis: neq; metuis supplicium quod
 ille minatur. Qui temptationes varias expertus est: corripere imperitos
 potest. & qui in latronum incidat manus uiatoribus munimento esse
 valet. Quoniam igitur per meam ueritatem atq; molliciem ex parte
 temptatus deiq; miseratione protectus sum & si ex negligentia atq;
 pigritia sepe in eadem relabor: cupio tibi dilectissime prebere consilium.
 Obsecro uos electe grex christi: & heredes dei: caute diligenter ac uigila
 ter attendite: ne per carnales passionemq; uoluptatem gloria
 illa excidatis: & a thalamo illo pleno exultationis et leticie eijcaminj.
 Labor afflictionis tue dilectissime tanq; somnus est: porro laboris regis
 inenarrabilis atq; inextimabilis. Attende ergo tibi ipsi sollicite: ne utq;
 q; pariter amittas: dum neutrum plene persequeris: presentem scilicet
 sempiternamq; letitiam. Stude potius perfectam uirtutem consequi:
 ornatam atq; insignitam omnibus que diligit deus. hanc si assequa
 ris nunq; irritabis deum: neq; proximum tuum uiolabis. Porro uir
 tus ista unica: uniusq; speciei dicitur: variarum uirtutum in se ipsa
 habens pulchritudinem. Diadema regum absq; preciosis lapidibus
 candentibusq; margaritis connecti textisq; non potest: ita & hec unica
 uirtus sine variarum fulgore uirtutum constare nequit. Est enim simi
 lima diademati regio. Nam ut illi si lapis unus aut margarita defuerit:
 in regio capite lucere pleniter nequit: ita et hec unica uirtus: nisi uir
 tutum ceterarum honore conferatur: perfecta uirtus non appellatur.
 Similis uero est preciosissimis epulis exquisitissimis condimentis pre
 paratis: sed sale carentibus. Sicut enim preciosi illi cibi sine sale come
 di nequeunt: ita et ista uirtus uniformis: si aliarum uirtutum gla
 & honore decoratur: absit aut dei proximiq; dilectio: uilis prorsus
 atq; contemptibilis est. Similis rursus est perfecto formosoq; cor
 pori: cui si membrum aliquod illudine tollatur: inutile prorsus defor
 meq; uidetur: ita & huic uirtuti unice: quodlibet ex ceteris defuit: ple
 na perfecta q; non erit. Alphabeto utin uenuste suis insignito lris
 ista similis est. Ut enim si ex illo uel una tollitur littera: totum proci
 nus mancum atq; inutile redditur: ita huic si uel una defuerit uir
 tus: inanis & abiecta repitur. Aquile utin valide magnificis pennis
 se in sublime attollenti similis est. que eseam intuentis laqueo teneri
 alligatam: ex alto magno se alarum impetu demittens: ad illam

Sermo

repente deuicta est. dum q; auem inde extrahere nititur. unguis illius similitas laqueo detenta captiuatur. Atq; ex hoc uirtus eius omnis et gloria humiliatur. Cumq; totum corpus ipsius extra laqueum sit. uirtus tamen eius omnis eo iuncta detinetur. Pari rōne ista uirtus unica. si uel una terrenarum rerum obligetur. iuncta captiua q; constringitur. Et corpus quidem ipsius omne extra uincula ē. ceterum omnis ipsius uis in humum humiliata demergitur. Ac sicut aliqua compedibus unguibus. in altis altitudinem uolando se nequit attollere. ita quisquis terrenis negotijs quis illa leuia & nulla esse uideantur. se expedire & eripere negligit. perfecte huius uirtutis compos esse non poterit. Quis est qui lacrimas non habet. Accedat. ploret. atq; suspiret. Cui deest compunctio salutaris. hoc ipm considerans gemat. Non ignoret quia qui uirtutem istam consecuti sunt. hac ipā duce celos penetrarunt. Sunt qui cum ea clarescent. atq; ad celum usq; peruenissent. celestes tamen ianuas sunt intrare prohibiti. Ita duce uirtute ad regnum usq; puecti. ingredi illud nequiuertunt. Est aut huiusmodi quod duo dilectissimi. Adepti sunt quidam huiusmodi uirtutem. ipsamq; ueluti regium diademata conferentes. multum ex ea ornamenti ceperunt. Postmodū uero uilissimę rei euilibę gratia uirtutem adeo illustrem deduxerunt ad nihilum. Alligata enim est illorū mens terrenarum rerum curis atq; uinculis huiusmodi p̄pedita uirtus. celum intrare nō potuit. Vigilanter itaq; caue dilecte mi. ne te. om̄ his nexibus uinciens inimico ad predam patteas. neq; mirabilem illam clarissimāq; uirtutem amittas. quam tanto labore quesisti. neq; illam prohibeas celestes ingredi ianuas. neq; rubore confusam ante thalamum statuas. neq; capillo uno humi affigi p̄mittas. Ceterum da illi liberam fiduciam. uocem q; excelsam. ut exultans introeat thalamum. ac sublimi uoce sua premia reperat. O miraculum ingens atq; stupendum. leo uastus atq; fortissimus capillo unico uinctus humiliatq; est. Leoni enim profecto uirtus ista comparatur. instructa et ornata omni opere bono. honesto atq; p̄fecto. quę terrena qualibę cura ueluti capillo uno religatur. Quocirca euigila dilectissime. admo ue manus. capillumq; uilissimum incide. ne ridiculus efficiaris. Sicut enim sampson ille fortissimus. qui uno momento maxilla tantum asini armatus mille occiderat uiros. qui septenos validissimos funes. ac si totidem capillos abruperat. seq; ipm uinculum eripuerat. pemptisq; hostibus uictoriam dicauerat deo. cuius precib; maxilla in fontem conuersa fuerat. cum tantus tamen esset ac talis. totq; uirtutum titulis clatus uinctum sese hostibus tradidit. ablati q; crini

bus humiliatus est: terribilesq; illas atq; mirabiles amisit vires: ita
& tu solexter caue/ ne illa ratione admirandam hanc saluberrimam
q; uirtutem uilibus quibusq; rebus uincens humiliter. Sed exime
illam ex necessitatib; omnib; atq; ab his que illam uertit atq; uiolare
possunt rebus: ornatam q; & compositam in celum premitte. Sic aut il
lam libera quemadmodum natator aliquis qui ut margaritam p
ciosam reperiat: sese in profundum pelagi nando demittit: eam q; ubi
inuenit mox ad sublimia conscendit: totum q; ipsius corpus ab aq
eripitur. Aqua enim suo mansit loco: ipse uero diuinitus fretus ascendit
aridam q; occupauit. Eodem ergo & tu modo terrenis omnibus reb;
festina liber euadere: uirtuteq; perfecte illustratus indue te illa sicut
uestimento: & nocte ac die sobrius uigila: ne ipsam puncto tempo
ris exuas. Hec enim unica de qua loquimur uirtus: instructa omi
ceterarum uirtutum pulchritudine nullis terrenis reb; uiolari potest
aut ledi. Tribulatio eni patientiam illi opatur: paupertas atq; igno
minia terra est exercitij illius: ex ipis enim fructus iusticie letissimos
colligit. Ne morborum quidem molestia ipsam ledere preualet: ex
ipis enim vires adipiscitur: & apud deum gloriam. Distractiones ut
illam minuere nequeunt. Ex eas quippe laudes sibi claritatem q; con
quirunt in eternam uitam. Persecutiones illam terere non preualent.
Ex his enim coronam pfecti decoris inuectit: & domino maiestatis cu
gaudio offert. Ne nuditas quidem ipsam uel leuiter afficit. ex ea na
q; stolam glorie texit. Fames uidem illam pusillanimitatem efficere ne
quit: ipsius enim gratia mensa sibi in celesti regno paratur eterna.
Sed neq; sitis illi nocere potest. ex ipsa quippe paradisi letitia sibi pre
paratur. Neq; ulla paupertatis iniuria illicere eam ad appetendas di
uitias preualet. per ipsam enim beatitudinem domini uoce pmissam
promeretur. Vigilię et fletus coronę sibi perfectionis existunt: ipsius
q; mundicie fons. humilitas atq; mansuetudo fundamenta edificij ipi
us sunt. Mors illam mortificare nequit: neq; sepulchrum includere pot:
neq; continere aer. Ipsi q; celi coram anima uirtutib; clara portas clau
dere nequeunt: sed uidentes eam cum gaudio et exultatione pandun
tur. Milia milium angelorum & archangelorum thronoz atq; domi
nationum principatuumq; ac potestatum illam comprehendere neq
unt: sed cum gestu uultu q; leticie suscipiunt eam: tollentes q; in ma
nibus offerunt throno glorie patris. Exultat q; in ea pater: quoniam
dilexit eum. Exultat super ipsum unigenitus filius: quia semper con
cupiuit illum: & preter eum nihil dignabatur aspicere. Exultat sup
eam et spiritus sanctus: quoniam templum illius sanctum fuit: & in
habitauit in ea. Exultant super illam celi cum uirtutib; suis: umani

miterq; procidentes: glorificant patrem et filium et spiritum sanctum:
 intuentes eam angelica uirtute compositam: et omni iustitie sple-
 dore coruscant. Exultat in ea paradysus: quod ipsum hereditate sortita
 est. Gloria et magnificentia soli bono & amatori hominum deo: qui
 per gratiam suam regnum immortalitatis sue prestat nobis. Sana me
 domine et sanabor: qui solus sapiens es ac misericors medicus. Suppli-
 ter oro clementiam tuam: ut sanes uulnera anime mee: ut intelligam
 dispensationem tuam in me iugiter fieri. Et quoniam infatuata est mens
 mea: gratia tua sane ueritatis condiat eam. Et quid dicam tibi qui cum
 et a pectoribus & corda scrutaris et renes? Solus quippe nosti: quoniam
 uelut terra sine aqua sitit te anima mea fontem uitae: & cor meum
 desiderat te. Cum uero qui diligit te: gratia tua semper exsatiatur. Sicut er-
 go semper mi domine audisti seruum tuum: ita nunc quoq; ne despi-
 cias deprecationem meam. Ecce enim uelut captiua est domine mens
 meate solum saluatorem querens. Mittit igitur celeriter gratiam tuam:
 ut ueniat in adiutorium meum: meamq; esuriem satiet et refrigeret
 sitim. Te enim desidero insatiabiliter domine. Quis enim satiari ex te
 possit: qui te ueraciter diligit: teq; sicut lucem ueritatis: lucisq; indul-
 torem? Da mihi que postulo: et dona mihi obsecrationem meam. Instil-
 la in cor meum uel unam guttam caritatis tue: que sicut ignis in silua
 consumat spinas & tribulos: cogitationes malas. Da mihi affatim atq;
 immense tamq; deus homini: et dona mihi gratie tue multiplica: ut
 rex regum: ut pater pijs pateris amicus filius. Quod si te ut terrenus ac ter-
 reni filius irruam et terro: tu qui implesti hydrias benedictione tua:
 imple sitim meam ac restingue gratia tua. Et qui satiasisti quinq; ho-
 minum milia ex quinq; panibus: meam quoq; esuriem satia immen-
 sis diutius bonitatis tue. Clementissime: benignissime: seruo: floribus
 et uirginitatibus tere profunditur affatim gratia tua cunctis tempori-
 bus anni: quanto locupletius seruis tuis supplicantibus tibi que pete-
 rent largietur. Ecce enim aridet verna temperies: nitet aer: auesq; dul-
 cisonis uocibus perstreperunt pro gloria sapientie tue. Ecce tota humi-
 facies variorum florum antiquitate uestitur: contexta uelut absq; o-
 pere humano diploide. Exultat autem et duas celebrat solemnitates:
 alteram quidem filio suo primogenito: adam congratulans: quoniam
 uiuificatus est. Alteram domino suo gratias referens: quia descendens
 e celis incesit super eam. En mare quoq; secundatur gratia tua: ditat
 q; opibus in se nauigantes. Mi domine domine: mihi quoq; fiduciam
 dat gratia tua alloquendi te: desideriumq; in te meum penatiter ur-
 get. Quod si serpens ille homicida hoc anni tempore accedens ad homi-
 nem aperuit os suum: quanto magis aperies tu os serui tui desideratis

te in gloriam et laudem gratie tue. Qui duo minuta paupercule uidue suscepisti atq; laudasti: suscipe deprecationem serui tui: et exaudi orationem meam istam: et dona mihi postulationes meas: ut templum sanctum efficiar gratie tue: inhabitetq; in me: et ipsa me doceat quomodo placeam sibi. Pulset ipsa cytharam meam: & eliciat melos compunctionis plenum atq; letitiae. Aperiat mentem meam: eamq; freno contineat: ne seductus peccem tibi: eijciarq; ex illo perpetuo thalamo. Exaudi me domine: exaudi me: & presta ut uocari merear in regnum tuum: vagus et redux: immundus atq; mundatus: inutilisq; insipiens: et castigatus atq; eruditus. Mi domine domine: te grex tuus electus monachorum: omniumq; qui placuerunt tibi: quiq; in paradiso exultant pro me deprecantur: & orant te solum bonum atq; benignissimum. Exaudias queso ipsorum preces: meq; ipsorum orationibus salua. Ego autem semper tibi gloriam referam: quia preces illorum exaudisti: missus mei: neq; ipsorum orationes desperisti: quas tibi pro me profuderunt. Tu domine per prophetam dixisti: Aperi os tuum & implebo illud. Ecce igitur apertum est mi domine cor serui tui atq; os. Imple illud gratia tua: ut semper benedicam te xpe saluator meus. Infunde in cor meum benignissime amator hominum rorem gratie tue. Nam sicut non ualet humus sata absq; uisitatione bonitatis tue fouere gremio suo germina: ita neq; cor meum loqui ualet opera quae accepta sunt tibi: neq; fructum ferre iustitiae sine auxilio gratie tue. Ecce namq; pluuia germina nutrit: & varijs floribus coronantur arbuta. Et ros igitur gratie tue mentem meam splendore suelucis irradiet: eamq; compunctionis & humilitatis caritatisq; et patientie floribus ornet. Et quid dicam domine meus: Ecce enim oratio mea imbecilla et infirma est: & iniquitates meae grandes ac validae. Ne mihi peccata mea deprimunt me: & iniquitates meae ad ima demergunt. Vineat ipsa gratia tua. Qui cecati nati oculos aperuisti: aperi mentis meae oculos: ut semper considerem pulchritudinem tuam. Et qui iumentis ora in uerba laxasti: aperi os meum in gloriam et laudem gratie tue. Qui posuisti mari terminum uerbo precepti tui: pone et cordi meo terminum per gratiam tuam: ne declinet ad dexteram aut ad sinistram a pulchritudine tua. Qui dedisti aquam in deserto populo rebeli & incredulo: da mi obsecro compunctionem: & oculis meis gratissimos imbres: ut die noctuq; fundat lacrimas omnibus diebus uite mee: cum humilitate suspirijs et mudo corde. Appinquet deprecatio mea in conspectu tuo domine: & dona mihi tantillum de sancto tuo semine: ut offeram tibi manipulos confessionis dicens. Gloria tibi domine qui dedisti uirtutem istos offerendi tibi adorandiq; illum: qui mihi os contulit. Exaudi domine orationem

serui tui precibus sanctorum tuorum: qui es super omnia deus benedictus
in secula. Amen

De eodem. Sermo quartus adhuc.

Venite dilectissimi mei: uenite patres ac fratres mei: grex salua-
toris electe: uenite negotiemur quod diu subsistunt mundum et
celebritas constat. Venite implete oculos lacrimis: & protinus
aperiantur cordis uestri oculi. Loquimini uite uerba: et conti-
nuo compingetur cor uestrum. Assumite preclaram & perutilem celestis
regni ac paradisi meditationem: statimque negocia terrena contemnitis.
Nullus negligentia torpeat: nullus languescat ignauia. Nullus pusillani-
mitate lassetur: nullus palloribus trepides: nemo dormitet inertia: sed oes
uno ore partibus uobis inuocemus deum nostrum: & prompte seruiamus
saluatori nostro. Sollicite castificemus corda nostra per spiritum sanctum suum.
Colligamus inuicem: consolemur mutuo atque roboremur. Ignoscamus
inuicem ex toto corde. Serui quippe sumus ueri dei: qui ait. Amen amen
dico uobis: quoniam nisi remiseritis hominibus ex toto corde peccata eorum:
neque pater uester celestis remittet uobis peccata uestra. Et rursus per sanctos
apostolos euidentius expressit: quotiens fratri indulgendum sit. Nam
cum dixisset petrus: domine quotiens peccauerit in me frater meus: di-
mittam ei usque septies. At ad illum dominus. Non dico tibi usque septies:
sed usque septuagies septies. Nos autem fortassis nec ter in die ignoscimus in-
uicem. Obsecro igitur uos fratres mei dilectissimi & proci dens deprecor
amici mei: uigilate breui hoc tempore: & intra hanc undecimam horam
certare satagite. Iam enim uespera appropinquauit: & mercedis redditor
christus cum gloria uenit: ut reddat unicuique secundum opera sua. Attendi-
te igitur uobis ipsis fratres: ne quis de bono opere presumat: aut incaute ele-
uetur: ne quis immensa illa premia per negligentiam perdat. Est enim mo-
nachus ruri culto ac sato simillimus: quod inter rorem ac pluuiam ger-
minat: affertque leticie frugem. Cum uero fructuum tempus aduenerit:
tunc maiori cura exercetur agricola. Est enim magis magisque sollicitus:
uigilat: metuit: ne grando repente siue fere belue ipsius segetem vastet.
Ita et monachus quod diu uiuit in corpore: sit necesse est die noctuque solli-
citus: curamque prouigilem gerat immortalis uite: laborque exercitationis
sue: ne si neglexerit: in uacuum inueniatur cucurrisse. Totum gaudium
plenaque letitia agricolae est: cum messem congregarit in horrea: laborum
que suorum captauerit premia. Idem fere in monachis. Gaudent & letant
in celis angeli dei: cum is qui metuit deum uite huius peregerit cursum.
Cum horrea impleuit agricola: tunc securus est: iamque delitijs ac leti-
tia fruitur. Monachus quoque cum horreo idest sepulchro conditus fue-
rit: continuo opes illius in celum ascendunt. Tunc in tuto erit: bonis.

6.11.11

q; dei pfructur. Vigilemus ergo dilectissimi: sobrii q; simus in bello aduer-
sarij nostri. Nam bellum quidem eius semper presto est: ipse autem infir-
mus atq; imbecillus est. Porro dominus et agonitheta noster: rex regum:
his qui alacriter pugnant suggerit vires & coronam immercessibilem te-
xit. Ac sicuti puluis a validissimo uento raptus agitur: ita et aduersari-
us noster diabolus a uoce laudantium deum effugatur. Nullus igitur ne-
gligat: nemo formidet. Ceterum qui uiribus pollet: sustentet infirmos:
qui promptus atq; alacer est pusillanimum consoletur: qui uigil et ex-
citus: somnolentum exsuscitet. Qui constans est inconstantem corri-
piat: & qui continentie studet incontinentem coarguat. Sic eni mu-
tuo hortantes unanimiter q; uidentes aduersarium nostrum confun-
demus: & celestem deum nostrum glorificabimus: sancti q; angeli sup-
nos letabuntur: & qui de nobis audient edificabuntur. Paradisus est ple-
nus letitie fructibus uarijs q; uirtutibus multitudo unanimis mona-
chorum: caritatis ornamento lucentium. Fons decorus & aquis afflu-
ens: & multitudinem arborum rigans: conuentus monachorum est in
unum coactus: qui psalmodiam suam lacrimis rigant. Urbs inenib;
septa et munita monachorum multitudo est in id ipsum congregata:
in se inuicem diuine caritatis excitantium flammis. Diadema pre-
ciosum est lucentibus gemmis et candentibus margaritis intertextum:
monachorum cetus in unum conexus ac diuina caritate plenus. Na-
uius est referta opibus regijs monachorum cohors in unum diuini amo-
ris ardoribus estuans. Olea est speciosa atq; fructifera monachorum
chorus: simul diuina caritate solidatus. Castra sunt sanctorum an-
gelorum: monachi unanimiter uiuentes: quorum semper animus
tendit in deum. Imago regia est: omnigenis electis: floridis q; colorib;
ornata: monachorum adunata multitudo: instructa varietate uirtu-
tum. Sicuti facies mellis in ore: ita responsio fratri ad proximum suum:
humiliter & cum caritate prolata. Sicut aqua sitienti in cisterna nimio:
ita consolationis & admonitionis sermo fratri in pressura sua. Qua-
si qui manum porrigens lapso erigit eum: ita uite consolationis q; ser-
mo pigritia torpentem animam excitat. Sicut semen bonum & cle-
ctum in terra bona & culta: sic cogitationes bonae in anima monachi.
Quemadmodum lampas fulgida in loco tenebroso luget: ita et mona-
chus mente uigil & corde tempore psalmodie sue. Quod aquile nexus
& catena: id monacho est seculi cura. Sicuti spinæ ac tribuli in semine
bona: ita cogitationes sordide ac turpes in monachi anima. Quem-
admodum gutta quæ spargitur atq; mundatur: neq; finem uillum ac-
cipit: ita et iniuriarum memoria in anima monachi. Ut uermis cor-
rumpit lignum: ita inimicitia perimit animam monachi. Sicut tinea

oro

multa
dignu

quid

intra

demolitur uestimentum: sic detractio consumit monachi animam. Quemadmodum fructus extrinsecus pulcher atq; delectabilis: intrinsecus putridus: ita monachus inuidia & liuore corruptus. Veluti si quis in lucidum fontem lapidei iaciat conturbat eum: ita responsio monachi cum ira prolata turbat proximi mentem. Velut cum quis euulsam radicatus arborem fructibus plenam: in alio loco transferre & plantare contendit: arefcit fructus: folia q; marcescunt: ita & monachus patitur si relicta sede ppa loca alia circuicns lustrat. Sicut edificium absq; fundamento firmissimo: ita et monachus qui in pressuris suis patientia caret. Que admodum quispiam regi assistens et cum eo colloquens: si uocante se alio regem desistere et consuetudo congregi superbi audeat: ita et monachus qui in psalmodia sua mentem uagari nugariq; meditari pmittit. Consideremus ergo dilectissimi cui psallentes adstantus. Sicut angeli cum metu et tremore laudant deum: ita et nos debemus dilectissimi meritis corde cum timore stare dum psallimus orationis nostre tempore: neq; solis corporibus in oratione procumbere: mentes q; terrenis occupare negotijs. Sicut aut nauicula que maris fluctibus fertur: ita mens monachi que seculi negocijs curisq; distenditur. Colligamus cogitationes nostras: eleuamusq; a terrenis negotijs fratres ut gloriam habeamus apud deum nostrum. Tolereamus aduersarij temptationes: ut cum angelis glorificari mereamur. Gloria etenim monachi est patientia in tribulationibus suis. Gloria monachi nuditas est: & uacatio a seculi curis. Gloria monachi longanimitas est coniuncta caritati. Gloria monachi & coram angelis et hominibus laus est: humilitas ac simplicitas cordis. Gloria monachi mansuetudo & quies est atq; silentium. Gloria monachi est: si deum diligat ex toto corde: et proximum sicut seipm. Gloria monachi est continentia uentris et lingue. Gloria monachi est: si compatitur proximo suo. Gloria monachi est cum ab opibus eius uerba no discrepant. Gloria monachi est cum persistit in cella sua: neq; huc illucq; uagatur in morem stipule a uento raptate. Ve mihi dilectissimi: quia factus sum uelut crarij machina que impletur & euacuatur: nihil q; ex uento quo distenditur retinet. Ita et ego gregis xpi uirtutes explicui: cum ab his omnibus longissime remotus sum. Gloria et diuinus hor illius maiestati sit qui nos indignos gratia sua dignos effecit. Dilectissimi mei si quis uestrum sordidis cogitationibus quatitur: non desidia torpeat: neq; seipm in desperationem precipitet: sed effundat preces suas in conspectu dei: dicatq; cum gemitu. Exurge et intende iudicio tuo deus meus & dominus meus in causam meam: ludica me dñe secundum iustitiam meam. Opus manuum tuarum sum: ut qd me despexisti. Cur faciem tuam auertis: & obliuisceris humilitatis mee.

Quia persecutus est inimicus animam meam: & humiliavit in terra uitam meam. Infixus sum in limo profundi: & non est substantia. Apprehendat me manus tua domine ne peream. Si ita persistis in oratione: & inuocaueris deum: continuo pius ac misericors dominus mittere auxilium suum in cor tuum: quod te consoletur & recreet ab omni fatigatione belli tui. Cum ergo talem habeamus dominum tam piū tamque benignissimum: non desperemus: tenentesque saluatorem tantę pietatis non negligamus. Quādiu enim hic sumus: misereatur: saluat & reficit nos: & delicta nostra clementer indulget: parcatque iniquitatibus nostris: si uelimus nos: idque ex toto corde queramus. Quis igitur non obstupescat. Ecce enim pro lacrimis huius breuissimi temporis innumera scelera nostra condonat nobis: per hunc undecimę lacrimas uulnerum nostrorum milia curat. Neque hoc beneficio contentus: prebet insuper mercedem lacrimis nostris. Id quippe gratie ipsius consuetum munus est. Sanat: & premia sanitatis exsoluit. Non ergo negligamus fratres: sed curari studeamus ut dixi. Hic enim misereatur deus: & miserationis sue gratiam prestat: illic autem non ita futurum est dilectissimi. Iustum quippe iudicium et ultio deficiet: et factorum nostrorum retributio. Illic misericors & mitis ille abraham: immitis imimicis: & repperitur. Et qui dudum pro sodomis deprecatus est ut saluarentur: illic uel pro uno peccatore non supplicat: ut misericordiam consequatur. Non ergo mentem nostram obligemus terrenis mortalibusque negotiis: sed sanctorum omnium consortes esse studeamus: beatissimorum patrum nostrorum coheredes. Ne queso illorum instituta moresque desideramus: ne quod absit priuemur gloria eorum. Nitamur omni studio omni que industria laboremus: ut inter perfectos uiros coronemur. Siminimus: saltem inter extremos: qui illi placuerunt laudari mercamur. Beatus profecto ille est qui cum perfectis contendit coronari: sicut contra infelix atque miserrimus: qui neglexit uel in nouissimorum sorte laudari. Beatus qui ipsorum promeruit gloriam. Beatus qui illorum gaudio frui dignus est habitus. Beatus qui ipsorum meruit coronam. Beatus qui illorum numerum transire promeruit. Beatus qui illorum hereditate possidere dignus effectus est. Beatus qui in illorum mensa accumbere meruit. Beatus qui delictis illorum fruiturus est. Beatus qui uocem illam audire merebitur dicentem: uenite benedicti patris mei: possidere paratum uobis regnum a constitutione mundi. Quam illic excusationem habituri sumus nos si modo negligimus. Nam secularis quidem rationem aliquam fortassis qua suam negligentiam purgare possit inueniat: quod scilicet seculi fuerit nexibus uinctus. Nos quid dicturi sumus: aut que uincula proferre poterimus. Ve mihi di-

lectissimi mei: metuo & trepido: ne hi qui modo nos laudant: illic
 tunc irideant nos: & qui beatos hic predicant: illic idipsum exprobrent
 nobis. Ne queso dilectissimi mei dulcescat nobis negligentia: neq; sua-
 uis sit seculi cura: ne postea nobis eternus ignis amarescat: & uermis
 immortalis ac dentium stridor. ploremus hic modicum: ut sempiter-
 num illum fletum euadamus. Vigilemus paululum dilectissimi dñi
 adhuc tempus habemus. An non credimus saluatoris uerbo pmonen-
 tis: quoniam ut repente fulgur emicat: sic aduentus ipsius erit. Non in-
 telligimus quia fama non preit: ecce hic: ecce illic. Non metumimus qd
 unusquisq; hora illa recipit sedm opus suum. Attendamus oro nobis
 ipsis: ne subito nos extrema illa necessitas occuper: incipiamus q; tunc
 nos ipsos arguere: quando nihil proderit nobis ac dicere. Ve mihi peccato-
 ri: ve mihi misero: qui amisi uitam meam. Ve mihi quid contigit mise-
 ro: ve mihi quare neglexi. Ve mihi infelici: quare contempsi. Ve
 mihi: quia his que dicebantur non credidi. Hec aut & plura his in
 afflictione sua tunc quisq; dicturus est sine aliqua utilitate. Credite
 mihi fratres: quia undecima hora est: credite quoniam confirma-
 tio seculi istius appinquit. Sed nisi uideatis oculis uestris fortasse
 non creditis. Videte ne forte impleatur in uobis pphete sermo dice-
 tis. Ve his qui desiderant diem domini. Enitamur itaq; & uiribus
 omnibus elaboremus: ne inueniamur ut seruus ille: quem ueniens
 dominus eius: inuenit delitij negligentiaq; resolutum. Idcirco ob-
 secro: euigilemus paululum: ne ita inueniamur. Sed ualenter potius
 glorificemus eum atq; deprecemur: ut nos a tenebris illis & a strido-
 re dentium eripiat: collocetq; in regno suo. Obsecro te saluator mun-
 di christe: respice in me & misere mei: & erue me de multitudine ini-
 quitatum mearum. Irritaueni omnia bona: que fecisti mecum a iuue-
 tute mea domine deus meus. Irritaueni & irritum. Me enim simplicem
 & impudentem fecisti uas plenum scientie & sapentie: multiplicata
 q; est super me gratia tua: & impleuit humilitatem meam: & refrige-
 rauit sitim meam: mentemq; plenam tenebris illuminauit: reuo-
 cavitq; ab errore cogitationes meas. Et nunc domine deus meus ado-
 ro: deprecor: procido: obsecro: confiteorq; infirmitatem meam pp im-
 mensam clementiam tuam: remitte paululum undas gratie tue: mi-
 hiq; illam serua in thesaurum tuum: ut rursus ipsa mihi sit lux in
 die illa tremenda. Non ergo irascaris mihi amator hominum dñe.
 Namq; illius undas ferre non sustinens: idcirco temere postulo. qd
 niam supra modum multiplicata est super me. Infirmitata est eni lingua
 mea: illam eloqui et explicare non valens. Cor meum in stuporem uer-
 sum est: inundationis illius copiam non ferens. Figura & splendor glie

oratio
pultia

benedicti patris. remitte mihi modo aliquid ex inundatione eius. Quasi enim ignis urit renes meos & cor meum. Da uero illic mihi eam rursus. & salua me in regno tuo: nec reminiscaris iniquitatum mearum. Verum quia postulare audeo: presta mihi petitiones meas. & fac mansionem apud me una cum benedicto patre tuo in die reuelationis tue. & dona mihi xpe postulationem meam: quoniam tu solus uite mee saluator es. Operi iniquitates meas a cunctis notis meis: & suscipe lacrimas meas. Appinquetq; ad te fletus meus. Memor esto lacrimarum: quas effudi coram sanctis martiribus tuis: ut in illa hora misericordiam consequar. & protegar sub alis gratie tue. Nam si uolueris mecum facere secundum merita iniquitatum mearum: non sustinebo. Heu quid fiet mihi infelici. Clementissime misericordissime. petijt abs te & sine lacrimis demonum legio porcorum gregem: & dedisti ei. Ego cum lacrimis & fletu et gemitu deprecor misericordiam tuam. Eripe me ab iniquitatibus meis: & presta mihi regnum tuum domine. Ostende igitur in me peccatorem ineffabiles diuitias clementie tue: & fac me latronis illius socium: qui per unum uerbum paradisi amena uidentia felici sorte consecutus est. Idq; percepit: quod perfectis quibusq; repromissum est. Illic oro me inducas benignitate tua: et abscondar inter arbores ipsius: uideam q; adam in eo loco ubi se abscondit: cum gloria atq; letitia. Vbi dictum sibi est: ubi es adam. Illic tibi glam & diuinu honorem offeram: quoniam tu exaudisti preces meas: & desperasti iniquitates meas. ponam in conspectu tuo lacrimas meas: ut consoletur in repromissione tua. Ut auertatur inimicus meus retrorsum territusq; turbetur: cum me in loco uiderit: quem pparauerunt miserationes tue. Confundatur uero inimicus qui me uidere expectarat in loco iudicii: conturbatusq; defugiat: quoniam uoluntas eius in me non fuit: neq; inquinata illius & impura cogitatio perfecta est. Ita obsecro piissime misericordissime: qui solus sine peccato es: immaculatus et incoinquinatus: effunde super me ineffabilem misericordiam tuam: et presta ut et ego et omnes diligentes te heredes effecti regni tui: uidentes q; gloriam tuam: dicamusq; unanimiter omnes qui ineffabilem pulchritudinem tuam uidere meruerimus. Gloria patri qui fecit nos: gloria filio qui saluauit nos: gloria spui sancto qui renouauit nos in secula seculorum amen.

Incipit sermo quintus eiusdem q; non oporteat uidere: sed flere ac lugere. Sermo quintus.

Nitium peruersionis anime monachi: risus est atq; fiducia. Cum in his te ipsum uideris monache: scito te in pro-

funda malorum lapsum esse. Neq; desistas deo preces offerre: ut ille te ex
 hac morte dignetur eripere. Rius atq; confidentia monachi perimit fru-
 ctus. Rius atq; confidentia monachum in turpes perturbationes facit in-
 cidere: non solum iuuenes: uerum etiam senes. Rius et confidentia preci-
 pitat monachum. Dixit quidam sanctorum cum de confidentia loquere-
 tur. Confidentia uentus est corrumpens monachi fructus. *De risu nunc*
audi. Rius eijcit beatitudinem luctus. Rius non edificat neq; custodit:
 sed potius perimit: atq; edificium diruit. Rius contristat spiritum san-
 ctum. Hocet anime corpusq; corrumpit. Rius uirtutes effugat: non ha-
 bet memoriam mortis: meditatione cruciatuum caret. Aufer a me dñe
 risum: & dona mihi luctum ac gemitum: quem a me ipse requiris deus me-
 us. Initium luctus est quempiam scire se ipm. Sit aut luctus noster nō se-
 cundum hominem: neq; ut uideatur ab hominib;: sed sedum deum: qui
 nouit etiam abdita cordis. Simul igitur serena facie & leta: exultantes in
 spiritu sancto: super bonis domini donis: flentes animo atq; lugentes: deo
 q; supplicantes ut custodiat nos ab omni specie mala: ne priuemur ipsiq;
 regno: sempiternisq; bonis que preparauit his: qui placuerunt ei. Lu-
 ctus edificat atq; custodit. Luctus animam per lacrimas tergit: & eā mun-
 dam nitidamq; restituit. Luctus pudicitiam gignit: abscondit uoluptates:
 perficitq; uirtutes. Et quid dicam? Luctus a deo beatus predicatur: ab an-
 gelis consolationem promeretur. Vnde et quidam ex discipulis domini
 dixit. Rius uester in luctum conuertetur: et gaudium in merorem. Hu-
 miliamini igitur sub potenti manu dei: et exaltabit uos. Quid ego pec-
 cator faciam qui nec lugeo: nec me ipsum cum compunctione defleo?
 Dico enim & non facio. Ve mihi ve mihi: q̄ sum negligens saluti mee. Ve
 mihi: ve mihi: quoniam in scientia pecco. Scio cum malum facio: nec ta-
 men ab ipo declino. Ve mihi: ve mihi: quia inexcusabilis sum. Nam uer-
 bis quidem apud quosdam a dextris futurus existimor: operibus aut
 a sinistris confisio. Sed tibi domine soli bono malorumq; mōz imme-
 mori confiteor peccatum meum. Et me enim tacente tu domine omnia
 nosti: nihilq; a facie tua et ab oculis tuis occultum esse potest. Certe
 tu domine per prophetam dixisti: dic tu primum peccata tua ut iustifice-
 ris. peccati domine peccavi: nec sum dignus intendere et uidere altitu-
 dinem celi pro multitudine iniquitatum mearum. Nam breuis uolu-
 ptatis irretitus illecebra contempsi sempiternū ignem: regnumq; cele-
 ste non sum adeptus. Quid igitur faciam infelicissimus omnium? Fle-
 bo me ipsum donec superest acceptabile tempus: quo suscipi possint la-
 crime mee. Largire mihi compunctionis lacrimas: ac per eas extergan-
 tur et emundentur sordes cordis mei. Ve mihi quid faciam? Quomodo
 effugiam gehennam ignis et exteriores tenebras ubi est fletus ac sudor

q̄ mala
 ex risu

bona
 luctus

dentium. Ve mihi quid faciam. quomodo euadam tartarum cruci-
atum q; infinitum. & immortalem uermem. Ve mihi quid faciam. q-
modo minas malorum angelorum qui cruciatibus presunt effugere po-
tuo. Sunt enim immites atq; terribiles. Quis det caput meo aquam. 4
et oculis meis fontes lacrimarum: ut steam die ac nocte indefinenter. deū
q; lacrimis flectam quem irritavi miser. Peccasti anima mea penitenti-
am age. Ecce enim dies nostri ut umbra transeunt. Adhuc pusillum &
modicum: et ex hac luce migrabis. Terribilia loca pagraturus es. anima mea.
Ne differas de die in diem conuerti ad deum. Ve mihi anima: ue mihi. Ex-
pulisti abste sanctos angelos per opera sordida. Non des requiem tibi: neq;
taceat pupilla oculi tui: sed procide benignissimo amanti hominū deo:
ut de excelsis mittat tibi adiutorium. Terribilia et horrenda post paulu-
lum transitura es. Vnde et sancti patres non ignorantes malignitates
eorum contra nos: nequaquā negligebant: neq; leuitati operam dabant: sed
sibi ipsi intente uacabant: sibiq; intendentes ac placentes deo suo. Qua-
fuit sanctus Antonius: sanctusq; Athanasius: ut ipse meminit in eo. 4
quem de uita ipsius conscripsit libro. Namq; abstinentia magna inten-
tissimaq; exercitatione utebatur. Semper enim ieiunabat: uestimen-
tumq; illi intrinsecus quidem cilicium erat. extrinsecus uero pellicea
utebatur ueste: idq; ad mortem usq; seruauit: ut neq; corpus sordiu grā
aquis ablueret: neq; penitus lauaret pedes: neq; aqua illos unq; omni-
no tingeret: nisi necessitate cogente. Hec nudatum illum unq; aliquis
uidit: neq; penitus antonii corpusculum preterq; cum sepeliretur cuiq;
patuit nudum. Rursusq; ait. Et si parua ista ad uirtutem illius uide-
antur: sed ex eis tamen estimari potest qualis dei famulus. antonius fu-
cit. qui a iuuentute usq; ad extremam senectutem equam semper
tenuit abstinentiam: alacritatemq; propositi: neq; senectutis gratia
cibus lauioribus utens: neq; ob imbecillitatem corpusculi immutans
corporis habitum. Nunq; enim ut diximus faciem: nunq; pedes aqua 4
lauit. & tamen in omnibus persistit integer: uiam seruans oculoru
aciem. Et ne per singula dicamus cunctis qui cibus delicatioribus et la-
uacris varijs uestibusq; preciosis utuntur illustrior uidebatur et clarior:
atq; ad fortitudinem promptior. At nos quę corpus molliter foueant
nobis ipsis inquitimus: & elati incedimus ignorantes miseri q; acres ha-
beamus aduersarios. Vnde et ipsi hostes nostri intuentes tantam socor-
diam nrām: promptius audaciusq; insurgunt contra nos: transfigen-
tes nos impudicitie iaculis. Attendamus ergo nobis ipsis: ut diuis illo-
rum astutias insidiasq; contra nos destruat. Hec aut dico fratres: nō
quasi uite puritate conspicuus. Nam si reuellet dominus peccata mea
priusq; in supplicium mittat: confusio opum uiciorum non minima mi-

4. s. s. s. antonius p. 16

hi pars cruciatus erit: sed per gratiam domini: ut dum uos salubris con-
 silij comoda capitis: & ego uilissimus optimi consilij meij: profectus q;
 uestri mercedem summam. Sicut enim qui malis peruersisq; consilijs ani-
 mas in perniciem trahit: perditionis illarum ac necis particeps erit: ita et
 qui ad emendationem morum ac perfectionem uite suis consilijs pro-
 uocat: mercedem boni operis integerrime q; uirtutis uoluntatis conse-
 quetur a domino. Si habetis cum fratre amicitiam: arguatq; te con-
 scientia tua quasi ex ea coniunctione detrimentum anime substi-
 nens: huiusmodi amicitiam scindit. Dixit enim quidam sanctoru.
 Cum omnibus caritatem serua: ab omnibus abstine. Hec aut dico di-
 lectissime non ut homines oderis: sed ut peccatum declines. Scriptu
 4 quippe est. Quoniam si cor nostrum non reprehendit nos: fiduciam
 habemus ad deum: & quodcumq; petimus accipimus ab eo: quo-
 niam mandata eius facimus. Si aut cor nostrum reprehendit nos:
 maior est deus corde nro et nouit omnia. Frater fratrem hortabatur ad
 ea que dei sunt. Transeunte aut altero: dixit is qui hortabatur ad eu.
 Ecce fratrem hunc moneo: & audire me non uult. Qui respondit. Au-
 dux omnino te debet: ignoret. Abste enim et audire et facere que ad-
 mones illi gaudium est. Et ille non sic inquit. Nisi enim pbauerit
 quia secundum deum est: non inodo me: sed ne pphetam quidem
 audiet: si preter uoluntatem dei consuluerit. Dicit enim apls.
 Et si nos aut angelus de celo euangelicauerit uobis preter id quod
 accepistis anathema sit. Quinam enim fuerit qui in babylone con-
 tra susannam insurrexerunt: Nonne seniores: Neq; modo senio-
 res: uerum & iudices ppli atq; preceptores. Qui quoniam sibi ipsis
 non attenderunt: perq; miserabili fine uitam clauserunt: neq; il-
 lis sane profuit dignitas. Curam ergo ueritatis habeamus fratres:
 ut ueritas nos circundet et protegat. Et in hoc enim seculo si q;
 perperam aliquid gessisse diffametur: principiq; innotescat: ad
 alia loca se fugiens conferet: ut periculum euadat: nos aut a facie
 dei quo fugere possumus: Nam iuxta psalmist uocem: quo ibo a
 spiritu tuo: & quo a facie tua fugiam? Si ascendero in celum: tu illic
 es: si descendero in infernum ades. Si sumpsero pennas meas diluculo:
 & habitauero in extremis maris. & enim illuc manus tua deducet
 me: & tenebit me dextera tua. Diligamus quietem ac silentium fra-
 tres: ut distractiones declinare possimus. Diligamus abstinentiam di-
 uini amoris sale conditam. Diligamus castitatem & humilitatem:
 Simus humiles: affabiles paruus ac magnis: ut inanem gloriam effu-
 gamus: omnesq; diaboli laqueos. Excremur ebrietatem risumq;
 detestemur: & inutelia uerba malignantium hominum. Omnia

enim agunt: cuncta moluntur: ut intentione sua potiantur. Tu uero fuge ista dilectissime: et ut qui deo placere professus es omnia secundum deum opare: iuxta sermonem apli dicentis. Quod enim seminat quis: hoc et metet. Nam qui seminat in carne: de carne metet corruptionem: & qui seminat in spiritu: de spiritu metet uitam eternam. Noli sordidis cogitationis immorari: ne quando te deducant in actum turpitudinis. Sed eas execrare et ab se repelle: ut serena ac tranquilla sit anima tua. Ora dominum intentius: ut cordis tui cogitationes illuminet. Que enim sunt apud homines impossibilia: apud deum possibilia sunt. Cum stas ad orationem: noli supbia cogitationis attolli: ne quasi contemnens inueniaris. Attende tibi ipsi dilectissime: ne forte dum uides huius seculi diuites affluentis delitijs: carnesq; suas nutriendes: ueluti in die occisionis eos pp huiusmodi fluxam rerum copiam beatifices. Neq; enim diuites: neq; delitijs deditos: neq; potentes beatos dixit spiritus sanctus: sed eos qui timent dominum. Ducem te constituerunt: esto pacificus: ut pandantur tibi regni celestis porte: simulq; introeas cum his qui faciunt pacem. Dicit enim spiritus sanctus. Aperite portas: ingrediat populus seruans iustitiam: custodiens ueritatem: suscipiens & custodiens pacem. Vnde dicebat quidam sanctorum. Fiat pax et iustitia in diebus meis. Audi et sanctum iacobum dicentem. Quis sapiens & eruditus est inter uos: ostendat ex bona conuersatione opa sua in sapientie mansuetudine. Si autem emulationem amaram habetis & contentionem in corde uestro: nolite gloriari neq; mentiri contra ueritatem. Non est ista sapientia de celo descendens: sed terrena animalis diabolica. Vbi enim gelus est atq; contentio: ibi inconstantia discipline et omne opus malum. Que uero de sursum est sapientia: primum quidem pudica est: deinde pacifica: mansueta: facile obtemperans: plena nunc ac bonorum fructuum: nihil discernens: absq; simulatione. Fructus uero iustitie in pace seminatur his qui faciunt pacem. Deus autem det uobis concordiam secundum uoluntatem suam. Ora te autem & pro me misero queso: ut reuelet dominus oculos meos: & operis tenebris luce sue ueritatis illuminet: quoniam ipsi est gloria in secula Amen.

Explicit sermo quintus de uitando risu fletuq; appetendo. Incipit sermo sextus eiusdem ad animam negligentem.

Anima queso ne concidas: neq; affligaris: & si multitudie peccatorum opprimaris: noli ad te ipsam eternum ignem attrahere. Ne dixeris: proiecit me dominus a facie sua. Neq; enim placet deo huiusmodi sermo. Namq; ipse ad te

clamat et dicit. Popule meus quid feci tibi: aut in quo contristavi te: aut quid molestus fui tibi. Nonne qui cecidit resurgit: aut qui auersus est: non conuertitur. Audi anima domini benignitatem. Num enim sub manu principis aut ducis uenditus es quasi damnatus. Noli affligi: quoniam exinanisti diuitias tuas. Noli conuersionem exubescere: sed potius dicito. Surgens ibo ad patrem meum. Surge: proficiscere. Suscipiet te: neque exprobrabit tibi: immo gaudebit potius in conuersione tua. Expectat te paratus ulnis ineffabilis sue pietatis amplecti. Tu tantum noli erubescere: sicut adam: neque abscondaris a facie dei. Propter te crucifixus est christus: et te abijcere poterit. Absit. Nouit enim qui sit qui tribulat nos: & nemo est qui adiuuet nisi solus ipse. Nouit christus hominem quod in crumina sit. Non ergo pusillanimes aut desides simus: quasi iam igni semperuerno deputati. Non opus habet xpus te ignibus tradere. Non sibi lucrum computat: si nos in supplicium mittat. Vis discere ut sese habeat cruciatuum ratio: Cum exagitabitur peccator a facie dei: clamorem actus eius non substinebunt fundamenta orbis. Scriptum quippe est. dies illa: dies tenebrarum et caliginis: dies nubis & nebulę: dies tubę & clamoris. Nam si homo reus a principe damnatur exilio duobus aut quinq; annis: aut decem: quem lucrum: quam confusionem: quem gemitum putas hominem illum habiturum. Sed tamen ille consolatione recreatur: finem prestatum temporis expectans. An uero cupimus peccatorum quoque exultantium a facie dei tempus agnoscere. Putamus ne exilium illud uiginti annis: siue quinquaginta: aut centum: aut etiam ducentis uel mille protendi. Quis numerare sufficiat annorum numery qui infinitus est: nec termino ullo concluditur. Heu heu. In spatium est huiusmodi tempus: neque substinere potest ira cõminationis super peccatores. Audisti peccantium angustias interminabiles. Noli ergo confusione noxia uitare penitentię remedia: neque differas ab illa necessitate liberari. Non enim subsistere poteris ante furorem tante cõminationis. Multitudine peccatorum pregrauatus es. Non ideo uerearis clamare ad dominum. Accede: noli erubescere. Stadium propinquum est. Exurge: excute omnem materiam seculi. Imitare luxuriosum filium: qui consumptis omnibus confidenter uenit ad patrem. Pater autem ita captiuum pluri fecit: quā consumptas ab eo prodige diuitias. Ita qui confidenter accesserat: ingenue ingressus est: & qui nudus aduenerat: apparuit priori stola uestitus: qui se mercenarium dixerat: in domini restitutus est ordinem. Hos hec parabola respicit. Audis nempe anima filij confidentia secura quanta peregit. Animaduertis ineffabilem clementiam patris: qui longe adhuc positum reuertentem ad se fili-

puta ad quosq; a malo

um cernens letus atq; ouans in eius pergit occursum: amplexibus fouet: excipit osculo: conuiuium exultans celebrat: quia recepat filium: accelerari stolam primam: et dare anulum in manibus iubet. Et tu igitur anima uerita: pulsa constanter: necessitatem confitere. Perfiste ad ianuam: & prorsus accipies quantum opus habes: iuxta scripture sententiam dicentis. Propter improbitatem autem eius surget: et dabit illi quantum indigerit. Non te abijcit: non exprobrat tibi male consumptas opes o homo. Sunt enim apud illum thesauri indeficientes. Omnibus prompte libenterq; largiur: iuxta apostolicam uocem: postulata deo iubentem: qui dat omnibus affluenter: et non inpperat. In portu resides: montes fluctuum respice: ne repente procella supuenies in maris te profunda corripiat: tuncq; cum dolore ac gemitu incipias dicere. Veni in profundum maris: & tempestas demersit me. Laborauit clamans: rauce facte sunt fauces mee. Ne enim uera abyssus maris infernus est: iuxta sententiam domini dicentis. Chaos magnum inter iustos ac peccatores firmatum esse. Noli igitur te ipsum in immane illud chaos emergere. Imitare luxuriosum filium. Relinque regione fame tabescentem. Discede a porcorum crumma: desine siliqua edere: quibus exsariari non poteris. Veni ergo cum patribus: consolare: come de indeficiens manna: angelorum scilicet cibum. Accede ut uideas gloriam dei: et illustretur ab ea facies tua. Veni et in paradiso deliciarum comorare. Linque paucissimos annos: ut eternum tempus acquiras. Non te perturbet seculi istius uita prolixior: nam breuis omnino et nulla fere est. Ab adam usq; in presens tempus omne interpositum eorum quasi umbra pertransiit. Paratus esto atq; ad iter expeditus. Noli te ipsum onerare superfluis curis. Hiems prope est: occupare festina rectum illud: quod nos quoq; persequimur per gratiam xpi Amen.

Incipit sermo octauus sancti Ephrem ad monachos de sanctis quibusdam patribus qui tempore illo requieuerant.

Cor meum doleo. Compatimini mihi fratres mei fidelissimi q; conserui. Venite audite. Anima mea doloribus angitur: dolent pedes: deficiunt renes. Vbi sunt lacrimae: ubi sacra compunctio: ut corpus meum gemitibus & lacrimis abluam? Quis me transtulit in locum inhabitabilem: ubi non erat omnis lux aut uox filiorum hominum: ubi serenitas non erat atq; tranquillitas: ubi tumultus aberat interceptis lacrimas confusioq; impediens luctum. Exaltansq; uocem fleui ad deum: amaras lacrimas fundens atq; inter gemitus dixi. Sana me domine et sanabor: nimis enim angitur cor meum: & gemitus eius non finitum uel ad momentum requiem capere. Video enim domine quoniam sanctos tuos ueluti auis

electum assumis ex huius seculi vanitate in eterne uite felicissimam
 requiem: & tanq̃ sapiens & peritus agricola plenos prudentia et bono-
 rum opum fructibus colligis iuste et in horrea uite recondis. Nempe
 enim fructus noster lacrimis caret quibus irroretur: compunctionem
 q̃ non habet: ut ex afflatu lacrimarum uiridis fiat. Sed neq̃ humili-
 tatem habet: ut estum uehementem amena obumbratione coerceat.
 Nuditate uidem caret: que illum ab aduersarijs opprimi nequaq̃ per-
 mittat. Non habet caritatem dei: radicem scilicet validam: que sustinet
 fructum. Non contemptum terrenarum rerum atq̃ curarum: que sunt
 profecto uermis corrodens atq̃ consumens acriter fructus. Non uigilias:
 neq̃ prouigilem sensum: ac sine imaginibz varijs in oratione p̃sistentem.
 Sed harum uice uirtutum optimarum: contraria omnino habere con-
 uincitur. Iram acrem atq̃ furorem fructus perimentem: ut ad nihilu
 iam utiles sint. Retum immodica possessio illum deorsum incuruat.
 Angor animi & huiusmodi cetera fructum non sinunt maturescere:
 ut domino suo in usum esse possit: celesti scilicet agricolae. Vt mihi aia
 ue mihi: dolore p̃stringe: & lacrimas funde: que patribz sanctis & pro-
 batissimis monachis repente orbata es. Vbi modo sunt patres: Vbi sunt
 modo perfecti: Vbi sunt sancti: Vbi sunt iusti: Vbi sunt uigiles: Vbi sunt
 sobrij: Vbi sunt humiles: Vbi sunt mitis: Vbi quieti: Vbi continentis:
 Vbi expediti ac nudi: Vbi religionis ornamenta: Vbi illi nulla fictione fu-
 cati: Vbi compunctionis gratia ornati: deo q̃ grati atq̃ carissimi: qui
 cum deo in oratione adisterent: madefaciebant terram imbris dul-
 cium lacrimarum: quas profundebat sacra compunctio: Vbi sunt ami-
 ci dei diuina caritate pleni: qui nihil omnino corruptibile in terra
 possidentes: crucemq̃ suam tollentes iugiter secuti sunt saluatorem:
 caute incedentes per angustam uiam: solertesq̃ prouidentes ne
 in precipitia inciderent: neq̃ oberrarent in deserto inuio et ina-
 quoso atq̃ tenebroso: sed uiam rectam ueritatis p̃gerent: uia man-
 datorum dei pleni lumine diuinorum preceptorum: prompti atq̃ a-
 lactes ambulantes iter rectum: famuli dei uoluntarie afflicti in hoc
 seculo pleno uanitatis. Ideo deus valde eos diligens collegit eos in por-
 tum eterne uite gaudium q̃ sempiternum. Quo illi exultant illic at-
 q̃ triumphant inter paradisi delicias: in celesti thalamo immortalis
 sponso coniuncti. Nam cum gaudio ingenti hinc migrauerunt p̃-
 fecti ad deum suum: habentes secum paratas lampades suas. Non est
 modo nobiscum illorum uirtus: non nunc in nobis est illorū conti-
 nentia: non est in nobis nunc infatigabilis illorū institutio et labor.
 Non est modo inter nos illorum religio. Abiit nunc a nobis eorū
 precipua mansuetudo. Necessit a nobis nunc illorū nuditas. Deserue-

runt nos modo uigilię illorum. Non est in nobis nunc caritas dei: non
est modo in nobis miseratio christi. Non est in nobis modo infirmorū
ac negligentium compassio. Sed omnes feri sumus: atroces: imites: nec
pati prorsus inuicem possumus. Sagitte ignee sunt lingue nostre: in al- 4
terutrum horis singulis intente. Omnes honorem querimus. Omnes requi-
em noxiam sequimur: omnes inanem captamus gloriam. Omnes mul-
ta possidendi desiderio tenemur ac studio. Omnes girouagi sumus. Omnes
inertiam sequimur. Omnes precipitamus in somnum. Omnes iracundi:
omnes desides sumus: ad scurrilirates prompti ac robusti: ad fundendas ora-
tiones pigri. Ad simulandum alacres: ad quietem silentij seruandam im-
becilles. Ad delicias prompti: ad uigilias antelucanas tristes. Ad caritatē
frigidi: ad iracundiam feruidi. Ad bona inertes: in mala precipites. Quis
igitur non lamentetur & lugeat: quis non omni lacrimarum fonte de-
ploret institutionem nrām negligentia plenam. Patres illi nostri qui pre-
cesserunt nos: utiles domino fuerunt: seq; ipsos et alios exemplo suo ser-
uauerunt. Non illi erant desides. Non duplicem habebant: sed simpli-
cem & unicam curam & cogitationem: quo pacto scilicet deo placere
possent. Preclarum speculum cunctis intuentibus ppositi erant. Unus ex
eis deum pro multis hominibus precari et placare poterat. Duo rursus ex
ipsis coram deo adistere valebant in oronib; sanctis: & exorare confiden-
ter amatorem hominum deum: etiam pro multis debitorum milibus.
Heu mihi fratres: heu mihi: ad que tempora uenimus. Hei mihi dilectis-
simi: in que malicie precepta deuecti sumus. Ignorantie caligine spō-
te cecamur. Quia enim non uigilat cordis nostri oculus: p nimiam co-
gitationum nostrarum vanitatem: idcirco sumus inualidi: neq; pro-
positam nobis uexationem inspicere possumus. En modo sancti & iu-
sti in uite tranquillissimum sinum ex hac tempestate colliguntur: ne-
uideant pressuras & scandala: que pp peccata nra superueniunt nobis.
Illi eliguntur: & nos dormitamus. Illi colliguntur: & nos obdormimus.
Rapiuntur illi: & nos ad inania mundi petramur. Illi ad deum suū
confidenter vadunt: & nos in terra intumescimus. Aduentus domini i
ianuis appinquauit: & nos cogitationes uersamus ambiguas. Celestis
tuba sonitum dare parata est ad impium domini: ut terrore uocis sue
uniuersa concutiat: ut excutiat mortuos: ut recipiat unusquisq; sedm
opus suum. Virtutes q; celorum paratę adstant in custodijs suis: ut
precedant ante faciem sponsi uenientis in gloria in nubibus celi ad iudi-
candos uiuos & mortuos: & nos increduli sumus. Quid ergo fiet in illa
hora tremenda fratres mei. Quomodo illic rōnem deo pro salutis nrę
negligentia reddituri sumus: nisi modo solliciti sumus: constanter q; de-
fleamus penitentiam agentes idoneam in humilitate cordis & māsue-

tudine anime. Alioquin expectat nos illa tribulatio extreme ultionis: cum quisque nostrum inter angustias penitens lamentabitur et fletus amarissime dicet. Ve mihi peccatori: quid repente contigit mihi. Quomodo pertransiit uite mee tempus in negligentia et impore consumptum. Ignoravi miser quomodo clam subductum est mihi uite spatium. Dum vanitati et leuitati opam darem non intellexi infelix. Vbi sunt dies illi quieti deputati: quos ego in leuitate consumpsi: ut agam penitentiam in cilicio & cinere. Sed nihil ista uerba tunc proderunt. Cum item uidebimus sanctos omnes in gloria uestitos luce aduolantes in aera in occursum christi regis glorie: nosque in tribulatione ingenti cernimus: quid putas facturi sumus. Quis oro confusionem illam dixamque exprobrationem perferre poterit. Resipiscamus fratres: uigilemus dilectissimi: euigilemus amici dei: exprogriscamur serui christi: filij dilecti a deo saluatore nostro. Redeamus ad nos ipsos: colligamus parum per cogitationes nostras a seculi istius ymitate. Procidamus deo fundentes imbres lacrimarum. Deprecemur cum cum affectu et gemitibus cordis: ut nos eripiat a sempiternis ignibus amarissimisque supplicijs. Ne queso separemur a dulcissimo domino: qui dilexit nos: et dedit semetipsum pro nobis in mortem. Vos omnes deprecor: omnes obtestor: ac supplex oro ego peccator: ego indignus: ut et pro me misero ac deside fundatis lacrimas in orationibus uestris ac precibus mundis: ut ego quoque uobiscum compungitur lacrimis merear: illumineturque uel pusillum excecatum cor meum: et inquiram deum saluatorem sanctum: ut mihi modicum alacritatis largiatur: quo possim studiose penitere quod diu tempus est acceptabilis penitentiae: ac uobiscum si uultis saluus sim: ego uita indignus. Ita obsecro dilectissimi suscipite precem: ita queso filij dei suscipite admonitionem. Ita oro membra christi suscipite deprecationem peccatoris effrem fratris uestri negligentis. Curamusque omnes pariter dum tempus habemus deum sanctum placare: nobisque propitium facere. Ecce enim adest in manus dominus: ut faciat consummationem huius vanissimi seculi. amen.

Incipit sermo nonus eiusdem sancti ephrem de armatura monachi: quod oporteat monachum ueluti militem in acie semper adistere.

Talem armaturam sibi debet acquirere: qui proferre insutuit: ut possit per eam & diabolo resistere: et placere in conspectu dei saluatoris nostri. Quenam uero sit eiusmodi armatura: ausculta monache. Assume pro thorace fidem: ut granum sinapis credens in consubstantiali atque indiuiduam trinitatem. Nam sinapis granum leue prius ac rotundum est. Nullam habet fissuram: nullum angulum: sed ut diximus omnino rotundum est: contritumque feruorem habet insignem. Hac fretus princeps apostolus

celo

f. 28
t. 670x

lici ordinis petrus: cum filium dei uiuū esse christum iesum confessus es-
 set: clauēs regni celestis accepit: potestatem celestium ac terrenorum oim
 adeptus est. Hanc igitur perfectam armaturam posside frater: ut et tu
 accipias a deo gratiam: Quod insinuans dominus aiebat. Si habueritis fi-
 dem sicut granum sinapis: dicitis monti huic: tolle et mittere in mare:
 & fiet uobis. Vides quoniam meretur gratiam fides? Datur ei spiritus in-
 telligentie: munus profecto singulare. Cum enim quis credit: tunc etiam
 intelligit. Datur ei ut non iudicet proximum: deinde sermo sapientie: de-
 inceptus gratia curationum. Curat enim infirmos fides: & erigit lapsos cor-
 de. Hec enim omnia opatur unus atq; idem spiritus. Verum sunt pleriq;
 fidem habentem opibus defuturi. Sed ista fides non est: mortua est enim:
 fides enim sine operibus mortua est. Qui ergo fidem habet: & opatur opa
 ipsius: ipse fidem habet ut granum sinapis fruentem. Hanc tu posside
 mi frater: & esto sanus & integer fide: feruensq; pposito ad mandata salua-
 toris nri exequenda: ut et tu ab illo audire merearis. Euge serue bone et fi-
 delis intra in gaudium domini tui. Bonum enim pp opa: fidelem pp fide
 dominus appellat. Assume item pro galea futurorum bonorum spem:
 que oculis non uidit: nec auris audiuit: nec in cor hominis ascendit:
 in que descenderant angeli prospicere. Hec enim spes potentissima consola-
 tio anime inter afflictionum ac uexationum suarum aculeos est: eiusq;
 memoria te letitia implebit. Huc intenti beatissimi martyres xpi inter
 eculeos et horrenda variaq; supplicia: inter ignium globos prompte omnia
 ac libentissime tolerabant: summa spei uirtute roborati. Hanc moyses
 remunerationem sibi ante oculos ponens: reuocauit se regine filium dicit the-
 sauris illam egyptiorum omnibus preferens: et prestantiorem esse decernens.
 Idcirco affligi maluit cum populo dei q̄ temporalem hñe peccati perfructio-
 nem. Hanc spem tibi mi frater iugiter ante oculos pone: ut illius affec-
 tus nihil te labentium rerum aliquid existimare pmittat. Neq; id solum
 uerum promptiorem ad omne opus bonum assurgere faciat. Ceterum bal-
 thei uice accingere pfecta caritate in deum atq; in proximum. Hec enim
 te absq; ullo impedimento currere faciet. Nam qui baltheo accinctus est:
 omnia facile et absq; ullo impedimento transiliet. Quantomagis qui se
 diuina caritate precinxit: cuncta summa facilitate superabit. Caritas enī
 omnia tolerat: omnia substat. Ideo plenitudo legis est caritas. Hanc enī
 possedit profecto beatissimus paulus: qui ait. Quis infirmatur et ego non in-
 firmor? Quis scandalizatur: & ego non uxor? Vidisti compassionem cari-
 tatis? Vidisti miserationis affectum? O beate paulus cur queso ita pp me an-
 geris? Nunquid tu pro me supplicia passurus es? Tu semel pegisti cursum:
 fidem seruasti: et tibi reposita est iusticie corona. Quid amplius queris? Cur
 te ipsum affligis & infirmaris pp me? Ita sane inquit. Virget me caritas.

spes
 Galea

caritas
 Baltheus

humilis
Calciamentum

crux
Sacrilegium

crux
Arcus

Vidisti caritatis eminentiam: Is qui per eam impleuerat legem: mortali adhuc & corruptibili corpore indutus usque ad tertium celum ascendere meruit: & audire uerba que non licet homini loqui. Pro calciamento sume tibi humilitatem. Sicut enim calciamentum calcatur iugiter: ita & quem humilitas sancta repleuerit studet ab omnibus conculcari. Et tu itaque frater humilitatem posside. hec namque calciamentum est non carnale: sed spiritale: custodietque te ne unquam offendas ad lapidem pedem tuum. Lapis enim Christus est. humilitas tua custodiet te ne offendat te: ne offendas Christum. Nempe enim et beatus dauid hanc possidebat cum dicebat. Ego sum uermis & non homo. Vides regis ac prophete profecto regiam humilitatem. Aspiciebat coram se dominum semper: quoniam a dextris eius erat: custodiens eum ne commoueretur: hoc est ne in peccatum laberetur. Vides dilectissime quantum deus diligit humilitatem: qui sic appropinquat possidenti illam: semperque in illam aspicit: sicut scriptum est. Qui in altis habitat & humilia respicit. Et rursus. Oculi eius in pauperem respiciunt. Pauperem dum audis dilectissime: noli pecunijs pauperem intelligere: nam reges plurimi placuerunt deo: & multi pauperes perierunt. Sed inopem dicit spiritu pauperem secundum quod scriptum est. Beati pauperes spiritu: quoniam ipsorum est regnum celorum. Ita dilectissime humiliate sub potenti manu dei: ut te exaltet in regno celorum: quod remisit saluator noster humilibus. Ceterum sicut uice crucis signo te ipsum muni: signans ex eo membra omnia & cor tuum. Neque sola manu te signes: uerum etiam animo: & studia tua & ingressum tuum & exitum tuum in omni tempore sessionem tuam & resurrectionem tuam: & lectulum tuum: & omnia queque pertransis signa primum in nomine patris & filii & spiritus sancti. Validissima quippe huiusmodi armatura est: nullusque tibi unquam nocere poterit: si hac fueris sectus. Nam si qui terreni regis signaculum fert eum ledere nullus audebit: quantomagis nos qui talis celestis imperatoris ferimus signum neminem metuiere possumus. Huius ergo armis mi frater assatim utere. Sunt enim uehementer aduersa tuis inimici: immo & ipsius gladio amarissime scilicet grauissimeque iracundie. huiusmodi quippe ueluti anceps gladius uno momento perimit eum quem pulsat: sicut scriptum est. Momentum enim furoris ruina illius. Idcirco mi frater nunquam signari negligas: & destrues laqueos quos tibi diabolus tendit. Scriptum quippe est. In uia hac qua ambulabam absconderunt laqueum mihi. Hoc igitur signo te iugiter muni: & malum non appropinquabit spiritui tuo. Pro arcu extende ad orationem manus tuas: sicut scriptum est. Et posuisti arcum circum brachia mea. Vere enim arcus creus est contra inimicos expansus in oratione manus: in scientia orantis: ueluti etiam sagitta directe emissas

ab eo qui uibrat arcum. Nam si dum oras permittas vagari animum. eris tanq[ua]m qui tenet quidem arcum. uerum sagittam contra aduersarium dirigere nequit. illam in vacuum nulla certa intentione mittens. Atq[ue] interdum quidem terret hostem huiusmodi uulneris metus. dum te arcum uibrare considerat. ceterum sagitta non aduersus eum. sed in infinitum emittitur. Huiusmodi est quod dico fratres. Cum quis in scia orat. nec sinit vagari cogitationes suas. sed intelligit quis quem interpellet. quem alloquatur. tunc oratio illius deo appinquit. Tunc uehement[er] dolet inimicus. ueluti acerrimo speculo percussus in corde. Nam quato anima per gratiam amplius proficit. tanto ipse tanq[ua]m puluis ante facie uenti effectus magis aufugit. Persequitur enim illum angelus dei. Ecce qua in re illum acriter uulnerat. quia scilicet orat in scientia. roboratur q[ui]a quia cogitationem captiuit. nec sinit euagari. Et tu ergo mi frater in scientia ora. Quod si dum oras mens tua distrahitur. siue per oculos. siue per aures. siue per cogitationes. aut per aliam quamlibet causam. scito ha ipsius inimici esse opus. neq[ue] festines implere oronem tuam. Ceterum te ipm paululum argue. recollige rursus animum tuum. atq[ue] ita demum in scia ora. ut scias pro quibus postulas deum. & cureum postulas. ne impbe supflua et multa effundas uerba. Et hoc enim opus est sathane. ut cogitationem in infinitam iaculetur. nec permittat hominem persistere in ea postulatione quam impetrare festinat. Nouit enim quoniam si permaneat homo deprecans. exaudiet eum. qui fecit illum. etiam si innumera peccata comiserit. Propter hoc igitur multiloquium uerba q[ue] superflua suggerit. ut mens ab intentione repulsa per infinita uagetur. Tunc enim ita alia inspicimus atq[ue] cogitamus & loquimur in mente nra expansis manibus carnis. Idcirco mi frater quod urget magis. & que in omni tempore tibi magis necessaria sunt. ea a deo postula. Considera eni duos illos cecos accedentes ad eum & clamantes. Misere nri fili dauid. Et quid ad illos dñs. Quid uultis inquit ut faciam uobis. At illi secundum dolorem & affectum cordis sui petierunt ut aperirentur oculi eorum. Num dixerunt da nobis aliquid etiam earum rerum quibus reuera indigebant. Nunqd dixerunt. da nobis uestimentum. quoniam pauperes sumus. Minime. sed illud petierunt potius. quod magis urgebat. Aspice & cananeam post illum clamantem ac dicentem. Misere mei domine. filia mea male a demonio uexatur. Nihil aliud protulit q[ua]m dolorem cordis sui. Similiter & omnes quicq[ue] ad eum accessere. quid aliud q[ua]m sui cordis angores exponebant ei. Ea item que fluxum sanguinis patebatur. nonne sistendi maxime fluxus ipsius causa illum adiit. Quis oro infirmus accedit ad medicu[m] & non uulnus suum aperit illi. Et tu mi frater offer illi dolorem anietue. Intueere illum fidei intellectualibus oculis sedum quod scriptu[m] est.

oratio

sedentem super solium excelsum et eleuatum: exercitusque angelorum
 & archangelorum illi adstantes: & projiciens te ipsum ante conspectum
 bonitatis eius: effunde coram illo peccatum tuum: primum confitens pec-
 cata tua: et sic: am in conspectu eius uerba tua enuntians: siue tribulatio-
 nem tuam: ut in bonitate sua misereatur tui: et effundat super te mi-
 serationes suas dicens. O anima magna est fides tua: fiat tibi sicut uis.
 Audi frater. Etiam si tardauerit dare tibi petitionem tuam: noli desiste-
 re clamare ad eum: neque quasi non exauditus torpore deficias. Memento
 chananee imitare persequantiam illius. Et ipsa enim dilata est: ne cito
 porrectur petitione sua: ita ut discipuli ad dominum accederent & pro illa ro-
 gantes dicerent. Dimitte illam quia clamat post nos. Nunquid abiicit
 eam in finem? Nonne paululum distulit eam: et dedit ei petitiones
 suas? Eius nos exemplo discamus: nisi cito accipiamus in prece persistere.
 Et si enim peccatores sumus: prorsus tamen accipiemus. & hec enim
 mulier alienigena chananea erat. Sic et dominus mandauit dicens. Quis
 ex uobis habebit amicum: et ibit ad eum media nocte et dicet illi. Ami-
 ce comoda mihi tres panes: quoniam amicus meus uenit ex uia ad me:
 & non habeo quid ponam ante illum. & ille interior respondens dicat.
 Noli mihi molestus esse: iam enim hostium clausum est: et pueri me-
 cum sunt in cubili: non possum surgere & dare tibi. Dico uobis & si non
 dabit ei: surgens eo quod amicus eius sit: pro improbitate tamen eius
 surget: & dabit ei quotquot habet necessarios. Et ego dico uobis. Petite &
 dabitur uobis. Ita in psalmo dicitur. Expectans expectaui dominum: et in-
 tendit mihi. & exaudiuit preces meas. Quo circa mi frater noli lascesce.
 Expecta: postula: pulsa: et accipies quantum opus habes. Audi mi frater:
 & suscipe consilium meum. Si postulaueris a domino aliquid: noli ab-
 rupte ac diffinito ut accipias petere: sed totum illi relinque atque ipsius
 uoluntati. Verbi gratia. Sepe uexant te times cogitationes: contrista-
 risque propter hoc. Sepe deprecari deum: ut huiusmodi eximaris pugna. Se-
 pe uero mi frater id expedit tibi. Sepe tibi hoc accidit: ne extollaris: sed
 humilia sentias. Aspicere columnam apostolorum adeo insignem quod pro
 utilitate sua datus est illi stimulus carnis: angelus sathane qui eum
 colaphis cederet: ut non extolleretur. Si ergo qui huiusmodi pollebat
 meritis accepit eam disciplinam: ne extolleretur: quanto magis nos
 imbecilles: qui esse nos met ipsos aliquid existimamus: necesse habe-
 mus colaphigari ne extollamur. Si autem rursus etiam tribulatio su-
 peruenerit tibi & angustia: ne ab his quidem precise liberari petas.
 Sepe enim hoc mi frater expedit tibi. Nam fit sepe dum oras ut con-
 temnas salutem tuam: sic et israel passus est. Comedit enim inquit
 israel & satiatus est: et reconciliauit dilectus. Inerassatus est: impin-

gratus est. dilatus est. et dereliquit deum factorem suum. Sin uero
rursus ut rem aliquam accipias oraueris: ne hanc quidem precise acci-
pere postules. Fit enim plerumq; ut tu homo cum sis aliquid tibi expedi-
re putes: quod sepe non expedit. Quod si relictā uoluntate tua uolunta-
ti ipsius obtemperare malueris: ac secundum eam pergere: securus eris.
Ipse enim qui presciuit omnia ante q̄ fierent: iuxta mansuetudinem
suam disponit nos. Non enim scimus nos an expediat nobis: quod po-
stulamus. Nam sepe plurimi cum adepti essent quę concupierant: po-
stea penituerunt: crebro q; in clades plurimas et mala inciderunt: cū
non quesissent diligenter: an secundum uoluntatem dei esset quod
petebant: sed id bonum ēē existimantes frequenter a diabolo illusi sunt.
sub iustitię cuiusdam specie seducti: & in pericula ingentia precipitati. At
q; huiusmodi plerumq; rebus penitentia adiuncta est: dum quisq; cor-
dis sui concupiscentiam sequitur. Audi deniq; aplūm dicentem. Nesci-
mus enim quō oportet orare. Et rursus. Omnia mihi lucent: sed nō oīa
expediunt. Omnia mihi lucent: sed non omnia edificant. Quid igitur
expediat nobis: & unumquēq; nrūm edifice: ipse nouit. Hoc aut idcir-
co uoluntati eius relinquendum statuo: non ut te postulare prohibeā
ab eo quę cupias: immo precor atq; cōmoneo: ut a minimis usq; ad ma-
xima postules a deo tuo: sed cum oraueris: et coram eo exposueris q̄ sūt
in corde tuo dicas ei. Verumtamen non mea uoluntas: sed tua fiat. Si
quod peto expedit: fac sicut nosti. Sic enim scriptura nos admonet. Re-
uela inquit domine uiam tuam: et spera in eo: & ipse faciet. Videt aut
et dñm nrūm iesum christum sub dispensatione assumptę carnis so-
rantem ac dicentem. Pater si possibile est: transeat a me calix iste. verū-
tamen non sicut ego uolo: sed sicut tu. Idcirco mi frater si ab eo aliqd
postules: persiste in petitione tua reuelans ei ac dicens. Domine si uo-
luntas tua est ut fiat hec res: tu fieri eam ac prosperari permitte: si au-
tem non est uoluntas tua: ne pmittas fieri deus meus. Ne tradas me
proprie concupiscentię mee. Tu enim scis insipientiam meam. Sed tu
sicut scis: sub tua me protectione custodi: et cum mansuetudine me re-
ge deus meus. Si aut pro tribulatione ac pro cogitationibus oras dicito.
Domine ne in furore tuo arguas me: neq; in ira tua corripas me. Misere-
re mei domine quoniam infirmus sum. Sed respice domine et uide:
quia terra & cinis sum: nihil q; sustinere possum. Ne tradas me dñe
peccatis meis: et ne taceas a me: et assimulabor descendētib; in lacum.
Sed da glām nomini tuo: inimemor malorum: et ne memineris pecca-
torum meorum: sed memor esto miserationum tuarum et exaudi me.
Ac si possibile est: transeat a me ista tribulatio. verumtamen non sicut
ego uolo: sed sicut tu. Tantūmodo confirma animam meā atq; custodi: ut

Sermo

substinere possim. et inueniam grām coram te. & in presenti & in futuro seculo. Et iacta super eum curam tuam: & ipse faciet quod expectat tibi. Hoc enim scito quia bonus benignusq; cum sit: omnia uult que sunt salutis nostre. Ideo quippe animam suam posuit pastor bonus. Ipsi gloria in secula amen. Pro gladio sane sume timorem dei. Est enim uelut anceps gladius: concidens omnem concupiscentiam malam. Sume igitur in animo iugiter timorem dei: recolens extremum illum ac terribilem diem: quando celi liquefcent igni atq; soluentur elementa deficient: terra et que sunt in ipsa omnia incendio conflagrabit: cum astra tanq; folia decident: sol et luna obscurabuntur: neq; dabunt lumen suum. Cum manifestatus fuerit filius hominis & de celis in terram descenderit: uirtutesq; celoz morte fuerint. quando discurrant angeli tube terribili sonitu concrepabunt: ignisq; in conspectu eius ardebit: discurrensq; exuret orbem. In circuitu eius tempestas valida: terremotus horribiles et fulgura: qualia nunq; usq; ad eam diem facta fuerant: ita ut ipse quoq; uirtutes celorum magno tremore comprehendantur. Quo nos animo tunc futuros existimatis fratres: qualis metus: quis horror apprehendet nos? Considera frater israeliticam plebem: quomodo in heremo ferre nequiuierant caliginem & turbinem et tubarum sonitus: uocemq; loquentis de medio ignis: sed studebant ultra illius non audire sermonem. Neq; enī profecto ferre poterant: & certe non cum horrore descenderat: neq; cum ira alloquebatur eos: sed cum adhortatione: certiores illos reddens se cum eis esse. Attende igitur frater mi. Si aduentum illius et quidem consolationi potius q̄ terrore accommodatum homines ferre nequiuimus: qm̄ neq; ignescentes celi soluti sunt: non terra cum his que in ipsa sunt exusta: non ita tube sonuerunt: sicuti tuba illa: ad cuius clamorem omnes a seculo defuncti excitandi sunt: non ignis inundans orbem: non alius aliquis ex his que tunc futuri sunt terroribus factus est: quid putas faciemus: quando descenderit cum furore & ira intollerabili: sederitq; in solio glorie sue: aduocabitq; terram ab ortu solis usq; ad occasum: atq; ab omnib; terminis illius: ut discernat populum suum: & reddat unicuiq; scdm̄ opa eius: Hei mihi dilectissimi: quales tunc et animo futuri sumus: quando adstabimus nudi & aperti: Vbi tunc nequitia: Vbi tunc carnis fortitudo: Vbi fallax inutilisq; pulchritudo: Heu mihi: quomodo introducendi sumus ad tribunal illud horrendum: Vbi tunc humane uocis male blanda suauitas: Vbi tunc improba impudensq; fiducia: Vbi tunc uoluptas impura peccati: Vbi tunc qui masculorum concubitum estimant uoluptatem: Vbi tunc illi qui cum tympanis & instrumentis musicis uinum bibunt: Vbi tunc illorum contem-

frat. dei
gladius

Ser. Jud. pul. et p. 120.

ptus qui sine metu uixerunt: Vbi tunc deliciae & lusus. Transierunt
illa omnia: atq; diffusa sunt ut mollis aer. Vbi tunc immodica cupi
ditas & infinitus possidendi amor: Vbi tunc supbia immanis & tur
gida: quae cunctos exccratis se solam aliquid esse arbitrantur. Vbi tunc
vanus & proflus inanis humanus successus & gloria: Vbi tunc tyran
nus: Vbi rex: Vbi princeps: Vbi magistratus: Vbi hi qui gloriabantur i
multitudine diuitiarum suarum & deum contemnebant: Vbi du
ces: Tunc profecto uidentes admirati sunt: conturbati sunt: commoti sunt:
tremor apprehendit eos: Ibi dolores ut parturientis: in spiritu ueheme
ti tunc conterentur: Vbi tunc sapientum sapientia: Vbi inanes illoz
fallacie: Ve ue: conturbati sunt: & moti sunt sicut ebrius: & omnis sa
pientia eorum deuorata est. Vbi tunc sapiens: Vbi scriba: Vbi conqui
sitor huius seculi inanis: Mi frater recoga quo nos animo tunc fore
necesse est: cum rationem eorum quae gessimus per singula reddemus:
sive parua illa sive magna sint. Nam et pro otioso uerbo iustissimo iu
dici rationem reddituri sumus. Quo animo nos esse oportet in die illo
coram ipso: Quale nos gaudium excipiet cum ad dexteram regis separa
bimur: Quanto exultabimus gaudio cum amplectentur nos iusti os.
Illic suo te amplexu refouebunt abraham & isaac & iacob: moyses noe iob
& dauid prophetae sancti & apostoli et martyres. Omnes deniq; sancti q
deplacuerunt: cum in carne preter carnem uiueret: omnesq; quos
audis: & quorum hic admiraris uitam: quosq; nuper cupiebas aspi
cere: ad te illic uenient et amplexabuntur te atq; salutabunt: exultan
tes in salute sua. Quales nos tunc futuros existimamus: Quale tunc erit
illud ineffabile gaudium: cum dicet rex his qui erunt ad dexteram uer
ba illa letitiae ac suauitatis plena. Venite inquit benedicti patris mei:
possidere paratum uobis regnum a constitutione mundi. Tunc mi fra
ter accipies regnum decoris: et diadema sp̄s de manu domini: ut iam
christo regnes in eternum. Tunc bona illa possidebis: quae preparauit deus
his qui diligunt illum. Tunc iam securus eris: nec ullam iam ruinam
expauesces. Cogita mi frater quale est eius semper faciem cernere: q̄le
est ipsius p̄fui luce. Tunc enim non iam tibi erit sol lux diei: sicut isa
ias ait: neq; oriens luna illuminabit tibi noctem: sed erit tibi dñs et
na lux: eritq; deus gloria tua. En frater mi quale gaudium repositum est
timentibus deum: & custodientibus mandata eius: Cogita postea etiā
perditionem peccatorum qualis eos confusio apprehendet: quando siste
tur tribunali horrendo coram iustissimo iudice: nullam habentes ex
cusationis uiam: quenam illos inuoluet uerecundia: qui animi dolor
cum ad sinistram regis secerentur: quae illos corripient tenebrae: cum lo
quetur ad eos in ira sua: & in furore suo conturbabit eos dicens: Ite a me

maledicti in ignem eternum: qui paratus est sathan & angelis eius.
 Heu heu: quia tribulatione: quibus angustius premetur tunc illorum spi-
 ritus: cum subito omnium insonuerit clamor dicentium: Conuer-
 tur peccatores in infernum: Heu heu quomodo illi ciulabunt: quas vo-
 ces inter lamenta et gemitus emittent: cum abducentur: ut amarissime
 puniantur in eternum: Heu qualis ille locus est tibi fletus & stridor de-
 tum resonat: quem ipse quoque sathanas horret: Heu qualis est gehena
 ignis illius inextinguibilis: Heu mihi qualis est uermis ille uenenatus
 nunquam requiescens: Heu quales sunt tenebre ille sempiternae: Heu mihi
 quales sunt angeli cruciatibus propositi: qui immittit: qui immancet: exprobra-
 tes iugiter terribiliterque cedentes: Tunc cruciati inter penas uoces emittet:
 nec erit qui saluet: ad dominum: nec erit qui exaudiat eos. Tunc scient
 quod vana fuerunt omnia uite istius leta: et que hic iocunda esse arbitra-
 ti sunt: felle ac ueneno amariora inuenientur. Vbi tunc fallax falsoque
 appellata peccati uoluptas: Alia quippe uoluptas non est quam timere deum.
 Hec profecto uera uoluptas est: in qua nihil metuiatur: que ueluti ex adi-
 pe et pinguedine animam replet. Tunc se ipsos reprehendent: et opera que
 gesserunt. Tunc fatentur iustum esse iudicium dei dicentes. Audieba-
 mus enim hec & conuertere noluiimus a nostris operibus neque. Neque tamen
 ista dicentes proficiunt quicquam. Heu heu mihi: peccatis maximis pregraua-
 to. Peccaui enim super numerum arene maris: curuatusque peccatorum
 sarcina incedo: quasi multo ferri pondere onustus. Non enim fiducia
 habeo attollendi oculos et uidendi altitudinem celi. Ad quem ergo con-
 fugiam: nisi ad te piissime: nisi ad te clementissime. Miserere mei domine
 secundum magnam misericordiam tuam: & secundum multitudinem
 miserationum tuarum dele iniquitatem meam. Amplius laua me do-
 mine ab iniquitate mea: & a peccato meo munda me. Quoniam iniqui-
 tatem meam ego agnosco: et peccatum meum coram me est semper. Tibi
 soli peccaui: et malum coram te feci. Ad te confugio propter immensam piete-
 tem tuam. Te irritaui. Ad te redeo propter infinitam clementiam tuam. Te
 ad iracundiam prouocaui. Ad te confugio propter summam benignitatem
 atque bonitatem tuam: & obsecrans clamo. Auerte faciem tuam a pec-
 catis meis: et omnes iniquitates meas dele propter nomen sanctum tuum.
 Nihil enim habeo: quod offeram tibi. Non opus bonum: non mundi-
 tiam cordis. Sed confido in miserationibus tuis: projicio me ipsum in eas:
 ut crees in me cor mundum: & spiritu principali confirmes me: ne
 denuo facile in peccatum relabar: atque ex nunc seruiam tibi in sanctita-
 te et iustitia omnibus diebus meis: quia tuum est regnum et imperi-
 um in secula seculorum amen. Obsecro fratres hac expectatione solli-
 citi curemus integri immaculatique inueniri in pace. Cum superueniet

pulchrum in psalmo
 impetum

19th dⁿⁱ
Tuba

tibi noxia aliqua concupiscentia: hunc gladium arripe id est recoga
timorem dei: et confringes omnes vires inimici. Tuba uice sunt tibi scri
pturae diuinae. Sicut enim tuba sonans congregat milites: ita et scriptu
rae diuinae dum clamant ad nos: cogitationes nostras colligunt in timore
dei. Sunt enim cogitationes nostrae uelut et milites. Namque resistunt adu
sarijs regis. Itemque quemadmodum tuba belli tempore clangore suo forti
um strenuorumque bellatorum excitat mentes: augetque alacritatem in
aduersarios eundi: ita et sacrae litterae nostrum propositum in melius ex
citant: et contra uitia passionisque corroborant. Idcirco mi frater quantum
preualēs crebrius illis assuesce: ut cogitationes tuas colligant quas disper
git inimicus astutia sua: suggerens ipse importunas cogitationes: siue sepe
tribulationes inferens: siue prosperitatem multamque latitudinem exhibet.
Hec enim astutia sua et fraude idcirco molitur: ut hominem a deo alienū
faciat. plerumque enim dum nequiuertit quempiam cogitationibus ster
nere atque deijcere: tunc iam illi pressuras admouet: ut illius obscurer mentē:
ac deinceps possit seminare quae uelit. Incipitque suggerere homini ut ista
secum reputet dicens cum iure iurando. Ex quo bonum opari cepti: uidi
pessimos dies. Faciam igitur rursus mala: ut ueniant bona. Tunc nisi quis
sobrius inueniatur ac uigilans: absorbet eum quasi infernus uiuentem.
Quod si neque his illum deijcere quiuerit: tunc adhibet sibi latitudinem
& extollit eum: ingentemque fallaciam admouet ei: malis omnibus attro
rem: omniisque peste immaniolem. Hec enim est quae superbum & sine ti
more hominem efficit. Hec in celum os ponere per blasphemias facit. Scri
ptum quippe est. Posuerunt in celum os suum. Hec hominem ignorare
deum facit: et esse proprie imbecillitatis ignatum: atque dei mortis imme
morem. Hec est malorum omnium uia. Hanc ergo qui diligit: ad ipsa te
dit penetralia mortis. Hec enim uia est de qua dominus ait. Lata est uia quae
ducit ad perditionem. Ecce audistis fratres mei cur aliquando angustias
aliquando latitudinem adhibeat. Nam ad quod hominis animū incli
natiorem uiderit: eo aduersus illum sese protinus armat. Scit enim aduer
sus nos sub iustitiae imagine umbraque pugnare. Idcirco fratres mei soler
ter uigilemus: studeamusque iugiter lectioni sanctarum litterarum: ut nos
doceant: quo laqueos diaboli possimus effugere: eternamque adipisci uitam.
Cohercet enim uagantem animum diuinarum scripturarum lectio: pra
estatque scientiam dei. Scriptum quippe est. Vacate et uidete: quoniam ego
sum deus. Attende frater quoniam qui corde simplici uacat lectioni: di
sciam accipit. Idcirco frater mi noli negligere animam tuam: sed lectio
ni totus incumbet et orationibus sanctis: ut illuminetur mens tua: ut
sis perfectus atque integer in nullo deficiens. Alij magnatum principum
ac regum familiaritatibus gaudent. Tu coram rege non terreno: sed cele

In gloriare in conspectu sanctorum angelorum: colloquens & cum
 spiritu sancto per sacras lras. Spiritus enim sanctus est qui per illas lo-
 quitur. Stude igitur diuinis scripturis familiarissimus fieri: p'siste
 in orationibus sanctis. Quotiens enim per illas deum interpellas:
 totiens sanctificatur anima tua et spiritus tuus. Hoc ergo preno-
 scens mi frater: quoniam gemina te exercitatio ista sanctificat: stu-
 de crebrius utranq; exercere et si manibus et gestu corporis orare n̄
 vacet: mente ora. Nam et beata anna mater prophetę samuelis ora-
 bat: et labia eius non mouebantur: sed oratio illius in aures dñi saba-
 oth ingressa est. Data est enim sibi petitio sua. Ideo frater mi si sint
 occupate manus tue animo ora. Nempe enim et tacentes exaudit
 deus. Quod si legere fortassis ignoras: illic assiduus p'siste: ubi possis
 audire atq; proficere. Scriptum quippe est: Si uideris uirum sapientē
 de mane iugula ad eum: & gradus ianue illius terat p's tuus. Hoc
 enim frater mi non solum ignorantibus lras: uerum etiam scien-
 tibus confert. Multi enim sunt qui legunt: neq; intelligunt: atq;
 ideo nec legunt. Certe igitur monache ne donum dei quod in
 te est negligas: quod tibi gratia collatum est: sed cura sollicitus et ex-
 quire super aurum & topation quo placeas deo: ut beatitudine sã-
 ctorum perfruaris. Scriptum est enim: beati qui scrutantur testimo-
 nia eius: in toto corde exquirunt eum. Vide ne cum legere intendis
 impediat te inimicus: accidiam suggerens tibi: & per diuersa te dis-
 trahens studia ac dicens: Fac primum hanc rem: est eni modica:
 sicq; postmodum securior leges: inducens te ad opus manuum
 prompte peragendum. hoc enim omnia suggerit: ut occupet te
 atq; a lectione p'pediat: nihilq; proficias. Cum enim uiderit fratrem
 summa intentione legentem: atq; in profectu constitutum: his oc-
 casionibus et alijs plurimis aduersus eum preliatur: nihil aliud que-
 rens q̄ impedire eum: & obtundere alacritatem eius. Tu ergo noli ob-
 temperare illi: sed esto quasi ceruus sitiens & ad uberes fontium la-
 tices peruenire desiderans: hoc est ad scripturarum purissimas &
 saluberrimas undas: ut ex eis bibas: ac refrigerent arentem ac siti-
 entem linguam tuam: que te per uicia et passionēs adiungit. Bibe
 una & illam quam tibi ministrant utilitatem. Tale aliquid dico:
 cum dominus donauerit tibi: ut scias ex eis uerbum: quod tibi utile
 fuerit: non te pretreat: sed meditare illud in animo tuo: et inscribe
 illud in corde tuo: sicut scriptum est: In iustificationib; tuis medi-
 tabor: non obliuiscar sermones tuos: & rursus: In corde meo ab-
 scondi eloquia tua: ut non peccem tibi. Rursumq;: In quo corri-
 git adolescentior uiam suam: In custodiendo sermones tuos. Vi

des frater quia in seruando memoria sermones eius: corrigit homo
uiam suam: Quis enim est qui seruet in memoria sermones eius:
neq; corrigit uiam suam: nisi sit ille penitus reprobus et infelicissimus:
Qui huiusmodi est nihil omnino meminit: sed etiam que recolere
uidetur oblitus est. Nam huiusmodi homini dicit deus. Quare tu
enarras iustitias meas: & assumis testamentum meum per os tuum:
Iubet ergo dominus auferri ab eo: et quod habere uidetur: qui talis est. Vi
detur enim habere fidem: per quam & se ipsum appellat christianum:
sed eam opibus negat: et infideli deterior est. Ideo auferri ab eo iubet
spiritum sanctum quem acceperat in die redemptionis: & que habere
uidetur: fitq; huiusmodi homo ueluti hydra fissuris plena: per quas
amisit uinum: & quod habere uidebatur ab ea tollitur: omnesq; qui
uident illam: ignorantes quod factum est: plenam esse arbitrantur: cum
aut ultimo iudicii die perquisita fuerit: tunc manifestum omnibus fit:
inanem fuisse & vacuam. Isti enim sunt qui die illo regi dicturi sunt.
Domine nomen in nomine tuo prophetauimus: & in nomine tuo uir
tutes multas fecimus: Et respondebit rex & dicet eis. Dico uobis: nescio
uos. Vides frater quia nihil habet qui eiusmodi est: Tu ergo memora
re eorum que audisti: & corrige uiam tuam. Cauene obliuionem ti
bi permittas obrepere eaq; diripere ex corde tuo. Vide ne finalis auers
descendere: & semen filij dei comedere. Ipse enim dixit. Semen est uer
bum quod audistis. Occide igitur semen in terre uisceribus: ut fructum
afferat. Hoc est: absconde uerbum in medio cordis tui: ut domino tuo re
feras fructum. Cum aut legis: intentissime lege: atq; diligenter cu
multa constantia uersum bis tertie ponderans & penetrans sensum:
neq; studeas libri folia euoluere: uerum ut dixi bis ter uel ac sepius cu
dem reperire uersum: ut ipsius intelligentiam consequaris. Cum
uero te ad sedendum ac legendum: siue etiam ad alium legentem
audiendum parat: primum ora dominum dicens. Domine iesu christe:
aperi aures atq; oculos cordis mei: ut audiam et intelligam & facia
uoluntatem tuam domine: quoniam incola ego sum in terra: non
abscondas a me mandata tua: sed reuela oculos meos: & confide
rabo mirabilia in lege tua. Manifesta mihi incerta et occulta cordis
mei & sapientie tue. In te enim spero deus meus: ut tu illumines
mentem meam. Ita mi frater ita obsecro: dum ora semper: ut illu
minet animum tuum: & aperiat tibi uirtutem sanctarum harum.
Multi enim errauerunt: confidentes in sua prudentia: dicentes qd
se esse sapientes: stulti facti sunt: non intelligentes que scripta sunt:
incideruntq; in blasphemias: & perierunt. Si igitur inter legendum:
sermonem inueneris ad intelligendum difficilem: uide ne te doceat

malignus dicens. Quomodo stat uerbum istud: aut quomodo esse po-
 test: Sed si credis deo: crede et sermonibus illius: & dic maligno. Vade
 post me sathana. Ego enim scio quia eloquia domini eloquia casta sūt.
 Argentum igne examinatum: probatum: purgatum septuplum: ni-
 hil q; in ipsis malum: nihil prauum est: sed bona sunt his qui intel-
 ligunt: & recta his qui inueniunt scientiam. Ego autē sine intellectu
 sum & nescio. Scio enim quoniam spiritaliter scripta sunt. Dicit enim
 apostolus. Quoniam lex spiritalis est: Atq; aspiciens in celum dicit.
 Domine credo sermonibus tuis: non contradico: sed confido in uerbis
 sancti spiritus tui. Tu igitur domine dñe saluum me fac: ut inueniam
 gratiam coram te. Ego enim nihil aliud quero: nisi tantummodo ut
 saluer: & tuam misericordiam pijsime consequar: quia tuum est re-
 gnum & imperium in secula seculorum amen. Posside autē silentij quie-
 tem: ueluti murum munitum. Quies enim altorem te passionibus fa-
 cit. Tu enim desuper pugnas: ille de infimis. Posside igitur cā timore
 quietem: & nulla tibi nocebunt iacula inimici. Quies diuino timo-
 ri coniuncta curus igneus est possessorem suum in celum eleuans.
 Persuadeat hoc tibi ppheta helias: qui dilexit quietem ac timorem dei:
 assumptus q; in celum est. O quies monachorum profectus. O quies sca-
 la celestis. O quies uia regni celestis. O quies compunctionis mater. O q-
 uies penitentie indulgetrix. O quies peccatorum speculum: que ostendis
 homini delicta sua. O quies mansuetudinis genitrix. O quies humili-
 tatis contubernalis. O quies diuino timori coniuncta: cogitationum
 exploratrix: discretionis auctor. O quies perducens hominem ad paci-
 ficum statum. O quies sancta bonorum omnium genitrix: ieiunij fir-
 mamentum: impedimentumq; gula. O quies cogitationum serenitas &
 tranquillitatis portus. O quies securitas anime. O quies suauis iugum
 & onus leue: reficiens & portans portantem te. O quies anime cordisq; le-
 titia: oculorum & uirium & lingue frenum. O quies malignitatis inter-
 emptrix. O quies improbitatis inimica. O quies religionis mater. O quies
 passionum carcer. O quies uirtutum oīum coopatrix. O quies sancte nu-
 ditatis ministratrix. O quies christi ager: fructus optimos proferens. O
 quies murus atq; munitio certare uolentium pp regnum celorum. Ita
 frater hanc posside partem optimam: quam elegit maria. Hec enī maria
 quietis exemplar fuit: sedens ad pedes domini: ipsi q; soli uacans: & ipi tā-
 tummodo inherens. Laudauitq; illam dñs dicens. Maria enī optimam
 partem elegit que non auferetur ab ea. Vides frater qualis est quies: cu-
 ius possessorem dominus laudat: Hanc posside mi frater: et delectabe-
 ris in deo tuo: sedens ad ipsius pedes: atq; ipsi inherens soli: ut dicere pos-
 sis & tu. Adhesit anima post te: me suscepit dextera tua. Ideo quasi ex adi-

de quiete

pe et pinguedine repleta est anima mea. Obsecro mi frater: posside hanc melle dulciorem. Melior enim est buccella salis cum quiete et securitate q̄ instructa preciosis dapibus mensa cum distractionibus et curis. Audi dicentem dominum tuum. Venite omnes qui laboratis & onerati estis: et ego uos reficiam. Vult te dñs a curis ab ira a tribulationibus ac distractionibus huius seculi neq̄ recreare. Vult te ab omni cura seculi istius inani et inutili securum ēē. Vult te ab opere laterum egypti graui ac molesto reficere: atq; in heremum adducere: idest ad sanctā placidam q; quietem: ut uias tuas illuminet columna nubis: ut māna te ciber: pane scilicet quietis ac securitatis: ut terram bonam hereditate percipias: supernam scilicet ierusalem. Ita dilecte mi hanc dilige: hanc possidere stude: ut delecteris in ea: sicut in omnibus diuitijs. Ita frater posside quietem cum timore dei: & deus pacis erit tecum: quem decet gloria et magnificentia in omnia secula seculorum amē. Obsecro igitur fratres dilecti a domino: ut studeamus diebus singulis horum memoriam agere: uidelicet fidei sp̄s caritatis humilitatis crucis signaculo nos semper muniendi orationis timoris dei meditationis diuinarum scripturarum & quietis. Hec enim si nobis ad sint: & abunde suppetant: non ociosos neq; infructuosos esse sinūt ad agnitionem domini n̄i iesu christi. Ceterum monachus cui ista nō adsunt: sed elatus cogitationibus fertur: negligit q; salutem suam cecū est ubiq; cecutient: obliuiscitur q; antiqua peccata sua: contigit q; illi quod ueraci proverbio dicitur. Cantis reuersus ad uomitum suum: & suslota in uolutabro luti. Si enī fugientes inquinamenta mundi pp agnitionem dñi n̄i iesu christi: eisdem rursus implicentur atq; superentur: fiunt illis nouissima priora prioribus. Melius quippe illis fuerat uiam ueritatis non agnoscere: q̄ ab agnita deflectere: retrorsumq; conuertere. Ita dilectissimi: ita serui christi fideles et electi: ita christi milites monachi: sumamus obsecro armaturam hanc in cordibus nostris: eiusq; sine intermissione ulla quotidie memores simus: ut certamen bonum certare valeamus: & conculcare omnem uirtutem inimici: ut liberemur a superuentura ira in filios diffidentie: & inueniamus misericordiam et gratiam in die illa tremenda ante conspectum iustissimi iudicis: qui reddet unicuiq; sedm̄ opus suum. Cui soli est gloria et magnificentia & imperium ante omnia secula: nunc & semper & in secula seculorū amē.

Incipit sermo decimus siue libellus eiusdem sancti effremi de penitentia feliciter

Dominus qui de alto sinu patris descendit ad terras: factus q; est nobis salutis uia de penitentia nos admonet per beatissimam ac uerissimam uocem suam dicens. Non ueni

uocare iustos: sed peccatores ad penitentiam. Rursumq; Non indige
 qui sani sunt medico: sed qui male habent. Si ego hec dico: audire me
 noli: sicut dominus ipse: quare aspernaris ac uitam tuam negligis? Si
 tibi conscius es: quia habes intrinsecus uulnera cogitationum aut ope
 rum: cur occulta tua negligis opera? Quid metuis medicum? Non est
 durus: non indolens: non immisericors: non ferro utitur: non austeri
 ore acrioreq; remedio: solo dicens uerbo medetur. Si accedere ad eum
 uis: plenus bonorum est: plenusq; clementie. Propter te descendit de sinu
 patris: pp te carnem assumpsit: ut ad eum sine hesitatione & metu secu
 rus accedat: pp te homo factus est: ut te curaret a diris uulneribus tuis.
 Cum multa caritate: cum immensa benignitate te uocat ad se. Ac
 cede peccator: curam facile admittit. Abijce abste peccatorum sarcinā:
 preces offer: & lacrimas purulentis impone uulneribus. Ipse eni medi
 cus celestis benignissimus: lacrimis & gemitibus uulnera curat. Acce
 de peccator ad elementissimum medicum: offer lacrimas: probatissimū
 medicamentum. Ita enim & celestis medicus uult: sanari quēq; pprijs
 lacrimis. Nihil molestum est curari lacrimis. Hoc eni medicamentū
 non diutius tenet aut asperat uulnus: sed continuo sanat. Expectat
 te medicus uidere lacrimantem. Accede ne timeas: ostende illi uul
 nus: offerens etiam lacrimarum gemituumq; remedium. Ecce eni
 aperta est penitentie ianua. Festina peccator illam prius q̄ claudat
 occupare. Non expectat te tempus negligendo consumerem. Neq;
 ianua ipa desidem intuens semper q; contemnentem: contemptui
 te immorantem substat. Cur odisti uitam tuam frater? Quid ui
 tatua o homo prestantius habes? Hanc tu peccator contemnis? He
 scis dilectissime qua hora iubeat celestis medicus curationis sue ianu
 am claudi. Accede queso: festina curare. Exultare fac in tua penite
 tia militas uirtutum celestium. Sol iam in occasum uergit: & tui caris
 subsistit: ut habitaculum occupes. Quidu pateris impurum hostem
 tuum uoluntatem illius improbe faciens: Ille nempe in ignem te
 conijcere uult. hec tota illi cura: hoc studium est: hoc se diligentib;
 uice munerum prestat. Ipse cunctis hominib; prauas impurasq; cō
 cupiscentias male blande studet semper ingerere: ut eos ignibus tra
 dat. Ipse item scelestus obtemperantes sibi in desperationem precipita
 re molitur. Obdurat cor: exsiccat lacrimas: ne peccator valeat omnio
 compungi. Fuge hunc hostem o homo: illiusq; blanda odi atq; exe
 crare. Detestare malignum: caue fraudulentum. homicida est ab
 initio usq; ad finem. Fuge illum homo ne perimat te. Audi dilectis
 sime beatam illam domini tui uocem quotidie dicentis. Venite ad
 me omnes qui laboratis & onerati estis: et ego reficiam uos. Tollite iu

gum meum super uos: & discite a me: quia quietus sum: mitis atq;
 mansuetus: & inuenietis requiem animabus uestris. Requiem
 tibi promittit: uitamq; pollicetur diebus singulis. Accede ne time
 as. Bonus enim: nulliusq; indigenſ dñs. Non querit cautionem
 oīm tuorum peccatorum. Refugium est a malis omnib;: curat uulne
 ra: & uitam affatim donat. Atq; ut plenus clementie procidentel
 sibi facile suscipit. Est quippe deus magnus atq; precognitor: sciens
 om̄s concupiscentias nostras. Cum quis accedit ut procidat ac sa
 netur: ipsius cor intuetur tuncumq; ppositum: ac si quidem incon
 cussam pietatem seruat animo: qui sic accedit: curatur protinus. Ip
 se namq; deus bonus & omnipotens pro sua benignitate inuenitur
 ab omnibus exquirentibus eum: & anteq̃ homo ad eum oculos ele
 uet: dicit ei: adsum. & anteq̃ illi appinquet: thesaurum sue pietatis
 querenti se pandit. Priusq̃ lacrimas fundat: ipse in eum uiscera mise
 rationis effundit. priusq̃ se deprecetur: cum illo in grām redit. An
 teq̃ oret: misericordia ueniaq; potitur. ita caritas dei cupit et optat
 eos qui se ad eum ueraciter conferunt. Non tardat audire: non acce
 denti ad se impio exprobrat dicens. Cur tanto tempore seruisti ini
 mico: & me dominum tuum sponte contempsisti? Non requirit p
 teriti temporis quantitatem: solam humilitatem querit: lacrimas
 gemitus. Mox ut sibi procidentel conspiciat dñs: quoniam precogni
 tor est factorq; noster: iniquitates omnes remittit: delicta omnia cogi
 tationum atq; opum donat: prioremq; stolam sibi iubet afferi: & a
 nulum dextere reddi: mandans angelis omnibus gaudium atq; le
 titiam pro inuentione peccatricis anime. Q̃ beati sumus nos om̄es
 homines: qui tam dñm habemus dominum: tam malorum nro
 rum immemorem: bonum misericordem pium longanime: igno
 scientem semper: si uelimus impietati nris. Ecce enī orat: obsecrat:
 equanimiter tolerat. Ecce nobis omnia sua exhibet bona: et in pre
 senti seculo & in futuro: si uelimus. Venite ergo deprecemur eū dū
 tempus est. Q̃ diu in hac uita sumus: deum exorare semper possu
 mus. Facile et in promptu nobis est ueniam querere: oportunū est
 nobis illius miserationis pulsare iugiter ianuas. Fundamus dum
 + tempus est lacrimas utiles: ne hinc proficiscentes illic postmodum
 inutiliter defleamus. Illic enim lacrimę in nihilum existimant.
 Quantum nos uolumus: tantum etiam ignoscit bonus deus noster.
 + Hic enim audit deprecantes: hic supplicantibus nobis indulget.
 hic iniquitates nras delet: si grati simus. hic consolatio conūs
 lugentibusq; donatur: illic terribile agitur examen: hic uenia:
 illic seuera discussio: hic longanimitas: illic districtio: hic misratio:

no

ibi diligentia. hic arbitrij libertas. illic horrenda iudicia. hic in
 requie. illic in angustia. hic fructio. ibi cruciatus. hic cupiditas.
 illic pena. hic risus. ibi fletus. hic negligentia. ibi supplicium. hic con-
 temptus. illic sempiternus ignis. hic exquisitus ornatu. illic immor-
 talis uermis. hic fastus. illic humiliatio. hic rapine. ibi dentium stridor.
 hic auro texta uestis. illic tenebre atq; caligo. hic desidia. ibi penalis
 acerbitas. & nulla uenie spes. Scientes igitur ista fratres. cur obsecro
 negligimus salutem nr̄am. Non hic figatur animus noster. neq; dul-
 cescat nobis terrenorum amor. ne illic nobis amareseat gemitus noster.
 Quare contemnimus. neq; dum tempus est sanari uolumus. Per pau-
 cas lacrimas breuis huius uite. et per penitentiam ignoscit benignis-
 simus deus omnia delicta nra. Deste hic modicum. ne illic plores i
 seculum seculi in exteriorib; tenebris. Esto hic gratus. ne illic affli-
 garis igni inextinguibili. Quis nos non lamentetur. quis non flet
 super nos. Odio habentes uitam nostram. diligimus mortem. Pen-
 sa hec & penitus animaduerte mi carissime frater. et elige quod melio-
 res est et expedit anime tue. Quenam oro difficultas est hic pro peccatis
 flere dum q; deprecari. ut gratus per penitentiam effectus. ac potius
 uenia. fletum illum ignis eterni nihil uilem fugias. Hic eni si uelis re-
 missione poteris. et consolatione omni. Illic aut et inter tormenta laci-
 maberis. & decem milia talenta exigeris. Redde queso quod minimu
 est. deprecans dñm. ut anime tibi debita ignoscat. Quod si hic nolis
 ex innumeris uel pauca psoluere. omne illic debitum tuum cum sup-
 plicij horrendis redditurus es. Hec aut loquor affectioni uestre fratres
 dilecti. non quod ipse dignus sim. aut uite munditia et sanctitate pol-
 leam. sed ex multo dolore cordis atq; tristitia me ipsum considerans. &
 quid nobis si negligamus repositum sit mente pertractans. Ego autē
 fratres impius sum et impius in omni uita mea in opibus & co-
 gitationibus. nulliusq; prorsus boni mihi conscius. sed et nunc et
 hactenus peccator. & proposito & uoluntate tepidus ac negligens su.
 Ceterum ista ur̄e unanimi uoce ideo loquor. quia premit cor meum an-
 gor assiduus. & metus futuri diuini terribilisq; iudicij. & quia omnes
 contemptores sumus. atq; in hoc seculo inani uelut in seculum seculi
 uicturos arbitramur. En mundus preterit et que in ipso sunt omnia. nos
 q; dilectissimi pro his omnibus rationem sumus reddituri. ut qui bona
 nouerimus et gessimus mala. Contemnentes hanc caritatem dei et ipsius
 regnum. terram et que sunt in ipsa omnia pluri estimauimus. aurum
 & argentum. quod multum amauimus non nos eripiet ab eterno i-
 gne. Preciose uestres atq; delitie ad nr̄am tunc iudicium damnationē
 q; proficient. Non frater fratrem. non filium pater ibi liberare poterit. sed

unusquisque stabit in suo ordine: siue in uita: siue in igne. Sancti plu-
 rimi & iusti atque perfecti proposito bono arbitriique libertate et spe retri-
 butionis eterne ab huius seculi curis atque negotiis sponte nudati sunt:
 bonis illis sempiternis fructibus se credentes in paradiso deliciarum.
 Christi enim desiderio accensi: corruptilibus omnibus ipsum pretulerunt.
 Ideoque iugiter exultant in deo: in christo illustrantur: in spiritu sancto
 gaudent indeficienter. Exultat in eis trinitas sancta: letantur super
 illos angeli: aggaudet paradisos uoluptatis. Isti reuera laudabiles sunt:
 gloriosi beatique semper. eos angeli hominesque beatificant: quoniam caritate
 dei uniuerso mundo pretulerunt: & deus sanctus iustus uerax donauit
 eis regnum suum: maioremque preterea gloriam contulit: ut eum semper
 cum angelis uideant cum eterna letitia. Complures autem hominum ter-
 ram magis dilexerunt: et que in ipsa sunt mortalia atque fragilia: eorum
 quod animus corruptioni affixus omnino est. Ac ferme ueluti pecudes e-
 nutriunt corpora sua dapibus variis: quasi uita hec inanis immorta-
 lis sit. Quid agis homo? Cur ut mutum animal ac sine intellectu de-
 gis? Rationisque intelligentieque capacem te condidit deus: noli queso
 iumentis insipientibus similis fieri: tueque originis amittere digni-
 tatem. Resipisce paulisper o homo: atque in te ipsum redi: & perpende
 sapienter: quia propter te de celo uenit altissimus: ut te de terris eue-
 heret ad celum. Ad celestis thalami nuptias uocatus es: ut quid con-
 temnis? cur grauiter & indigne fers? Quo ad eas nuptias proficisceris
 oro te: qui neque uestem habes preciosam et nuptiis congruam: neque
 lampadem in manibus tenes. Quomodo poteris ingredi? Si contem-
 nens intrare ausus fueris: audies aperte uocem illius dicentem tibi.
 Amice quomodo ad nuptias ingressus es: non habens uestem nuptia-
 lem? In contemptum regni mei introisti: ut conuiuio meo per tuam
 nuditatem iniuriam faceres. Dicitque rex ministris suis. Ligatis illi
 manibus & pedibus: iniicite illum in fornacem ignis: ut crucietur in
 seculum seculi. Ego enim ipse multis retro temporibus ueni: omnesque
 ad nuptias uocaui. hic autem uocantem contemnens uestem sibi nu-
 ptialem parare non studuit. Idcirco iubeo uobis huiusmodi cruciari
 quia contempsit regnum meum. Ergo ne ista non metuis? non iam
 erubescis? non tremis o homo? prope est enim ut appareat sponsus. Igno-
 ras quia iam parata sunt omnia: tubaque celestis nutum iubentis expe-
 ctat. Et quid illa hora facturus es: nisi paratus inueniaris? Ergo dum
 tempus est para te ipsum atque compone in horam illam diuine benedi-
 ctionis. Diuina quippe benedictio his qui digni sunt fiet celestis tuba.
 de celo enim canet et dicet. Surgite dilecti christi. Ecce enim aduenit celestis
 rex: ut unicuique uirum requiem & gaudium donet in immortalis ui-

Sermo

ra: pro labore illo continentię spiritualis q; exercitij uestri. Surgite: uide xpm regem/immortalem sponsum/ quem toto animi affectu concupiscis. Ipsius quippe desiderio accensi peregrini & aduene in terra fuistis. Surgite: cernite decorem eius. Surgite uidete ipsius regnum: quod uobis parauit. Surgite et inexplabili desiderio et felicissima contemplatione dñm cernite: quem dilexistis: p̄ quem afflictiones pertulistis: cuius gratia uos ipsos in stadio pietatis exercuistis: cuius causa supplicia etiam p̄pessi estis. Venite nunc: & cum summa fiducia cernite quem amastis: gaudete cum illo gaudio inenarrabili: & gaudium urum nemo tollet a uobis. Venite p̄stui minj bonis: que nec oculus uidit: nec auris audiuit: neq; in cor hominis ascenderunt: que dilectus uester condonat uobis. Rapiuntur sancti in nubibus lucis obuiam ei. Aduolant iusti ac deo digni in altitudinem aeris: cum inestimabili gloria: ut uideant celestem sponsum atq; immortalem. Quis putas in illa hora dignus inuenietur in nubib; rapi in occursum xpi cum ingenti gaudio & ineffabili lumine? Nempe iusti om̄s rapiuntur in gloria. Porro omnes impij inferius remanent: confusi maxime atq; dejecti. Beatitude et gaudium eos qui hic studuere uirtutibus manet: confusio uero atq; supplicium peccatorib; redditur. Beatus qui hic studuit dignus inueniri in illa hora: sicuti contra infelix ille est qui illius horę se fecit indignum. Nubes rapiunt sanctos om̄s ē terris in celum: econtra impios corripunt angeli: ut in caminum ignis inextinguibilis mittant. Quis dabit capiti meo affatim aquas: et oculis fontem manantem iugib; lacrimis: donec tempus est suscipi lacrimas: ut fleam meipm die ac nocte deprecans dominum: ne indignus inueniar in hora illa aduentus sui: neq; audiam uocem illam terribilem dominiq; sententiam dicentis: Discede a me iniquitatis oparie: nescio te unde sis. Altissime domine qui solus sine peccato es: large te mihi peccatorum in hora illa copiosas miserationes tuas: ne manifestetur occulta impietatis mea coram spectantib; angelis archangelis: prophetis iustis & sanctis: sed saluum fac me impium gratia et impetrate tua: & induc me in paradysum uoluptatis cum iustis atq; perfectis. Suscipe precem serui tui domine: meritis sanctorum omnium: qui placuerunt tibi. quoniam tua est gloria in secula amen.

Incipit sermo undecimus eiusdem sancti ephrem de secundo domini aduentu feliciter

Accedite filij lucis: audite dulcissimam & beatissimā saluatoris nri uocem dicentē ad nos. Venite benedicti patris mei: possidete paratum uobis regnum a constitutione mundi. Videte fratres mei: ut nullus frustretur uoce ista

beata & hereditate felicissima. Ecce enim in Ianuis est. Lux de luce descendit ad nos: & presura participatione lucis remeavit ad lucem. Descendit ad nos: pp nos factus similis nobis: ut nos sibi similes faceret. Immortalis ad mortales uenit: quos postq immortales fecit: denuo ascendit ad patrem: rediturus cum gloria benedicti patris sui: ut uiuos & mortuos iudicet. Via uite factus est nobis plena lucis & glorie: ut nos pergamus in lumine in uiam: quam dominus ostendit nobis: ut cu gaudio peringamus ad ipm regnum. Sumamus ergo comearu atq; oleum in uasis nris. Non est enim breuis uie illius longitudo. Accingamus lumbos nros in sinceritate & ueritate quasi domini nostri iugi expectatione suspensi. Accendamus lampades nras: & non dormitemus: ne forte extinguantur. Nam subito clamor ille resonabit. Ecce sponsus uenit: exite obuiam ei omnes: qui diligunt eum: uosq; ipos pparastis ad uidendam glam ipius. Omnes enim quoquo illius flagrant desiderio: ppetua letitia beatos faciet in illo thalamo illo illustri atq; luminoso: ineffabili: sempiterno. Videte igitur amici mei: ne cum repente uox illa insonuerit: inueniatur quispiam ex uobis: obscuram habens lampadem: neq; oleo ornata: siue sordidam ac squalidam ueste: damneturq; in illas tenebras exteriores: ubi fletus et stridor dentium. Muniamus ergo nos undiq; dilectissimi fratres: quia nescimus quando dominus ueniet. Sicut fur enim in nocte: ita ueniet: et ut laqueus: sic dies illa imminet: & sicut fulgur uelocissimum: ita erit aduentus domini nri. Cuncti eni tibi & terra a fundamentis suis contremiscent. Celi cum uirtutibus suis mouebuntur: mortuiq; omnes resurgent. Heu dilectissimi quis illa hora confidet: quis presumet: ut non eum cor suu reprehendat. Ignoscite infirmitati mee. Puto enim quod illa hora patebit omnis spiritus. Verum gratia saluatoris roborat atq; letificat corda iustorum: & rapiuntur in nubibus obuiam domino: mei aut similes desides ac negligentes cum tremore in terra remanebunt. Alleviemus igitur nos ipsos modicum a terra dilectissimi: ut facile in celum ascendamus. Quid nobis proderit mundus: quia nos ipos cunctis ciuis libenter innectimus: Aut quid ornatus uestium conferet nobis: nisi inextinguibilem ignem: Aut quid prestabit nobis exquisitus ciborum apparatus: nisi cruciatum sempiternum. Scitis quia nisi hoc breui tempore pugnemus: illic eterna penitentia mulctandi sumus. Quid oro negligimus fratres amabiles: aut cur desides sumus: Quare nos ipos non studiosse preparamus: En dies domini appinquauit super nos. Cur non omne seculi curam a nobis excutimus: nosq; a sarcina terrenarum rerum leuigamus: Nescitis quia uite ianua angusta et arcta est: & qui multa possidet per eam ingredi non ualet: Amat eni deus nihil possidentes: quiq;

Sermo

se ipsos sponte contriuerunt in uigilijs atq; ieiunijs. ac pparauerunt
se ad uidendum benignissimum et immortalen sponsum. ut celoru
regnum hereditate perciperent. Ecce dilectissimi inuitat nos ipsa ianua
dicens. Accelerate ingredi uenite ad me. En mater ura ierusalem deside
rabiliter alloquitur uos. et summo affectu admonet dicens. Venite filij
mei carissimi ac desideratissimi. accedite ad me. Multiplicetur numero
uester in me. magnificenturq; cetus uestri in lumine meo. Cum sanctis
angelis uideam uos cum gloria et decore et gaudio et exultatione. Deside
rate me filij mei. quemadmodum et ipsa desiderauit uos. Nolite quicq; pos
sidere super terram. Nihil solliciti sitis. Ecce enim sponsus paratus est. ut p
deat in nubibus celi cu maiestate benedicti patris sui. Vocabitq; nomi
natim singulos. eosq; in regione sanctorum illorum recumbere faciet.
qui morantur in luce ineffabili. in immortalis et insensibili sempit
naq; uita. pro modo laborum quibus quisq; certauit in terra. Festine
mus igitur fratres breui hoc tempore. studeamusq; operibus bonis. Ni
hil hic ducamus negligendum dilectissimi. ne postmodum per infinita
secula penitentiam agamus. Vbi nil profunt lacrimae aut gemitus. ubi
nullus est penitentiae fructus. In huiusmodi studijs uris dilectissimi ex
ultant angeli atq; archangeli. sicut contra in uestra desidia gaudet inimi
cus. Studete igitur dilectissimi filij mei. studete operibus bonis. ut et ego le
ter in uobis et uos in me in secula seculorum. Supplex te deprecor dñe ie
su christe fili dei uiui. ut dones mihi & omnibus qui diligunt te. ut in re
gno tuo cum gloria te uideamus. illud q; percipere hereditate mereamur
cum his qui te desiderant deus meus. Dilectissimi si breui hoc tempore
desidie uacemus. nullam in die illa terribili atq; horrenda excusationem
habuiri sumus. Quid enim pro purgatione scelerum nrorum afferamus.
inuenire nequimus. Nam cum dominus et saluator noster xpus iesus ad
nos descendit redimendos. omnis nobis excusationis ratio sublata est.
Qui ppe temporaliter natus uitam eternam donauit nobis. Inimici eramus.
& reconciliati sumus. terrentes & celestes euasimus. mortales & immor
tales facti sumus. Ex peccatorum tenebris in filios lucis euasimus. Capti
ui fuimus. et absolutione potimur. Errantes ac uagi. et reuocati sumus.
odibiles. et dilecti sumus. serui fuimus peccati et euasimus liberi. pauperes &
ditati sumus. perdit & inuenti sumus. iniqui et iustificati sumus. non
antea consecuti misericordiam. et misericordiam consecuti sumus. pecca
tores & saluati sumus. dispersi & congregati sumus. terra & cinis
& filij dei facti sumus. nudi & operiti sumus. facti sumus & coheredes ti
nigeniti filij dei. Ecce hec omnia largitus est nobis dñus noster. Quid igr
illi retribuere possumus nos dilectissimi fratres. Venite abijciamus a no
bis omnem curam atq; sollicitudinem seculi istius. et magno cum studio

& alacritate ipsi soli scrutamur. Ecce enim dies domini ueraciter appin-
quauit. Aduentus q; illius omnino iam imminet. Venite itaq; fratres
mei dilectissimi: pparemus nos atq; uigilemus: expectantes dominum
nr̄m & immortalem sponsum. Nam ecce iam emicat: iam oritur: iā
apparet: iam uenit. Hec precessit: dies aut appinquauit. Properate filij ly-
ca ad lucem. Pergite leti & oantes in occursum domini nr̄i. Ostendite
illi bona facta uestra: offerite ei continentiam uestram: studia uestra ui-
gilia: labores: lacrimas: omnium q; rerum nuditatem. Nolite ergo negli-
gere: nolite dormire: nolite torpescere. Nullus ur̄um retro respiciat: s;
in anteriora tantum ac superna mentis ure se acies intendat: conspiciatur
q; celestem illam pulchritudinem. Eterna illa gaudia celestis sponsi animi
uestri cernat obtutus: ut contemplatione glorie ineffabilisq; claritatis
ac decoris eius felicissime exsatiemini. En celestis regni parata nos men-
sa prestolatur. Qui sitit expectet paululum. Ecce enim iam sibi patent
paradis deliciae. Qui uigilat aut psallit: plorat aut orat: confortetur:
quia gaudium thalami sui dñi ipsum consolabitur. Hec igitur omnia
scientes: nihil in terra possideamus fratres mei dilectissimi. Quilibet no-
strum in die illa exigitur ostendere quam hic uirtutem acquisi-
uit: quot pertulit labores: quod uigiliarum et continentie studium osten-
dit. Rur̄ fratres cum ostendent sancti martyres uulnera sua: cruciatus
ac uerba: fortissimiq; monachi studium continentie ip̄oz: tolerantia
am: afflictionem: omnium q; rerum nuditatem: qui negligentes ac de-
sides fuere: quo in opere gloriabuntur: Hum in segnitie ac socordia sua.
Ve illis quia male neglexerunt. Ve illis quia segnes extiterunt. Venite
fratres mei uenite uigilemus: uenite procidamus ante eum: cum fletu
ac luctu perseueranter exoremus eum: ut donet nobis animi lucem: ut
intelligere possimus astutias inimici nostri: et aduersarij bonis omib;
infesti. Nam ante nos lubricum ponit & scandala: pestemq; immodice
habendi cupiditatis: seculi istius uanitatem: uoluptatem carnis: longe
uiorem uite presentis expectationem: formidinem arripiendi spiri-
tale studium: pigritiam in orone: in psallendo somnum carnalemq;
quietem. Verum quanto ille nobis molestior imminet: tanto illum
nos amplius contemnamus: scientes quia dies nostri breuiati sunt:
uenitq; tempus quando dominus noster in gloria speciei sue & in po-
tentia maiestatis sue cum tremendis regni sui uirtutib; ueniet: ut
reddat unicuiq; iuxta opus suum. Timeo dilectissimi: ne in nobis im-
pleatur domini sermo dicentis: uenient ab oriente et occidente et septen-
trione & meridie: & recumbent cum abraam isaac et iacob in regno ce-
lorum: uos aut eijciemini foras. Obsecro te lux ueritatis christe: nate
benedicti patris: figura et splendor substantie ipsius: qui sedes ad dextrā

maiestatis eius: incomprehensibilis fili: et inuestigabilis christe: gl'a
& gaudium diligentium te: exultatio et letitia expectantium te:
uira mea christe: deprecor te misere mei: neq; me a te separari per
mittas dulcissime domine. Qui laborat oparius mercedem laboris abs
te prestolatur. heu heu laborat lingua mea ociosa loquendo: sed tu
domine scdm opus meum ne retribuas mihi: sed saluum me fac
per gratiam tuam: & ex nimia pietate tua misere mei: quoniam
benedictus es tu: & gloriosum nomen tuu patris: & filij: & sancti spi
ritus: nunc & semper & in secula seculorum amen.

Incipit sermo duodecimus eiusdem admonitio de timore dei.

Atende tibi ipsi dilectissime ne quando in negligentia et
vanitate perdas tempus tuum. Intendamus ergo animu
his que dicuntur pp dominum. plantasti tibi uineam:
circunda illi maceriam: amenumq; consitum arboribus
aquisq; irriguum ortum acquisisti: serua fructus eius: ut letificent te
in nouissimis tuis. Neq; porcos in labores tuos patiaris ingredi: ne ip
sos demoliantur. Quid enim prodest fratres: si quidem hodie quiesca
mus in cellula: cras aut in ciuitate ac uicis remoremur: ea agentes q
displicent deo: Quenam utilitas est si die uno edificemus: et duobus
destruamus? Si ita militemus: quando uincemus? aut quomodo per
ficietur opus bonum? Quid nobis & seculo: quid ad nos negotia secu
li istius: qui mundum iam mortui sumus. Si de quotidiano uictu agitur:
sufficiunt manus nre ad carnis ministerium: domino coopante nobis.
Nemo enim inquit militans deo: implicat se negotijs secularibus: ut
ei placeat qui se ad militiam elegit. Acturus. Nocte ac die opantes: ne
quem uestrum grauaremus. Quid nobis confert monache: quotidie cir
+ cuire uicos & castella: cum etiam sedentes in cellula quietem a nego
tjjs agentes uitijs perturbationibus & cogitationib: & rerum umbris
nequaq; ut decet fortiter possimus obsistere? Quanto proniores in ui
tia: & capi faciliores erimus: si nos met ultro ipis allophilorum sedib:
crebro ingeramus? Sed forte dicturus es: interdum te ex pmissione
patris necessario adire uicos. Id si quidem ex pmissione et consensu pa
tris facis: sine crimine es: dummodo cum timore dei quod tibi precipi
tur exequaris. Verum enim pleriq; sunt qui sub pretexto obedientie
ppriam quoq; concupiscentiam secundum ueterem hominem imple
re querunt. Caue ergo solerter ne pro auro & argento inferas testam
& lutum: atq; sub obedientie nomine potius inobedientiam incurras.
Quid enim profuit his qui cum iesu naue & chaleph missi sunt explora
re terram ipsa profectio: quippe sub obedientie obtentu inobedientia
exercuerit: deserentes ueritatem & recedentes a domino: atq; ab ipso cor

da peruerteret filiorum israel. Tu igitur cum in ministeriū mit-
teris: gere omnia cum timore dei: quasi deo presente & inspectante
te iugiter. Si missus ministrare sanctus ipso ministerio contempto co-
traria geras: diuinoque timore calcato: uel delicias queras: uel concu-
piscencias impleas: minime opus obedientie implesti: sed inobedientie
crimen incurristi. Id nolo te lateat: quoniam sicut hi qui te in mona-
sterio quiescentem aspiciunt: & domino christo seruientem in te glorificant
deum: ita scandalizabuntur in te qui te uiderint in ciuitate aut
castello ea facientem que displicent deo. Et quenam oro tibi merces
debetur: uulneranti conscientiam proximi? Ceterum si consilio meo
acquiescas: ut timeas deum: & quietem agas: glorificabitur in te do-
minus: eritque tibi robur ad omnem uirtutem capessendam. Sed subre-
pit tibi sepius antiquus hostis & dicit: Interim dum iuuenis es: fru-
ere concupiscentiis tuis. Quot enim esse putas in seculo delitijs de-
ditos: neque tamen celesti regno priuatos? & tu ergo dum iunior es:
comede: bibe: frue uoluptatibus seculi: & cum perueneris ad senectutē:
tunc demum penitentiam ages. Quid enim ab ipso statim etatis flo-
re te crucias: quid ante tempus corpus tuum per abstinentiam ma-
ceras? Vide ne forte egritudinem incurras. Hec autem & huiusmodi dum
suggerit tibi: dic ad illum tota fiducia. Quid si in iuuentute dephen-
dar: nec pueniam ad senectutem? Quid respondebo cum ante tribu-
nal christi adstabo? Video enim iuuenes plurimos in ipso iuuentute flore
defungi: senibus item etatis spacia protendi: sunt enim inuestigabi-
lia opa domini. Et quomodo tu me supplantare moliris: admones
ut cum senuero penitentiam agam? Num iudici tunc satisfacere po-
tero dicens: Iuuenis defunctus sum: sed dimitte me modo ut peniten-
tiam agam? Nonne si istud obtendero mihi quoque protinus et ipse
respondebit dicens: Tot annos dimisi te: sepiusque peccantem equani-
miter pertuli: neque te continuo occidi: dans tempora: loca: et momē-
ta: quibus penitentis semina iactare posses. Tu uero tempus quod
tibi ad penitentiam prestiti: in peccatis & uoluptatibus consumpsi-
sti. Scias igitur frater: quia si despicias timorem dei: peccatisque te
ipsum tradas: eterna seueritate plecteris. Nam qui uoluptati sua
exposuit membra: non modo in futuro: uerum in presenti quoque
seculo dolore digno cruciabitur: nisi cito penitentiam egerit.
Erit enim similis abiecto panno: quem ubi in usum omnium
cesserit: postremo ingratum habent atque conculcant pedibus. Sed
tu si te ab his omnibus tuleris: & christo domino placere uolueris: ob-
seruans castitatem corporis tui in caritate dei: que uirtutum omnium
culmen est: regis purpure similis eris: fulgebisque luminatus in morem

in medio fratrum: eosque qui in te insurgunt auerter dominus atque pro-
sternet. Nam timor tibi quem dilexisti pro muro erit tibi: et inuenies
gratiam ante deum & homines. Vigila igitur sobrius: et attende tibi
ipsi: sciens et illud: quia non ignorat astutus inimicus etiam intra clau-
stra et uectes lucrari animas desidie torpore languentes. At fortassis di-
xerit insipientium aliquis. Non queo resistere subrepentibus uitijs: uer-
protinus affectu passiuo deuincor: & in assensum trahor. Noli in isto
gloriar. Non est enim ista religio: sed desidia et insipientia: cum dicat
sapientia. Ne gloriaris neque suscipias faciem anime tue: ne confunda-
ris in ruina tua. Non oro si senseris latronem suffodientem patrietem
tuum: iacere sustinebis et raptique intus sunt. Nonne surgens latro-
nem persequeris? Et quomodo non tibi est curae castitas tua: sed templum domini
prodis exponisque corruptele? Videmus nempe quanto deus honore di-
gnetur eos qui sibi a iuuentute usque ad senectutem seruiunt. Dixit enim
ad hieremiam prophetam. Memoratus sum misericordie iuuentutis tue:
et caritatis perfectionis tue: ut sequereris post sanctum israel. Porro qui a
iuuentute usque ad senectutem uicia sequuntur erroris: eos ita propheta
redarguit. Inueterate dierum malorum nunc uenerunt peccata tua:
que faciebas prius. Idcirco beatificat spiritus sanctus eos qui super se-
iugum christi tulerunt: cum per prophetam iterum dicit. Bonum est uero cum tu-
leris iugum domini ab adolescentia tua. Euigilemus ergo dilectissimi
ne forte summa diuine bonitatis longanimitas nobis ad iudicium
sit: dum penitentiam agere nolumus: sed diebus singulis peccatis nostris
adiicimus. Quis putas diem iudicij absque horrore animo uersat? Con-
sideremus que dicuntur dilectissimi. Cum uenerit estus estusque principia duc-
rit dicimus. duo alij supersunt menses: et transiet estus. Quid faciemus
dilectissimi: si eterni ignis incendijs cremandi damnemur? Rur-
sus cum uenerit hiems dicimus. duo restant aut tres alij menses:
& uis algoris extinguitur. Quid faciemus fratres si in interioribus
terre post mortem damnati relegemur? Siquis item in malam vali-
tudinem incidat: nocturnoque destruat somno: assidue contra ho-
stium domus aciem dirigit lucem uidere desiderans. Nos quid facie-
mus fratres: si in exterioribus damnemur tenebris: ubi fletus est et de-
ritum stridor: ubi nulla spes uidende unquam lucis superest in secula se-
culorum? Similiter et qui exilio damnatus est: dies aliquot aut me-
ses aut annos: enumerat quotidie quantum sibi restat spacium tem-
poris in ea relegatione faciendum: ac post preteritum tempus patrium
solum uisurum expectans: ea consolatione recreatur. Porro qui in futu-
ro seculo damnabitur: neque dies numerare preualet neque noctes neque me-
ses neque annos. Sunt enim infinita & immortalia secula. In quibus hi

qui modo lugent & deflent: consolabuntur: sicut apłus ait. Quę autē in delitijs est uidua mortua est. Iterumq; saluator. Ve qui ridetis nunc: quoniam flebitis. Respiscamus ergo dilectissimi ab huius uite vanitate: lugeamus in humilitate in cellulis nr̄is: ut aspiciat dn̄s humilitatem nostram. Scriptum quippe est: quia in humilitate nr̄a memor factus nostri dominus. Et rursus quemadmodum miseretur pater filiorū: misertus est dn̄s timentibus se. Ipse autē dominus det nobis peragere irreprehensibilem uitam: cui est honor et gloria in secula seculorū. amen.

Incipit sermo decimus tertius eiusdem sancti efrem de angustia qua premitur anima cum expugna contra se hostis infirmior sit;

Anima angustijs pressa accedit ad te sancte domine: & cū lacrimis interpellat te aduersus corruptorem inimicum: & cum humilitate procidit tibi: aduersus hostem te implorans: contra uerantem se aduersarium te deprecatur. Quoniam igitur constanter accedit: exaudi illam celeriter: que ad te sancta improbitate confugit: immo uero summo desiderij affectu. Visita illam diligenter et protege. Si afflictam despicias: perijt: si angustijs pressam audire differas: deficit. Si illam tuis miserationibus uisites inuenitur: si respicias in eam: salua efficitur: si exaudias roboratur. Emulare pro illa: quoniam desponsa tibi est. Id quippe sibi paulus apłus: qui tibi illam despondit ait. Immortalis zelator es: ne despicias eam: ne quando arbitretur inimicus te illi libelli inepudij dedisse: atq; abs te dimississe. Erudi me domine pp̄ miserationes tuas: et ne tradas me in manū corruptoris. Ecce enim intellexi cogitationes meas de longe: nec inuenio in me quippiam boni: quod in conspectu tuo memorari possit: nisi hoc solum quod preter te alium ignoro. Pelagus immensum est curationum tuarum largissima gratia: cunctisq; ad te uenientibus sanitatem prestat. Curantur sepe uulnera mea miserationibus tuis: & denuo putrescunt pp̄rie desidie uitio. At nunc oblitus sum me dici in sanitate mea: & mei oblitus est medicus in infirmitate mea: Nam quod molesta tibi sunt peccata mea: et quod misericordiam cōsecutus te ad iracundiam dn̄e prouocem scio: quodq; castiges me ex immensa pietate tua non ignoro: tanq̄ indulgentissima mater: q̄ & si irritatur ab infantiulo suo: non tamen ideo illum spernere sustinet: quoniam pietatis uisceribus uincitur. Si sic illa: quanto magis gratia tua. Ecce domine et auicula cuiuslibet uiscera sup̄ pullis suis affatim effusa sunt: illosq; cum tempus est uisitat: et eis alimēta defert: laboratq; ut illos enutriet. Et ip̄a quippe supatur a uisceribus suis. Quod si muta quoq; animalia tanta pietate pollent: q̄to amplius absq; ulla comparatione gratia tua pietatis uisceribus

affluit: misceaturq; omnibus qui ad se ueraciter ueniunt. En rur-
 sus aquarum copia ornatus fons indeficienter emanans: affatim sa-
 tians accedentes ad se: potumq; ubertim omnibus prestans: humana
 laude potitur. Non ea laus est fontis quod gratis potum omnibus exhi-
 bet: sed quod ipsius affluentie merito laudatur ipse. Liqueat enim quia p
 beneficium gratie tue ille potum large ministret. En immensum mise-
 rationum tuarum pelagus fons iste signauit. Nam celestes incorpore-
 asq; uirtutes ubertim nutrit: hisq; qui in terra sunt omnia prouida
 dispositione largitur. Cuiq; non egeas laudibus: & creature totius
 glorificatione concordi gloriosus existis in substantia maiestatis tue: &
 in magnificentia glorie tue. Caritas tua nostre salutis auida se ip-
 sam inclinet ad nos: ut dum glorificatur a nobis: in ipsa magnificemur
 & nos: & laude et gloria per illam potiamur. Certus sum enim quia cari-
 tas gratie tue expectat ac suscipit accedentem ad se. Tu q; per cuncta
 prenoscis domine: accedentis ad te conspicis cor: & si penitus exiit
 mundum: et te perfecte desiderat: anteq; pringat ad ianuam aperis ei.
 priusq; procidat manum illi piissime porrigis. Anteq; lacrimas effu-
 dat: miserationum tuarum super illum copiam fundis. priusq; confi-
 teatur debita sua indulgentiam prestas. Non illi exprobras dicens. Vbi
 consumpsisti tempus tuum: quomodo etatem pegisti. Non requis-
 crimum quantitatem: non in medium profers q; te per suam irri-
 tate negligentiam. Non improperas q; tum abusus sit beneficij tui: s;
 humilitatem cordis placide suscipis: prioremq; stolam afferni precipis.
 dicens. Induite illum & maiestate uitulum saginatum. Ad requiem
 atq; letitiam conueniant angeli: iungantq; choreas atq; congaudeat
 in inuentione perditu filij: & in conuersione prius errantis heredis.
 Veluti negotiatorum cum opibus plurimis ad ipsa reuertentem: ita sus-
 cipit gratia tua: redeuntem ad se ex tota anima sua peccatorem. Cu-
 pit enim aspicere lacrimas: sititq; penitentiam cernere aggaudens
 penitentium studio. Ostende ergo et in me domine immensam pre-
 tatem tuam: & remitte mihi: ut a perniciosi seductoris nexibus liberer:
 qui ubi me uulnerauit stans cominus irridet me. Ac sicuti perturba-
 ti in mari discipuli ad te accesserunt: & per benedictam oris tui
 uocem sedata est procella uenti: & fluctuum comotio tranquilla fa-
 cta est: ita exaudi lacrimas meas: quoniam die ac nocte excitant te.
 Annos duodecim laborantes qui uidebantur medii: fluxum sangui-
 nis curare nequiuertant: doloremq; potius presciterant q; sanitatem:
 sed que illi non valuerant ipse curasti: remediaq; sine labore ullo con-
 donasti. Nam plena fidei mulier latere se putans: clam ad uestimen-
 ti tui se contulit simbriam. Non sanctum attingit corpus: ceterum ue-

stis tue lacinia illi contulit sanitatem: euasit q; libera: medicis plurimis ea cura confusus. Libera queso & afflicta animā meam ab exprobratione uexantis me inimici piissime medice. Ostende in membris meis ingentem sapientiam tuam: & incontaminata conserua. Sana animę meę uulnera eisq; impone uirtutum decorem. Preducetur in me gratia tua: quoniam ipa eripuit me o agne immaculate: qui pro salute orbis occisus es: et per tuum sanguinem pacificasti celum et terram. Noli me obsecro ad te importune accedentem abijcere: neq; mihi exprobrans dixeris in die illa terribili & metuenenda: quid pro me passus sis: quando peccatoribus dices. An ignoratis quid pp uos ppassus sum. Ego cum essem inuisibilis pro uobis carnem suscepi: si ne crimine pro uobis alapis cesus sum: atq; ita demum crucifixus. Cum uriderer non maledixi. Ego dominus in quem nullum peccatum cadere poterat pro uestris noxiis atq; sceleribus ita sustinui: uos pro me quid ppassi estis. Adhuc nullus mūm excusare se poterit. Sed memento domine q; hec omnia pp nimiam pietatem tuam atq; infinitam bonitatem: non pp ulla merita nrā pro nobis ptulisti. Sicut enim pro nobis tunc traditus es bonus: sanctus: absq; peccato: ita nunc quoq; idem es dñe: neq; cni mutari pōt summa pietas tua: quam habes per naturam. Nos aut et tunc impij: & modo peccatores: & contemptores sumus. Munus quod nobis p tuā misericordiam donasti: ne quesumus auferas a nobis. Nam si tunc qdem iustitia nostra liberaffes nos: nunc aut quoniam peccauimus idcirco traheretur: & tolleretur a nobis grām tuam: merito dicerem tunc pp iustitiam nrā liberaffis nos: nunc aut quia peccauimus auersus & nobis es. Verum ut dixi et tunc impij firmus: et modo peccatores sumus. Hoc ergo munus quod donasti nobis per summam clementiam tuam usq; in finem firmetur in nobis. Equidem domine afflicto & attrito animo iam annos plurimos clamo ad te: atq; aduersus hostem interpello: illiq; undiq; telis sangatus. Vide domine et esto mi refugium: illiusq; coherce predones in crepatione tua. Nam horis singulis mihi acriter imminēt. Subrepunt mihi: et non intelligo. attollunt inaniter & nō compungor. Impediunt me: neq; te interpellare sinunt. Sciunt enī quia si ad te cum gemitu et lacrimis clamaui: subsistere nequeunt ante faciem tuam: tuq; iussu ut fumus euasunt. heu quid facerem miser: cui cū adeo infesto aduersario indicta colluctatio est: nisi tua dulcissime saluator protegeret dextera: qui et certaminum spectator es: & p̄mia uincentib; paras: qui tamen nisi tua ope non uincerent: pp immanissimi hostis artes innumeras: uiresq; nostrę infirmitati formidabiles. Basiliscus quidem utrimq; noxius est: nam & aspectu nocet & morsu. At draco iste ille utraq; ex parte perniciosior est: dum & blande fallit

Sermo

ac deuios errare cogit: & improbe atq; imprudenter undiq; ppetuus lacerat
 sit telis. Sed tua uirtus domine in draconem uersa dracones egyptios de
 uoret. Increpa obsecro draconem istum qui mihi summa improbitate
 molitur insidias. Atq; huiusmodi afflictio quam infert nobis: dum sedu
 cere nititur: thesaurum ingentem secretissimamq; beatitudinem sub sine
 ribus operatur. Nam istius quidem seculi gaudium merore plenum est: que
 autem secundum deum tristitia est: gaudium ineffabile uitamq; eternam admi
 nistrat. Infirmatus sum domine et indefinenter infirmor: sed tua inde
 faciens gratia me uisitat: curatq; infirmitatem meam. horis item singulis
 irritam feci & facio mercedem curationum eius: omnem quippe estimati
 onem precij excellunt curationes & remedia gratie tue: que tu gratis in
 dulges: eaq; largiris precio dumtaxat lacrimarum. Da mihi etiam queso
 per lacrimas remedia anime mee promereri. Nempe enim omnibus perspi
 citum est seculum istud harenę & similitudinum: ubi draco terribilissimus at
 q; fortissimus aduersus omnes pugnat: a quibusdam vincitur atq;
 calcatur: plurimos item ipse superat atq; conculcat. a plerisque deijcitur &
 tridetur. Atq; alij quidem ex colluctatione ipsius coronantur: alij per se
 ductionem eius superantur. Et hi quidem per ipsius amaritudinem & atro
 citatem eterni cruciatu incurrunt. Alij dum nihil omnino possidere in
 seculo substinent: ipm omni cum facilitate prosternunt. Alios uero terre
 nis rebus atq; occupationibus deuinctos ipse prosternit. His qui deum
 toto affectu concupiscunt: ipsius pugna leuis ac nulla est. Eis uero qui
 mundo affectu affixi q; sunt: grauis atq; intolerabilis. Quia beati sunt qui
 deum ex toto corde dilexerunt: atq; ex dilectione eius contempserunt oia.
 Beati item qui die ac nocte lacrimas fundunt: ut a uentura ira liberentur.
 Beati qui se ipsos hic sponte humiliauerunt: quoniam illic exaltabuntur in
 gloria celesti. Beati continentēs: quoniam ipsos delicias paradisi manet. Bea
 ti qui corpora sua sponte affligerunt in uigilijs atq; ieiunijs: quoniam celestis il
 lis exultatio parata est. Beati qui templa sancti spiritus sponte facti sunt:
 quoniam ipsi ad dexteram statuentur. Beati qui nihil seculare possident:
 solamq; dei caritatem in suis orationibus amplexi sunt: quoniam ipsi amici
 dei uocabuntur. Beati qui se ipsos seculo crucifixerunt: atq; in deo die ac no
 cte fuit ipsorum meditatio. Beati qui precinxerunt lumbos suos in ueri
 tate: paratasq; habuerunt lampades suas: expectantes dominum suum quoniam
 reuertetur a nuptijs. Beatus qui mentis oculis speculari in potestate huius
 futura gaudia: ppetuosq; cruciatu: atq; omni studio contendit illa con
 sequi: istos euadere. Beatus qui deum iugiter ante oculos habet: extre
 mamq; illam horam plenam horroris atq; formidinis: ac deo dum te
 pus est placere studet. Beatus qui in terris uitam angelicam uixit: ut et
 angelus in die illo tripudiet. Studeamus fratres superna tantu aspicere:

superna intelligere: superna uersare animo: superna cogitare: superna memoria uoluerere: superna meditari: superna sapere: superna loqui: superna opari: superna moliri: per omnia prorsus superna emulati: celestibus q; assuescere et familiares fieri. Dedignemur obtutus ad inferiora conuertere: ubi uoluptates male blandæ et noxiæ concupiscentiæ inanis huius seculi atq; mortiferi: nris prouectibus insidiantur: ac de summis ad ima detrahere: & de gloria celesti ad baratrum tartari precipitare nituntur. Debemus in omnibus cordis oculo solerter inspicere semper q; cauere: ne quid pulueris in pupillam oculi incidat: perturbetq; mentis aciem cogitatio aliqua ingrata deo ac domino nro: et indigna nobis. Audi queso qui legis: & accipe quid cogitare debeamus: consilioq; meo acquiesce. Versemus in animo iugiter angelos: cogitemus archangelos: cogitemus uirtutes: lustremus animo dominationum gl'am: cherubin atq; seraphim mente uoluamus: cogitemus nosmet ipsos: cogitemus deum et dominum oim: bonumq; dei nomen. Habemus pphetas: habemus aplos: habemus sancta euangelia: diuinosq; sermones domini nostri: habemus martyres: habemus sanctos omnes: habemus confessores: habemus sanctos patres nostros: habemus patriarchas: habemus sacerdotes: habemus celos: et que in eis sunt omnia. In istis meditare semper: ista iugiter cogita: hec prata letissima mente perlustra: & eris filius pacis: quietis ac luminis: gratia domini et saluatoris nri iesu christi: cui e gloria et imperium: nunc et semper: & per infinita secula seculorum amen.

Incepit sermo quartusdecimus eiusdem sancti eusebii de compunctione

Indultor bonorum omnium fonsq; sanitarum & thesaurus miserationum tu solus es deus bonus: pius atq; misericors: q; semp bona querentib; prestas. Et ego domine benignissima remedia tua et dona optima exerior iugiter: que mihi dieb; singulis ipse largiris. Horum gratia te xpe deus meus suppliciter deprecor atq; confidenter: ut me miserum toleres: ueniatq; super me iugiter gratia tua: que cor meum dispersum mentemq; in plura distractam colligat: & sanet rursus occulta uulnera mea. Ecce enim distractiones et elationes actumores pleni insolentia infelici anime mee uulnera semper instaurant: eaq; clam renouant. Sed tu domine clemens atq; longanimis: qui curas omnia gratia et miserationib; tuis: sana ut piissimus crebras infirmitates meas: ppetuosq; langores. Ego enim domine dignas tuis curationibus tuas atq; mercedes reddere omnino nequii. Nam remedia tua atq; fomenta omnem estimationem precij excedunt. Non celum: non terra pretia pro merito curationum tuarum psoluere possunt. Sunt aut curationes bonitatis tue: multe misericordie tue. Precio taxari nequeunt medicamenta celestia: immortaliaq; & sancta remedia: nullis thesauris uenire possunt. Ceterum solis ea lacrimis miserator indulges: ac per gemitu

& compunctionem ea omnibus condonas. Quis igitur non admiretur:
 quis non obstupescat: quis tantam clementie tue bonitatem non bene-
 dicat: saluator animarum nostrarum: qui pro remediorum tuorum pre-
 mio lacrimas nostras dignaris accipere. O lacrimarum uirtus quous-
 que pertingis: que celum ipsum ingenti cum fiducia nullo obice retar-
 data nullis impedita retinaculis penetras. O eximia lacrimarum uis:
 in cuius confidentia angeli omnes celestesque uirtutes exultant. O uir-
 tus lacrimarum: que si uolueris preualet ante sanctum ac sublime
 solium domini immaculati: cum gaudio confidenter adsistere. O uis su-
 ma lacrimarum quo in ictu oculi in celos reuehis: ascendis prepetib; sub-
 lata pennis: & adeo que postulaueris accipis. Occurrit tibi festiuus
 hilariter cunctisque petitionibus annuit. Largire igitur mihi indigno
 famulo tuo domine diebus singulis lacrimas: & illumina cor meum
 atque corrobora: ut lacrimarum fontes dulciter ac iugiter fundens: illus-
 tretur in oratione munda: ut ingens illud scelus in corum cyrographum
 deleatur lacrimis paucis: ac fletu modico ardentis ignis extinguatur in-
 cendium. Nam si hic defleam: illic inextinguibilem euadam ignem.
 Quia enim tuam domine longanimitatem quotidie prouoco: ante oculos
 habeo & meam amaritudinem et tuam miserationem. Vincit autem
 tue benignitas patientie amaritudinem meam. Et auis enim cum
 grandi pietatis affectu enutrit filios suos: & cum ab eis sepe urit
 tur: nunquam tamen illos deserunt neque despicunt. Supantur quippe
 pietatis affectu. Quod si auis quoque sic affluunt pietatis uisceribus:
 quanto magis gratia tua domine sanctis miserationibus trahitur
 ad miserendum eis omnibus: qui te toto affectu cordis inquirunt.
 Mater iudem si a suo despiciatur infanti: non tamen idcirco ut
 illum negligat inclinare cor poterit. Supatur enim accedit matris
 affectibus. Sicut et mater & nutrix eodem affectu quippe ac prope pa-
 ri dilectione alumnos amplectitur: caritatis uisceribus sic cedunt: quanto
 copiosius gratia pietatis tue amator hominum domine suis miserationibus
 uincitur: ut misereatur et saluet omnes qui semper desiderant te. Quo-
 niam igitur angustor a nequissimo hoste: qui me semper affligit: cla-
 mabo cum lacrimis die noctique tuam implorans clementiam: ut me
 ab ipsius eripiat bellis ac perpetuis rebus. Quis enim possit malignos hostes
 eorumque impetus perferre artesque dignoscere: si cum domine gratie tue ar-
 xilium deserat. Horis singulis cogitationibus sermonibus actibus
 affligit animam meam: sed tua uis christe: que fluctus maris coher-
 cuit: ipsa illius rabiem increpet: ut superetur a me seruo tuo: confusus
 que diffugiat. Diebus enim singulis aduersum me renouat prelia: nouas
 molitur artes: festinatque mentem meam captiuare: eamque a dulcissi-

ma & necessaria meditatione mandatorum tuorum amouere. Sed
emitte domine celeriter gratiam tuam: ut psequatur draconē hunc
magnum cum omnib; sordidis pessimisq; cogitationib; suis. Indu-
cat te mi domine parabola tua: qua dixisti iudicem quendam in
ciuitate fuisse: qui neq; deum timebat: neq; hominem reuerbatur
omnino. In eadem uero ciuitate uiduam esse pauperculam fuisse: q̄
illum adibat diebus singulis dicens. Vindica me iam de aduersario meo:
& cum diu inclementer despectisset afflictam mulierem: preualuit tā-
dem uidue tolerantia immitem licet atq; immisericordem ad equi-
tatem reuocare. Vidua iniuriam passa iniquū & inclementem īma-
nemq; iudicem adit: ut ipsam de suo aduersario uindicta: ego ad
deum ac dñm meum accedo: pium: longanimem: benignissimum:
potestatem habentem in celo & in terra citius exaudiendi. Os diuinū
sanctum est: mentiriq; non nouit. Deus bone pijsimeq; redemptor:
fac oro celeriter uindictam oīm in te spantium: & ad te die noctuq;
clamantium. Ne moram facias uindicandi me domine. Eripe me de
inimico atq; ad te dirige: ut illo superato per gratiam tuam te solum
bndicam: te solum glorificem pijsime ac misericordissime: qui uis
oīm homines saluos fieri. Et quoniam uite mee tempus defecit in
vanitate & cogitationibus turpibus: largire mihi potentissimum me-
dicamentum: ut plenissime curet ab occultis uulnerib; meis: & con-
forta me ut uel unam horam in uinea tua prompte laborem. Per-
uenit enim iam ferme ad undecimam horam uite mee vanissime
tempus. Guberna ipe nauiculam negotiationis mee mandatorū tuo-
rum gubernaculis: & uili abiectoq; negotiatori largire prudentiam:
ut p̄agere prospere valeat negotiationem suam: donec tempus habet
idoneum. Nam & nauigationis iam finis aduenit: magnaq; immi-
net hiems: & tempus me iam desidem aduocat. huc age dicens pi-
ger ostende lucra negotiationis tue: totius retro temporis uite tue.
Terret me miserum & hora mortis. Aspicio enī & opa mea: & trepi-
dat animus meus: exhorrescuntq; ossa mea: dum intueor desidia
corporis mei. Venit ecce ante oculos separationis hora: et ex eius
consideratione nimirum metuo. Et qui gaudere debueram potius
timeo: quia digna gratia tua non feci opera. Est enī ingens pauor
mortis tempore peccatorib; omnibus mihi similib;: sicuti contra in-
effabile gaudium est dum anima separatur a corpore omnib; iustis:
omnib; sanctis: ac p̄fectis omnib; monachis. Dolor item est atq; tri-
stia illius separationis hora imparatis atq; torpentibus: cum suā
negligentiam recolunt: qua totum tempus uite preterit in otio
& somno uixerunt. Excruiatq; tunc acriter penitentia & cordis do-

lorum: qui dum uiueret salutem suam curare neglexit: adeo ut pñe
 ipsius cruciatus ipsum timorem mortis ac separationis excedat. Contra
 uero iusti: sancti et integri monachi in ipsa hora sue uocationis exul-
 tant: expositum oculis cernentes sudorem illum ingentem certaminis
 sui: uigiliarum scilicet oronum: ieiuniorum: lacrimarum: ciliciorum
 & eiusmodi ceterorum: triumphatque illorum anima: gesticulans ex labo-
 ribus erumnisque presentibus ad requiem comigrare. Terribilis uero est
 mortis uicinia peccatoribus: laxaque uiuentibus: quique nullum emenda-
 datoris uite studium habuerunt in uita hac inani et plena miserie:
 uehementissimaque tristitia peccatorem occupabit: cum sibi migra-
 dum erit ex corpore. Neque enim quicquam tunc omnino loqui permittitur:
 siue deprecari: quippe diffinitum seuerissimumque preceptum urget:
 nec patitur moram. Heu heu infelix anima: cuius modo rei gratia
 negligis uitam salutemque tuam: Cur elata incedis et marcescis
 otio: breue hoc tempus: quod tibi ad penitentiae remedium indul-
 tum est: Nescis quia subito erit uocatio tua: Quid oro illic actura
 es: si modo in negligentia uixeris: Ante tremendi iudicis tribunal
 quid pro excusatione tua respondere poteris: Non intelligis miser
 quomodo subrept tibi inimicus: quomodo tibi celestes diuitias quotidie
 furatur ignoras: Resipisce queso & euigila o anima deprecatione in-
 tentissima cum lacrimis dei opem implora in die belli: clama ad illum
 cum gemitu cordis: et continuo mittet in auxilium tuum angelum mi-
 sericordem: qui te ab omni belli periculo liberet: et ab omni confusione
 inimici. Sollicite precaue ne mortis tempore in tristitiam et gemitum inci-
 das: atque in eternum inutiliter plangas: Tunc redibunt tibi omnia in me-
 tem hora illa: dicesque in temetipso acriter dolens atque a fundo cordis imu-
 giens: Ego ista quotidie reminiscebar: proponebamque apud me ipsum
 dicens: peragam profecto dies meos: quibus in terra sum: ut ultra non
 peccem: neque a diuinis mandatis uitium excidam: sed cum alacritate
 multa: que illi placent perficiam semper. Hunc autem inanis inuenior:
 nullumque prorsus boni operis meritum habeo. Redi ad te ipsam o anima:
 certa iugiter: assidue time: desidera deum tuum: et obsequere illi in o-
 pibus bonis: ut cum hora mortis et separationis aduenerit: inueniat te
 promptam atque paratam cum ineffabili gaudio prestolantem illam. Co-
 sidera o anima: et diligenter examina conuersationem tuam uocationemque
 dei. Namque migrationis hora non afficit aut angit liberum animam:
 terrenorum omnium exitum mole: sed affligit mors ignauum homi-
 nem desidiosumque torpentem: contristat et peccatorem: contristat remis-
 sum: contristat multa ex animi affectu possidentem: qui animam
 suam curis ac negotiis seculi deuinxit: contristat & diuitem: quia in-

uitum a seculo separat. Contristat & patres: quoniam eos a dulcibus liberis segregat. Contristat & fratres: quoniam ab inuicem eos cum gemitu separant. Et omnes mortis hora supueniente tristantur: quoniam uite seculi: negotijs ligati constituti: tenentur. Tu uero quare tristatus atque gemiscis o anima libera: seculo seculique negotijs exuta. In libertatem uocata semper libera permane. & uiam dei ingenuè perge: que sibi sunt placita prompte & alacriter exequens. Si adhercas deo ex toto corde: non ex-pauesces mortis horam: & migratio a corpore erit tibi ingens gaudium inextimabilisque letitia. Saluum me fac piissime domine: salua me fili dei: qui solus sine peccato es xpe: et da mihi saluator eterne uite iugem meditationem: ut nihil unquam in corde habeam preter meditationem istam: ut uoluntatem tuam faciam semper: coopante mihi peccatori gratia tua: promptusque sum ad tua exequenda mandata: ut rite negotiari possim in pecunia: quam ipse dedisti mihi rex celestis: peractaque negotiatione in tuo agro saluator: laudes consequi merear et abs te mihi dñe: dicamque cum fiducia et gaudio et mundo corde dum ueneris. Beatus sum: quoniam uenisti domine: ut induas me ueste digna et nuptijs congrua: sponsi immortalis: quam acquisiui per gratiam tuam. Accendam & lampadem: quam mihi prestitit xpe gratia et longam uiam tuam. Excami cum gaudio in occursum tuum laudans & glorificans & benedicens celestem sponsum: ut iustorum atque sanctorum qui tibi placuerunt particeps fieri merear in secula seculorum amen.

Incipit sermo decimus quintus eiusdem sancti ephrem de passione domini saluatoris feliciter

LOqui timeo: & narrationem plenam horroris lingue officio aggredi. Est enim reuera metus ingens de passione domini saluatoris uerba facere: et tante rei indignitatem explicare temptare. Hodie namque dominus noster traditus est in manus peccatorum. Cuius rei gratia est traditus sanctus: innocens: celestis dominus: ac sine peccato. Qui nihil peccauerit: hodie traditus est. Venite fratres: discamus quare traditus sit xpus saluator noster. Propter nos impios dominus traditur. Quis non admiretur: quis non obstupescat. Peccantibus seruis dominus traditur: ut liberet a morte proprios seruos: qui ante peccauerant. perditionis ac tenebrarum filij in tenebris exierunt eum comprehendere: qui in ictu oculi poterat omnes exuere. Vidit illorum audaciam dominus & uisceram iracundiam: sed quia ipse cum omni mansuetudine sponte sua impiorum tradidit manibus. Venerunt perditum immaculatum dñum: illuseruntque ei qui alligauerat fortem insolubilibus nexibus: nosque a peccatorum nostrorum uinculis soluerat. Texerunt & coronam spinarum suarum: quas pro fructu tunc

lerat uinea iudeorum. Illuserunt ei regem appellantes. Conspuerunt
 in faciem eius: cuius aspectum omnes celorum uirtutes contremescunt.
 En rursus angustia: dolor & lacrimę cor meum occupant: dum consi-
 dero dñm contumelias: probra: uerbera: sputa tanta lenitate toleran-
 tem. Venite discamus miserationum ipsius magnitudinem. Dulcis
 dñs seruum inutilem & incontinentem habuit in paradiso uolu-
 ptatis. hic aut ubi peccauit tortoribus traditus est. vidit pñs dñs de-
 ficientem inter flagella: & misericordia motus: ut seruum eximeret
 à pena: semetipm pro illo flagris exposuit. Volebam hic finem facere
 ob nimij stuporis magnitudinem: sed rursus uertus sum ne p meū
 silentium irritarem spiritus gratiam. Pauco tamen fratres non dissi-
 militer: dum ista pronuntio: tremuntq; omnia ossa mea: cū ea dilige-
 ti admota consideratione discuto. Ipse oīm conditor deus noster &
 dñs ante cayphan hodie sistitur: quasi unus ex reis: unusq; minis-
 trorum ei alapam dedit. Tremat cor meum hec omnia cogitans. Sedit
 seruus: dñs stat: & qui plenus erat sceleribus contra infontē atq;
 ab omni peccati labe alienū sententiam dictat. Contremuerunt celi:
 fundamenta orbis terre concussa sunt. Expauerunt angeli omnes
 atq; archangeli. Gabriel & mihael facies suas alis contexerunt. Che-
 rubin tremencia sub rotis se abdiderunt. Seraphin illa hora alas ad
 inuicem collisisse uisa sunt: cum daret minister iniquitatis alapā
 domino manifestis. Quomodo igitur tulerunt fundamenta terre
 motum atq; tremorem: cum hora illa contumelijs affici creatorem
 suum cernerent: cogito ac tremore concutor: rursusq; compungor
 intuens lenissimam tolerantiam benignissimi domini. Tremūt ecce
 renes mei dum loquor. Creator qui de puluere terre hominem per
 gratiam finxerat: a manibus quas ipse formauerat alapam accipit.
 Caueamus sollicit fratres: ne ista omnia simpliciter audiamus: que
 pro nobis dñs pertulit: sed ea sollicit ruminemus: & iugi meditati-
 one uoluamus. Dic minister infelix: dū serue neq; cuius rei gratia
 dñm alapis cedis? Serui quidem omnes cum liberi efficiuntur: ac-
 ciunt alapam: ut mortali libertate potiantur. At ipse o infelix cum
 sit oīm liberator inuisse alapa ceditur. Quid putas mercedis accipe
 à caypha expectas pro huiusmodi alapa? Ergo ne non audisti: ergo ne
 non didicisti: quoniam filius est oīm dñi? Alapam quidem dedisti
 omnium domino: sed seruus seruus seruorum factus es in eternum:
 obprobrium & abhominatio omnium eterno damnatus incendio.
 Grande miraculum fratres: stuporis plenissimum est: cernere xp̄i re-
 gis ac domini nri mansuetudinem. Palma cesus a seruo rationabili-
 ter prudenterq; respondit cum omni mansuetudine ac reuerētia.

Alapa dñi

Seruus fuit: dominus patitur. Irascitur seruus: dominus in sua benignitate persistit. Indignationis aculeos rixamque tumultuantis anime maxime tempore quis continet? Dominus noster hec omnia pertulit benignitate sua. Quis tuam o mitissime domine patientiam aut ferre aut explicare possit? Huc accedite carissimi dilecti christi: conjunctione simul & affectu summo redemptoris illecti. Venite consideremus pariter quid hodie contigit in syon ciuitate dauid: semen abrahe carum atque dilectum quid hodie gessit. Immaculatum nempe dominum tradidit morti. Hac die christus saluator noster per iniquorum manus iniustissime ligno crucis affixus est. Venite omnes: & corpus nostrum abluamus lacrimis atque gemitibus: quia dominus noster & rex glorie pro nobis impijs morti est traditus. Si quis forte nostrum dilectissimum cuiuspiam atque carissimi audiat subito mortem: uel ipsum dilectum mortuum ante oculos suos iacere repente conspiciat: immutatur facie: eiusque serenitas aspectus obnubitur. Ita et lucidus sol ex alto celi axe contumeliam domini pendentis in cruce conspiciens immutatus est facie: contraxit lucis sue igneos radios: iniuriam domini uidere non sustinens: merore se uestiuit & tenebris. Ita et spiritus sanctus extemplo considerans dilectum iesum appensum in ligno crucis: rupto honesto illo templi uelo a summo usque deorsum in columbe specie continuo exiuit de templo. Creatura omnis in metu ac tremore fuit: quando mortuus est saluator noster: celestis rex dominus maiestatis. Nos autem peccatores etiam contemnimus semper: propter quod ille traditus est: qui solus sine peccato fuit. Videmus quotidie audientes passionem & contumelias domini & saluatori nostri: diebusque singulis delicias querimus: omnique studio uestis queramus ornatum. Sol ecce pro contumeliam domini splendorem lucis sue conuertit in tenebras: ut nos uidentes ipsum imitemur. Dominus tuus o infelix pro te in cruce contumelijs afficitur: et tu uestis molliciem et ornamenta sectaris. Non tremit cor tuum: non mens tua exhorrescit hec audiens. Qui solus sine peccato est propter te impie traditur morti: iniurias: obprobria: uerbera patitur: ipse uero superbia tumidus audis hec omnia. At uero congruum ac decens est: ut grex rationalis uniuersus: pastorem suum iugiter ambiat: eumque semper uidere desideret. Ita obsecro reueremini illum. Nolite inanem cultum uestium inquirere. Nolite cibis lautioribus & delitijs seculi contra propositum religionis assuescere: sed in omni excitatione uestra pastorem uestrum semper intendite: ut ab eius uestigijs nusquam aberretis. Ne queso imitatores iudeorum simus: ut populus durus: perfidus: inobediens: & bona dei saluatorisque beneficia irritans iugiter. Altissimus propter abraam fidelem

exultat pro morte
pauli

quo in celo
protodit

exultat pro morte
pauli

Sermo

famulum suum prouumque ipsius deuotionis affectum tulit ab initio duritiam ac perfidiam populi. Manna de celo ad manducandum dedit eis: uerum ipsi celesti cibo indigni alia concupierunt: cibos plane male olentes. Aquam rursus ex petra in deserto eis produxit: sed ipsi horum uice sibi acetum dederunt suspendentes in ligno. Curemus fratres ne iudeorum participes inueniamur: crucifigentes dominum creatorem nostrum. Metuamus semper habentes ante oculos passiones redemptoris nostri. Meditemur assidue penas ipsius atque supplicia. Propter nos enim passus est impassibilis dominus: pro nobis crucifixus est qui solus sine peccato fuit. Quod nos fratres ei reddere: quid tantis eius beneficiis retribuere unquam poterimus? Attendamus ergo nobis ipsis: ne passiones eius contemamus. Huc omnes ecclesie filij accedite: qui sancto & precioso sanguine immaculati agni redempti estis. Venite meditemur passiones christi cum gemitu et lacrimis: atque inter meditandum contemiscamus dicentes ad inuicem. Christus saluator noster pro nobis peccatoribus morti traditus est. Perpende frater quidnam est: quod audisti. Deus sine peccato: altissimi filius pro te traditus est. Apert cor tuum: considera ipsius passiones diligenter: et ista tecum tacitus uolue. Deus in quem peccatum cadere non potest: hodie traditus est: hodie illusus: hodie consputus: hodie flagris cecus: hodie percussus: alapis est: hodie coronam spineam tulit: hodie crucifixus est celestis agnus. Contemiscat cor tuum: horreat anima tua. In hac iugi meditatione passionum domini tui quotidie lacrimas funde. Dulces quippe nimium sunt eiusmodi lacrimae: illustraturque anima passiones christi iugiter uersans. Huiusmodi sit semper meditatio tua. Lacrimare quotidie gratias referens domino pro his quae pro te passus est: ut in die aduentus eius sint tibi lacrimae tuae gloria et exultatio ante tribunal illud terribile iudicis. Affligere tu quoque: dum intente cogitas quae pro te pertulit pius ac mitissimus dominus. Tolerare temptationes: gratias ex animo referens. Beatus sane qui semper ante oculos habet celestem dominum et passiones eius: qui se ipsum crucifixum mundo: qui omnibus uitis terrenisque negotiis mortuus est: qui imitator factus est domini sui. Hec sapientia: hec prudentia: hic affectus est fidei omnino famulorum: cum semper imitatores sint domini sui in operibus bonis. Aspicis o homo immaculatum dominum in cruce pendentem: & audes infelix in deliciis & risu peragere cursum: quo uiuis interra? An ignoras miser quod is qui crucifixus est dominus: de his omnibus abs te exigit rationem? Tu quidem nunc negligis: & contemnis rides: et passim delitiis solueris: sed ueniet profecto dies illa terribilis: dies ultionis: cum sine fine lugebis: ac pro doloribus tuis in igne perpetuo cum ciulatu proclamabis: neque erit omnino qui respondeat et misceatur anime tuae. Adoro te domine: benedico te pie: precor te sancte: tibi procido amator hominum

domine: te immaculat glorifico: quoniam tu unigenitus dñus oī-
um: qui solus sine peccato es: pro me indigno et peccatore morti tradi-
tus es: et morti crucis: ut peccatoris animam liberares: et a peccati ne-
xibus solueres. Qui tibi pro his omnibus retribuas domine. Gloria
tibi piissime: gloria tibi misericordissime: gloria tibi longanimis: glā-
tibi qui omnia peccata remittis: gloria tibi qui descendisti saluare ani-
mas nr̄as. Gloria tibi qui te in utero uirginis nr̄a carne uestisti: gloria
tibi qui pro nobis es natus: gloria tibi qui pp̄ nos temptatus es: gloria
tibi qui uinctus es: gloria tibi qui flagris cesus es: gloria tibi q̄spuitus es
gloria tibi qui crucifixus es: gloria tibi qui sepultus es: gloria tibi qui re-
surrexisti die tertia: gloria tibi qui predicatus es: gloria tibi qui credi-
tus es: gloria tibi qui assumptus es in celum: gloria tibi qui cū gloria
ingenti sedes ad dexteram patris: gloria tibi qui iterum uenturus es
in gloria patris et sanctorum angelorum ad iudicandam omnem ai-
mam: que irritas fecit sanctas passionis tuas: in hora illa horrenda
atq; terribili: quando uirtutes celorum mouebuntur: cum simul ue-
nient angeli archangeli cherubin & seraphin cum tremore magno
in conspectum glorie sue: cum tremefacta quatentur fundamenta
terre: & spiritus omnis exhorrebit pre inestimabili gloria immense
maiestatis tue. In illa hora queso operiat me manus tua sub alis tuis: &
liberet animam meam a sempiterno igne et sordore dentium: et exte-
rioribus tenebris: et p̄petuo gemitu: ut ego te sanctum dñum et redem-
ptorem nr̄um benedicens dicam. Gloria tibi domine qui me peccato-
rem per immensas miserationes benignissime pietatis tue saluare di-
gnatus es: qui cum patre et spiritu sancto uiuis et regnas per omnia
secula seculorum amen.

*Incipit sermo decimus sextus eiusdem sancti Eusebii ad eos qui fi-
lij naturam scrutari uolunt.*

Rex celestis: immortalis dominus: filius unigenitus: dile-
ctus patris: qui per gratiam suam potestate diuina homine
finxit ex terra: sue pietatis miserationibus uictus: pp̄ ip̄m
hominem quem formauerant sancte et immaculatē ipsi-
us manus descendit de celis: ut saluaret et curaret omnes morbis variis
pressos. Cunctos quippe perniciosos morbis infecerat inimici astus et opa-
tio. Vnde & putredo secuta est grauis atq; insanabilis: adeo ut uulnus
ip̄m nec p̄phete nec sacerdotes sanare potuerint. Quapp̄ sanctus unigeni-
tus filius cum uidisset humanum genus in malis iacere infirmum uo-
luntate patris de celo descendit: et incarnatus in sancte uirginis utero
atq; ex ea genitus sua uoluntate processit: ut curaret omnes variis lan-
goribus fatigatos: gratia et miserationib; suis: utq; morbos omnes uerbo

solo sanaret. Erupuit omnes a suorum uulnere ferendo pure. Verum
 ipsi egroti post beneficium curationis acceptum: dum reddere medico
 gratias procurat sanitate deberent ad hoc usque ingratitude pro
 cesserunt: ut medici naturam incomprehensibilem nefaria curiosi
 tate rimari niterentur. O pauendum miraculum: o inutilem reprobos
 q; et impios stultorum mortalium conatus. Quis talia unquam audiret
 aut quis aspexit curata uulnera annis plurimis putrida: ipse uero
 sanatum per summam uelantiam in medicum fuisse contume
 liosum. Medici subam scitatis infelix: quia pro te assumpsit for
 mam medicus: ut te sanaret: idcirco ipsius naturam impia teme
 ritate rimari. Audi que ego tue immanitati & impudentie loqr.
 Si scrutari pergas substantiam medicis curiositati tue nullus aditus:
 nullus transitus: nullus exitus patet. Quicunque eiusce uestigationis
 iter incedere nititur: continuo uia illi omnis obcluditur: et ante scin
 hil nisi deserta loca et inuia conspiciat: nullam prorsus habentia man
 sionem aut requiem. Cur deserta horrenda sectari: quibus nulla ut
 diximus mansio: nullus finis est. Quorsum improbe tendis. Pe
 lagus immensum atque infinitum est: unigeniti filij diuina natiui
 tas. Quero stolidus ac temerarius es: si gleba pusilla ex puluere ter
 re compacta tam vastum pelagus huius uestigationis penetrare
 posse te putas. Quo euadis miser: quis unquam hoc uidit: quis audiuit:
 ut puluis modicus fragilis in pelagus descenderet ad perscrutandum
 omne maris profundum: qui leni flatu uentorum ubique dispergitur:
 substantiam non habens: neque uirtutem uentorum uel tenuissimo
 flatu resistendi. Natura utem stipule uim ignis explorare pergit. Est
 enim ignis comburens diuine nature uestigatio. Cur te ipse infelix
 horrendis flammis exurendum tradis. Dic mihi temerarie: quo in
 mente tua ipse effinxisti creature totius auctorem infinitum: gloriosum
 atque terribilem: cuius ab aspectu creatura omnis liquefit ut cera
 a facie ignis. Creatura inquam omnis uisibilis et inuisibilis ab a
 spectu illius in uari oculi liquefit & deficit: & tu impudens atque im
 probe magnum atque terribilem: gloriosum & inestimabilem in tua
 dementia & temeritate comprehendisse te putas. Ebruius effectus es
 miser: qui te ipsum ignoras: & naturam atque humilitatem tuam. Ipe
 o puluis uilissimus quo pacto creatus fueris nescis. Qui ergo te ipsum
 ignoras: dominum maiestatis terribilem & gloriosum quo scelere scrutari
 audes. Attende o infelix magos illos qui de remotis partibus ad adora
 dam nuper editi regis infantiam aduenerunt. Non illi regem in
 uenerunt in purpura iacentem: non diademate lucentibus gemmis
 intexto insignitum caput: sed infantem inuolutum uilibus pan

nisi in presepio repererunt: & continuo apertis thesauris suis ob-
tulerunt ei munera cum gaudio cordis. Vide excellentissimam
magorum fidem. Offendunt in uili presepio iacentem regem cele-
stem: sanctum: nuper pro salute totius orbis in carne natum. In-
ueniunt inq̃ in presepio: nectamen ultra inquirere pergunt. Quid
enī angusto presepio uilius? Inter tot uilia nullum regis indicium
cernentes magi: nihil de illius maiestate dubitant: nihil pannoꝝ
uilitate mouentur: neq; geniti naturam curiose rimantur: ipse
aut infelix ad patris dextram conspicit unigenitum filium omni
subnixum maiestate regem: consedere patri atq; cum ipso laudari: &
audet illum temere scrutari. Non expauescis miser: non stulte ter-
reris. Qui te ipm̃ nescis: creatorem explorare presumis. Quis talem
non excretur audaciam. Deus & dominus unigenitus patris in
excelsis ad patris dextram residet. Angeli: archangeli: cherubin &
seraphin cum metu & tremore adstant illi pressis deorsum cū hor-
rore reuerenter obtutibus: cinis aut ac puluis in terra sedens scri-
tatur opificem. Cherubin prope solium glorię sub alis suis contegit
faciem: neq; in illam maiestatem insigere lumina sustinet: homo
aut terrenus & luteus: qui se ipm̃ & mortis sue tempus ignorat: do-
minum oim̃ conditorem perscrutatur. Audi miser qui scrutaris do-
minū tuum: miranda quedam te enarrare promittis de ipsius dei-
tate: de unigenito dilecto patris. Qui ergo inuisibilem deitatem glo-
riosam: incomprehensibilem te cernere in illo secreto suo procaciter
asseris: pauca nobis prius explica de creature ratione: & expone in
tua sapientia & intelligentia ministrorum ordines: qui coram deo
iugiter adstant. Ostende nobis & exprime ac profer in lucem an-
gelorum naturam: figuram cherubin: seraphin imaginem pp̃q;
gabrielis faciem: ignem michaelis profecto flagrantem. Ministri
deitatis et spiritus cum sint omnes ignem quomodo uident: Lux
nempe in circuitu est. Quo item ordine spiritum ducit admini-
strationis spiritus. Quenam ipsoꝝ stature sunt: erecte in speciem
honestę proceritatis: an globosę atq; rotundę: tractabiles sunt an
intractabiles. Hęc omnia loquere temerarie atq; furiose: ea expone
quę nobis ignota sunt: quenam sunt igneorum spirituum alę: qui
flammanrium pedes. Dic ut illi opiant suos igneos axes sub igneis a-
lis: quō item uelent faciem inter igneas alas: non ferentes inten-
dere aciem in illum immortalem ignem glorię domini. Si te ista
superant ignorator ingrate: nec inestimabiles creaturas dñi eloqui
sufficis: creatorem ipm̃ qua temeritate circūscribere niteris. Dices ei
infelix rerum magnitudine superatus. Inuisibilis est natura conditio

nis angelice: in supernis immorantur deitatis ministri. Dic age
 uel ipa uisibilia. In his quoque succumbens. Ignis certe datus est nobis
 in usum atque ministerium. Hunc igitur in os temere iniiciens: carbo-
 nem ardentem intrepidus mande: ut auditores omnes simul atque spe-
 ctatores certiores reddas posse te eloqui ipsius quoque domini naturam
 opificis summi. Sin hoc nequiuertis: abscede temerarie loquax: desse lu-
 ge te ipsum. Deserta enim fide sancti conditoris: que saluare omnes pot-
 qui per eam saluari cupiunt: in perniciem tuam arma cepisti: & ex-
 acuens gladium sponte illum infixisti in cor tuum. Derelicta item
 patris gloria curiosus eterni opificis scrutator effectus es. Infelix autem p-
 fecto miser atque impudentissimus est: qui scrutari cupit opificem
 suum. Milia milium et centies milies millena milium. angelorum
 & archangelorum cum horrore glorificant trementes adorant: et
 homines luteri pleni peccatis de diuinitate intrepide differunt. Non
 illorum exhorrescit corpus: non contremiscit animus: sed securi & gar-
 ruli de christo dei filio qui pro me indigno peccatore sponte passus est:
 de quo ipsius utraque generatione loquuntur: nec saltem quod in lucem
 cecutiant sentiunt. Semper enim ut lux clarissima et ignem solis iu-
 bat exsupans micat natiuitas saluatoris. Dic mihi infelix si uoluerit
 cecus qui nunquam solis radios uiderit cum aliquo clari ornato lumini-
 bus de sole isto uisibili eiusque radijs loqui: dixerit quod contendens cecus
 ille a natiuitate: solem ipsum in sublimi regione celi extra suos ra-
 dios et sine luce peragere cursum suum: quis fidem ceci uerbis acco-
 modare pateretur. Nonne potius congruum erat ut cecus de lumine
 audiens ab oculis predito: crederet certissimaque fide teneret: soli sem-
 per adesse suos radios: ipsum quoque nunquam sua luce destitui: cum hec preser-
 tim ut diximus: ab his qui cernerent ita esse certa ratione probaren-
 tur. Sin uero cecus ille que sibi dicuntur credere renuat: figuram
 solis in corde suo innumeris cogitationibus fingit atque describit: cu-
 formam ueram insignire non ualeat: eo quod lucentem solem cum ra-
 dijs suis corporeis oculis nunquam cernere potuit: neque his qui solem
 cece intuitu credere uoluit. Ita et nos omnes nisi sanctis credere uo-
 luerimus prophetis et apostolis de filio patris unigenito loquentibus:
 quod scilicet hominem deus assumpsit: natusque est ex uirgine de
 sancto spiritu: ceco etiam deteriores erimus. Sancti enim illi prophete
 et apostoli uiderunt eum: illi quidem spiritu sancto: isti etiam uisione
 corpora. Nam alius quidem in spiritu sancto filij ad homines ad-
 uentum preuidit & precinit. Alius conceptum partumque uirginis
 expressit: ipsiusque nomen aperte signauit emanuel: id est nobiscum
 deus noster. Alius cum adhuc utero matris esset inclusus: ipsum dominum

ad se uenientem spiritu sancto afflatus agnouit: atq; intra matris
uiscera magno cum gaudio exultauit: ac ueluti in occursum perge
re gestiens exiuit in utero. Idem ipse denuo immaculatum dñm
corporeo aspexit intuitu: ipm q; in iordane flumine baptizauit. Ipe
item illum intuitus confidenter exclamat & dixit. Ecce agnus dei: ec
ce qui tollit peccata mundi: per grām suam. Apostoli quoq; uiderunt
illum corporalibus oculis: certissime q; tradiderunt nobis queq; sibi
ueraciter explorata erant quod uere nr̄m corpus accepit: et que
q; signa fecit atq; prodigia presentib; testibus q; discipulis. Crucis q;
patibulum eiusq; resurrectionem ascensionemq; ad patrem suū con
fessum ad patris dexteram. Hec omnia sancti euangeliste ueraciter
in scriptis fideliterq; reliquerunt: ita ut nulla ex eorū dictis dubitatio
possit emergere. Ceterum nos nisi his omnibus fidem habere ueli
mus: oculis fidei cēci inuenimur: & unusquisq; nr̄m prout placi
tum fuerit iuxta suam insipientiam uentilat conceptionem nati
uitatem q; dominicam. En paratam ac tutam per diuinas lras ha
bemus uiam: uenite fideliter incedamus per eam. Nam sine fide sure
nemo potest ea omnia que de domino nostro et redemptore mūdi
scripta sunt. Sed tu si me audire uolueris crede: neq; ista curiose
scruteris. Audisti dilectissime quia deus pater misit unigenitum
filium suum ad salutem tuam: indubitata fide crede. Verax enī est
sanctus deus. Audisti rursus: quia unigenitus ipse carnem assumpsit
ex sancte uirginis utero: conceptus q; ex ip̄a et spiritu sancto: et natus
est. Certissimum id habeas in corde tuo: nihil q; omnino ex his que quo
tidie sancta de illo euangelia loquuntur ambigas: sed omnia plenissima
fide suscipias: aspiciens iugiter opa ip̄i puris oculis fidei. Intuere dñm
oculis cordis: cumq; tota fide complectens: quocunq; perrexerit sequere:
& loca singula cum eo plura magno cordis affectu. Gaudeat anima
tua cernens dñm per gratiam suam curantem morbos omnes: pel
lentem demones uerbo ac potestate diuina. Ad nuptias quoq; cha
na cum eo indiuiduus comes ingredi: bibe de uino bñdictionis eiꝯ.
Immo uero contemplare decorem ac sp̄m dñi: et nusq; a speculatione
sancti uultus atq; ab eius suauissimo aspectu actem flectas. Precede
illum rursus in desertum locum: intuere magnalia illius: dum pa
nes in sanctis manibus cresunt ad pascendam numerosissimam
turbum. Perge frater perge ex affectu animi: sequere xp̄m quocunq;
perrexerit. Si sic illum sequaris: atq; comiteris gressib; amoris ac fidei:
non accedet ad te malum: neq; p̄pinquabit iuxta te malignus.
Sequere illum & ad nouissimam cenam: in qua et discipulis suis tra
didit sancta m̄ysteria. Sapienter q; considera quō lauat discipulorū

pedes: atq; intra te metipsum alta purę fidei consideratione per-
 motus: atq; cum timore admirans dic. Deus oim conditor qui fin-
 xit ex puluere hominem per grām suam: ipse figmenti sui abluir pe-
 des. Ista tecum cogitans frater: glorifica et adora ipsius infinitam bo-
 nitatem. Inspice item diligenter quomodo sumens in manibus pa-
 nem bñdicit ac frangit in figuram immaculati corporis sui: calice
 q; in figura preciosi sanguinis sui benedicit: et tribuit discipulis su-
 is: & esto tu quoq; particeps sacramentoz eius. Atq; inde descendens
 ingredi iniqui caiphę atrium cum domino tuo: p'siste constan-
 ter ut uideas contumelias quas pro te passus est: inueniaris q; per-
 fectus amator domini. Sequere illum & ad crucis locum: adiste tñ
 seruus domino tuo. Inspice quomodo ex latere ipsius sanguis ma-
 nauit & aqua in redemptionem animę tuę frater: ac diligenter
 attende ubinam illum de cruce depositum condunt. Mane primo
 cum mulieribus ad eius tumulum perge: respice reuolutum ab eo
 lapidem: uide et adsistentes illic angelos. Ausculta quid angeli mu-
 lieribus dicunt. Surrexit dn̄s sicut dixit uobis. Hęc omnia prudē-
 ter: pfecte: fideliter: indubitanterq; considera: cuncta q; uera eē que
 gesta referuntur constantissime crede. Nam nisi fidei oculis hęc
 omnia clare conspicias: non uales a terra in celum eleuari: xp̄i q; pas-
 siones spiritaliter cernere. Nam fidei oculis cum in corde cuiuspiā
 patenter ac liquide lucis instar effulserit: dei quoq; agnum sincere
 intuetur qui pro nobis occisus est: & donauit nobis corpus suum
 sanctum & immaculatum: ut eo ppetuo uescamur: sit q; nobis ip̄o
 participatio in remissionem peccatorum. Si quis hunc fidei oculis
 possidet pater & lucide conspiciat dn̄m: atq; certa & plenissima
 fide agni immaculati unigeniti filij celestis patris corpus mandu-
 cat & sanguinem bibit: nequaq; diuinam sanctam q; fidem curiose
 perscrutans. Fides enim dei est: que opatur in nobis: & futura pro-
 spectat: fidesq; appellatur semper: non curiositas. Credis dilectissime
 unigenito filio xp̄o iesu: quod pro te super terram sit natus ī carne.
 Quid ergo scrutaris inscrutabilia: Si ista curiose rimaris non iam
 fidelis uocaberis: sed curiosus. Esto fidelis atq; innocens. participa
 immaculato corpori domini tui fide plenissima: certus quod agnū
 ipm integre comedis. Ignis immortalis sunt mysteria xp̄i. Noli ea
 temere scrutari: ne in ip̄oz participatione comburaris. Abraham patri-
 archa celestibus angelis terrenos apposuit cibos: illi q; comederunt. Grā
 de profecto miraculum aspicere incorporeos spiritus in terra carni-
 um cibum comedentes: sed hoc sane excedit omnem admirationē
 omnem mentem: omnem q; sermonem quod fecit nobis unigeni-

tus filius christus saluator noster. Ignem & spiritum manducandū ac bibendum prestitit nobis carne uestitus: corpus scilicet ac sanguine suum. Equidem fratres cum xpi sacramenta non capiam: ulterius progredi non audeo: neq; archana illa sacratissimaq; mysteria rursq; attingere: neq; si uoluerō de his procaciter loqui dei sacramenta comprehendere possim: sed ero temerarius: imprudens: cum aere vitis conatibus luctans: aerem quippe ob tenuitatem suam penitus tenere non possum. Illa nempe sancta & reuerenda mysteria ingenij mei vires excedunt. Potius ergo glorifico deum & patrem: qui per unigenitum ac dilectum filium suum: me peccatorem indignum: corde simplici in se credentem saluare dignatus: fugiens huiusmodi curiositates illicitas: omnemq; presumptionem displicentem deo. Mortalis ego sum: terrenus ex terra: effectus per grām ex humi natura. Agnosco humilitatem conditionis mee: creatorem q; meū scrutari nolo. Terribilis enim est: natura q; incomprehensibilis. Benedico & adoro ipsius excellentissimam potestatem in secula seculorum amen.

Incipit sermo decimusseptimus siue liber eiusdem sancti efremer de antichristo feliciter.

Quomodo peccator ego plenusq; delictis explicare ea poterō quę meas excedunt vires? Quia tamen saluator noster pietate sua linguam nrām affatim mouet ad ea dicenda quę et mihi ipsi & auditoribus omnibus iuxta uoluntatem suam profutura sint: pro edificatione cōmunj loquar in doloribus: dicam in gemitibus de instante mundi termino: & de impudentissimo terribissimoq; dracone: qui perturbaturus est omnem sub celo regionem: iniecturusq; formidinem & contemptum horredamq; perfidiam in cordibus hominum: fauens signa & prodigia atq; ostenta: ut si fieri potest in errorem etiam electos inducat: omesq; seducat fallacibus signis prodigiorumq; miraculis: quę ab illo fiet secundum pmissionem sancti dei. Accipiet enī potestatem fallendi p̄stigijs mundum: quia multiplicata est iniquitas seculi: prorsusq; execranda ubiq; geruntur. Atq; idcirco immaculatus dn̄s temptari mundum erroris spiritu pmitteret: impietatis illorum gratia: quoniam sic homines discedere a deo elegerunt & amare malignum. Magnum certamen fratres erit temporibus illis: & fidelibus maxime: quando signa & prodigia draco ip̄e magna cum potestate consummabit: cum item se ostendet quasi deum portentis terribilibus per aërem uolās: demonesq; omnes in aëre sublimes tanq; angeli tyrannū circumstare cernentur. Clamabit enim in fortitudine: immutans etiam formas ad exterrēdos immenso pauore mortales. Quis putatis fr̄es

Sermo

tunc inuenietur armis fidei ita septus atq; munitus: ut immobilis p-
stans certum argumentum ex his colligat: adesse iam sanctum unigeni-
ti filij dei et gloriam aduentum cum tribulationem illam ineffabilem
super omnem animam ubiq; fieri uiderit: nulla ex parte finem haben-
tem aut requiem: neq; in terra neq; in mari: Cum uiderit omnē mun-
dum perturbari: omnesq; fugientes in speluncis abscondi: et montium
occupare cacumina: alios quidem fame mori: alios uero pre sitis ardore
ut ceram ab igne liquecere: neminemq; qui misereatur adesse: cum
uiderit uultus omis inadescere lacrimis: ac pre desiderio sepe rogare ho-
mines: an alicubi sit uerbum dei super terram: responderi q; nusq;. Q-
puas dies illos ferre poterit: quis pressuram illam intolerabilem sustine-
re: cum uiderit confusionem horrendam tumultumq; plorum uenien-
tium a terre finibus ad inspicendam tyranni faciem: et ex eis plerosq; ad-
orantes coram bestia clamantesq; cum metu ac tremore. Tu es saluator
noster. Mare tunc fluctibus intumescens: a fundo uersabitur: exars-
cet terra: celi subducent pluuias: arbuta marcescent: omnesq; qui orie-
tis incolunt fines ad occidentales fugient terras: pre patore nimio atq; for-
midine: cunctiq; qui occidentalem inhabitant plagam ad orientem
cum tremore diffugient. Accepta quippe tunc potestate nequissimus
ille ad omnes fines terre demones mittet: ut palam ubiq; omnibus pre-
dicent: magnam regem apparuisse cum gloria: ad quem intuentum
atq; uenerandum omis sperare debeant. Quis oro tam valido et ada-
mantino sit pectore: qui temptationes illas et scandala fortiter tolle-
ret: constantiq; pietate contemnat. Quis putas ita erit fidelis in deum:
ut eum nihil eorum que prediximus moueat. Si quis ille erit: profecto
ab angelis omnibus merebitur laudes. Ego enim fratres fidelissimi atq; p-
fecti sola ipsius draconis memoria terreor: in me ipso uolens pressu-
ram illam que in nouissimis temporibus cunctos simul mortales in-
uoluet. Verum draco iste cuiusmodi futurus est. Seclustus: atrox: im-
pudus: subdolis: humani generis teterrima pestis. Sanctis tamen maxi-
me uiris atrocior infestiorq; imminet qui illius artes uincere pote-
runt: prestigia nudare figmenta detegere. Sunt enim sunt plurimi
qui tunc inueniendi sunt placti deo: qui in montibus et collibus locis
q; desertis obsecrationibus perpetuis: ineffabilibusq; gemitibus vacantes
saluari poterunt. Nam sanctus deus intuens illos ita pserueranter in fle-
tibus lacrimisq; et fidei sinceritate pseruare: super eos pietate mouebit
uelut indulgentissimus pater: eosq; ubi se abdiderant seruiabit illesos.
Quippe seclustissimus ille requirere non desinet sanctos in terra et in
mari: se iam existimans in terris regnaturum: omnesq; ditioni sue sub-
diturum. Putabit infelix illi quoq; hore terribili se posse resistere: cum de

celis ueniet dominus: nesciens miser infirmitatem suam atq; superbiam per quam etiam corruet. Perturbabit tamen terram: cunctaq; simul implebit formidine per fallacia signa et magicas artes. Non erit illo tempore ulla in terris requies: cum uenerit draco: sed tribulatio magna: turbatio atq; confusio: mortes q; et fames in cunctis finibus terre. Nam dominus noster diuino ore ita fore predixit: dicens talia nō contigisse ab initio creature. Nos ergo peccatores quam comparisonem ferre possumus immensę illius ineffabilisq; pressurę: cum ita deus noster illa predixerit. Ceterum figat quisq; diligenter animum sanctis uerbis domini et saluatoris nr̃i: consideretq; quomodo pp̃ necessitatem ingentemq; pressuram dies illos abbreviat: pietate sua nos admonens et dicens. Orate ne fiat fuga uestra hieme aut sablato. Et iterum. Vigilate semper assidue orantes: ut digni sitis effugere pressuram illam: & coram filio dei adstare. tempus enim prope est. At nos in nostra iniquitate persistimus: neq; credere uolumus. Deprecemur assidue in lacrimis et in orationibus die noctuq; deo procidentes: ut saluari mereamur. Si quis compunctionem habet et lacrimas in orōnib; suis deprecetur dñm: ut euadat pressuram illam ingentem que superuentura est orbi: ne penitus illam bestiam uideat: neq; audiat signa et prodigia per loca fieri fames: pestilentias: terremotus: ac varias mortes. Nam valida profecto ac robusta sit necesse est anima: que tunc inter scandala innumera mentem colligere possit et seruare constantiam. Si quis uel parum negligat: uastabitur facile: captiuusq; fiet per draconis ostenta. Carebit nempe uenia huiusmodi in die iudicij: qui facie ad faciem tyranno cōspecto credidit: ei q; sua sponte se subdidit. Multi igitur lacrimis p̃petuis q; gemitibus et orōnibus nobis opus est dilectissimi: ut quisq; tūc stabilis inter temptationes immobilis q; perduret. Plura enim fantasma ta sunt que tunc a bestia fiunt. Nam cum dei aduersarius sit: omnes omnino perdere cupit. Audite fidelissimi fr̃atres mei quidnam fecerit ppl̃o in deserto exeunti ex egypto: quō illos astu suo circumuenit fraudulentus atq; nequissimus: ut omnes simul execrabile illud scelus admitterent. Suggestit balaam ut balach regi madian pessimū consilium daret: ut scilicet mulieres ciuitatis ornatas in tabernaculisisteret: ppl̃um q; dispergeret: atq; ad fornicationem et sacrificia blandimentis illiceret: ut deus scelere offensus eos simul ac subito uelut impios perderet: cum omnes uelut iumenta cum madianitis mulieribus fornicati essent. Statuit ergo mulieres p̃r contubernia que hortarentur ad scelus: mensas item plenas libaminum & hostiarum anforet: ut qui congregari illis nequiter uellet prius offerret libamina: deinde crimen turpitudinemq; p̃petraret: neq; enī aliam a populo

Sermo

mercedem accipiebant mulieres: sed omnes ad se uenientes immo-
lare cogebant. Statuit aut principibus principum filias: diuitibus
diuitum: cunctoque populo plebeas mulieres: uolens illos penitus in
mortem precipitare: si neque diues pauperculam aspernaretur: neque pri-
nceps plebei cuiuspiam filiam dedignaretur. Vidisti iniquitatis ma-
gnitudinem: inuentionemque malignam: quomodo omnibus simul
foueam fodit in mortem. Vidit ne unquam aliquis ex uobis tam impu-
dens flagitium: fornicationemque ita ancipitem gladium tenente.
Nam duplici morte utraq; acerbissima perimebant mulieres eos qui
ad se ingrediebantur: sacrificij scilicet nefarijque concubitus. Eodem
modo & tyrannus ille molitur: ut nemo sit immunis a bestie sig-
illo: cum uenerit fallere simul uniuersos prodigijs & signis tempore
suo idest in consumatione seculi. Iubebit enim in illo perpetue famis in-
comodo: ut nulli quicquam escatum emere liceat: nisi signaculum suum
prius acceperit: ubi uero susceperint signum: ita demum emendi cibos
habeant facultatem. Constituet aut principes ad fallendum populum
exequendumque negocium. Attendite dilectissimi preceptum bestie
astusque malignitatem. Accedet quisque ciborum constrictus inopia: coget
que signum illius accipere. Dat aut signum suum impurus ille latro non
simpliciter: neque passim in quolibet corporis membro: sed dextere ac fro-
ti hominis impium insignit caracterem: ne potestatem habeat ho-
mo signandi se dextera signo iesu christi saluatoris nostri: neque in fronte
crucis signaculum penitus imprimere possit. Scit enim uersutus ille:
quia ubi crucis christi signaculum impressum fuerit: soluitur continuo
uirtus eius omnis. Idcirco signat hominis dexteram: hec enim est qua
qua membra nostra cuncta signamus. Signat & frontem: quia et illa ca-
delabit in morem: lucernam idest crucis christi signum in sublimi posuit.
Iam uero fidelibus omnibus christi amatoribus grande certamen incum-
bet: ne ulla ratione: ullis terroribus: ullis artibus eius fallacie cedant: ne-
que corpore languescant: cum draco signum suum pro cruce modis omni-
bus molitur imprimere: ut nomen domini saluatoris nulla prorsus
ratione nominetur. Metuens enim ac tremens sanctam uirtutem
nominis saluatoris: tota id cura nitetur extinguere: infirmus at-
que imbecillus. Nam qui illius signaculum accipere omnino renuit:
illius fantasmatibus ac dolis non erit obnoxius: neque huiusmodi dese-
rit dominus: uerum eius cor maiore copia sue lucis infundit: ipsumque
ad se potentius attrahit. Considerare nos conuenit fratres et tota
intentione cauere inimici fantasmata iniquitatis plena. Sub se-
reno dulcedinis & uoluptatis illecebra temptare nos omnes atque ad
corda nostra conatur irrepere. Sed necesse est ut belue astus atque falla-

cias sinceram christi fidem fortissime constanter q; tenentes deiciamus: tyranni q; vires fidei uirtute frangamus: animu preterea immobilem constantiam q; tuamur: confusus q; & infirmitate suam uelit nolit nolit agnoscens recedet a nobis. Sanctorum cetus: fidelissimi fratres: ego minimus omnium cum lacrimis moneo: ne ulla ratione inimici pateamus insidijs: sed freti saluatoris munere atq; uirtute insuperabiles simus. Ecce iam ineuitabile illud certamen in ianiis est. Sumamus ergo clipeu fidei: omnes q; affectu ingenti hauriamus ex diuino fonte spem salutis anime nostre. Increatam consubstantialem q; trinitatem: fontem intelligo dilectissimi semper manantem largissimos diuinorum munerum latices. Si huiusmodi armis anima nra fuerit instructa: conculcatus est draco. Inter hec aut omnia nobis orandum est ne ueniamus in temptationem: neq; hieme fugiamus. Parati igitur estote ueluti fideles serui domini uiri studiosi: neminem aliu suscipite ulla ratione subistentes. Nam ubi primum fur ille immanis: atrox: impurus suis temporibus reuelari coepit: uolens electum gregem ueri eterni q; pastoris furari: mactare ac perdere: ut ipe dominetur ouibus gregis: qui aperte uocem sanctam ueri pastoris agnoscunt: continuo uocem seductoris agnoscunt. Neq; enim similis est sancti pastoris uoci. Nam cum sit uox furis immitis incompota atq; confusa protinus noscitur. Quoniam uero habitu in terram ueniet impudentissimus coluber: discamus o amici. Nempe eni saluator noster humanum genus eripere cupiens ex uirgine natus est: atq; sub hominis habitu sancta uirtute deitatis sue calcauit inimicum. Mansuetus uenit & humilis fuit in terra: ut nos de terra sublimaret ad celum. Profecto eni uerus deus ille qui conceptus fuerat: idem ipse incarnatus est: idem natus in carne nra ex uirgine maria. Idem ipse per crucis patibulum saluauit uniuersa: idem mandata salubria discipulis tradidit: uenturus uerum in nouissimo die iudicare uiuos & mortuos: ac reddere omnib; iuxta opa ipsorum iustus et iniustus: ut iustissimus iudex. Considerans igitur hostis quia rursus in gloria deitatis sue uenturus est dominus: aduentus ipsius habitum sumere excogitauit: ut ita nos falleret. Verum dominus noster in nubib; lucidis descendet ad terras: non sic aut inimicus in nubib; lucidis in terram ueniet. Apostata etenim est. In hoc aut habitu ueniet impurus latro. Ut enim omis fallere possit falsus atq; falsiloquus: humilem se simulabit & blandum: iniustitiam aspernantem: fugientem idola: preferentem pietatem: benignum: studiosum: speciosum ultra omnem admirationem: placidum: ilare

pauperu

Sermo

ad omnes: honorabitq; precipue supra modum iudeorum gente:
 ipsi quippe illius prestolantur aduentum. Inter hec omnia signa
 faciet portenta atq; terrores summa cum potestate. Placere omnib;
 nitetur astutus: ut cito a pplis ambiatur: ametur. Non suscipiet mu-
 nera: nihil cum iracundia loquetur: tristis nunq; uidebitur: sed ila-
 ris semper. In his omnibus per religionis spem decipiet mundum:
 donec ipse regnabit. Cum uero populi multi tot tantasq; uirtutes
 aspexerint: ipsumq; specie ac potestate prestantem: omnes comuni
 uoto pariq; sententia summo cum gaudio ipm constituent regem/
 dicentes ad inuicem. Num inuenire poterimus huiusmodi hominem:
 tam benignum: tam iustum. Precipue uero iudeoz homicidarum
 pplis ipm honorabunt: eiusq; aggaudebunt regio. Vnde et ipse illos
 in honore ceteris preferens ostendet eis omnib; loca sedesq; suas: in-
 staurandi templi prouidentiam gerens. Cum uero regnare ceperit
 draco: prompte accurrent populi ad societatem cum nouo rege inueni-
 dam. Edom et moab et filij amon ut regem summo cu gaudio illum
 adorabunt: ipsiq; in primis illius socij fient. Erigetur continuo illius
 regnum atq; prospabitur: et tres reges magnos in sua indignatione
 percutiet. Deinde supra modum ifelix ille exaltabitur corde: & euomex
 draco amaritudinem suam: propinabitq; cum dolo mortiferu uirg.
 Perturbabit orbem: comouebit omnia: uexabitq; animas multas:
 neq; iam ut religiosus: non iam pauperum cultor: non claus: sed
 contra penitus: per omnia seuerus: durus: atrox: iracundus: inquiet-
 us: terribilis: asper: odibilis: execrabilis: inamittis: neq; immanis: im-
 pudens: atq; omne mortalium genus in impietatis baratri precipi-
 tare festinans per insaniam suam. Magnificans signa: terroresq; mul-
 tiplicans. Montes quoq; non uere sed fallaciter transferet. Hoc autē
 modo transferre tyrannus montes falso uidebitur. Adstantib; tur-
 bis innumeris pplorum gentiumq; plurimarum: ipm q; p signa
 laudantium: emittet validissimam uocem: adeo ut moueatur lo-
 cus: in quo turbe sibi adsistebant. Dicitq; palam. Discite omis ppli
 ingentem uirtutem meę potestatis. En coram omnib; uobis iubeo
 monti magno qui est transfrictum: ut emigret de loco ubi nunc est!
 huc ad nos uerbo: dicitq; scelestus. Tibi dico mons: ut huc modo conti-
 nuo trans mare emigres. Currat aut quasi suspensus in aere ante
 spectantium oculos: cum omnino motus non sit a fundamentis su-
 is. Deus enī altissimus firmavit atq; in sublime exulit montes & col-
 les: nec habet inquinatissimus ille potestatem ea omnino mouendi:
 sed mundum seducet magicis artib;. Rursus alteri monti qui sit in
 medio mari locatus uidelicet insule magnę iubebit sedem suam dese-

re: & migra-

rere: & migrare in aridam ad amena litora ad spectantium oblectatio-
 nem: & cum insula prorsus non moueatur ex mari: tamen prestigij
 magicis: intuituum oculis in arida esse uidebitur. Idem ipse draco ex
 panis manibus multitudinem serpentium atq; acutum congregabit.
 Abyssum item deambulabit ut aridam: certos figens in fluctibus gressus.
 Que tamen omnia non ueraciter fient: sed ficta erunt: falsa fucata. plu-
 rimiq; mirabuntur: eumq; ut deum fortissimum glorificabunt. Qui
 uero deum in se ipsis inhabitantem habebunt: illuminatis oculis cor-
 dis diligenter ac certa fide conspicient: manifesteq; cognoscent falsa
 fantasmata: quod scilicet neq; mons ex loco suo migravit in alteram
 partem: neq; de pelago insula ascendit in aridam. Cum tñ hec omnia
 & plura his etiam fecerit: prorsus ad oronem stare non poterit: neq;
 in nomine patris et unigeniti filij et sancti spiritus quippiam facere:
 sed cuncta in suo nomine faciet: simulabit: fallet: illudet: est quip-
 pe aduersarius dei. Qui uero ex pplis in illius laudes personabunt di-
 cebus singulis et horis in deteriora pſicient. Pestilentie: terremotus:
 mors: famel: sitis atq; metus multiplicabitur super terram: et pavor
 incredibilis. Nam celi desuper non pluent imbres: tellus item infima
 fruges denegabit: deficient flumina: fontes q; siccabuntur: non ger-
 minabit herba: non arbores proferent fructus. Mare undiq; fetorem
 exalabit: et infinita piscium multitudo morietur. Tunc locus omib;
 iugis erit tribulatio. Tunc lugebit acriter omnis anima et inge-
 miscet: cum uiderit pressuram ubiq; seuerientem: & se die noctiq;
 obsidentem. Cibos nusq; reperient: quibus famem extinguere possit.
 Electi ex pplō principes adstabunt locis singulis duri & immitti: qui
 eos solos aliquid ciborum qui tunc inueniri poterunt permittant
 emere: qui signum scelerati latronis in fronte uel dextera pferent.
 Deficient infantes omnes in sinibus matrum: ipse q; matres supra
 infantes suos expirabunt. Pater item cum paruulo in platee medio
 mortui corruent: nec erit qui sepeliat: et in monumento componat.
 Pre multitudine cadaverum: que in publicum proijciuntur: fetor
 acerrimus uiuentes undiq; fortissime uexabit. Mane omnes p dolore
 cordis ingemiscunt: suspirabunt: & dicent: Quando erit uespera ut rege-
 potiamur? Rursus cum uespa uenerit: inter amarissimas lacrimas
 ita loquentur. Quando putas illucescet: ut fugere possimus? Et fugere
 uel occultari nusq; dabitur ab urgente pressura. Cuncta enī simul
 perturbata erunt: mare atq; arida. Idcirco nos ita pmonuit dñus. Vi-
 gilate et orate horis singulis ut effugiatis a tribulatione illa. Fecit in
 terra & in mari: pestilentie ac terremotus in arida: pestilentie item &
 terremotus in mari. Confusio ac terrores in mari: item & in terra. In

gens auri argentiq; copia & uestis serica nemini proderunt quicq;
 in tribulatione illa magna atq; discrimine: sed cuncti mortuos bñs
 dicent: qui priusq; superueniret in terra tanta rerum confusio sepl-
 tura potui fuerant. Proiectum in plateis iacebit argentum atq; arge-
 tum atq; aurum: neq; erit qui contingat: cuncta enim in abhoi-
 nationem conuertentur: sed querent om̃s effugere: & nusq; pate-
 bit euadendi locus. Immo preter famem: sitim: pestem: metum: alia
 quoq; adijcietur iustissimi pauoris copia. Nam feræ beluæ atq; serpen-
 tes noui generis uorabunt homines: omniaq; plena erunt angu-
 stijs. Intus timor: foris tremor: & nocte ac die iacebunt in plateis mō-
 ticina: in domibus cadauera. Vbiq; fetor ingens: & domi & in publi-
 co: fames & sitis domi & foris. Vox ululatus & gemitus priuatim
 ac publice ubiq; personabit. Intus ac foris tumultus erit. Vnusquisq;
 q; alteri cum fletu & gemitu occurret. pater filium: filius patrem:
 matrem filia: filiam mater: frater fratrem: amici amicos amplexa-
 ti morientur. Marcescet flos om̃is carnis: erunt q; facies hominū
 tanq; mortuorum. In odium execrationemq; conuertetur mulie-
 bris forma: tabescetq; pulchritudo om̃is carnis pre inedia alime-
 torumq; penuria. Tunc hi om̃s qui bestie crediderant: eiusq; signa-
 culum acceperant: impium scilicet caracterem: una pergent ad illū:
 & cum eiulatu clamabunt. Da nobis escas ut edamus & bibamus:
 nam cuncti deficimus: & expelle a nobis uenenatas bestias. Impi-
 rus aut ille: cum unde illis tribuat ignoret: eis omnib; magna
 cū asperitate & duritia loquetur. Vnde inquit o homines cibū
 uobis potumq; ministrabo: cum celum terre pluuiam deneger: at-
 q; ideo humus omnino non proferat germina. Audientes hæc populi
 lugebunt ac flebunt: inter tot incōmoda omni prorsus consolatione
 destituti. Adijcieturq; potius tribulationi tribulatio: quia ita ty-
 ranno crediderunt. Ille enī in quem crediderant: nec sibi ip̃i ope-
 ferre poterit: quanto minus illis. In illis diebus ipsi quoq; draconis
 satellites tabescent pre tribulatione ingenti: pro pauore et agitati-
 one terre & sonitu maris: & fame & siti ac serpentium moribus.
 Quippe omnes qui acceperunt antichristi caracterem: ip̃m q; ut de-
 um sanctum uenerati sunt: nullam in regno xpi partem habituri
 sunt: sed cum dracone ip̃o in gehennam proijcientur: perpetuo igni ex-
 urendi. Beatus qui constantissimus inuentus fuerit atq; fidelissimus:
 habens in deo fixum cor suum. Nam illum incunctanter et intrepide
 ab se arcebit: phantasmata ipsius cuncta contemnens. Verum pri-
 usq; ista fiant: mittet dominus helyam thesbutem & enoch misera-
 tione permotus: ut ip̃o humano generi pietatem referent. hi uero

dei ueri sciam omnibus palam predicabunt admonebuntq; mortales: ne timoris causa credant aut obtemperent falsitati. Seductor inquit ille est: nemo illi credat: nullus urum terreatur. Deus factus ac dominus ecce iam de celo uenit: ut iudicet omnes qui crediderunt signis antichristi. Pauci tunc reperientur qui credere aut obtemperare uelint iporum prophetarum uerbis. Hec omnia faciet saluator & deus noster: ut ostendatur omnibus nobis eius bonitas & infinita clementia: qui nunquam uoluit mortem peccatoris atq; impij: sed omnes saluos fieri cupit. Cogitemus dilectissimi immensam pietatem domini nostri: qui ne illo quidem nouissimo tempore humanum genus ueritatis predicatione destituit: sed tunc quoque mittit prophetas ad predicandam ueri dei notitiam atq; culturam. Omnes prorsus in iudicio inuenientur excusatione priuati: cum uenerit ex celo dominus in maiestate patris & gloria. Plurimj itaq; sanctorum qui tunc reperientur: compto aduentu antichristi: continuo profundent lacrimarum flumina cum gemitibus inenarrabilibus orantes deum suum sanctum: ut a dracone liberentur: & cum gemitu summo studio ad desertum confugiant: & timore perterriti in montibus & vallibus occultabuntur: puluerem ac cinerem capita sua aspergentes: & orabunt dominum die noctuq; cum summa humilitate. prestabiturq; illis a deo quod precorint: & deducet eos gratia illius ad destinata loca: ibique saluabuntur in speluncis & cauernis terre: ne uideant antixpi signa atq; portenta. Cum enim quibus inerat diuina scientia atq; intelligentia tyranni noscitur aduentus: His uero qui mentem implicauerunt secularibus rebus: & terrena tantum appetunt comoda: nequaquam constabit. Qui enim semper secularibus negotijs seruit: & si audierit credere nolet: aspernabitur quod dicentem. Huius rei gratia effugere sancti preualebunt: quia seculi huius omnem curam abiecerunt. Tunc omnis terra lugebit & mare & aer: cum omnibus feris animalibus & uolatilibus: luctu omnia preterept. Lugebunt montes & colles & ligna siluarum. Lugebunt & celi luminaria cum stellis omnibus propter hominum genus: quia omnes declinauerunt: simul inutiles facti sunt a facie dei sancti creatoris omnium: et plano crediderunt: pro cruce saluatoris caracterem aduersarij & impuri hostis suscipientes. Lugebit mare & arida: quia uox fluctuum: & oratio de ore hominum repente cessauit. Lugebunt ecclesie dei uniuersae luctu ineffabili: quia ultra non offertur oblatio diuina & sanctificatio. Postquam igitur impleti fuerint tres semis anni scelesti illius imperij: & operationis antixpi: cum scandala omnia totius terre consummata fuerint: sicut diuino ore dei et saluatoris nostri predictum est: ueniet iam ut fulgur de celo coruscans: immaculatus: sanctus: terribilis

et gloriatus deus noster et dominus sponsusque immortalis in nubibus celi cum inestimabili gloria: precurrentibus ante illius faciem legionibus angelorum et archangelorum: instat flammę ignis et ignei fluminis cum fragore ingenti resultantis. Addeunt & cherubim quoque: pre horrore vultu deorsum inclinata: & stantia seraphim: et alii quatuor facies pedesque uelantia: & cum horrore clamantia: atque ad alterutrum dicentia: Sanctus: sanctus: sanctus: dominus deus sabaoth: plena est omnis terra gloria eius. Vox item tube predicabit horrendum clamans ac dicens: Surgite qui dormitis: ecce uenit sponsus. Tunc uero monumenta reserantur: et audiet putridus puluis magnum atque terribilem saluatoris aduentum. Atque in ictu oculi omne hominum genus exsurgit: inspicitque immensam sponsi maiestatem: & mille milia et centies milies millena milia sanctorum angelorum et archangelorum infiniti exercitus throno glorie adstare. Tunc iusti omnes gaudebunt gaudio inenarrabili: qui draconis infesti signaculum super se non acceperunt: & cum infinita fiducia sponsum adorabunt: atque orantes celeste ingredientur regnum. Adducetur autem & tyrannus ab angelis uinctus una cum demonibus omnibus ante conspectum domini. Adducentur simul et peccatores omnes atque impij qui signaculum ipsius acceperunt reuincti. Feretque contra eos rex sententiam damnationis eterne: et inextinguibili igni tradentur cruciendi. Quicumque uero scelcrati antichristi signum non receperunt: quique in speluncis & cauernis abscondi sunt: exultabit cum sponso in sempiterno thalamo cum sanctis omnibus inenarrabili gaudio in secula seculorum amen.

Incipit sermo decimus octauus sancti ephrem de uirginitate.

DE uirginitate & sanctificatione anime paulus apostolus ut consiliarius optimus nos admonet omnes: uirginitatisque gradum cunctis humanis meritis arbitratu excellere: ac superiorem mundo esse. Qui enim uxorem habet inquit: hanc habet curam: quomodo placeat uxori: qui uero in uirginitate perducit: hanc habet curam: quomodo placeat domino. Cura illa ducit ad penam: hec autem ducit ad uitam. Beatus qui sollicite curat placere domino: corpusque suum integrum immaculatumque seruare ut templum sanctum et immaculatum christi regis nostri esse mereatur. Templum dei sponte factus est homo: tibi ergo ipsi die noctaque uigilanter attende: ne corrumpatur templum: quod pro arbitrio uoluntatis tue condidisti. Ipe sponte tua et uoluntate propria dei templum factus es: non ui coactus: sed inductus arbitris uoluntate. Nil ergo dubites excelsi dei effectum re esse domicilium: habitat enim altissimi spiritus in templo suo: siquid inueniat mundum: ipsumque sanctificat: ut sit idoncum atque utile domino.

suo. Audi mi frater carissime que loquor ad te: & scribe uerba mea in
 ore tuo ne effluant. Circumda tibi fidem integram: spem & caritatem.
 hisq; armis potentissimis fretus: templum dei ab immundis ac sordidis
 cogitationibus uindica: ac vigilantissime purum ab omni labe custodi.
 Esto oculus totius iugiter obseruans: assidueq; prospectans nequissimi
 illius predones infestios. Vigilant huiusmodi piratae in perniciem no-
 stram: ac si quem inuenerint mollem: desidem: leuem: clam protinus
 trepunt: illiusq; infelicit templum: corpus scilicet inquinant: ut iam no
 sit utile domino: & sedi maiestatis idoneum. Attende ergo tibi ipi: &
 soletter caue ne maligni pyratas dum negligis intus accipias. Animadu-
 tis frater quinam sint illius neq; et homicide piratae. Cogitationes for-
 didae: concupiscentie male: noxie affectiones: indignationes: ire: conten-
 tiones: uitiorumq; famulatus. Hi piratae sunt impudentes: malignissi-
 mi: nunq; predari desinentes: nullamq; malitiae saturitatem capientes.
 Victi quoq; semper insurgunt: semperq; oberrant aditum cordis. Est
 quippe inuerecunda concupiscentie radix: et nisi abscidatur: quotidie
 pullulat. Ceterum stude mi frater huiusmodi radicem ex corde tuo ho-
 ris singulis euellere: ne iugiter pullulans germinet. Nam quantulibet
 sepe illam absideris: nisi eam penitus ac radicitus uellat: nouum semp
 erumpet in germen. Templum igitur dei sanctum et immaculatum o
 studio esse contende. Si sic templum tuum pparet deo: si digne sedem tue
 mentis exornet: deus ipse sanctus: tui te laboris mercede non priuat: sed
 eius domicilij uite quod sibi in pectore tuo spirasti: iocunditatem tibi
 sempiternae iuuentis paradisi: amenasq; delicias reddit: ac pro perturbati-
 onibus et sordidis cogitationibus uictis eterne felicitatis corona te donat.
 Enitere igitur uiribus omnibus: ut templum tuum castum imma-
 culatumq; custodias: ut sit candidum: uiridum: deoq; gratissimum.
 Attende tibi queso ne pro sancto & immaculato domino spurcu im-
 manemq; hostem inducas in templum tuum: corrumpitur q; sancti-
 tas templi per impudentiam scelerati hostis. Est enim profecto impu-
 dens: improbus: puicax. Quantumlibet enim illum abijcias atq; cor-
 ripias: ipse impudentius obseruat aditum: et uiolenter querit irum-
 pere. hunc si introducas in templum corporis tui: nihil est cur inde
 uan refectas culpam. Non enim sponte te ipse deseruit: sed tu illum de
 sua sede deturbasti: ut in eam impurum induceres hostem. Intro-
 ducto in templum spurco uexatore: placidum pacatumq; regem ef-
 fugasti. Odisti sanctum: tyrannum dilexisti. Relicto uite fonte: ceno
 immoraris. & separatus a luce comunicas tenebris. Cur id? Quia pp
 delidiam tuam te ipm inquinandum inimico tradidisti. Deus enim
 sanctus templum tuum quod in se erat: incolere semper uoluisset: ue-

passionu

rum ipse benignissimum dominum & cupientissimum tui: regnumque suum tibi dare gestientem: per tuam ignaviam mortifor-
 que soporem contristasti. Deus enim in illorum habitat corpore: qui
 se pueros immaculatosque custodiunt. Quod si tu quoque deum ipsum
 inhabitare cupias in templo corporis tui cunctis diebus quibus super ter-
 ram vivis: ipse deus sanctus in paradiso suo: in luce ineffabili et im-
 mortali vita te in eternum cum gaudio & honore diuino locabit.
 Audisti illud profecto ac legisti: quod dies una in illa celestis regni lu-
 ce mille annos istius seculi excedit. Aperi queso cor tuum frater: et quod
 dicuntur tota animi intentione complectere. fac desideres deum om-
 nibus diebus vite tue. Dulcedo eterna et lux ac letitia perhermis est: deus
 semper inquirere: semper ambire. Si illum desideres iugiter: deus ce-
 lator est immaculatus & sanctus: inhabitatque in anima timentium
 eum: & voluntatem facit diligentium se. Vis esse templum dei ca-
 sum: sanctum: & immaculatum? Fac habeas illius imaginem in
 corde tuo iugiter. Dei vero imaginem dico non colorum varietate in li-
 gno aut alia materia deformatam: sed illam intelligo imaginem
 dei: que per bona opera: videlicet ieiunia: continentiam: recte facta:
 vigilias: orationesque pure ac iugiter pinguitur. Porro colores imagi-
 nis celestis dominique virtutes sunt & cogitationes mundi: nuditasque
 terrenarum omnium rerum. Nemo quippe sine certamine coro-
 natur in seculo. Pari ratione & in vita monastica sine colluctatione
 nullus immarcescibili corona & eterna vita potietur. Harene enim
 comparatur hoc seculum dilectissimi fratres: in qua perfecti quique pu-
 gnatores quantum habeant alacritatis: quantum viribus polleant:
 interiti semper ostendunt: cum nunquam fortis remittunt manus:
 exeruntque lacertos: parati quibuslibet violentibus congregi. Timidi
 igitur molles: ignari per segnitiam suam ex certamine fugiunt.
 perfecti pugnatore & continentissimi monachi paradisi ame-
 nitatem ante oculos habent: expectantque bonis ipsius omnibus
 perfrui in luce eterna et immortalis vita. Vis in certamine perfectus
 ostendi? Indue virtutes sicut uestimentum. eas ubi indueris.
 uide ne exuas: sed his fretus assidue certa. Vinum metue ne
 forte de te triumphet nuderisque virtutibus: sicut antiquus ille
 iustus nudatus est uestibus. Vidisti potentiam vini? Sinaur &
 admonitione tibi opus est: eam tibi historiam paucis recensebo.
 Noe vir iustus sanctus atque perfectus in generatione illa: que sibi ipsi
 perniciet fuit: qui & a deo preconium sue laudis emeruit: cum ei di-
 xit. Te solum vidi iustum in hac generatione corrupta. Hic igitur
 iustus qui diluvij tempore aquarum tumentes gurgites uicerat:

a modico uino supatus est dormiens. Id autem uilissimum uinum iusti
uiri corpus in somno nudauit: qui postmodum pater ac princeps
generationum fuit. Vinum item loth iusto subripuit. Nam fura-
tus est ei per filias illicitum nefariumque concubitus. Si uinum iu-
stus ac sanctus minime pepercit: te qui nullius meriti es: quanta pu-
tas facilitate supabit. Cauendum prorsus ac iuuenibus maxime ti-
mendum uinum. Huius enim uinum parit corpori: ignemque fla-
grantis noxę concupiscentię in eo semper accendit. Ne queso corpus
tuum per remissiorem uitam illius incendijs pateat: ne occupatus a
cogitationibus pessimis & meditatione nequissima quis nefarium
opus in actum per coniunctionem corporis minime prodeat: reus
tamen opis meditationi neque immorando per umbram & patris ipsius ima-
ginem fias. Si uero huiusmodi umbra ac meditatione preoccupetur cor-
pus tuum: quicquid loquaris: quicquid agas: penitentię semper dolo-
re compungere: atque ita peccati purgabis imaginem. hoc enim peccati
simulachrum adsistit semper mentis: oculis phantasmata obijcet:
contemplationem in plura diuidit: colloquia dulcescere facit. Qui il-
lud abigere sollicite negligit: meditatione mollescit: inuisibiliter uin-
citur: clam peccat in intimis. Cunctis quidem cernentibus faciem plenam
religiosę grauitatis ostendit: ipse uero propria conscientia confusus tor-
quetur intrinsecus: semper penitens ac iugiter merens. Redarguit
enim a conscientia propria. habet hoc proprium concupiscentia mala:
ut simul atque in corde consummata fuerit: eisdem uestigijs quibus fu-
erat ingressa merorem ac peccatum introducat. Atque exterius quidem
uultu religionis speciem prestat: interius uero confunditur: nullam
penitus habens fiduciam ad deum. Quis ergo non lugeat: qui non
lamentis omnibus prosequatur tantam necessitatem: tam imma-
ne periculum. In uno momento temporis flectitur anima ad pec-
cati consensum: ac deo sponte delinquens: eius celeste ab se abdicat
donum: sanctificationem scilicet ac uirginitatem. Quanto enim tempore
corporis templum sanctum purumque perdurat: deus excelsus ipsum in-
colit templum. Quod si inquinetur & corrumpatur templum con-
tinuo sanctus immaculatusque dominus deserit illud: ac pro sancto & ce-
lesti lumine ingreditur atque illic immoratur spurcus inimicus: & cum
eorma ingreditur concupiscentia mala semper insanens. Quis pu-
tas hec omnia cogitans atque secum diligenti discussione pertractans la-
crimarum contineat imbres. Deus sanctus repulit templum: ac
pro eo concupiscentia mala illud occupauit. Si hoc intelligit: cogi-
tet quisnam est qui repulit: unde: quo excidit: a quo recessit: et non
quod satur lacrimis ac gemitibus poterit. Siquis dum certat mollescit u-

Sermo

citur. hic dum alium conspiciat in eodem certamine uictoria potitum:
uictorem q; coronis ac premijs: et oim adstantium laudib; donatum:
tunc illum fuge suę dira penitentia incessit: seq; ipm pre graui merore
cruciat apud se. Cur uno temporis momento superatus cogitatione cer
tamen fugi? En alios cerno uictores magna eam gl'a summis q; lau
dibus peregrisse certamen: & ipse ut certaminis desertor confusus deli
tescam? Sic et in die retributionis erit. Cum eni illic desides quicq; ac pe
catores iustos & sanctos alios quidem in paradiso: alios in regno uide
rint: alios item in nubibus uolantes luce circumdatos: se uero ut impios
eterno igni et exterioribus tenebris adductos: tunc illos acerrima pnia
subit: et inutilis ploratus exsuiat. Quocirca mi frater amabilis queso:
ut semper imitari satagas sanctos illos patres nros atq; pfectos: qui pro
fecto uite cordis q; munditia sancta pura q; templa immaculati do
mini fuisse. Perge sanctorum iter: eorumq; inherere uestigijs: qui purita
te uirginea & integerrima castitate: singulm abstinentia: oronibus
ieiunijsq; floruerunt. Ama continentiam: stude lectioni: desidera oroneq;
familiare cum deo colloquium. Quippe oratio sancta et pura cum deo
loquitur. Oratio pfecta querentium deum: et eum toto cordis affectu
ambientium summa cum alacritate et facilitate atq; confidentia ipm q;
penitrat celum. In ipa sancti angeli et archangeli ppetuo triumphant:
eamq; coram sancto solio sublimis oim domini sustinent. Tunc enim illi
maxime gaudent: quando iustorum uota ac preces diligentium deum
ante illius oculos offerunt. Stude frater imitari sanctorum patrum mo
res: instituta: uirtutes: perge illoz conuersationis uiam. Exercere ad
illorum normam. Fac sis continens animo: uigil spiritu: abstinens
corpore: continens habitu: continens spiritu: abstinens cibo: abstinens
risu: cogitationum quoq; continentiam seruans: ut per omnia ueluti
pfectus athleta immotescas. Attende igitur tibi: ne quando in oratione
letus et elatus inueniaris. Cum uero deo adsistis orans: cum metu &
tremore adsta. Circumcede ex corde tuo cogitationes omnes: ac terreno
rum omnium curam. Esto orationis tempore ueluti celestis angelus:
atq; ita decerta: ut sancta et munda sit oratio tua: pura atq; imma
culata: ut dum illam sibi ppinguare uiderint celestes ianue: gauden
tes illi continuo ultro pandantur. Ut ipam intuentes angeli atq; archa
ngeli omnes illi gestientes occurrant: et ante sanctum ac sublime so
lium immaculati domini offerant eam. Ita esto semper oronis hora
quasi cherubin & seraphin deo felicissima beatissima q; sorte coniuncta.
Meditare mi frater hec uerba: eaq; cum metu ac tremore dulciter canta.
Largiuntur enim anime alimenta celestia: amaritudinem ei pscntis
uaniissimi seculi in dulcedinem uertunt: leuemq; illam & expeditam

a terrenarum rerum sarcina reddunt. Omnia quaecumque audisti seruare festina: deo in anima tua perpetuam sedem et placidum recubitum para. Ita demum in die illo terribili summa fietus confidentia adstabis throno glorie cum uenerit dominus reddere unicuique secundum opus suum. Ipsi iustissimo iudici deo et domino nostro iesu christo sit gloria in secula seculorum amen.

Incipit sermo decimusnonus eiusdem sancti eusebii de laudibus martyrum feliciter

Insipiens: imperitus: rudis pictor & horridus: pulcherrimam spectatoribus proponere imaginem cupit: eamque lucentem ac splendidam cunctis ostendere: id est sanctorum martyrum pugnam. Sed cum dignis ea imagine coloribus careat: nec ad sit manus que in ea effigie liniamenta perfecta insignire queat: quo pacto presumet incers atque rudis excedentem uirtutum suarum modum imaginem uel ornare coloribus uel spectantibus ad intuentum proponere. Quoniam igitur suam non ignorat inertiam: neque sue humilitatis oblitus est huiusmodi opifex: in oratione prosternitur deprecans dominum omnium regem christum: ut qui martyribus suis inter certamina donauit uires: atque inter pressuras tolerantiam contulit: ut varias astuti inimici artes et callidum ingenium uincerent: coronamque immortalem & immarcescibilem raperent: ipse deus bonus: pius: sanctus: rudi artifice & imperito sapientiam: intelligentiam ac uirtutem presert: quibus imaginem maximam atque dignissimam possit erigere: sanctorumque martirum gloria certamina spectanda omnibus post hac generationibus atque admiranda proponere: ut et posteri addiscant precariam patientiam eximiamque constantiam sanctorum bellatorum. Fuerunt enim nobilissimi constantissimique propositi: nimirumque laudabiles. Nam cum persecutionis scruissime feruor christiani gregis strages plurimas daret: omnesque timidi ac fide imbecilles certare renuerent: christumque dei filium confiteri penarum metu detractarent: fortissimi isti milites christi instaurarunt aciem: et confecto bello sumis uiribus fuderunt hostem: uictoriaque potiti sunt. Accincti enim lumbos suos fide integra atque perfecta: interriti christum dominum ingentiisque constantia confitebantur. Qui uero fortitudine ac pauore superati terga hosti dederant: celesti regno seipos abdicarunt. Miseri profecto atque miserabiles: quos tepor atque socordia tanta gloria fecit indignos. Stabant igitur certaminis tempore fortissimi bellatores dei: tormenta omnia summa alacritate tolerantes pro nomine unigeniti filii dei ac saluatoris nostri christi. Quod uero strenui quantaque laude fortitudinis preediti fuerent: qui subiecta oculis horrenda supplicia contra se perata non modo nihil

tinuerunt: uictum maiori quoque constantia pugnantem cuncta tole-
 rando superant. Cernebant ardentem rogam: ignitas sarcagines: ol-
 lasque feruentes: que feruore nimio guttas piscis & adipis longius ra-
 culabantur. Aspiciebant item ferratas & aculeatas rotas inter ignis
 globos nimia celeritate uersari. Intuebantur ferreas ungues laminas
 que candentes: fustes: uectes: ecculeos: terebra: compedes atque catenas: om-
 nemque prorsus artem: quam inimicus ueritatis aduersus confessores
 domini saluatoris inuenit. Omnia penarum genera in conspectum
 martyribus hostis callidus dedit: ut in formidinem uerteret sanctos:
 & aspectu ipso ac terrore penarum lingua non iam confiteri dominum ie-
 sum metu impedita presumere. Quid autem fidelissimi promptissimi
 que bellatores christi inter huiusmodi ante oculos exposita horrenda in-
 auditaque supplicia: promptiores effecti maiore fiducia atque constantia:
 indubitanter: intrepide: ante tribunalia iudicium ac prefectorum
 christum dominum confitebantur. Non stridens flamma: non ignis
 sarcagines: non olle feruentes: non rotarum horrendae uertigines: non
 ardentes laminae: non unguium dentes: non cetera id genus tormen-
 ta: non compedes: non catenarum pondus immensum: non tyranno-
 rum mine: non principum fermitus: non ars tota diaboli ministro-
 rum que eius terruit fortissimos milites christi: non impulit abnegare pi-
 etatem: non a caritate dei & saluatoris abduxit: sed precincti fide con-
 culearunt machinas omnes inimici: neque illos omnino formido te-
 perauit. Vidisti feruorum fidelium robur: Vidisti gloriam pugilum christi
 atque constantiam: Vidisti alacritatem ingentem celestis regnum tota
 fide querentium christumque regem suum omni affectu ambientium.
 Vidisti fidem perfectam ueraciter perfectorum: Vidisti caritatem flagrantem
 in beatissimis pectoribus martyrum: pro qua terrena cuncta spreuerunt:
 ut deum suum cernerent quem dilexerunt: Vidisti affectum christi quo a
 terra sublimat exaltari cupientes: Vidisti exultantem paradisum: am-
 plecti ac fouere sui quondam auidos milites christi in eterna luce ac pace
 gaudentes: Accede mi frater carissime pertracta: considera martyrium
 gloriosos triumphos. Aspice oculis cordis celestium pugilum eximiam
 fidem inuiolabilemque pietatis affectum. Non valuit uis immensa pena-
 rum iustorum animos flectere tam intrepide caritatis ardorem: nec et
 mors ipsa quauit extinguere. Cessi magno cum gaudio flagrorum ictus
 ut sumas delicias suscipiebant: serena ac remittenti facie gratias deo refe-
 rebant: quia meruerant pro ipsius nomine pati. Quibus ego uos laudibus
 predicem o perfecti milites christi: Aut quo appellam uos incliti atque be-
 tissimi uiri: Quis uestre fidei laudes explicare sufficiat: Obstupuit ne-
 pe oratorum facundia philosophorumque sapientia: dum cernerent mira-

bilia in christi famulis fieri. ludicibus ac tyrannis uerba defecerant. sanctorum martyrum constantiam & alacritatem. immensamque athletarum christi tolerantiam aspicientibus. Nam dum lictorum manus eorum membra torquerent. uisceraque nudarent: non merentes asperere non tristes: nec solum inter cruciatuum gemitum non edentes: uerum letiore facie gaudia interna testantes. Quippe illis ea erant tormenta pro requie: carnifices obsequi potius quam seuire uidebantur. Hos autem fratres: quam obsecro apud deum in die iudicii excusationem habituri sumus: qui sine persecutionis atrocitate et cruciatibus varijs caritatem dei uitamque nostram ita negleximus: tantoque torporis somno demersi sumus. Martyres ecce uexati: afflicti: temptati: exquisiti: tormentis cruciati: deum ex toto corde totaque mente dilexerunt. Nullis temptationibus: nullis grauissimis licet acerrimisque supplicijs flecti potuit tanta constantia: nullis consequentium terroribus diuine caritatis ardor in sacris pectoribus quirit obtundi. Hos in requie atque delitijs benignissimum deum ac dominum nostrum diligere nolumus. Quid igitur acturi quid dicturi sumus in die illa terribili cum beatissimi martyres prope solium glorie magna cum gloria et confidentia adstantes: ostendent cicatrices uulnorum atrociumque penarum in suis corporibus lucentes: fulgoremque solis sua claritate uincentes. Hos quidnam ibi fratres ostendi sumus: quas uirtutes preferemus. Num caritatem dei: num inuiolabilem fidem: num terrenorum omnium nuditatem: An forte tranquillitatem: an quietem: Num elemosinas: num miserationis affectum: An mansuetudinem: an orationes mundas: an compunctionem salutarem: an uigilias: an lacrimas. Beatus sane felixque est: quem illic ista comitantantur. Nam erit perfectum tunc martyrum socius: neque a celesti & pleno luminis thalamo abiicietur: sed eandem habebit confidentiam coram christo domino & angelis eius his opibus fretus: gloriamque nihilo martyribus inferiorem. Precamur beatissimi martyres qui pro domino saluatore proque illius caritate sponte et impigre tormenta subistis: atque ideo familiarius domino coniuncti estis: ut pro nobis miseris & peccatoribus & negligentie squalore sordentibus dominum interpellare dignemini: ut superueniat in nos gratia christi: que corda nostra radio sancte caritatis illustret: ut ipsum toto corde diligere possimus. Vos nempe uere beati atque gloriosi estis: quos angeli et homines pari consensu beatos predicant. Nam pressure tempore cum penarum dolor augetur: uos ante mentis oculos paradysum habebatis: uobiscum ista reputantes. Multiplicentur hic supplicia corporis: ut illuc in paradiso uoluptatis

paretur et requies. Cumq; in altum se attollerent fluctuum motus
 et moles undarum. per supplicia passionum: beatitudo uobis a deo re-
 promissa iugiter uersabatur ante oculos: perfecti credentibus menti-
 ri non posse deum. qui ista promiserat. Quoniam igitur futura illa et
 sempiterna bona iugiter intuebamini: certi uos eis sine fine fruitu-
 ros: idcirco beatissimi flecti molliriq; non potuit uestra constantia. Le-
 ta et exultans futurorum expectatio: fortes uos ac robustissimos fe-
 cit: ita horis singulis noua uobis admoueri atrocioraq; supplicia cu-
 piebatis: neq; satiari penitus poteratis. Vidit uos truculentus arbiter se-
 curos: fidentes: intrepidus in agone persistere: nullamq; penarum ad-
 beatem: nullos uerberum ictus: nullas carnificum manus omnino
 formidare: fractasq; sue nequitiæ uires obstupuit ac doluit. Vbi uero
 cruciatus omnes o fortissimi athletæ dei immensa uirtute uicistis:
 arbitrabatur insanus iudex per ferri metum robur uestræ constantie
 in formidinem posse conuerti: negaturusq; xpm putauit: quæ toto
 animi affectu concupistis: quiq; in cordibus uestris ut in purissimo
 gratissimoq; domicilio inhabitabat. Ignorabat amens fore: ut ipsius
 gladius qui immensos sanguinis ritos strictus in sanctorum iugula
 fuderat sibi in primis pareret necem: ut ipsi p̄i cruoris undis suffo-
 carerent infelix. Aiebat aut militibus suis uictus atq; confusus. Timeo
 ac trepido uehementer hunc sanguinem: qui de cælorum pro iesu
 nacarum nomine ceruicibus manat. Se enim inuicem hortantur ad
 mortem pro ipsius confessione subeundam. Terret me tanti ipsius
 cruoris effusio: neq; ad momentum ante tm̄ discipulorum xpi con-
 sensum: tantamq; concordiam fidei consistere possum. Penitet me
 iam facti mei: malleq; aduersus eos non contraxisse principum ani-
 mos. Ecce enim illorum sanguis me undiq; exagitat. En sanguinis o-
 dor meas exsoluit uires: nequeo penitus illuc intrudere aciem: ubi
 discipulorum iesu ossa inhumata iacent. Hec sunt o fortissimi mi-
 lites christi insignia uestræ uictoriæ. Ista o athletæ probatissimi pfe-
 ctiq; diuini prelii bellatores: uestræ fidei ac fortitudinis premia. Iste
 uestræ uictoriæ. hec gloriatio uestra. Mors uestra phœnem uobis ppe-
 rit uitam. Conspecte sapientes stragem uestram: in stuporemq; conuer-
 sa est illorum sapientia: attonitiq; ad alterutrum dicebant. Vere
 magnus est xpianorum deus: in quem illius discipuli ita crediderunt:
 ut ab eius fide nullis supplicijs amoueri possint. Sex aut & tortores ipsi
 beatorum tanta p̄moti constantia xpm uenerabiliter adorauerunt:
 factiq; in timore dei ac fide pfecti: tolerantia maxime martyrum: &
 exhortationibus quibus se mutuo in ipso ardore certaminis ad passio-
 nes tolerandas animabant: prouocati. Vidistis fratres diuini consensu

eminentiam: Vidistis dilectissimi caritatem dei: membra sua inter labores passionisq; roborantem: Nam sancti illi se inuicem in ipso certaminis feruore ad preferendos pro fide christi cruciatus hortabantur: pusillanimesq; consolabantur: ut ipsi quoq; illorum serui una cum dominis in sancto certamine martyrij corona donarentur. Hos igitur mali atq; peruersi inuicem inuidentur: inuicem comedimus: inuicem mordeamus ob inhumanitatem nequitie nostre. Age ergo sanctorum martyrum esto discipulus. Sic illis in disciplinam tradas: erunt tibi et ipsi preceptores optimi: discasq; ab illis nulla ratione passionibus cedere: discas ab eis perfectam fidem: caritatem dei: ingentemq; miserationis affectum: ac futurorum desiderium. Hi enim ardentem rogam uirtute dei et fide perfecta uicerunt. Vince igitur et tu semper ardentes nore concupiscentie flammis. Varios illi cruciatus tolerando superarunt: spe que est in christo subnixi. Tu quoq; turpes passionis pudicitia et cogitatione pietatis admota superare contende. Vicerunt illi tyrannos per modestiam et longanimitatem. Vince tu quoq; iracundie tyrannidem eisdem armis instructus. Illi aperte martyres fuerunt: tu in occulto martyr esto perfectus. Illi palam confirmari certamen: perfice et tu in occulto certamen: ut in die retributionis cum ipsis coroneris: atq; in celesti regno illorum glorie socius inueniaris: atq; una sempiterno gaudio fruaris. Hunc igitur o beatissimi uiri: o gloriosissimi martyres dei me miserum uestris iuuare precibus: ut in illa hora misericordiam consequar: quando manifesta erunt occulta hominum. Ut pincerna inutilis ac rudis uobis effectus sum o sanctissimi martyres. De uino uestri certaminis inditi: filijs ac fratribus fidei uestre poculum tradidi. De preclara mensa uestre uictorie omnigenis instructa epulis: patres ac fratres propinquosq; uestros quotidie mensam ipsam adiunctes toto animi affectu recreare contendi. Nam ecce psallunt decimq; cum exultatione glorificant: qui uirtutis uestre sacratissima capita celestibus coronis honorauit: summoq; cum gaudio circumstant sanctas certaminis uestri reliquias: benedici cupientes: ac secum referre sancta anime corporisq; remedia. Omnes ergo benedicite: ut boni discipuli benignissimi domini et saluatoris nostri. Ego uero imbecillus accepto uestris meritis ac precibus robore: cecini tota deuotione animi ante sanctas reliquias uestras ymnium uestre laudis & glorie. Pro me igitur misero ante thronum maiestatis adsistat: ut uestris precibus saluari merear: ac uobiscum eterna benedictione pfrui. Gratia & misericordia domini nostri iesu christi: cui est cum patre et spiritu sancto honor & gloria in secula seculorum Amen.

Sermo

*Laudatio sancti ioseph patriarche à beato ephrem syro e-
dita incipit feliciter Sermo uigesimus.*

DEus abraam: deus isaac: deus iacob: deus magne atq; mi-
rabili: qui etiam elegisti semen sanctorum seruorum tuo-
rum diligentium te: largire clementissime ut fluant in
me gratie tue fluentia largissima: quo digne ualeam pre-
clarum ac maximum comendari spectaculum pulcherrimi atq; ca-
rissimi ioseph: qui semper baculus fuit: cui inniteretur patriarche
iacob profunda & ueneranda senectus. Hic enim profecto hic sancto
puer a prima statim etate christi: & primum quo ad nos ex uirgi-
ne prodijt: & secundum quo summo pauore concutit omnia si-
gnauit aduentum. Itaq; carissimi mei a xpo dilecti fratres: constan-
tes et alacres animo simus: ut honestissimi pueri facta tam gran-
dia suspensis mentibus inspicere atq; audire possimus. Equidem
fratres mei hunc adolescentulum non modo honestissimu dixeru-
nt: sed omni dignissimum admiratione: pudicitie fontem: uictore
q; libidinum: tropheumq; mirabile de hoste referentem. Vnde et
futura illius saluatoris aduentus figura precessit. Quisq; igitur abij-
ciat ex anitno omnem terrenarum rerum curam: & cum desi-
derio suscipiat dulcia carmina. Sunt enim spiritalia cantica: que
letificant animam. Sicut enī dñs noster de sinu patris ut nos omnes
redimeret missus est: ita & puer ioseph a patre directus est: ut suos
reuiseret fratres. Et quemadmodum illi simul atq; inspexerunt p-
pinquantem ioseph: cepit aduersus eum cogitare nequitiam:
& quidem cū illis pacem a patre pferret: ita et iudei duro semp-
corde mox ut saluatorem uiderunt: dixerunt: hic est heres. Venite
occidamus eum: & nra erunt omnia. Et sicut fratres ioseph dicebāt:
occidamus eum: & euademus somnia ipsius: ita et iudei uenite i-
quiunt occidamus eum: & obtineamus ipsius hereditatem. Ioseph
fratres comedentes uendiderunt: quem pposito & uoluntate ne-
cauerant: eodem modo iudei execrabiles pascha manducantes salua-
torem occiderunt. Descensus in egyptum ioseph: saluatoris signat ad
nra descensum. Sicut autem ioseph intra thalamum inclusus omne
peccati uim magno uigore calcauit: atq; aduersus egyptiam dñam
suam coronas uictorie clarissimas retulit: ita et dominus ac salua-
tor animarum nra ad inferni claustra descendens dextera sua
omnem illic atrocissime mortis: & eatenus inuicti tyranni poten-
tiam stravit atq; destruxit. Quoniam uero pccm superauerat ioseph: in
carcerem seruandus induitur: donec tempus coronę percipiendę ue-
niret: ita & dominus peccata mundi omnia tolleret: in monumento

reponitur. Ioseph biennij tempus egit in carcere magna ibi cum rege
 ac libertate uersatus: & dñs noster triduum in inferno pmanit:
 ut potens & corruptione temptatus. Iussu pharaonis ioseph placi
 de ex carcere ut uicissimus typus educitur ac somniorum fidelis
 interpretes futuram frugum ubertatem facile signat. At uero dominus
 noster ex mortuis ppria uirtute surrexit: inferni spolijs captis: recon
 ciliationem nostram patri offerens suo: resurrectionem q: predicant
 & eternam uitam. Ioseph accepta super omnem egyptum potestate
 in curru pharaonis sedit: rex aut noster ante secula atq: saluator as
 cendens in nube lucida in celum ad dexteram patris cum gloria
 sedet: ut pott unigenitus filius. Cum uero in egypto regnaret io
 seph accepta contra inimicos suos potestate: adducuntur sponte frat
 etus ante eius solium quem addixerant neci: ingrediuntur cum me
 tu ac tremore ut adorent in conspectu eius: qui ab illis in mortem ue
 ditus fuerat: & cum timore procidunt coram ioseph: quem super se
 regnare noluerant. Agnitis uero ille fratribus suis uno uerbo ostendit
 homicidas. Quod illi audientes attoniti & pauore perterriti steterunt
 obtutib; humi depressis confusione pleni: & loqui minime auden
 tes: neq: omnino quicq: habentes: quod in excusationem sui sceleris
 proferre possent: recognoscentes aperte peccatum suum. Putarant in
 felices qua illum hora uendiderant: cum esse iam mortuum: dum
 repente is qui fuerat ab eis pemptus magna fretus potestate super il
 los regnare deprehensus est. Ita et in die illa terribili cum uenerit
 dominus in nubibus aeris: sedebit super sedem regni sui: adducen
 turq: uincti coram illo ab angelis terribilib; omnes inimici eius:
 qui eum super se regnare noluerunt. Arbitrati enim tunc sunt im
 pij iudei illum si crucifixus esset quasi hominem esse moriturum:
 non intelligentes miseri deum illum esse: qui ut saluaret animas
 nras aduenerat. Ac sicut ioseph palam dicebat fratribus suis terref
 eos ac pudore suffudens: Ego sum ioseph: quem uos uendidistis: ec
 ce nunc regno etiam nolentibus uobis: ita et dominus crucem of
 tender lucentem ipsis crucifixorib; suis: recognoscentq: ipsa cru
 cem & filium dei a se crucifixum. Vidistis ut ioseph in carne fi
 gura certa fuerit domini sui: Quoniam uero a puero effloruit ip
 sius uirtus: age hinc initium iam sumentes: ipsius gesta enarra
 re pergamus. Hic nempe beatissimus xvij. annorum tempus in
 domo patris: gratia sublimis uirtutis enituit: proficiens quotidie
 in timore dei: in honestate propositi: & honore parentum. Cum
 uero in fratribus suis deprehenderet iniquitatem: modice illam an
 nuntiavit patri. Ne enim uera uirtus semper ab iniquitate dis

Sermo

sentit: neque illi congruere potest. Huius rei gratia illum oderant fratres: quod ab eorum scelere alienus esset: uirtutisq; puer opam daret: habens autem habitantem in se deum sanctum: cernebat in somnis: quae sibi ex dispositione summi dei euentura erant. At pater iacob cum ignoraret fratrum odium clandestinum aduersum ioseph: simplici animo diligebat ioseph: uirtutum flore ab ipsa prima etate uernantem. Pascens autem illis oues in sicchem: contigit ioseph esse cum patre domi. Pater autem iacob absentium filiorum affectu patrio curam gerebat. Dixit ergo ad ioseph dilectissimum filium suum. Veni fili: perge ad fratres tuos et diligenter addisce an recte valeant ipsi et greges: citoq; rediens reuertamur mihi. Accepit patris mandato ioseph: pergebat gaudens ad fratres suos deferens pacem ex persona patris: nullaq; illum eum de illis mordebat suspicio. Profectus igitur oberrabat in solitudine: fratribus suis eorumq; pastoribus minime inuentis. Cum uero merens ac tristis incederet: occurrit illi homo uiamq; monstrauit quae ducebat ad fratres. Vbi autem eos procul aspexit ioseph: letior aduolat: amplecti omnes nimio amore desiderans. Illi autem postquam eum propinquare uiderunt: quasi feroces bestiae de occidendo eo tractare ceperunt. Ibat igitur ioseph ueluti innocens agnus: manibus atrocium luporum discependus. At ubi ad eos peruenit: placide illos ac blande salutauit: ut sese haberent ex persona patris interrogans. Verum illi insurgentes continuo tunica illum qua indutus erat: exuerunt: et singuli stridebant dentibus in eum: uiuum absorbere cupientes: trucesq; et immites ut odio suo satisfacerent honestissimum illum ac sanctum puerum varia cede affligebant. Cernens autem ioseph seipsum tot malis expositum: nullus enim prius erat qui miseretur: ad preces se et lacrimas gemitusq; conuertit: & extollens uocem obsecrabat eos dicens. Ut quid fratres mei ita irascimini. Deprecor uos omnes: sustinete modicum dum loquar. Mater mea defuncta est: et pater iacob eam nunc usque quotidie lugeat. & uultus luctum alium asferre patri meo: priore adhuc uigente et nec dum sedato. Obsecro uos omnes ne me a iacob patre meo separetis: ne descendat senectus eius cum merore ad infernum. Adiuro uos per deum abraham isaac & iacob: qui ab initio uocauit abraham et dixit ei. Exi de terra tua et de cognatione tua et de domo patris tui: et ueni in terram bonam quam ego ostendam tibi: et multiplicabo semen tuum sicut stellas caeli: et sicut harenam maris: quae est innumcrabilis. Per deum excelsum qui dedit abrahae tolerantiam prompte offerendi in sacrificium filium suum unigenitum isaac: ut reputaretur abrahae in gloriam. Per deum qui eruit isaac de morte dans pro illo arietem in holocaustum acceptabile. Per deum sanctum qui dedit benedictionem ra-

cob ex ore patris sui isaac. Per deum qui descendit cum iacob in char-
ram in mesopotamiam: unde exierat abraham. Per deum qui libe-
rauit iacob ex omni angustia: et dixit se daturum ei benedictionem:
ne queso destituat patre iacob: qui horis singulis operitur reditum
meum: et ingredi ad se expectat. Remittite me ad iacob patrem meum.
Nolite obsecro spernere lacrimas meas: sed me patri restituite. Hec illo p-
deum patrum adiurante fere ille belue continuo in lacum cum inie-
cerunt: neq; deum metuentes: neq; eius adiuratione ad reuerentiam
moti: et quidem cum ille singulorum uestigia stringeret manibus: &
fratrum pedes rigaret assarim lacrimis clamans ac dicens. fratres mei
miserrimi mei. Iniectus aut ioseph in lacum solitudinis amarissi-
mis lacrimis miserabilib; q; lamentis atq; gemitibus se ipm una et
iacob patrem deflebat. lacrimansq; et trahens ex alto corde longa sus-
piria dicebat. Inspice pater iacob que filio tuo contigere. Ecce enim in
lacum missus sum ueluti mortuus. En ipse prestolaris meum ad te re-
ditum pater: et nunc ego in lacu iaceo tamq; homicida. Dixisti mi-
hi pater. perge ad uisitandos fratres tuos cum pastoribus: & ad me cum
celeritate reuerrere. Sed eccisti uelut immanissimi lupi effecti sunt:
& me abs te separauerunt honestissime atq; amabilis pater. Non iam
aspicis faciem meam: neq; uocem audis. neq; ultra super me inni-
titur tua sancta & ueneranda senectus. Non iam ego uicissim in-
tueor faciem dulcem q; canitiem tuam: quoniam sepulto mortuo
melior non est conditio mea. Dese pater filium tuum: et te filius
uicissim deploret: quia ita a puero separatus sum a facie tua. Qs
dabit mihi loquentem columbam: ut profecta hinc annuntiet se-
nectuti tue gemitum meum. Defecerunt dulcis pater et lacrimae
& gemitus: uoxq; ipsa penitus elanguit: nec est qui adiuuet. O
terra o terra que clamasti ad deum sanctum pro abel iusto inius-
te precepto: sicut tradiderunt nobis aui ac parentes: quod scilicet
terra clamauerit pp sanguinem iusti: ipsa nunc quoq; clama ad
iacob patrem meum: aperte illi indicans que mihi a fratrib; acci-
derunt. Ut aut iniecerunt ioseph in lacum funesti illi: sederunt ut
comederent ouantes ac biberent. Ac ueluti exultant uictores fu-
gatis hostibus & capta preda: ita illi nimio cum gaudio discubui-
ere. Cum uero leti atq; gestientes manducarent ac biberent: leua-
tes oculos uiderunt negotiatores ismaelitas uenientes: qui perge-
bant in egyptum camelos ducentes qui aromata ferrent: dixerunt
q; ad inuicem. Multo nobis melius est uenundare ioseph peregr-
nis negotiatoribus istis: ut profectus hinc in aliena regione moria-
tur: nec sit manus nra super fratrem nrum. Eduxeruntq; ioseph

de lacu fratrem suum tanq̃ fere belus: acceptoq; precio uendide-
 runt mercatoribus non patris sui memores: cui curam ingentem
 angoremq; iniiciebant. Illis uero iter agentibus contigit: ut deueni-
 rent in locum hypodromi: ubi sepulta est rachel. Illic enī defuncta cāt:
 cum rediret iacob in mesopotamia. Vbi autem uidit ioseph sepulchrū
 rachel matris sue: accurrens cecidit supra monumentum: extollens
 q; uocem suam ingemuit lacrimans: & clamauit in amaritudine aī-
 me sue dicens. Rachel rachel mater mea: exurge de puluere: et inspi-
 ce ioseph filium tuum: quem dilexisti. quid illi contigit. En ipse capti-
 uus in egyptum abducitur: traditus quasi maleficus in alienorū ma-
 nus. Fratres mei omnino nudatum uendiderunt in seruum: et pa-
 ter iacob ignorat quō proditus sum. Aperi mihi mater mea: & susci-
 pe me in sepulchro tuo. fiat tumulus tuus unus mihi ac tibi lectulus.
 Suscipe mater filium tuum: ne uiolenta pereat nece. Accipe me mat-
 er qui subito iacob patre destitutus sum: sicuti et tuo mater contuber-
 nio a puero priuatus sum. Audi mater mater dulcis gemitū cor-
 dis mei: grauemq; eiulatum: & me in tuo monumento suscipe. Nō
 enī iam substinent oculi mei lacrimarum imbres: neq; anima mea
 gemitibus sufficit. Rachel rachel non audis uocem ioseph filij tui:
 En ui abducor: & me suscipere non uis. iacob uocauit: nec audiuit
 uocem meam. ecce uersus & te uoco: et ne tu quidem audis me.
 Hic hic supra tuum tumulum moriar: ne in alienam regionem
 quasi malefactor aliquis ducat. Vbi uero omnes simul aspererunt is-
 maelite qui euerant ioseph illum ita circumisse: ac super tumulum
 rachel matris sue in faciem contruisse dixerunt ad inuicem. Adoles-
 cens iste prestigias artis magice in nos exercere uult: ut manus no-
 stras possit effugere: nobisq; ignorantibus euanescere. Comprehen-
 damus eum igitur: & fortib; uerbis constringamus: ne nobis ma-
 gis suis auferat uisum. Accedentes itaq; ad illum frementesq; dix-
 erunt. Surge iam atq; magicam exercere desiste: ne te supra tumu-
 lum hunc peritentes: auri quod pro te dedimus iacturam pariam.
 Postq̃ uero surrexit: uiderunt omnes illius faciem lacrimis ac gemi-
 tibus nimis adustam: ceperuntq; singuli modestè illum rogare
 dicentes. Cur flet: quid lacrimis manas? Magno enim merore de-
 tineris: ex quo sepulchrum istud uidisti: cum esses in huius hypo-
 dromi uia. Itaq; abiecto metu confidenter nobis eloquere quod sit
 opus tuum: cur item uenditus sis. Pastores enim illi cum te uenderē
 nobis ita dixerunt. Cautè illum obseruare: ne forte in uia diffugiat
 à uobis. Insonites sumus nos. Ecce enī preduximus uobis. Itaq; dilige-
 ter exponere cuiusnam sis seruus. Pastorum ne illorum: an liberi ali-

cuius causamq; educto: cur ita flebiliter tantoq; cum affectu ac studio supra tumultum istum cecidisti. Nos nempe te emimus: dominiq; tui sumus. Vt seruus igitur noster tua omnia nobis ediffere. Nam cui ea magis pandere debes. Hosti iuris cum sis effugere uis negligentibus nobis: ut pastores illi predixerunt. Verum dic nobis apertius oramus quisnam sis: quod sit opus tuum: bonoq; esto animo. Videris enim liber: non te utemur ut seruo: sed tanq; fratrem aut carissimum filio. Namq; cernimus in te maximam libertatem: atq; in statu honesto ingentem disciplinam: dignusq; profecto es etiam regi adstrare: & cum magnatibus honorari o iuuenis. Quippe hic decor tuus te et nunc honestissimum reddit: & paulo post libertum ac tui iuris faciet esse. Erisq; noster amicus & in primis familiaris in terra ad quam abducimus te: ut letteris & gaudeas. Quis enim huiusmodi non cupiat puerum oculorum specie insignem: et ingenuitate sapientiaq; prestantem. Respondens autem ioseph inter suspiria et gemitus dixit eis. Neq; seruus unq; fui: neq; fur: neq; magus. Ne ullo quidem scelere meo in manibus uestris uenundatus sum: sed filius unice dilectus patri meo fui. Porro pastores illi fratres mei sunt. Misitq; me pater uidere eos ut sese haberent. quippe indulgentissimus pater illorum cura macerabatur. Aliquanto enim diutius illic inter montes morati erant. Cuius rei gratia me ad uidendum illos miserat pater. At illi zelo magno inuidiaq; contra me concitati me uobis in seruum uendiderunt auulsam a sinibus ac uisceribus patris: minime ferentes tanta in me paternae dilectionis inditia. Sepulchrum uero istud matris mee est. Nam cum ex charra migraret pater meus: ut abiret in locum: ubi nunc habitat: hinc transitum habuit. Atq; in eo itinere mortua est mater mea: et in hoc tumulo quem cernitis sepulta. Ista cum illi audissent lacrimati sunt uicem illius miserrantes dixeruntq; ei. Noli timere adolescens. Ad summum enim honoris prouehendus modo proficias: egyptumq; ingrederis. Nempe enim effigies tua tuae ingenuitatis index est. Immo nunc meliore esto animo fratrum insidijs atq; inuidia liber: qui te uendiderunt nobis. At uero fratres ioseph: ubi illi uendiderunt allato hirco ac macrato: ioseph sancti tunicam eius sedantes sanguine miserunt patri dicentes. Hanc in montibus iacentem inuenimus: continuoq; cognouimus ioseph fratris nostri esse uestem: omnesq; in merore sumus illius gratia. Quamobrem hanc ad te mittimus tunicam ioseph uariam pater: cum fratrem nostrum minime inuenerimus. Agnosce igitur & ipse si filij tui es. Omnibus quidem uisum est hanc esse ioseph. Cum uidisset autem iacob tunicam ioseph: ama-

Sermo

ro cum gemitu et ciulatu exclamauit dicens. Tunica ioseph filij mei est. Fera pessima deuorauit filium meum. Amaroq; animo inter luctus intollerabilesq; gemitus dicebat. Cur ego pro te fili magis deuoratus non sum. Vt quid mihi non continuo occurrit belua ut satiata carnibus meis te fili dulcissime reliquisset illesum. Quare me magis non discepserit et dilaniauit: cibusq; illi factus non sum miser. Ve mihi: ue mihi: disrumpuntur uiscera mea p ioseph. Deficiunt plorantes oculi mei. & caliginem obducite semper. Ecce enim tunica tua in alium me impellit gemitum fili. Est enim integra. Itaq; non te fera puto deuorauit dulcis fili: sed humanis profecto manibus et exutus & occisus es. Nam si ut fratres tui aiunt consumptus a bestia fuisset: tunica itaq; tua per partes disscissa esset. Neq; enim fera prius exure sustinuisset: actum de mum exsatiari carnibus tuis fili. Rursum si prius exuisset ac demum deuorasset: tunica tua sanguine infecta non esset. Non fuisse unguium in tunica: non dentium sunt ulla uestigia. Vnde igitur sanguis. Si autem fera que comedit ioseph ita sola fuit: quo pacto hec omnia ppetrare potuit. Hic igitur mihi deserto ac destituto luctus: hic gemitus est. Ioseph lucto: & tunicam defleo. Duo hi luctus: duo gemitus acerbissimiq; ploratus: ioseph atq; tunice. Quomodo enim ille exutus est. Moriar ecce ioseph fili mi: mea lux: meumq; firmitamentum: et tunica tua mecum descendet in infernum. Nolo enim iam solus radios absq; te cernere: fili mi ioseph. Deficiat anima mea cum anima tua ioseph lux mea. Porro ismaelites fumentes ioseph: magno studio illum in egyptum deduxerunt existimantes ob eximiam adolescentis formam pecunias plurimas a quouis ex principibus sibi conferendas. Ipsi aut per medium ciuitatis pretereuntibus: ecce penses illis continuo occurrit: intuitusq; ioseph pcontatus est dicens. Dicite negotiatores unde est hic adolescens. Non enim uobis similis est. Omnes namq; uos ismaelite esus: hic aut forme honestate precellit. Qui responderunt. Nobilissimus omnino plenusq; prudentie est. Dato igitur precio: quantum illi postulauerant summo affectu emit ab eis ioseph: & cum introduxisset domum sciscitabatur: quoniam fuisset educatio. At uero ille a sancto semine iusti abraham et isaac et iacob nihil degenerans: proficiebat uirtute: magnaq; constantia in domo dñi sui: ac dedie in diem pudicitie uirtutem aspectu ac uerbo magis magisq; tuebatur. habens an oculos iugiter deum sanctum cuncta superne inspectantem: deum patrum suorum qui illum ex lacu et morte atq; ex fratrum eripuerat scelere. Verum ipsius cor iugiter contristabatur ac merebat pro sancto patre suo iacob. Animaduertens aut dñus ipsius constantiam iuuenis atq; grauitatem: summamq; disciplinam et gratitudinem: omnia que pos-

sidebat manibus ioseph pulcherrimo tradidit tanq̃ carissimo filio. Pro-
fus ignorabat quid faceret ioseph: ne minimum quidem nisi panem
solummodo quo uescebat in hora mensis sue. Nouerat enim ioseph
esse fidelissimum: expertus q̃ erat rem suam omnemq̃ substantiam sub ma-
nibus illius in dies augeri. Porro domina ipsius cum uidisset ioseph singula-
ri pulchritudine predictum: uulnerata est acci amoris iaculo uesaniaq̃
diabolica: uehementiq̃ cupidine dormire cum illo cupiebat: honestissi-
mumq̃ adolescentem ac pudicite fontem in foueam turpitudinis arde-
bat impellere: innumeras artes variosq̃ ornatus excogitans: nullisq̃ om-
nino sumptibus parcens. Nam horis singulis mutabat amictum: facie
q̃ subio ac fuit varijs pingens: crinibusq̃ aurum inserens: impudicus
q̃ nutibus lasciuie subridens: castissimos temptabat iuuenis oculos. Pu-
tabat nimirum infelix hinc illecebris sancti animum facile illaqueare
posse. At uero ioseph timore dei undiq̃ sepius ne simplici quidem aspe-
ctu in illam intuebatur. Postq̃ uero illa animaduertit artes suas & orna-
tus insignes nihil iusto preualere: maiore flagrabat cupiditatis ardore: ac
solicitudine auxia quid ageret ignorabat. Cogitabat procacibus uerbis illi
ad ignominie opus hortari: obseruans tempus quo illi uelut aspis insani-
ens impudicie uirus infunderet: impudenti q̃ facie dicebat ad ioseph.
Dormi mecum nihil omnino formidans. Audacter mecum congregere:
ut erego specie tua assatum fuar: et tu uicissim mea sateris pulchritudine.
Cubilia multa nobis ad hoc opitulantur. Habet tu liberum totius domus
potestatem. Nullus omnino ingredi presumit ad nos: neq̃ iram impe-
dire secretum. Itaq̃ accede ad me: meumq̃ imple desiderium. Valde eni
uror concupiscentia tua. Ad hec lapsus ille adamantinus et animo et cor-
pore inuiolabilis p̃sistit: atq̃ in tanta procella immobilis mansit: ce-
terum timore dei cuncta repellens ignea libidinis iacula: decora cōgru-
aq̃ sibi honestate ab se illam diuinis uerbis arcebat: ita illi dicens. O mu-
lier istud quidem scelus implere minime conuenit tecum quę domina
mea es. Deum enim equidem timeo. Ecce enim dominus meus omnia tra-
didit mihi quę sibi et domi & foris sunt: neq̃ est aliquid quod sub ma-
nu mea non sit. Q̃ igitur iniquum esset tantam uim dilectionis talis do-
mini prodere: qui me ita dilexit. Quomodo possum coram deo qui scru-
tatur corda et renes huiusmodi facinus exequi. Hec sancta uerba dicebat
ioseph horis singulis ad dominam suam: corripiens: admonens: increpans:
culpans. Verum nihil diuinum mulieris auris admittebat: maiore q̃ tur-
pitudinis flagrabat ardore: et insita magis urchatur obscenitate libidinis:
obseruabatq̃ per momenta tempus rep̃re idoneum: quo castissimum
iuuenem impudice uiolare posset. Videns aut ioseph mulierem adeo im-
pudenter atq̃ immaniter ceu feram super se irruere: ut animū suū cor-

pusq; corrumpere: leuauit oculos suos ad deum patrum suorum: as-
 sidueq; orabat altissimum dicens ita. Deus abraam isaac & iacob: deo
 magne atq; terribilis: erue me ex hac fera pessima. Ecce enim ipe aspi-
 cis domine mulieris insaniam: quomodo me in occulto occidere per-
 flagitium cupit: ut una secum moriar in peccatis: & prorsus separer
 a iacob patre meo. Liberaisti me domine de morte: & ab iniustus fratri-
 bus meis. Libera me nunc quoq; ab insaniente fera ista: ne opibus neq;
 alienus efficiat a patribus meis: qui uehementer ac pie dilexerunt te
 domine. Atq; ex alto corde trahens longa suspiria: iacob iterum appli-
 labat cum lacrimis dicens. Ora pater ipe pro filio tuo ioseph: quoniam
 uehementis aduersum me concitatur bellum: quod me a deo separare
 possit. Istud mulieris bellum longe auocius est: q; quod mihi fratres
 mei inferre uoluerunt. Illud necabat corpus: hoc separat a deo animas.
 Scio equidem dulcissime mi pater: quoniam orationes tue pro me
 ad deum sanctum ascenderunt: atq; ideo ex lacu mortis ereptus sum.
 Et nunc rursus exora altissimum: ut me ab hac eruat fera: que filium
 tuum perdere nititur: cui neq; in oculis uerecundia: neq; in corde timor
 dei est: ne sicuti sinibus tuis destitutus corporaliter sum: ita & ab aro
 alienus efficiat. profectus sum ad fratres meos: factiq; sunt ut belue:
 & ut grauissimi lupi absce auulserunt pater sancte. & in egyptum de-
 ductus sum in manibus alienorum: & ecce rursus fera alia occidit
 mihi. Fratres quidem in deserto interimere me uoluerunt: hec aut
 in cubiculo me deterpere inquit. Ora pater dulcissime pro me filio
 tuo: ne coram deo & patribus meis moriar. Cum aut uerbis domine
 sue parere noluisset: que illum singulis horis urgebat: ac ueluti aspis
 immitis illi omni pudore abiecto imminebat: obseruauit tempus q;
 illum in thalamo solum inueniret: sicq; peccatum consummaret. Vbi ue-
 ro illum in lectulo suo ut cupiebat deprehendit: accedens impudenter:
 ipsum ad se conabatur attrahere nequitiam q; perpetrare. Ille aut admira-
 tus impudentiam singularem: continuo extra domum cursu exiit.
 Ac sicuti aquila cum aucupes uiderit: alis celi celsitudinem penetrat:
 ita et ioseph ex his rebus fugit: ne uel dicto uel facto uulnus exciperet:
 inq; illius manibus pallium linguens diaboli laqueos fugit. Videns au-
 tem mulier illum ita effugisse magno in merore erat: iamq; plectere
 iustum cogitabat: accusare illum turpitudinis apud uirum suum
 uolens: ut eo comperto uir eius celotipio furore succensus interimeret
 ioseph. Illud simul secum reputans. Multo mihi melius est: ut ioseph
 moriatur: ut uel sic requie fruatur. Non eni fero tantum pulchritudinis
 in domo mea per momenta conspuere: cum frui ipsa uel clam aut palā
 eximia iuuenis specie nequeam. Vocatis itaq; seruis & ancillis suis ait

ei. Scitis quid admisit in me puer hebreus: quem constituit uir me-
us super domum suam: Voluit mecum impudenter congrui. Non
sufficit illi potestas omnis domus meae: nisi me quoque separare a uiro meo
conaretur. Sumptamque ioseph tunicam ostendit uiro probro illi dicens.
Adduxisti ecce puerum istum hebreum: ut contumeliam inferret illu-
deretque mihi uxori tuae. Scis tu domine meus: quod pudica sum: atque ideo
amuntiaui tibi. Auditis huiusce calumnijs uir eius: uxoris uerbis protu-
nus credidit ita esse asserentis: iratusque iussit continuo uinciri ioseph & in
domum carceris mitti: maximas intentans minas: uerborum illius ac
benedictionum: quae illi tum domi tum foris pro ioseph aduenerant peni-
tus immemor: neque crimen obiectum diligenter inquirens: sed statim
aduersus eum iniustam protulit sententiam dicens: ioseph in carcerem
conijci iubeo: nullaque prorsus requie frui. Deus autem abraham isaac et
iacob: qui scrutatur omnium corda cum ipso erat: deditque illi misericor-
diam in oculis principis carceris: permisitque illum ita in carcere liberum
a uinculis uiuere. Neque enim unquam discedit benignissimus deus noster
ab his qui merentur illum corde perfecto. Post haec peccauerunt pharaoni
pincernarum princeps magisterque pistorum: iussitque rex utrumque in
carcerem trudi. Porro ioseph ministrabat illis. Cum autem illi clausi detine-
rentur: post dies aliquot uiderunt ambo somnia: quid eis breui euen-
turum esset presignantia. ioseph autem sanctus minister cum esset: con-
sueti ingressus ad eos animaduertit ambo mestos actus. & cum me-
stis causam percontaretur dixerunt. Somnia uidimus: nec est
qui ea nobis exponat: ideoque in merore sumus. Dixit autem eis. Istud
quidem dei est: obscura quaeque referare timentibus eum. Dicite mihi so-
mnia uestra: ut ea uobis per me deus meus aperiat. His auditis pincer-
narum & pistorum principes dixerunt somnia ioseph: quae uide-
rant ambo. ioseph autem paucis uerbis exposuit eis exactissima fide quae-
que illis a rege euentura erant: ut postmodum rei probauit euentus. Nam
que pincernarum principem honori suo officioque restituit: pistorum
uero magistrum tradidit morti. Cumque pincernae uentura prediceret:
orabat eum dicens. Memento mei coram pharaone: regi que de me cele-
riter suggere: ut me hinc educat. Nihil enim peccaui: neque mali quip-
piam feci: quia iniectus in domum carceris sum. O semen electum
atque beatissimum: quid a mortali homine auxilium queris? Omis-
so deo hominem rogas? Certe expertus es auxilium dei: quando etiam
pudicitiae tunicam intactam inuiolatamque seruasti. Cur oro castita-
tis liliū deficiis animo: cum deus tibi regnum gloriamque provideat?
Quo autem temptationem fortius toleras: eo illustrior tibi uictoriae co-
rona contextitur. Ut autem iuxta quod predixerat ioseph impleteretur som-

niorum utriusque solutio: post triduum fecit pharao conuiuium omnibus optimatibus suis: recordatusque inter epulas pistorum magistrum et pincernarum principum: alterum quidem in priorem restituit gradum: alterum uero tradidit morti. Cum autem oblitus esset pincerna interpretis sui: per dei providentiam per duos annos uidit pharao somnia magna: que sapientum omnium egyptiorum omniumque magorum artem omnem intelligentiamque transcenderent. Exspectatus autem pharao: sapientes accersiri iussit. Quibus cum somnium annuntiasset: nemo uim somnij explicare ualuit. Rege itaque merente atque confecto: nuntiavit ei pincernarum princeps omnia de ioseph. Et auditis pharao gauisus est gaudio magno: iussitque continuo illum ad se adduci. Et cum processisset ex carcere duxit illi pharao coram optimatibus suis. Auditi de te quod uir sapiens ac prudentissimus sis: et qui somnia obscura conijcere noueris. Respondit autem ioseph pharaoni. Indulgentis sapientie dei est exponere somnia. Dixit autem pharao somnia sua coram ioseph et omnibus magistratibus suis: audiuitque continuo somniorum expositionem ex ore ioseph: ueluti ex ore dei. Stupefactus pharao ad tantam adolescentis sapientiam excellensque consilium: siquidem illi consuluerat uirum unum constituere sapientem atque intelligentem: ut egypti frumenta colligeret: futuram quippe famem ingentem: ut haberent fruges plurimas in tempus pressurę seruata. At ad illum. Te ipsum constituam hodie super omnem egyptum: qui tale consilium reperisti: atque ad tui oris imperium et egyptus et omnis domus mea disponetur. Tunc imposuit illum in currum suum: omnesque magistrates partim antecedeabant currum: partim circūdabant eum una pergentes: maxime cum ex ore pharaonis accepissent secundum eum illum egypti regem. Videns autem penitres qui ioseph prius in carcerem miserat mirandum spectaculum: quod sedisset ioseph in pharaonis curru timuit ualde: sensumque ex medio principum subducens cursum in domum suam cum metu maximo se recepit: aperiensque os suum ait uxori. Vidisti o mulier signum mirabile & insperatum: ex quo timor nobis magnus incumbit. Ioseph enim ille qui quondam noster fuerat seruus: dominus noster effectus est totiusque egypti. Ecce cum gloria pharaonis inuehitur curru: et tanquam rex honoratur ab omnibus. Ego autem cum illius ferre nequirem aspectus: sensum me subripui: clamque discessi. His compartis uxor uirum metu reuertebat ita dicens. Notum tibi sit hodie peccatum meum: quod ego admisi. Ego sciam quę pulcherrimum ioseph pudicissimumque illum adamari. Cumque per singula momenta blanditijs plurimis & ornamentis varijs castissimo insidiarer adolescenti: ut illo frui possem: et

q; eximia pulchritudine satiari: neq; omnino efficere id quirem: ut
 uel uerbo pudicitiam proderet: in illum ^mtenere contendere: ut me ul'
 modice toleraret. Verum ille dimisso pallio in manibus meis aufu-
 git. Ego enim eram que uim illi inferre uolueram: quando tibi pal-
 lium eius ostendi. Ego itaq; illi auctor sum bonorum: que sibi et regnū
 prestui et maximam gloriam. Nisi enim ego ita amassem ioseph: in
 carcerem cōiectus non fuisset. Immo uero & gratias mihi habere de-
 bet: que sui glorie ipsius causa. Iustus ac pius & sanctus est ioseph:
 qui etiam calumniam passus nemini prodidit. Exurge itaq; ac perge
 gaudens: et eum una cum magistratibus alijs adora securus. Surgēs
 aut pentestres studiose cucurrit: et ioseph sanctum reuerenter adora-
 uit. Inter hec impletis iam annis illius ubertatis maxime inualuit
 fames in tota terra chanaan: mestusq; erat iacob cum filijs suis.
 Audiens autem quod alimenta uenderentur in egypto ad omne
 copiam dixit liberis suis. Audiuī quod in egypto frumenti pluri-
 mum sit. Pergite igitur illuc et emite nobis escas: ne omnes fame mo-
 riamur. Acceptis mandatis patris filij iacob: descenderunt omnes
 sibi emere cibos. Cumq; in egyptum puenissent: accesserunt ad iose-
 ph cum reliquis: ut triticum emerent. Non aut agnoscebant illum:
 quod esset frater suus. Vt aut uidit ioseph fratres suos: protinus agno-
 uit omnes: et ait fremens. Hi decem uiri exploratores pessimi sunt: at-
 q; ideo ingressi egyptum sunt. Comprehendite illos igitur: et in uincla
 conijcite. Ingressi enim sunt ad explorandam terram. Hoc illi aspicien-
 tes contremuerunt: et cum metu ingenti responderunt ei dicentes.
 Absit hoc a nobis domine. Omnes fratres unanimis sumus: filijq; di-
 lecti patris unius uiri iusti. Sumus aliquando duodecim numero: Ex
 his unus pulcherrimus carissimus patri a bestia peremptus est:
 lugeatq; pater usq; in hanc diem. Frater autem aut alius cū patre nro ē
 in terra chanaan: relictus in solatium patris. Respondit illis rursus io-
 seph cum iracundia dicens. Quoniam quidem ego deum sanctum
 timeo et colo: istud uobis indulgeo. Sumite igitur escas: et continuo
 ad patrem uestrum pergite: si uera dictus: fratrem q; urum minimū
 quem ille amat adducite ad me huc: ac sic demum credam uobis. Su-
 mentes aut triticum ad patrem suum cum merore profecti sunt in
 terram chanaan: nuntiaueruntq; ei suspicionem pessimam et ira-
 cundiam uiri. Vehementer aut hac illorum relatione tristatus est
 pater: aitq; cum gemitu. Quid hoc fecistis: Vt quid domino egypti
 alium uos habere fratrem dixistis? Qui respondentes dixerunt ei. Ipe
 interrogauit nos: cognationemq; scire diligentissime uoluit. Dicit
 eis iacob. Siego filijs ex rachel orbatus sum: meisq; carissimis liberis

temere

priuatus ut dicitur: surgite tollentesque munera in manibus uestris pro
 gite simul. Fecerunt autem sicut preceperat eis iacob. Cumque uenisset
 in egyptum: omnes cum timore magno adorauerunt coram ioseph. Quo
 niam postquam uidit fratrem suum beniamin cum metu ac formidine
 adstantem: commota sunt uiscera eius: cupiebatque illum complecti
 atque osculari: interrogabatque eum summo cum affectu dicens. Viuit
 pater? Qui ait. Viuit seruis tuis pater noster. Dicit ei rursum. Num
 habet adhuc ioseph in corde? Et ille. Vehementer inquit illum habet
 fixum in animo: consumiturque ipsius desiderio. Cum uero illum am
 plecti non posset: neque ultra interrogare: ingressus in cubiculum su
 um: copiosas profudit lacrimas. Qua enim uidit fratrem suum: con
 tinuo recordatus est patris sui iacob: dicebatque cum lacrimis. Beati
 qui uidere merentur diuinam sancte tue senectutis effigiem dulcis
 sime pater. Neque enim totum regnum meum omnisque gloria confer
 ri potest canis tuis: o nimium dilecte deo. Optaui addiscere ex ore ben
 iamin: an me gestares in corde: sicut et ego te. Ideo fratres meos arte
 coegi secum adducere beniamin fratrem meum. Non enim illis credi
 di dicentibus mihi de te: quod haberent patrem & minimum fra
 trem: putabamque illos inuidia concitatos etiam filium tuum mino
 rem beniamin occidisse: atque in maiorem luctum animum tuum
 iniecisse: quemadmodum et me proposito male uoluntatis occide
 runt. Oderant quippe nos duos: quod uterini essemus ego atque benia
 min. Scio pater quia nostri gratia uehementer angetis: & sollicitu
 dine cumularis: & nunc maxime cruciatur senectus tua pro fratre
 meum beniamin. Et ipse enim magno cruciatu afficor dum consi
 dero neminem nostrum tue senectuti in presentiarum adstiter. Non
 sufficebat tibi luctus meus. Adiectus est tibi pater & hic. Ego gemi
 tum tuorum atque singultuum sum auctor. Dure nimis & crudeliter
 feci beniamin ad me uenire precipiens: dum addiscere cupio an uere
 uiueret pater meus. Quis mihi dabit tuam sanctam rursus effigie
 cernere: & insatiabiliter intendere in angelicam faciem tuam? De
 inde cum amarissime in cubiculo fleuisset: lora uterum facie prodi
 it ilatus: iubetque introduci omnes in domum suam: ut cum illo con
 uuiuium inirent. Audite fratres quomodo illos undique in formidi
 nem impellit ioseph. Iubet illos accumbere singulos nominatim uo
 cans: & per ordinem sicut fuerant geniti statuens: utebaturque per
 unumquemque quodam quasi diuinationis modo. Propositus erat il
 li scyphus argenteus quem tenens ille manu atque in leuam transfe
 rens: pulsabat eum de tergo digito manus. Cumque pulsaretur scypho
 magnum sonitum edebat in aures omnium assistentium. Semel igitur

pulsans ait. Horum omnium primus ruben est. Primus ipse in honore discumbat. Pulsauit secundo: & secundi nomen edixit: Simeon inquam secundus natus est: ipse quoque secundo discumbat loco. Tertio de hinc tinnitum digito expromens: Leui aut discumbat: & tertio honoretur loco. Atque ita singulos accumbere fecit: nomine illos per ordinem uocans. Quamobrem illos in stuporem conuertit: maioriq; formidine impleuit: adeo ut putarent ipsum omnia scire: dicerentq; ad inuicem Putasne agnouit ex calice nos sibi antea esse mentitos: cum diceremus: ioseph a fera pessima deuoratum esse: magnaq; cogitationum tempestate fluctuabant. Vt aut hac eos suspicionem leuaret: ex mensa sua partes eis tradit: ampliore q; partem fratri suo beniamin: ita ut maiore decuplo q; ceteris miserit. Cur itaq; hoc ioseph fratribus fecit: ut ex scypho nomina diceret singulorum? Vt scilicet illorum crimine augetet. Tunc iubet dispensatori suo: ut frumenti copiam fratribus absq; precio daret: atq; in sacco beniamin clam deponeret scyphum: eosq; gaudentes continuo ab se dimitteret. Haud longe a ciuitate discesserant ilates: cum illos ille cursu insecutus obiurgare cepit atq; insecrari: grauesq; intentare minas: fures eos appellans: & collati sibi honoris indignos. Respondentes autem dispensatori ioseph fratres dixerunt. Aurum etiam quod inuenimus in marsupijs nostris retulimus domino nostro. Nunc scyphum domini tui qua ratione furati essemus. Absit hoc a seruis tuis. Dixit aut eis. Sacculos uestros deponite: scrutandosq; permittite. Festinato illi saccos deposuere ex iumentis: inuentusq; est scyphus in sacco beniamin. Quod illi cum uidissent: ceciderunt uestimenta sua: ceperuntq; minas multas & probra & iniurias inferre ei: neq; ipsum solum uerum & rachel simul & ioseph cum patre insimulabant dicentes. Vos scandalum fuistis patri nostro: tu et ioseph filij rachel. Ioseph enim regnare super nos uoluit: & merito a fera comestus est. Tu aut rursus frater eius in ignominia & probro nos esse fecisti. Nonne uos estis filij rachel: quae patris sui idola furata: se ea furatam esse negauit? Extollens autem uocem beniamin cum gemitu & lacrimis: satisfacere singulis cepit ac dicere. Ecce deus ipse patrum nostrorum scit q; assumpsit rachel quemadmodum ipse uoluit: qui pulcherrimi ioseph mortem minime ignorat: ipsumq; modo consolatur inuisibiliter: qui uidet mentia omnia: qui scrutatur corda & renes: ipse inquam scit quia non hunc scyphum ut dicitis furatus sum: neq; tale aliquid cogitauit. Ita uideam patris iacob sanctam uenerandamq; canitem: ut cum gaudio sancta illius osculetur genua: ut scyphum istum furatus non sum. Heu rachel quid contigit filiis tuis? Ioseph pulcher a fera ut aiunt occisus est. Ecce ego uerum mater fur repente dum nescio factus sum:

Sermo.

& nescio quo pacto in terra aliena seruus detineor. Ioseph in heremo
cum discerneretur abestua clamauit: ut inueneret qui se liberaret: &
non inuenit. En ego rursus o dulcis mater fratribus meis satisfacio: nō
est qui audiat me: credatq; mihi filio tuo. Sumpto itaq; beniamin re-
gressi sunt in ciuitatem ad ioseph: nihil habentes quod responderet pos-
sent. Respondit autem ioseph irato similis ait eis. Heccine est beneficia-
rium meorum retributio? Idcirco honorauit uos ut mihi scyphum me-
um in quo uaticinor auferretis. Nonne dixi uobis: non estis pacifici: s;
exploratores? Propter timorem dei hoc agam uobiscum. Cum qui fu-
ratus est calicem meum: seruum meum esse iubeo. Accedens autem
unus ex eis iudas nomine: posito genu orabat eum dicens. Ne queso
irascaris domine: si loquar. Interrogasti nos seruos tuos dicens. Habetis
patrem aut fratrem: diximusq; tibi domino nro. Est nobis pater seruus
tuus: qui duos filios habuit: quos super omnes nos diligit. Alterum ex
his fera pessima discerpfit in montib; lugetq; illum horis singulis pat:
& in dolore ac gemitu nunc usq; persistit: atq; adeo ut terra ferme dixe-
rim ad uoces eius lugere uideatur. Alterum secum detinet domi in so-
larium prioris filij. Hunc aut sicut iussisti adduximus fratrem hunc
nrū: et inuenti sumus serui tui grauissimi sceleris rei. Oro aut ut ipse
seruus tuus sim pro puero isto: modo puer cum fratribus reuertatur
ad patrem. Ipsum enim ego iusepi a patre meo: & sine ipso ad patrem
redire non possum: ne uideam patris mei amarissimam mortem. Cū
audisset ioseph uerba iude: uideretq; eos omnes uultibus in humum
demissis assistere: aspiceret uem beniamin scissa tunica cum gemitu
procidentem adstantium genibus: ut ipsi ioseph exorarent: & ad patre-
cum fratribus eum redire pmitteret: nimis omnino turbatus est: com-
motusq; uisceribus: adstantes omnes protinus abire iussit. Quibus abe-
untibus leuauit uocem suam ioseph cum fletu dicens os. Ego sum ioseph
frater uester. Non sum comestus a fera ut modo dixistis. Ego sum qui a
uobis in lacum proiectus sum nudus. Ego sum quem sinactis uendi-
distis: qui cum omnium urū genibus uestigijq; prouolueret: nemo
fuit ex uobis qui tunc in illa pressura miseretur mei: sed ut fere belue i
me inuasistis. Verumtamen fratres mei nemo uestrum timore turbe-
tur: magis autem gaudet mecum et exultate. Et quemadmodum di-
xistis patri uestro prius quod ego in montibus a fera interfectus eē:
ita rursus leti renuntiat iacob dicens: Ioseph filius tuus uiuit: et
ecce sedet in curru regni: sceptrum regis egypti manu tenens. Cum uēo
uocem ioseph audissent fratres eius: pre pauore ac formidine facti sunt
uelut mortui. Accedens autem ioseph uerus sancte ppaginis palmes: os-
culabatur unūquēq; eorū magno affectu: nihil prioris iniurie monor:

ut sibi congruum erat: eosque & donis & honoribus letiores fecit: magnoque cum gaudio remisit omnes ad patrem dicens. Nolite in uia contendere omnino: sed magis festinato properate ad patrem nostrum: et dicite illi. Hec dicit filius tuus ioseph. Fecit me deus regem totius egypti. Accede cum gaudio pater: & aspice filium tuum. Veni pater in letitia cordis: ut uideam sanctę senectutis tue angelicam faciem. Abeuntes uero cum festinatione renuntiauerunt iacob uerba ioseph. Audito ioseph nomine suspirauit iacob: lacrimasque profundens ait. Quare conturbatus cor meum: ut rursus recolam effigiem ioseph pulcherrimi & optimi filij mei: dolorisque flammam iam sensim extinctam denuo uultus accendere. Accedens autem beniamin deosculatus est illius genua & mentum dicens. Vera sunt que audisti pater optime & honestissime. Ostenderuntque illi omnia que miserat ioseph. Tunc autem credidit uerbis beniamin: surgensque cum omni domo festinus et gaudens prexit in egyptum ad ioseph filium suum. Ut autem audiuit ioseph aduenisse iacob patrem suum: processit urbe cum optimatibus pharaonis: magnoque obsequentium stipatus cuneo occurrit illi. Cum uidisset autem ioseph filium suum: cecidit super collum eius: magno cum gemitu & affectu dicens. Iam nunc letus moriar: ex quo uidi faciem tuam dulcissime fili. Adhuc enim tu ueraciter uiuisti. Amboque fleuerunt pariter: et glorificauerunt deum. Et nos igitur pro his omnibus referamus gloriam patri et filio & spiritui sancto: nunc & semper et in secula seculorum Amen.;

Explicit sermones sancti eusebii syri feliciter
Legit laudem eius uiri apud hircanum p. 2. l. 6. c. 14. 15.

Prefacio

Ambrosij monachi prefacio ad Eugenium papam quartum in
uitam Iohannis chrysostomi.

Omino sancto atq; beatissimo patri Eugenio Ambrosius. Conuerſi nuper ex greco uitam ſanctiſſimi uiri Iohannis conſtantipolitanī epīſcopi: cui auctor orationis & copia chryſoſtomi cognomen eſt inditum: a palladio uenerabili antiſtite ipſiusq; diſcipulo ſcriptam. Placuit enim inter occupationes noſtras id quod dabatur otij huic potiffimum negotio deputare: ut & cōmunibus eccleſiis commo- diſ pro perſona quam in chriſti ſeruitio gero: hoc ſtudio & labore mō conſulerem: cuius doctrine ſyduſ ubiq; ferme illuxit: eiꝯ quoq; eſſet omnibus uita conſpicua atq; ppoſita ad imitandum: & animum curis egrum ac macerum huiusmodi exercitatione releuarem: eamq; caliginem omnem que ſe illi offuderat quantum dñꝯ donaret abſtergerem. Eſt enim ferme incredibile quantum aſſuetam quieti ſolitarie mentem: & huic curis & cogitationibus hactenus liberam impoſitū repente atq; ex inſperato regiminiꝯ onuſ perturbauerit atq; concuſſerit. Neq; ſane hac ſpe & expectatione me fruſtratus ſum. Plurimū quippe ſolacij cepi: multumq; uirium adiectum imbecillitati mee ſentio: dura ſanctiſſimi uiri inſtituta mores: uitamq; pſpicio. Quis enī adeo ferreꝯ ſit: ut hunc non uehementer amet: non cupiat imitari: non exaltet ad compunctionis gratiam dum animi illius celsitudinem inuidet: & conſtantiam inter perſecutiones acerrimas atq; ppetuas admiratur. Quis uero non digniſſime queat admirari uirꝯ tantę pontificem: tam clarum: tam illuſtrem pelli ſolio epīſcopali potuiſſe. Cum ille tamen nihil minus q̃ iniurias curaret ſuas: ſoliusq; eccleſiaſticę ſeruandę pacis ac diſciplinę inter preſſuras quoq; ſuas rationem habere uideret: adeo ut in exilium etiam actus & fideles quoſq; & ppetuiſſimi paſtoris abſentiam ferre non valentes litteris conſolari ſtudioſe curauit. Felix profecto & ipſa ſua conſtantia beatus: dignuſq; qui martyrum inſerat choriſ: quoſ etiam paſſiones pro iuſtitię amore tollerando eſt imitatus: nullo ex hiſ pace reliquorum dixerim inferior: ut ſpero credo confido. Nulluſ ſane occurrebat: cui hoc ingenioli noſtri munuſ dedicari digni uſ poſſet q̃ tibi pater optime atq; ſanctiſſime qui et ſancto uiro peculiari quadam gratia amoris afficeris: & in pontificali culmine conſtitutuſ: uirꝯ quoq; illiuſ ſanctimoniam ſtudeſ imitari. Conuenientiſſimū

preterea fuit: ut cui omnia debeo cuiusq; uiuendi ac salutandi gratia
romam ruptis tamen ipsius imperio monasterij claustris adueneram: ip-
si nr̃um in primis desudaret ingenium. Et credo dispositione diuina fa-
ctum est: ut in ea urbe tanti uiri uita latina fieret: in qua gr̃ece primum
scripta est. Accipies igitur eugeni beatissime grato animo munusculum
nostrum exiguum licet ab animo tamen tibi deditissimo pro profectum.
Legesq; intentius inuenies profecto plurima cognitione dignissima:
quę oblectare atq; instruere bene institutum animum possint. Vt quę
olim basilii noster celibem in angelice puritatis instituto mirabili
doctrina roborauit. Iohannes itidem noster exemplo suo pontificem
apostolici solij dignitatem cum gloria et laude tenere doceat. Iunges
itaq; utrumq; mi pater unice atq; prestantissime: erunt q; ambo pe-
nestre ppetuum nostri amoris monumentum. Sanctitatem tuam sibi
subditam ac per id uera sublimitate felicem christus dominus noster
seruare dignetur incolumem domine beatissime atq; indulgentis-
sime pater;

*Iohannis chrysostomi uita ex palladio per Ambrosium monachum
ex gr̃eco in latinum translata incipit feliciter*

Vm uenisset aliquando romam Palladi-
us elenopolitanę ecclesię uenerandus an-
tistes: Iohannis illius sanctissimi uiri
constantinopolitani episcopi iam tunc
uita functi discipulus: susceptusq; fuis-
set cum honorifice a pontifice romane
sedis cosimo beatissimo: tum a clero uni-
uerso deuotissime: inter ceteros quibus
ille familiaris est usus theodorus fuit
ecclesię romane dyaconus. Is enī sancti
uiri doctrina casta & uite sanctitate
delectatus frequens illi aderat: immo quo ad licebat nunq̃ a latere
ipsius discedebat. Quadam autem die cum essent ambo simul otii
q; a curis omnib; mortalibus agerent orta ex more collatione spiritali:
hoc sermoni suo initium dedit episcopus. **Palladius.** Diuina inquit
munera theodore carissime partim cōmunia sunt & inseparabilia:
partim cōmunia quidem sed separatione admittentia: tertio ab his lo-

co sunt quę neq; cōmunia neq; separabilia seu inseparabilia sed ppria sunt his qui digni fuerint gratię priuilegio singularis indulta. **Theodor.** Perge ut cepisti pater & nobis ediscere cuius generis ordinem. Neq; ut id abs te impetrem altiore utar exordio. **Palladi.** Quę per naturam bona sunt et sine quibus nisi scelerate non uiuunt: cōmunia et inseparabilia dicimus. **Theodor.** Quęnam oro ista sunt? **Pallad.** Primum quidem omnium deus una cum unigenito filio suo et sancto spiritu cōmunis est atq; inseparabilis: licet enim uolenti cuiq; totum ipsum speculari cōplecti: dum tamen omittis occupationibus reliquis uni huic rei totus insistas. Post hunc scripture diuinę uirtutisq; celestes et preterea celum solet luna: omnisq; stellarum chorus: et ipse postremo aer cōmunia sunt & inseparabilia. hactenus de inseparabilium genere. Fuit aliquando et terra cōmunis: et aquarum uidem fluentia cōmunia. Postq; uero cupiditatis rabies et habendi ardor immodicus pectoribus humanis insedit: grauiora ista elementa humoris atq; humi separationem admiserunt. **Theo.** Nihil uerius dici potest. Age uero iam et de secundo genere separabilium discere. **Palla.** Necessario id quidem: ut suo ordine cepta decurrat oratio. Aurum igitur et argentum omnisq; metalli natura ligniq; materia: et ut breuiter dixerim quęq; media dicimus: cōmunia sunt quidem: sed tamen separabilia. Neq; enim cuiq; ut libitum fuerit cunctaq; perueniunt. **Theod.** Verissime omnino. Sed queso tertium quoq; genus absoluas: quod quia plus difficultatis habere uidetur: uereor ne in ipsius probatione deficias. Dixisti enim esse quedam quę neq; cōmunia sunt neq; separabilia: sed eorum ppria quę ea ex dono gratię specialis acceperunt. Hec igitur ubi pari ratione digresseris: aduentus tui causam & eorum quę scire cupimus ueritatem: ut exponere digneris te etiam atq; etiam obsecro. **Pallad.** Siquidem istud in me est: ut uestris bonis desideriis quęcumq; satisfacere: more uobis geram libentissime: nihilq; ex his quę mihi compta sunt subtraham: si tamen me prius a debito quantum dominus uires dederit absoluere & expedire temptauero. Virginitatis nempe et castimonie reliquę separationem inuenies nullam. Non enim sunt ex cōmuniū aut separabilium genere. Nam profecto non omnis qui cupit assequitur etiam ut uirgo sit: sed qui potest. Plurimi namq; ex his qui matrimonio uincti sunt: cum eius rei desiderio et quidem uehementi teneantur: quod fuerint preoccupati coniugio: uoti sui compotes ēē nō possunt. Sicuti et in olympicis certaminibus aduocat quidem prece quosq; certare cupientes: uictores autem solos coronis donat. Itaq; ferme fit et de certamine castitatis. Nam cum teste euangelio petrus saluatori respondisset: si ea causa est uiri cum uxore non expedit nubē.

Dominus ad hec. non omnes inquit capiunt uerbum istud: sed quibus datum est. Vides ut non omnes istud possint: sed soli quibus datum est. **Theod.** Putabam haud facile que posueras de singularibus ac precipuis donis probari abs te posse. Verum tu ista quoque valde profecto de scripturis docuisti. **Pallad.** Quando quidem ista sic se habere tibi persuasum est: age reliquis item testimonijs utamur ex abundanti: ut peruersi quique corruptique sententie homines his admoniti desistant tandem ea rapere que accipere nequeunt. Inuenimus nempe sacerdotium quoque in scripturis sanctis: neque commune esse neque separabile: sed illorum proprium atque precipuum qui digni sunt: sicuti corripiens hebreos paulus ait. Non enim sibi quispiam honorem submittit: sed qui uocatur a deo. Ita et aaron inquit non se ipsum clarificauit ut pontifex fieret. Nam cum sexcenta ferme essent hominum milia: multi que ex his celum haberent dei: unus tamen ex omnibus aaron electus est: cuius plane perspicuum electionis indicium: uirga proferens nubes multitudinem induxit ut crederent: adeo assumptum fuisse pontificem. At plerique tunc uideas per imperitiam rei inanis glorie studio concitatos: dum sacerdotium inter communia computarent: ac per id se ipsos uenerandis officijs impudenter ingererent: dignum uesanie sue finem inuenisse: ipsamque synagoge humum temeritatis sue teste reliquisse. Dathan denique & abiron cum rem nihil ad se pertinerente auide nimis atque imprudenter appetrent cum his qui sibi adhererebant repente perierunt. Aperta est enim terra inquit et deglutiuit dathan: & operuit super congregationem abiron. Post hos oia precedentium immemor huiusmodi improbo amore correptus est. Cum enim die quadam arca in uia plaustro ueheretur: contigit ut lasciuient uitulus motu suo commouere arcam. Ocas itaque subsequens manu illam apprehendit ne caderet. displicuit id factum deo: & ne ex eo licentia daretur improbus sibi usurpandi non licita: percussit ocas usque ad mortem: per id admonens posteros huiusmodi cauere uelut iniam. Longo post tempore: cum iam christi aduentus radiasset in terris: simon magus de castello getthon inuentor eorum dogmatum que sunt contraria ueritati: cum esset uehementer astutus: ueritus precedentium penam ne si eadem serere pergeret paria tandem meteret: sese artibus armat. Blanditijs itaque circumuenire apostolos querit: & ouina pelle lupum regens pecunias offert: uti ne rapere uideretur: que pessime studebat emere: calloquens que illum & omnes imitatores suos loqui decet. Sumite inquit pecunias istas: et date mihi uestri ordinis potestatem: ut cuicumque imposuero manum accipiat spiritum sanctum. Erat autem baptizatus in nomine iesu: cui respondit apostolorum chorus.

Sicuti
inquitut in d'
pudibet

Abstine hoc a nobis homo. Gratia dei non uenditur pretio. Et cum ille p
 cibis importunus insisteret: dixerunt ad illum secundo. Quid emere
 queris? quod si digne uixeris gratis inuenies? Ille labores uite melioris
 mentisq; sue sequitatem et incertum rei euentum secum cogitans: saccu
 lo produxit aurum: hac se illecebra fallere posse xpi discipulos putans.
 Indignatus ad hec ille qui comprehendit sapientes in astutia sua: per os
 petri locutus est dicens. Pecunia tua tecum sit in perditione: quia donu
 dei existimasti pecunijs possidere. Imposuitq; penitentis medicamen
 tum. Age inquit penitentiam si forte dimittatur tibi nequitia cor
 dis tui. In felle enim amaritudinis & uinculo iniquitatis te esse ui
 deo. Neq; enim uult perditionem peccantium amator animarum
 deus. His itaq; pro uiribus expositis Theodore carissime sacramen
 torumq; ueritatis minister percontare iam que discere a nobis cu
 pis. **Theod.** Vnde queso ad nos aduenisti pater? **Palla.** Ab oriente fra
 ter frater adueni. nuncq; primu romam uidi. **Theo.** Quenam te
 maxime adduxit causa? **Palla.** Vnicuius patris uestre amor. **Theodo.**
 Est enim alia nostra q̄ uestra. **Palla.** Non alia plane sed eadem qua
 de celis saluator adduxit: dedit q; sanctis apostolis dicens. Pacem relin
 quo uobis. Ut aut esset firmior gratia secundo addidit. Pacem meam
 do uobis. Quod ait do: munus suum id esse aperit signauit. porro re
 linquo ad sanctum spiritum retulit: ut in spiritu sancto per xpm co
 gnitionem patris gentibus reuclaret. Verum sicuti in resolutis mem
 bris sit: ut operationes anime ad ualentiores membrorum redeant partes:
 ita fere et in orientali misera ecclesia contigit. Dissolutis quippe ipius
 infeliciter membris: neq; ob fugatam inde concordiam pacemq; uiol
 atam officia sua implere ualentibus complures nudi atq; expediti ip
 sius desiderio patris liquimus fines: cum tuto & quieto animo illic p
 defensione ueritatis habitare nequaquam liceret: diuertimusq; ad uos
 si forte uel paucos hos dies qui uite nostre reliqui sunt: secundum euā
 gelium uiuere in pace possimus. **Theo.** Ut uideo mirabilis pater diuina
 ad nos prouidentia destinatus es. Dolorem enim tuum inuenio mihi
 congruere et consentire meritoribus. Puto enim te esse ex iohannis cōsta
 ntinopolitani episcopi socijs. **Palla.** Ita est. **Theo.** Precor igitur nobis
 ea que cupimus scire sub deo teste signata ueritate narrare digneris:
 id profecto non ignorans: quod si quid a ueritate alienum annuntia
 ueris nobis: deum non effugies iudicem: atq; nre quoq; sententie eris
 obnoxius: qui aliud fortasse & aliter q̄ ipse prosequeris accepimus. Non
 enim unus aut duo aut tres aut decem aut cuiuscunq; generis homines
 que constantinopoli contingere nuntiarent nobis: sed porro plures: ex
 quibus alij episcopi sunt: alij presbyteri: atq; alij monachi. Et si nosse

cupis quæ comperta sunt nobis paucis expediam. Primus omnium perfectus est ad nos alexandrinæ ecclesiæ lector cum pape theophili litteris quibus indicabat iohannem à se fuisse depositum. Eas litteras cum legisset beatissimus Innocentius romane sedis antistes exhorruit: temeritatem faustumque theophili egre ferens: & quod solus scripserat: & quod rei totius seriem referre obmiserat: cuius scilicet rei gratia quibusue adiunctis sibi satis illum deponere ausus fuisset. Inter hæc mansit admiratus: nihilque rescribere uoluit rei indignitate commotus. Dum eusebius quidam diaconus constantinopolitanæ ecclesiæ qui tunc romæ erat ecclesiastice utilitatis gratia Innocentium adiit: libellisque traditis adiurauit sustineret uel modicum temporis. Foret enim breui ut sibi totius scenæ facies patesceret. Post triduum aduenerunt episcopi quatuor à iohanne missi: reuerentissimi profecto uiri: pansochius pisdie: pappus syrie: demetrius galatiæ secundæ: eugenius phrygiæ: tres Innocentio epistolâs deferentes. Vnam quidem iohannis episcopi: secundam uero episcoporum quadraginta de comunione iohannis: Reliquam scripserat iohannis clatus: omnes in disciplinatum tumultum & seditionem pariter significantes. Erat autem epistolæ iohannis huiusmodi series.

Iohannis chrysostomi epistola ad Innocentium

Domino uenerabili ac beatissimo episcopo Innocentio Iohannes in dño salutem. Et ante litteras nostras ad aures pietatis uestre puenisse putamus presumpsum hic facinus. Quippe magnitudo sceleris fecit: ut nulla orbis pars reliqua sit quam non huius horrendæ cladis rumor impleuerit. Immo ad ipsa quoque extrema terre gestorum fama perueniens: ingentem ubique gemitum luctumque excitauit. Verum quia ista non modo lugere et planctibus prosequi: sed emendare pro uiribus conuenit: & caute prospicere quo pacto hæc seuissima ecclesiæ procella sopiatur: necessarium existimauimus dominos meos honoratissimos ac reuerendissimos presules demetrium pansophium pappum atque eugenium hortari: dimisis ut ecclesijs suis sese pelago traderent: & emensa peregrinatione longinqua ad uestram currebant caritatem: omni-
busque lucide expositis mature tantæ cladis remedium dari salubre postularent: quibus etiam carissimos diaconos paulum & cyriacum itineris comites dedimus: qui et ipsi uice epistolæ caritatem uestram quæ hic gesta fuere docebunt. Theophilus enim alexandrinæ ecclesiæ presul: cum à quibusdam apud piissimum impatorem insimularetur: solus ad crimina diluenda uenire iussus magna egyptiorum multitudine sociatus aduenit: id ferme initio docere uolens ad bellum se ac plium instructum aduenisse. Inde regiam ingressus urbem non ad ecclesiam ex more et antiqua consuetudine uenit: non congressus est nobis: non

uerbum nobiscum fecit: non simul orauit: non cōmunicauit: sed ubi
 nauis descenderat ualuis ecclesijs pretermisiss extra urbem morabatur:
 & cum multis precibus ageremus ut apud nos tam ipse q̄ hi qui cū eo erat
 hospitarentur. Omnia enim p̄parata erant et diuersoria et quęq; ne-
 cessaria: neq; ipse neq; illi acquieuerunt. Nos ubi ista comperimus ma-
 gna admiratione tenebamur: nullam huiusce simultatis causam proba-
 bilem inuenientes. Hostiarum tamen partium munus implere curabamus:
 id facere insutientes quod esset conueniens nobis: ipsum iugiter orantes
 ut nobiscum colloqui uellet: & cuius rei causa ab ipsis exordijs tam aptas
 inimicitias preferret: tantamq; urbem scandalicaret exponere. Cum uero
 ne sic quidem causam eloqui uellet: accusatores q; illius uehementer infi-
 sterent: accersitis nobis pijsimus impator iussit ubi ille morabatur ire:
 atq; illic quę contra illum dicerentur audire. Nam & seditiones et ce-
 des & alia illi obijciebantur innumera. Verum nos & patrum decreta re-
 ueriti & uitum honorare cupientes: cum ipsius quoq; lras teneremus
 quib; cauetur non oportere iudicia extra terminos fieri: sed in suis quęq;
 prouincijs discuti: iudicare nequaquā acquieuiimus: sed uehementer obsti-
 timus. At uero ille quasi aliqua priora crimina nra precessissent: aduocato
 archidiacono meo nimia cum auctoritate ueluti profecto uidua iam es-
 set ecclesia neq; haberet episcopum: per illum clerum omnem ad se translu-
 it. Deserte in dies fiebant ecclesie: dum unius cuiusq; clerici adducerent:
 & libellos aduersum nos dare: et in accusationem nostri nominis conspi-
 rare inducerentur. His itaq; gestis mittit et nos ad iudicium aduocat: qui
 necdum p̄posita contra se crimina diluisset: quod contra canones & p̄-
 ter omnes leges fieri nullus ignorat. Enimvero nos rebus ceteris admoni-
 ti quod non ad iudicem euocaremur. Alioquin milies iuissemus: sed
 ad inimicum atq; hostem sicuti et priora & posteriora testantur: misimus
 ad illum demetrium p̄sumuntis: eulysium apamee: lupicianum apia-
 rie ep̄os. presbiteros uero germanum acseuerum: respondimusq; mode-
 ste ex nro instituto: dicentes nos non declinare iudicium: sed apertum ho-
 stem & inimicum manifestum. Qui enim libellis nondum susceptis
 initio statim talia gessisset: & se ipm ab ecclesia et oratione & cōmunionē
 segregasset: accusatores parans: et clerum ad se transferens: ecclesiasq; deser-
 tas constituens: hic quia ratione iudicis sedem nihil ad se pertinentem
 ascendere dignus censeatur: Neq; enim consentaneum rationi esse: ut
 egypto profectus tracie causas cognosceret: ip̄e criminib; obnoxius & inimi-
 cus & hostis. His ille nihil mitior factus: nihil uertit: & quod instituerat
 p̄ficere cupiens nobis asserentibus paratos esse: presentibus et centum & mil-
 le episcopis crimina obiecta refellere: munditiam q; nram asserere sicuti
 sumus profecto mundi passus non est. Sed absentib; nobis: et sinodum con-

aduocato

uocare uolentibus: iudiciumq; flagitantibus: neq; cognitionem cause
fugientibus: sed inimicitias manifestas accusatores tamen admittebat: &
quos ipse ligaueram soluebat: quiq; crimina sibi obiecta necdum diluisset
eorum libellos accipiens cōmentaria scribebat. Quae omnia preter ius et cō
tra fas omne: in iniuriam sanctorum canonum fiebant. Et quid me mul
tis immorari necesse est. Non desunt omnia et facere et moliri quoad
nos per summam uim nimia auctoritate et urbe & ecclesia deturbauit:
& profundo iam uespere cum plebs omnis nos lamentatione misera
bili prosequeretur: tractus in medio ciuitatis: et uolenter abductus: in
iectusq; in nauim noctu nauigabam: quia sinodum ad iustum iudiciū
uocare uolueram. Quis ista sine lacrimis audire possit quantumlibet sit
lapidei cordis. Sed enim quia ut diximus ista non modo deslere: uerū
etiam corrigere oportet. Caritatem uesiram precor: ut excutatur atq; cō
doleat: et omnia faciat: ut huiusmodi calamitatibus tandem sit finis.
Non haecenus fuit iniquitas: sed prioribus quoq; noua succedunt.
Nam ubi pijsimus impator iniuste & impudenter ingressos eccle
sia expulsi: plurimiq; episcoporum iniquitate illorum cognita ad ec
clesias suas redierunt: furorē illorum atq; impetum ueluti flam
mam cuncta vastantem fugientes: nos in urbem rursus euocati sumus.
ecclesiq; restituti: de qua iniuste fueramus eieci. Cum uero triginta
nos episcopi et clementissimi impatoris notarius ad hoc missus redy
xissent: ingressi ad regem orauimus: ut ad ueliscenda facinora synodum
cogret. Quod ille ubi compit fugit presidium sumpsit: ueritusq; iu
diciū: cum iam regie littere ubiq; disseminate omnes omnibus
ex partibus conuocarent: noctis medio fragili se cymbe cōmisit: atq;
ita fugiens suos omnes secum duxit. Hos conscientie nr̄e fiducia: nihi
lo segnius instutimus apud pijsimū impatorem ut consilium cōgre
garet: qui sue pietati consona faciens: rursus ad illum misit mandāt:
ut ad se tam ipse q̄ omnes qui cum illo fuerant ex egypto ascendere
maturarent: rationem facti sui reddituri: neq; arbitarentur q̄ ad o
nequiter ex una tantum parte et absentibus nobis ac preter patrū
canones gesta fuissent sibi ad excusationem quicq; suffragij posse.
At uero ille sic quoq; regis conuentus litteris obtemperare non ausus
sele continuit domi: seditionem plebis allegans agebat id de quorum
dam sibi fauentium consilio. & certe cum hic ipse populus ante has
impatoris litteras innumerus cum maledictis aspergret. Sed nō ista
modo discutimus: hoc tantum idcirco diximus: ut ostenderemus q̄
ta esset uiri modestia. Verum nos ne postea quidem quieuiimus: sed
instabamus iugiter orantes iudiciū fieri: in quo audiri diiudica
riq; possemus. Parati enim eramus nos ipsos docere insones: illos econ

tranocentissimos: & magni in nos sceleris reos. Erant aut et ex syria
 quidam qui illi tunc semper adsuerant: & cum illo cōmuniter omnia
 gesserant. Aduersus istos quoque parati eramus subire iudicium: sepiusque
 importune rogauimus aut cōmentaria aut accusatorum libellos nobis
 tradi: aut criminum naturas aperti nobis: aut certe accusatores ipsos in
 conspectum dari. Nihilque ex his consequimur: sed rursus pulsi ecclia sumus.
 Quomodo iam quę secuntur exponam: omnem excedentia tragediam.
 Quis sermo ad ea explicanda sufficeret: quenam autis absque horrore per
 ciperet. Nobis enim hæc ipsa quę antea dixi pretendentiū repente multi
 tudo militum ipso magno sabbato cum iam in uesperam uergeret dies: ec
 clesias ingressi clerum omnem qui nobiscum erat per uim eiecerunt: ar
 misque ueneranda obsidebantur altaria. Mulieres quę intra ecclesiam ut
 baptizarentur sese ueste nudauerant: per id temporis nude fugiebant: me
 tu acerbissime huius cōmotionis impulsę: neque serus uerecundię & ho
 nestati pmitterebantur pre pauore consilire. Plurimę tunc acceptis uulne
 ribus eiectę. Ita cruore piscinę replebantur: atque ex huiusmodi uulneri
 bus sacri lanceis cruore immutato in ruborem transibant. Neque hactenus
 steteret clades: sed sancta condita seruabantur ingressi milites: ex qui
 bus: ut postea didicimus quidam necdum initiati erant: omnia specta
 bant intus recondita: sanctissimusque christi sanguis in tanto tumultu
 militum uestimenta fusus est: omniaque non secus quę in captiuitate barba
 rica facinora passim admissa. Populus ad solitudinem migrare: plebs
 que omnis extra urbem excubare cogebatur. Vacuę fidelibus ecclie in tā
 ta solemnitate relicte. Pluresque quę quadraginta episcopi cōmunionis mę
 cum populo frustra & sine causa pulsi. Ululatus & gemitus: eiulatus ut
 & lamenta & lacrimarum fontes plateas & domos & deserta ipsa com
 pleuerant: & planctu cuncta resonabant: nullaque urbis pars huiusce
 calamitatibus vacua relinquebatur. Fecerat enim iniquitatis ma
 gnitudo ut non modo qui patiebantur: uerum ipsi quoque qui nihil
 eiusmodi pressi erant una nobiscum lamentarentur: neque catholici
 modo sed ipsi quoque heretici & iudei atque gentiles uices dolerent nras.
 & quasi ciuitas per uim in ditionem hostium uenisset: ita tumultu
 & perturbatione & eiulatu plena erant omnia. Porro ista igno
 rante pijsimo impatore noctis initio episcoporum factione gereban
 tur: qui exercitus duces diaconorum uice secum habere preuios non eru
 bescebant. Vbi uero illuxerat dies ciuitas omnis extra urbis menia mi
 grarat: sub arboribus & frondibus ueluti dispersę oues festiuitatem ce
 lebrantes: hinc iam potestis cetera existimare. Neque enim fas est omnia
 prosequi: ut ante iam dixi quę per singulos contigere. Nempe id acerbis
 simum est quod tanta incōmoda: tot clades finem necdum acceperunt:

Sargy pphsa
 mola

nulla q; spes quietis superest. Verum in dies augetur pestis: factiq; su-
 mus in derisum multis. Immo videt quidem nullus quantumlibet
 perditis moribus sit: sed ploratu psequuntur ut dixi malorum om-
 culmen: nouam hanc inquietatem et facinus execrandum. Quis uero
 reliquarum ecclesiarum perturbationes ac pressuras eloqui possit? Neq;
 enim hic modo inualuit lues: uerum ad orientalem quoq; puenit ec-
 clesiam. Quemadmodum eni a capite dum noxius humor effundit:
 reliqua membra leduntur: ita nunc quoq; postq; ex hac urbe magnifica
 ueluti ex fonte quodam incommoda fluere ceperunt: turbę ac tumultu
 occupant omnia et ubiq; dominantur: omnibus q; ferme in locis cleri-
 ci contra episcopos insurgunt. populi partim abscisi sunt ab ecclesie
 corpore: partim pcedendi expectantur. Vbiq; pestis hec pullulat: & or-
 bis uniuersus eueritur. Hec igitur omnia cogitantes domini beatis-
 simi ac reuerendissimi dignum uestre constantie & congrui robur
 ac studium sumite: & hanc perniciem que inuasit ecclesias oramq;
 auertat. Nam si hec inualuerit consuetudo: & licitum fuerit cuiq; ex
 adeo remotis partibus in alienas prouincias prout uoluerit ingredi:
 & eicere quoscunq; libuerit: & pro uoluntate omnia gerere: non igno-
 ratis mature cuncta peritura: bellumq; seuiissimum occupaturum or-
 bem uniuersum omnibus lacerantib; inuicem. Ne igitur immanis
 ista confusio cuncta percurrat & ubiq; dominetur: scribite precor: &
 auctoritate uestra decernite huiusmodi iniq; gesta nobis absentibus
 & iudicium non declinantibus nullius esse roboris: sicuti p suam natu- retho
 ram sunt profecto & uita & nulla. Porro qui talia gessere eos ecclesia-
 stice censurę subijcite. Hos aut insones neq; conuictos: neq; deprehe-
 sos: neq; ullius criminis reos comprobatos ecclesijs nr̄is iubete restitui:
 ut caritate frui ac pace cum fratribus nr̄is consueta possimus. Quod
 si modo uoluerint auctores sceleris aperire crimina: quorū gratia nos in-
 iuste eiecerunt: dentur nobis commentaria: libelli proferantur in me-
 dium: ueniant accusatores mei: sedeat incorruptum intemeratumq;
 iudicium: non recuso: non renuo: immo & constanter hoc expeto. Iu-
 dicemur. Crimina profecto diluemus: nosq; ostendemus innocentis:
 neq; criminibus ullis obiectis obnoxios. Nam que ab eis modo gesta sūt
 omni omnino ratione carent. extra omnem ordinem omnemq; le-
 gem ac regulam ecclesiasticam sunt. Nunq; id facinus ne in externis qdē
 iudicijs: immo neq; apud barbaros ipos admissum est. Non scythę non
 sarmatę unq; una ex parte iudicarunt absente reo: neq; iudicium sed
 odium & apertam simultatem declinante ac nullo appellante iudicę:
 & se ipm innocentem asseuerante & paratum orbe uniuerso queq; ob-
 iecta diluere: ac se in omnibus insonem declarare. Hec ergo cuncta

7 pnt

cogitantes et a dominis meis uenerandis episcopis manifestius planiusque discentes quod est partium nostrarum munus studium uestrum et opam ac diligentiam queso inferre dignemini. ita enim non nobis tantum sed ecclesijs quoque uniuersis gratificabimur. & a deo mercedem percipietis: qui ob ecclesiarum pacem semper omnia facit. Scripsimus ista & ad uenerum episcopum mediolanensem & ad cromatiun a quilegiensem episcopum. Vale in domino. *Finis epistole.*

Ad hec rescriptum beatissimus papa Innocentius: communionemque utriusque partis admissa theophili iudicium cassum atque irritum esse decreuit: dicens oportere conflare aliam irreprehensibilem synodum occidentalium & orientalium sacerdotum: cedentibus consilio amicis primum deinde inimicis. Neutrarum quippe partium ut plurimum rectum esse iudicium. Paucis post diebus aduenit petrus quidam theophili presbyter una cum marturio ecclesie constantinopolitane diacono ipsius epistolae deferentes: & quedam simul commentariola in quibus uidebatur iohannes a. xxxvi. damnatus episcopis: ex quibus xxviii. egyptij septem reliqui ex alijs regionibus erant. Ea commentaria cum legisset papa Innocentius compoissetque neque culpas esse graues: neque presente iohannem fuisse: neque in faciem reprehensum: insaniam theophili magis ac magis exhorruit: quod contra absentem adeo se uiam inimicemque sententiam euomisset. Huius igitur a se dimissis cum litteris grauius temeritatem illius laceissentibus: sese ad orationis studium contulit: in dictoque ecclesie ieiunio cum lacrimis diuinam precabatur clementiam: ut huiusmodi seditiones et scandala susurreque tollerentur: & pacis ac fraternitatis amor integra membrorum compage redderetur. Fuit autem epistole ista sententia. Frater theophile nos et te et fratrem meum iohannem communionis nostre esse decernimus: sicuti in prioribus litteris aperte satis expressimus. Et nunc in sententia nostra et uoluntate perdurantes rursus eadem scribimus. & quotiens libet scripseris: nisi debitum sequatur conueniensque iudicium. propter ea que magno cum dedecore sunt gesta possibile non est nos a iohannis communionem discedere. Ita que si conscientie confidis tu quoque iudicio: accurre ad synodum proxime in christo celebrandam: & illic iuxta Niceni concilij canones et decreta contende. Alios quippe canones romana non admittit ecclesia. Quod si obtinueris euidentis et irrefragabilis erit ratio tua. Modicum temporis fluxerat: cum theoctenus constantinopolitanus presbyter uetus lras concilij iohannis xxv. episcoporum aut paulo plurimum ferens: quibus docebant iohannem militum auxilio urbe depulsum et cecussum in exilium missum ecclesiamque incensam fuisse. Cui et ipsi communionis litteras et ad episcopum iohannem & ad omnes communicantes

sibi episcopos tradens: orabat cum lacrimis ut patienter tolerarent: cum opem ipse ferre non posset: eo quod non nulli obfisterent potentes aduersarij ecclesiasticę pacis inimici. Post paululum rursus applicuit homunculus aspectu fedus: animo perditus: paternus nomine: constantinopolitane ecclesie se presbiterum dicens: qui et ipse totus elatus et fastu turgidus: & ipso gestu inimicitias preferens: plurima contra iohannem episcopum maledicta uomebat. Hic litteras paucorum episcopoz acacij pauli antiochi cyrini seueriani & aliorum quorundam Innocentio reddidit: quibus iohannem calumniabantur quasi incendisse ecclesiam. Mendacium aperte deprehensum est: cum eius rei quippe que illi non fuisset obiecta mentionem in synodo nullā fecisset iohannes. Eum Innocentius cum indignatione abijciens: ne rescribere quidem uoluit. **Pallad.** Quęso mihi autem parumper accomodes: ut tibi per singula rei ordinem pandam. Nimis enim ut ait helui ad iob angustat me spiritus uentris: uentris nomine mentem significans sermonibus plenam. **Theod.** Necesse est pater optime me omnia diligentius persequi quę puenierunt ad nrām notitiam: ut ita demum quę institui rogare absce possim. Paucis post diebus aduenit episcopus cyriacus nullas quidem habens lras: sed is plane cui fides merito habenda uideretur: eadem prosequens quę ab epis de synodo iohannis fuerant scripta. Aiebat enim se fugisse pp cōminationem regalis edicti ita continentem. Siquis non conuierit theophilo arfacio et porphurio hic episcopatu arceatur. Amittat uero si quam uidetur habere substantiam siue pecuniarū siue prediorum. Post cyriacum aduenit eulysius apamie bythinie episcopo afferens litteras a xv. epis de iohannis concilio: & a pelaro sene anisio thesalonicense epo: in quibus illi quidem et precedentē et quę timebat constantinopolcos totius deprecationem vastitatem significabāt. Anisius uero romane se ecclesie iudiciū sequi fatebatur. Porro eulysius ipse consona cyriaco per omnia dixit. Vix mensis fluxerat cum palladius quoq; epus elenopoleos absq; lris uenit: qui & ipse fugisse dicebat insaniam principum. Expressius aut ac signanti us enarrauit omnia: ipsumq; exemplar edicti protulit in hanc sententiam. Quicumq; occultasset episcopum aut clericum siue in sua domo susceperet: qui iohanni cōmunicaret eius domum publicandam. Post palladium germanus psbiter cassianusq; diaconus iohannis uiri magnę religionis lras ab omni clero iohannis attulerunt: continentes ecclesiam suam tyrannidem p̄pessam esse: epo per uim militum cecito: et in exilium misso: agentibus id acacio berolli antiocho ptolomaidis seueriano gamalensi theophilo alexandrino. Ostende

97. 140
nisi qd

runt & breuiculum memorati uiri: ubi ornamenta sub iudicibus
 testibus tradunt subscriptum manu studij prefecti urbis eutychiani
 pretoris iohannis comitis thesaurorum & eustachij questoris ac ta-
 bularij in auro & argento et uasis: ut iohannis episcopi calumniam
 diluerent. Post istos uenit secundo demetrius epus pismuntis: qui per
 agrato oriente predicauerat communionem ecclesie romane cum epo io-
 hanne: testibus pape Innocentij litteris. Afferens epistolas ab epis carie:
 in quibus iohannis amplectuntur communionem. Ab antiochene ite-
 dem ecclesie presbiteris: ubi romanorum secuntur disciplinam: lauda-
 tes integritatem iudicij: & ordinationem porphirij ut illicitam ac
 nefariam execrantes. Post hos omnes uenit domitianus sacerdos co-
 nstantinopolitane dispensator ecclesie & vallagas quidam nisibijs
 presbiter: exponens monasteriorum mesopotamie gemitum & eiula-
 tum. Simul et comentaria optati cuiusdam prefecti reddiderunt:
 ubi honeste mulieres ex genere consulari publice ad eum adducte
 memorantur constantinopolitane ecclesie diacone: ita ut cogerentur
 aut arctatio communicare aut fisco ducentas auri libras applicare. Quid
 aut de monachis & uirginibus dicere oportet: ostendebant secta
 in ligno latera terga cede confissa. Non tulit ultra Innocentius pon-
 tifex indignitate summa p'motus: scripsitq; ad onorium impato-
 rem: l'ratum huiusmodi sensum distincte subiiciens. Motus his litte-
 ris princeps precepit synodum occidentalium episcoporum congre-
 gari: & cum in unam sententiam concurrissent ad se referre. Cong-
 gati italie epi impatorem orant: ut scribere archadio fratri suo iube-
 ret thesalonice consilium fieri: quo facilius possent utreq; partes ori-
 entis occidentisq; concurrere. Addentes pfectam synodum non nume-
 ri quantitate: sed qualitate sententie certam & inrefragabilem tulisse
 sententiam. His inflammatu impator epo quidem romano scribit:
 ut mittat epos quinq; presbiteros duos romane ecclesie dyaconu unu
 qui ipsius ad fratrem epl'as ferrent. Erat aut hic tenor epistole. Tertio
 iam scribo ad mansuetudinem tuam orans: ut que contra iohannem
 epum constantinopolitanum maligne essent gesta corrigeret. Verum
 id hactenus ut uideo factum non est. Quo circa rursus per sanctos epos &
 presbiteros scribo pacis ecclesiastice auidus: & ingenti cura sollicitus. Paca-
 tis enim ecclyis impio quoq; nro par prouenit: ut epos orientales iube-
 as thesalonice conuenire. Nostri quippe occidentales epi electos uiros mi-
 serunt seuerie constantie: & qui neutram in partem inclinentur amore
 uel odio: epos qnq; presbiteros romane ecclesie duos unuq; diaconum: qsi
 omnium honore suscipias queso: ut siquidem illis persuasum fuerit io-
 hannem iuste fuisse expulsu doceant me ab eius comunionem discede.

Sinautem deprehenderint sponte malignatos orientis ep̄os ad illorum
te itidem cōmunionē secernant. Quenam uero sit occidentalium de ep̄o
iohanne sententia ex omnibus ferme eplis constat quas ad me frequē
tes dederunt. Ex his duas idem continentes quod reliquę subdidi: scilicet
romani & aquilegensis episcopi. Hoc autē ante omnia de tua mansuetu
dine postulo: ut theophilum alexandrinum inuitum etiam adesse pre
cipias. per hunc enim mala omnia emeruisse memorantur: ut adueni
entium ep̄orum synodus in nullo impedita congruam temporibus nr̄is
afferat pacem. Acceptis igitur sancti uiri Emilii & cithegii & gau
denti ep̄i una cum valentiniano bonifacioq; presbiteris impatoris
honorij & pape innocenti & italie episcoporum chromatij aquilegensis
& uenerij mediolanensis & reliquorum epistolis una & cōmonitorio
consilij totius occidentis conditionibus publicis constantinopolim cō
cessere. Erat autē cōmonitorium huiusmodi. Non oportet iohanne
in consilium ingredi: nisi illius prius ecclia cōmunio q; redderetur:
ut omni dilationis occasione sublata sua sponte concilium ingredi pos
set. Profecti igitur constantinopolim post quatuor menses redierunt.
nuntiantes nobis babilonias res. Cum preter nauigaremus greciam
aiebant detenti sumus athenis a dýstino quodam tribuno militum
qui inde nobis centurionem adiecit unum qui thesalonice p̄p̄inqua
re minime pmitteret. Illic enī intendebamus primum anisio ep̄o lit
teras reddere. Iniectos igitur in duo nauigia emisit. Irruente autē ausē
uehementi tribus diebus absq; cibo egrum pelagus & angusta traicim⁹.
Tertia tandem die hora duodecima ante urbem applicauimus p̄pe ui
ctoris suburbana. Quo in loco detenti ab his qui obseruant portus retro
discessimus: cuius id iussione patremur ignorantes. Conclusiq; intra ca
stellum thracis maritimi quod athuram uocant: illiq; cruciati atq; ab
inuitem diuisi. Romani quidem in cellula una: cýriacus uero & qui cū
illo erant in pluribus morabamur: ne uno quidem puero nobis in mini
strio relicto. Cūq; ut lras daremus exigeretur a nobis non acquie
uimus: dicentes minime esse conueniens: ut qui senes eramus non ip̄i
impatori impatoris itidem lras ep̄orumq; redderemus. Cum igitur
obstinate recusarem⁹: neq; aduenienti ad nos patricio notario: neq;
alijs quibusdam qui ad hoc uenerant eas dare uellem⁹. postremo ac
cessit quidam ex capadocia tribunus militum valerianus nomine
p̄fracto episcopi mariani pollice per uim abstulit signatam regis epi
stolam cum litteris reliquis. Postridie uero miserunt ad nos siue regis
aulici siue atticus nescimus. ipse enī ferebatur ecclie inuasisse thronum
qui triamilia nūmismata darent: orantes: ut cōmunicarem⁹ attico: et
de iohannis iudicio omnino taceremus. quibus minime obtemperare uo

luimus. Permansimus igitur orantes: ut quando quidem nihil pacifici
 pagere possemus: tuto saltem redire ad ecclesias nostras pmitteremur. Moue-
 bat enim nos nimia immanitas hominum: hoc et saluator noster vari-
 is reuelationibus nobis ante monstraauerat. Adeo ut et diacono san-
 cti emilij paulo viro mitissimo & pudicissimo in naui apparuerit ap-
 plius paulus dicens illi. Videte quomodo ambulatis: non quasi insipientes sed
 ut sapientes: scientes quoniam dies mali sunt. significanti somnio multi-
 plicem fallaciam quae ad euersionem ueritatis nobis insidiaretur donis
 atque blanditijs. Assistentes igitur idem ipse tribunus valerianus iniecit
 nos in nauim uetustam et putrem: datque ferebatur precium nauclero:
 ut perderet nauigantes: simul et militibus adiectis triginti ex ordinibus
 varijs continuo athyris expulit. Emensis igitur stadijs plurimis cum iam
 iam perituri uideremur: applicuimus lapsaco. Inde mutata naui ui-
 gesima tandem die ad calabrię hydruntinem puenimus. Neque nobis edi-
 cere ultra potuerunt. De beato iohanne aliquid certius: neque ubi modo
 sunt demetrius cyriacus eulysius & palladius qui cum nostris epis lega-
 ti fuerant missi: & athyris ut ante iam diximus detenti. *Pallad.* Agre iam
 sacratissime minister xpi mihi intende animum: & quae a me dicun-
 tur ausculta. Aperiam deinceps tibi totius tragedie satyricos in medio
 tumultus: & unde ebrietati dederit manus: & quatenus cessare uisa sit
 necdum uero desierit. Omnium quidem malorum ut ita dixerim fons
 atque initium demon est: boni totius inimicus: qui semper lupi in mo-
 rem aduersatur christi rationalibus gregibus: peritos quosque pastores pse-
 cutionibus varijs atrociter vastans: non secus quam ille quondam egyptiorum
 rex masculos iudeorum terrenarumque uoluptatum illecebris stolidos quos-
 que falsosque pastores illaqueans. Porro pessimi huiusce fontis riuus: ut toto
 terrarum orbe percrebuit acacius antiochus theophilusque & scuerianus
 sunt: qui cum id dicantur quod non sunt: dici quod sunt ferre non possunt.
 Sunt autem ex omni clero presbyteri duo: diaconi quinque: partim ex impu-
 ro partim ex noxio numero congregati. Quos ignoro equidem an tutum
 sit presbyteros seu diaconos appellare. Ceterum ex aula regis duo tantum
 aut tres sunt: qui etiam theophilo nequos addiderunt: militari manu o-
 pem ferentes. Mulieres praeter eas quae celebres sunt tres uiduae quidem sed
 opulente: in perniciem salutis suae pecunias ex rapina possidentes: quae
 uirorum quoque constantiam perturbare possint atque concutere. Marfa
 promoti uxor: castroica saturnini: & eugraphia quedam nimia insani-
 a feruens. Cetera eloqui uerecundia prohibet. Iste atque isti cum infide-
 corde sint segnes: ueluti falax furore ebria: in una sententiam odiosa
 concurrentes: aduersus ecclesiasticam pacem torrentem perditionis per-
 summa insaniam concutunt. *Theod.* Perge pater & coram deo causa

aut pastoribus
 ministris

odij istorum aduersus tantum uirum nobis edidisse: que ne fuerit io-
hannis episcopi ratio: ut contra tot potestates decerneret stare. Et illud
simul exone quodnam uite ipsius initium fuerit: & quo pacto fue-
rit ad constantinopolitanę ecclesię prouectus sedem: quanto eam te-
nuerit tempore: cuiusmodi uixerit moribus: quo et sine defecerit: si
tamen mortuus est ut fama uulgauit. Quamuis enim apud omnes fer-
me inualuerit mira de uirtutib; et sanctitate illius opinio. Consueui
tamen ipse non facile rumoribus credere prius q̃ ab his qui rite uel uitu-
perare uel laudare nouerunt certior fiam. **Pallad.** Laudo equidem di-
ligentiam tuam amicissime ac ueritatis studiosę theodore: sed minime
iudicium probo. Oportuit enim te ipa nra canitie ut de me interrim lo-
quar: & dignitate ipsa: ut uera crederes que a nobis dicerentur induci.
Quoniam uero istuc minime fecisti: & iam secundo coram deo con-
ueneristi conscientiam nr̃am saltem posthac fideles mihi aures accomo-
da ne incassum sermo decurrat. Scio enim scriptum perdes omnes qui
locuntur mendacium. & apostolus iohannes. Qui mendacium loquitur
inquit non est ex deo. & dauid reuersum. quia obstructum est os loquen-
tium iniqua. Reuera enim inique agit qui fallit eum cui psuadet. In-
ique item et qui auscultat mentienti facile credens. Cum igitur equali-
ter uterq; peccet neuter nr̃um iniuria afficiat proximum. Est enim
hec uirtus: ut is quidem qui dicit uera prosequatur: qui uero audit
iniqua diiudicet. Estote enim inquit scriptura probabiles trapezites
falsum aurum et argentum a uero & probato secernentes. Non ut
passim mulcentem aures sonum admittamus: sed ut diuino timore
& conscientia que dicuntur aut scribuntur ponderantes: rerum testi-
monio suscipiamus. Aurum quippe ac lingue ingens periculum est.
Idcirco & prestantissimus rerum opifex deus hanc geminis labijs serua-
ri constituit: cum interius quoq; dentium eam vallo cinxisset: ut
huius facilitatem huiusmodi munitione coercat: secundum quod scri-
ptura dixit. Pone domine custodiam ori meo: & hostium munitionis cir-
calabia mea: ut non delinquam in lingua mea. Porro cauernas aurum
flexuosas atq; tornatiles fecit: ex ipso habitu admonens non cito in eas
irrumperere debere sermonem: ut dum maiori temporis mora circum-
foramina uertitur mendacij materiam cum malicie sordibus ponat:
ad ripas ipsas & aurum marginēs tenuiter excolatus. Non modo au-
tem istiusmodi instrumentoz: ut que sola delinquant curam habuit:
uerum pupillis quoq; ueluti fenestris uelamina posuit: ne impudencie
intus admitterent mortem: de qua ppheta testatur dicens. Mors itra-
uit per fenestras uestras. **Theod.** Siquidem de rebus quibuslibet non
magni ponderis mihi esset inquirendum: sufficeret profecto pater bea-

tissime uel aspectus ipse tuus uerbis fidem facere. Quoniam uero et ea requiro que sunt maxima: mendacium uero non modicam in presentiarum quidem confusionem post modicum uero etiam damnationem afferret quando ante tribunal illud terribile & principes & populi simul adissent. De ueritate autem est questio: da ueniam pater: neque mihi iam uelim canos obijcias: & mali enim sepe senuerunt: non animam uirtute canam: sed corpus cui diuturnitate rugosum preferentes. Cuiusmodi & illi fuerunt in babilone presbiteri: & in hieremia effraim in cuius probum propheta clamat. Effraim columba seducta non habens cor. Cani illi aspersi sunt: ipse autem ignorauit. Iterato uero uerius dicit. Factus est effraim subcineritius non conuersus: & alieni comederunt robur eius. Et illud etiam addam: licet fiat sermo prolixior. Quis ornatiores canis si etatem aspicias? Quis aspectu modestior acacio illo quem modo culpat: ut seditionis auctorem & sceleris eorum ducem qui nouitatibus gaudent: cuius ipse quoque nates canos attraxerant quando romam profectus est: ordinationes episcopi iohannis decretum ferens. **Palladius.** Hunc plane cognoui probatum te esse trapezitam dum non uitis tabernaculo credis: sed inhabitantis inquis disciplinam. Nempe enim & egyptiorum templa cum uaste magnitudinis sint: & speciem lapidum preferant: simias habent intus deorum uice: & ibices & canes & infinita portenta. Deus autem noster ac dominus cum samueli de constituendo israeli principe responsa dare admonuit ne statum lutci corporis ac formam attenderet dicens. Non sicut homo uidet deus: homo enim in facie: deus autem in corde. Quo circa imitatores dei in rebus omnibus altiora quoque & obscuriora scrutantur. Ideo prompse accedo tibi: staturamque tuam nusquam in alteram partem inclinantem libenter amplector. At uero babilonis senes quidem corpore: sed animo pre stoliditate nimium paruuli. Si mortuorum resurrectioni credidissent: primum quidem sapientia validi: nequaquam susannam alterius uxorem amauissent. deinde autem si quidem dei timorem habuissent: nunquam impudicitie sue calumniam quoque innocentis coniunxissent. Id uero summe ignominie & dedecoris indicium est: quod seniores iuuenilem speciem uiolare uoluerunt. Sed his obmissis ad ea que de sancto uiro inquisitioni enarranda pergamus. **De origine et uita iohannis.**

Iohannes genere antiochenus fuit: defunctus est enim parentibus nobilibus: & qui in sythia inter militares maxime illustres essent. Mater eius cum filiam primo partu edidisset: secundo hunc loco enixa est. Cum autem emensis infantie rudimentis ad pueritiam puenisset annos: & magna ingenij pre se ferret inditia litterarum studi-

de egypto
de miba
Cyprianus

is traditus est: insecutusque ardentem disciplinas liberales: iam tunc se ad sanctarum scripturarum ministerium comparabat. Inde cum octauum decimum ageret etatis annum oratorie opam dans: adolescentie lubricum perpetua exercitatione declinauit. Vbi uero uirilem induerat sensum sanctarum litterarum amore correptus est. Regebat autem per id temporis antiochenam ecclesiam uir totius sanctitatis melitius confessor armenius genere. Is cum adolescentis indolem solers explorator intenderet ad se accitum: secum iugiter esse permisit: sibi que familiariter adherere. Amabat enim cordis illius pulchritudinem prophetis oculis preuidens quorsum indoles tanta esset euasura. Cum uero assidentem sibi de fide sacrisque dogmatibus diligenter instrueret: post triennium ferme lauacri regeneratione mundatum: lectorem ordinauit. Verum stimulante conscientia ne contentus esset laboribus ciuitatis: in ipso iuuentutis flore sensu plane integro uicinos occupat montes: ibique congressus seni cui dam syro: continentie in primis studioso: sese illi socium dedit: imitatus uite continentiam diuitia que propositi. Mansit autem apud illum annos quatuor: incentiua naturalis ardoris diuinarum litterarum studiis superans. Vbi uero motus omnes iuuenilis etatis non tam labore quam ratione superauit. desiderio delitescendi solus remotiorem heretum petijt: illicque spelunca inclusus biennium ferme peregit. Quo in tempore iugiter ferme sine somno persistens scripturas sanctas penitus edidit: earumque perpetua meditatione ignorantiam ab se longe fugauit. Verum cum toto biennio nunquam cubuisset non nocte non die subiectas uentri partes omnino mortificat: frigore uirtutes renum feriente. Quod ille ubi animaduertit ecclesiasticum rursus occupat portum. Id autem diuina prouidentia factum scimus: que hunc ad ecclesie utilitate ab exercitatione immodica infirmitatis occasionibus repulit: ut impeditus egritudine speluncis renuntiare cogeretur. hinc iam a meletio diaconus ordinatus quinque annis uenerandis ministrat altaribus. Sed cum doctrine illius gratia cunctis innotuisset: populi que fideles uite illius continentia ueluti sale condirentur. presbiter a sancte memorie flauiano episcopo consecratur: inuitus licet ac multum renitens. Notatur id ex his libris quos de sacerdotio adhuc solitarius scripsit. Permansit autem bis se nif annis in officio presbiterij antiochenam ecclesiam uite mundicia illustrans: christi que populum partim uite sanctimonia condiens: partim gratia doctrine celestis illuminans: partim undis spiritus recreans. Agebat episcopi uices in predicatione uerbi dei: omniumque corda mirabili facundia scripturarum dulcedine ornata ad se rapiebat. Quos multosque pulchrosque neces-

satios plenosq; utilitatis tractatus ediderit: quis referre sufficiat. Sed
 obmitto ista: tuosq; theodore iudicio examinanda relinquo. Neq; eni
 sunt aut esse possunt obscura que scripsit. **Theod.** Mirabilis plane
 gratia uiri in docendo fuit. atq; ex his que ad manus meas puenire po
 tuerunt magna ipsius excellentia noscitur. Sed perge queso: seriemq;
 narrationis exequere. **Pallad.** Dum hec agerentur & xpo gubernante p
 spero cursu cuncta succederent moritur beatus nectarius constanti
 nopolitane sedis episcopus. Hinc iam pleriq; sponte concurrunt ecclesie
 prefici cupientes: uiri plane non uiri sacerdotalis quidem ordinis: sed
 nihil habentes dignum sacerdotio. Qui dum meritis diffidunt suis
 pontificis solum electione fidelium desperantes posse adipisci: partim
 pallatis obseruant fores: alij munera potentibus tribuunt: alij populis
 genu posito supplicant. Ad hec plebs fidelis indignans regem pia inte
 tione sollicitat: pastorem peritum sibi dari suppliciter postulans. Age
 bat in rebus eutropius spado prefectus cubiculi regij. Cupiens igitur io
 hannem presulem fieri: cuius illi uirtus erat notissima: cuiusq; tunc
 periculum fecerat: cum in causa regia interiora penetrasset orientis
 suadet imperatori scribat ut ad antiochie comitem mandans absq; stre
 pitu ullo et perturbatione antiochene ciuitatis mitteret iohannem.
 Acceptis literis comes mandatum ita exequitur. Rogat iohannem ut
 ut secum extra urbem pergat usq; ad martiria ppe portam que roma
 na appellatur: impositumq; rede publice misso eunuco una et magi
 stro militum tradit. Adductus hoc modo constantinopolitane ecclesie
 ordinatur episcopus. Initio igitur theophilus alexandrinus epus ipsi
 us constantiam irrephensibilem q; fiduciam intuens: ordinatione
 eius impedire conatus est. Ex ipso quippe aspectu callet interiorum ho
 minis uoluntatem sententiamq; dinoscere. **Theod.** Sustine queso pa
 ter te interrogo. **Pallad.** Tu uero interroga que uis. **Theod.** Et si eius
 modi theophilus est: tantoq; uiget acumine: quomodo non preuidit
 fore: ut pulso illo orbem perturbaret uniuersum. **Pallad.** Non istuc
 mirum est fili. Nam & demones cum aduentum christi non igno
 rassent: nescierunt tamen futurum: ut una credentium illi insus
 flatione ligarentur. **Theod.** Vbinam illi saluatoris aduentum cogno
 uerunt. **Pallad.** Cum clamarent. Scimus te quis es sanctus dei quid
 uenisti ante tempus torquere nos. Videt ut illi prescuerunt non mo
 do quod sanctus: uerum etiam quod iudex esset. Quid aut de demo
 nibus loquar. Inflicta scorta ex ipso oculorum motu pudicos agnoscut
 ac fugiunt uiros: non secus atq; infirmus oculus solis iubar et uultu
 unguentum. Unde uero peccantibus execrationi pietas est: si ipsam
 minime nouerunt. Itac theophilus ex quo id quod erat infirmis oculi

d' electio p'p'ia ordinata

Quid uis
in omni uirtute

u'p'at' uirtutes p'p'
pudicos & oculis

lis suis gratum non inuenit in iohannis aspectu coniectura non
ueritate scientie: quod erat sibi contrarium comprehendit. **Theodoro.**
Mirifice respondisti pater: sed cur ille queso ordinationi reluctatus est?
Pallad. Mos sibi fuit bonos ac sensatos uiros non ordinare: sed eos
dumtaxat qui defectu aliquo insignes essent: ut omnes ueluti insipie
tes obtineret. Maluit enim supare stolidos q̄ sapientibus accommodare
autem. A salutari tam̄ prouidentia uellet nollet supatus est. Ordinatus
itaq; iohannes pastoris officium diligenter exequitur: rationali fistula
experimentum ouium facere aggressus. Raro aut̄ sed tamen necessario
uirga correctionis utens. Sermonem exauit aduersus fictam non fra
ternam: ut eam appellant: sed plane sedam atq; inhonestam uitam
eorum sacerdotum qui mulieres quas subintroductas uocant: secum
habere uellent: asserens comparatione mali tollerabiliores esse leones.
Illi enim longe a medicine taberna separati seorsum habent qui sua
sponte infirmi esse delegerunt. Hi aut̄ intra salutis officinam habi
tantes sanos etiam ad morbum euocant. Hinc iam pars impia cleri co
pressa morbo: eaq; febre correpta egre ferbat. Hac ergo peste p̄palata &
curata orationis iacula intorquet contra iniustitiam: arcem q; maloz
cupiditatem euerit ac destruit: ut insane edificium construat. Id quip
pe sapientis architecti p̄pium est: prius mēdaciū diluere molem: postea
fundamentum iacere ueritatis: ita et p̄pheta dicente: Constitu te super
gentes et regna: ut euellas & plantes: et destruas & reedifices. Illud qui
dem agricolę hoc autem congruit architecto. Ex hoc rursus offenditur
pars obseruantium sacculos. Post hęc uictum quoq; castigat cleri dilige
ter orans & exortans: ut contenti stipendijs suis nidores diuitum nō
sequerentur: ne fumum huiusce insequentes libidinis flammę trade
rentur: assentatorum ac parasitorum instituto uiuentes. Hinc luro
nes plurimi pulsati atq; irritati auctorib; calumnie se coniungunt.
Post hęc dispensatoris eccliasici scripta relegens: inuitilesq; ecclie sum
ptus deprehendens: amputari hos protinus iubet. Accessit & ad solem
nes ep̄i sumptus inspiciendos: inueniensq; immodicam profusionem
transferrē hanc magnificentiam: ad infirmoz solatia precepit. & cum
superessent pecunie noua quoq; infirmoz receptacula construit: p̄fici
ens his duos ex sacerdotum numero religionis sūne uiros et medicos
& coquos & ministros qui sine uxorib; essent eis ad obsequium statuens:
ut aduentantes hospites morbo deprehensi et eo maxime qui sacer ap
pellatur curarentur: & ob ipm bonum et pro gloria redemptoris. De hęc
uiduarum aduocat agmen: solletter explorans que non recte conuersa
rentur inter illas: inueniensq; non nullas p̄rni deditas admonebat
aut iuu nys studerent: balneisq; et exquisitis abstinerent uestimetis.

Aut repeterent maturato connubia ne diuina lex & nomen dñi
 per illarum intemperantiam blasphemaretur. Ad hec fideles quosq; lai-
 cos hortabatur uigilijs nocturnis in ecclia insistere. Vxores aut horum
 domi manere interdum orantes: ideo quod uiris die ocium non esset.
 Hec omnia quosq; negligentiores de clero contristabant: totis noctibus
 dormire consuetos. Post hec autem aduersus diuites lingue eracuens
 gladium animi pustulam scindere aggreditur: fastum eos turgidum
 ponere admonens: & hominibus ceteris se existimare pares: iuxta illud a-
 postoli ad tymotheum. Diuitibus huius seculi precepe non altum sape-
 re: neq; sperare in merito diuitiarum. Dum hec ita geruntur ecclia quo-
 tidie in melius proficiente: et ciuitate omni mirifice ad religionis studium
 conuersa: animabusq; fidelium pudicitia & psalmorum cantu exultanti-
 bus non tulit bonorum inimicus demon eos per iohannis doctrinam sibi
 eripi: quos dudum tenuerat captiuos: ut erant qui circo & harenæ & the-
 atro eatenus dediti: obmissa diaboli scena ad saluatoris curribant ouile: at-
 tracti amore dulcis fistule pastoris extimij. Ex hac iam mercenariorum
 non plane pastorum animas occupat liuor: quos pastoris industriæ col-
 latio reddebat obscuros. Quam ideo uincere non ualentes: quia profliga-
 torem inuidie dñum non inuocabant: aduersus iohannem calumni-
 as struunt: sermones quosdam ipsius assumentes & ut dictos improbum
 regine & quorundam de aula regis inuidiose dimulganter. Per id aut
 temporis contigit: ut acatius episcopus beroc adueniens: honesto ut
 dicebat careret diuersorio. Qua ex re indignatus ira exandescerebat quasi
 fuisse a iohanne contemptus. Virtus autem cogitationibus improbis: ex
 abundantia cordis uerbum plenum stultitie protulit: dignum ipsius a-
 presentibus quibusdam iohannis clericis dicens. Ego ipsi ollam condio.
 Ex eo scueriano conuictus et antiocho & isaac syrulo circūforano falsorum
 monachorum duci: qui tempus omne contriuerat in maledictis: linguam
 semper aduersus epōs instruens tractant quo pacto aduersus iohannem im-
 mo contra dñum saluatorem sese armare queant. Mutant primum an-
 tiochiam adolescentie illius crimina studiose inquirent. Vbi aut deſce-
 runt scrutantes scutationes: nihilq; inuenerunt quo illius fuscarent glam.
 Alexandriam ad theophilum mittunt: cuius nouerant uersatile ingeni-
 um ad huiusmodi sapienter uisam machinanda. Is postq; lras iuxta cor-
 suum legit: oblatam sibi malignandi materiam amplexus perlibenter: hō-
 rido silentio scrutabatur: inquirens occasionem aliquam uel leuem contra
 iohannem. **Theod.** Cohibe paulisper orationis impetum pater: ut anteq ob-
 latio subrepat eloquar tibi causam que ex alexandria ad nos usq; mana-
 uit. Aiunt enim quod depositos a theophilo clericos iohannes ad comu-
 nionem suscepit: ac per id illum contristauit: quod non oportuit fieri.

Regia p. emulos q. t. b. a.

orat^a q; ob id simulate contra iohannem ille insurrexit. **Pallad.** Ut dem-
 uera esse que sermo iactauit. est ne episcopi malum malo curare. Et ubi nā
 euangelicum illud est. Sol non occidat super iracundiam uestram. Vbi
 item apostolicum illud. Vince in bono malum. Vbi pphetium quoq; elogi-
 um Si reddidi retribuētibus mihi mala. Quanto erat rectius coram reli-
 giosis episcopis illum insimulare. & ita uersare. frater iohannes cur hoc ac-
 q; hoc fecisti. ut iohannes respondere posset se istud ignorasse. **Theod.** Verū
 dicit si quidem fuisset in illo bonę uoluntatis. & non ut ire sue satisfacere
 obtenderet clericorum causam. **Pallad.** Per timorem dei qui timoribus
 ceteris dominatur & preualet. non tibi aliter q; se habet res de his quos
 modo memorasti clericis loquar. Isidorus quidem presbiter a beato atha-
 nasio magno illo uiro ordinatus octogesimum agens etatis annum. que
 nouerunt romanorum plurimi. ecclesiasticorum enim negotiorum gra-
 ad hanc urbem uenit. dum esset peregrinorum alexandrie susceptor. Ho-
 sti et ipse uirum quando cum acacio profectus flauriani ad theophilum
 cōmunionem detulit que uiginti annis segregata fuerat beati euagrii
 gratia. qui multa certamina in laboribus ecclesiasticis perculit. Huic ita
 q; isidoro uidua quedam ex principalibus ciuitatis mille aureas dedit ad-
 iurans eum ante altare uenerandum. cōscriptis ut uestibus pauperibus ale-
 xandrie mulieres indueret. ignorante theophilo. ne si secret acceptos lapidi-
 bus emendis impenderet. quedam enī edificandi rabies pharaonis instar
 illum obsedit. minime ecclie necessaria. Verum ista missa facio. quod aut
 de isidoro magis urget attende. Acceptam pecuniam isidorus pauperibus
 impendit ac uidiuit. hoc comperto theophilus nihil enī ipm latebat ex his
 que ubiq; aut gererentur aut dicerentur. quod haberet terram atq; opum
 exploratores ne aliter dicam. isidorem aduocat pertrahat modice. & an
 ita se res habeat sciscitatur. Nihil esse cunctatus rei seriem pandit. Quod ille
 audiens habitum mutat. & qui ante paululus modestus ac mitis int
 rogando uidebatur paulo post intumuit totus isidori accepto rīso ef-
 figiem q; mutauit. Ac parumper se intra silentium continens ueluti
 canis clam morsu impetuit. post duos menses congregatis sacerdotibus
 isidoroq; presente cartulam profert. hanc inquit isidore contra te ac-
 cepi. iam decimus octauus annus euolutus est. & quoniam occupatus
 fui. rem interim obliuioni tradideram. Hunc uero cum alias requirere
 rem cartas. inueni hanc de te cartulam diu latitantem. Quid ergo ad
 eam respondes. Continebat at illa sodomorum crimen. Ad hec isidoro
 respondit theophilo. Concedamus uerum esse. quod et cartulam accepi-
 sti. & memoria excidit. non fuit qui libellum dedit euocandus. Ad
 hec theophilus. At puer non aderat. nauigabat enim. & isidorus. Non
 aderat tunc ut dicit episcopo. post nauigationem non aderat. Secundo

in. angel. p. malo
 nihil

uidua nulli res
 uiuor. sat. p. p.
 p. pauperibus

*Julianus adolescentis adulator aureus
Ev. septuaginta & fustia y theophilus*

anno non aderat. Non tertio. Et nunc si adest ad stare hominem iube. Theophilus cum ipsa ueritatis euidentia uinceretur: in diem alteram iudicium differt: deprecatusque adolescentulum quemdam promissionibus multis ad accusandum isidorum instruit: datis illi ut aiunt aureis quindecim. Ille hec omnia retulit matri. Mater id minime probauit: partim integritate iudicij partim legum metu dissuasa. cogitansque ne forte calumniam passus isidorus ad principem iudicij prouocaret. Accedens omnem scenam pandit isidoro: aureos quoque illi ostendens quos a theophili sorore mercedis nomine contra infontem accepisse dicebat. Que cum ob alia plurima: tum ob hoc precipue dignas psoluit penas: mortua cum illi mamillas medicus curandi causa ferro temptaret. Ad hec isidorus mansit domi dominum deprecans. Adolescent uero hinc leges metuens inde theophilum magis irritandum non ignorans: ad utilem recurrit ecclesie murum: uenerandaque apprehendit altaria. Ita theophilus muto iudicio isidorum ecclesia eliminat grauiam illum deliquisse pronuntians: honestatisque faciem iniustitie imponens. Ad hec ueritus isidorus ne forte grauiore indignatione concitatus saluti quoque sue theophilus insidiaretur. Et ista enim ut aiunt moliri consuevit: cursu rapido contendit ad nitre montem repetens monasterium ordinem: in quo iuuenis fuerat nutritus: ibique intra cellulam residens orabat: patientissimum dominum interpellans. Interea theophilo sibi conscius quod indecenter egisset: incertamque uictoriam suspectam habens: lras ad uicinos episcopos mittit: mandans quosdam de monte ex prioribus abiecti atque interiore heremo monachos pelli. Qui una cum senioribus descendentes alexandriam orabant theophilum ut diceret quam ob causam damnati abiectique fuissent. Ille sanguineos oculos contorquens limis & tauri in morem illos intendebat: aliquando tumentiore: aliquando in pallorem uerso: interdum pre intemperata iracundia carneo et pleniore monstri varij in morem insanientis amonij equalis sui ceruicibus torquem innectit ferreum proprijs manibus maxillasque illius crebris ictibus pulsans: & intensis digitis nares impetens atque euertens: atque uoce fremebundus et minitans heretice aciebat anathematica origene cum aduersus origenem nihil esset propositum: solumque intercederet isidori odium. huiusmodi quippe furores sunt canum instar ceca gignunt & opa & uerba. Sic itaque euerti absque responso ullo ad suas reuersi cellulas propositae austeritate uite insistebant ingenium exacuentes disciplina: per que salus procul dubio prouenit. eo ipso minus illius uersamiam curantes quod nihil sibi mali essent conscij. Non quieuit sic quoque theophilus: sed uicinos quoque episcopos euocans consilium conflat aduersus monachos. Cunctos illos neque uocasset ad respondendum pro se: neque fuisset allocutus.

infamem theophilum

tres ex illis viros precipuos damnant: ueritus simul contra multitudinem
ferre sententiam dogmatum peruersitatem illis impingens: quosque an-
tea sepe plusquam episcopos honorauerat ut magistros uite merito & doctrine
etatisque ratione: eos ueritus non est appellare magos quod isidoro affectu ui-
derentur. Vbi uero illos monte fugauit: comparat homunculos quinq-
nunquam in ceteris seniorum heremi uisus: qui piget dicere neque foribus ecclesie
prefici meruissent. Ex his unum episcopum ordinat: opidulo cuiusdam cum
ciuitas nulla superesset pontificem statuens. Passim enim & huiusmo-
di nouitates presumebat seipsum moysen alium nominans. Alium uero
presbiterum: reliquos tres diaconos ordinat. Non enim erant egyp-
tiorum: sed varijs ex locis aduenerant. Erat unus ex eis libycus: alius alexa-
drinus: alius pharanites. Idcirco et facile illius vanitati consenserunt.
Eos monet aduersum tres illos seniores libellos dare calumnie: quos
tamen ipse texerat. hoc enim solum illi ex se intulerunt: quod se sub-
scripsere. Post hec sumptis ab eis in conspectu ecclesie libellis ingreditur
ad augustalem: & contra illos ex persona propria proponit accusationem
egyptie diocesis pontifex: qui et libellos calumnie conscripserat: orat
que ut militari manu uiri illi tota egypto pellantur. Sumpto igitur
milite una et precepto multitudinem eorum cogit qui facile con-
tra dignitates insurgerent: noctuque repleuit monasteria intradit:
cum ante pueros qui secum erant uino multo pluuisset. Ac primum
quidem dioscorum sanctum illoz fratrem montis episcopum throno
deponi iubet: trahi que a seruis ethiopibus: et ipsis ferre necdum ha-
bitatis auferens parochiam quam iam tunc ab aduentu christi
dioscorigi ciuitas semper habuerat. Postea predatur montem paruaque
libet monachorum pueris inter se partienda permittens. Expilatisque cel-
lulis tres illos sollicita indignatione perquirat: quos in puteum submi-
serant: imponentes ori putei psithum. Non inuentis illis incendit eo-
rum cellulas stipula una cum libris intus reconditis singularis me-
riti ac precij: & puerulo uno sicut qui uiderunt attestati sunt: et sa-
cramentorum signis. Hunc igitur in modum irrationabili sopita
ira alexandriam redijt: fuge locum sanctis illis uiris tribuens.
qui sumptis continuo melotis suis in palestinam concedentes eli-
am occupant. Secuti sunt illos cum presbiteris ac diaconis motis
trecenti monachi uirtute precipui. Alij uero per uaria loca dispersi
sunt. Non tulit horum consilium tortuosus coluber: mouet rur-
sus contra illos theophili zelum: qui succensus iracundia lras ad
palestine scribit episcopos dicens. Non oportebat quidem ut preter sen-
tentiam meam hos in uestris urbibus susceperetis. quia uero per
ignorantiam fecistis ignosco uobis. De cetero igitur curate ne ipsos

Theophili
inquit

neq; in ecclesiasticum neq; in priuatum aliquem locum admittatis. non modo dicens. uerum etiam pre timoris magnitudine deum se esse putans. Ingenti illi necessitate loca in dies mutare compulsi tandem regiam ad urbem perueniunt. in qua diuina manu ad curam indigentium iohannes ordinatus fuerat episcopo. procumbentesq; ad eius genua orabant ut opem ferret animabus calumniam passis atq; vastatis. horum studio qui hoc potius q̄ benefacere consueuissent. Stetit iohannes ut uidit quinquaginta electorum hominum canitiem uenerandam sacris sudoribus infecta. compunctusq; iuxta ioseph pro fraternitatis studio in lacrimas soluitur. percontatus ab eis quisnam aper de silua aut singularis ferus huic fecundissime acletissime uiti inuidisset. Ad hec illi. Sede inquit pater nosq; non utrumq; ueneratos theophili papę uelania curare stude. si tamen ualueris nrorum tumoribus uulnecum obducere cicatrices. Nam si ipe quoq; nos despiciat aut reuerentia aut metu theophili iuxta ceteros reliquos. nihil iam superest nobis nisi ut perfecti ad impatorem ipsius opera pessima ad iniuriam ecclesie publicemq. itaq; si opinionis ecclesiasticę tibi cura est. persuade illi ut nobis permittat in egypto remorari. nihil enim peccauimus neq; in dei leges neq; in illum ipm. his iohannes auditis ratus facile theophili aduersus illos iram in gratiam transferre posse. libenter hoc negotium sumit. admonensq; uiros ut aduentus sui causam silentio regerent donec ipe ad theophilum scriberet. & mansiones illis in ecclesia que anastasia dicitur ad requiem tribuens. ipe quidem necessaria uictui non suppetebat. sed eis religiose mulieres ministrabant. ipsis quoq; ex operum manuum necessitates suas ex parte suppleantibus. Contigit autem per idem tempus theophili clericos in ea urbe esse. magistratum qui ad egypti prouinciam mittendi erat beniuolentiam theophilo comparantes in eorum perniciem qui illi aduersati essent. Huius itaq; iohannes euocatis interrogat an presentes monachos nossent. Illi uerum testimonium phibere uiris ducentes se & uiros nosse & magnam illos iniuriam ppeffos esse. Si placet inquit domine spiritualis comuniois nondum illis consortium trade. ne papa contristet. ceterum in alijs omnia in eos officia humanitatis exerce. Id enim tibi epo conuenit. Ita illos iohannes ad comunione minime admisit. Scripsit aut theophilo supplicans & hanc sibi ut filio ac fratri postulans gratiam. ut uiros illos pacifice ad se reuocaret. Ad hec theophilus gratiam quidem iohanni denegauit. Misitq; qsdam ad huiusmodi certamina exercitatos. de quibus superius diximus. libellos ut porrigerent admonens quos more solito ipe dictauerat.

apertum quidem & expressum mendacium continentes: varijs calū
nijs opertum & adumbratum. Et cum non posset illorum uitę dero
gare: facit ut intra palacium quasi magi digito notarentur. Mo
nachi ubi aduerterunt se nihil profecisse: uerum & in maioris ire
precipitium illum declinasse: plerosq; in dignitatibus constitutos ad
ducunt: omnem q; anathematicantes heresim libellos iohanni tra
dunt: in quibus uiri iam tyrannidem notant quibusdam capitulis
adiectis: quę referre coram infirmioribus piger & pudet ne et ab ipi
us fidei eos liminibus arceam. Mihi certe ea recitanti pfectiones quide
fides fortassis haberetur. Rursus & per se ipm & per epōs alios iohannes
hortatur uiros ut ab huiusmodi accusatione desisterent: theophilo
iterum scribens. In tantum meroris impulsus sunt uiri isti: ut te elat
is etiam libellis accusent: iam quid tibi uidetur rescribere. Non ei
me audiunt ut hac intentione discedant. Ad hec theophilus maio
re inflammatus ira monachorum fratrem dioscorum epūm qui i
ecclesiasticis rebus consenuerat ab ipa ecclia prohibet: epō iohanni ita
scribens. Arbitror te non ignorare quid precipiant niceni consilij ca
nones: sanctientes epōs non iudicare causam ultra terminos suos. Si au
tem ignoras discere: & libellos contra me suscipere desine. Nam & si iu
dicari me opus sit: ab egyptijs q̄ ab te id fieri oportet: qui septuaginta
q̄q; dierum itinere a nobis separatus es. Accepta iohanne eplā et lecta
eam quidem seruauit sibi. Monachus uero utriusq; partis ea dixit quę
ad pacem sunt. Audientes utraq; partes exasperatę sunt: illa quidem q̄
quasi ui tyrannidis pressa uideretur: hec autem quod absq; theophilo
pacem inire non presumere: cuius iussu libellos dederant calum
nię plenos. Ita iohannes eos adlocutus ab se dimisit: atq; ab animo
amouit suo. Profecti de hinc monachi partis uiolatę libellos multorum
uersuum scribunt: monachos quidem accusantes calumnię: theophi
lo uero impingentes ne aliter dicam quę theophili erant: talia et tan
ta qualia & quanta quisq; nouit. Augustus q; primū 9gressi: reginā
deinde adeunt in ecclia sancti iohannis orantes ut aduersantium
monachorum libelli contra se apud prefectos urbis examinarentur:
tum ut theophilus uel inuitus adductus iohannis iudicio subijceret:
tum demum ut theophili monachi aut probarent crimina quę san
ctis senioribus obiecerant: aut penę talionis subderentur. Sic itaq; a
lexandriam elaphius qui modo est a principibus mittitur ut theophi
lum ducat. Sententiam reliquam profecti exequuntur. Cum uero
uentilaretur causa reus deprehensus instabant leges gladium ad uin
ductam exerentes. Infelices aut illi metuentes omnia in theophilū
referunt: qui illos subornasset: libellosq; calumnię dictasset. Ita rōnis

10x calumnia

Constantinopolis
fuit theophili

8. iudicium

ordo illos carceri mancipat: usque ad theophili aduentum reseruandos. Ex his alij moriuntur in custodia diutius remorante theophilo. Alij post ipsius aduentum pecunijs et iudicij seueritatem emollierat: prodire . . . ire in exilium iussi. Ita calumnie rei a legibus damnati sunt. Appulit uel sero theophilus adstans ueluti tabareus fumo oneratus eis quos ex egypto et india ipse conduxerat et pro fetida inuidiam flagrantiam spirans constantinopolim ingreditur. sexta hora quinta sabati a nautico detentus agmine: sedam referens gloriam: de qua dicit aplus. Quorum gloria in confusione eorum sub inferens: qui terrena sapiunt. Hospitaturque non in tabernaculis iustorum: ecclesie fugitans. & oblitus dauidici illius. Elegi abiectus esse in domo dei mei magis quam habitare in tabernaculis peccatorum. Sed profecto arcebat hunc ecclesia consuetudine crudelis. Remoratus illic tres ebdomodas dierum. Neque episcopo iohanni congressus est: ut solent episcopi. Neque omnino propinquauit ecclesie: sed persistit certans nocte atque die nouumque odium ueteri copulans: ut episcopus iohannem non modo ecclesia pelleret: sed uita ipsa quoque priuaret: partim profusione auri contra ueritatem supstitutionem potentium redimens: partim lautioribus epulis gule deditos quosque sub iugum mittens: partim assentatione & spe maioris dignitatis fallaces ex clericis quoslibet inducens. Hos igitur omnes absque funiculo uoluptatibus uiuacens: ueluti planus quispiam demon animarum exantato iudicio ad scene ministerium personam demoniacam inquirebat: quam etiam est affectus. Pulsi a iohanne fuerant diaconi duo & pro seditibus suis separati ab ecclesia. horum ille abusus leuitate hortatur ut aduersus iohannem libellos darent: pollicetur eos restituere in ministerij sui locum. Erant autem hec illorum sedera: alterius quidem homicidium: alterius uero adulterium. Quod et fecit. eos enim post iohannis exilium locis restituit suis: datis scilicet libellis quos ipse ille dictauerat nihil ueri continentes: preter id solum quod monere ille consueuerat: ut post communionem aut aquam aut pastillum degustarent ne contra uoluntatem una cum salina siue pituita que sacramenti excrearent: ipse prius id faciens religionemque pie sentientibus augens. Cum uero libellos suscepisset conuersatur apud eugraphiam una cum seueriano & antiocho et acatio ac reliquis iohanni ipse castissima monita infensit. Mos enim erat illi iuxta paulum publice et per domos honestatem edocere: & huiusmodi maxime uerborum castigatione compescere: que cum annis per etatem essent iuuenel tamen apparere uellent. Quid inquit cogitatis corpus rursum iuuenescere cinctos in fronte fereutes instar meretricum ad deceptionem intuentium et congregantium uobis: idque cum sitis uidue. Congre-

gati autem requirebant quo pacto iudicium inchoarent. Unus uero ex ad-
sistentibus monuit. potest ut libellis impatori ipsum etiam intuitum
ad consilium traherent. Factum est igitur hoc sicut sub iudeis quon-
dam: auro illis per omnia suffragante. Eramus cum iohanne quadra-
ginta epi: tunc in epatus triclinio sedentes admirantesque quomodo quod
solus uenire iussus erat ac pro nefariis rēdere criminibus tot sociatus
epi uenerat: quo uero modo sententias principum immutaret: et
complures de cetero peruerterat. Sic autem sermocinantibus nobis afflatus
spiritu iohannes repente omnibus ait. Orate fratres ac si quidem dili-
gitis xpm: mei gratia suam nullus ecclesiam deserat. Ego enim iam de-
labor & tempus resolutionis mee instat: iuxta sententiam pauli.
Multas ut uideo pressuras primum patiar: atque demum excedam ex
uita. Scio enim uersutiam sathane quod iam non ferat se meis quo-
tidie sermonibus lacerari. Atque ita demum mihi prestate miserationis
affectum: ut in orationibus uestris memineritis mei. Merore igitur
ineffabili detenti. Alij enim fundebamus maximam uim lacrimarum.
Alij uero consilio egrediebantur: oculos eius sacrumque caput una et
os illud preciosum ac beatissimum exosculantes: neque se a fletu et sin-
gultibus continere ualentes. Hortatus redire ad confessum huc atque il-
luc uagantes in morem apum circum aluere crebro murmure prece-
pentium. Sedere inquit fratres & flere desinite: ne me amplius affli-
gatis. Mihi enim uiuere xpus est & mori lucrum. Iam enim fama
uulgauerat ob fiducie illius magnitudinem capite truncandum
esse. Et si tenetis memoria reminiscimini quomodo semper dixi
uobis. Via est uita presens cuius & tristitia et letitia pertransiunt. Hundi-
ne sunt que cernimus omnia. Vendidimus enim: modo diuer-
timus. Num patriarchis meliores sumus? Prophetisque et apostolis
anteceessimus: ut immortalis hic nobis permaneat uita. Ad hec in-
gemiscens quidam ex presentibus dixit. At uices lugemus nostras: nostram
desolationem qui pupilli relinquimur: ecclesie uiduitatem: confusione
legum: ambitionem: non timentium dominum & gubernaculis ecclesie
sest importune ingentium: desertos pauperes: desertamque doctri-
nam. Hic ille auditis. Hic ille auditis indice dextre manus leue nodum
sepit pulsans: consueuerat enim uir dei inter animi curas atque estus
hoc facere: ita se alloquens ait. Sufficit frater. Holi plura prosequi. Ve-
rum ut dixi uestras ecclesias non dimittatis. Neque enim a me doctrina
christi cepit initium: neque uero in me desertura est. Nonne moyses
mortuus est? Nunquid iesus inuentus post illum non est? Nonne sa-
muel obiit? Nonne dauid unctus est? Excessit uita hieremias? Non
reliquit baruch? Assumptus est helias? Nonne prophetauit heliseus?

ubi dicitur
ad corinthios

via est uita presens
& tristitia et letitia

Nonne dauid unctus est?

Capite celsus est paulus. Nonne post se dimisit tymotheum tytū apollo
 & innumeros alios. His dictis eulysius apamiē bithiniē epus ait. Ne-
 cessario si ecclesias tenuerimus cōmunicare cogemur atq; subscribere.
 Ad hęc sanctus iohannes. Cōmunicare quidem ait. ne scindatis ecclesi-
 am. Verum nolite subscribere. Nichil enim mihi conscius sum pp quod
 deponi aut deiici merear. Dum inter eos ista referuntur nuntiatī sunt
 adstare pro fortibus hi quos theophilus miserat. Iubet eos protinus in-
 gredi. Ingressos cuiusnam essent gradus interrogat. Epō esse ubi di-
 dicit. orat ut sedentes quam ob causam uenerint dicant. Illi aut breuiter
 tm habemus inquirunt. Iubete illud legi. Quod ille tibi annuit man-
 dant theophili puero ut legeret. Legit. Erat autem hic textus. Sancta sy-
 nodus ad quercum congregata. Erat aut locus trans mare sic uocatus ru-
 fini suburbium in quo illi conuenerant. iohanni neq; addentes id quod
 erat epō. Solet enim ferme obsecutus animus non rite aspicere. sed ea uol-
 uere & conspiciat que passio dicat. Libellos contra te accepimus mala
 continentes innumera. Occurre igitur scorpionem & tigrin presbiteros
 assumens tecum. Est enim illis opus. Erant aut qui missi sunt ad eum
 dioscorus & paulus ex libia iuuenes admodum. Postq̄ lecta est pagina
 contradicunt hi qui cum iohanne erant epī. Ita theophilo per episcopos
 tres lupicinū demetrium & eulysium. & presbiteros duos germanū
 & seuerum omnes uiros sanctos rescribentes. Noli ecclesie negotia solue-
 re. noli confundere ordinem. & ne scindas ecclesiam pp quam christus
 descendit ad terras. Quod si impatiens solius niceni consilij canones.
 causas q; citra tuos terminos cognoscere uis. ipe ad nos transi in bene-
 institutam ciuitatem. neq; instar cain abel in campum prouoces.
 ut nos te primum audiamus. Habemus enim contra te libellos capi-
 tum lxx. apertas ac nefarias actiones continentes. Plures q; per dei gratia
 sumus q̄ synodus tua. congregati non ad euerisionem ecclesie sed ad pa-
 cem. Nam tua quidem synodus triginta et sex habet epōs ex una prouin-
 tia. nos aut quadraginta sumus ex prouintijs varijs. in quib; et septem
 sunt metropolitae. & necessario conuenit pauiores a pluribus ac prestan-
 tioribus secundum canones iudicari. Habemus enim & eplām tuam
 per quam admonens coepum nr̄um iohannem non oportere citra t̄-
 minos suos epum iudicare. Quocirca ecclesiasticis obtemperans legibus
 accusatores tuos ora. ut a tua accusatione desistant. Ad hęc motus io-
 hannes epīs suis ait. Vos quidem quod uidetur uobis scribite. me autē
 conuenit ad ea que mihi sunt scripta rescribere. Sic itaq; theophilo ma-
 dauit dicens. Ego an aliquis dicere contra me quippiam possit hactenq̄
 nescio. Porro qui proposuit contra me. uultis q; ueniam manifestos
 inimicos meos quos mihi negligentia sua fecit infensos. conuentu ut

plano uari

legimus quod si per iohannem
 ad theophilum

stro primum abijcite. neque iam de loco contendam ubi me oporteat iudicari. & si id maxime in ciuitate fieri oportuit. Sunt autem quos ut suspectos renuo. theophilus quem et in alexandria et in lycia dixisse certum est. In comitatum proficiscor ut iohannem deponam. Id ex eo uerum probatur quod adueniens neque congressus est mihi neque communicauit. Qui ergo ante audientiam inimicus comprobatus est. quid post iudicium facturum putatur. Acacium uidem abijci postulo qui dixit. Ego ipsam ollam condico. Quid autem de seueriano & antiocho dicam. quorum facinorosa seculi quoque theatra canunt. Itaque si me reuera uenire uultis hos quatuor siquidem iudices consilio pellite. Sin autem accusatores eos ad iudicium sistite. ut sciam quo mihi ordine certandum sit. utrum quasi contra aduersarios. an aduersus iudices standum. omnino quod non solum ad caritatem uestram. uerum & ad omnem quoque uniuersalem synodum uenire paratus sum. Scitote igitur quod si milites miseritis ad me nullum aliud responsum reportabitis. Illis exeuntibus notariis ductum habens regium per quod iuxta illorum postulata inuitus traheretur ad iudicium. & uestigio ingressus urgebat. Vbi notatio responsum fuerat nuntiantur duo iohannis presbyteri. eugenius quidam qui factionis contra episcopum iohannem mercedem accepit heraclei episcopi. & isaac monachus. ne aliter dicam. ita nuntiantes. Mandat tibi synodus ut transeas ad nos responsurus ad crimina. Contra uero iohannes per episcopos alios ita rescripsit. Quanam oro consequentia quo ordine iudicatus. qui neque inimicos meos uultis abijcere. & me per clericos meos accersitis. Ad hec illi episcopi capti. alterum ceciderunt. alium considebant. alteri ferrum collo imposuerunt. quod sancto uiro preparauerant. ut ita iniectus in nauim ad loca mitteretur ignota. demone illos leonum instar in ferociam excitauit. Comperta illorum immanni impudentia se ipsum cohibuit. Fortissimi autem illi uiri contextis commentariolis que axaneorum telis infirmiora ad probationem erant. contra sanctam sententiam proferunt. cuius neque faciem uiderant neque audierant uocem. die una conficientes nequitiam quam longe ante texuerant. Neque enim cohibere potest diabolicus impetus. consilij semper ac morarum impatiens. Missa quoque relatio est ad imperatorem ita exordiens. Quoniam accusatus iohannes quorundam criminum. consciusque ad ea diluenda occurrere noluit. huiusmodi uero deponunt leges. id quod & passus est. Continent autem libelli & lese maiestatis crimen. iubeat hunc pietas uestra expelli uel inuitum daturum tanti criminis penas. Nobis enim ista non licet inquirere. O infelicissimi que sentitis et facitis. ea erubescitis facere. non deum plane sed homines reuereminus fuisse metuitis. Erat autem id crimen maledictum in reginam. quam ut illi detule-

runt: iecabel appellauerat. Atque boni illi uiri ferro cedi sanctum uide-
re cupientes ita detulere. Deus autem et eorum penitus insitam ne-
quiam patefecit. et principum corda molliuit. sicut danieli dudum
in babilone contigerat. Illic enim leones in mansuetudinem conuer-
si. homines effrati sunt non parcentes prophetis: corripuitque deus eos qui
preter naturam effrati erant. his contra naturam in mansuetudine
uerfi. In hunc modum iohannes ecclesia pellitur: misso ad id comite cum
auxilio militum non secus quam ad barbaricum prelium. Pulsus autem agellos
ad bithynie prencium occupat. Media uero transierat dies cum motum
quemdam fieri in cubiculo contigit. Perterriti ex hoc iohannem misso
notario reuocant: et proprio paucis post diebus restituant solio. Ita theo-
philus cum episcopis egypti salutem fugae committit suam: querebat enim
cum ciuitas marinis undis immergere. Post duos uerum menses a
plaga inflicta modice respirantes secundo aduersus iohannem fecerunt:
initiumque probabile minime inuenientes alexandriam ad huiusmo-
di rerum periculosissimum sophistam mittunt: ita suggerentes. Aut uere
ueni dux noster aduersus iohannem futurus: aut si hoc populi causa ue-
rit: modum nobis aliquem suggere ex quo sumamus initium. Ac-
ceptis theophili literis. ipse quidem uenire noluit: sciens quo pacto
effugisset. Misit autem tres illos episcopos paulum et pimenem et alium
nuper ordinatum: mittens una & canones quosdam ab arrianis
contra beatissimum athanasium factos: quibus utentes iohanni ca-
lumnias fecerent: quod post depositionem suam sine episcopali decreto re-
dire ausus esset. Est enim ille natura feruidus et temerarius et audax
ac supra modum contentiosus. Nihil est autem ad quod non citius
debito feratur: et dum sibi uisum fuerit: neque iudicium neque consilium
substinet: irrationabilique utens motu: id agere inordinate satis pergit:
ac decreta sententiae firmiter nitens omnibus qui se opponere uolue-
runt constanter et contentiose reluctatur: id in primis studens ut iu-
dicium suum atque sententia uincat semper ac superet. Faciunt illi quod
admoniti fuerant illius consuetudinem non ignorantes: accersitisque
a syria et cappadocia et ponto ac phrygia metropolitibus et episcopis omnibus
constantinopoli conuenere. Aduenientes autem iuxta canonum seriem
iohanni communicauerunt: ne eadem quae prius incurrerent. Ea re com-
perta principes egre tulerunt. Et theodorus quidem tyraneus episcopus uir
summe grauitatis: ubi ex his quae uenerant ad aures eius: quid agere-
tur aduerit: ne theophili temeritatem sequeretur: relictis omnibus ad
suam remeauit ecclesiam: ualefaciens comitatui: suamque provinciam ual-
tans pietatis iuro: et ad finem usque in commune persistens fidei rom-
manorum: de quibus paulus testatur & dicit. fides uestra adnuntiat

iohannes pellitur
et notarius

theophily fugit

arrianum con-
stantinopolim

in universo mundo. Faretius uero cesarie que argo adiacet presul ni-
mum formidans. non secus atq; infantes laruas neq; urbe egressus
sua: per leas consensit aduersarijs. et quidem non uocatus in medium.
Imperite omnino quippe qui esset omnino rusticus. ac stultus. Leon-
tius autem ancyræ galatiæ ammonio laodice aduise adiunctus. Adus-
tam fecerunt ecclesiam non modo uicti principum minis: sed contra spe-
munerum seducti regalium: in secunda synodo sententiam nequissi-
mam una cum acacio et antiocho ferunt obtinere sanctientes theo-
phili indiscretum iudicium: ut locus purgandi se iohanni nullus
omnino daretur uigore scilicet canonum eorum quos theophilus in-
ferat: a quadraginta complicibus arrij editos: atq; ita continentel.
Si quis epus aut presbiter iniuste siue iuste depositus ex se ipso absq; sy-
nodo in ecclesiam redierit hic iam excusationis non habeat locum: sed
omnino expellatur. Et ista quidem regula ut neq; a nequissimis edi-
ta in sardicensi consilio a romanis & italjs illyrisq; et macedonibus
et grecis: ut ipse melius nosti optime theodore eliminata est: quando li-
bertus aut iulius sub constantis impio athanasium & marcellum ga-
latham admisit ad communionem: quorum gratia etiam canon ille fu-
erat editus. Et duo illi quidem amonius ac leontius coniuncti acacio
& antiocho et cyrino calcedonensi ac seueriano: ingressi ad regem dice-
bant decem epus ex parte iohannis euocandos: erant enim plures qd
draginta pro canonum auctoritate statuenda alijs asserentibus eos a
catholicis editos: alijs contra docentibus ab arrianis fuisse compositos.
Ingressus autem elpidius laodice syrie epus iur uice merito et canitie
ipa uenerando una cum tranquillo suadebant regi non oportere iohan-
nem inrationabiliter eijci: neq; enim prius depositus sed pulsus a co-
mune fuerat: neq; a se ipso remearet: sed ex precepto pietatis sue nota-
rio ad hoc misso. Preterea quos proferrent canones hereticos esse: qd
apertis indicijs ostendi posset. Cum uero persisterent iohannis aduer-
sarij indiscipline contendere: & alij quidem clamosa uoce pstreperet:
alij uero improbis gestibus presente impatore tumido pectore et spiri-
tu turgido insanire uiderentur: modesto canonum scientissimus el-
pidius modico impetrato silentio: sic regem alloquitur. Non diutius
mansuetudinem tuam uexemus imperator: sed istud fiat. Subscri-
bant fratres nostri acacius et antiochus et ceteri se illorum esse fidei
qui illos exposuerunt canones: quos ipsi obtinent: et soluta contro-
uersia est. Impator ubi simplicitatem propositionis aduertit: subridens
dixit antiocho. Nihil asserri utilius potest. Erat aut in omnibus que
fiebant impator innocens alijs que bene fuerant instituta mutan-
tibus. Anxij igitur atq; ancupites seuerianus et socij: et in se ipsos instat

Canon inq9

aquę inconstantis remeantes ad id quod fuerat prudenter obiectum:
 & ad regis iudicium respondere nil poterant: facie tota in liuore tñs-
 eunte. Loca tamen angustis deprehensi inuiti licet se subscribere pol-
 licentur. Ita egressi promissionem quidem ut pote inconsulte factam
 implere detractant uinci metuentes. Consultabant aut quonā mo-
 do iohannes pelleretur. Dum hec aguntur: & alij sic alij aliter sentiunt:
 nouem aut decem fluxere menses: cum epus iohannes adiunctis
 sibi quadraginta duobus epis ageret in dies que dei sunt & ppli ma-
 gna cum iocunditate ipsius doctrina fruerentur. Solet enim animus
 a vanitate glorię remotus inter casus varios gratius atq; potenti-
 us dei uerba profundere. Interea aduenit quadragesimale ieiunium
 quod annis singulis instar ueris effloret. Ingressi rursus antiochus
 & socij seorsum ad regem psuadebant ut iohannem quasi conuictū
 imminente pascha iuberet expelli. Impator eorum improbitate fa-
 tigatus ueluti epis credidit. Qui enim ueraciter aut presbiter aut
 epus est mendacium nescit. Hęc quippe nomina de supernis deriuā-
 tur. Nihil enim deo antiquius. Nihil quod magis prospiciat omnia
 Deus enim est cuius prospectum nihil effugit. Itaq; & epus & presbi-
 ter ut est nominum consors: ita et opum ee socius debet. Mandat i-
 taq; iohanni ut ecclia exeat. Et iohannes ita respondit. Ego a deo sal-
 uatore nro hanc suscepi eccliam: ut salutem ppli curem diligenter:
 neq; illam deferere possim. Quod si fieri id omnino uis: quia ciuitas
 dissentiat te ui mecum agt: ut excusationem habeam: quod aucto-
 ritate tua reliquerim pulsus ordinem meum. Ita cum quadam ue-
 recundia mittentes ex palatio depulerunt illum mandantes inte-
 rim in epatus habitatione moraretur: expectantes simul aliquod
 diuine indignationis indicium: ut si quid illius aduersarij aut si
 bi triste contingeret: maturato illum in eccliam reducentes deum re-
 conciliarent sibi. Alioqn illi rursus insidiarentur ut pharao moyse.
 Inter hęc aduenit magni sabbati dies in qua crucifixus saluator ex-
 poliauit infernum. Rursus illi mandant ut ecclia exeat. quibz
 ille iusta respondit. Veritus itaq; rex dei sanctuatem & comotionem
 ciuitatis accitos acacium & antiochum alloquitur dicens. Quid faci-
 mus? Videte ne forte non recte consulueritis. Tunc fortissimi illi et
 nimium magnanimi dixerunt regi. Super caput nrm sit impera-
 tor iohannis depositio. Quod reliquum erat auxilij: hi cum iohan-
 ne aderant epi sacri ieiunij numero equales regem & reginam adiecit
 in martyris orantes cum lacrimis ut ipi ecclesię parcerent: maxie
 p imminens pascha: & eos qui regenerandi erant: iam eruditos: ei-
 q; redderent sacerdotem. Sed audiri illi non sunt: ita ut sanctus pau-

epus iohannes

huius episcopus interitus plenus fiducia eudoxie diceret. Deum time: fili
usque tuus misere: neque sanguinis effusione sanctam christi uiolens solem-
nitatem. Reuersi autem episcopi uigilias intra sua diuersoria celebrant.
alii fundentes preteritis lacrimas: alii dolore detenti: atque alij mente
ferme in stuporem uersi: per singulos passio dictabat. Iohannis ne-
pe presbyteri qui dei aderat timor in publico lauacro quod constan-
tianum appellatur coactis populis uigilias inchoarunt: partim
diuina eloquia legentes: partim eos qui iam instructi erant in fi-
de baptizantes: ut est moris in pascha. Hec ipsa antiochus seuerianus
& acacius perdite mentis homines: & antiqui seductores suis prece-
ptoribus referunt: orantes ut populi impederentur: ne in eo loco fieret
collecta. Reppulit eos qui tunc erat magister militum & ait. Nox est:
& turbę multe conuenerunt: ne quid impedimenti oriatur cau-
te prouidendum est. Illi ad hoc respondent. Nemo in ecclesijs reman-
sit. Veremur quod ne ingressus ecclesiam impator et neminem inueni-
ens aduertat populi ad iohannem beniuolentiam nosque iam inuidie
denotet & fraudis accuset: maxime cum illi dixerimus neminem
omnino superesse qui illum diligit ut pote seductorem. Ita magister
militum contestatus eis quę euentura erant: tradit illis Lucium quę-
dam tribunum militum gentilem ut dicebant: mandans ut hone-
ste pergens populum in ecclesiam euocaret. Profectus ille cum minime
auditus esset ad acacium redijt uires ac frequentiam populi nuntias
post hec illum suppliciter orant aures uerbis deprecantes & spe ac p-
missione maioris gradus prouocantes ut impediret domini glori-
mandantes ei ut uel oratione persuasos abduceret in ecclesiam populos:
aut ira et ui militum perturbaret: & collectę tantę celebratis impo-
neret finem. Qui euestigio sumptis secum partem acacij clericis: secun-
da uigilia noctis pergit exequi quod ei fuerat iniunctum. Excubat
enim populus in partibus nostris ad primum usque ad galli cantum: se-
cum habens nuper ad miliciam electos districtis gladijs thraces in-
star esau quadringentos omnino impudentes: insiliit nocti subito
una cum acacij clericis & militibus in dominicum gregem ueluti lu-
pus fulgente ferro sibi iter faciens ac populos dirimens. Concessit aut
intra beatas aquas: ut eos qui initiabantur prohiberet: ac diacono
quidem procaciter imminens ueneranda mysteria quę ille tenebat
manibus fudit. presbiteros uero iam & etate & ordine equales quod su-
os fustibus in capite feriens piscinam cruore perfudit. Videre erat tunc
illam angelicam noctem: in qua etiam demones corripiunt supplices
in labyrinthum fuisse conuersam. Hude enim mulieres una cum ui-
ris fugę se committebant: metu cedulis aut inhonestę fedtatis: fedum

hunc cursum amplectentes. Alius manu uulneratus abibat plorans. Alius uirginem conscissam uerberibus trahebat. Omnes ad predandum conuersi. Ornamenta et recondita omnia sibi applicabant. Ita presbyteri quidem ac diaconi qui fuissent comprehensi in carcerem conijcebant. Qui aut ex populo alicuius erant dignitatis urbe pellebantur. Edicta repetitis uicibus per loca ponebantur varias minas continentia: nisi quis iohannis communionem abnegasset. Cum tamen ista fierent: & plura etiam hi qui dicebantur epi extrinsecus molirentur: collecta tamen doctrina celestis immo diuinae gratiae studiosis non euacuabatur: sed iuxta illud exodi. quanto illos occidebant: tanto plures fiebant. In crastinum aut ingressus imperator in adiacentem campum exercitij gratia uidit humum non satam ad quintum ferme lapidem candore uersutam. Stupescens ad speciem & gratiam floris nuperrime baptizatorum. Erant enim ad tria milia. Interrogat satellites quoniam esset acies illic concurrentium. Illi gratias mentiri: ut furorem regis excitarent: dicunt esse alterius sectae homines. Ea re cognita continuo auctores negotij et inuidie precipites atrociores quosque exsequentibus mittunt: ut auditores dissiparent: doctoresque comprehenderent. Profecti illi rursus paucos ex clericis plures ex laicis tenent. *Theod.* Quidnam esse dicimus pater beatissime: quod cum tam multi essent: ut ad tria milia soli baptizati pertingerent: paucissimi eos milites obtinerent: conuentumque dissoluerent. *Pallad.* Istud non paucitatis indicium: neque celi nullius argumentum: sed copiosioris religionis doctorumque diligentis certa probatio est: qui sententiae firmitatem perpetuo studio predicationis dirigunt atque custodiunt. *Theod.* Rectissime omnino. Neque enim decebat aut qui prudentiam & mansuetudinem a sancto iohanne didicissent: insipienter atque perturbate aliquid agerent. *Pallad.* Quando quidem uirorum te oblecat modestia: quidne ne interrumpas sermones quos pessima facta genuerunt. Solent enim ut plurimum a factis uerba deriuari. Cum his igitur clericis ac laicis qui detenti fuere: comprehensi sunt et uirorum nobilium coniuges. Quibus ex his inaphoria quae abstulerunt: alijs in aures cum aurium summitate detraxere. Ea re conspecta eleutheri cuiusdam uxor opulentissima pallio relicto ancille habitu assumpto cursu ciuitatem ingressa est: ut pudorem inuictum seruari posset. Erat enim in flore aetatis formosa nimium: et in credibili decore uestita. Hunc igitur in modum impleti magistratum fere omnes carceres: in ecclesiae faciem transiere. & hymni quidem et oblationes mysteriorum in custodijs agebantur. Flagra uero et tormenta et iuramenta terribilia in ecclesijs resonabant: cum ad execrationes iohannis singuli impellerentur: qui usque ad mortem nequitiae diaboli

aduersatus obstitit. Completa uero quinquagesima post quintū diem ingressi acacius & seuerianus antiochusq; et cyrinus ad impatorem dicunt ei. Rex tu a deo nobis datus es: nemini subditus: omnibus dominans. Licet tibi quodcumq; uis facere. Noli esse presbiteris mitior & epus sanctior. Diximus tibi presentibus omnib; super caput nostrum sit iohannis depositio. Noli igitur uni homini parcere in perniciem omnium. Iudicis tunc et uerbis & rebus persuadentes regi. Missio itaq; rex patritio notario ista iohanni mandat Acacius et antiochus & seuerianus atq; cyrinus damnationem tuam super caput suū posuerunt. Te ipm ergo comendans deo ecclesia egredere. Ita epus iohannes post apertam nihilq; adumbratam iussionem episcopo descendens uenacum epus dixit omnibus. Venite oremus: et angelo ecclesie congregiamur. Letus quidem de se & de populi merore et afflictione subtritus. Protinus quidam ex primarijs ciuitatis uir fidelis iohanni ista significat. Quoniam lucius uir audax et facie impudens paratus est in lauacro publico cum militibus si forte contradicas aut differas etiam inuitum trahere et expellere: fit autem magna in plebe comotio festinacula egredi ne in tuum auxilium confluens pplius bellum cum militibus conserat. Tu uero iohannes osculatus cum lacrimis ex epis quosdam: ceteros eni osculari non sinebat ingens miserationis affectus orauit reliquis qui intus orant in sacrario dicens. Manete hic interim ut profectus modicum requiescam. Ingressus aut baptisterium olympiadem uocat que ab ecclesia non discedebat una et pentadiam et proclam diaconas siluinamq; beatam nebridij coniugem: que uiriditatem suam precipua uirtute et honestate decorabat: dicit q; eis. Venite huc filie audite me. Que de me sunt ut uideo finem habent. Cursum meum consummaui: neq; ultra forte uidebitis faciem meam. Hoc unum rogo: hoc deprecor ne qua ex uobis solitam ad ecclesiam beniuolentiam deserat. & quicumq; non sponte fuerit ordinatus: neq; id ullo quesierit ambitu de consensu omnium: ei caput uestrum inclinate ut iohanni per omnia. Non enim esse ecclesia sine epopo test. Atq; ita miseremini mei ut in orationibus uestris semper memineritis mei. Ad hec ille lacrimis pfulse cum gemitu et eiulata ante sacra eius uestigia uolutabantur. Tunc ille cuidam ex honestioribus presbiteris anuens: tollit inquit eas hinc ne multitudinem perturbent. Sic ergo impedit modicum locum illi dedere abeundi. Ita demum egressus est ad orientalem partem: nihil enim apud illum occidentale erat. Iumentum cui sedere consueuerat stare ante occidentalem portam iubens ubi atrium erat: ut ita ab se amoueret ppos ea ex parte profecturum prestolantis. Egressus est cum illo angelus quoq; ecclesie ipsius solitudinem non ferens: qua principatus mali atq; potestates effecerant: theatri facie profecto rebi im-

posita. Erat enim theatri in morem clamor et impiorum lasciuientia
sibilus: dum eos culparent omnes et iudei ipsi atque gentiles exhorrescerent.
Nam ueluti in carcere plage illic acuiserum cruciatibus a militibus infe-
rebantur deficientibus omninibus anime uiribus: tum ob magistri
amissionem tum ob blasphemiam in deum. Vbi enim peccatorum
solet esse remissio: ibi sanguinis erat effusio. Post ineffabiles illas tenebras
immensamque caliginem flamma de medio throno in quo iohannes
sedere consueuerat: & ueluti medium in corpore positum cor eloquia
domini ceteris membris exponere repente prosiliens: uerbi dei doctorem
requirebat. quem ubi non inuenit: sedem totam depascebat: ac spe-
ciem arboris preferens: & per catenas in sublime se porrigens ad tectum
usque serpebat. Atque uiperę morem uentre exeso in dorsa tectorum ec-
clesię ferebatur: deo mercedem iniustitię iam hinc ueluti destinata
huius auctoribus sceleris penam reddente: ad eorum correptionem et
emendationem qui ex huiusmodi prodigiorum facie corripi nesciunt.
neque ob id solum uerum ut esset feralis illius synodi perpetuum monime-
tum. Hec mirum de ecclesia: cum senatus quoque ipsius sedem e regione
lucet ecclesię sitam: multis tamen disiunctam passibus: die media ignis il-
le interiectam populi multitudinem pontus instar per medium innoxie
transiliens attigerit atque uiolauerit. non prius partem ecclesię propinqua
ne huiusmodi casum propinquitate adscribamus: sed partem aule regię
proximam: ut miraculum diuinitus illatum per id ambigeret nemo.
Vidisset inter duos ignium montes uulgus innocuum ad sua ministe-
ria pertransire. In hunc modum ignis ille circumuolans & tanquam mare
inundans austrinis flatibus concitatum ueluti conducto quodam per-
gebat adiacentia tecta demoliens: soli que peperit edicule in qua sacrorum
uasorum multitudo fuerat condita non auri aut argenti materiam reue-
ritus: sed ne obtricatoribus preberet mendacii locum: ut sanctum in si-
mulare uitium posset: quod preciosis suppellectilibus aliquid asportasset. Ita
ignis impetu in anteriora cohibito: retro redire incepit: eorum ferme
inuidiam inquirens qui id scelus admiserant: ad insaniam theophili
perpetuo dedecore notandam: qui illum ob asportata preciosa queque ecclesia
eiectum autumat. Nulla ignis illo impetu anime amissio contigit: non
hominum non brutorum ceterum sordes ille scelerate inuictantium: cuius illa in-
cendij diluebat ab hora sexta usque ad nonam igne dominante. Ita tribus
horis tanti operis moles absorpta est. **Theod.** His ita gestis ubinam quiesce-
re pater iohannes sanctus remoratus est aut epi reliqui? **Pallad.** Episco-
pi partim quidem inclusi tenebantur: partim trahebantur ad custodias:
partim etiam delitescabant. Iohannes autem una cum cyriaco & eulysio a p-
fecti militibus uincti in bythiniam ducebantur: non sine comminatione

supplicij quod ecclesia fuisset incensa. Postea uero cyriacus & celsus
cum reliquis clericis uincti adducti atque innocentes comprobati di-
missi sunt. Iohannes uero beatissimus ad reliquam fiduciam postremam
hoc addidit constantis documentum: scribens illis in hunc modum.
Et si in alijs locis pro me respondendi mihi datus non est: uel in facto
ecclesie audiat: si quidem ut dictus auctor incendij fui. Ne in hoc quidem
auditus a militibus in armenie oppidum remotissimum ducitur: ut
ab isauris qui illud noctu et inter diu obsidebant necaretur: cuius
id appellatur. Arsacius autem beati neccarij frater: iohannis uiri per omnia
phati discreti que substituitur loco: homo quem & pisces facundia & a-
cturam superarent. Interdum enim & actio loquitur maxime cum bona
& honesta fuerit. Qui cum anno uno & duobus mensibus uixisset mor-
tuus est: ipsa dei euangelia in fine uite contestatus se fratri neccario
sub iure iurando fuisse pollicitum nunquam ordinationem episcopatus admis-
sit: cum illi exprobraret quod nolisset tarsensi ecclesie prefici. Fu-
it illi prius causa primum quidem uanitas sua: per quam despode-
bat sibi ut succedam uxorem fratris sui. Deinde confusio quoque cum
frater suus hac dero quodammodo prophetice illum arguisset substitui-
tur arsatio atticus presbiter totius contra iohannem machinationis
architectus. Qui cum animaduertisset orientalium sibi episcoporum co-
municare neminem: neque ipsius ciuitatis populum. propterea que ad ea in-
uite ac nefarie admissa fuerant agit diuinam scriptura imperitum:
ut qui non communicarent rescriptis conuenti cogerentur. Habebat autem
rescriptum aduersum episcopos huiusce minas. Si quis episcopo theophilo et
porfirio & attico non communicat: ecclesia pellatur: & a suis facultati-
bus proijciatur. Hinc iam alij plus equo rerum grauati pondere in-
uite quoque communicant. At uero pauperiores quique et infide sana
imbecilliores muneribus quibusdam ad communicandum attrahun-
tur. Qui uero & genus & patriam et corruptibilem gloriam corporum
que pressuram contempserunt fuga ingenuitatem animi seruauere:
euangelicum illud crebra memoria repetentes. Si uos in una ciui-
tate persecuti fuerint fugite in aliam. & prouerbiorum illud sibi met di-
centes. Non proderunt substantie in die ire. Profecti autem sunt alij quidam
romam: alij ad montes: alij in monasterijs seruorum dei a iudaica ini-
quitate seruabantur. Continebat autem rescriptum contra laicos qui in
dignitatibus erant constituti ut magistratu & dignitate omni pri-
uarentur. milites ut balteum amitterent. populares & artifices reliqui
persoluto graui auri pondere subijcerentur exilio. Verum dum ista
geruntur preces a fidelioribus quibusque sub diuo magna cum afflictio-
ne sua quotidie fiebant saluatoris studio & amore qui dixit. Ego sum

uita et ueritas. & rursus. Confidite ego uici mundum. Et beatus qui-
 dem iohannes cucusi reuocatus annum unum plurimos armenie pau-
 peres pauperat: non tam frumento q̄ uerbo. Per id enim tempus fames
 valida totam illam prouinciam presserat: cum inuidia concitati inu-
 fectores scattum illum in arabissum transferunt varijs inuicij subij-
 cientes: ut eum uita etiam pellerent. Ibi rursus maxima preterens uir-
 tutum indicia. Non potest enī abscondi ciuitas super montem constitu-
 ta: neq; lucerna clare radians sub modio ligneo contegi. Excitauit uelu-
 ti ex ignorantio somno ad diuini sermonis radium ex omni circa regioe
 eos qui graui infidelitatis sopore pressi erant. Hinc uehementiore lauro
 flamma stimulat seuerianus & porphyrus et alij quidam ex syria epi:
 inde quoq; illum transferendum curant. Grauis enī eis erat non modo
 in his que putantur felicitates: uerum multo magis in calamitatib;
 ipsis. Erant enī ignauiter affecti erga temptationum naturam diui-
 ni ad aplū oraculi immemores cum in pressuris esset. Sufficit ti-
 bi gratia mea. Virtus enī mea in infirmitate pficitur. Inspicientes enī
 antiochenam ecclesiam in armeniam conigrasse. Et inde rursus antio-
 chie iohannis gratissimam phiam predicari disrumpiebantur: uite
 q; illos iam tedebat: huiusmodi rumoribus non secus q̄ flagris crucia-
 tos. Est enī ea inuidie natura: ut eos quos inuasit semper exagitet.
 Eo miraculo pculi pleriq; clerici aduersæ factionis aiebant. Videte mor-
 tuum terribilem uiuos uictoresq; pauescentem: non secus ac paru-
 los larę deterrent. Pape: Seculares potestates ecclesiasticasq; opes amittit
 cum ipa potestate sua et principatu sacerdotem solum ciuitate pri-
 uatum infirmum carne exulem trepidantes metum pallore testa-
 tur. Non iam igitur ferentes scena occultare serpentem ad exeratum
 mittunt: rescriptum q; aliud uehementius cum adiectione pene pro-
 curantes transferri scilicet cum intra loci cuiusdam angustias inde
 non liceret progredi: in putyuntem locum penitus desertum exorire
 agunt: ripe pontici maris imminentem. Porro milites profecti p̄tori
 qui illum ducebant: maxime per uiam urgebant: id se habere ī mā-
 datū aperte asserentes: maiori se gradu promouendos: si per uia illum
 moreretur. Atq; unus quidem ex ipsis presentis militie negligens n̄
 nihil humanitatis in illum clam ostendebat. Alius adeo infestus erat
 et atrox: ut conblanditias que sibi ab occurrentibus ut sancto par-
 ceret fiebat: iniurias existimare: id solum curans ut iohannes mo-
 reretur. Deniq; cum imber esset uehemens adeo ut dorsum ac pe-
 ctus inundatio illa pcelleret: nihil curans egrediebatur. Ingentē rur-
 sus solis estum pro delitijs habebat: sciens hoc affligi sancti uiri caput
 instar helise caluum. In urbe uero aut castello ubi lauacri esset illum

refrigerium ne punctum quidem temporis remorari infelix ille
 tolerabat. Cum inter hec omnia trimestre tempus difficillimum illud
 conficiens iter sanctus ueluti sidus radians perstabat: corpusculum
 habens instar mali summis ramis solis feruore rubicundum. Vbi
 uero comans pinguarunt ipsam ueluti pontem transeuntes in templo
 quodam quinq; aut sex milibus passuum remoto manserunt. Ipa no
 ste martyr ipsius loci basilicus nomine: qui nicomedie sub maximiano
 passus cum luciano antiochie presbitero fuerat: dum esset comanensis
 epus apparuit ei dicens. Confide frater iohannes: cras enim simul erim.
 Aiunt presbitero quoq; ecclie prius apparuisse martyrem ac dixisse.
 Prepara iohanni fratri locum: venturus est enim. Ille nihil de oracu
 lo dubitans in crastinum orabat milites: ut illic usq; ad quintam ho
 ram permanerent. Qui minime acquiescentes purgabant. Profecti uero
 quasi stadios triginta: rursus ad memoratum templum inde exierant
 redierunt: ipso iam febribus laborante. Illuc ubi redijt uix sue digna
 candida uestimenta quesuit. Exutusq; prioribus ea se induit: omnibus
 usq; ad calciamenta mutatis: reliqua presentibus ipe distribuit: sum
 ptusq; celestibus sacramentis coram adstantibus extremam orationem
 fudit: dicens more suo. Gloria sit deo omnium causa: consignansq; se in
 fine oronis extendit speciosos illos pedes qui cucurrerant in salutem eor
 qui elegere penitentiam: et illorum probum qui peccata abunde mes
 fuerunt. Quod si nihil malis proba profuere: hoc non imbecillitas co
 stantissimi uiri: sed illorum impudentia fecit qui ea tolerare nolue
 runt. Adiectus est itaq; ad patres suos excusso puluere mortalis uite:
 atq; migravit ad christum sicut scriptum est. Venies aut in sepulch
 rum ueluti frumentum maturum: quod suo tempore metitur. In
 quorum aut anime immature moriuntur. Tanta uero multitudo u
 ginum: tantumq; monachorum et honestioris uite testimonio insigni
 um ex syria et cilicia et ponto & armenia agmen accurret: ut putarent
 plurimi ex condito eos aduenisse. Ita sepultus laudibusq; ueluti ath
 leta uictor honoratus est: corpusculo una cum basilico in eadem ec
 clesia condito. Ad huc admirans theodorus pcontatus est dicens. *Theodo.*
 Quoniam scriptum est ne frauderis narratione seniorum. Et ipi ei
 a patribus suis didicerunt: impigre nobis expone que fuerit causa ut co
 mederet solus: & ante uera solus ut est fama sit edere solutus. *Palladius.*
 Certum quidem est solum edere solutum. Sed egre fero diligentissime the
 odore ea te rogare que solent paruuli ac stulti gula dediti. Vir enim cum
 cum sis uirorum debes uirtutes inquirere quo pacto scilicet interitus
 fuerit: de pecuniarum contemptu: de sobrietate mansuetudine iusti
 tia misericordia sapientia q; & fortitudine et obliuione uel memoria

scribit

ipsius. Esca enim non deo non commendat: sed scientia op̄i coniuncta. Neq; si manducemus neq; si abstinemus à cibo placere deo possumus nisi id cum pietate faciamus. Ip̄e autem solus edebat ut ex parte notii ob istiusmodi causas. Primo quidem ob calorem capitis abstinens erat: nisi quod in estu eo quod diarodon appellatur utebatur. Secundo: quoniam infirmitatis cuiusdam gratia stomachus eius ordinem desiderabat. Adeo ut sepius quæ fuerant parata ingrata uiderentur: et quæ non aderant inquiri oporteret. deinde plerumq; sibi oblitus ad uesperam usq; ieiunabat: partim occupatus ecclesiasticis curis: partim spiritualibus intelligentijs abstractus. Contendebat enim ut nihil eum sacrarum litterarum preteriret. Solet autem huiusmodi cogitatio aut incediam: aut leuem omnino refectiorem opari. Est preterea consuetudo conuiuii nisi et secum quis et suadet & uomat & fedo rursu cachinnet: summus digitus tepidum calicem ferens humanitatem susceptionis atq; comitatem in maledicta conuertit. Ut aut totum quod reor equidem uerius explicem. Frugi erat nimium: deliciarumq; omnino aduersarius: sacrilegium existimans si quid in huiusmodi impenderetur. Simul ut dispensatoribus quoq; furti occasiones amputaret ne opsoniorum precia in breuius suis multiplicaret: quæ erant in usus pauperum deputata sibi ip̄is uindicarent. p̄terea ciuitatis ingenia cogitans considerabat oportere ut xp̄i dispensatorem: aut dignitates omnes ex equo honorare aut se subijcere nemini. Inspiciens aut diligenter et mensæ tumultus & impensarum magnitudinem: exhorruit rem. Et ualedicens maledictis huiusmodi illud de actibus aplorum sibi ip̄si subponebat. Vt fratres non licet nobis ministrare mensis: sed constituamus uiros religiosos ad hunc usum. Hos autem uacemus uerbo & orationi. Quemadmodum enī equus ad certamen stadij exercitatus: cum uiribus defuit ad molam constituitur: infinitumq; peragit girum: ita et doctor quem piget de uirtutibus disputare: solet comoda mensæ pretendere. Atq; ut uel esurientibus et egenis impendat ex quo illa domini benedictio prouenit. Esuriui & satiatui me. At nunc solis diuitibus exhibet siue laudis & gratiæ: siue inanis & marcescentis gloriæ causa: siue ut ip̄e similiter ab illis inuitetur: uel si nihil horum metu certe ne maledictis impetatur. Non meminit infelix exprobrationem illam domini qua dixit. Ve uobis cum bene uobis dixerint homines: non dixit pauperes: sed homines. Similiter enim faciebant prophetis patres eorum. Non igitur queramus theodore sicut inanis gloriæ cupidi falsi prophete glām. Venit enī iohannes non manducans neq; bibens in uia iustitiæ: & dicunt demonium habet. Venit filius hominis manducans & bibens: & dicunt. Ecce homo uorax & potator uini amicus publicanorum & peccatorum. *Theod.* Non studio uitupandi continentiam huiusmo-

plurim ad
doctores

di mi pater optime hac percontatione usus sum. Sciebam enim et ex fama ipsa et ex illius scriptis siue homelijs siue epistolis que ad nos puenire potuerunt animum uiri: sed ut intentione explorata queam imitari tantum uirum. Quis enim ita hebes ac stolidus sit qn sciat maius esse detrimentum mensi q lucrum: nisi forte his usus suscipiendis hospitio sanctis exhibeatur: *Pallad.* Istuc et ego dxi studiosissime theodore non precipuam hospitalitatis uirtutem euacuare querens. Est enim una ex uirtutibz reliquis maxime ad pietatem pertinentibus: per quam et patriarche alij quidem dñm saluatorem ad mensam suscepunt: alij angelos hospites habere meruerunt: mercedemq: tanti operis alius in senectute filium: alius liberationem ex sodomis una cū filiabus inuenerunt. de quibz & aplūs aut nos prouocant ad imitandum. Hospitalitatis gratiam nolite obliuisci. Per hunc enim quidam dum nesciunt angelos hospitio susceperunt. Oportet aut hospitalitate uirum & prudentiam serpentis: & simplicitatem habere columbe: duobus scripture monitis obtemperantem. Et omni petenti te tribue & non omnem hominem inducas in domum tuam: ne pro oue lupum suscipiens: aut utrum pro boue: lucrum detrimento cōmutet. Debet autem p̄mo quisq: locum probare in quo positus est: desertus sit an turbis frequens. deinde ingenium suum indagare diligentius: an idoneus sit alienos tolerare mores: tuncq: dinoscere cui bene faciendum est. diues sit an pauper: infirmus an sanus: ueste egrat an cibo. In his enim solet misericordia p̄fici. Nam beatus abraham non consules non duces nō primarios huius seculi uiros suscepit hospitio: qui equis campo aut freno fulgentibus salerasq: ex insignes: & supbie sonitum procus edentes p̄ferentibus uiuntur: sed desertum inhabitans locum transeuntes humanitate fouebat. Porro qui deserta pertransibant aut uirtutis gratia patriarche adibant sedes: aut adducti paupertate summa & inopia. Est enim inopia inter abundantiam & defectum media abundantiam diuitias: defectum paupertatem intellige. Similiter & loth cum deteriori deserto urbem habitaret: recte suscipiebat aduentantes hospites p̄p improbos inhabitantium mores. Enim uero qui ciuitatem optimis legibus instructam habitat: cuiusmodi constantinopolis est: in qua om̄s fere hospitales sunt: si sacerdos est supfluo satis uerbi relinquit ministerium: ut opsoniorum computat sumpus: seq: imprudens cauponem pro doctore arbitratur: cogitationibus aque instar insipidis puram & meracissimam scientiam abolens: propheteq: probro se subdens. Caupones tui miscent uinum aquę. Quanto eni imbecillis uinū aqua prestantius est: tanto est doctrina hospitalitate sublimior. Illa eni presentibz tantum: hec aut futuris quoq: utilis est. Atq: altera eos solum qui coram

Doctor

sunt. altera etiam absentes emeretur. presentes quidem lingue officio, absentes uero litteris erudiens. Eiusmodi enim fuit saluator in carne & panibus quinque hominum milia pauit: non in ciuitate sed in heremo cumque docuerit presentes lingua: saluauit orbem uniuersum per scripta euangelia. huiusmodi quippe uerba sunt eorum qui spiritu sancto pleni euasere. Neque mireris theodore si quis esurentem impleat cibis: sed si quis ex animo cuiusque ignorantiam pellat. Nam qui uentrem pecunie uel panis munere siue olibus satiet: inuenitur facile: qui autem enutrit uerbo raro quidem inuenitur. inuento uero aut non creditur aut difficile creditur: iniquis spiritibus animarum saluti semper obfistentibus. Hanc uerbi dei & doctrine famem supplicij loco deus intonat dum per prophetam dicit. Inducam super eos famem: non famem panis & aque: sed fame audire di uerbum dei. Et temporalis quidem famis incommoda mutatione loci ciuitate licet: afflictam fame ciuitatem aut regionem fugiendo: atque ad aliam ealuc inuicem transerendo exemplo sanctorum patriarcharum qui de palestina in egyptum descenderunt. At uero de fame animarum que non aliunde quam ex defectu magistrorum demolitur ecclesias. Rursum propheta alius dicit. Circuibunt ab oriente usque ad occidentem querentes uerbum domini et non inuenient. Quid enim boni ex doctrina non potest? Quid item incommodi ex ciborum et conuiuij improbitate non nascitur? Morbi rixae contumelie et que ex uentre suffocinato proueniunt cetera. Quando eua paradiso pulsa est: nonne cum ad uocem serpentis comedit ex ligno: statuto cibo minime contenta? Cain quando fratricidij scelus admisit: nonne cum primitias degustauit primus: gulae suae precipua quoque custodiens? Filij iob quando mensam paratam inuenere seplchrum: nonne cum manducarent acbiberent. Quando esau benedictione priuatus est: nonne cum deceptus lenticule amore uentri obsecutus est? Quando saul excidit regno: nonne cum opimas oues preter mandatum uoracitati seruauit suae? Quando israheliticus populus irritauit deum: nonne cum egyptiam concupiuit mensam: carnes & lebetes adure sui itineris postulauit? Osa et finees filij eli quare morti traditi sunt in bello una hora: nonne quod raperent forcipibus sacrificij carnes? iacob ille execrabilis quia obrem recalcitrauit: nonne quoniam impletus et impinguatus in crassatusque ac dilatatus est? Quare sodomites preter naturam inrabiem excessere libidinis: nonne quia perpetuis conuiuijs sensum perdididerant? quorum ezechiel contumeliose meminit dicens. In abundantia uini et satietate panis lasciuiebant ipsi hoc est ciuitas & filie ipsius: idest uille ciuitatis iure & lege uiuentes. Pudoris item ratio quando a populo illo prisco defecit: nonne uidem cum in stratis consenuerunt: propheta res ita exprobrante. qui comedunt edos de gregibus et uitulos de armento lacteolos: qui bibunt pco-

d'p'heator

fam' libi da

m'ba m'ba
gula fect

sum uinum primis iuguentis delibuti: qui lasciuunt in stratis suis et
nihil passi sunt super conuentione ioseph. Quibus isaias item exprobat:
nonne his qui ad conuiuia mane surgunt. Veinquentes qui mane sur-
gitis ebrietatem persequentes usque ad noctem. Vinum enim comburet eos.
cum cythara enim & psalterio uinum bibunt: opera autem domini non aspi-
ciunt. Quando sacerdotes belis a danielle confusi sunt: nonne cum ipsos
et arguit cinis cibos potusque consumerent. Et quid inopul est dicere de
his qui latam uiam incedere delegerunt. angustamque insectantur maledi-
ctis. Sufficit mihi ad arguendos nidoris studiosos saluatoris sermo: qui si-
ne nomine diuitem quotidie splendide epulantem in hac uita osten-
dit micam & stillam pauperis lacari cupisse et impetrare nequisse. Inspi-
ciamus autem et ceterum antiquorum patrum & uideamus quo doctrine ge-
nere sunt usi: uide ne honestioris rectique sermonis an conuiuionem et epu-
larum securi sint tramitem. Enoch primus fide translatus est an conui-
uio. Hoc quomodo humanum genus cum orbis totus conuiuisset et in-
mundis opibus sedatus diluuij inundatione leuaretur fide per lignum
seruauit nisi ieiunio et perpetuis precibus. Nonne ut parum ab hac tempe-
state uini haustu requiesceret ignominiam illius non gloriam scripture
predicant. Abraham sanctus quique reges fide ac iustitia an uero cibis &
potibus supauit: quando loth qui uinctus trahebatur reuocauit. *Theod.*
Si abraham adductus in medium audi quid inferam. Dicit enim tibi quis-
piam. bellum quidem illum fide superasse: deum uero mensis gratia eme-
ruisse: ut ipse quoque paulo ante narraui. *Palladi.* Mirum profecto quod
abraham deum emeruerit mensa. Omnes igitur fide relictas et uirtuti-
bus reliquis conuiuia studiose sectemur: cauponibus nullo meliores aut
stabularijs qui ob hoc ipsum itinera publica ut lucrentur obsederunt.
Et uirgines item quae in laudem dei et corpore et spiritu sancte et con-
tendunt: quoniam maria genuit christum: & ipse gignere pergant. Quod
si fecerint nihil abiectissimis meretricibus different. Eadem enim est ra-
tio: ut si quidem doctores abrahae exemplo mensas praeparant: uirginesque
mariae gratia gignant. Sed absit amantissime ut quae suo tempore
bene uel sunt facta uel sunt uituperemus. Nam profecto cuiusque con-
scientia sibi quod expedit dicat. Iacob praeterea ille luctator exercitatione
an conuiuio auunculi substantiam tulit: qui ait factus sum solis adu-
sus ardoribus et gelu noctis. & discedebat somnus a me. Qui nihil aliud
quam panem et uestitum in oratione poscebat dicens. Si dederis mihi panem
ad edendum et uestimentum quo operiar: omne quodcumque dederis mi-
hi decimas offeram tibi: non ait immensis absimam. Moyses ille dei
contemplator fidelisque famulus quia instructa mensa populum duxit ad
montem: quos crateres quae pocula habuit: qui pro incredulitatem populi

petram uirga percutiens inde aquas eliciuit. Qui sexcenta hominum milia regebat. legisq; tabulas ad correptionem populi acceperat. phialas ne exeat membranasq; porcorum et fasidis aues atq; piscem de pelago. uinumq; de tyro preciosum & saliginos panes his quos imbuebat an salutis monita edebat. **Theod.** At hoc in loco quis pram ita fortassis occurreret. da mihi inquit mamma illud & aquam & nihil amplius queram. **Palladi.** Et quis adeo infelix sit ut spiritali doctrina mamma uisibile proferat fluxamq; aquam. Samuel populi doctor qui in ramata uiginti q; annos requieuerat. que unq; mense apparatu magis q; predicatione auertit ab idolis. Quando item rex ille et ppheta et psalmista delictis instruxit mensam qui ait. Cinerem tanq; panem manducabam et poculum meum cum fletu miscebam. Helias ille thesaurus ieiunij universalis auctor. qui annos tres & menses sex gule dedit uel inuitos assuefecit in edic. quibus epulis peccato expuit. quos ut habuit coquos cui corui uictum necessarium ministrabant. Sapiens daniel & futurorum inspector. qua mensa erudiuit assyrios. nonne ieiunio et orone draconem interemit & bel destruxit. leonesq; frenauit. persuasitq; regi ut confessione ueri dei patrios abnegaret deos. Quibus item epulis quibus uel delicijs usus est et reliquijs prophetarum et apostolorum chorus. Non erant illi magistri. non orbis totius illis cura credita est. Nonne istis ipsi succedimus. Nonne istos imitari ex diuina institutione nos conuenit morum inherendo uestigijs. paulo ita admonente. Quorum intuentes conuersationis exitum. imitamine fide. Quenam de licata cibaria habuit in heremo penitentie prece baptista iohannes. qui ad se uenientibus non modo non parabat prandia. uerum acri illos in uexatione castigabat. Neq; solum inquinata iporum conscientiam serietate ore quatibat aspectus. uerum ipsa quoq; habitus specie multoq; magis uerbo quo uelut gladio animarum secabat purulentiam. Genimina uiparum inquit quis ostendit uobis fugere a uentura ira. facite ergo fructus dignos penitentie. neq; soli baptismo generisq; nobilitati confidatis. Quid autem gentium doctor qui circū cisionem soluit. ut fidei statueret gram. uas electionis paulus num vacasse deprehenditur mensis. qui id maxime omnium debuit. ut incredulis gentibus prius sese insinuaret officijs. Quid ille timotheo scribit epō ephesi. vacane liberaliori mense an uero lectioni exhortationi doctrine. Quibus profecto in rebus impiger erat & constans iohannes beatissimus. Importune oportune in sta inquit argue increpa obsecra. Nemo aut obijciat cur duo aspecta unū blandum ipm q; uix & contando posuerit. Argue enim & increpa cum sint uehementer acra ex eo quod additur obsecra & non blandire

nihil amittere uirum. Id quippe scito factum uoluptati deditis & laxa uiuentibus actius est: eis quoque in reprobationibus que grauiores & molestiores esse putantur. Illic enim fortassis indignatione quadam obstitens anima que in reprehensionem dicuntur minime sentit: hic uero sensum atque paulatim modestus ueris que sermonibus quasi admotu lento quodam igne putatur atque dissecatur. Quid uero illum etiam admonens memorat: conuiuia ne et epulas an pressuratum illa honestissima nomina. Tu uero inquit affecutus es meam doctrinam institutum: quo pacto instituerim omnia ad dei gloriam facere: persecutiones pro reprehensione scilicet erroris. Non usque in mensis fit mentio. Tito rursus cretensi episcopo quid scribat audiamus: num de cibis & potibus differat an de reprehensionibus & doctrina. Huius inquit rei gratia reliqui te crete: ut que desunt supplicas: persuadeas que illis non aliter docere: neque attendere fabulis et genealogijs infinitis: reprehensionum que adiiciens modum. Cretenses inquit semper mendaces male bestie: uentris pigri. Dicant nobis uentris serui gigantes mensarum: predones que muliercularum: qui iohannis continentiam culpant: ubi nam inuenerint conuiuium in laudem poni: etiam si euoluant uentus totum ac nouum instrumentum: nisi forte fiat de alienigenis sermo: & hoc ad federandam pacem lege conuiuij: per quam fere molliuntur ac barbari. Quando conuiuia peccati materia non fuerit: Quid autem duo peccati. Ipsius quoque maioris idolatrie et periculi causam prestiterit: sicut scriptum est. Sedet populus manducare & bibere & surrexerunt ludere. fuerat autem ludus ab ebrietate profectus. Venite inquit faciamus deos qui nos precedant. Qui enim motum uini causa pretulerunt: mobiles inquirebant deos: eo dimisso qui est immobilis & implet omnia nusque incedendo. Quid autem dicit propheta: Labia sacerdotis meditabuntur conuiuia quia cenas & prandia requirunt ab ea. An labia sacerdotis custodient scientiam: et legem ex ore eius requirunt: quoniam angelus domini est et non coquus. Et turris illa in chalan: quando edificata est: ante uinum an post uinum. Nonne post uini usum quando noe plantata uinea primus obprobrium retulit: Siquidem non potius aut plantationis gratia: sed desideratione modi inebriatus est. Ioseph quando uenundatus a fratribus est: Tunc ne cum oues studiose dicebant pascebant: an cum opima queque iugulantes & comedentes in otio: inuidia in conuiuio uersus illum excuerent. Baptiste iohannis caput in disco ubinam dederunt meretricule insipientis cetui an in conuiuio iniquitatis: Beatus paulus bibes & comedens usque ad medium noctis protendit sermonem: an ieiunans & docens & ignorantes deum ad fidem ducens. Summus ille pastor

et doctorum ac sapientium princeps christus iesus humanorum depul-
sor errorum ubinam reperitur in ciuitate comedere nisi pasca quod
erat mysteriorum adimpletio. Quid item sollicitis disciplinis de cibis
an delectionibus mandare inuenitur. Opamini inquit non perit
sed permanentem cibum. Dicat ergo cum domino suo & beatus iohannes.
Meum conuiuium est uerbi magisterium et distributio: ad quam et
in populi salutem electus sum. Esca enim nos non commendat deo. Neque si co-
medamus neque si non comedamus placere illi possumus nisi id cum pieta-
te faciamus. Est enim gentiliū ista consuetudo eos quos uolunt falle-
re mensis allicere cum uerbo persuadere non possint qui dicunt Man-
ducemus & bibamus cras enim moriemur. In quos apostoli uehement
inuehitur: castigatque dum dicit. Nolite errare. Corruptunt mores
bonos colloquia mala: colloquia appellans mala uerba que istiusmo-
di consumuntur. **Theodo.** Veraciter tu quidem omnia doctissimeque
prosecutus es: atque ita est omnino. Ve enim qui dulce amarum dicit
& amarum dulce. Ve ponenti lucem tenebras et tenebras lucem.
Sed dicit quispiam Ne nos quidem dicimus ipsum huiusmodi men-
sis expositum esse debuisse. Est enim immodica ista profusio uolupta-
tis occasio et obtusio nimia segnicieque ac uecordie certa demonstra-
tio. Poterat certe uel solos inuitare episcopos et eos maxime qui religionem per-
starent. aut si hos nollet uel proprium derum imitans dominum quem cum
duodecim apostolis manducasse certum est. **Pallad.** Sapientissime omnino
si quidem passi essent clerici cum illo extra horam aut noctu prandere.
Sicut quod celerime illi multo cum apparatu exquisitas epulas sectaren-
tur. iniquum & indignum erat infirmorum aut pauperum cibos eorum
qui sani essent libidini exponere. Quenam uero lex ista est que statu-
at preceptorem a discipulis erudiri oportere: curare ab infirmis medicum:
gubernatorem a uectoribus dirigere: cum semper et infirmos medicus sanet
& doctor discipulos corrigat: et gubernator nauigantibus quod expedit
dicat. Et medico quidem et gubernatori obtemperantes qui sub illis sunt
amore uite dolorem omnem ac molestiam ferunt: cum tamen se penumero
quod cupiunt non consequantur incertusque sit exitus. At uero prestantissio
preceptorum qui morbos et egritudines ut cetera assumitur: uoluptatibusque pro-
cellas transmittere nouit: effrenato ista hore et spiritu turgido derahunt il-
los ut aiunt pedibus cuncta miscens. Nempe enim si seipsum deuotissim
mensis: quando tam multis dignitatibus quibusset satisfacere tante uiribus ha-
bitator: singulis aut benedictionis aut inopie aut gule causa poscentibus ci-
bos. Ubinam ad diuina speculanda ad recreandos sermone populos: ad scri-
pturarum scientiam: ad prouidentiam uiduarum: ad solatium uirginum:
ad infirmantium curam: ad oppressorum opem: ad conuersionem errantium:

ad contritorum consolationem: ad uinculorum uisitationem: uel qua-
do otium suppeditare potuisset. Quomodo exprobrationem illam dei q-
uisset effugere per ezechielem dicentis: Ve pastoribus qui seipos pascunt et
non oues: quod errauerat non conuertistis: quod perierat non requisistis:
quod infirmum fuit non uisitastis: quod contritum non alligastis: quod pi-
gue erat mactantes comedistis. De quibus scribit & paulus. Sustinent enim
si quis uos in seruitutem redigit: si quis deuorat: si quis accipit. & lanas
quidem induistis: oues aut non pascebatis. Et in hieremia de occisis pastori-
bus aut pastores multi corruerunt uineam meam. **Theod.** Poterat hos q-
suo tempore curare et ecclesie curas non negligere: ne in hoc illi derogare-
tur qui esset in ceteris admirandus. **Pallad.** Hoc est nempe quod querit
ne sibi derogetur: ut uerbum dei assatum fundat sollicitudinem celum
et reliquam sacerdotalem beniuolentiam preferat. An uero ignoras ca-
rissime theodore quod in rationabili maledicto beatitudo pmittitur: dno
inter beatitudines ceteras dicente. Beati estis cum uos exprobarint et dixe-
rint omne uerbum malum aduersus uos mentientes. Ve aut uobis cu uos
bndixerint omnes homines. Secundum hec enim faciebant pphs patres eoz.
Quando aut et os diuinis eloquijs excitatum: et auris otaculis subiecta
diuinis mente loquacitate tolerasse: dicente domino. Nemo pot duob
dnis seruire. Ac deinceps. Non potestis deo seruire et mamone. Querimus
ergo quid sit mamona ne forte inueniamur non duob dnis seruire sed
soli mamone. Hunc eni mamonam non diabolus dicit: sed inanem huius
mundi curam a qua discipulos sermo diuinus auertit. **Theod.** Redi iam
pater sanctissime ad enarranda reliqua. Satis enim mihi factum est de
ratione mente. Neq: feras grauius me ista fuisse pcontatum. Maioris eni
scientie studio peritiam tuam exactius interrogau. **Pallad.** Hoc tibi equid
apertius dixerim theodore studiosissime. Vnus enim fui ex his qui turbas
sibi mente appositione conciliare pergunt: quod epis magne presertim ur-
bis. qui relicto uerbidei ministerio nocte ac die non meditat in lege dei. et
paupum curam non per se ipsum sed per alios exequitur: longe erit ab his q
dixerunt. Ecce nos relinquimus omnia secuti sumus te: quid ergo erit nob.
& cum eis numerabitur qui dicent. domine nonne in nomine tuo hec
et illa fecimus. Audiet q: cum ipis. Discedite a me maledicti. nescio uos
unde estis. Non enim recognoscit uerbum oparios multos. Est quippe mu-
dus ipsius oculus ne uideat mala. Multi namq: ex his qui dicuntur epi ra-
tionabile. iporum odium quo morum suoz gratia inuasi sunt. et spiritua-
lium ac diuinarum rerum negligentiam amputare dum uolunt uitium
uitio comitant: cupiditatem scilicet uanitate. manu quidem altera tur-
pelucrium studiose insectantes. altera uero instruentes mentes et sublimi-
um edificiorum moles exigentes: ut ex hoc studio boni et industrii esse uide-

q. cy.

antur: ac per ignominiam honorem consequantur: ecclesiasticis immemores qui ista et construxit et odit: atque ea manifeste interdixit dimitteret. Feci mihi domos & pomaria et cetera: et ecce omnia vanitas: & odium omnem laborem meum quo ego laboro sub sole. Non autem supra sole ne spirituales labores improbare. Hec autem dixerim non ut eos denotem qui probabiliter & necessario ecclesias aut conduunt aut reparant: sed illorum causa qui pauperum opes in hortos percussiles in aqueductus creos in communia uirorum ac mulierum lauacra parum pudica consumunt: siue ut maiores conquirant opes: siue ut ab indignis quibusque diligantur: qui hoc ipso huiusce studij gratiam reddunt: quod omnia ad uoluptatem peccantium faciunt: gnatonos & assentatores nocentissimi. Absit autem a me theodore magni possessor nominis: ut malis unquam placere uelim. Non enim aliunde illis placere poterit quam ex his que christo domino displicent. Ad hec admirans theodorus interrogauit dicens. **Theod.** Cum hec naturaliter omnino absite dicta sunt et irrefragabiliter: si qua nostri a beato iohanne de quo nunc sermo est: per asiam ueliter instituta queso pandere digneris. **Pallad.** Et multa quidem. **Theod.** Ipse adfuit an ab alijs ea didicisti? **Palladi.** Atqui ne punctum temporis quidem in omni hac illius cause prosecutione deserui. **Theod.** Quenam igitur sunt subsequita: quem ut accepit finem: & unde habuerit principium ex amissum scire desidero: ob id in primis quod theophilus in libro suo temeritatem suam honestare siue opere cupiens: aut beatum iohannem dominandi libidine concitatum sexdecim episcopos deposuisse die una: suosque illorum uice ordinauisse. **Pallad.** Nichil a suis moribus dissonum fecit: quod et contra iohannem & falso scripsit. Ex quibus enim turpitudinem suam celare se putat: ex his illam maxime publicat: & uelit nolit iohannis innocentiam ornare: more balaam illius. Nam ubi illum deposuerat: quid libris opus erat: aut exilio cum depositio ipsa sufficeret ad eorum confusionem qui deponuntur: Quoniam uero deponi non potuit uir ille uirtutis et dum superatus est uicit: manet inuidra prostrationem irrationabili uictorie referens: belis in morem turgescens et in se ipsa deficiens: illud quod prophetae ppetuens dum scribit. Ve inquit qui attrahitur ut omnia falsa et faciat et dicat et scribat. Ve enim inquit qui scribunt: nequitiam enim scribunt. De his autem qui in asia depositi sunt non sexdecim sed sex tantum episcopis: quasi diuino assistens iudicio loquar: nihil quod uel de quantitate numeri subtraham: uel rerum adijciam qualitati: sed ut sese habeant singula tibi explicabo. Tertia decima distributione uenerunt constantinopolim asię epi necessitatum ecclesiasticarum gratia: nobiscum remoti sunt pntibus et alijs episcopis ex scythia quidem theotimo: ex traia uero ammoni egypto: & ex galatia arabiano metropolitans omnibus ac senibus qui

uiginti duorum episcoporum implebant numerum. Conuenientibus autem omnibus et communicantibus obseruato eusebius quidam valentinopolitanus episcopus congregato consilio una sabbati adstitit libellosque tradidit synodo: proposito ut decuit iohannis nomine contra Antonium episcopum ephesi septem capitula continentes. Vnum quidem quod fufis sacris uasis argentum in nomine filij deposuerat. Secundum quod sumptum de ingressu baptisterij marmor in suo balneo posuit. Deinde columnas ecclesie plures annos iacentes intra suum erexit trulinium. Quartum quod puer eius homicidium perpetravit: quem habet in ministerio irreprehensum. Quintum quod predia relictas ecclesie ab asilina imperatoris iuliani matre uendidit: sibi que detinuit precium. Sextum quod cum uxori proprię abrenuntiasset rursus illi congressus est: filiosque ex ipsa procreauit. Septimum quod pro lege ac decreto habet ordinationes episcoporum uendere pro modo reddituum. Adfuit et qui dederunt & ordinati sunt: & ipse qui accepit. Eorumque omnium probationes se habere assererat. **Theod.** Queso te pater huiusmodi narrationem missam facias. Ieduntur enim presentes episcopis ista narrantibus: ut non dicam gerentibus. **Pallad.** Me miserum qui diebus his reseruatus sum: quibus pecunię sacerdotium uenditur: si tamen id sacerdotium est. Insipienter autem feci qui ista retuli obtrektoribus iohannis nobis hanc imponentibus necessitatem. Verum patienter feras obsecro: ut ex his quoque iohannis modestiam admiretis: qui celo interim mitigato dixit eusebio. Frater eusebi quoniam sepe fit ut accusationes que fiunt perturbato animo probationibus idoneis careant: desine queso antonium fratrem scripto accusare. Nobis curę erit tristitę causas amouere. Ad hec ille exasperatus durioribus utebatur uerbis aduersus antonium totus effertuens: atque in accusatione persistens. Hortatur itaque iohannes paulum heraclę episcopum qui antonino studere uidebatur: ut eos in amicitiam copulare contenderet. Surgensque ecclesia ingressus est una cum episcopis: erat enim sacrificij tempus. Pacem uero populo ex more impetratus: sedit cum episcopis reliquis. Clam autem introgressus accusator eusebius coram populo omni & episcopis libellum alium porrigit eadem continentem. Adiurans iohannem sacramentis horrendis: quibus salutem quoque principum addidit tanto cum tumultu: ut putarent populi eius impudentia teriti eum a iohanne petere ut uitam sibi a rege impetraret. Iohannes ubi uiri aduertit instantiam ne in populo perturbatio ulla oriretur: libellum sumpsit: lectisque diuinis eloquijs pansophium orat periside episcopum diuina offerret ut munera. Ipse cum episcopis reliquis exiit. Cauebat enim animo turbido iuxta euangelium sacrificium offerre. Si obtuleris inquit munus tuum et reliqua. Vbi uero diuisus est populus: sedens in baptisterio cum episcopis reliquis accusatorem coram omnibus aduocans dicens ei. Rursus tibi ca-

dem duo. Plurimi tristitia uel ira compulsi multa et dicunt & scribunt
 que probare non possunt. Si igitur aperte nosti de quibus illum accusa-
 re uis. neque enim ualentem repellimus. neque trahimus non ualentem.
 Antequam legatur libellus clige quod expedit tibi. Postquam enim fuerit lectus et
 in aures omnium uenerit. confectis commentariis. non iam licebit tibi cum
 sis episcopus abolitionem flagitare. Ad hec ille in proposito durat. lubentque li-
 bellum recitari. lectaque sunt memorata capitula. Postea dicunt iohannes
 seniores episcopi. Etsi unumquodque capitulum per se impium est. et undique sa-
 cris legibus interdictum. ne tamen uideamur in his que subgesta sunt
 nobis omne studium ponere ab eo quod est horribilius dicti fiat inq-
 sitionis initium. Si enim illud inuentum fuerit uerum. nulla de capi-
 tulis reliquis erit controuersia. cum capituli illius radix omnem pre se
 iniquitatis spem ferat. iuxta illum qui ait. Radix malorum omnium est
 cupiditas. Qui enim super innocentem accepit munera & sancti spiritus
 largitionem pecunia se uendere putat. quo pacto iam parcat ornamentis
 aut lapidibus aut fundis edifice. Tunc iohannes examen inchoans an-
 tonio ait. Quid ad hec dicitur antonine frater. Negauit ille necessario. Quod
 enim ab ipsis initis confusionem confiteretur suam. Interrogauit qui de-
 derant. negarunt et ipsi. Cum hoc examen ad horam usque octauam dili-
 gentius agitur. ex argumentis quibusdam iudicium formabatur. Postre-
 mo uenitur ad testes. quibus adstantibus & illi dederant. et ille susceperat.
 Non aderant testes qui necessario citandi erant. Difficultatem rei in-
 tuens iohannes pro ecclesie purificatione et ut testes facilius adhiberentur.
 per se in asiam ire consentit perficiendi examinis gratia. Antoninus
 ubi uidit iohannem impigre exequi paratum quod instituerat. neque cor-
 rumpi posse iudicium. mali sibi conscius. adiit quemdam ex principibus.
 cuius predia que habebat in asia sibi cure erant. orans ut iohanni impe-
 dimentum esset. ne abiret in asiam. promittens se adhibiturum testes.
 Protinus ex palatio iohanni mandatur in hec uerba. Indignum est te
 cum sis episcopus et uirarum animarum pater in tanta tumultus expectatione
 dimissa ciuitate. peregrinationem in asiam subire uelle. cum facile
 testes adhiberi possint. Erat autem tumultus causa gainas barbarus.
 Quid multis immoretur. Manere illi persuasum est. ita tamen ut iudi-
 cij non omitteret curam. testesque mature adesse mandaret. Optata
 fuit accusato ipsa dilatio. uel modica testium. quos aut pecunia aut
 potentia fugare posse confideret. Preuidit ista iohannes. consilioque synodi
 presentis habito quosdam ex presentibus episcopis in asiam mittit ad testes in-
 terrogandos. Tres ex omnibus electi sunt. syndectus metropolitani. hesy-
 chius opariensis et palladius enopolitani episcopi. his dederat synodus
 in mandatis. ut qui infra duos menses non occurrisset hyperepiscopus asie ciui-

tati ad sua tuenda iura quot vicini essent et qui arguebantur & epi reliqui a syncretio socijsq; iudicandi excommunicatus esset. Descenderunt igitur synnam prenominati epi syncretius et palladius hesichius enim quot faueret antonino finxit se valitudinarium: significauitq; continuo per litteras utrisq; partibus aduentum suum ut concurrentes in memoratam ciuitatem: impleret que polliciti fuerant. Illi ante iudicium aduentum amicitias inierant partim persuasi auro: partim iure iurando constricti. Congregati igitur in ipsa ciuitate iudices ludere se posse putabant dilatione testium: quasi peregre profecti essent ob varias causas. Ad hec iudices accusatorem rogant: intra quot dies adducturus esset testes se expectaturos pollicentes. Ratus ille eos aeris inclementiam ferre grauitet: ac per id uelle discedere. Erat enim feruor estiuus solis: intra xl. dies producturum promittit testes alias pene canonum sua sponte se subiicit. Expectauere iudices xl. dies cum ille ad inquirendum dimissus testes omisit hoc interim & constantinopolim uenit: illicq; delituit. Vbi uero uisq; compatiuit: scripsere iudices omnibusq; epi denuntiantes excommunicatum: siue ut desertorem siue ut detractorem. Post hec alios xl. dies persistentes: cum ille minime appareret: constantinopolim rediere. Illic inuito eusebio: ei que gesserat exprobrabant. Rursus ille infirmitate corporis allegans pollicetur testes exhibiturum. Per hanc temporis mora moritur antoninus cum quo erat eusebio controuersia. Continuo ex asia partim a clero ciuitatis ephesine: partim ab epi decretum ad iohannem uenit omnibus pauendo cum iuramento orantibus: ut perditanti ecclie opem ferret. Erat autem hic textus. Quonia priori tempore confuse et contra iura et statuta patrum gubernati sumus: oramus uenerationem tuam ut descendas & formam aliquam ephesine imponas ecclie diuissime afflicte. hinc arrianis instantibus inde uis cupiditati auaritieq; studentibus. Per multi enim insidiantur ut lupi graues sacerdotalem sedem rapere pecunijs festinantes. Itaq; iohannes licet corporis mala valitudine teneretur: & inclementia obstatet aeris: erat enim hiems: nihil huiusce incommodis territus: ut negotia ecclie asiane componeret: rebusq; nutantibus uel absentia uel imperitia pastoris opem ferret instituit pergere: spirituq; roboratus ingressus nauim urbe discedit. Irruentibus autem seuis aquilonibus metuentes nautae ne in pconesum eijcerentur: positis uelis tritonis montem preteruehantur: ibiq; iactis ancoris manserunt austrum expectantes ut apamie applicerent. Cum igitur biduum ieiunij in naui perstitissent lacesse fluctibus tertia demum die memorate urbi appulerunt. Illic enim expectabant ad

uentum eius palladius cyrinus et paulus epi iohannis socij. Pedibus itaq; iter agentes ephesum ueniunt. Congregatisq; lydijs & asijs & carijs epis ad lxx. uiros pringentibus ordinationem faciunt. Complures sua sponte concurrerunt maxime ex phrygia: ut oris illius facundia et sapientie suauitate fruerentur: iuxta illud. Sapientia in exitib; laudatur: uidelicet in loquentib;: in plateis uero fiducialiter agit: hoc est in cordibus que varijs pressuris dilatata sunt: iuxta illud. In tribulatione dilatasti me. Angustatur enim sapientia in his qui cicania seminant & suffocant uerbum. Dum hec geruntur accessit ille qui nobis prolixę huius narrationis est auctor eusebius ad om̃s ep̃os reliquorū sex ep̃orū accusator: orans ut ad cōmunionem mitteretur. Obstant ex ip̃is q̃dam non oportere admitti quippe calumnię reum asserentes. Adiecit ille preces & ait. Quoniam causa ista biennium iam magna ex parte uētilata est: sola q; dilatio testium obstat: obsecro pietatem ur̃am ut testes nam modo presto sunt examinare dignemini. Et sic enim antoninus diem obiit qui accepto auro ordinauit: uiuunt tamen qui dato precio sunt ordinati. Placuit synodo rem diligentius discuti. Recitatur omnia que prius gesta fuerant ex cōmentarijs. Ingressi sunt testes: ingressi et qui dato auro fuerunt ordinati. Negare primum. Perstistibus tamen testibus partim laicis partim presbiteris quib; antea confidere uidebantur: mulieribusq; quibusdam & munerum species & loca et tempora quantitatēq; recensentibus: cum eos conscientia q; criminis urgeret: sua sponte non usq; adeo coacti confitentur. Dedim; aiebant hanc ēē consuetudinem existimantes: ut uideremur a curia liberari. At nunc si quidem honestum est: oramus ut in ministerio eccl̃ie s̃imus. Sinaur uel aurum quod dedimus recipiamus. Quidam enim ex nobis uxorum ñarum aurum & variam suppellectilem dedimus. Ad hec iohannes synodo pollicitus est. Ego inquit instabo apud regem ut absoluantur. Vos mandate illos ab antonini heredibus recipere quod dederunt. Precepit itaq; synodus ab antonini heredibus eis aurum restitui: eos uero intra altare cōmunicantes a sacerdotibus fieri: ne si ista passim pmitterentur: consuetudo iudaica uel egyptia fieret: uendendi sacerdotium & emendi. Aiunt enī eū qui apud iudeos patriarcha falso nomine dicitur: ut pecunias cumulet annis singulis & intra annum quoq; sepius archisynagogos mutare. Similiter & egyptiorum patriarcham hunc imitando pagere ut impleatur p̃pheticum illud. Sacerdotes eius cum munerib; respōderunt: & propheta eius cū pecunia diuinabant. Horum omnium extant cōmentaria et supersunt iudices. neq; una die discussio facta est omnium: ut gratis theophilus mentitur: sed biennio integro. Satis

q; fuit his qui depositi sunt: futuro iudicio liberari. vnusq; ex ipsis
negotijs publicis obnoxius fuit. In eorum autem locum substituti sunt
alii uirtute clari: & uita simul & gratia diuini sermonis ornati. Ve-
rum enim fortissimi isti et nimium contentiosi: post iohannis exili-
um accepto eo quod acceperunt. non enim habet malitia nomen si-
cuti ne substantiam quidem huiusmodi abiectos ante quadrienniu
in ecclesiam reuocant. pulsos illis qui legitime fuerant subrogati in su-
mam ouium xpi perniciem et singulare detrimentum. Quod autem
est ridiculosissimum omnium immo lamentatione dignissimu si au-
dieris theodore carissime timent iuxta pphiam ambe aures tue: pietatis
q; affectu deslebis eorum uesaniam: tetra manu xpi dona vastantiu.
Quas enim cum ieiunio et prece et appbatione cleri ac timore petrus &
iohannes ordinationes faciebant: isti contra post crapulam & ebric-
tatem cum miserabilibus donis abortiua hominum ordinant: que
neq; porcis aut canibus digna censentur: iuxta sententiam iob qui ex
persona domini saluatoris de ipsis pphetauit dicens. Quos indignos ar-
bitratus sum canibus gregum meorum: qui sub stipula morabantur.
His igitur cu minus ac iudeis tanq xpi amicis a sapientibus sacerdotij
archana creduntur: quoq; gratia ipsa quoq; oratoria fugiunt fideiui
populi. Peruenit ad uos quoq; nouum hoc est sine ecclesie inauditu q;
facinus. Quid ni enim? Est namq; maxima unde facile tumores ema-
nant et remotiora etiam penetrant. In loco enim iohannis illius qui
euangelium scripsit. qui supra sapientie pectus fideliter ac fidenter ac-
cubuit. de quo scriptum est: quem diligebat iesus: cui pauli discipulus
tymotheus ad quem due ipsius feruntur epistole successit. abhominatio
desolationis stat. Ordinantes eni tribuni uictoris eunuchum in sede
epi collocarunt. eum uero qui a. lxx. epis fuerat ordinatus carceri hac-
tenus inclusum seruant uirum aprime liberalibus disciplinis imbutu:
& post uitam solitariam ac diuinarum litarum penitiam singularem
accesitus ex heremo: triennium diaconi fuerat pfectus officio. Atq;
utinam ordinatus eunuchus uite honestate polletet: esset id malum
fortasse tolerabile. At nunc terre intestinum est qui ordinatur uentri
subditum: in feminas insanens. imprudens. ebriosum. scortum. em-
pitium illiberale cupidum. ab ipsa statim natiuitate ferro obnoxiu.
neq; uir neq; femina uesanius: & qui ut fama est inter satyrice con-
uiuia theatricas humeris puellas gessit: capiteq; coronato edera: crate-
ram ferens manu in morem fabulosi dionisij uina fudit. Hec aut omnia
non ante baptismu sed post q baptizatus est gessit: ex quibus sane colligi-
tur illum resurrectioni non credere. Qui eni resurrectionis fundamenta
concussit. quomodo huic credere possit? Porro qui resurrectionis abnegat

fidem quo pacto resurrectionis prece erit. Quomodo enim predicabunt nisi crediderint. Hic nulla quidem mercede castus est: ferro sectus ceterum insanus frustra ob suam turpitudinem. Hec sunt que in asia gesta fuere de quibus interrogasti fratres theophili prouocatus: qui ait sexdecim episcopi a iohanne fuisse depositos. Scito igitur inueniatur sex tantum fuisse. harum rerum commentaria seruantur apud nos subscripta a xxij. episcopis qui initio causam audierunt et a lxx qui deposuerunt et iudicium terminauerunt. **Theodo.** Ignosce mihi pater. Ista omnem ebrietatem & insaniam et ludibrium superant. Nam et insani et ebrii et pueri quandoque resipiscunt. & horum gratia que turpiter et inordinate gessere aut dixere erubescunt: hi autem & etate et sensu ut uidentur integro non modo super his que gesserat non penitent: sed firmam & ratam persistere suam nequitiam cupiunt. Qui enim non exhorruerunt euangelium scelestis imponere capiti super quod immittes saltare mulierculis: quibus alijs connumerandi sunt nisi his qui spicam coronam dei filio imposuerunt. Ceterum ut ista omitamus interrim plena dedecoris: queso si nosti quo pacto porphirius antiochenae ecclesie sit constitutus episcopus: aut a quibus constitutus. antiquamque hominis uitam insignis an obscura fuerit: et dogmata ipsius uera an falsa sunt diligenter doceas nos. ob id maxime quod et romane scripsit ecclesie neque rescripta accipere meruit. **Pallad.** Eadem erit mihi que fuit hactenus ratio ueritatis. Non enim obliuiscar uocem dicentis domini mei. De omni uerbo otioso ratione reddent homines in die iudicii. Ego id quoque audacter adiecerim. & de omni auditu otioso. Itaque et te ipsum tuere cautiussimè si quid me non ueraciter prosequi animaduertis: neque uelim canis cedas nostris: sed rerum nature ueritati que consentias. Quid enim utilitatis mihi prouenit ex his que uel heri uel hodie dixi si mentiar: in perpetuum coram districto iudice confundendus. Quomodo feram molarem detractionis lapidem: ceruicibus mentis impositum eorum gratia qui scandalum ex mendatio meo passi sunt me in gehennae profunda demergere. Porphirius iste in ecclesia diutius uersatus & diaconi et sacerdotis perfunctus officio est. Sed plane nihil habuit in moribus grauitatis & in nullo unquam ecclesie spiritaliter contulit. Ceterum uicinis et religiosus episcopus infestus iugiter: quod ex maxima esset ciuitate & amicos haberet principes iudicia uitabat honestis quoque ordinationibus insidias tendens: morum astu uersutiaque tempestiue episcopus subrepebat: inuitos quoque ut ita dixerim ad letices ordinationes ac noxias pertrahens. Est enim iuxta comicum menandrum acris admodum assentatio peruersitati coniuncta. Ait quippe. Durum est panphile mulieri libere aduersus scortum rixari. Plurima nouit: plura malignatur: erubescit neminem: blanditur magis. Iuxta salomonem uero. Sermones adulatorum molles: ipsi uero feriunt intima uentris. Castimonie itaque et aduersus carnales uoluptates

uadag. n. p. 10

continentie inimicus est non secus ac uultur unguenti. Adeo ut etiam sodomitico crimini obnoxium fama uulgauerit. Cum enim & leges et mensurę et muri uoluptatibus sint a natura constituti calcato ut multi aiunt muro contrita mensura lege uiolata huiusce de se suspensionem genuit: magorum & aurigarum et eorum qui ueteres fabulas inhonesto motu et obuerso cruce preferrent principem ac socium esse. Magis namque opem ferre atque munice congreri usque adeo non declinauit: ut etiam in commentarijs variorum magistratum hoc illi crimini datum sit. Non legerat infelix sapientis dictum illud. Que facere minime oportet: ea neque puteris facere. Aiunt illum preter cetera scelera sacra quoque uasa post ordinationem suam fudisse: principibusque largiri: ut plane perspicuum sit cum non ratione sed tyrannide obtinuisse eos qui felici forte sibi sunt subditi. Nam quo tempore iohannis in armenia extorris actus est: flauianus quoque antiochenus episcopus migravit ad christum. Animaduertit porphirius populum omnem in constantium presbiterum coniecisse oculos: virosque et mulieres et eos pendere qui a teneris ut aiunt unguiculis seruierat ecclesie: ut intra historiam iudicium ambidexter: quippe que putabatur illius leua dextram aliorum facile superabat. fuerat enim ille primum ab episcopis quomodo nunc perfunctus absque turpis lucri suspicionem ulla: lector deinde ac postmodum diaconus est ordinatus. Regnantem uero mortalibus uoluptatem & incertinam libidinis sine labore superuit: ut ait salomon. Electorum manus facile superabit. Nam superare quidem ista et illi fortasse possint qui sunt ad modum mali: dum aut metu aut uerecundia corporali se actione coercent magnam sibi inferentes uim. At uero celestium amore superare infima omnia illorum est solum qui deum affectu intimo diligunt: quos electos scriptura nominauit dicens. Electorum manus facile superabit. Est quippe constantius ipse supra ceteros mitis actu magna cum grauitate exerceat: sapiens strenuus: misericors cupiditatis inimicus: in iudicio iustus ad iniurias patiens: in persuadendo potens: qui ut afflictos liberet: reuocatus sepius usque ad uesperum usque persistit: honestatem ipsa facie proferens: seuerus aspectu: maturus incessu: uirgo purissimus: & qui florem & gratiam uultus in ipsis quoque infirmitatibus seruet. Hunc igitur tanti meriti uirum pecunijs hoc modo fugendum curat. Scripsit ad principes: eumque ut nouarum rerum ac seditionis auctorem obtinuit in casum exilio relegari. Hoc ille ubi didicit: amicorum auxilio cyprium contendit: ibique seruatus est. Ipse uero porphirius citacum et diophantum presbiteros et clericos ceteros uexans obseruabat tempus in quo ciuitas omnis ad subitanea procederet. Erant secum acacius seuerianus & antiochus et eorum complices in abdito tamen. Agebatur tunc celebritas gentilium insignis certaminibus herculis que olympia appellant: in qua mulieres quoque

ambidexter

cum turbis populorum daphnem ad certamina spectanda properabant. In hac solitudine ciuitatis eccliam una cum memoratis epis et clericis paucis irumpens ordinatur clam ianuis clausis adeo raptim ut metum deprehenderentur: ne oronem quidem perficere quiverint. Huiusmodi quippe adulterij natura est: spuria & gignit & facit. Porro seuerianus et socij accepto precio per montes et inuia fugere: humanum quidem effugientes metum: sed diuinam plane indignationem diuini timoris ignari incurrentes. Vbi uero soluto spectaculo: populi quoque in urbem regressi: quid factum fuisset nuntiatum est summo dolore concitati: die illa quod iam in uesperam declinasset quieuerunt. In crastinum uero accepta tam immani clade confluxere simul omnes ignem ac stipulam ferentes ut porphirium una et domos eius incenderent. At uero porphirius non ignorans quod esset exosus omnibus: relicto deo sese ad ducem exercitus contulit: implensque illi manus contra saluatoris discipulos in aciem ducit: auersum ab isauriis bellis. Atque isauri quidem ferocissimi rossum iseleuciamque uastabant. porphirius uero & valentianus comes cum exercitu catholicorum eccliam predabantur: crucis signum uenerabile quod illi ferentes in humeris letanias in campo agebant: pedibus suis conculcantes. Modicum fluxerat tempus cum ille ad exercitum sollicite mittit: agiturque apud ducem ut suus quidam senex atrox puerisque moribus nocturnis presiceretur excubijs: ut lucentius bonos quosque ac fideles uexans caperet ciuitatem. Alius profecto nero: cuius & mores imitari studebat. Non enim nouit ille persuadere dictione: & summa ui & iniquitate uexare: quippe qui deo minime placere intendens non errantes ad illum animas reuocare: sed serpentis implere uentre super pectus gradientis curat. Pergunt igitur uel inuiti populi: metu quoque uerborum congregari uidentur ad eccliam: re autem uera uitam suam exerrantes a deo patientis sue premia se precepturos sperant. Ad hec stupefactus theodorus ait. **Theodo.** Ut uideo pater preter nature ordinem ista contingere. Solent enim inanis glorie cupidi ut hominibus placeant assentari: mentis quoque instruere exquisitissime: atque ut amentur bonique appellentur: conuitia quoque et sputa ipsa interdum tolerare. Porphirius itaque siue alius quispiam: quo pacto supplicia et exilia intempesti ignoro. **Pallad.** At id quidem admiratione dignum est theodore: quod hi ad tantam nequitie uesaniam proruperunt: ut non modo hominibus placere non studeant: uerum facinorum quoque suorum confusione omnino non sentiant. Malitia quippe malitiam in malitia prouocat. Tunc enim malicia inanem gloriam profert: cum blanditijs capere stultos querit. Sinaut et adulatione et mense luxu superiores offenderit quos obtinere studebat minas iam ac supplicia profert: ut quos blanditijs deli-

tisq; non potest illicere: immanitate metu q; deterreat: sicuti in mar-
tyribus contigit. Et ibi enim utraq; arte pugnabatur: donorumq; &
honoru laqueo illi temptabantur qui glorias querebant. porro fortes et
amici dei per cruciatus & minas et sartagines et eculeos ac feras & cete-
ra que uehementer excruciant genera penarum agebantur. Clerus ita-
q; antiochenę ecclie insignior occulte conueniens ne epis quidem ec-
clesie parietibus pinguat: una & illustrium matronarum multitu-
do clam conuenit: quarum in primis gratia stulti facti sunt cupidi q;
q; pastores. Quid uero de constantinopoli dicam: quanta illic mul-
tudo deserta ecclia sub diuino congregatur ad preces. Non habent q;
ecclie tractant negotia tam multos auditores silentij sui. Nullus eni
apud eos sermo est. **Theod.** Amouisti ab animo meo scrupulum quo
tenebatur pater: oculis que dixerat cernenda subiiciens. Nam uerboru
consonantia et narratio uerax certiore in me fecerunt uera esse que
gesta sunt. Impossibile enim est sibi congruere & coherere mendaciu.
Oro itaq; nobis & de olympiade si quanoſti enarrare pergas. **Palladius.**
Quam tu olympiadem dicis? Sunt enim huius nominis plurime.
Theodo. Diaconam illam constantinopoleos nebridi quondam a
prefectis sponsam. **Pallad.** Illa uero mihi notissima est. **Theod.** Cuius
meriti mulier est? **Pallad.** Ne queso mulierem dicas sed uirum. Est
enim preter sexum corporis uir. **Theod.** Quoniam modo? **Pallad.** Vire
sanctimonia: laboribus scientia: passionumq; uoluntaria. **Theod.** Cur
ergo illam theophilus maledictis incessit? **Pallad.** Quisnam ille est?
Theodo. Alexandrinus epis. **Pallad.** Videris mihi theodore que diutius
uersauimus oratione oblitus esse. **Theod.** Cur obsecro? **Pallad.** Qui uer-
tati non peperit: sed hanc ut ante docuimus concilauit: qui eccliam
orantem que sub celo est: cuius liberande gratia unigenitus dei filius
descendit ad terras: non honore sed contumelia affectu: ut mulieri uidue
que in oronib; uitam consumit omnem qua ratione peperisset: Men-
te cuncta pertracta si quem unq; bonorum omisit quem non suis male-
dictis impeteret cui omnis est odiosa religio. Cur hoc et ex eplis illius
non conijcis sibi inuicem repugnantibus? Sanctum eni epiphaniū
constantie cypri epum qui triginta & sex annos ecclie prefuit sub da-
maso & siricio: cum hereticum & auctorem scismatici appellasset in epla
ad innocentium postea in iohannem maledicta contorquens sanctis-
simum uocat epiphaniū. Quotiens ille huius cui nunc detrahit ui-
duę genua spe accipiendę pecunię exosculatus est: illa uicissim hu-
mi procumbente & lacrimas quod sibi epis hec faceret profundere.
In quo tamen ei derogatur. **Theod.** In eo quod proiectos ad se mona-
chos suscepit hospicio. **Pallad.** Et licet epo aut conuenit omnino abijce

quemcumque discipulum ne dixerim monachum: **Theod.** Quid si illum
 prouocarunt aut maledixerunt: **Pallad.** Num ire sue satisfacere debuit
 aut sua curare maledicta: Quomodo hic iam xpi iniurias curabit qui
 gloriam ipsam querit: Cur potius non imitatus est paulum dicentem. Male
 dicimur et benedicimus: **Theod.** Quid si alterius secte monachi erant:
Pallad. At illos corrigere suadendo debuit non abijcere: **Theo.** Et si ille
 hoc fecit ipsi uero ut pote contentiosi minime paruerunt: **Pallad.** Apo-
 stolicum illud oportuit exequi hereticum hominem post una et alte-
 ram correctionem deuota sciens quod peruersus est huiusmodi: non
 abijcere et predari et adiectis principum minis agere extra patrum
 solum: **Theod.** Perfecti hoc fuerat uiri deoq; dilecti et patientissimi: **Pall.**
 Atqui magna laus non est deteriorem fore. Verum si perfectus ut constat
 non est: quomodo epus: Imperfectus enim imperfectorum salutem qua
 ratione curabit: Quam uero in proprio theophilus dicitur qui a dei ti-
 more desecuit: cuius gratia facile iniurias hominum debuit ferre. qui
 si deum non diligit ne se ipsum quidem. Qui uero suimet inimicus est
 quomodo iam alios diligit: Nichil igitur mirum si olympiadem quod
 monachos suscepisset uitupare contendit: **Theod.** Constat quidem the-
 ophilum iracundie nimis obsecutum illos abieuisse. quicumque tande
 illi fuerint siue heretici siue catholici non tamen eos olympias susci-
 pere debuit: **Pallad.** Bene illa an male tibi fecisse uidetur: **Theod.** Ma-
 le ut dixi: **Pallad.** Vnde ne beneficentia culpatur: **Theod.** Et sepe cum scili-
 cet in malos et non merentes emanauerit: **Pallad.** Quinam igitur e-
 rant illi quinq; milia quos ex quinq; ordeaceis panibus saluator paut
 boni an mali: **Theod.** Boni scilicet quippe qui pasci a saluatore me-
 ruerunt: **Palla.** Cur ergo ordeaceis pasci sunt: si boni fuerint: **Theo.** Quia
 forte triticea non aderant fame dominante: **Palla.** Incredulitatis de-
 notantur dogma ut boni an uero ut mali: **Theo.** Constat quia ut ma-
 li: **Pallad.** Possunt illi ipsi et boni esse et mali: **Theod.** Ita sane: **Palla.** Quo-
 nam modo: **Theod.** Deteriorum quidem comparatione boni: prestan-
 tiorum uero collatione mali censentur: **Pallad.** Rite tu quidem sen-
 tis. Hoc itaq; modo monachi etiam & boni erant et mali. At enim
 fidelissima mulier eos suscepit ut bonos. theophilus uero quod non
 debuit abiecit ut malos: **Theod.** Sed obijciat ille quod ad se contris-
 tandum inimicos suos suscepit: **Pallad.** Id quidem magnum defe-
 ctus indicium est: quod uel appellat inimicos qui ut xpi discipulis glo-
 riam iniurijs debuit: **Theod.** Vbi nam uero quinq; milia uiri a saluato-
 re exprobrantur ut dicis: neq; enim apparet: **Pallad.** Quando secundo
 congregati adcesserunt ad iesum atq; ab illo audierunt. Queritis me
 non quia uidistis signa et prodigia: sed quia comedistis de panibus et

Epist. 13. de p. 10.

ordacei panes

saturati estis. **Theodo.** Manifestissimum est. **Palla.** Qui uero perfidus ipse et malus est. **Theod.** Ita sane. **Pallad.** Malos igitur an bonos parit saluator. **Theo.** Liqueat quoniam malos. Non enim sani opus habent medico: sed infirmi. **Pallad.** Quid ergo mali fecit olympias imitata dominum suum qui pluit super bonos et malos & super iustos et iniustos solem suum oriri facit: Exprobrabant et pharisei discipulos dñi dicentes. Quare cum publicanis et peccatoribus manducat et bibit magister uester. **Theod.** Ut uideo preter multorum sententiam honesta capiuntur & feda diliguntur. **Pallad.** Quare istuc dicis theodore carissime. **Theod.** Quia nisi turpia plane aperuisses et sylogismo euidenti comprobasset: in stolidam issem opinionem. non intentioni libere sed theophili scriptis obsecutus. **Palla.** Quid si sancti illi uiri probati fuerint non modo non mali fuisse: sed plurimos quoque a malitia ad bonā uirtutis frugem reuocasse: nonne uidebitur horum insectator non persecutione sed plane miseratione dignus qui bonos semper uiolare malos aut suscipere pergit. **Theod.** Ita est ut dicis. Nam licet illi ut est opinio multorum sapientes ac sancti non fuerint ager preteritus sylogismo ut olympias extra culpam sit: quæ saluatorem studuit imitari. **Pallad.** Quodnam oro fidelius testimonium existimas euangelij an theophili. **Theodo.** Perge queso habetur enim id pro confesso apud omnes: illum & sanctos uiros in tempestanti nimis ira proieuisse: et hanc ex superstitione et inimicitia sub pretextu monachorum maledictis fuisse insectatum. Nam cum se cerneret seruilibus illis et blandis obsequijs nihil profecisse: nihilque ab ea preter cibos et xenia suscipere ad maledicta ex more conuersus est. **Pallad.** Audi igitur humanissime theodore: uideo enim te posteritati profuturum: quippe tue adolescentie indoles honorabile fore in senectute pollicetur. Viri isti ex xpianis orti parentibus et a teneris anguiculis deo subditi: nunquam passi sunt neque cum essent multum adolescentes seruire uanitati neque cum turbis inuicere: sed occupantes quæ ad meridiem est solitudinem longe ab omni hominū habitatione semota sibi fecere teguria: quibus et solis incendia et ceteram acris intemperiem declinarent. In his spatio uiuentes tempus omne in orationibus lectionibusque contriungere: tantum opus manuum operam dantes: quantum sufficeret eis ad tenuem uictum: melius esse arbitantes cum capreis et uolatilibus et bubalis uicari quam inter homines deum ignorantes epulari. Horum nati maximus emensis iam nonaginta annis conuersatus est diuitius cum beato Antonio hierax appellatus: quod illi nomen hacenus proprium est. Alius amonius cum duobus fratribus monachus et uno episcopo qui etiam sub valente ferro colla uincti exilio relegati sunt: ut omnis alexandria nouit annos natus sexaginta tanto scie-

Vita in
6 Cuf

ne dotati manere: ut nihil ex his que plerisque de scripturis videntur
obscura: eos penitus fugerit. Ex his duo migrarunt ad xpm / constan-
tinopoli defuncti. Ammonio quidem ut aurelius et sifimius narra-
uerunt circa finem vite pphetante magnam persecutionem & scisma
detrimentum ecclesijs imminere: auctoresq; cladis turpissimo fine
consumandos: atq; ita demum uniendas ecclesias: quod ex parte iam fa-
ctum cernimus: futurum q; speramus. Hinc ei quorundam corpora
eporum et laicorum morbus absument varijs cruciatibus agitat: len-
ta febre intestina depascens pruritibusq; intollerabili totam superficiem
unguibus lanians: longi quoq; intestini ppetui dolores & colica passio.
Cuiusdam pedes intercutanei morbi instar nimia inflatione turgescunt.
Alteri nimia humoris redundancia ad manus usq; deriuans.
Cos qui male subscribere dignos mixto frigori incendio cruciat. Alii
aqualiculi tumor & putredo ex secretiore parte corporis in longum se-
intendens & uermes gignens acriter uixat. Ad hec respirandi difficul-
tas omnium q; intentio membrorum: imaginesq; nocturne in ca-
nel rabiosos et districtis gladijs barbaros et uocem horrendam transe-
untes insomnem somnum plerisque faciunt. Alius equo lapsus dextro
pfracto crure continuo moritur. Alius amissa uoce octo mensibus tam
marcescit in lecto: qui nec manus ad os apponere potest. Alius uiuens
crura sensim usq; ad genua p triennium uritur crysipili molestia
fatigatus. Alius inflata ut aiunt lingua cum febre uehementi nec va-
lens eam intra presuturum a natura locum continere in pugillari
scribens confitebatur scelus suum. Erat q; uidere diuinitus illatam
iram: varijs in auctores mali seuire modis. Qui enim animarum
medicum irritauerant: eiusq; discipulum de salutis officina protece-
rant corporum medicus ad incendium ac cedem tradebantur: qui do-
lorem quidem solemnibus medicamentis acuebant: salutem uero ni-
lam penitus prestare poterant. Et merito sane: Quis enim cum sanabit
qui a deo cruciatur? Sicut ppheta ait. Nunquid medici resuscitabunt
& confitebuntur tibi? In hunc modum omnes ecclesiastice paues auer-
sarij peribant. Fertur autem ad sepulchrum ammonij monachi
plurima miracula fieri. Sepultus est aut transmare in basilica aplorum.
Porro epus dioscorus ut aiunt cum ppetuis a domino precibus posce-
re ut aut ecclesiarum uideret pacem aut moreretur: exaudiri merui-
it. & quia mundus dignus pace non erat mortuus est ac sepultus
in martyrum ecclesia que est ante portam. Videas hodieq; complu-
res mulieres per nomen martyris iurare solitas: omisso priore iura-
mento per orationes iurare dioscori. Eni muto de monachis reliq;
multa que dicam habeo: nisi forte festinant tibi theodore molestum

sit ea audire. **Theod.** Et quis adeo infelix est ut de uirtutibus loquenti
 non libenter det locum. & autem intente non subijciat. Perge igitur
 queso & quacumque narratione probabili animum nostrum a curis secula-
 ribus et cogitationibus abiuoca. **Pallad.** Est et alius hierax gentili appella-
 tione sic dictus spiritualibusque insignibus uirtutis ornatus. Is primo quod
 extra omnem egyptum in porphyritei secedens montem absque ullo hu-
 mano refrigerio quatuor annos perstitit sola uirtutum recreatione con-
 tentus. Deinde ad nitrie loca contendens uiginti quique annos una cum
 memoratis patribus uixit. Huic adstantes demones ut ipse nobis refe-
 rebat promissione diuturnioris uite a proposita spe in angelos lucis
 se transfigurantes eum mouere curabant. Quinquaginta dicebant
 adhuc annos habes uiuere: quomodo persistere in heremo poteris?
 Ille perfidens intelligenti contra loquebatur. Contristatus inquit
 me breuius quam putabam tempus instituti mei fore asserentes. Ego enim
 ducentos annos acturum in heremo existimabam: atque ad hoc me
 stadium comparaueram. hoc illi audito cum ululatu ingenti dis-
 cessere. Hunc ipsum tamen quem demones mouere nequiuerunt p-
 lica uite spacia pollicentes ut in accidiam precipitarent. **Theophilus** p-
 edictum expulit: atque in huiusmodi necessitatem impulit: ut castra que
 adire cogereetur. Qui nunc post ammonij mortem rursum ad deser-
 ta contendit: euangelici aratri parabolam uertit. Alius item pres-
 biter isaac nomine macharij discipulus illius qui antonio magistro
 uisus fuerat: deserti studiosus admodum quinquagesimum agens etatis
 annum omnem scripturam tenet memoriter: cerasas serpentes tu-
 to manibus ferens. qui ex matris utero uirgo cum septemnis heremum
 occupasset post annos xl. solitarie quietis a papa theophilo cum memo-
 ratis uiris extorris agitur. Alius item isaac et ipse presbiter: eronij pres-
 biteri discipulus ac successor: qui et ipse discipulus antonij fuerat: scri-
 pturarum eruditione prestantissimus: ac supra modum ferme hos-
 pitalis adeo ut pro eximia benignitate xenodochium in heremo consti-
 tuerit: in refrigerium ac egrotantium monachorum et peregrinorum
 adulescentes sanctos patres confluentium. Hic omni felle re uacuis
 cum trigessimum in uita solitaria egisset annum cum ceteris que uerato
 est. Ex his prior ille isaac centum quinquaginta sub cura sua monachos ha-
 buit: cuius ad septem siue octo discipulos theophilus statuit: cum adhuc
 esset theophilus. Alius ducentos decem: cuius etiam discipuli plurimi
 episcopi connumerati sunt. Hi sunt quos supra commemorauimus isidori
 presbiteri causa fuisse a theophilo papa pulsos heremo. Hi sunt quos sa-
 cerdotes & leuitae despexere: quos ad confusionem uirorum uiriliter susce-
 pit mulier. Atque ad episcoporum damnationem diacona femina hospi-

Theophilus
 nequius

3. d. d. d. d. d.
f. d. d. d. d.

tes habuit: cuius laus in ecclesijs canitur: que samaritanum illum quicu-
q; tandem fuit est imitata: qui uulneratum a latronibus semituum
inueniens cum descenderet hierico: proprio illum imposuit iumento: et
usq; ad stabulum tulit et oleum clementie cum sciuitatis uino per-
miscens uulneribus adhibuit curam. Sed hec hactenus. Quanta hec
pecuniarum copiam: quanta uillarum precia egenis distribuerit: non
est nostre facultatis euoluere. Illi ista prosequantur qui experti sunt.
Ego enim nullius horum indigui. Audi maiorem quoq; ipsius uirtute.
Pupilla namq; coniuncta uiro pmissa non est a precio omnium deo:
qui hominum preuidet exitus: carnis seruare uoluptati uiginti inte-
gros menses: uiro eius mature subtracto: fertur aut uirgo ee. Nam apo-
stolice legi renuit seruire dicenti. Volo adolescentiores uiduas nubere:
matres familias esse. Et quidem cum et genere et opibus & eruditione
singulari & ingenio liberali et forma et etatis flore precelleret: sed dor-
cadis in morem secundi conubij laqueos constanti uoluntate transili-
ens. Iusto enim lex posita non est: sed non subditis profanis & qui cor-
ruptele inexplabiliter inbiant. Contigit aut diaboli inuidia: ut hu-
ius immatura uiduitas ad aures theodosij principis pueniret: qui hac
elpidio cuidam cognato suo hispano coniungere in matrimonium cu-
piens: cum post plurimas preces id obtinere nequisset tristabatur. Ad-
quem illa. Si inquit me uellet rex meus copulari uiro: nunq; priorem
uili abstulisset. Quoniam aut me parum idoneam coniugali uite co-
gnouit: utroq; placere minime valentem: & illum iugali uinculo absol-
uit: et me grauissimo iugo uirilis seruitutis eripuit: suauis continentie in-
gum ceruicibus mee mentis imponens. Hoc responso accepto theodosius
prefecto urbis mandauit ut omnem eius substantiam custodiret: quo-
usq; trigessimum etatis impleisset annum. Ille accepta procuratione regia
eam adeo uexabat ab elpidio submissus ut nullam haberet facultatem ul-
lignib; epis congregandi uel ecclesiam ipam ingrediendi ut his augus-
tiss coacta pre angorem animi coniugalem eligeret uitam. Illa econtra
his oblectata magis et deo gratias referens imperatori ista rescripsit. Et im-
peratori debitam et congruam epu uirtutem in me humiliter ostendisti
mi domine: mandans graue onus meum custodiri: cuius me dispensatio-
nis cura macerabat. Erit aut gratius si iusseris id pauperibus et ecclesijs di-
uidi. Ego enim iam dudum a uanitate que solet ex hac largitione subse-
qui metuebam: ne terrenis implicata negligenter diuitias naturales. Ita
postmodum reuersus a bello quod contra maximu feliciter gesserat: cum
illius tolerantiam laboremq; comperisset in sua eam libertate esse iussit.
Theodo. Iustissime sane hanc iohannes in honore habuit ita laborantem.
Palladi. Abstinet illa quidem animatis omnibus: balneasq; nunq; adit.

in d. d. d. d. d.
f. d. d. d. d.

Quod si infirmitatis necessitas urgeat: crebris enim passionibus ac morbis
 atteritur: induta camisiam descendit in aquas. Veretur ei ut aiunt & se
 ipam. **Theod.** Dicitur et sanctum iohannem valde curasse atq; refecisse. **Palla.**
 Et quid ipsius uirtute dignum conferre in eum potuit: nisi ut quotidia-
 ni uictus illi sollicitudinem demeret: quod minimum non est xpi o-
 parijs qui noctu & interdiu que xpi sunt curant: sicut paulus ait per si-
 dam salutans: que forsitan olympiadis laboribus par erat. Salute ing-
 ens p̄sidam dilectissimam que multum laborauit in domino. Omnes ei
 que sua sunt querunt: non que iesu xpi. Scio hanc sanctum neccarium
 plus fuisse admiratum adeo ut in ecclesiasticis quoq; rebus mulieri obtem-
 peraret. Amphilochem et optimum et petrum basilij fratrem et epipha-
 nium cypri sanctos uiros quid memorem: quibus illa et pecunias dona-
 uit et uillas. Optimo certe cum constantinopoli moreretur oculos suis
 manibus clausit. Ad hec miserabiles quoq; illos non modice refrigerauit
 in omnibus antiochum scilicet acacium et seuerianum & omnes pro-
 fus aduentantes sacerdotalis ordinis uiros: monachorum item ac uirginu
 infinitam multitudinem. Iohannes tamen quoniam ut ita dixerim for-
 mam se futuris epis missum estimabat: quo pacto uiuere debeant: & iuxta
 beatum paulum mercede p̄pria predicare penitentiam: nihil de eccles-
 ticijs rebus attingens: solius dei capiebat cibaria: deuotans semper huius
 modi curas. Aiunt illum dum carnalem sumeret cibum mira uerecun-
 dia detineri solitum. Quemadmodum enim mala cum ad suprema uene-
 rint maturitatem: diutius in ramis p̄manere non substinent: sed dñi
 requirunt manum: ita et in sanctis facti uideas cum celestis pulchritu-
 dinis desiderio et amore ardent ante presinitum sui oblitus diem: frui
 promissione festinant. Sicut in partuulis fit. Illi enim sepe numero dum ob-
 lita melle cibariola auide prestolantur: seruandi appetitus gratia p̄positos
 cibos minime attingunt: ut expectata suauitate satientur. Agnoscunt
 que dicimus qui eadem uestigia uie spiritualis incedunt. Sermonem enim
 prudentie si audierit sapiens laudabit eum & adijciet sup ipm. **Theodo.**
 Consolatus es me pater eximie dum singula mihi diligentius exposuisti
 que precedens fama uulgauerat: gratia quadam et suauitate q̄ dicta sunt
 condient. Hoc tamen dixerim non graue futurum si de ecclia uictu sibi
 sanctus iohannes uendicasset: sedum domini uerba dicentis. Dignus est
 enim oparijs cibo suo. & illud item. Quis pascit gregem et gregis lacte
 non uescitur. Quis autem plantat uineam & de illius non percipit fru-
 ctu. Nonne scripturę uerba sunt hec et alia plurima. **Pallad.** Congrue tu qd̄
 sapienter q; prosequeris ista theodore: sed iunge preteritis etiam sequentia
 uerba. Cum enim sacra lex tribuat facultatem ut qui sacra opantur de san-
 ctis comedant. Bonorum emulatores paulus quid addit. Non sum usus hac

magis de p̄sente p̄sentu
 meto ut huius

Dignus ē oparijs uictus

ex ipso ppheta

potestate in corporalibus: ut consors euangelij in spiritualibus sim: neque offen-
diculum ponam infirmis dicente iterum paulo. Siquis enim te uiderit ha-
bentem scientiam in infirmitate recumbere: nonne consuetudo eius qui
infirmus est edificabitur ad imitandum infirmum? Nam si res ad nos us-
que subsisterent nullus qui nos in populi regimine et cura succederet di-
cere delinquendo possemus. Vivamus ut uolumus: utamurque ut placet
secularibus rebus. Quoniam uero hi qui post nos futuri sunt nobis
quali magistris utentur: namque lege ac more uiuent necesse est: ut non
solum nobis ipsis sed ei qui pro nobis mortuus est et resurrexit uiuamus.
plebique infirmitatem excitantes exemplo atque uerbo ad frugaliorem
& castigatorem uitam reducamus: nos ipsos corripientes iuxta illum qui
ait. Quis est homo qui timet deum: legem statuet ei in uia quam elegit.
Nam temerarijs quidem ac miserabilibus imprudenterque peccantibus
legem dominus ponit: quasi seruutur amanti spiritum: ut uerum ait da-
uid. Legem ponet dominus delinquentibus in uia punitque preuari-
cantes. Verum enim iustus mensuras seruili legis modisque transiliens
eoque quod diligit dominum ad sortem adoptionis libertatisque festinans sibi
ipsi legis est auctor: cuiusmodi et facto & uerbo fuit iob. Testamentum 7° 31
inquirens statui oculis meis ut non sentirem in uirgine. Quodnam uero
id fuit testamentum: nisi ut lasciuientes ad pudicitiam cogeret. Ita
ferme & dauid ait. Iuravi et statui custodire iudicia iusticie tue: an-
tiprem dubiamque sententiam iure iurando deuiniens. Tantorum patrum
imitator iohannes ut legitimus plane non spurius filius: lasciuum & lubri-
cum mortaliu gregem & varijs concupiscentijs oberrantem curare
desiderans: atque ad austeriorem partem uite transire: suimet & iudex
& legislator erat: seipsum constanti iudicio mimens: atque a conuiujs & con-
uentibus scurrarum & ridiculorum ac inania loquentium hominum
penitus remouens: atque anime oculum spiritali armatura corroborans
ne conuiujs aut improbi sermonis gratia stultitia inueniens aditum
pudicitiam frugalitatemque corrumpere. Corruptum enim inquit mores
bonos colloquia mala. Quocirca etiam insidias passus est. Grauis enim
eis erat ad uidendum non secus ac lucerna lippientibus oculis. Huiusmo-
di hieremias quoque misericors fuit qui infidelitate principum & sacer-
dotum planctu lacrimisque prosequitur. Quis dabit inquirens capiti meo
aquam & oculis meis lacrimarum fontes: & lugebo populum meum die
ac nocte. Et rursum. Quis dabit mihi mansionem in deserto nouissima 4
& derelinquam populum meum & discedam ab eis: omnes enim adulterant
Huiusmodi profecto conuentum pseudo prophetarum & sacerdotum malorum
collegium nominat. Ita et alio in loco ad deum clamat non quod ille igno-
ret: sed ut nos imitari debemus. Domine inquit si sedi in consilio impiorum

mah p fugi di

ludentium: sed reuecebar a facie tua: Sedebam solitarius quia amaritu-
dine repletus sum. Consona his & dauid loquitur dicens. Non sedi cum
consilio vanitatis & cum iniqua gerentibus non introibo. Apertiusq; qd
ueller exponit dum addit. Odiui eccliam malignantium & cu impijs no
sedabo. Lauabo inter innocentes manus meas & circumdabo altare tuum
domine. Qui uero minus altaris curam habent dorsaq; illi dederunt:
non modo illotus manibus & donorum expectatione & pceptione falsa q;
inscriptione cruentis uerum & infectis luto pedibus illud calcitrando
conculcant. de pedibus et ppheta ezechiel signanter ait. Introduxit
me ad ingressum attrij: & uidi: & ecce foramen unum in pariete. & di-
xit ad me fili hominis fodi & perfodi et uidi & ecce porta una. & dixit
ad me ingredere & uide iniquitates pessimas quas faciunt hic. & in-
gressus sum: & ecce omnis similitudo serpentium ac iumentorum &
idola vana & abominationes. & dixit mihi. Vidisti fili hominis que fa-
ciunt seniores domus israel in tenebris in cubili suo occulto. Impu-
ram illorum significans mentem: quoniam dixerunt. Non uidet nos
dnus: dereliquit dnus terram. & dixit ad me. Adhuc uidebis iniquita-
tes maiores quas isti faciunt. & introduxit me in alium locum: & ostē-
dit mihi. & ecce ibi mulieres sedentes & flentes tambuc. Et rursus in-
dixit me in domum domini interiorē. & ecce illic xxiij⁹ seniores &
uultus eorum peruersi & dorsa eorum ad altare. & dixit ad me. Hum-
parua ista sunt que domus israel facit: Coacti sumus pphetice lectionis
mentionem facere pp cos qui se esse aliquid existimantes: se ipsos de-
cipiunt: & eccliam pacem confundunt: eo quod mensē dñi terga
dederunt. Quibus iudicium otiosum non est: & eoz non dormitat per-
ditio qui terrena sapiunt: de quibus & iudas iacobi frater ait. Hi sūt
in epulis suis male conuiuantes: sine timore se ipsos pascentes: nubes si-
ne aqua que a uentis circumferuntur. fluctus feri maris despuman-
tes suas confusiones. sydera errantia quib; procella tenebrarum in-
eternum seruata est. Nempe dum nubes sine aqua uocauit iniquam
iporum grandinem signat uitā inimicam. Dum uero sydera dicit errā-
tia/insidias significat nauis. Porro nauis & uinea ecclia est. Quemam-
uero sunt que istos secuntur necessario. Audi eundem rursus ppham
ezechiel. Et ostendit mihi. & ecce uiri egrediebantur de uia porte sub-
limis que respicit ad aquilonem: & unusquisq; securis in manu eius:
& uir unus in medio eorum indutus talari tunica & gona saphiri
super lumbum eius. & ingressi sunt & steterunt iuxta altare genū.
& gloria dei israel ascendit de cherubin que erat super eis in subdiuū
domus: & uocauit uirum qui indutus erat talarem tunicam qui
habebat super lumbum suum gonam: & dixit dnus ad eum. Transi p

mediam ciuitatem hierusalem: & da signum super frontes uiroz gemitum
 & dolentium super omnibus iniquitatibus que fiunt in medio eor.
 & ipsis dixit uidelicet sex qui secures habebant audiente me. Ite in ciuita-
 tem post eum: scilicet qui signa imponebat in frontibus: et percutite neque par-
 catis oculis uicinis neque misereamini seniores et adolescentes et uirginis: et i-
 fantes et mulieres occidite in exterminium. Super omnes autem in quibus est
 signum ne appropinquetis: & a sanctis meis incipite. & ceperunt a uiris seni-
 oribus qui erant in domo domini. Quisquis de iudeis prophetis hec predica-
 uit autem: hic saluatoris quoque ignorare uidetur aduentum. Non enim
 ante captiuitatem sacerdotio functus est ezechiel quippe qui prius adhuc
 in captiuitatem adductus per dispositionem dei trigesimo anno uisione
 diuina et futurorum reuelatione dignus est habitus. sacerdos in ipsa capti-
 uitate constitutus: ut ipse ait. Et factum est in trigesimo anno in quar-
 to mense quinta mensis: et ego eram in medio captiuitatis super flumem
 chobar. Item post pauca. Factus est sermo domini ad ezechiel filium buci
 sacerdotem in terra caldeorum super flumem chobar. Nempe si quis angu-
 status hinc dicat. precedente saluatore qui et crucis signum in frontibus de-
 dit: neque saluatore credito subsecutum esse romanorum regnum sub ues-
 pasiano qui quadragesimo anno concidit synagogam que nunquam pa-
 trauerat. Suscipimus quidem ita sentientem: sed ipsum ut noui testa-
 menti filium oramus. paulo horum magistro ut credat de omnibus huius-
 modi libris dicenti. hec autem in figura contingebant illis. Scripta sunt
 autem ad correctionem nostram in quos fines seculorum deueniunt. Hoc au-
 tem dico non quod ferream rompham super inimicos dei uiuere cupiam.
 Absit. Neque enim propheta de ferro loquitur: sed de alia quadam cruciatur uir-
 tute. de qua idem ezechiel dicit. Terra super quam gladium inducam. Indu-
 cam uero pro eo quod est punitam ait. Et accepit populus terram uirum unum et
 posuerunt sibi in speculatorem: et uidit speculator gladium uenientem et
 tuba insonuerit et significauerit populo & audierit qui audit et non se obser-
 uauerit. Veniens autem gladius accepit aliquem: sanguinem eius ab ipso re-
 quirit: quia non audiuit uocem tube. & rursum. Si autem speculator ui-
 derit uenientem gladium & tuba non insonuerit neque significauerit po-
 pulo: ueniens autem gladius apprehenderit quempiam sanguinem eius de
 manu speculatoris exquirat: quia cum uideret gladium tuba non cecinit.
 Istiusmodi periculum nequaquam dormiens infidelitatis somno neque uolupta-
 tis pigritia segnis beatus iohannes ante oculos habuit & tuba sublimis
 clamans: nequaquam obscurum edebat sonum: sed apertam plane sciam inge-
 rens diabolici gladii pericula fugere omnes hortabatur. Et hi quidem qui
 conscientiam mundam ueluti signum in anime forme gesserunt per gratiam
 christi cum ipsis fidelibus romanis seruati sunt. qui uero inquinatam habue-

re conscientiam sacerdotes ac populos ad contentionis mutue studia con-
 tarunt: ut communibus malis sua incommoda obumbrarent. **Theodo.** Mira-
 bili ordine ista prosequeris pater. Verum cum pro confesso habeatur per-
 difficile in hac uita mortali hominem inueniri absolute perfectum / dicente
 scriptura. Quis gloriabitur castum se habere cor: aut quis fiduciam habe-
 bit mundum se esse a peccato. uidetur beatus iohannes nescisse uti tpre.
 Potentibus enim aduersari minime oportet. **Pallad.** Videris mihi opti-
 me theodore nimium esse astutus. nam cum initio congruum miserationis
 affectum nobis non sine gratia quadam compunctionis ostenderis pay-
 latim obiurgatorem te aperuisti. Neque enim hi qui putantur inimici
 tam acriter illum unquam detraxerunt. **Theod.** Quid oro indignaris pater
 si dixi beatum iohannem tempore non esse obsecutum / cum scri-
 ptura dicat. In locis potentium ne steteris. & rursus. Redimentes te-
 pus precipue in his qui monita utilitatemque non capiunt. **Pallad.**
 Felices uos qui scripturas ita differitis. Nam quod apud ecclesiam
 dicitur. In locis potentium ne steteris. aduersus indignos sacerdotio
 dicitur ne illud rapere studeant. Potentes enim uirtutis magistros
 intellige. aplos primu qui potenter uirtutis inducant spiritum.
 deinde imitatores eorum. Porro quod tempus redimere mone-
 mur. non simulationi inservire debemus: ut cum furibus cur-
 ramus / aut cum adulteris ponamus partem uitam: sed peccati
 tempus uirtute redimere non illud uenundare peccato. Qui
 aut hoc modo sensim redimit tempus / totam redimit uitam
 suam: ut obmissis omnibus uite iocundis celesti suauitate
 fruatur. Ita et martyres fecere qui uitam exponentes morta-
 lem immortalem sunt consecuti / reuera tempus redimentes.
 Certe nisi ista intelligantur / necessario et moysen et heliam et miche-
 am & daniem et iohannem baptistam & isaiam & petrum et paulu
 ne plures enumerem tempus suum ignorasse fatebimur. Ex his enim ali-
 us salutem sibi fuga mercatus est gentilis uiri oues in montibus pascens.
 Alius dolore fatigatus precipitatur in sopnum / neque parietis aut saxi ul-
 lam inueniens umbram: sed sub iuniperi uirgulto requiescens ad umbra
 minime idonco. Alius secus. Alius ne pietatem uiolaret in leonem de-
 missus est lacum. Alius adulteri in morem uinctus seruabatur in carce-
 re: panem doloris et aquam angustie accipere iussus: ut longo tempore
 maceratus ui abrupteretur uitam: quoniam aduersus regem constantia
 & libertate usus erat. Quid memorem iohannem quo inter natos mu-
 licum maior nemo est natus? Nam ille tempore nesciuit uti: quonia
 ob apertam adulteri regis increpationem capite cesus est: dum morbu
 herodis insanabilem tanquam medicus peritus aut incendere moliretur

aut scindere. Eadem profecto iohannes quoque noster misericordia
& dilectione arguebat errantes. Quod si baptista tempus non nouit
quomodo secularum opificem et conditorem agnouit dicens ecce a-
gnus dei ecce qui tollit peccata mundi. Quomodo item petrus et
paulus ecclesie columnę tempus ignorarunt qui etiam post morte
uolentibus atque pulsantibus apertunt et claudunt penitentie tempo-
ra. Quorum alius quidem cruci suffigitur pedibus in celum uertis
ut celeste signaret se iter ingredi. Alius pro singularem in xpo confi-
dentiam capite plectitur ne uero excideret capite. Noli ergo eos sus-
cipere qui sanctorum clam detrahunt confidentie. Gentiliu enim et
eorum qui se existimant sapientes ista consuetudo est. qui uite presentis
studio martyrum pergunt uitupare constantiam. Neque enim uel gla-
dium obtusum uel confidentiam esse inefficacem decet. Quemad-
modum uero ab unguenta flagrantia ita et a confidentia beniuolus
non discernitur animus. Ac si quidem in funulib; priuatim aut ami-
cis aut necessarijs reprehensio fieret in quib; erubescere molestum est
fortassis huiusce confidens crimini esset obnoxius quod tempus aut
locum ignoraret. Quod si in ecclesia et proborum laudes et negligentiu
um uitupationes sunt quid exasperamus causasque disquirimus
dum suppresso nomine utiliter arguimur neque paulo obtempera-
mus ducenti. Que in macello ueniunt edite nihil disceptantes. Quid
nisi fiat dicemus iterum sanctos arguendo scandalizasse ciuitates
quasdam atque prouincias & alias item laudib; enervasse. Primus na-
que sanctus iob phenicem quandam regionem insinuat quasi eam
satam immiserit aduersarium suum dicens partiumtur autem illum
phenicum gentes. Deinde moyses & prophete egyptum culpant forna-
cem ferream appellantes ac tenebras palestynam contra laudibunt
extollunt repromissionisque terram eam uocant cum constet uirtu-
tem studiosis egyptum esse repromissionis terram palestynam uero
negligentibus non modo fornacem ferream sed et tenebras exteriores
esse perfidie gratia. Neque enim loca probra aut laude sunt digna sed stu-
dia. Quid aut pluribus immorari opus est. Nunquid paulus creten-
ses mendaces appellans et insensatos galatas & corinthios inflatos et a-
lios aliter his solis hec applicuit uitia. hosque reprehendit solos an etiam
omnes. Siue rursus cum romanos fideles uocat & ephesios intellige-
re laudat quibus & sublimius scribit & thessalonicenses amato-
res fratrum dicit num his solis has laudes adscribit. Minime id quod
sed spiritu sancto plenus et probra et laudes apposit. ut qui dignus
esset laudibus ea in se ipso recognoscens promptior fieret qui uero uitu-
pari mereretur admonitus probri deponeret causam. Neque ergo soli ga-

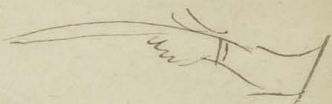
lathē insensati neq; soli mendaces cretenses neq; corinthij supbi soli. Vbiq; enim omnia sunt ea quod una quoq; natura sit que uel peccet uel uirtutibus studeat. & pprie uoluntatis arbitrio aut hoc aut illud elegit. Hoc igitur modo in ecclesia confidenter agebat iohannes: immo efumentibus uirtutis particibat edulium peccatum reprehensionibus manifestis eliminans. & paulo obtemperans dicenti. Peccantem coram omnibus argue: ut et ceteri metum habeant. Porro siquid in id stultitiae ac superbie deuenierunt ut suas quoq; uoluptates laudari uelint: huiusmodi consuetudinem dei serui non habent. Nam qui cupiditatem & fornicationem et aliam quamlibet obscenam uoluptatem uitupari indigne ferunt: nihil aliud dicunt q̄ oportere huiusce perniciosum uirus admittere. **Theod.** Ingentes habeo gratias huic ad nos profectioni tue pater optime atq; sanctissime. Fuit illa nobis utilis profecto & salutaris uite q; monumentum. Cumq; post prolixam laudationem ac digna seris preconia theodorus tacuisset: unus ex adstantibus erupit in uocem. Quoniam iniquis modo cum tot insignibus sanctitatis iohannes excelleret: superbus tamen erat. **Pallad.** Ipe illum presens superbum didicisti an ab alio audisti? Respondit ille. Non noui ego uirum: sed coriariū quēdam audiui dum diceret raro illi preter ecclesiam collectā posse quempiam congregari: quod moleste ferret uolentibus diutius colloqui. hoc autē superbie ac fastus apertum documentum est: consortia sequentium et alloqui uolentium fugere. **Theod.** Et cuius alterius eēt iohannis uituperare philosophiam q̄ corarij qui etiam fetorem sui ministerij contubernalem perlibenter haurit. Si enim superbie inditiū est uirare turbas: erit et iohannes baptista superbus scđm rationem tuam: qui ad secreta secessit. Saluator item non effugiet crimen: qui uidēs turbas ut scriptum est ascendit in montem. Et cum sedisset accesserūt ad eum discipuli eius et non turbę. Et rursus cum uidisset turbas recessit seorsum. Cuius exemplum iohannes quoq; noster pro uirib; imitatus fugiebat turbas: eisq; maxime delectabatur qui ueraciter discere aliquid uellent. **Diaconus.** Preclare tu quidem scripture exemplis persuades. quid uero dicere ad id potes: quod non modo turbas sed unū quoq; uel duos declinabat. **Pallad.** Et unus quoq; si nugator et inutilis fuerit: turba est. Deniq; eiusmodi ille fuisse uidetur qui cum saluatore diceret. Magister sequar te quocunq; ieris. audire meruit. Vulpes foueas habent & reliq̃. Nonne hunc dñs similiter fugit ut turbas. Num uero dicere poteris iohannem ex quo baptizatus est aut iurasse nunq̄ aut p̄iurasse aut cē oblocutum: aut fuisse mentitum: aut maledixisse quempiam aut scurrilia uerba tolerasse. **Diaconus.** Nihil equidem huiusmodi dixerim: sed iniuriosum tantum fuisse coniecto. **Pallad.** Quæso te qui nihil horum que pre

missimus fecit. ut quomodo lingue intemperans fuit: ut passim cuique inferret iniurias. Est et in paruo et in magno par facinus et eadem inquinatio. **Diaconus.** Quid ergo est quicquid quod ita homines locuntur: & quando ab huiusmodi locutione cessabunt? **Palladius.** Audiguntur et noli ultra sequi uulgares ineptias. Neque enim erit ulli excusatio qui recte non uiuunt: ne recta quidem opinari possunt: semper loquentes inania atque id solum uacantes: et nunc maxime cum nemo contraire audeat. Quippe et de saluatore nostro deo cum supra hominem uiueret: prophetaque merita excelleret: mira quoque et loqueretur et faceret monstruosa tamen de eo loquebantur: porcorum instar aut muscarum ista de illo colligentes. hoc enim illa tunc tempora requirebant. Alij namque dicebant. Decipit mundum. Alij in belzeub principe demoniorum eiecit demonia. Alij ecce homo uorator & uini potator. Alij samaritanus est & demonium habet. Et quid me illorum conuicia colligere necesse est? Hoc saluator minime ignorans dicebat apostolus. Quem me dicunt homines esse filium hominis? Cui respondentes discipuli honestiores de illo opiniones nuntiarunt dicentes. Alij quidem heliam. alij uero hieremiam. alij autem iohannem baptistam: malorum hominum uerba retinentes. Quos ille rursus interrogat eos ab hominibus segregans. Non enim iam erant homines sed filij dei. Dedit enim nobis uerbum potestatem filios dei fieri. vos autem quem me esse dicitis? Respondunt non omnes sed solus petrus ex persona tamen ac sententia omnium. Tu es christus filius dei uiui. Cuius responsionis rectitudinem saluator admittens sententiam protulit dicens. Tu es petrus & super hanc petram edificabo ecclesiam meam: et porte inferi non preualebunt aduersus eam. Ad hanc igitur lineam nunc quoque reperies non modo in iohanne: sed in omnibus etiam probra atque laudes. Et sicut per id temporis male de christo et apostolis dicebatur: clamantibus ephesijs hi sunt qui peruerterunt orbem. Hunc autem ea opinio transiit in gloriam. Ita inuenies iohannem quoque apud posteros ut martyrem honorari: cum illi defecerint qui laudibus illius aduersantur. & quique porcorum aut canum uiuentes uitam dicent. Decipit mundum & reliqua. porro discipuli qui illum studiosi & cum amore inquirunt dicent. Tu es christus filius dei uiui. Quod si sub saluatore christo inter tot milia hominum christi inuito inuenti sunt qui iesum agnoscerent: cum plurimi de illo hodieque delirant quid de iohanne miramur hominem qui ad christi saluam non attingit? & quid dico saluam? ne ad fimbriam quidem. Omnes enim gentes ut isaia ait quasi strilla de stibila & ut salina reputat sunt. Is est autem modus iniurie quam illi obiecit. Primum enim nunquam ille consueuerat ex instituto suo cuique blandiri: ne iniurias quidem inferre. Sin autem ex discipulis carissimis suis aliquos siue clericos siue episcopos uidisset de abstinentia cuiuslibet rei seu de exe-

cutione uirtutis corporalis insolescere ac superbiere: contraria eos p uir-
gum appellatione compescebat: ut puta qui aquam biberet ebriosum/
nudum rebus omnibus cupidum elemosinam facientem furtim uocans.
Est enim et hec grata doctrine species ad cariores quosq; discipulos per id
quod non adfit roborare quod adfit. Re aut uera honorabat pudicum ado-
lescentem plus q; intemperantem senem: & senem studiosum discendi
plus q; imperitum iuniorem: & pauperem imperitum plus q; auarum
eruditum: secularemq; probum plus q; ociosum monachum. Hec for-
tassis illi iniurias appellant qui honores querunt. Et quidem cum scriptu-
ra contumelias quoq; contineat: iohanne quidem ad illos qui ad se doce-
di ueniebant dicente. Genimina uiperarum quis ostendit uobis fugere
a uentura ira: Et paulo in actibus aplorum dicente pontifici. Percutiet
te deus partes dealbati. Saluator item ad iudeos nunc quidem Generatio
mala et adultera signum querit dicente: nunc aut aplis omnibus o stulti
& tardi corde. Alias uero petrum sathanam appellante: cum dicit. Vade
post me sathanas: scandalum enim es mihi: cum grauis certe nulla sibi
esset causa per quam huius contumelijs ageretur. Silentio itaq; ample-
ctamur disciplinam: cum spiritales diiudicare nequeamus. Neq; enim
odio habentes iniurias irrogant: neq; inflati solitudini student: sed ex
caritate omnia faciunt. Huius rei gratia omnes quorum nobis uirtus
in sacris litteris traditur declinasse imperitorum gregem atq; aduer-
satos esse comperties: ne lapsu temporis facta consuetudine aut aliqd
uirtutis admitterent aut quippiam illorum malignitatis haurirent.
Sara prima monuit uirum abraham ancille ut filium pueru licet com-
munib; arceret laribus: ludere illum cum filio suo isaac indigne ferens:
ne forte huiusce familiaris consuetudine in illius mores ac studia trabe-
retur. iacob ipe fuga salutem adipiscitur mesopotamiam peregrinan-
do profectus. Loth adhortantibus angelis a sodomitis impijs separatur.
Moyses ille magnus affectus ut dixi: & filius filie pharaonis dici non sub-
sistens a tyranno eiusq; satellitibus deo providente distinguitur: sibi q;
consentientes ad fugam exitum q; sollicitat. Prophete nequissimoz ho-
minum uulgus linguenter in solitudinibus ferme uixere. De quib;
& aplis ait in solitudinibus & montibus & speluncis oberrantes. Ne sa-
licet iniquorum pmixtione aliquid sordis attraherent: non ignorantes
quantum consuetudo valeat ad fallendum: ut q; familiari conuictui
soleat ad eadem praecepta et precipitia trahere. Neq; id modo uerum q;
ipa quoq; per se malorum familiaritas probum simul & pernitentem in-
fert: preterea & feda et inhonesta est. Non enim per naturam habet ali-
quid quod non oblet substinere uel ad modicum illi immorari. Sem-
per deniq; simile simili carum est. Cuius etiam rei gratia dicitur: omne

Co d n p
amen

boni p malos st blandat
ut temptet infirmitatem

re. p. d.

q. m. m. d. p.
m. d. p. m.

animal diligit simile sibi. Quod uero dissimile est inimicum alienūq;
 censetur. Quis enim unq̄ inducet columbam aut turturam legentem
 semina / milui coruis coruis uel inuersari carne uescentibus. Quis
 anserem aut gruem herbas edentem uulturibus congregari. Quae enī
 cōmunio luci ad tenebras. aut quae societas uirtuti cum iniquitate.
 Quod cōsōrtium bonis ac malis. **Diaco.** Quomodo igitur dicit aplūs
 omnia omnibus factus sum iudeis tanq̄ iudeis. ut iudeos lucraret.
 his qui sine lege sunt tanq̄ sine lege essem. ut eos qui erant sine lege lu-
 crificarem. **Pallad.** Testimonium istud uiroz optime. nihil ad ea quae
 dicta sunt confert. Non enim ait paulus factus sum negligentibus ne-
 gligentis aut nugacibus nugax aut cupidis cupidus aut huiusmodi ali-
 quid. sed factus sum quasi hoc aut hoc non diffinit hoc et hoc. Non ei
 idem est alterum quod alterum. Cuius profecto generis est quod ab apo-
 stolo ait dicitur aut geritur cuius condescensio et si magna emolūme-
 ta non affert nulla tamen inuenit detrimenta. Factus sum enī inq̄
 iudeis tanq̄ iudeis. ut iudeos lucrificarem. cum certe ex iudeis esset. cir-
 cūcisionem suscepisset. Cur ergo dicit tanq̄ iudeis et non absolute iude-
 is. Sabbata nempe una celebrasse unaq; ieiunasse sepe deprenditur. non
 ut saluatoris decreta uiolaret. sed ut huiusce consuetudine illos ad per-
 fectiorem scientiam traheret dum se ad illorum declinabat infirmā me-
 dicorum instar. qui infirmorum uoluntatibus interdum condescendūt.
 cum neq; semper eis assideant. neq; eiusdem morbi participes sint. ne-
 q; eisdem desiderijs macerentur. Congruit enim hoc profecto doctori in-
 stitutum non inuersari diutius turbis. sed sibi quiescere ac sollicita in-
 dagatione scrutari morborum ingeniorumq; varietates. ut faciunt peritissi-
 mi medici. Illi namq; multum temporis in libris conterunt. ut et infirmi-
 tatum causas predicere et remedia prestare possint. tantum infirmis
 spingentes quantum satis sit agnoscendum morbum adhibendum
 q; remedium. Non una ludunt aut praeudent simul. neq; enī profiteri
 medicinae uirtus infirmis concenare atq; concludere. sed eos ad sanitatem
 reuocare. Desine igitur obsecro neq; eadem ultra disquirere. Virtus enī
 nunq̄ probus garrulorum et illoro ore loquentium uincitur. Magisq;
 suscipe sententiam meam. tuisq; auribus hostiarum admove. ne oē
 suscipiant uerbum atq; intus admittant. quod postea perturbet animi
 tuum. Mihi uero permittite ut ea quae restant narranda absoluerem pos-
 sim. Festino enim ceptum exequi uer. Ad haec theodorus ait. **Theodo.**
 Quid queso de ep̄is illis actum est qui cum nris missi sunt. eulifio scili-
 cet palladio cyriaco atq; demetrio. Id enim solum audiuitur de illis
 quod exilio relegati sunt. **Pallad.** Si priora illa quae de beato iohanne me-
 morauimus absq; ulla sunt suspitione mendacij. ea q; memoria retines.

hec etiam que percontaris exponam. **Theod.** Adeo hec pro certis habeo
ac si ea ipse coram geri uisidsem. Volo aut id sit tibi meę credulitatis ar-
gumentum quod ea intentissime audiui que dicta sunt. memorieq;
altius infixata teneo. scripturę forte tradenda per me si deus iuuerit in
memoriam generationis nostre. et eorum utilitatem qui episcopatum
desiderant. ut iohannis imitatores aut uestri sint. qui amore uerita-
tis uiam sanctorum martyrum emulati estis. aut certe id onus ferre
uelle desistant quod uirum suarum excedit modum. humiliorem q-
dem & tutiorem laicorum amplectens uiam. Restat eni apud peritę
gubernatores dato nauulo uectores fieri atq; seruari q̄ assumpto guberna-
toris loco nauem unā cum mercibus perdere atq; submergere. His igitur
de beato iohanne decursis que ad eius initia atq; incrementa per-
tinere uidebantur. quemadmodum scilicet in ecclesijs antiochena cō-
stantinopolitana q; floruerit. utq; promotus sit atq; insidias passus.
emenfis uem que in medio contingere cladibus. quas perditū homines
studiose concitarunt. & de porphirio itidem. ac de ephesine ecclesię eu-
nuchō. adiuncta nobis precor et reliqua. qui nam scilicet in carcere
mortui sunt. quid ue de iohannis comunione in exilium acti. Est
eni plane iustissimum talium uirorum memoriam exequi pro a-
lacrime et consolatione uiuentium. Nam si in seculi rebus. serui
qui pro dominis concluduntur aut ceduntur aut excarnificantur.
beniuolentiam ab illis libertatemq; consequuntur. quanto magis
qui xpi amore cruciantur. honores ab ecclesia beniuolentiam q; p-
merentur. De quibus & ap̄lus ait. Vinctis quasi simul uincti. his
qui affliguntur quasi afflictionis socij simus. ut pote et ipi in cor-
pore constituti & casibus mortalit conditionis obnoxij. Preciosa
est enim in conspectu domini mors sanctorum eius. **Pallad.** Re-
clare tu quidem theodore. Igitur audi que cupis nosse. Episcopi
ut initio quidem fama uulgauit in mare precipitati. ut aut ueritas
continet in exilium ad remotiora & barbara loca ducti sunt. ibiq; a
satellitibus munitisq; seruantur. Reuersus eni diaconus quidam ui-
neris iporum comes retulit cyriacum quidem emisenum octoginta
milibus passuum palmiram persarum oppidum adductum esse. Eu-
lisium uero bostre arabum in castellum quod misphas appellatur sara-
cenis adijciens relegatus. Palladium blemiorum siue ethiopum ep̄m
seruari p̄pelocum qui syene uocatur. Demetrium intus in oasim ma-
gis proxiam. sunt eni & alię oases. Serapionem post innumeras
absq; ulla probatione calumnias cum atrocitate iudicium uiolasset. uer-
beribusq; usq; ad euulsionem dentium concidissent. in patriam ut
fama est p̄pam relegarunt. Ilarius uir sanctus & senex post plagas non

a iudicibus sibi sed a clero impositas in interiore pontum missus
 est qui decem et octo annis panem non gustavit: solaq; olera uel le-
 gumina in cibum habuit. Antonius intra palestine speluncas se i-
 cludit. Timotheus moronie & iohannes lidie epi in macedonia esse
 memorantur. Rhodon asiaticus mytilenem profectus est. Gregorius
 lidus ee in phrygia dicitur. Brissio palladij frater ecclia sua sponte dereli-
 cta in agello suo degit terram proprijs manib; fodiens. Lampertius uero ut
 aiunt in agro lidie a quodam fouetur eleutheriolectionib; vacans. Eu-
 genius in patria est. Elpidius magnus ille laodice syrie epus una cum
 pappo tres anni sunt ex quo gradus domus nunq; descenderunt oronib;
 insistentes. Heracidas ephesus quadrienniu iam nicomediae carceri in-
 clusus est. Reliqui de comunione iohannis: partim quidem attico co-
 municarunt necessitate compulsi: et ad alias ecclias thracie translati:
 partim nescimus ubi sint. Aiunt anathemum in gallias concessisse. Pres-
 biteri uero in arabiam & palestinam exularunt. Tigris in mesopotami-
 am relegatus est. Philippus fugiens in ponto diem obiit. Theophilus in pa-
 phlagonia uersatur. Iohannes ethrius cesarie construxit monasteriu.
 Stephanum in arabiam relegatum a carnificibus isauri abstractu in tau-
 rum dimisere. Salustium crete immorari fama est. Philippum mona-
 chum atq; presbiterum scholaru audiui infirmari in campania. Sophro-
 nius diaconus thebaide seruatur in custodia. Paulus diaconus dispen-
 satoris adiutor in affricam profectus memoratur. Alius paulus hiero-
 solimis est. Elladius palatii presbiter bithinie in agello pprio degit. Pu-
 rini constantinopoli delitescunt. Alij uero in sua quiq; concessere. Silua-
 nus aut sanctus epus troade piscatu sibi uictum querit. Stephanus mo-
 nachus qui romanoz eplas detulit: huius rei gratia constantinopoli ce-
 sus atq; in carcerem coniectus est. cuq; oblatam sibi comunione
 ut admitteret induci non posset: latera & pectus nimia immani-
 tate dissectus: ut ego hunc oculis hausi: et xpi gratia fortassis ad secun-
 da certamina reseruatus. post decimum ante suu mensem pelusium
 extorris agitur. Provincialis quidam inter scolares alas militans quod
 iohanni studeret accusatus. post varias plagas et atrocissima tormen-
 ta in petram exul agitur. Elpidij presbiteri famulus quinquaginta ut
 aiunt numismatibus ut iohannem dolo interficeret mercede condu-
 ctus deprehensus q; quod tres haberet gladios eos quise deprehenderat
 septem singulatim percussit. Ex his quatuor continuo sepulti sunt:
 tres diutissime curati sanati sunt homicida illo absoluto. Eutropius
 beatissimus uirgo purus cantor celus et latera ac frontem usq; a deo se-
 ctus ut supercilia quoq; uellerentur. Lampadibus postremo ad cuius late-
 ra ossibus iam nudatis utrimq; admotis in ligno moritur: media q;

nocte ab his qui hoc egerant sacerdotalis ordinis uiris sepelitur: deo illius morti dignum testimonium perhibente: quod passionem redemptoris eet imitatus. Audita enim psallentium celum uox angelica patefecit excubias. Retulit aut is qui ab epis redierat diaconus eos a ductoribus suis immissione quorundam intantum uexatos: ut redere eos uiuere: mortem q; sibi imprecarentur omnes. Nam pecunias insumptis necessarias eis auferentes inter se partiti sunt: nudisq; imponentes iumentis bidui una conficiebant die: profunda iam nocte diuertentes et nocturnis item tenebris ad iter exurgens ut neq; infelices eas continere stomachus posset. Turpibus preterea obscenisq; sermonibus impetere illos non desistebant. Palladio etiam seruum tulerunt cogentes ipsum litteras quoq; exponere quas habebat. Demetrium unus ex militibus adeo afflixit: ut profunda iam uespa illum etiam iam percuteret uomere. qui continuo corruens expirauit multis doloribus inaceratus. Predixerat ei palladius: ut ex comitione ueniente didicimus. Aliud iter non conficiet: sed miserabiliter morietur. Ecclesie namq; omnino propinquare non sinebant. hospitantes aut in stabulis ubi scortorum erat multitudo: aut in samaritanorum uel iudeorum synagogis. Quibus illi angustiis pressi noua semper animo ueritare cogebantur. Dixit aut unus ex epis. Quid de diuersorij querimus. Nam enim in uobis est morari uspiam ut uoluntate ppria et electione lasciuientes penas expendamus. An ignoratis hec omnia et contigisse prius & futura etiam postmodum per que omnia glorificatur deus. Quam multe istiusmodi meretrices que uel obliuionem dei ceperant: uel illum semper ignorauerant: conspectus nobis in timorem dei cogitationem q; uenerunt: fortassis in melius conuertende: siue certe ad deteriora non lapsure. Non parum aut est rationali anime: que a perturbatione uexatur respirare uel modicum: quod est pudoris fomentum. adeo ut dixerit qui hec sustinuit magister gentium paulus. Christi bonus odor sumus in his qui seruantur et in his qui perciunt. eo quod spectaculum facti sumus angelis & hominibus. In tantam uero acerbitalis insaniam epis omnes de comunione theophili per totum orientem sicut monachus rediens retulit deueniunt: ut ex his pleriq; non modo debitam humanitatem non exhiberent: uerum militibus datis muneribus inducerent: ut eos ocius ciuitatibus pellerent. Sunt aut qui ista gessere tarsensis & anthiochenus et cesariensis: atq; ante omnes ancyranus et pelusienus episcopi partim donis partim et minis militum animos contra eos ita efferantes ut ne laicos quidem eos excipere hospitio cupientes pmitterent: sicut in eplis canonicis gaio contra epum quedam

scribit beatus iohannes hospitalitatem gai maxime suscipiens: cumq;
admonens ne malos imitetur epof. Est aut huc ferme textus epistole.
Gai dilectissimo quem ego diligo in ueritate. Dilectissime in omnibus
te recte incedere cupio: & bene valere sicut recte incedit anima tua.
Gauisus sum enim uehementer uenientibus quibusdam et nuntian-
tibus mihi quoniam in ueritate ambulas: & in quibus requiescere san-
ctos fecisti. Maius hoc gaudium non habeo. & addit. Scripsi ecclesie sed am-
bitiosus horum primarius diotrephes non suscipit nos uerbis malis nu-
gax et non contentus his: neq; ipse suscipit fratres: & uolentes prohibet
atq; ecclesia eijcit. Deinde rursus admonet dicens. Dilectissime noli imi-
tari malum. Qui enim bene facit ex deo est: qui aut male non uidet deum.
Antique nequitie totum apposuius testimonium: ut eorum qui nunc
sunt huiusmodi sententiam agnoscamus. Laudabat aut atq; admi-
rabatur sedem capadocie epof ut qui actus in exilium epif magnum oste-
dissent miserationis affectum: & in primis theodorum tyaneum mi-
tissimum uirum bosporiumq; coloni: qui quadragesimu in epatu
agebat annum & sarapionem ostracine quadragesimu & quintum
annum in epali officio supergressum. Ad hec stupefactus theodorus:
cum diutius in eorum admiratione tacuisset ait. **Theod.** Quid igitur
ad hec dicemus pater? Num hora iam nouissima est et discessio iuxta
pauli uocem per ista suscepit initium: ut iam reueletur filius perditio-
nis qui aduersatur? Nam quia mali prosperentur: & in huiusmodi
opibus pfectendo preualeant: boni uero econtra premantur atq; uas-
tentur illum ppe esse cum horor me admonet. **Pallad.** Est quidem
proximus finis sapientissime theodore secundum illum qui ait. Pueri
nouissima hora est: illud q; de euangelio. Exijt aut pater familias circa
horam undecimam oparios conducere in uincam. Nouissima uero xij.
horarum extrema est. Si aut ante quadringentos annos dictum est ab
aplo nouissimam horam imminere: multo magis nunc. Sed enim ab
initio ista contigere deo ad exercendos iustos pmittente: quando illos
diabolus examinat: ut saluator ait. Simon simon expetuit uos sattha-
nas ut cribraret uelut triticum. Ego aut orau pro te ut non deficiat
fides tua. Neq; uero pro solo petro orauit iesus: uerum & pro omnib;
petri habentibus fidem: nihil aliud significante cribro q; mortalem
uoluptatum ac dolorum circulum plenu foraminib; per que terreni
quilibet a uero tritico in infernum cadunt. dum alij quidem per
gule foramen decidunt: quorum deus uenter est. Alij per uoluptatis de-
quibus ait propheta. Spiritu fornicationis seducti sunt. Neq; enim for-
nicatores neq; adulteri neq; molles regnum dei possidebunt. Alij item
per auaritie forum dilabuntur: hi scilicet qui idolatrie sibi coniuge de-

sponsariere. Alij uero per iracundiam ac furoris quique fetales tenebras amauerunt. De quibus iohannes ait. Qui odit fratrem suum in tenebris est usque adhuc. Ira enim ut in proverbijs legitur perdit etiam sapientes. Alij per accidie atque obliuionis cauernam ruunt: qui in animi uigilantia non perdurant. illudque psalmiste dicunt. Dormitauit anima mea pro te deo. quibus exprobrans sermo diuinus. Ve inquit uobis qui perdidistis patientiam. Et quid facietis cum uisitaueit dominus. Alij per irrationabilem gloriam. de quibus psalmista predixit. Quoniam dissipauit deus ossa hominibus placentium. Alij per iactantiam et fastum idest arrogantiam quos ueluti desertores propheta insinuat dicens. Superbi inique agebant usque quaque. A lege autem tua non declinaui. Vni quodque aut horum uitiorum complura comitantur. Fastum inuidia sequitur. Auaritiam odium. Illiberalitas atque mendacium. Furorem iracundia contumelie inuidentie. Fornicationem obliuio. priuatio timoris pigritia. celi boni defectus. inutilisque uigilie. Inanem gloriam curiositas. perceptio munerum apparatusque magnifici. simulatio. nee acceptiones personarum atque fallacie. Superbiam arrogantia crudelitas dementia & alia. ne plura enumerans prolixior sum cum ea que dixi sufficiant ad probationem. Singulis autem eiusce uitij contraria uirtutem obiecit deus. Puta luxurie castitatem. gula continentiam. cupiditati iustitiam. iracundie mansuetudinem. tristitie gaudium. obliuioni memoriam. accidie tolerantiam. stultitie sapientiam. formidini fortitudinem. vanitati humilitatem & alij alias omnibus uero scripturam sanctam. Soli fastui uirtutem contrariam non dedit. seipsum illi ob nimiam malitiam seruans. sicut scriptum est. Deus superbis resistit. Sicut item propheta ait. Leua manus tuas in superbia eorum in finem. & rursus. Redde retributionem superbis. Et que admodum ex fructu arbor agnoscitur dicente domino. Ex fructibus eorum cognosceis eos. ita unusquisque hominum siue sint sancti siue dicantur. Sic aut sunt semper malorum felicitates diuturne. deo illos equanimiter tolerant. ita enim illi conuenit. ut sancti hoc ipsum ex persona eorum qui premuntur preiudiciauerint ad consolationem nostram qui modo patimur. Primus tolerantie filius iob. quid ait post multa. Quid enim. Numquid ex homine reprehensio mea. Sine quarela se esse significans. Aut quare non irascar si aspicientes in me admira mini manumque super maxillam ponitis. Siue enim memor fuero festinaui habent enim carnes meas dolores. Quare impij uiuunt. atque inter diuitias consenesunt. Semen eorum iuxta animum. filij autem eorum in oculis sunt. Domus eorum abundant. metus aut nullus est. Flagellum domini super eos non est. Bos eorum non abortiuit. seruatus est

autem ab estu. In uentre habens non est frustrata: manent aut uelut oues ppetue. Filij eorum alludunt sumentes psalterium & cytharam & letantur ad uocem psalmi. Consumauerunt in bonis uitam suam. et in requie inferni dormierunt. Dicit aut dno disce de a me: uias tuas scire nolo. Consona huic et diuinorum iudiciorum prece iuxta illud. Misericordiam et iudicium cantabo tibi domine dauid ait. Quia bonus deus israel rectus corde. Mei aut pene moti sunt pedes: pene cessati sunt gressus mei. Ut quid? Quia zelau super iniquos inquit pacem peccatorum uident. Et alibi rursus opibus illorum detrahens. Boues inquit illorum crasse. oues eorum fetose abundantes in gressibus suis. Promptuaria eorum eructantia ex hoc in illud. Filie eorum composite circumornate ut similitudo templi. Pessimam quoque illorum concordiam et pacem admirans addit. Non est clamor in plateis eorum: nec ruina in acerbis in domibus eorum. Deinde ut pennis corrupta uulgi opinionem ait. Beatum dixerunt populum cui hec sunt. Et addit. Beatus populus cuius est dominus deus iacob adiutor eius. Et ne obmissis testimonijs alijs putet de rationis nostre perfectione diffidere. Audi rursus prophetam abacuc sub quadam tunctione pectoris in huiusmodi indignantem ac dicentem. Usque quo domine clamabo uim patientis et non exaudies. Suas enim proximi iniurias appellauit. et studio finitatis adiecit. Vociferabor ad te et inde saluabis. Quare ostendisti mihi labores et dolores aspiceret in erumnam & impietatem. Ex aduerso mei factum est iudicium & iudex accepit. Ideo dissipata est lex & non educetur in finem iudicium: quia impius preualet contra iustum. Eodem spiritu et misericordissimus hieremias sanctus hec ait clamat. Iustus es domine. Verumtamen iudicia loquar ad te. Quare uia impiorum prosperatur: abundant omnes irritantes et irrationes. Plantasti eos et eradicati sunt. Pro eo quod est licenter uiuunt: et fecerunt fructum: non spiritus plane. propinquus es ori eorum et longe a renibus eorum. Eadem ferme sapiens propheta sophonias maledicos homines culpans dei prouidentiam accusantes sanctosque miseros dicentes ex persona dei ait. Ingrauastis super me sermones uestros dicit dominus & dixistis. In quo oblocuti sumus coram te. Dixistis vanus est qui seruit deo. Et quid amplius quia custodimus precepta eius. & quoniam ambulauimus supplices ante faciem domini omnipotentis. Et nunc nos benificamus alienos & edificantur omnes qui faciunt iniustitias et restiterunt deo et saluati sunt. hec oblocuti sunt qui timent dominum unusquisque ad proximum suum. Consentientia huius et pietatis prece paulus loquitur dicens. Neque aut homines & magi in deteriora proficiunt falsi ac fallentes. Deinde sanctorum uilitate

designans aut. Estimo enim quod deus nos aplos nouissimos demon-
strauit quasi morti destinatos. quoniam spectaculum facti sumus mu-
do & angelis et hominibus. Usque in hanc enim horam esurimus & siti-
mus et nudi sumus & colaphis cedimus et instabiles sumus & labora-
ramus operantes manibus nostris. Corporales erumnas enumerans. Male
dicimur inquit benedicimus. persecutionem patimur et substinemus.
blasphemamur et obsecramus. Tamquam purgamenta huius mundi fa-
cti sumus omnium pisma usque adhuc. Deus quippe bonus et iustus
secretissima ratione sua statim in morem porrigit mundum nosque libe-
ros fecit ut propter uoluntatis arbitrio in omnibus uenire iustas prolu-
amus si male gesserimus penas sicut lex ait. Posui autem faciem tuam uitam
& mortem. elige quod uis. Cur autem ita posuerit non est neque modi no-
stri neque temporis dicere nisi quod posuit solum. Neque enim sapientie
fuit nos inconvertibiles facere nullis propositis premijs nullaque sente-
tia uoluntatis recte operante. Quippe soli diuinitati et eternitati in-
convertibile congruit. **Theod.** Preclare tu quidem atque sapientissime
occurresti pater presentium illuminans animos qui per scripturarum
impetiam in his semper offendunt. Profecto enim gymnasiu per longa
tempora ecclesia fuit. uictores suos uiros ac mulieres ostendens non fru-
stra christi carnes eatenus comedisse. Contristat autem nos uestra in con-
stantia ecclesiarumque desolatio. **Palladi.** Admiror et quidem te uiro-
rum prestantissime theodore quod cum utilitatem rei confessus sis contra-
ria euestigio loqueris. Nam qui nuperrime ut uictores beatos predi-
cabas modo ut lapsos miserabiles putas. quoniam ecclesiasticis lo-
cis excidimus. Idem autem mihi pati uideris quod iustici qui olym-
pia spectant. Illi enim cum plibenter ad brachium inhiantes aspi-
ciant lacrimantur miserabiliter ad certantium uulnera. At
mihi prestat ualles ac deserta et maria persequi ueritatem te uenti.
quia insigni gloria presentis felicitatis amictum inherere me-
datio. Veritatis enim campos habeo omnia. quippe cum ueritati omnia
seruiant mendacium possidens neque me ipsum habiturus sum. Porro
ueritatem habens non utrumque habere illam uolo quasi diuinam aut
ancillam aut propinquam sed ut sororem. Si autem possibile fuerit ut co-
iugem etiam ipsius uoluptate fruens et postmodum ut uxorem propriam
possidens. Est enim filia uere profecto ueritatis cuius uir probus uir-
tutisque studiosus est genere. Nam qui istud sigillum habet reueres-
cit. insensibilis atque immarcescibilis fit. celum habens igne feruen-
torem sermonem gladio acutorem leuiorem aquila uitam. Im-
pigre currit ad scripturarum meditationem uelut ad indulgentis-
simam matrem tranquillitate animi perpetuo floret non capitur me-

tu exultat certo robore et afflatu diuine gratie suauiter agitur.
 odit neminem. miseratur eos qui male utuntur seculo. beatos ducit
 eos qui remoti a turbis quietem insectantur et otium. Spirituali tri-
 stitia meret in negligentia sacerdotum de quibus ait aplūs. Et spi-
 ritum sanctum nolite contristare: in quo signati estis in diem redē-
 ptionis. Contristat autē spiritum qui terga ei per negligentiam dat.
 Et quid reliqua memorem? Cum fiducia moritur nemine leso pē-
 demones et eos qui proximi demonibus sunt. Abundat illi tempus:
 neq; dies suos malignis uiolauit opibus. Duplicauit traditam sibi
 pecuniam bonorum q; opum premisit usuras. Tempore modico lō-
 geua impleuit debita. Testamentum materiale non scribit qui ter-
 ram omnem uiuens ac sentiens ab se excussit. Pulsauit mors ianu-
 am carnis. priusq; illam uideat clamat. Eamus hinc. Illudq; pro-
 phete psallit intentius. Heu mihi quia incolatus meus prolonga-
 tus est. Ac nisi mittentis dñi obstarēt auctoritas: ab ea quod sero ue-
 nisset etiam penas exigeret. Gratulatur postremo carnis nexibus et per-
 turbationibus libere tanq; fragilis ruinasq; minantis hospitij. Aurē
 erexit ad eum qui ait. Euge serue bone et fidelis audiuisti et reli-
 qua. Sit autē tibi eorum quē dicimus certum argumentum: uerborū
 copia. Ex abundantia enim cordis os loquitur. Porro qui mendatio fa-
 miliaris est uitam habet perturbatam aliquando immodice gaudens si-
 ue de incremento seu de propagatione glorie: siue de consuetudine me-
 retricis siue de auersitate inimici. Aliquando uero tristatur usq; ad
 mortem diuinā subitas mutationes & incertos euentus pauidus cogi-
 tat: noctesq; insomnes ducens aut male dormiens suspectas habet
 caroz etiam insidias: neq; sibi ipi confidens: & omnibus tanq; menda-
 cibus derogans fidem cum ipse huiusmodi sit. Timidus est uelut lep-
 audax ut porcus: fallax ut cameleo: deceptor ut perdid: inimicus ut lu-
 pus: sui ipsius inimicus: indefinenter inuidus: semet necessario sen-
 su perduto indementer exagitans. Cum enim male contra alium cogi-
 tat: seipm pessime cruciat. Pulsauit mors: omnia dabit ut modicum
 adhuc duret in uita. Indultum sibi uite spacium frustra consumpsit.
 pecuniam neq; duplicauit: neq; integram custodiuit. Tremat ut fo-
 lium iugiter senescere nolens et quē senum sunt delirando iam sub-
 stinens. Mortem timet ut deum. deus illi est uisibilis mundus.
 & quid ultra? pallefcit: horret: anxius est: diuinumq; iudicium p-
 ueniens seipm punit. conscientia illum atrociter loquente & delicto-
 rum singulorum iugiter admonente. Acriora patitur q; hi qui cor-
 pora sua uerberibus atterunt. Scruii animo temporales magistratus
 alloquitur. mundo feda adulatione substernitur. Pro uno domino

habet innumeros: ut non seruiat ueritati. ut timeatur studet qui me-
tuit omnes. Ista tibi pro capto nro et pro uiribus diximus. Si quis au-
tem uerius sentiens saniore et uberiore doctrina imbecillitatem emē-
dauerit nrām & hunc grat ac libenter admitteremus: ut correctore
& fraternitatis amatorem: saluatori q; per omnia grās referemus. Ve-
rum enī tu q; mihi occidentalis synodi queso ut sententiam pandas
meaq; consignes uerba: siquidem tibi placere ueluti utiliter dicta.
Vt autem cessauit epus loqui theodorus intulit dicens: Det tibi dnūs
misericordiam in die ille inuenire: tum quia ab huiusmodi comuni-
one discessisti: tum quia nobis hęc aperte lucideq; narraſti. Memine-
rit item omnis sacrificij sancti iohannis: quia usq; ad mortem cōfide-
tiam tenuit. Est autem hęc romane ecclie sententia: non cōmuni-
care in finem usq; orientalibus epīs: maxime q; theophilo donec dnūs
uniuersali synodi tribuat locum: ac per eam curet putrida membra
eorum qui ista gessere. Et si enim dormit beatus iohannes: uigilat tamē
ueritas de qua est facienda discussio. his aut qui huiusce facinus admi-
sere in ecclia libentissime congressus essem: ut eis in faciem dicerem. Vbi
nam oro sacerdotium est: ubi sanctitas: ubi modestia cōmunioq; natu-
re. Vbi mandata domini saluatoris: si offers munus tuum et recordatus
fueris quod habet aliquid frater tuus aduersum te vade prius reconcilia-
re fratri tuo et ita offers munus tuum. Vbi illud si te percussit in unā
maxillam uerte illi & alteram. Vbi scripturarum meditatio. Ecce q;
bonum est & q; iocundum habitare fratres in unum. Vbi illud fratres
in necessitatibus utiles sint. Cur autem imutantes illud frater qui a
fratre adiuuatur ut ciuitas munita. opere dicitur: frater qui a fratre
uiolatur siue expoliatur ut ciuitas miserabilis & muris destituta. qd
igitur non modo infelices sed modo infelicissimi sanctum uirum per-
sequi conati estis: Quam tandem ratione contra illum ac si contra inimi-
cum armari odijs non detractastis. Quomodo ut aduersus inuicem
ita efferaremini uenire in mentem potuit. Vnde tantam mutationē
ostendistis: ut a blando mitiq; ingenio in durum atq; immitte transi-
eritis. Admiror ac stupeo fateor eiusce peruerſionis causam. omnia in-
tuens huius rei grana cōmota. Cur obsecro tanto elationis fastu tingidi
nutricem uestram eccliam que uos a pueris aluit ueluti secundam
uulnam conscindentes iniurijs uiolastis ut impleretur in uobis pro-
pheticum illud. Pro eo quod persecuti sunt in gladio fratrem suum &
uulnam corrumpunt in terra. Huic profecto congressus uulug diuinus
ac salutaris sermo uos & illum seminauit atq; plantauit in bonis in-
numeris & utilib; rebus. Nam ut uobis mutuo opem ferretis conditi
tacere aut quiescere in his que utilia iudicaretis nunq; debuistis. Ad

usum igitur et auxilij commodum creati: quid eam fraudastis gratiam
 non modo labores non leuantes fratres uerum & repellentes atq; a ppria
 cognatione scindentes cum ppheta clamer ad uos. *Honnie pater unus
 omnium nostrum. Honnie deus unus condidit nos. Sed dicturi estis.*
*peccauit in legem. Quam legem: nisi quam ipsi calcastis per sumam ne
 quitiam dissipantes. Vbi utaq; nature lex est benigne corrigere admones.*
*Quid oro lege quoq; hostium abutentes persequimini uestra consilia
 & agitis que contraria sunt & inimicitijs digna. Quanto melius fuerat
 ut simul habitantes atq; in unum uiuentes communia et bona consilia
 comunicaretis inuicem in gl'am et gratiam patris uestri. Filiorum eni
 uirtus gratiarum q; concordia parentibus gratissima est: nihilq; ferme
 aliud a natis requirunt suis. Et istud profecto rite nostis q; sit necessarium
 amicitie ac beniuolentie uinculum studiosè cuncta gerere que placeat
 patri et gnationis atq; educationis et conseruationis auctori. quem ut
 delirum contemnentes bella in ecclia suscitastis: iuxta ppheticum illud.
 Insaniam in domo domini fixerunt. Ac pro excitatione et exhortatione
 mutua contra uoluntatem et sententiam patris bella in alterutrum cru
 delia geritis. Addo quod et deum et omnes qui illi uirtutis merito proximi
 sunt. ipsius quidem filios uestros aut fratres uehementer stupefacit et mo
 uet neq; tacere pmittit uestra ista uesania. Neq; enim ille filiorum salutis
 negligens esse uel non sollicitus potest. Vestram ergo dementiam grauit
 ferens et eorum iniuriam qui opprimuntur a uobis impune uos transi
 re iniquum putat. Neq; enim id uel sibi decorum est uel uobis tutum.
 Vestra preterea passio tollerabilis non est: & cura non modica indiget.
 Cernit nempe uos per uerba ipsa et plagas innumeras deteriores euade
 re. Amisit enim sensum omnem: flectiq; nescitis. Fratres deniq; carissi
 mos et contubernales et confederatos & mensis eiusdem lectiq; participes
 unitus eiusdem q; cognationis consortes adeo in odium inimicissimum
 conuersi execrati estis ut eos a finibus suis et a domo comuni pelleretis.
 & procul ageretis extorres ab sedibus atq; urbibus pprijs. Neq; contenti
 qualicumq; fuga illos ad tempus exigisse pro uiribus egistis ut sine nul
 lo id clauderetur exilium: nimia crudelitate atq; immanitate agitati.
 Hoc et in beato iohanne fecistis dum clausum diutius odium in flam
 mam repente excitantes linguam q; ueluti acutum aduersus illum
 exerentes ire satisfactis maledicta uice doctrine salutaris ad puerfi
 onem audientium in ecclia fundentes. Et hec interim illis sunt di
 cta quibus retribuet dominus iuxta illorum opa misericordia ac be
 nignitate seruata. *Theodorus laudat iohannem.**

Enim uero tibi iohannes beatissime quenam ego sermonum ueluti i
 marcescibilem florum serra conteram. Nempe eni potest excessum

uite: nihil est cur laudare te timeam. Superasti enim procella mosaica-
rum legum illatum quas dedit benedicens actiuum ioseph et contem-
platiuum leui sacerdotem. In te deniq; utramq; uideo. In benedictio-
ne domini terra tua: et a montibus celi et roris et abissis fontium in-
ferius: et iuxta tempus germinum solis conuersionum & a concienti-
bus mensium a uertice montium principij & a uertice sempiternoz
collium erunt in uertice ioseph si quis tamen est ioseph et in uertice
fructum quibus presuit glorificatus inter fratres primogenitus. Tauri
pulchritudo et cornua unicornis cornua ipsius. In ipsis uentilabit gen-
tes simul usq; ad extremum terre. Ad leui aut & imitatores eius dixit.
Date leui & manifestos eius et ueritatem eius uiro sancto. quem tem-
ptauerunt in temptatione: maledixerunt cum ad aquam contradi-
ctionis. Qui dicit patri & matri non uidi te & fratres suos non cognouit.
Custodiuit eloquia tua et seruauit testamentum tuum. Manifesta-
uit iustificationes tuas iacob et legem tuam israel. Ponet semper incen-
sionem in festiuitate tua super altare tuum. Benedic domine robur eius
& opa manuum illius suscipe. Percute supercilium inimicorum insur-
gentium illi et qui oderunt eum non resurgant. Ego aut et istud addi-
derim. Qui diligunt eum domine iesu christe non confundantur. Tu-
um est enim impium in secula seculorum amen. **Palladius.** Et
hoc tue sapientie fuerit sensuum spiritualium scrutator solers theo-
dore iuxta saluatoris sententiam proferre de thesauro mentis tue no-
ua et uetera. Vetera quidem humane sapientie disciplinas. noua aut
sancti spiritus eloquia. Ex quibus profecto thesauris utriq; parti qd'
erat congruum reddidisti. de tua quidem prudentia criminosis que
opportuna fuerant locutus. de benedictione uero mosaica contextam
iohanni offerens debitum coronam. Qui sacerdotio summa integra-
te perfunctus reuera patrem aut matrem ignorauit aut mortale omni-
no genus feruore iustitie sed solos diuini uerbi studiosos oparios nouit.
Porro nostri qui uidentur epi luteum quidem genus redditib; et militi-
is ac dignitatibus prouehunt preuicaces manifesti legis que ait.
Non dabunt sacerdotes filios suos in principes et obambulantes regi.
Que uero sunt spiritus insidijs fraudibus custodijs exilijs q; consumunt.
meramq; bibunt ignorantiam dum ex his putant se uirtutis ami-
cos affligere. De quibus predixit saluator. Venient dies in quib; pu-
tabunt qui occiderint uos obsequium se prestare deo. Quod profecto
nequaquam de gentilibus ait. dixisset enim dijs plures enim q; unum illi
colunt. Ex eo aut quod unum et solum appellauit. signauit eos qui
modo nos ecclesie pretextu insectantur: peruersos namq; mores suos i-
uidias occultantes ecclesiam se tueri sermonib; fungunt. quam demoliri

tur operibus. Verum illi quantumlibet simulent rerum illos exitus
arguet illi obsecutos esse qui gloriatus est dicens. Non mouebo a generatione
in generationem sine malo. Inuentor namque iniquitatis et pessime co-
cupiscentie agricola serpens: cum iam noue hereseos non inueniret spe-
ciem ecclesie presules ambitionis & primatus uitio contra se inuice et
inmutuam concitauit ecclesie. Cuius etiam rei gratia scisma fecerunt. Na-
si esset inter episcopos concordia spiritus. & iohannes ut criminis auctor aut
indignus sacerdotio siue ut theophilus aut superbie obnoxius abijci
meruisset: poterat omnipotens dei sapientia iure illum arce re sacer-
dotio aut modum inuenire per quem sine turbis ac gemitibus eijceretur
siue illum morte siue resolutione membrorum siue amissione uocis
plectens: ut et quosdam passos iam nouimus & alios passuros quidem
aduersantur non ambigemus. Ex quo aut tam multa indigna salua-
tore facinora sunt subsecuta: ipseque non depositus sed in exilium ac-
tus est. constat profecto diaboli fuisse opus: cuius regnum sancti ui-
ti doctrina destruebatur. Scio ego iohannem sex merito deposuisse
episcopos dignitatis sacerdotalis emptores: de quibus superius dixi. Quis
oro lacrimatus est: cuius e naribus stillauit sanguis: que uel arane-
arum tela conscissa est. Quis sua pulsus est domo: Quis uel oboli da-
num substinuit. Quis per totam asiam aut opifex aut agricola a
plebeius aut conarius aut cuiuscunque conditionis homo: quod pro
ulciscendis sacris legibus fuerat factum non libenter amplexus est: il-
lud dauidicum concinens. Magnificata sunt opera tua domine omnia
in sapientia fecisti. Vbi enim deus opatur omnia sunt in sapientia: ubi
uero bonorum hostis diabolus omnia itidem in insipientia. Porro in-
sipientiam euestigio monstruose res subsecuntur: inuidie scilicet ho-
miciidia contentiones emulationes furores rixae dissensiones frago-
res imperitorum turba magistratuum feruor ecule laniatus lami-
ne lampades sanguinum riuu intollerabilia detrimenta publicatioes
bonorum solutiones diuinarum sanctionum contemptus legum
pudoris ac frugalitatis aspernationes orbis scisma terre marisque obser-
uationes nautice equestres pedestresque machine & ingenia varia ad
eos impediendos qui peregrinantur ueritatis causa. Quomodo igitur
dicere presumunt dispensatione dei iohannem electum fuisse: dicant
queso qui sunt huiusmodi non poterat omnipotens dei sapientia in-
uisibili uirtute ut dixi iohannem si erat indignus ad mouere aut per-
suadere sine graui necessitate principum leniter ferre eos qui rem in-
digne tulerunt. Si enim idem deus est qui moysi cooperatus est in
salutem israelitici populi pharaone palam uociferante deum nescio et
israel non dimittam: quomodo hic auxilio indiguit principum ter-

renorum quasi senuerit aut debilitatus vires amiserit. Qui item aliorum adultera aliorum supra magiasq; aliorum publicauit. ut iohannem arguere nequiuisset. Aut contra qui huius linguam in tumorem uertit immodicum ut scripta confessione uireretur. Alium q; in morbum letalem permisit incidere. Alium scaterere uermibus. mutum q; iacere in lectulo annum ferme integrum fecit. Alteri q; terrores immisit illum exagitantem cum podagra uernacula. Qui item uoluit crura acri morbo incendit. Aliumq; feda morte citius rapuit quem norunt omnes: hic in iohanne ut dicitur sacrilego aliquid eius modi patrare non potuit sed huius atq; illius indigebat auxilio ut iohannem cum ignominia pelleret ex quo ille plus glorie reportauit. Erant igitur per mandata diuina. Sacrilegus enim pprie ille est non qui aurum aut argentum aut sericum tinearum cibum pauperibus elargitur: sed qui pecunia et assentatione ac mense apparatu dogmata pietatis & saluatoris uenundat leges. Ille item sacrilegus qui sanctum uirum uerboq; et uita decoratum per quem saluator ueluti per patrem aut auxilium scyphum amatoribus uerbi propinabat pocula eterne salutis uiolare pergit. Illi itaq; sacrilegi dicantur qui aplicam ecclesiam impie predari sunt: huiusmodi desituentes magistris ordinationesq; pecunia uendentes quos iam diuina percellit ultio ad iporum nequitiam corrigendam. Si enim hi qui mosaicam legem negligendo preuicati erant flagello ex funiculis facto saluatoris manu pelluntur a templo: quia columbas intus uenderent. quid illi passuri sunt qui noui testamenti sacerdotium uiolant: nisi ut a pastorum principe uirga ferrea conterantur. Sicut aplius dicit Violans aliquis legem moysi absq; miserationibus sub duobus aut tribus testibus moritur: quanto putat acerbiore dignus censebitur pena qui dei filium conculcauit & sanguinem testamenti communem existimat in quo sanctificatus est & spiritum gratie affectu iniurijs. Scimus enim quis ait Mihi uindictam & ego retribuam dicit dominus. Terribile est incidere in manus dei uiuentis. Deus aut qui pius hunc sanctum q; pastorem & iustitie luminare precipuum glorificare dignatus est ipse nobis partem & hereditatem tribuat inuenire cum illo in terribilibus iustiq; iudicii die: cui est gloria honor maiestas et magnificentia patri et filio & spiritui sancto nuncet semper & in secula seculorum Amen;

Vita iohannis chrysostomi ex Palladio per Ambrosium monachum
ex greco in latinum translata explicat feliciter

AMPHILYS PRESBITER EV
sebij cesariensis episcopi necessarius
tanto bibliothecae diuine amore fla
grauit ut maximam partem ori
genis uoluminum sua manu de
scripserit que usq; hodie in cesari
si bibliotheca habentur. Sed et in xij.
pphetis. xxy. origenis uolumina ma
nu eius exarata repperi que tanto
amplector et seruo gaudio ut chresi
opes habere me credam. Si enim le
ticia est unam eplam habere marty
ris quanto magis tot milia uer suu

que mihi uidetur sui sanguinis signasse uestigijs. Scripsit anteq; ce
sebius scriberet apologeticum pro origine. et passus est cesaree palesti
ne sub psecutione maximini;

Rufini prefatio, vel epistola.

COgnoscens ueritatis amore permotus o uir desideriorum
Machari iniungis mihi rem quam uideris quatū tibi agni
te ueritatis gratie conferat. mihi tamen non dubito quod of
fensam maximam conferat uel congerat eorum qui se putat
ab eo lesos qui de origine aliquid non male senserit. & quis non meq;
de eo sententiam. sed sancti martyris pamphili ciscitatus sis. et eius
quam pro origine in greco scripsisse traditur transferri tibi poposceris
in latinum. non dubito futuros quosdam qui in eo lesos se putent.
si nos aliquid pro eo uel alieno sermone dicamus. Quos tamen et ip
sos deprecamur nihil p̄sumpto uel p̄iudicato animo. sed quonia
ad iudicium dei uenturi sumus. non refugiant scire quod uerum est
ne forte ignorantes quod uerum est. considerantesq; quia falsis cri
minationibus percutere fratrum infirmorum conscientias in xpo
peccare est. Et ideo non accomodent criminatores aurem suam. nec
ab alio discant alterius fidem. maxime cum coram experiri sit copia
& oris sui confessio quid uel qualiter unusquisq; credit ostendat.
Sic enim scriptum est quod corde creditur ad iustitiam. ore autem
confessio fit ad salutem. Et ex uerbis suis unusquisq; iustificabitur:

& ex uerbis suis condemnabitur. Qualiter ergo origenes de singulis capitulis sanctarum scripturarum senserit tenor libelli huius doceat. De his autem que apud eum contraria sibi inueniuntur quid cause sit in ultimo breui adiectione docuimus. Nos autem sicut traditum est a sanctis patribus ita tenemus quod sancta trinitas coeterna sit et unius nature uniusque uirtutis atque substantie. & quod filius dei in nouissimo tempore homo factus est: et pro peccatis nostris passus est: & in ea ipsa carne in qua passus est resurrexit a mortuis: propter quod & resurrectionis spem humano generi tribuit. Carnis uero resurrectionem non per aliquas prestigias: sicut nonnulli calumniantur dicimus: sed hanc ipsam carnem in qua nunc uiuimus resurrectionem credimus: non aliam pro alia: nec corpus aliud quam huius carnis dicimus. Siue ergo corpus resurrectionis dicimus secundum apostolum dicimus hoc usus est ille: siue carnem dicimus secundum traditionem symboli confitemur. Stulta enim adinuentio calumnie est corpus humanum aliud putare esse quam carnem. Siue ergo caro secundum communem fidem: siue corpus secundum apostolum dicitur quod resurgit: ita credendum est sicut apostolus diffinit: quia quod resurget in uirtute resurgat in gloria et incorruptibile resurgat spiritale corpus: quia corruptio in corruptionem non possidebit. Saluis ergo his prerogatiuis futuri corporis uel carnis resurrectio credenda est integre atque perfecte: ut & natura carnis eadem seruetur: et incorrupti ac spiritualis corporis status et gloria non infringatur. Sic enim scriptum est. hec in hierosolimis in ecclesia dei a sancto sacerdote eius iohanne predicantur. hec nos cum ipso et dicimus et tenemus. Si quis autem preter hec uel audit uel credit uel docet uel a nobis aliter credi quam exposuimus putat anathema sit. Nos tamen ergo fidei documentum si quis habere uult habeat ex his. Si quid autem legimus aut huius nostre fidei facimus rationem: secundum apostolum probantes omnia: et quod est obtinentes ab omni spe mala nos abstinemus. & si qui hanc regulam sequuntur pax super illos et israel dei. amen.

*Pamphili martyris apologus pro origene a Rufino aquilegen-
si ex greco in latinum uersus.*

Nihil mirum fratres uidemini mihi esse perpessi quod in uos origenis intellectus ut uos quoque ea stimetis de illo que et alij non nulli qui siue per imperitiam sui quam non valent sensus eius altitudinem contueri: siue prauitate mentis qua studium gerunt non solum dicta illius incusare: verum etiam aduersus eos qui hec legunt hostiles inimicitias sumere tam pertinaciter id agnites ut nulla prorsus uenia eos dignos haberi putet.

ne ea quidem quam impartire solent verbi gratia his qui uel grecorum
secularium libros: uel non nunquam etiam hereticorum percontandi
atque agnoscendi studio decurrunt: sibi solis concedi debere peritiam
probandi sermonis putant: ut si quid bene uel ab aliquo dictum est
retinere sciant. Ab omni autem specie mala abstinere se norint: ab his
uero qui origenis libros legunt istud penitus exclusum putant esse
mandatum: quo iubentur probabiles effici trapecte: scientes quod
bonum est retinere: & ab omni specie mala se abstinere: sed tantum
modo si legere libros illius uisus fuerit statim ab his hereticorum pro-
fundetur infamia. Denique cum multis honeste uitae et religiosi pro-
positi uiris in quibus nihil prorsus culpe inueniunt inimicitias pro-
pter hoc solum habent: si eorum studium circa memorati uiri libros
pessius esse prospexerint: inuidiosius etiam ista fingentes: quod
ab his in loco sanctorum apostolorum uel prophetarum tam ipse quam dicta eius
habeantur. Sed de hoc certum non habeo utrum calumniandi uoto
tantummodo ista iactitant: an etiam ab aliquibus simplicioribus
& pessiore affectu diligentibus uirum aliquando fortassis tale ali-
quid audierint. nec tamen perspectis frequenter his qui ab eo cum ma-
gno timore dei et cum omni humilitate dicuntur: cum ueniam petat
pro his quae per nimiam discussionem et per multam scrutationem
scripturarum animo disputantis occurrunt. quae cum exponit frequen-
ter addere solet et profiteri se non haec quasi diffinitiuam pronuntiare
sententiam: nec statuto dogmate terminare: sed inquirere pro uiribus & se-
sum discutere scripturarum: nec tamen profiteri quod integre perfec-
teque comprehenderit: suspicari magis se de quam plurimis dicentis. Hec
tamen certum se esse: quia in omnibus quod perfectum est et inte-
grum assecutus sit. Sed et non nunquam inuenimus eum de multis he-
retice se profitentem: in quibus ea quidem quae in questionem ueni-
unt mouet: nec tamen eorum absolutiones iniungit: sed cum omni
humilitate et ueritate non erubescit fateri sibi hoc non liquere. Au-
diuimus etiam illud ab eo frequenter intexti: quod hodie ne istique
dem ipsi imperitissimi omnium intractatores eius dicere dedignantur.
ut si quis melius de his locis quae ille disseruit dixerit uel exposuerit:
illi potius qui rectius dixerit quam sibi esse auscultandum. Preterea com-
prehendimus eum non nunquam diuersas expositiones eiusdem capituli
facere: & cum omni reuerentia quasi qui sciat se de sanctis scripturis
dicere. Cum multa quae sibi occurrerint exposuerit: precipit his qui legunt
probare de singulis quae dixerit: & quod rectius prudens lector iudicaue-
rit obtinere pro facto: quia nec ipsum latebat quod non omnia quae mo-
uerat uel discusserat probabilia uel fixa haberi deberent pro eo quod

multa mystica in scripturis sanctis uel in secreto recondita esse credan-
 tur. Illud denique eius si intentius aduertamus quod integre et catholice
 de omnibus tractatibus suis in prefatione eorum librorum quos in ge-
 nesium scribit protestatus est omnem eius sensum ex hoc facile cognos-
 cimus. de prefatione librorum origenis in genesim nisi omnimodis
 pigri esset ingenij et desidij ne ad inquirendum quidem accedere do-
 mino & saluatore nostro ad hoc nos prouocante. profecto reuocassemus
 pedem considerantes quod longe sumus ab ea magnitudine spiritualis
 intelligentie quod ut de tante magnitudinis rebus inuestigari debeat in-
 tellectus Pamphilus. & paulo post ait. Sicut uero in disceptatione si pro-
 fundum aliquid occurrerit. de dicendum quidem est sed non cum
 omni affirmatione. hoc enim & temerarij hominis est et eius qui se-
 sum humane infirmitatis perdidit. oblitusque sui sit. aut certe perfe-
 ctorum uirorum & eorum qui confidenter se sciunt ab ipso domino ihesu
 didicisse id est a uerbo ueritatis et ab ipsa sapientia per quam omnia fa-
 cta sunt agnouisse. uel eorum qui diuina responsa ingressi turbine
 & caliginem ubi ipse deus est celitus acceperunt. in quod uix ille moy-
 ses ingressus uel intelligere talia potuit uel proferre. Nos uero pro eo
 solo quod mediocriter licet credidimus cum de domino iesu et eius glori-
 amur esse discipuli. nec tamen audemus dicere quod facie ad facie
 ab ipso traditam suscepimus intelligentiam eorum que in diuinis
 libris referuntur. que quidem certius scimus quod nec ipse quidem mun-
 dus pro uirtute ac maiestate sensuum capere potest. propter quod pronunti-
 are quidem de his que didicimus sicut apostoli potuerunt non aude-
 mus. In eo autem gratias agimus quod cum multi impietatem suam nesci-
 ant & cum motus suos incompósitos et inordinatos. interdum etiam
 & ineptos & fabulosos cum omni intentione sicut sibi uidentur quod
 si uerissima assertionem annuntient. nos de rebus magnis his que su-
 pra nos sint ignorantiam nostri non ignoramus. Cum ergo hec cum de
 se dicere audiamus & huiusmodi mente ac uoto que dixit asserere
 miramur in tantum temeritatis aliquos esse prouectos. ut qui ita se hy-
 militate iudicat astruant quod ab alijs dicta eius uel libri pro sermōi-
 bus apostolicis uel dictis prophetis habeantur. aut quod ille ipse uel pro-
 phetis uel apostolis ab aliquo comparetur. & quidem quod honore prae-
 biteri in ecclesia praeditus fuerit. & uitam abstinentissimam egerit val-
 de et philosophiam. quod quod puram religionis obseruauerit disciplinam
 & praeter ceteris uerbo dei & doctrine operam dederit nulli dubium est. &
 ex his que ad nos laboris & studij eius certissima designantur iudi-
 cia. precipue uero per eos tractatus quos pene quotidie in ecclesia habe-
 bat ex tempore quos et describentes notarij ad monumentum pos-

sensum

libilitatis tradebant. Consequens igitur erat ex his omnibus laboris
ac studiorum suorum testimonijs amplecti talem uirum et neq; de
fensionis studio plus dare eius meritis q̄ mensura deposcit. neq; rur
sum obrectandi uitio facile condemnare et alienum ab ecclesiastica
doctrina temere pronuntiare et utrumq; istud precipitum proui
dens ante diuinus sermo prohibuerit dicens. Non sit in te mensura ma
ior neq; mensura minor. Abominabile est enim in conspectu domi
ni utrumq; unicuiq; enim pro ut dignum tribuere. iustitiae hoc p
rium est. propter quod et mensura integra & pondus equale acce
ptabile est apud deum. non hoc quod mentitur ueritatem per quod
uel plus donatur rebus q̄ merita exposcunt. uel subtrahitur meritis
quod debetur. Quanto igitur rectius agerent obrectatores isti si abs
q; ulla cum p̄uentione ueritatis q̄ omnibus proximis nris cū cari
tate iubemur expendere. Intelligerent et unum esse de proximis qui
bus caritatem ex mandato debemus et assumptos libros eius legeret
cum cauentia quam ipse in prefationibus suis deposcit. sic ubi uenia
dignum aliquid inuenirent. nunc uero e contrario uideas eos male
dictis quidem & probris contra me non parcere. eos uero qui scriptu
raturam intelligendarum sedum mandatum domini & saluatoris
nri studium gerunt a lectione librorum eius deterreere quelibet et
alia inepta etiam nihil profutura magis q̄ illius comentarios legi de
bere affirmantes in quibus sepe etiam ridiculi aliquid pati solent.
Nam ut eorum contentiosa presumptio uelut uerius preiudicata
uesania facilius declaretur accidere solet uel casu uel interdum stu
dio: ut nomine in codice non pretitulato legatur aliquid ipsius in
auribus obrectatorum quasi alterius tractatoris: quod tam diu
placet et laudatur atq; in omni admiratione habetur q̄ diu nome
non fuerit indicatum. At ubi origenis cognita fuerint esse que place
bant statim displicent. statim heretica ee dicuntur. & ea que paulo an
te ad celum usq; ferebantur huiusmodi uocibus eadem q; lingua usq; ad in
feros demerguntur. Preterea etiam illud est inuenire quod non nunq̄
tales sunt accusatores eius qui nec grecam nouerint linguam. alij omni
modis imperiti. Non nulli etiam si aliquid uidentur habere peritiae nō
tamen id studij etiam habuisse inueniuntur. ut libris eius opam dederit.
Aut si acciderit ut etiam legerint non continuo etiam tante eruditionis
fuerint. ut altitudinem sensus eius assequi quiuerint quo ea que ille di
uerso prospectu pro locis et causis differere solet aduertere uoluerint.
multos inuenies quos si interroges in quibus libris aut in quibus locis
dicta sunt hec que arguunt. confitentur se quidem nescire ea de quibus
affirmant. nec legisse unq̄. Huiusmodi similes sunt illis de quibus aplūs.

dicat. Non intelligentes neque que locuntur neque de quibus affirmant
audisse autem alios dicentes. Ex quo cuius plena ridiculis sententia
eorum uidebitur: cum de his iudicant atque ea condemnant: que nec
discere quidem prius ac nosse potuerunt. In alios uero noui furoris
morbus et inaudite labos incessit iusticie: cum tam multa eius uo-
lumina referta totius utilitatis instructionibus habeantur et satis ra-
ra et per pauca loca forte sint in quibus imperitiores quique uel quod
uerius malivoli posse sibi uideantur offendi. Omnia quidem illa ut
ad edificationem anime atque ad scientie instructionem etiam ut ipsi
aperi fatentur omittunt et negligunt: nec aliquid inde unde possunt
& debent proficere assumunt ea sola que ad calumniam proficiant su-
mo studio discunt: ut loqui boni nihil unquam forte didicerint. hec que
ipsi non esse bona dicunt ad prime memorie retinenda comen-
dant: in quo uidelicet promptius ea proferentes exercitius valeant
continuare calumnias. Aliud quoque est genus hominum fedum sa-
ne et turpe quantum ad probitatem pertinet morum: sed ad calum-
niandum uehementius & tetrius ad incusandum quod greci phan-
golo edoros appellant. qui summum quidem studium sed et satis in-
tentam opam libris eius dederunt: ita ut et magistro eo in omnibus
uterentur: & se etiam quod speciales discipulos manciparent. Sed tibi ad id
loci uentum est ut iam se magistros malint quam discipulos nominari: ubi
ab auditoribus plausus sectari ceptus est: ubi si forte aliquis acceden-
tium que laudantur origenis esse obmurmurauit ne uel laude ce-
dant magistro uel culpe iudicio: alienum esse originem continuo
protestantur: nihil sibi cum ipsius doctrina comune esse confirmant.
anathema quo dicere cum non dubitant improbe et inferre male-
dicta non parcunt: ne illud quidem aplice uerentes quod designat
quia maledicti regnum dei non possidebunt. In tantum autem horum
de quibus supra diximus progressa malitia est: ut quidam etiam
conscribere aduersus eum ausi sunt: & libellis editis derogare ei
uiro qui per tot annos magister ecclesie fuit qui in ecclesia catholica
seruit: qui aduersum eas hereses que eo tempore ecclesiam impug-
bant ita constanter ita fortiter dimicauit: ut omnia eorum dia-
bolice machinationis fundamenta subuerterit: non continentie
non institutionis non humilitatis que super ceteras omnes uirtu-
tes eius maximam gratiam continet non illud certe considerantes quod
presbiteri dignitate in ecclesia honoratus est. Que si omnia ad reuoca-
dam linguam comprimendumque sermonem sufficere non possunt:
illud saltem contemplari debuerant quantam ridendi materiam
gentibus quantamque hereticis prebeant: cum eos quos assertores x'a

ni dogmatum et defensores putant confutari nunc uideant ac refelli
a propriis: et uelut civili bello gaudeant impugnatum: quoniam
ipsi hostiliter impugnare non poterant. Quoniam ergo quod plurimi ex
simplicioribus quibusque fratribus a supradictis leduntur non solum
de eis qui de ipso male sentiunt: sed etiam de his qui studio scientie et
intelligendarum scripturarum: inter ceteros libros etiam ipsius scri-
pta conficiunt timentes ne et uos quoque ipsi in dubium ueniretis ne
forte ut multitudini uel auctoritati calumniatorum fides deberet ad-
hiberi de his que passim sine ullo respectu diffamantur. Visum nobis
est primo quidem curare suspicionem uestram. Simul etiam per oc-
casionem uestri omnium qui ei obiectant confutare calumnias.
Quod ita nobis prosequi rectius uisum est: ut non nostri uerbi assertio-
nibus defensionem paremus: sed ex suis propriis uocibus quibus ipse alie-
na sibi hec esse que isti obijciunt proprio sermone testatur: id est omne
quicquid preter fidem catholicam predicatur: quia si nostri uerbis
hoc asserere uelimus: suspiciosum forte uideri possit eo quod nos a-
more eius si quid ipse prauum senserit celauerimus. Vbi autem eius ipsius
qui accusatur uocibus utamur contra omnes obiectiones accusatorum
suis uerbis eum non nostra assertione defendimus que ultra relinqui
potest criminationis occasio: saltem his ipsis qui non ueri studio sed
uelut libidine quadam culpandi semper agitantur. Et quoniam
de eo nunc sermo est qui utique apud homines defunctus est: quid a-
pud omnes iudices apud omnes iudices pro defuncto firmiter ac for-
tius ualere debet quam littere et rescripta defuncti: Incipientes igitur in-
dicijs scriptorum suorum ostendere quid de singulis senserit ex his
precipue libris congregabimus que accusatores eius qui maxime cri-
minantur quod de eis que per spacium & quietem in secreto conscripserit:
hec enim asserunt maxime a predicatione ecclesiastica discrepare: ex his
precipue libris quos per yarchon attulauit: in quibus quod plurima
a calumniatoribus accusantur. In his ergo ipsis inter principia qua-
li expositione fidei usus sit proferemus: tum deinde et ex his que spar-
sim uel ipsos libros uel ceteros sensus assignabimus eum predica-
tionem apostolicam custodisse. Est ergo lectio ex primo libro per yarchon
quam promissimus hec

De primo libro per yarchon cathalogus ecclesiasticus predicationis.
Sicut enim multis apud grecos et barbaros pollicentibus uerita-
tem desinimus apud omnes querere qui eam falsis opinionibus
asserbant: postea quam credimus filium esse dei christum: & ab ipso
nobis hanc discendam esse persuasimus: ita cum multi sint illi
qui se putant sentire que christi sunt & non nulli eorum diuersa a

prioribus sentiant. Seruetur uero ecclesiastica predicatio per successionem ordinem ab apostolis tradita usque ad presentem in ecclesiis permanens. Illa sola credenda est ueritas que in nullo ab ecclesiastica traditione discordat. Illud tamen scire oportet quoniam sancti apostoli fidem christi predicantes de quibusdam quidem que necessaria crediderunt omnibus credentibus etiam his qui pigriores etiam erga inquisitionem diuine scientie uidebantur manifestissime tradiderunt rationem scilicet assertionis eorum relinquentes ab his inquirenda qui spiritus dona excellentia et precipue sermonis sapientie et scientie per ipsam spiritum sanctum percipere merebantur. De alijs uere dixerunt quidem quia sint. quomodo autem aut unde sint siluerunt profecto ut studiosiores qui ex posteris suis amatores sapientie exercitium habere possent quo ingenij sui fructum ostendere valerent: hi uide licet qui dignos se & capaces sapientie pararent. Species uero eorum que per predicationem apostolicam manifeste traduntur iste sunt. Primo quod unus est deus qui omnia creauit atque composuit: qui quod ex nullis esse fecit uniuersa. deus a prima creatura et conditione mundi omnium iustorum. Deus adam abel seth enos enoch noe sem abraham isaac et iacob xij patriarcharum moysi & prophetarum. Et quod hic deus in nouissimis diebus sicut per prophetas suos ante promiserat misit dominum iesum christum primo quidem uocaturum israel secundo uero etiam gentes post perfidiam populi israel. Hic deus iustus & bonus pater domini nostri iesu christi legem & prophetas & euangelia ipse dedit qui & apostolorum deus est et ueteris et noui testamenti. Tum deinde quia christus iesus ipse qui uenit ante omnem creaturam natus ex patre est. Qui cum in omnium conditione patri ministrasset per ipsum namque omnia sunt. Nouissimis temporibus seipsum exinaniens homo factus est incarnatus est. cum deus esset et homo factus mansit quod erat. Deus corpus assumpsit nostro corpori simile eo solo differens quod natus ex uirgine & spiritu sancto est. Et quoniam hic iesus christus natus et passus est in ueritate & non per imaginem communem hanc mortem sustinuit: uere mortuus: uere enim & a mortuis resurrexit. & post resurrectionem conuersatus est cum discipulis suis et in celis assumptus est. Tum deinde honore ac dignitate patri & filio sociatum tradiderunt spiritum sanctum. In hoc uero iam manifeste discernitur utrum natus aut innatus. Qui de nato uel innato requirit sine dubio creature in eo nullam habet opinionem. Alioquin & hoc adduxisset ad inquisitionem uel filius etiam ipse dei habendus sit necne. Sed inquirenda iam ista pro uiribus sunt de sancta scriptura & sagaci perquisitione

inuestiganda. sane quod iste spiritus sanctus unūqueq; sanctorū
uel pphetarum uel apolorum inspirauerit & non alius spiritus in
ueteribus. alius uero in his qui in aduentum xpi inspirati sunt fue-
rit manifestissime in ecclesijs predicatur. post hoc iam quod ani-
ma substantiam uitam q; habens p̄p̄am: cum ex hoc mundo disces-
serit pro suis meritis dispensabitur: siue uite eterne ac beatitudinis he-
reditate potitura si hic ei sua gesta presterint: siue igni eterno ac
supplicijs mancipanda si in hoc eū scelerum culpa detorserit. Sed et
quia erit tempus resurrectionis mortuorum cum corpus hoc quod
in corruptione seminatur surget in incorruptione. & quod seminat
in ignominia surget in gloria. Est et illud definitum in ecclesiastica p̄-
dicatione omnem animam esse rationabilem liberi arbitrij et uolun-
tatis esse. quod q; ei certamen aduersum diabolum & angelos eius co-
trariasq; uirtutes consistet ex eo quod illi peccatis eam onerare contendat.
Nos uero si recte consilietq; uiuamus ab huiusmodi clade exuere
nos conemur. Vnde et consequens est intelligere non nos necessitati
esse subiectos ut omnimodo etiam si nolimus uel bona uel mala age-
re cogamur. Si enī nostri arbitrij non essemus: impugnare nos for-
tasse possunt aliquę uirtutes ad peccatum & alię iuuare ad salutem:
non tamen necessitate cogimur uel recte agere uel male: quod fieri ar-
bitrantur qui stellarum cursum et motus causam dicunt huma-
norū eē gestorum: non eorū que extra arbitrij accidunt libertatem
sed eorū que in nra sunt posita potestate. De anima uero utrū ex
seminis traduce ducatur ita ut ratio ipsius uel substantia inserta
ipsis corporalibus seminibus habeatur: an uero aliud habeat initium.
& hoc ipsum initium si genitum est aut non genitum: uel certe si
extrinsecus corpori unitur necne satis manifesta predicatione distin-
guitur. De diabolo et angelis eius contrarijsq; uirtutibus ecclesiastica p̄-
dicatio docuit: quoniam sunt quidem hi que an sint uel quō sint nō
satis clare exposuit. Apud plurimos tamen ista habet opinio: quod
angelus iste fuerit diabolus & apostata effectus: q̄ plurimos angelorū
secum declinare persuaserit qui et nunc usq; angeli ipsius nuncupa-
tur. Est preterea et illud in ecclesiastica predicatione quod mundus
iste factus sit: et a certo tempore ceperit: et sit pro sui corruptione sol-
uendus. Quid tamen ante hunc mundum fuerit aut quid post
mundum erit iam non pro manifesto multis innotuit. Non eī
evidenter in ecclesiastica de his predicatione sermo proferitur. Tum
deinde quod per spiritum dei scripturę conscriptę sint et sensum
habeant non enī solum qui in manifesto est: sed et alium quem
dam latentem q̄ plurimum. Formę enim sunt hec que scripta sūt

S. and

liber par

S. and. an?

no? p. b. m. m.

sacramentorum quorundam et diuinarum rerum imagines de
quo totius ecclesie unus sensus est esse quidem omnem legem spiritalem
non tamen ea que spirat lex est omnibus nota nisi his solis quibus gra
tia spiritus sancti in uerbo sapientie ac scientie condonatur. Et post pau
ca ait. Est etiam illud in ecclesiastica predicatione esse angelos dei quos
dam et uirtutes bonas qui ei ministrent ad salutem hominum consu
mandam. Sed quando isti creati sint uel quales aut quomodo sint non
satis in manifesto distinguitur. De sole autem et luna et stellis ut
animantia sint uel ex anima non manifeste traditur. Oportet igitur
uelut elementis ac fundamentis huius uiri secundum mandatum quod
dicit. Illuminate nobis lumen scientie. Cum qui cupit seriem quan
dam et corpus ex horum omnium ratione perficere. ut manifestis
et necessariis assertionibus de singulis quibusque quid sit in uero ri
metur. & unum ut diximus corpus efficiat exemplis & affirmationi
bus uel his quas ex consequentie ipsius indagine ac recti tenore rep
perit. Hec quidem inter principia primi libri per archon differu
it: ut ostenderet que sint illa que manifeste in ecclesiastica predica
tione tradita sunt. et que sunt que non aperte diffiniuntur. de quibus
singulis secundum eam diuisionem quam supra ostendit sparsim dis
putat in reliquo corpore librorum. Ea quidem que ex diffinito predicari
ab ecclesia supra docuit omnibus adhibitis probamentis ex scripturis
sanctis manifestius et constantius asserens. De his uero de quibus oste
dit non manifeste neque ex diffinito in ecclesia predicari opinionibus ma
gis et his sensibus qui disputanti ei et tractanti de talibus occurrere po
tuerunt que certis aliquibus ac diffinitis assertionibus utitur: id est dis
cutiens et pertractans potius quam affirmans. In omnibus tamen sermo
nis sui meminit eius quam supra exposuimus: cum ait. illam solam
recipiendam esse ueritatem que in nullo apostolice et ecclesiasticis do
gmatibus aduersatur. & non solum in his libris quorum supra fecimus
mentionem: sed et in omnibus que de scripturis exponit hac sente
tia uti solet. & in his precipue in quibus plures unius capituli inter
pretationes exponit hoc asserens se quidem ne quid quod dici pos
sit omittere. plura uero uel diuersa prout sentire potuit protulisse.
Illud autem sensum tenere debere quod aplicus atque ecclesiasticus le
ctor probaret. Hoc idem facit etiam cum hereticorum discutit sectas.
Quibus omnibus confutatis atque conuictis unam solam eam quam
supra exposuit catholice ueritatis sententiam tenet. de quibus singulis
qualiter responderit hereticis et quomodo uniuersa eorum dogmata
destruens ipse aplicam confirmauerit fidem. Si uelimus omnes sen
tentias eius congregare et longum satis est et erit tam nobis qui scribi

mus onerosum q̄ legentibus tediosum. Sed sufficit pauca proferre
in quibus omnium profecto facile dinoscuntur indugia. Neq̄ enī
contra domini sententiam sentiendum est ut qui in paucis inue
nitur fidelis non etiam in multis haberi debeat fidelis et credi. Pri
mum ergo ex eius libris ponemus exemplum quod illi superiori con
ueniat. Ex eo libro quoniam in eplā pauli apli ad titum scriptum
de eo capitulo in quo dicit aplūs hereticum hominem post unam
correctionem deuota: sciens quod peruersus est: et peccat qui est a
semet ipso damnatus. de quo dixit qualis sit qui hereticus et qualis
sit qui catholicus est et ecclesiasticus demonstrat epistola pauli ad titū.
Nomen heresis q̄tum deprehendere potui etiam in eplā ad corinthios
designatur hoc modo. Oportet enim hereses esse ut probati manifesti
fiant inter uos. Et iterum ad galathas. Inter opa carnis heresis quoq̄
nomen ascribitur: sicut ait. Manifesta aut sunt opa carnis que sunt
fornicatio immunditia impudicitia idolatria ueneficia inimicitie
contentiones emulationes ire rixae contentiones discordie hereses ebi
etates comessiones & his similia que predico uobis: quoniam qui
taliter agunt regnum dei non possidebunt. per que cognoscimus quoni
am sicut hi qui fornicationibus uel immunditijs atq̄ impudicijs
& idolorum cultibus maculati sunt: regnum dei non possidebunt.
Ita et hi qui in heresim declinauerint. Neq̄ enim putandum est tan
ti apostoli tam absolutam sententiam posse ullo genere vacillare.
Apostolus enī omnium eccliarum xpi non ab homine neq̄ per homi
nem: sed per iesum xpm et deum patrem electus. Propterea ergo secu
dum auctoritatem sententie ipsius oportet nos sicut reliqua mala
que enumerauit: ita etiam nomen heresis deuotare: neq̄ cum talib
orationis societate misceri. Et post hec paucis quibusdam insertis
per medium insertis adiecit. Quid uero sit hereticus homo pro ui
ribus nris secundum quod sentire possumus describamus. Omnis
qui xpo se credere confitetur: & deum alium legis & pphetarum ali
um euangeliorum deum dicit et patrem dñi nostri iesu xpi: & nō
eum dicit esse qui a lege et pphetis predicatur: sed alium nescio qm̄
ignotum omnibus atq̄ omnibus in auditum: huiusmodi homines
hereticos designamus: q̄ licet varijs ac diuersis ac fabulosis concinnent
ista figmentis: sicut marcionis et valentini & basilidis & hi qui sethe
cianos appellant. Sed et appelles licet non omnibz modis dei ee denegat
legem uel pphetas: tamen & ipse hereticus designatur: quoniam deū
hunc qui mundum edidit ad gloriam alterius ingeniti & boni cū
construxisse pronuntiat. Illum aut ingenitum deum in confirmati
one seculi misisse iesum xpm ad emundationem mundi rogati

d' heretico

heretico diffin

docuit

ab eo deo qui eum fecerat. ut mitteret filium suum ad mundi sui cor-
reptionem. Et si quidem hoc solummodo qui de deo patre aliter sentit.
q̄ regula pietatis exposcit hereticus habendus est. Et sufficeret utiq; quod
superius dictum est. sed nunc unum atq; idem. Credendum est etiam
de eo qui de domino nro falsi aliquid senserit: siue secundum eos qui
dicunt eum ex ioseph & maria natum: sicut sunt ebionites & valen-
tini: siue secundum eos qui primogenitum eum negant et totius
creature deum et uerbum & sapientiam que est initium uiarum dei
anteq̄ aliud fieret ante secula fundatam atq; omnes colles generatam:
sed hominem solum eum dicentes. Vel secundum eos qui deum quide
eum fatentur non tamen assumpsisse eundem animam corpus q; ter-
renum qui sub specie quasi amplioris glorie iesu domino deferendæ oīa
que ab eo gesta sunt uisa gerere magis q̄ uere gesta esse testantur. quiq;
nec de uirgine natum fatentur. sed xxx annorum uirum cum apparuis-
se in iudea. Alij uero ex uirgine quidem eum credunt esse progenitum:
sed putasse se magis uirginem peperisse non tamen uere peperisse cōfir-
mant. Latuisse quippe etiam uirginem putatiue generationis asserunt
sacramentum. qui quō non ab ecclia longe ponendi sunt cum philar-
chie morbo languentes dogmata statuerunt quibus ad suum nomen
discipulos declinarent. Sed et eos qui hominem dicunt dñm subiectum p̄
cognitum & predestinatum. qui quando aduentum carnalem subalter
& pprie non extiterit. Sed quod homo natus patris in se solam habuerit deita-
tem ne illos quidem sine periculo posse ecclesie numero sociari. Sicut et il-
los supstitiosos magis q̄ religiose uti ne uideantur duos deos dicere. Ne
q̄ rursus negare saluatoris deitatem vnā eandemq; substantiam pa-
tris at filij asseuerāt. id est duo quidem nomina secundum diuersitate
causarum recipientem. vnā tamen ypostasim subsistere id est vnā per-
sonam duobus nominib; subiaccntem: qui latine patri passiani appellan-
tur. Sed et qui sunt qui sp̄m sanctum alium quidem dicunt eē qui fuit
in pphetis alium aut qui fuit in aplis domini nri iesu xpi unū atq; idē
delictum impietatis admittunt. quod illi qui quantum in se est naturā
deitatis secant & scindunt unū legis & euangeliorum deum. Sed et illi
qui non omnes humanas animas unitus eiusdem q; dicunt esse substan-
tie. sed diuersas naturas animarum inter eas numerandi sunt hereses que i
iniquitatem in excelsis loquuntur. & iniustitiam iniquitatem q; eius accu-
sant. Hec non ut illi qui liberi arbitrij potestatem ex animabus auferre niti-
tur uelut pernitiola dogmata comuni huic uite & uirtutis continentie
labem quandam inferre iudicandi sunt. ne humani ppositi res putetur bo-
num quid uel facere uel dicere uel sentire ex quo ad contemptum ad ne-
gligentiam diuini iudicij mens humana formabitur. Sit aut in ecclia

co ordine etiam de peccatorum suppliciis fides et de his qui premia bone
conuersationis & uite in regno domini iusto eius iudicio recepturi sunt.
Si quis ergo horum aliquid que supra exposuimus commutare uel subuer
tere conatur peccat uelut peruersus et a se met ipso damnatus. & secundum sen
tentiam apostoli etiam a nobis preceptis obsequentibus similiter habendus
est. Designatur autem ecclesiasticum uirum cum his omnibus que supra exposui
mus et de mortuorum resurrectione fides de qua sanctus apostolus paulus
ita pronuntiat. Quia si quis negaret resurrectionem mortuorum: conse
quens est ut christi resurrectionem neget. Habetur nihilominus in ecclesias
tico ordine etiam de diabolo ratio et de omni eius exercitu per agones
quosdam et certamina aduersum omnes homines: precipue tamen ad
uersum eos qui credunt in dominum christum iesum mouent. & quod neces
sitatem quidem imponere peccandi per agones & certamina non valent
persuadere. Et decipere ad subuersionem possunt eos qui non omni cus
todia sua corda premuniunt. Habendum est autem in ecclesiasticis obser
uationibus quod neque hominum quis a deo in perditionem traditus
est: sed unusquisque per meritum sua neglia pereat et culpa qui habens
arbitrii libertatem eligere quod bonum est et potuit et debuit. Quod etiam
de ipso diabolo sentiendum qui in conspectu domini omnipotentis de
scribitur et resistisse et deseruisse statum suum in quo fuerat immacu
latus: qui utique potuisset in hoc statu in quo ab initio fuit usque ad fine
perseuerare si uoluisset. Designatus ut arbitror a nobis est prout potuimus
et descriptus quis et qualis esset que uel in quibus etus dogmata fal
sa et que opiniones habeantur: et que sit ecclesiastica obseruantie puritas.
Et post pauca addidit hoc. Neque scierunt sane quidam utrum heresim
an schisma oportet uocari eos qui catharticas nominantur obseruantes
falsos prophetas et dicentes. Hec accedas ad me quoniam mundus sum. Non
enim accepi uxorem: nec est sepulcrum patens guttur meum: sed sum na
careuus dei non bibens uinum sicut illi. Iste sunt uoces eius qui uelut
hereticus accusatur & corruptio ac perditio animarum ab his qui nequa
quam hostium ori suo et claustra labijs suis imponere a propheta didicerunt. que
quidem non in publico ab eo dicta sunt: id est in communi in ecclesie audi
torio ne forte putetur per audientes fauorabilem aptasse sermonem: sed
ex illis hec libris protulimus que in secreto apud semet ipsum nullo arbitro
intercedente dictabat. In quo attentius uos illud uolo considerare quod
dixit: Quia si quis horum aliquid commutauerit hereticus est et pec
cat in subuersione positus & a se met ipso damnatus secundum apostoli sententiam
cuius et nos auctoritati obsequentes eadem sentire debemus. Cum ergo
ita se habeant consequens arbitror interrogare istos ipsos accusatores
eius si ipsi aliter quam eius uocibus designatum est uel de heretico sentiunt

91 p^ota

natur.

uel de catholico. Dicunt ipsi que alia sunt euangelica dogmata si hec non sunt que superius digesta sunt ab illo. Et hec quidem generaliter de omnibus ecclesiasticis dogmatibus que ab eo dicta sunt. pergamus et hec que specialiter de singulis & maxime de principalibus de sancta ac beata trinitate: id est de patre et filio et spiritu sancto senserit indicare proferentes in medium ea que in diuersis sui operis uoluminibus inserta mandauit: ut et ipsius sententia de maximis & diuinis rebus que fuerit ostendatur. & duobus uel tribus uocum suarum testibus stet omne uerbum defensionis eius. Indicat ergo quid de deo patre omnipotente senserit in his ipsis libris qui que maxime ab accusatoribus infamantur: id est per archon scribens hoc de deo patre omnipotente. Omni igitur sensu qui corporale aliquid de deo intelligi suggerit prout potuimus dicimus secundum ueritatem quidem deum incomprehensibilem esse atque inestimabilem. Si quid enim illud est quod sentire uel intelligere de deo potuerimus multis modis longe eum meliorem esse ab eo quod sensimus necesse est credi. Sic enim si uideamus aliquem uix posse scintillam luminis aut breuissime lucerne lumen aspicere et eum cuius acies oculorum plus luminis capere quam supra diximus non ualet: si uelimus de claritate ac splendore solis edocere nonne oportebit nos ei dicere: quia omni hoc lumine quod uidemus ineffabiliter melior ac prestantior solis est splendor: ita mens nostra est intra carnis et sanguinis claustra concluditur et pro talis materie participatione hebetior ac obtusior redditur illi et ad comparisonem nature corporee longe precellens habetur: tamen cum ad incorporea nititur atque eorum intuitionem rimatur: tunc scintille alicuius lucerne uix obtinebit locum. Quid autem in omnibus intellectualibus id est incorporeis tam prestant omnibus tam ineffabiliter atque inestimabiliter precellens quam deus: utique uera acie hunc mentis intendi atque intueri quis sit purissima mens ac limpidissima non potest. Verum non uidetur absurdum si ad euidentio rem rei manifestationem etiam alia utamur similitudine. Interdum oculi si ipsam naturam lucis id est substantiam solis intueri non possunt: splendorem uero eius uel radios fenestris forte uel quibuslibet luminum breuius receptaculis infusis intuentur considerare possumus sicut ipse uel fons quantum sit corpori luminis. Ita ergo quasi radij quidem sunt dei uere opera diuine providentie et ars uniuersitatis huius ad comparisonem substantie ac nature. Quia ergo mens nostra ipsum per se ipsum sicut est non potest intueri: ex pulchritudine operum et decore creaturarum parentem uniuersitatis intelligit. Non ergo corpus aliquod aut in corpore esse putandus est deus: sed intellectualis natura simplex nihil omnino adiunctionis admittit uti ne maius aliquid et inferius in se habere credatur: sed ut sit ex omni

nature.

parte monas & ut ita dicam quas & mens actus ex quo initium totius
intellectualis nature uel mentis est. Mens uero ut moueatur & ope-
tur non indiget loco corporeo neque sensibili magnitudine uel corporali
habitu aut colore neque alio ullo prorsus indiget horum que corporis
uel materie propria sunt. propter quod natura illa simplex & tota mens ut
moueatur uel opetur aliquid nihil dilationis aut cunctationis habere po-
ne per huius adiunctionem circumscribi uel inhiberi aliquatenus uideatur
diuine nature simplicitas quod est principium omnium compositum
inueniatur & diuersum & si multa non nunquam oportet totius corpo-
ris admixtionis alienum una sola ut ita dixerim deitatis specie con-
stare. Hoc in primo libro per archonem scribit de diuina natura. In secundo
uero quia idem deus ueteris et noui testamenti sic hoc modo refert.
Hic per ordinem prout potuimus breuiter digestus consequens est secu-
dum id quod ex initio propositum est confutare etiam eos qui putant
alium deum esse patrem domini nostri iesu christi preter illum qui ul-
timis moysi responsa legis dabat uel prophetas mittebat qui est deus patrum abra-
am isaac & iacob. Oportuit enim primo in hac nos fidei ratione firma-
ri. Considerandum est ergo illud quod frequenter in euangelis dicitur
& in singulis quibusque domini & saluatoris nostri gestis adiungitur
ut impleatur quod dictum est per prophetam illum et illum cum manife-
stum sit prophetam illius dei qui mundum fecit. Ex ipsa ergo consequentia
concluditur qui prophetas misit de christo que gerenda erant ipse predixit.
Et dubium non est quod hoc non alienus quis ab eo sed pater ipsius
predicebat. Sed et illud quod frequenter exempla de ueteri testamento
a saluatore proferuntur uel ab apostolis eius non aliud indicat nisi quod
auctoritas ueteribus a saluatore et ab eius discipulis adhibetur. Sed et il-
lud quod ad benignitatem prouocans discipulos suos saluator dicit.
Estote perfecti sicut et pater uester celestis perfectus est: qui solem suum
oriri iubet super bonos & malos: & pluit super iustos et iniustos. Cui-
us etiam exigue intelligentie uero euidentissimum suggerit intelle-
ctum quod non alium ad imitandum proponit discipulis suis deum
nisi factorem solis & imbrium prebitorem. Post hoc in consequenti-
bus multis argumentis atque exemplis scripturarum affirmans
ostendit quoniam unus atque idem deus deus est legis et euangelio-
rum prophetarum & apostolorum iustus & bonus uisibilium actorius inui-
sibilis dominus. Quomodo ergo senserit de deo patre ex his scriptis que
supra exposuimus clauit. Videamus ergo nunc qualiter de filio dei
differat. Pro uiribus igitur nostris perexiguas considerata ex opum
suarum magis quam ex nostris sensus contemplatione diuina natura utriusque
nihilominus creaturis eius uisibilibus que rursus contemplantur:

uirtutis

quia non omnia uel oculis uidere potest humana fragilitas uel ratione comprehendi eo quod omnium rationabilium infirmius & fragilius animal sumus homines. Prestantiora enim sunt ea que uel in celo uel super celos habentur. Superest ut harum omnium creaturarum & dei medium et mediatorum queramus quem paulus apostolus primogenitum omnis creature pronuntiat. videntes enim ea que de eius maiestate in scripturis sanctis referuntur & intuentes quod imago inuisibilis dei primogenitus omnis creature dicatur & quod in ipso creata sunt omnia siue que in celis siue que in terra sunt uisibilia et inuisibilia siue troni siue dominationes siue principatus siue potestates omnia per ipsum et in ipso creata sunt. & ipse est ante omnes & omnia illi constant quod est caput omnium. solus habens caput deum patrem sicut scriptum est. Caput autem christi deus. vel prouidentes etiam quod scriptum est. quoniam nemo nouit patrem nisi filius. neque filium quis nouit nisi pater. Quis enim nosse potest que sit sapientia nisi qui genuit eam. aut quis ad liquidum que sit ueritas nouit nisi ueritatis pater. quis certe in uersam uerbi sui naturam quod ipsius dei qui ex deo est inuestigare potuit nisi solus deus apud quem erat uerbum. Unde pro certo habere debemus quod hoc uerbum siue ratio dicenda hanc sapientiam hanc ueritatem nullus alius nisi pater nouit de quo scriptum est ne ipsum quidem mundum capere posse arbitror libros que scribuntur de gloria et de maiestate filij dei. impossibile namque est literis committere ea que ad saluatoris gloriam pertinent. vnum illud testimonium de deitate filij dei ex illis libris protulimus qui maxime ab accusatoribus arguuntur. dubium autem non est quod eodem sensu etiam in ceteris sentiat. nec sibi ipse sit contrarius. De eo quod non sit pater antequam filius sed coeternus sit filius patri. in primo libro de genesi hoc ait. Non enim deus cum prius esset pater postea pater esse cepit uelut impeditus aliquibus ex causis quibus homines mortales impediuntur solent. ut non statim ex quo sunt et patres esse possint. Si enim semper perfectus est deus nec deest ei uirtus qua pater sit & bonum esse patrem talis filij. & quid differat. aut quid hoc bono se fraudat & non statim si ita dici potest se patre efficitur pater. Id ipsum autem etiam de spiritu sancto dicendum.

Aliud testimonium de eadem re ex libris eplę ad hebreos.

Lux autem eterna quid aliud sentiendum est quam deus pater qui nunquam fuit quando lux quidem esset. splendor uero ei non adesset. neque enim lux sine splendore suo unquam intelligi potest. quod si uerum est nunquam filius filius non fuit. Erat autem non sicut de eterna luce diximus innatus. ne duo principia lucis uideamur inducere. sed sicut inge-

nite lucis splendor ipsam illam lucem initium habens ac fontem natu-
tus quidem ex ipsa: sed non erat quando non erat.

Aliud testimonium de eadem re de libris eplę ad Romanos.

Quod promiserat inquit per prophetas suos in scripturis sanctis de filio
suo qui cum secundum carnem factus ex semine dauid: factus est qd'
ante non erat. Manifestum est enim quod scdm carnem non erat prius:
secundum spiritum uero erat ante: et non erat quando non erat. Itē
in primo libro per archon quod extra ullum initium est generatio fi-
lij dei. Si ergo semel recte receptum est unigenitum filium dei sapiam
eius esse substantialiter subsistentem. Nescio si iam ultra euagari se-
sus noster debeat ad suspicandum ne forte ipsa subsistentia eius corpore
um aliquid habeat: cum omne quod corporeum est uel habitu uel
colore uel magnitudine designetur. Et quis unq̄ sani sensus habitum
uel colorem aut mensurę magni magnitudinem in sapientia requi-
sivit: per quod sapientia est. quō aut extra huius sapientię generatione
fuisse aliquando deum patrem uel ad punctum momenti alicuius po-
test quis sentire uel credere qui tamen prius aliquid de deo intelligere
nouerit uel sentire: Aut enim non potuisse deum dicere generare sapi-
entiam anteq̄ generaret ut eam que non erat postea genuerit. Aut po-
tuisse quidem: et quod nec suspicari quidem de deo fas est noluisse ge-
nerare: quod utrumq̄ et absurdum esse et impium omnib; patet: id
est ut ex eo quod non potuit deus proficeret ut posset: et ex eo cum posset
dissimularet generare sapiam. pp̄ quod nos semper deum patrem noui-
mus unigeniti filij sui ex ipso quidem nati. & quod est ab ipso natus
sine ullo tamen uitio non solum eo quod aliquibus ip̄um spacijs distin-
gui potest: sed ne ullo quidem quod sola apud semetip̄m mens inueni so-
let: et nudo ut ita dixerim intellectu atq; animo conspiciari. Extra omē
ergo quod uel dici uel intelligi potest initium generatam esse credendū
est sapientiam;

Aliud testimonium de eisdem.

Qui aut initium dat uerbo dei uel sapientię dei intueatur ne magis in
ipsum ingenitum patrem impietatem suam taceat: cum cum neget sem-
per patrem fuisse et uerbum genuisse: & habuisse sapientiam anteriori-
bus uel temporib; uel seculis: uel si quid illud est quod nominari potest;

Item aliud testimonium de eisdem.

Efficatur ergo uirtus altera pp̄rietate subsistens: ut ait sermo scripture.
Vapor quidem prime et ingenite uirtutis dei hoc quidem quod est in
de trahens non est autem quando non fuerit. Si enim quis uoluerit di-
cere quasi prius non extiterit: sed postea ad subam uenerit dicat causam
quare qui eam substituit pater aut hoc non fecerit: quod si aliquid in

initium dederit: quod vapor iste ex dei uirtute processerit: iterum inter-
rogabitur quare non & ante illud quod dixit initium et ita semper de
anterioribus inquiretes et uerbo interrogationis ascendentes pueniamus
in illum intellectum: ut quoniam semper et poterat deus et nolebat: &
nunquam uel decessit uel causa aliqua existeret ei potuit: ut non hoc quod bonum
est et uolebat semper habuerit. Ex quo ostenditur semper fuisse vaporem
istum uirtutis dei nullum habentem initium nisi ipsum deum. Neque enim
decebat aliud ei esse initium nisi ipsum unde est et nascitur deum: secun-
dum apostolum uero dicentem quia Christus dei uirtus est. Iam non solum ua-
por uirtutis dei: sed uirtus ex uirtute dicenda est;

Item aliud testimonium de eis est;

Sempiternum dicitur uel eternum proprie quod neque initium ut esset ha-
buit: neque cessare unquam potest esse quod est. Hoc autem designatur apud io-
hannem cum dicit: Quoniam deus lux est ita ut eternitatis splendor
sit sapientia. Quod si integre intelligatur manifeste declarat quod sub-
sistentia filii ab eo patre descendit: sed non temporaliter: neque ab ullo
alio initio nisi ut diximus ab eo deo.

*Item de coeternitate filii et inseparabilitate eius a patre aliud testi-
monium de libro primo.*

Infandum autem est et illicitum deum patrem in generatione unigeni-
ti filii sui atque in substantia eius exequare alicui uel hominum uel ali-
orum animantium generationi: sed necesse est exceptum aliquid esse
& deo dignum: cuius nulla prorsus comparatio non in rebus solum
sed ne in cogitatione quidem uel sensu inueniri potest: ut humana
ratio uel mens possit apprehendere quomodo ingenuus deus pater effici-
tur ingenui filii. Est namque ita eterna ac sempiterna generatio sicut sple-
dor generatur ex luce. Non enim per adoptionem spiritus filius fit ex-
trinsecus: sed natura filius est;

Item de eodem aliud testimonium.

Videamus ergo quis sit saluator noster. Splendor dicitur glorie: id est et-
erne lucis splendor. Et certum est quod splendor ex lumine inseparabi-
liter generatur. & donec permaneat lux permanet semper splendor.
Saluator ergo noster qui sapientia est sapientia autem dei: ipsa est splen-
dor eterne lucis inseparabiliter et indefinenter generatur ex patre. Sic enim
et ipsa de se sapientia per salomonem dicit. Ante omnes colles generat
me. Non enim dixit ante omnes colles genuit me: sed generat me:
in quo significantia sempiternitatis est. Tempus est nunc nos pro uiri-
bus de spiritu sancto pauca describere: quoniam dominus & saluator
noster in euangelio secundum iohannem paraclitum nominauit. Sicut
enim idem ipse deus atque idem ipse Christus: ita et idem ipse spiritus sanctus

est qui etiam in prophetis et in discipulis fuit. id est siue in illis qui ante aduentum xpi deo crediderunt. siue in his qui per xpm confugerunt ad eum. & duos quidem deos audiui mus ausos esse hereticos dicere. et duos xpos. duos aut spiritus sanctos nunq audiui mus ab aliquo predicari. *Quod eadem sit inconuertibilitas spiritus sancti que patris et filij de primo libro periyarchon.*

Nulla ergo natura est secundum quod nos sentimus que non possit recipere malum. Sed non ideo confirmamus omnem naturam recepisse malum. id est malum effectum. Sed sicut est dicere. quia ois hominis natura recipit ut possit nauigare. non tamen ex eo etiam ois homo nauigauit. Et iterum omni homini possibile est discere artem gramaticam uel medicinam. non tamen ideo ostenditur omnis homo uel medicus esse uel grammaticus. Ita si dicimus nullam esse naturam que non possit recipere malum. non tamen continuo etiam recepisse malum designatur. Et rursus nulla natura est que non recipiat bonum. & tamen ideo non omnis natura probabitur recepisse quod bonum est. Et post pauca addidit. Nulla ergo natura est q non recipiat malum excepta dei natura que fons omnium & xpi sapientia est. Sapientia utiq; stultitiam recipere non potest. & iniustitia est. Iusticia aut nunq profecto iniustitiam capiet. & uerbum est uel ratio que utiq; irrationabilis effici non potest. Sed lux est et lucem certum est q tenebre non comprehendant. Similiter aut et natura spiritus sancti q sancta est non recipit pollutionem. Naturaliter enim uel substantialiter sancta est. si qua aut alia natura sancta est ex assumptione hoc uel inspiratione spiritus sancti habet ut sanctificetur non ex sua natura hoc possidentis. sed accidentis pp quod & decedere pot quod accidit. Ita et iustitiam accidentem quis habere potest. unde et decedere eam possibile est. Sed et sapientiam quis accidentem nihilominus habet q uis in nra sit positum potestate studio nro & uite merito si sapientie operam demus effici sapientes & si semper ad studij gerung si semper sapientie participamus. & id nobis uel plus uel minus accedat uel pro uite merito uel pro studij quantitate.

Q equalis sibi sit trinitas & quod spiritus sanctus non sit creatura de primo libro periyarchon.

De spiritu uero sancto quia et multe nos scripture docuerunt. sicut dauid in quinquagesimo psalmo dicit. & spiritum tuum ne auferas a me. Et in danielle dicitur spiritus sanctus qui est in te. In nouo uero testamento abundantibus testimonijs edocemur. Cum spiritus sanctus super xpm descendisse p scribitur. & cum ipe dñs insufflauit in apostolos post resurrectionem dicens Accipite spiritum scum.

& ad Mariam dicitur ab angelo. Spiritus sanctus ueniet super te. Paulus uero docet quia nemo potest dicere dñm iesum nisi in spiritu sancto. Et in actibus apostolorum per impositionem manuum apostolicarum spiritus sanctus dabatur in baptismo. Ex quibus omnibus didicim⁹ esse tantę & auctoritatis et dignitatis substantiam spiritus sancti ut salutare baptismum: non aliter nisi excellentissime omnium trinitatis auctoritate: idest patris & filij & spiritus sancti cognominatione compleatur & innato deo patri & unigenito eius filio nomē quoq; sancti spiritus copuletur. Quis ergo non obstupescat quāta maiestas sit spiritus sancti: cum eum qui dixerit uerbum in filiū hominis uideat sperare ueniam posse: eum uero qui in spiritum blasphemauctit ueniam non habere: neq; in pñti seculo neq; in futuro. Et post pauca adiecit. Verumtamen usq; ad presens nullum sermonem in scripturis sanctis inuenire potuimus per quem spiritus sanctus factura esse uel creatura diceretur. Et insertis complurib; testimonijs de uirtute spiritus sancti. Post aliquanta etiam hec adiecit. Sed reuelante filio cognoscit patrem. Spiritus sanctus ergo ex ignorantia ad scientiam uenit: quod utiq; et impium pariter & stultum est spiritum sanctum confiteri et ignorantiam ei ascribere. Non enim cum aliud aliquid esset antea q̃ spiritus sanctus per perfectum uenit in hoc ut cēt spiritus sanctus: ut quis audeat dicere quātuncquidē cum nondum esset spiritus sanctus ignorabat patre. postea uero q̃ recepit scientiam etiam spiritus sanctus effectus est. Qd si esset nunq̃ utiq; in unitatem trinitatis: idest dei patris inconuertibilis et filij eius etiam ipse spiritus sanctus haberetur: nisi quia et ipse semper erat spiritus sanctus. Et post pauca adiecit. R. etiam tamen uidetur inquirere quid causę sit quod qui regeneratur p̃ deū saltem opus habet & patre et filio et spiritu sancto non percepturus salutem: nisi sit integra trinitas: ne possibile sit esse participem filij uel patris uel filij sine spiritu sancto: de quibus discutientes sine dubio necessarium erit ut opationē spiritalem spiritus sancti spalem etiam patris uel filij. Describam⁹ arbitror ergo opationem quidem esse patris & filij tam in sanctis q̃ in peccatorib; irrationabilib; hominib; et in multis animalib;: sed et in his quę ex anima sunt & in oībus omnino quę sunt opationem uero spiritus sancti nequaquā prors⁹ incidere uel in ea quę animata quidem sed muta sunt: sed ne in illis quidem inueniri qui rationabiles quidem sunt sed in malitia positi nec omnino ad meliora conuersi. In illis quę solis arbitror ēē opus spiritus sancti qui iam se ad meliora conuertunt & per uias iesu xpi incedunt: idest qui sunt in nouis actibus et in deo permanent.

Quoniam autem operatio patris et filij est et in sanctis & in peccatoribus manifestatur ex eo quod omnes qui rationabiles sunt uerbi: id est rationis participes sunt: & per hoc uelut semina quedam insita sibi gerunt sapientie et scientie quod est xpus: sed et hoc ipsum quod est et permanet. Omnis creatura operatio est dei patris qui dixit ego sum qui sum que peruenit super omnes. ipse est enim qui solem suum iubet oriri super bonos et malos et pluit super iustos et iniustos. Et post multam de patre et filio per scripturarum exempla assertionem addidit hoc. Spiritus uero sancti participationem a sanctis tantummodo haberi inuenimus: propter quod dicitur Nemo potest dicere dominum iesum nisi in spiritu sancto. & uix aliquando ipsi apostoli digni habentur audire Accipietis uirtutem spiritus sancti in uos. propter quod et consequens puto quia qui peccauerit in filium hominis uenia dignus est pro eo quod is qui uerbi uel rationis est participes si desinat rationabiliter uiuere uideatur in ignorantiam uel stultitiam decidisse: et propter hoc ueniam promereri. qui aut iam dignus est habitus spiritus sancti participatione et retro fuerit conuersus hic re ipsa et ope blasphemasse dicitur in spiritum sanctum.

Quia sicut pater nouit initia omnium que sunt & fines: sic et filius sic et spiritus sanctus scit eo quod deum possibile est omnem creaturam cognoscere de quarto libro per archon.

Paulus apostolus per sanctum spiritum qui persequatur etiam profundam dei altitudinem diuinarum sapientie et scientie dei scrutans nec tamen ad finem ut ita dixerim et ad intimam cognitionem perualens peruenire desperatione rei et stupore proclamat et dicit. O altitudo diuinarum scientie et sapientie dei. Et quoniam desperationem perfecte comprehensionis huius exclamauerit audi ipse dicentem. Quia inscrutabilia sunt iudicia dei et que inuestigabiles uiae eius. Non enim dixit difficile posse iudicia dei scrutari: sed omnino non posse iudicia dei. Nec dixit difficile inuestigari posse uias eius: sed non posse inuestigari. Quantumque enim quis scrutando promoueat et studio intentiore proficiat: gratia quoque dei adiutus sensuque illuminatus ad perfectum finem eorum que requiruntur peruenire non poterit. nec omnis mens que creata est possibile habet illo genere comprehendere: sed cum inuenitur aliqua tulum ex his que queruntur utrum uidet alia que querenda sunt: quod si et ad ipsa peruenit multo utrum plura ex illis que queri debeant providebit. propter quod & sapientissimus salomon naturam rerum per sapientiam continens ait. Dixi sapiens efficiar et ipsa sapientia longe facta est a me longe plus quam erat. Et altitudinem profundam quis inueniet si et isaias sciens rerum initia a natura mortali inueni

ri non posse: sed ne ab his quidem naturis que quis digniores sunt quam humana est facte tamen et ipse sunt uel create. Sciens ergo quod a nulla harum neque initium neque finis inueniri potest aut. priora que fuerit dicere et sciens quia deus est. Nam & hebreus doctor tradebat pro eo quod initia omnium uel finis non possent ab ullo comprehendi nisi tantummodo a domino iesu christo et a spiritu sancto. Idcirco aiebat per figuram uisionis isaiam dixisse duos seraphim solos qui duabus quid alijs operiunt faciem dei duabus uero pedes & duabus uolare eos: et clamantes ad inuicem sibi et dicentes Sanctus sanctus sanctus dominus deus sabaoth: plena est uniuersa terra gloria tua. Quod ergo sola seraphim utraq; alas suas habent in facie dei et in pedibus eius uidendum est pronuntiare quod neque exercitus sanctorum angelorum neque sancte sedes neque dominationes neque principatus neque potestates scire possunt initium omnium integre et finem uniuersitatis. Sed intelligendum est sanctos istos quos enumerauimus spiritus et uirtutes proximas quidem esse ipsis inuicem: sed attingere tantum quantum consequi valeant reliqui. Verumtamen quantumcumque illud est quod reuelante filio dei ac spiritu sancto didicerint iste uirtutes que plurima quidem assequi poterunt. in multo plura priores inferioribus. Omnia tamen comprehendere impossibile eis est: quia scriptum est que plurima ex operibus dei in secretis sunt. Unde & optabile est ut pro uiribus se unusquisque semper extendat ad ea que priora sunt: ea que retrorsum sunt obliuiscens tam ad opera meliora que etiam ad sensum intellectumque puriorem per ihesum christum saluatorem: cui est gloria in secula seculorum amen.

In omni orbe terrarum in omni grecia atque exterioribus nationibus innumeri sunt et immensi qui relictis patrijs legibus et his quos putant deos uel ob repugnantiam moysi legis in discipulatum se christi cultumque tradiderunt. Et hoc non sine ingenti odio eorum qui simulachra uenerantur: ita ut ab his frequenter et cruciatibus affligantur: nonnunquam etiam agantur in morte. Amplectuntur tamen et cum omni affectu custodiunt doctrinam christi sermonem. Et est uidere quomodo breui tempore ipsa religio circueat penis cultorum mortibusque proficiens: sed et bonorum direptionibus atque omni ab his afflictionum genere tolerato. Et eo maxime mirum est quod nec doctores quidem ipsi uel satis idonei sunt satis plures patre tantum sermo iste in omni orbe terrarum: ita ut greci ac barbari sapientes et insipientes religionem christi sane doctrinam suscipiant. Ex quo dubium non est non hoc humanis uiribus aut operibus agi ut cum omni potestate et persuasionem sermo iesu christi apud omnium mentes atque animos co-

ualeat. Nam et predicta esse ab eo hec ipsa et diuina ab eo responsis
confirmata manifestum est cum dicit quia apud presides et iudices
adducimini pro me in testimonium ipsi et gentibus. Et iterum mi
hi dicent in illa die multi Domine domine nonne in nomine tuo
manducauimus & bibimus & in nomine tuo demonia eiecimus.
& dicam eis discedite a me operari iniquitatis nunquam uos cognoui. Que
si ita quidem dicta ab eo fuissent: nec ad finem tamen ea que predi
cta sunt peruenissent fortassis minus esse uera uiderentur: nec habere
aliquid auctoritatis. Nunc uero cum in effectum res que fuerant ab
eo predictae perueniant cum tanta autem pietate atque auctoritate predi
cta sunt: manifestissime declaratur deum uere esse qui homo factus
salutaria precepta hominibus tradidit. Quid uero inde dicendum
est quod prophete de ipso ante predixerint non cessaturos principes ex iu
da: neque duces ex senioribus eius: usquequo ueniat ille cui repositum est
regnum: scilicet ut usquequo ueniat expectatio gentium. Manifestus
sine enim ex ipsa historia apparet et ex his que hodie prouidentur: quia
ex temporibus christi ultra reges apud iudeos non extiterint. sed et omnes
ille ambitiones iudaice in quibus iactantque plurimum gerebant: &
in quibus gloriabantur id est uel de templi decore uel de altaris insigni
bus atque omnibus illis sacerdotalibus infulis indumentisque pontifi
cum simul uniuersa destructa sunt. Completa est enim propheta que
dixerat per dies multos sedebunt filii israel sine rege sine principe. non
erit hostia nec altare nec sacerdotium nec responsa. His ergo testimoni
is utimur aduersus eos qui uidentur asserere de his que in genesi ad
iacob dicta sunt de iuda et dicunt permanere principem ex genere iu
de istum uidelicet qui est gentis ipsorum princeps quem nominant
patriarcham: nec deficere posse de semine eius qui permaneant usque
ad aduentum eius christi quem sibi ipsi describunt. Sed si uerum est quod
ait propheta quia dies multos sedebunt filii israel sine principe: nec est sac
ficium nec altare nec sacerdotium. Et ex quo subuersum est templum
nec hostie offeruntur: nec altare inuenitur: nec sacerdotium constat:
certissimum est defuisse principem ex iuda sicut scriptum est & ducem
ex senioribus eius usquequo ueniat ille cui est repromissum. Constat ergo
quia uenit ille cui repositum est: quod manifeste uidetur impletum de
multitudine eorum qui per christum deo ex diuersis gentibus crediderunt.
Sed et deuteronomij cantico per prophetam designatur pro peccatis pri
oribus populi futuram esse insensate gentis deletionem non aliam utique quam
hec que per christum facta est sicut enim ait. Exacerbauerunt me in si
mulacris suis: et ego in celo concitabo eos. Est ergo satis euidenter agno
scere quemadmodum hebrei qui deum exacerbasse dicuntur in his

qui non sunt dii et irritasse eum in simulacris suis irritati sunt ipsi et in celotipiam per gentem insipientem quam deus elegit per aduentum christi iesu et discipulos eius. Sic enim dicit apostolus. Videte enim uocationem uestram fratres quia non multi sapientes inter uos secundum carnem: non multi potentes: non multi nobiles. Sed que stulta sunt mundi elegit deus et ea que non sunt: ut ea que erant prius destrueret. Non ergo gloriatur carnalis israel: ita enim in apostolo uocatur. Non inquam gloriatur caro in conspectu dei. Sed de his que in psalmis prophetantur de christo quid dicendum est: in eo maxime qui superscribitur canticum pro dilecto: ubi refertur quia lingua eius calamus scribe uelociter scribentis decorus specie super filios hominum: quoniam effusa est gratia in labijs tuis. hoc est quod breui tempore transacto doctrine eius anno enim & aliquot mensibus docuit. Vniuersus tamen orbis predicatione ac fide pietatis eius impletus est. Orta est enim in diebus eius iustitia et multitudo pacis permanens usque ad finem qui finis ablatis lunc appellata est & dominatur a mari usque ad mare et a flumine usque ad fines orbis terre. Datum est autem et signum domui dauid. Virgo enim in uentre concepit et peperit emanuel: quod interpretatur nobiscum deus. Scitote gentes et uincimini. Victi enim nos sumus & superati sumus ex gentibus: et uelut exuiue eius existimus qui eius gratie colla nostra subieciuius. Sed et locus natiuitatis eius predictus est in michea propheta dicente. Et tu bethleem iuda nequaquam exigua es in ducibus iuda: ex te enim exiet dux qui regat populum meum israel. Sed et septimane annorum implete sunt usque ad christum ducem quas predixerat daniel propheta. Adest nihilominus et is qui per iob predictus est beluam in gentem consumpturus: qui et dedit potestatem familiaribus suis discipulis calcare super serpentes et scorpiones et supra omnem uirtutem inimici nihil ab eo nocendi. Hec est de summis rebus id est de sancta trinitate origenis fides quam ex paucissimis testimonijs de quibus plurimis eius uoluminibus assumptis edocuimus. Et quid tam rectum quid tam uerum quid tam catholicum quid certe ad instructionem omnium magis utile uel apud istos certe ipsos qui inimica aduersus eum mente deserviunt: quid tam irreprehensibile. Et quidem in summa hoc potuisset de fidei eius documento ac probatione sufficere: nisi etiam ad reliqua que eum criminantur respondere necessarium uideretur. Inuicamur tamen que sunt istę ipse criminationes que a maliuolis intenduntur. Prima est illa qua aiunt eum innatum dicere filium. Secunda quod eum dicunt per prolationem secundum valentinij fabulam in subsistentiam uenisse filium dicere. Tertia que et his omnibus valde contraria est quod dicunt eum secundum arceman uel paulum sa-

mosathenum putum hominem idest non etiam deum dicere xpm fi-
lium dei. Post ista est que omnibus aduersatur istis: cetera enim est mali-
cia quod dicunt eum dicere docti idest putatiue tantum et per alle-
goriam: non secundum ea que per historiam referuntur. gesta esse omnia
que a saluatore gesta sunt. Alia quoque criminatione qua asserunt eum duos
xpos predicare. Addunt illud quoque quod historias corporales que per oem
sanctam scripturam referuntur de gestis sanctorum penitus denegat.
Sed de resurrectione mortuorum et de impiorum penis non leui impug-
nant eum calumnia uelut negantem peccatoribus inferenda esse sup-
plicia. Quidam uero disputationes eius uel opiniones quas de anime
statu uel dispensatione disseruit culpant. Ultima uero omnium est
criminatione illa que cum omni infamia dispergitur in censuratos eos
idest quod humanas animas in muta animalia uel serpentes uel pecu-
des asserat transmutari post mortem: & quod etiam ipse mortuorum ani-
malium anime rationabiles sint. Quam criminationem idcirco nouis-
simam posuimus ut plura de libris eius coacervantes exempla euidenti-
us eorum falsitas nosceretur. Si ergo bene meminimus ordinis criminati-
onum que supra conscripsimus: incipiamus a prima quod ex deo pa-
tre natus est filius et unus cum patre est substantie. alienus uero a
substantiis creaturarum ex primo libro eplae ad romanos. Querat fortas-
sis aliquis Si filius caritas est precipue pro hoc quod iohannes ad deum pa-
trem retulit hanc uocem dicens: quia deus caritas est. Sed rursus ex ea
eius epla proferemus et illud quod ait. Carissimi diligamus inuicem quoniam
caritas ex deo est: qui ergo dixit quia deus caritas est: ipse iterum docet ca-
ritatem esse ex deo: quam caritatem non credo esse alium nisi unigeni-
tum filium eius. Et sicut deum ex deo ita caritatem ex caritate progenitum.
De eiusdem in quinto libro de euangelio secundum iohannem. Unigeni-
tus filius saluator noster qui solus ex patre natus est: solus natura et
non adoptione filius est. Item ipso libro. Unus ergo est uerus deus qui so-
lus habet immortalitatem: lucem habitat inaccessibilem unus & uerus
deus ne scilicet multis ueri dei nomen conuenire credamus. Ita ergo et
hi qui accipiunt spiritum adoptionis filiorum in quo clamamus abba
pater: filij quidem dei sunt: sed non sicut unigenitus filius. Unigenitus
enim natura filius et semper et inseparabiliter filius est. Ceteri uero pro eo
quod susceperunt in se filium dei potestatem acceperunt filij dei fieri: quod
licet non ex sanguine neque ex uoluntate carnis neque ex uoluntate uiri
sed ex deo nati sunt: non tamen ea natiuitate sunt nati qua natus est u-
nigenitus filius. Propter quod quantum differentiam habet uerus deus
ad eos quibus dicitur ego dixi dii estis tantam habet differentiam uerus
filius ad eos qui audiunt filij excelsi omnes. De libris eplae ad hebreos quo

cū filio

unus est cum

unus est cum patre filius id est unius cum patre substantie: alienus autem
a substantijs creaturæ. Interrogemus iterum eos quos piget confiteri de-
um esse filium dei: quomodo poterat sola humana natura nihil in se ha-
bens eximium. neque aliud diuine sube hereditate capere omnem princi-
patum et omnem potestatem et uirtutem et his omnibus preferri ac pro-
ni a patre. Unde rectum uidetur quod prestantior esse debeat his qui her-
ditatem caput et gñe utiq; et suba et subsistentia uel natura atq; omni-
bus quibus modis debet esse prestantior. Et post pauca in eodem libro cū
autem discutitur hoc quod dictum est de filio dei quod sit splendor glorie:
necessario uidetur differendum et illud quod dictum est non solum
quia splendor lucis eterne: sed et quod huic simile in sapientia salomonis
refert: in qua se ipsam sapientia describit dicens. Vapor est enim uirtutis
dei et aporoa glorie omnipotentis purissima. Et post aliquanta. Opor-
tet autem scire nos quia per ineffabilia quedam et secreta ac recon-
dita quedam modum sibi faciens scriptura sancta conatur homini-
bus indicare et intellectum suggerere subtilem. Vaporis enim nomen
dicens quod ideo de rebus assumpsit: ut ex parte aliqua intelligere pos-
simus quoniam xpus qui est sapientia sedum similitudinem eius
vaporis qui de suba aliqua corporea procedit: sic etiam ipe ut quidam
vapor exprimitur de uirtute ipsius dei: sic et sapientia ex eo procedet
ex ipsa dei substantia gñatur. Sic nihilominus et sedum similitudinem
corporalis aporoa esse dicitur aporoa glorie omnipotentis pura qd
& sincera. Que utiq; similitudines manifestissime ostendunt comuni-
onem substantie eē filio cum patre. Aporoa enī homouision uidetur
id est unius substantie cum illo corpore ex quo est uel aporoa uel uapor.
Satis manifeste ut opinor et valde euidenter ostensum est quod filius
dei de ipsa dei substantia natus dixerit id est homouision quod est ei-
dem cum patre substantie et non esse creaturam neque per adoptionem:
sed natura filium uerum ex ipso patre generatum. Superest ut secunde
criminationi illate sibi ab accusatoribus per nos sed suis uerbis responde-
at duobus uel tribus testimonijs adhibitis: quibus equum est sedum le-
gem nrām omne uerbum stare quod non per prolationem natus di-
cat filium dei esse sedum valentini impietatem. Ego arbitror quod suf-
ficere debeat uoluntas patris ad subsistendum hoc quod uult pater.
Volens enim non alia uia utitur nisi que consilio uoluntatis profer-
tur. Ita ergo et ab eo filij subsistentia generatur quod necesse est in pri-
mis suscipi ab his qui nihil ingenitum id est innatum preter solum
deum patrem farentur. Obseruandum namq; est ne quis incurrat
in illas absurdas fabulas eorum qui prolationes quasdam sibi ipsas
depingunt: ut diuinam naturam in partes uocent: et deum patre

cū filio

quantum in se est diuidant. Cum hoc de incorporea natura uel leuiter
suspiciari non solum extreme impietatis sit: uerum etiam ultime in-
sapientie: nec est ratio uel intelligentia consequens: ut incorporee natu-
re substantialis diuisio possit intelligi: magis uero sicut uoluntas pro-
cedit e mente: et neq; partem aliquam mentis secat: neq; ab ea sepa-
tur aut diuiditur: tali quadam specie putandus est pater filium ge-
nuisse imaginem scilicet suam. ut sicut ipse est inuisibilis per natura:
ita imaginem quoq; inuisibilem genuerit. Verbum enim est filius
& ideo nihil in eo sensibile intelligendum est: sapientia est: & in sapien-
tia nihil corporeum suspicandum. lumen est uerum quod illuminat
omnem hominem uenientem in hunc mundum: sed nihil habet ad
solis huius lumen. *De his ipsis ex quarto libro periyarchon.*

Tempus est decursus his que de patre & filio & spiritu sancto differui-
mus. de his quoq; que a nobis fuerant pauca repetere. Deus pater cu
& inuisibilis sit et inseparabilis a filio non per prolationem ut quida
putant generatus est. Si enim prolatio est filius patris prolatio uero dicit
que talem significat generationem qualis animalium uel hominum solet
esse progenies necessario corpus est et is qui protulit et is qui prolatus e.
Tum deinde in consequentibus uehementius aduersum valentinum he-
resim talia describentem inuectus longe his contrariam suam sente-
tiam secundum catholice fidei protulit ueritatem.

Ex secundo libro secundum iohannem de his ipsis;

Vnigenitus ergo deus saluator noster solus a patre generatus natura &
non adoptione filius est. Natus est aut ex ipsa patris mente sicut uo-
luntas ex mente. Non enim diuisibilis est diuina natura id est ingeni-
ti patris ut putemus uel diuisione uel imminutione sube eius filium
e progenitum sed mens siue quid aliud similis de deo dicendum est
indiscussus permanens: germen proferens uoluntatis: factus est uerbi
pater quod uerbum in sinu patris requiescens adnuntiat deum que
nemo uidit unq; & reuelat patrem quem nemo cognouit nisi ipse
solus: & is quem ad deum pater celestis attraxit. Sufficiat per hoc respo-
dise secunde criminationi. Hunc consequenter respondebimus etiam
his qui purum hominem id est sine deo ab eo dici asserunt xpm.

*Quod non purus homo sed diuine nature sit xpus de primo li-
bro epistole ad galathas.*

Ex eo quod dicit paulus apostolus non ab hominibus neq; per hominem
sed per iesum xpm manifeste datur intelligi quia non erat homo iesus
christus: sed erat diuina natura: non enim si ho esset dixisset paulus hoc
quod ait. paulus aplius non ab hominibus neq; per hominem. Si enim
homo fuit iesus et per ipsum assumptus est in apostolatum paulus utiq;

Aplius

per hominem erat ap[osto]lus factus. Sic enim per hominem erat ap[osto]lus: nunq[ua]m
dixisset quia neq[ue] per hominem. Sed manifeste separat ab humana natura
iesum paulus per hec uerba. Non eni[m] sufficit ei dixisse: sed adiecit dicens. s[ed]
per iesum xp[istu]m: quem utiq[ue] sciebat excellentioris esse nature. p[ro]pterea dixit
non se esse assumptum per hominem: hoc in initio epl[istol]e dicens in sequentib[us]
libris ipsius familia adiecit exponens illud caputulum in quo scriptum est.
Notum autem uobis facio fratres euangelium quod predicavi uobis: quo-
niam neq[ue] secundum hominem neq[ue] enim ab homine ego accepi is-
tud sed per reuelationem iesu xp[isti]. Aduerte ergo quid scribit quia conue-
nienter quis etiam hoc adiungens prioribus ostendere poterit his qui
negant diuinitatem iesu xp[isti] sed et hominem solum eum pronuntiat
quod non est homo sed dei filius iesus xp[istu]s. Sic enim dicit ap[osto]lus. quia
euangelium quod ego euangelizavi uobis non est secundum hominem
sed secundum iesum xp[istu]m. Evidenter ostendit quia iesus xp[istu]s non est ho-
mo: sed sine dubio deus est. Immo non aliud erit nisi deus et homo. Et
uerum si uerum est quod dicit paulus quia non ab homine accepit euan-
gelium: sed per reuelationem iesu xp[isti]: certum est quod iesus xp[istu]s est qui re-
uelauit. Alienum est ab homine reuelare que in occulto sunt. Et reuelata
sunt: quod etiam si aliquando per hominem fiat non tamen ab ho[m]i-
ne fit: sed ab eo qui in homine loquitur xp[istu]s. Tempus est his ita euidenter
ostensis nos etiam in assequenti[bus] criminationis tendere defensionem.
breuitatis studio paucor[um] testimonio[rum] probatione contentus adu[er]sum
eos qui dicunt eum per allegorias adinere omnia que a saluatore scri-
pta sunt corporaliter facta: adiungendum est etiam illud his que supra
diximus. quoniam corpus xp[isti] non erat alienum a terrena sub[stantia] secun-
dum hoc quod filius est dauid & filius abraam sicut scribit matheus. Li-
ber generationis iesu xp[isti] filij dauid filij abraam. & sicut paulus dicit xp[istu]s
ex semine esse abraam & ex semine dauid sc[ilicet]u[m] carnem. Quod ergo di-
ctum est quia consumptis xl. diebus ieiunij et xl. noctib[us] postea esuriuit
sine dubio hoc indicat quod euacuari et repleri. similiter ut n[ost]ra corpora
solent etiam illius poterat corpus. Si uero quis obijciat nobis huius mi-
raculi rationem de xl. dierum ieiunio: facile solui potest cui adhibetur
etiam illud exemplum de moyse et helya qui similiter p[er]tulisse ieiunium
referuntur. Sed et illud quod itinere labore et esu fatigatus sedens su-
per puteum requiescit: quid aliud indicat nisi neruor[um] fatigatione &
solis ardore nimio elementum corporei humoris absumptum: quod u[er]o
in melioribus occupatus hoc quod bibere uoluerat distulit nec bibit. n[on]
p[ro]pterea dicendum est quod non passus est sitim. Sed et illud quod freque-
ter per cenas uocatur et in conspectu o[mn]i[u]m manducat & bibit non deci-
piens uel fallens oculos uidentium facit: neq[ue] putatiue ut quidam ar-

ap[osto]lus

bitantur hoc gerit maxime cum ita sumeret cibum ac potum: ut a quibusdam etiam quasi ex presumptione nimia culparetur uelut cibum ac potum ppenius appetens. Si aut uolentius quis uelit asserere ideo hec dicta esse quia per fantasiam manducabat: et illi quomodo hec fierent nesciebant. Respondendum est ad ea ex his que ipse dominus dixit. Venit iohannes baptista neq; manducans neq; bibens et dicunt demonium habet. Venit filius hominis manducans & bibens & dicunt. Ecce homo deuorator & uinum bibens: ipso enim saluatore dicente quia uenit filius manducans et bibens quomodo ausus est aliquis dicere neq; manducasse eum neq; bibisse. que utiq; manifesta incredulitas est doctrine eius. Sicut autem manducabat et bibebat et substantia uini atq; esse in carne eius efficiebatur sine dubio per omnes corporis eius compages ac membrorum pplexiones diffundebatur spiritalem enim naturam. Sicut quidam de eius corpore sentiunt quod imperite satis et absurde faciunt. Impossibile est uini atq; esse recipere subam. Si uero quis indignas obscenasq; adhuc proferat inquisitiones: requirens si etiam digestionem corpoream fiebant nihil absurdum uidetur fateri sedm consequentiam nature corporee. Si uero etiam exemplis a nobis hec exigant affirmari: ostendendum est illos satis hec insipienter inquirere ubi enim ista uel de aplis uel de ceteris sanctis facta esse referuntur: uel etiam de impijs et peccatoribus ex abundantia de eo requiruntur. Sed et circumcisionis eius ratio nobis quidem non generabit angustiam dicentibus eum consequenter in humano corpore et circucisum esse et spiritum eius terre mandatum fortasse usq; ad tempus. aut si aliter in alia disputatione requiratur: hec tamen eius circucisio satis coangustabit eos qui ex diuerso sunt. Spirituale enim corpus quo poterat circucidi ferro terreno: pp quod non erubuerunt quidam ex ipis de ppuccio circumcisionis eius etiam libros edere quibus ostendere conantur quod in subam cesserit spiritalem. Non minus aut angustabuntur etiam illi qui animale corpus dicunt esse corpus xpi. Sed et de sanguine eius et aqua que processit de latere eius hasta compuncto a milite eadem sentienda sunt. Sed his qui sciunt quid audiant p hoc quod dicitur quia figure clauorum erant in eius corpore: manifeste declaratur quia caro erat terrena idest humane nature que utiq; non erat talis ut recipiendorum uulnerum subterfugeret qualitatem. Quod si non etiam multa humane infirmitatis in ipa morte sensisset cur anima ipsius perturbatur et tristis est pro ea usq; ad mortem: que omnia euidenter ostendunt: quod non falso sed quasi homo dixerit Spiritus quidem promptus est caro aut infirma. Eadem nihilominus ostendit etiam ratio somni cum dicitur quia erat in puppe sup cervical dormiens sicut marcus refert: et ab homine suscitatur e somno. Hec eni licet

habeant spiritalem intellectum: tamen manente prius historie ueritate etiam spiritualis recipiendus est sensus. Sicut enim cecos semper curat secundum spiritalem intelligentiam: cum ignorantia obsecata illuminat mentes: tamen et corporaliter tunc cecum sanat. Et mortuos semper suscitatur: fecit tamen et tunc huiusmodi mirabilia. Sicut filium principis synagoge et filium uidue & lazarium. Et quis semper cum excitatur a discipulis compescat ecclesie turbines uel procellas: tamen certum est etiam tunc gesta esse ea que per historiam referuntur. Sic ergo sanum est sensum scripture recipere: nec oportet inclinare aurem his qui dicunt per mariam & non ex maria esse eum natum. quod apostolus presciscens ita predixit. Cum autem uenit plenitudo temporum misit deus filium suum factum ex muliere factum sub lege: ut eos qui sub lege erant redimeret. Vides quod dixit factum per mulierem: sed factum ex muliere. Quid tam euidenter autem integre quod ex his omnibus que scripsit confirmatur ab eo et doctorum gestorum ueritas et historie scripturarum fides. Sed prosequamur consequenter etiam aliqua in quibus accusatur affirmare quasi duos christos dicentem unum deum uerbum et alium iesum christum qui ex maria natus est.

Quia unus est christus filius dei ex primo libro de isara.

Sicut enim licet unus sit spiritus sanctus: tanti tamen per singulos dicuntur spiritus sancti quanti sunt hi qui habent in se spiritum sanctum: ita et de christo dicendum est. Ab uno enim christo multi christi fiunt: de quibus dicit scriptura: nolite tangere christos meos et in prophetis meis nolite malignari. Sic et ab uno deo multi dii dicuntur: omnes scilicet in quibus habitat deus. Sed nobis unus est deus pater ex quo omnia. Vnus ergo et uerus deus qui ut ita dixerim prefator est diuinitatis: et unus christus factor christorum: et unus spiritus sanctus qui per singulas animas sanctorum facit spiritum sanctum. Christus uero sicut per hoc quod christus est christos facit: ita et per hoc quod est filius dei et filius proprius unigenitus omnes eos qui percipiunt ab eo spiritum adoptionis filios dei facit. Vnum hoc testimonium est quod christus uerus unus sit qui participatione sui multos facit christos: adhibeamus tamen et aliud ex primo libro de euangelio secundum matheum in quo hoc modo dixit. Si christus iesus cum in forma esset dei non rapinam arbitratus est esse se equalem deo: sed semetipsum exin nauit formam serui accipiens et in similitudine hominum factus habitu repperit ut homo est humilians seipsum factus obediens usque ad mortem: mortem autem crucis. Dubium non est quod natiuitas eius non est talis ut quasi ante non fuerit esse ceperit: sicut de natiuitate hominum putatur: sed qui prius erat et erat in forma dei uenit et ut formam serui susceperet. Denique quod natum est ex carne caro est inquit quod natum est id est ex ea que dixit ecce ancilla domini

fiat mihi secundum uerbum tuum. Hec est forma serui que utique caro est. Et in tertio libro epistole ad colossenses de eisdem ita scribit. Data est lex moysi per angelos in manu et uirtute mediatoris christi: qui cum esset in principio uerbum dei et apud deum esset et deus esset uerbum patri in omnibus ministravit: omnia enim per ipsum facta sunt id est non solum creature: sed & lex et prophetę et ipse est mediator dei et hominum: quod uerbum in fine seculorum quidem homo factus est iesus christus. Sed ante hunc manifestum in carne aduentum mediator quidem erat omnium: sed nondum erat homo: erat tamen et tunc mediator dei et hominum: unde & data lex per angelos ipsius mediatoris manibus esse dicitur: ut esset lex sancta et mandatum sanctum & iustum & bonum: et omnia hec sanctificarentur a christo. Sufficere opinor etiam de hoc tribus testimoniis confutatam esse calumniam. Si quis sane offenditur quod dixit saluatorem animam suscepisse nihil de hoc amplius respondendum puto nisi quod huius sententie non origenes auctor est: sed ipsa sancta scriptura testatur ipso domino & saluatore dicente. Nemo tollat animam meam a me. & tristis est anima mea usque ad mortem. & anima mea turbata est: & multa huius similia in sanctis scripturis inuenies. Superest respondere ad illam accusationem que calumniatur cum omnem scripturam in allegoriam uertere. Ex ipsis libris quos uel maxime obrectatores eius incusant: id est de quarto per yarchon libro proferemus quia non negat ea que in scripturis referuntur etiam secundum litteram gesta: ne quis autem suspicetur uos hoc dicere quia nulla hystoria scripture factam esse sentiamus quoniam aliqua ex his non esse facta suspicamur: uel nulla precepta legis secundum litteram dicimus obseruari non posse in quibus uel ratio uel rei possibilitas non admittit: uel ea que a saluatore scripta sunt non putare etiam sensibilibus impleta uel precepta eius secundum litteram non debere saluari. Respondendum ergo est quoniam euidenter decernitur in quibus plurimis seruari oportere hystorie ueritatem. Quis enim negare possit quod abraham in duplici spelunca sepultus est in ebron: sed et isaac et iacob et singule eorum uxores: uel quis dubitat quod in sichima in portionem data est ioseph: uel quod ierusalem metropolis est iudee in qua constructum est templum dei a salomone & alia innumerabilia: Multo enim plura sunt que secundum hystoriam uera sunt que ea que nudum sensum continent spiritalem. Tunc deinde quis non affirmet mandatum hoc quo precipitur honora patrem tuum et matrem ut bene sit tibi sine ulla spiritali interpretatione sufficere et esse obseruantibus necessarium maxime cum et paulus eisdem uerbis repetens confirmauerit ipsum mandatum. Quid uero oportet dicere de eo quod dictum est non adulterabis non occides non furtum facies non falsum testimonium dices & cetera huiusmodi: iam uero de his

que in euangelio mandata sunt: ne dubitari quidem potest quin secundum litteram obseruentur: sicut cum dixit Ego autem dico uobis non iurare omnino. & cum ait. Qui autem inspexerit mulierem ad cognoscendum eam: iam mechatus est eam in corde suo. Et apud paulum apostolum que precipiuntur: comonere inquit eos: consolamini pusillanimes: sustinete infirmos: patientes estote ad omnes: & alia que plurima de epistola pauli apostoli ad philomenem. Sed et de singulis sanctorum que in scriptura sancta conscripta sunt quosque in iustos electos dei esse scriptura testatur debet esse fides ab his qui saluari cupiunt. Non enim potest esse perfecta in deum fides nisi quis habeat et hanc fidem qua de sanctis quod sancti sunt creditur: quod autem dicimus talem qui credit in deum et dogmata eius uera esse suscepit: credit etiam hoc quod adam quidem primus homo formatus est: credit & de eua quod unam esse costis adam summas deus edificauerit eam ut esset eius mulier. Credit et quod enoch uere sperauerit uel cepit inuocare nomen domini dei: & quod enoch quia in annis ducentis placuerit deo: postea que mathusalem genuit translatus est: & de noe quia responsa accepit ut fabricaretur archa et solus saluatus est ex diluuiio cum his tantummodo qui secum archam fuerant ingressi. Similiter & de abraham quod meruit testimonium dei: & quod suscepit hospitio cum esset sub ilice mabre tres uiros ex quibus uiris dominus erat. Credit & de isaac uel quomodo donatur uel quomodo responsa dei audire meruerit. Sed & iacob quod mutato nomine israel a deo cognominatus est. Et de moysi quod per signa et uirtutes ministrauerit deo. Credit & quod iesus naue exauditus a deo stare fecerit solem super gabaon et lunam super uallem helion. Quid autem dicendum est de fidelibus iudicibus & de his que per eos gesta referuntur: uel in regnorum libris de samuele quod messium tempore pluuia a deo poposcerit et accepit: Et de dauid quem assumpsit dominus ab hominibus ut regeret iacob puerum suum et israel hereditatem suam: & de nathan quod prophetauerit: necnon et gad. Sed et de salomone quod apparuerit ei in uisu dominus: & de helia quod assumptus est per ascensionem in celis effectus illis omnibus que scripta sunt signis et prodigijs. Sed et de heliseo quoniam non solum resuscitauit filium sumamitis: sed et mortuum super ossa proiectum. Oportet ergo unumquemque fidelium credere & omnibus que scripta sunt de ezechia quod in diebus eius retrorsum repedauerit umbra solis. Est ergo fides nostra primo quidem omnino in dominum nostrum iesum christum. Consequenter etiam uero in omnes sanctos patriarchas uel prophetas uel apostolos christi eo ordine quo superius diximus. SuffICIENTER ista ad probationem catholicę eius fidei: et qualiter etiam de ipsa scripturarum historia senserit dicta sunt. Et quoniam inter ce-

teras criminationes quas ei inferunt etiam q̄ maximam ponunt quod resurrectionem futuram denegat mortuorum: que utiq; futura in ecclesijs predicatur: consequens est etiam de hoc ip̄ius nos uerbis calumniosos ostendere et mendaces et euidenter arguere eos qui etiam scripta de hoc edere aduersum eum non pepererunt tam ex ip̄is libris quos de resurrectione scripsit q̄ ex ceteris eius diuersis uoluminibus. Approbauimus etiam in hac parte q̄ catholice senserit. Quomodo sentiebat de resurrectione ex primo libro de resurrectione. quomodo enim non uidetur absurdum ut hoc corpus quod pro xp̄o pertulit cruciatus et pariter cū anima persecutionum tolerauit sua tormenta. Carcerum quoq; et uiculorum ac uerberum supplicia pertulit igne etiam cruciatum ferro cesus est insuper et bestiarum ciuentos morsus crucis patibula ac diuersa penarum genera p̄sum est tantorum certaminum premijs defraudet: quippe si sola anima que non sola certauerit coronetur. & corporis sui uasculum quod ei cum magno labore seruauit nulla agonis ac uictorie p̄mia consequatur. quō non contra omnem rōnem uidetur ut naturalibus uitijs atq; ingente libidini p̄ xp̄um caro resistens et uirginitatem optinens cum ingenti labore qui continentie labor utiq; ut maior corporis est. aut certe utriusq; equalis est. p̄mior tempore altera uidetur indigna reijciatur. altera ueniat ad coronam. Que res sine dubio aut iniustitie alicuius domini aut impossibilitatis accusat his assertionibus incipiens uti de resurrectione mortuorum. per totam uoluminis sui sententiam euidentissimis approbationibus usus est. In secundo uero libro eiusdem materie. cum predixisset quia quasi ad gētiles loqueretur huiusmodi sententiam suam declarauit. Nos uero post corruptionem mundi eosdem ip̄os futuros esse homines dicimus licet non in eodem statu neq; in hisdem passionibus. non enī iterum ex conuentione uiri et mulieris erunt. Sed uebi gratia ea ratio que continet pauli subam (pauli aut nunc dico corporalis salua permanet. & cū uoluerit deus secundum ea que dicta sūt per sacramentum tubarum in nouissima tuba facere ut mortui resurgant per illam ip̄am subalem rōnem que salua permanet de terre puluere suscitatur a mortuis ex omnibus locis quibus ratio subest corporalis in ip̄is corporibus p̄manebat. que in terra prolapsa dei uoluntate iterum suscitatur. Et hoc arbitror asserere uolentem aplū et dixisse in prima epistola ad corinthios post assertionem resurrectionis mortuorum. Nam cum p̄posuisset sibi ea q̄ possent ab alijs obijci de resurrectione mortuorum sic ait. Sed dicit aliquis quō resurgunt mortui: quō anime corpore ueniunt. Stulte tu quod feminas non uiuificatur nisi prius moriatur. Et quod feminas non corpus quod futurum est feminas: sed nudum granum ut puta tritici aut

alicuius ceterorum. deus autem dat illi corpus prout uult. Cum enim manifeste ostendisset quod mortui resurgunt. & certum esset quod saluator noster cum ipso corpore resurrexit quod suscepit ex maria non autem satis clarum esset quo resurrecturi essent ceteri uel quale corpus habituri. Comparat resurrectionem seminibus que seminantur in terram. ut puto grano frumenti. quod cum ceciderit in terram corrumpitur. sed rationis illius uirtus que est insita in interioribus eius medullis ipsa rationis uirtus assumpta adiacentem sibi terram uel aque humorem. sed et aeris circumstantem temperiem caloris quoque sufficientem recipiens formam per diuinam potentiam in corpus culmi uel spice confurgit. & hoc est quod dixit tu quod seminas non uiuificatur nisi prius moriat. Et quod seminas non corpus quod futurum est seminas. ergo hoc quod cadit in semen corpus nostrum comparatum est grano frumenti. Et assertus his per huiusmodi continentiam post pauca addit etiam hoc. Quod autem omnis illa repromissio resurrectionis mortuorum de hoc corpore sit quod mortuum relinquitur. sancte scripturę multis modis hoc ostendunt. sed et hec ipsa domini nostri resurrectio declarat qui primogenitus ex mortuis dicitur. Post hec quibusdam per medium latius disputatis adiecit & ista. Sicut enim plus habet omnis rationalis animabus que uel crescendo uel nutriendi uel motus solius officium exhibere dicuntur. sic ea ratio que in humano corpore est multo amplius habet quam que in reliquis corporibus ex eo quod etiam cum corruptum fuerit corpus humanum subsistere rursus potest de uirtute seruatum & custoditum usque ad resurrectionis sue tempus quod ubicumque fuerit restituatur. id est ab omni in quocumque iacuerit loco. Ita ait iohannes in reuelatione sua. & reddidit mare mortuos quos habebat in se. & mors et inferus reddidit mortuos suos qui erant in eis. forte enim ut ego puto mare hic pro omni ideo appellatum est elemento. inferi autem pro aere. mors uero pro terra quasi quandam namque cognationem inter se his inuicem habentibus. corpus nostrum puluerem mortis uocat scriptura uel terram uel corpus mortui. Sane qualis fuerit inuiscuiusque preparatio in hac uita talis erit et resurrectio eius. Qui beatus hic uixerit corpus eius in resurrectione diuiniore splendore fulgebit. et apta ei mansio beatorum tribuetur locorum. Huic uero qui in malitia consumpsit tempus sibi uite presentis indultum tale dabitur corpus quod sufficere et perdurare tantummodo possit in penis. Et arbitror quod hanc differentiam uolens ostendere paulus apostolus dixit. Alia caro animalium alia caro uolucrum alia piscium & cetera que numerauit apostolus. Sed sicut non est putandum quod animalium corpora accepturus sit peccator aut uolucris aut piscium. sed neque solis aut lune aut stellarum spandum est accipere eos qui resur-

gunt in gloriam: sed exempli gratia dicta esse hec ab aplo sentiendum est: ut designetur per hoc quod alij pro meritis suis honorabiliores & clariiores erunt beatiora quoque habitacula sortituri. Aliorum uero indignissimus pro gestorum scelere erit status qui etiam multis animabus dignus sit comparari. Pauca hec ad testimonium trahimus & multis & innumereis que per huiusmodi sensum in ipsis libris quod de resurrectione scribit exposuit. Non autem uidetur absurdum ad maiorem enim satisfactionem etiam de reliquis eius libris consonas his uel paucas adhibere sententias. In uigesimo igitur & octauo libro de isaiia propheta de illo capitulo scribens in quo dicitur resuscitabuntur mortui & resurgent hi qui in sepulcris sunt ita ait. Melius est ergo dicere quod omnes quidem resurgemus: ut et impij ueniant in eum locum ubi fletus est et stridor dentium et ubi iusti recipient unusquisque in suo ordine secundum meritum bonorum gestorum suorum cum transformabitur corpus humilitatis eorum: ut sit conforme corpori glorie christi quod seminatur quidem in corruptione surget in incorruptione: quod seminatur in ignobilitate surget in gloria: quod seminatur in infirmitate surget in uirtute resurrectionis scilicet tempore: & quod seminatur animale surget autem corpus spiritale. Licet ergo omnes resurgant & unusquisque in suo ordine resurgat: considerandum est tamen propter illum sermonem iohannis quoniam in reuelatione sua dicit beatus qui habet partem in prima resurrectione in hac secunda mors non habet potestatem: ne forte diuidi possit omnis resurrectionis ratio in duas partes: id est in eos qui saluandi sunt iustos & eos qui cruciandi sunt peccatores: ut sit una quidem bonorum que dicitur prima: illa uero que est miserrimum secunda dicatur. Et illam quidem in omnibus esse puram hilarem totius plenam letitiam. Illam uero alteram totam tristem totam meroris plenam & acerbam uitae eorum dignam qui in presenti uita dei mandata contempserunt & iudicij eius timore neglecto semetipsos tradiderunt in operationem totius immunditie & auaritie nec se preparare conati sunt ut resistere aduersario possent aduersum contrarios atque inimicos humano generi potestates. Sepulcra autem mortuorum in hoc loco et in multis alijs secundum certiores scripture sensum accipienda sunt non ea solum que ad depositionem humanorum corporum uidentur esse constructa uel in saxis excisa aut in terra defossa: sed omnis locus in quocumque uel integrum humanum corpus uel ex parte aliqua iacet etiam si accadat ut unum corpus per multa loca dispersum sit absurdum non erit omnia ea loca in quibus pars aliqua corporis iacet sepulcra eius corporis dici. Si enim non ita accipiamus resurgere de sepulcris suis mortuos diuina uirtute qui nequaquam sunt sepulture man-

dati: sed siue naufragijs siue in desertis uel aliquibz defuncti sunt lo-
cis: ut ut sepulture mandari non potuerint non uidebuntur annu-
merari inter eos qui de sepulcris resuscitandi dicuntur: quod utiq; ual-
de absurdum est. Nihilominus in eo ipso libro interiectis quibusdam di-
cit. Cum ergo paulus scribit quod sicut stella ab stella differt in gloria
& ita erit resurrectio mortuorum. & quod dicit seminatur in corrupti-
one surgit in incorruptione et cetera huius manifeste hoc de solo corpo-
re scribit: non enim anima seminata est in corruptione aut in infirmita-
te aut in ignominia. Deniq; euidenter adiungit his omnibz & dicit: se-
minatur corpus animale: ut ne quis putet animam esse in corrupti-
one uel in ignominia uel in infirmitate. hęc quidem ex his libris que
mechia scripsit non preteribimus uero: neq; illum que de primo psalmo
differuit: in quo etiam de resurrectione ita scripsit. Sicut enim eadem
nobis spes permanet ab infantia usq; ad senectutem licet characteres
multam uideantur immutationem recipere: ita intelligendum
est hanc spem que nunc est in nobis ipsam permansuram etiam in fu-
turo plurima tamen immutatione in melius et gloriosius facta ne-
cesse est enim animam in locis corporis habitantem uti corporibus tali-
bus que apta sunt his locis in quibus degit. & sicut uerbi causa si in
aquis maris nos habitare uel degere posceret sine dubio pro habitacu-
li qualitate necessarium uideretur habere talem corporis statum et co-
positionem qualem habent illa animalia que in aquis uiuunt: ita ne-
cē celorum habitaculum promittatur secundum locorū glām consequi
est aptandas esse etiam corporis qualitates. nec ratio tamen prior hec
spēs exterminabitur: licet glōsior eius effecta sit pmutatio: sicut enim
ipsius domini iesu uel moysi uel helie species non erat alia in transfor-
matione q̄ fuerat ante transformationem: ita non erit alia spes sancto-
rum etiam si multo gloriosior fiat. Sed et xv. exponens illum uersicu-
lum. Insper autē et caro mea requiescet in spe. de carne hic dñi ait Domi-
nus iesus xp̄us hoc dicit. Cuius primo caro requieuit in spe. crucifixus ei
est primogenitus ex mortuis factus: sed post resurrectionem assumptus
in celo in celorū secum terrenum corpus euexit ut ut terrentur et
stupescerent celestes uirtutes uidentes carnem ascendentem in celis.
De helia enim scriptum quia quasi in celo assumptus est: & de enoch
quod translatus est: non tamen dictum est quod ascendit in celum: os-
tendere q; uult ex nō sermone. Ego autē cū omni fiducia asseuero: quia
sicut primogenitus ex mortuis xp̄us: ita primū carnem euexit ad celū.
Deniq; nouitate ipsa perterrentur celestes uirtutes: quia quod nunq̄ an-
te uiderant: nunc uidebant carnem ascendisse in celum. Et p̄ea dicit
Quis est iste qui uenit de edon. idest a terrigenis rubor uestimentorū

cuius ex bos for: id est in carne suscepta. & post pauca hoc ip̄ illud quod dictum est quoniam caro mea requiescet in spe: in qua non solum quia ex mortuis resurgat. parum enim hoc est: sed in ea spe requiescit quia assumpta est in celum. Quid hoc euidentius et clarius ab aliquo dici potest de resurrectione carnis quam assignauit non solum resurrectionem a mortuis: uerum etiam in celos si qua tamen id meruerit assumendam secundam scilicet cum qui primogenitus ex mortuis factus primitus in celum naturam carnis inuexit. Quid tamen in .xviii. psalmo exponens illum uersiculum In sole posuit tabernaculum suum senserit audiamus. Quid est quod dixit in sole posuit tabernaculum suum. Quidam dicebant quod saluator noster ascendens e terris in celum et corpus suum assumens puenit usque ad eum circulum que solis cona nominatur: & ibi aiunt posuit tabernaculum corporis sui: non enim ultra possibile erat id progredi. Sed hoc illi ita sentiunt pro eo quod allegoriam nolunt in scriptura diuina recipere. & ideo pure hystorie deseruientes huiusmodi fabulas et figmenta componunt. Hos uero deprecamur omnipotentiam dei ut nos dignetur audire: et secreta nobis spiritualis intelligentie dignetur aperire. Quid ergo a nobis sentitur in hoc loco: hoc est in sole posuit tabernaculum suum. Quero quid sit tabernaculum xpi. & que sit habitatio in qua xpi tabernaculum collocatur. Habitatio tabernaculi xpi sol esse dicitur. tabernaculum uero xpi esse ecclesiam intelligo. Solem autem quem alium sentire debeo. nisi illum uerum lumen quod illuminat omnem hominem uenientem in hunc mundum. Ipsum uero solem de quo dictum est: quia timentibus nomen domini orietur sol iustitie et sanitas in alis eius. In sole ergo posuit tabernaculum suum: id est in sole iustitie ecclesie sue collocauit. In illo enim sole ecclesia collocata est. Qui eternum diem facit sicut dictum est Erit tibi domus lux eterna et deus gloria tua. Eribescant etiam illi qui de hoc ip̄o non dubitauerunt concinere figmentum quo diceret quia corpus uel carnem xpi usque ad solem dicit euectam et ibi esse derelictam. Hoc enim ille ab alijs dictum esse confutat. Sed ostenderunt se ne hoc quidem intelligere potuisse obreptatores eius que ille ab alijs non recte dicta coarguit: et que sunt que ipse coarguit et que sunt que ipse confirmat. Tunc deinde etiam illi impudentiam suam retinunt qui dicunt cum corpus quidem resurgere confiteri: carnem uero negare. Desinant aliquando a maledictis uidentibus cum carnem uerbi dei cum ip̄o uerbo deo in celum quo uerbum ascendit imponere. His coniungit de supplicijs peccatorum que nos quoque consequenter ad ea que supradicta sunt coniungimus: quoniam in ordine criminum ille fuerat ordo digestus. Ego arbitror quod sicut in corpore esse abundantia et qualitas et quantitas cibi contraria febres generat: et febres diuersi

uel modi uel temporis: secundum eam mensuram quam intemperies col-
 lecta materiam suggerit ac formam febrium que materie qualitas ex diuer-
 sa intemperie congregata causa uel acerbioris morbi uel prolixioris existit:
 ita anima cum multitudinem malorum opum et abundantiam in se
 congregauerit peccatorum competentis tempore omnis illa malorum con-
 gregatio excitatur ad supplicium atque inflammatur ad penas: cum mens
 ipsa uel conscientia per diuinam uirtutem omnia in memoriam recipiens quod
 rum in se signa quedam ac formas cum peccaret expresserat: et singulorum
 gestorum suorum que uel fecte ac turpiter gesserat uel etiam impie commi-
 serat hystoriam quandam scelerum suorum ante oculos uidebit exposi-
 tam tunc et ipsa conscientia propriis stimulis agitur atque compungitur: et
 sui ipsa efficitur accusatrix et testis. Quod ita sensisse etiam paulum apostolum
 cum dixit inter se inuicem cogitationibus accusantibus aut etiam defende-
 tibus in die cum iudicabit deus occulta hominum secundum euangelium
 meum per iesum christum. Sed et in sequentibus rursum de peccatorum penis
 hoc modo scribit. Multa sunt autem que nos latent que illi soli cognita sunt
 qui est medicus animarum. Si enim ad corporis sanitatem pro his uitiis
 que per escam potumque collegimus necessariam heremus interdum acutis-
 sioris ac mordacioris medicamenti curam. non nunquam uero si id uitij qua-
 litas depoposcerit rigore facti et sectionis asperitate indigemus. Quod si et hic
 supergressus fuerit morbi modus ad ultimum conceptum uitium ignis
 eruit: quomagis intelligendum est medicum nostrum deum uolentem dilu-
 ere uitia animarum nostrarum que ex scelerum & peccatorum diuersitate
 collegerant uti huiusmodi penalibus curis. Insuper etiam ignis inferre
 supplicium his qui sanitatem animę perdididerunt. Item post pauca addi-
 dit etiam hoc. quoniam autem per necessaria pena est ea per ignem infer-
 ri dicitur isaias docens de israel uel quidem sic dicit. Abluet dominus sordes fili-
 orum et filiarum syon: et sanguinem expurgabit de medio ipsorum spiritu iu-
 dicio et spiritu aduersionis. Decaldeus autem sic dicit. habes carbonem ignis sede-
 bit super eos: hinc tibi adiutorio. & in alijs dicit. Sanctificabit eos dominus
 igni ardenti. Et in malachia propheta dicit. Sedens dominus conflabit et
 purgabit eos: et fundet purgatos filios iuda. Hec quidem ex libris per ysa-
 chon. Innumerabilia uero dispersa sunt per omnes eius libros assertio-
 nis huius testimonia que nos studio breuitatis omittimus: commemorantes
 de his solimodo. Que in sexto psalmo de hoc ipso penarum genere dispu-
 tauit possibile est considerare ex his maxime doloribus quos in hoc corpore
 posuit sentimus qui quis magni sunt breues certe sunt temporis pro eo
 quod si paulo uehementiores extiterint continuo etiam uite ac seculi
 inferunt finem. denique multi si res poposcerit pietatis confessione in ipsis
 tormentis animam reddiderunt. alij uero in ipso iam corone aditu positi

denegant fidem quam usque ad mortem proposuerant confiteri: et hoc non uti-
que diminutione propositi patiuntur: sed ut doloris nimia et intollerabili supari.
Si ergo in hac presenti uita tam intollerabiles sunt penarum dolores quod
putandum est tunc cum non iam crassiore anima utitur indumen-
to: sed cum id spiritale effectum ex resurrectione recipiet et uehementius
utique quo subtilius est sentiet uim doloris: puto enim quod quanta
differentia est in presenti nudum uerberari quam uestitum ad persentien-
dum scilicet cruciaturum: eo quod uehementius nudum uerba quam uesti-
tutum. tantam puto futuram differentiam doloris esse cum corpo-
humanum crassitudinis huius indumento deposito uelut nudum
ceperit sustinere tormenta. Sufficere arbitror etiam ad huius crimi-
nationis calumniam propulsandam pauca hic de eius libris testimo-
nia protulisse que in iniuria sparsim per libros eius manifestum est
contineri. Hunc ad ea etiam per nos ipsos respondebimus que ei de
anima obijciunt: id est quod ante corpus eam substantiam dicat existere.
Sciens namque illud dogma de anima non aperte neque manifeste ha-
beri in ecclesia predicatione sibi ubi occasionem aliquam uel suspensionem
potius disputandi ei scripturae suggessit sermo discutientis et tractantis
ea que sensu eius occurrant discernenda. hec legentibus exposuit et pro-
banda non manifesto dogmate uel scripturarum sententiam suam au-
thoritate diffiniens. frequenter et illud addens si non habere uideretur
aut probatur aliquid continentis sermo quem de anima tractauimus.
Denique in tam multis et diuersis eius libris nusquam omnino inuenitur
liber ab eo proprie de anima conscriptus sicut habet de martyrio uel
oratione uel de resurrectione: nusquam prorsus librum proprie de anima scri-
ptum edidit: sed in diuersis locis sicut superius diximus incurrentes
sibi opiniones ex scripturae occasionibus differere quod potius maxi-
mi signi reuerentie eius actum in diuinis dogmatibus esse debere
quod tanti sensus uir et tante prudentie cum utique magister esset eccle-
sie et tanta ab eo diuine scriberentur non est ausus id sibi auctoritatis
assumere: ut proprie de anima librum ederet scriptum: procul dubio hec ob-
seruatio eius illud iudicat quod nil audebat de hac re manifesto dogma-
te confirmare. Denique in eo libro quem in epistola apostoli ad titum scri-
bit hereticum describens et anime faciens mentionem hec dicit. Sunt
uero et alia quedam dogmata que in apostolicis traditionibus non ha-
bentur: de quibus requiris si oportet eos qui quodlibet de his sentiunt
uel pertractant hereticos putandos ut puta ubi causa dixerim si quis
rationem humane anime inquirat: cum de ea neque quod ex semi-
nis traduce ducatur: neque quod honorabilior et antiquior corporum com-
page sic tradiderit ecclesiastica regula. propter quod multi nec comprehende-

factam

re potuerunt qualiter sentiri oportet de anime ratione. Sed et qui
aliquid sentire uel discere uisi sunt ante in suspensione habentur: uelut
nouum aliquid inducentes. Deinde post pauca ait. Sed et tu ipse apud te
metipsum discutens considera si oportet eum quod quolibet modo de
his opinatur uel hereticum uel ecclesiasticum temere diffiniri. Aut si
non est periculosum de eo pronuntiare quoniam & ipse peruersus sit & peccet
& sit a semet ipso damnatus quod hereticus dicitur. Si quis forte ex his
que supradiximus quamlibet opinionem licet nouam et quam pluribus
peregrinam uideatur inducere. hoc quidem ipse in eo libro quod supradiximus
scribit. Nos uero his adiungimus etiam ista que nobis ipsa equi-
tas uidetur exposcere. si manifeste ecclesia traderet uel predicaret contra-
ria his que ille sensit sine dubio uelut contrarius et resistens ecclesiasti-
cis statutis merito culparetur. Hunc uero cum diuersitas sit apud omnes
ecclesiasticos: & alij alia de anima sentiant et omnes diuersa: quo hic magis
quam ceteri inculandus est: maxime cum ea que a reliquis affirmantur: mul-
to magis et absurda uideantur & sibi ipsi contraria. Quidam enim
opinantur preparatis iam in uentre mulierum deformatisque corpori-
bus tunc ad presens creati animas et inserti deformato iam corpori:
hoc uero sentientes preter hoc quod manifestas probationes ex sanctis
scripturis adhibere non possunt. Insuper etiam iniustitiam quodam
modo conditoris accusant: quod non equaliter id est equalis uite con-
uersationes tribuat omnibus omnes utantur: statim enim ut cre-
ata fuerit anima cum nihil utique adhuc in se culpe commiserit in-
seritur interdum si ita acciderit cetero corpori: uel alij debili alij
uero sanis corporibus et firmioribus: & alijs quidem uite tempus
tribuitur: alijs uero breuissimum ita interdum simul ut nate fue-
rint extrahantur ex corpore: & alij quidem ad conuersationem agre-
tem quamdam & barbaram & ubi ex uita nihil humani aut hone-
sti est: & super omnia ubi paternae superstitionis impietas obtinet di-
riguntur. Alij uero ad uiros honestos sobrios humanos ubi et hu-
manarum legum observatio uiget. Interdum etiam ad parentes
religiosos ubi educatio nobis & honesta ubi etiam eruditio rationa-
bilis transmittuntur. Quomodo assertores eorum in talibus diuinam
providentiam recte omnia dispensantem et equali lance moderatam
tamquam boni et iusti dei poterunt assignare? Iam uero illi qui extra du-
ce animas uenire confirmant & simul cum corporali eas semine
seminari. si quidem ut quidam ipsorum affirmare solent non aliud
habent esse animam quam insufflationem spiritus dei illam scilicet
quam initio futuri mundi deus insufflasse dicitur in adam de ipsa
dei esse eam substantia profitentes. quo non et isti uidebuntur quo

modo non et isti uidebuntur quodammodo hoc preter scripture re-
gulam et rationem pietatis asserere quod suba dei est que peccat. In
super etiam quod et penis subdenda sit pro peccato. Sed et illud se quod
per absurdum est incurrere non uident quia necesse est eam simul cu
corpore emori et esse mortalem si simul cum corpore uel seminata uel
formata uel nata est. Tum deinde illi qui una quidem ex nullis substa-
tibus a deo factam dicunt esse animam: idest illam que prima facta est
adam et ex ea iam omni hominum animas existere et secundum corporalem
sine dubio successionem traducem quoque fieri animarum etiam ipsi
quid aliud ostendunt nisi animas esse mortales. Si enim sicut animalia
cetera ex solo semine oriuntur: ita etiam de hominibus sentiamus: ut
cum corpore simul in eodem semine etiam anima diffundatur: quid di-
cimus de his qui infecti adhuc et de uentre aborti sunt et qui non nunquam
etiam antequam uasculorum naturalium receptaculis semina sunt suscepta
deperierunt. In quibus sine dubio inuenietur quod simul etiam ille
que naturalibus seminibus inserte inierant anime extincte sint et cor-
rupte. Siue ergo ex insufflatione dei sunt: siue ab una illa que prima
facta est necessario simul cum corporibus corrumperentur: si eandem
cum corporibus etiam originem sumunt secundum ipsorum rationem. Aut
enim nihil omnino ex rationabili atque immortalis anima participa-
uit illud quod adhuc in uentre corruptum est. & repulsa est illa ratio
que affirmat eam in seminis traduce simul cum corporibus seminata.
Aut si participat necessitas imminet confiteri mortalem esse animam:
quod fides unquam nostra non recipit. Verum tamen quid est quod ex his om-
nibus ostendi uolumus illud profecto quod sicut eos qui unamquamlibet
de his quas supra exposuimus opinionem ueram putant: Non recta
ratione herent eos quis appellat pro eo quod neque ex diuinis scripturis
certi aliquid de his uel manifestum dictum esse uideatur: neque in
predicatione ecclesiastica probatur contineri: ita neque hunc uirum culpa-
ri iustum est differentem quod sibi uisum est: maxime cum illud pri-
cipue seruauerit quod in ecclesia de anime confessione seruare omnibus
modis debet: idest ne diuersas naturas esse diceret animarum: quin
immo et dicentes redarguit et uehementi assertionem conuincit ipse aut
fatur unius substantie omnes esse animas et immortales ac rationa-
biles liberi arbitrij ac uoluntatis: iudicandas quoque esse pro his que in
hac uita gesserunt: esse tamen factas a deo qui uniuersa creauit et credi-
dit: quando autem sint olim simul aut nunc per singulos nascentium
quod periculi est alterum e duobus opinari. Sed aliter respondere possibi-
le est ut omnis penitus culpandi aditus excludatur. Sicut enim de lumi-
naribus celi diuersa singuli et ipsi qui sunt in ecclesia sentiunt: alijs qui

putatur

dem opinantibus esse animantia et rationabilia animantium: alijs
 uero putantibus quod irrationalia sint: immo uero quod non so-
 lum anima sed omni sensu penitus careant: et sola sine spiritu ac sen-
 su corpora: Nemo tamen merito alterum eorum qui ita diuerse senti-
 unt hereticum dixerit: propterea quod non aperte de his traditum est in apo-
 stolica predicatione: ita etiam eos qui de humana anima dubitant:
 et de initio eius uel origine diuersa opinantur non est rectum hereticos
 pronuntiare: maxime cum in reliquis ecclesiasticis doctrine regulis quod
 rectum est et catholicum teneant. Nouissima autem criminatio est me-
 tematomoscos idest transmutationes animarum ad quod sicut in ce-
 teris fecimus ipsius qui accusatur respondebimus uerbis: id primo p-
 necessario comonentes: quia accusatores eius non intelligentes quali-
 ter ab eode ista questione tractatum sit uel quod ratio disputationis
 ita se habeat ut non semper omnia uelut pronuntiare uideantur q-
 dicuntur sed interdum etiam ea que contrario dici possunt dispu-
 tentur: et hanc esse artem disputandi non aduertentes: obijciunt ei
 de hoc dogmate quod quasi in se senserit ea que aduersarius psona
 differuit. denique quod discutiendi hec et non confirmandi dixerit e-
 ipse per ea que post tractatum rei ipsius adiecit ostendit hoc modo di-
 cens. Sed hec quantum ad nos pertinet non sunt dogmata sed discus-
 sionis gratia dicta sunt et obijciuntur. pro eo autem solo dicta sunt
 ne uideatur questio mota non esse discussa. Sed hec in eo loco dixit
 in quo de animalibus animalium requiebat: non de transmutatione
 animarum. De animarum uero transmutatione in vii. libro in eu-
 gelio secundum mattheum ita scribit. Quidam quidem opinati sunt ex
 eo quod dictum est ipse est helias qui uenturus est animam helie e-
 dem fuisse quam iohannis. quod cum dixit ipse fuit helias non ad ali-
 ud sed ad animam referendum putarunt. & ex hoc pene solo sermone
 dogmata introduxerunt metematomoscos idest transmutationis
 animarum quasi etiam ipso hoc iesu confirmante. Sed oportuerit in-
 tueri quod si hoc uerum esset in multis utiq; prophetarum uel euange-
 liorum scriptis simile aliquid inueniri deberet. Tum deinde etiam
 ille sermo qui huic adiungitur ostendit secretiorem querendam & ar-
 chanum sensum in his que dicta sunt requirendum magis q- ea que
 illi secundum littere solius intelligentiam suscepimus cum dicit. q-
 habet aures audiendi audiat. Addendum autem et illud idest quod
 si pro peccatis sedum quod ipi sentiunt transmutatio fiat animarum:
 p- que peccata helie anima transmutata est in iohannem qui ab ip-
 so angelo nasciturus pronuntiatur: a quo et iesus saluator noster. Quo
 modo non ergo non euidentissimum hoc mendacium est ut ille qui

putat

tam perfectus fuit ut nec communem quidem istam mortem gusta-
ret ueniret ad transmutationem animæ que secundum illorum as-
sertionem non potest accidere nisi ex peccatis. Deinde quod hoc expo-
nent quod dictum est ad iohannem. tu helias es: & dicit non sum.
sed ut ostendatur conuenire hoc etiam illi uerbo quod dixit dominus.
Si uultus suscipere. ipse est helias qui uenturus est. hoc quod dixit helias
ipse est referendum est ad spiritum et uirtutem helie. Iohannes enim pro-
cessit in spiritu et uirtute helie conuere corda patrum ad filios. De ipso
eo ex xi. libro de euangelio secundum matheum. Hi quidem qui alieni
sunt a catholica fide transferri animas ex humanis corporibus in corpo-
ra animalium putant secundum differentiam peccatorum. Nos uero
qui hoc nusquam uel scriptum tantum inuenimus in diuina scriptura: di-
cimus quia per multam uite negligentiam non per naturam. Similit-
er autem et qui tales fuerint effecti ex propositi sui negligentia qua erudiri
neglexerint. si eruditioni se atque exercitio dederint rationabiles efficiun-
tur atque prudentes. sicut scriptum est de illis euangelicis canibus qui
manducant de micis que cadunt de mensa dominorum suorum: ex qui-
bus conuersa cananea facta est dei filia. secundum quod dicit ad eam sal-
uator. O filia magna est fides tua. Sicut enim uirtus animi confert uni-
cuique ut sit filius dei: ita malitia mentis et uerborum insania atque im-
prudencia facit unumquemque secundum auctoritatem scripture appellari
canem. Similiter autem intelligendum est etiam de ceterorum animalium
mutorum appellationibus.

De eodem ex tertio decimo libro ex euangelio secundum matheum.

in his

Iohannes helias non anima mihi helie uidetur: uti ne incurramus in
dogma alienum ab ecclesia dei in transmutatione animarum quod nec
ab apostolis traditum est: neque usque in scripturis cautum est. Contra-
rium namque est his quedam sunt ab apostolo: quoniam que uidentur
temporalia sunt. Et ubi est quod hoc omnes scripture confirmant quod
presens seculum finiendum est: Sed ne illud poterit stare quod dictum
est. Celum & terra transibunt. neque illud quod ait apostolus: transibit enim
habitus huius mundi. & illud celi peribunt & ea que secuntur. Si enim
ut aiunt auctores huius dogmatis nemo potest in id initium restituere
quod primo fuit ab initio mundi usque ad finem qua ex causa immuta-
ri uel transferri animam secundo uel tertio opus est uel frequenter.
hoc enim modo reddi delicta uniuscuiusque perhibent et penas lusi in-
diuersa corpora frequentius transmutantur: quod utique superfluo fiet si
finis nullus emendationis occurrat. nec unquam quando non anima trans-
feratur. Et si semper pro delictis animabus ad corpora diuersa redeundum
est: quis unquam mundo dabitur finis: ut impleatur illud quod dictum est

enī cur

celum et terra transibunt. quod et si concedatur uerbi gratia ut sit aliquis sine peccato quem iam non sit necesse reuolui in corpora: per quot tempora putabimus inueniri unam fortasse uix animam que penitus pura sit nec per mutatione corporis indigeat: quod et ipm si credatur: rursum contra rium dogma suum efficitur. Si enim demus paucas quasque animas per singulos ad perfectionem posse restitui ita ut ultra in corpora uenire non indigant: necesse est licet per infinita secula et immensa tempora singulis quibusque animabus restitutis ad perfectionem cessare iam usum corporum: et per hoc finem mundi recipere ac resolui: non tamen ita uidetur sancte scripturę que dixit multitudinem peccantium relinquendam esse in fine seculi: quod ex eo manifestissime indicatur quod in euangelio scriptum est. Verum tamen putas ueniens filius hominis inueniet fidem super terram. Sicut enī in diebus noe ita erit et aduentus filius hominis. Et postq̄ de scripturis multa dixerunt ipse iam suam sententiam hoc modo declarat. Erunt autem his qui tunc erunt uindicta non ex transmutatione animarum: non enim ad peccandum iam locus erit: sed alia genera erunt pene. Transmutatio namque corporum penam non fauet peccatorum ita ut nulla extrinsecus putentur inferri supplicia qn̄ potius est penarum peccatoribus modus: idest pro his que in hoc mundo gesserunt penam recipient deditorum. Manifestum est tamen quod iste singule rationes his qui possunt rei consequentiam diligenter aduertere contrarie sunt huic dogmati quo phibentur anime transmutari. Quod si auctores gentiliū sequi uolunt qui opinionem istam ex principiorum suorum consequentia prosecuti sunt dicentes. Cum hec fiat sine dubio nunq̄ mundum istum posse finire. Consequens est eos qui hoc sciunt scripture mē non credere: que manifestissime pronuntiat finem mundi futurum. & exquirere in ipis scripturis expositiones siue assertiones ineptas et inconsequentes ex quibus nullo genere ostendi pot quod secundum scripturas nras nunq̄ seculi finis futurus sit.

Deadem re ex libro prouerbiorū salomonis.

Videtur autem mihi et illa assertio que transformari animas de corporibus in alia corpora asseuerat puenisse etiam in aliquos eorum qui xpo credere uidentur ex quibusdam sancte scripturę occasionibus non intelligentes quō intelligi debeant que scripta sunt. Non enī aduertunt quō homo efficiatur aut puluis aut equus aut mulus: et putauerunt transmutari humanam animam in pecudum corpora: ut estimarent quod aliquando serpentis suscipit corpus uel uiperę aliquando equi uel reliquorum animalium lam̄ ergo consequens est et hoc illos dicere quod diabolus qui leo in scriptis dicitur corpore leonis utatur aut draconis carnibus cum draco nominatur: ita erit et secundum illos transmutatio ista animarum per

ueniat et in naturam demonum ut sit aliquando uel leo uel draco ani-
mam habens diaboli. Et paulo post. Sed superflue omnes iste adinuentio-
nes. manifestum est enim quod una pena tam demonum nature q̄ hu-
mano generi peccatorum a domino prefinita sit illa quam dominus ipse
sua sententia designauit dicens. Ite in ignem eternum quem p̄parauit de-
us diabolo et angelis eius. ostendensq; eadem species penarum peccatorib;
omnibus et diabolo atq; eius angelis preparata sit licet in eadem pena di-
uersa sit quantitas pene. Alius enim grauius ac uementius cruci-
atur pro magnitudine peccatorum. alius aut remissiuis. quoz leuiores
peccata sunt;

Tractatus Ruffini presbiteri.

In his que in superiore libro scdm apologeticum sancti mar-
tyris pamphili quem pro origine greco sermone edidit. prout
potuimus ubi res poposuit latino sermone digessimus. Illud te
desideriorum uir machari ammonitū uolo. ut scias hanc qui-
dem fidei regulam quam de libris eius supra exposuimus esse. que etiam
amplectenda sit et tenenda. In omnibus enim his catholicum inesse sensū
evidenter probatur. Inueniri tamen in eius libris quedam ab his non
solum diuersa. sed non nunq; etiam contraria. Et ea que ueritatis regula
non admittit agnosce. que nos quoq; non recipimus nec probamus. Sed
hoc unde acciderit opinionem que ad nos usq; peruenit ne ate quidē uel
ab his qui uel quod uerum est scire cupiunt celari uolo. si qui tamē sūt
qui audientes id quod uerum est et quod ipa ratio indicet acquiescant.
& non obrectandi studio quiduis maluit uerum esse q̄ id quod eis
obrectandi materiam perimat. dubitari non puto quod hoc nullo ge-
nere fieri potuit. ut uir tam eruditus tam prudens certe quod indulge-
re etiam accusatores eius possunt. Vir qui neq; stultus neq; insanus fue-
rit ipse sibi contraria repugnantia sententijs suis scriberet. Aut etiam si
ullo genere concedamus hoc accidere potuisse fortassis etiam dicet ali-
quis quia ea que in prima etate cum scripsit potest fieri ut obliuisceretur
in etate ueigenti et aliter q̄ aliquando senserat post proferret. quid faci-
emus quod interdum in eis locis atq; ut ita dixerim in consequenti pene
capite sententia contrarij sensus inuenitur inserta. Numquid in eodem
opere eiusdem libri interdum ut diximus statim in consequenti capitulo ob-
litus sui esse potuit. Verbi causa. ut qui supius dixerat nusq; inueniri in
omni scriptura ubi spiritus sanctus factus uel creatus esse diceretur. int̄
ceteras creaturas rursus diceret factum ēē spiritum sanctum. & iterū. qui
patrem et filium unius substantie et creatum poterat dicere eum. quoni-
am paulo ante de ipa natura dei patris pronuntiauerat naturam. uel de re-
surrectione carnis qui tam euidenter pronuntiauit naturam carnis in

celum ascendisse cum uerbo dei atq; inibi celestibus apparuisse uirtutibus
nouum et admirandum eis sui uisum prebentem possibile erat ut hac
iterum diceret non esse saluandam. Quia ergo incidere in eum quidem
poterant qui uel mente motus uel cerebro esset insanus. Quid sit in cau-
sa q̄ breuiter possum edocebo. q̄ta sit hereticorum temeritas et q̄ nihil his san-
cti nihil pensi sit: facile intelligi datur ex his que frequenter et ausi sunt
et conuicti. Nam sicut patri ipsorum diabolo ab initio falsare uerba dei at
q; inflectere ab ordine suo et sui ueneni interficere uirtus studium fuit:
ita et in istis successoribus suis hanc sue artis hereditatem reliquit. De-
niq; cum dixisset deus ad adam Ex omni ligno paradisi manducabis.
Ille cum uellet etiam decipere libertatem dei omnia edere permittente:
una tñ modo interiecta syllaba in quantas coartauit angustias. Aut ei
quid est quod dixit ut ex omni ligno paradisi manducetis. de ligno aut
scē boni et mali ne comedetis. quo scilicet per hoc graue dei preceptum
esse apud hominem conquerens preuicationem precepti facilius per-
suaderet. hec exempla patris sui atq; hanc artem magistri sui secuti he-
retici quoscunq; ueterum nobilium tractatorum inueniunt de his q̄
ad glām dei pertinent plene et fideliter disputasse ita ut ex lectione ipso-
rum proficere unusquisq; fidelium possit et instrui. Non pepercerunt scrip-
tis eorum dogmatum suorum uenenatum uirtus infundere siue in-
polando que dixerant siue que non dixerant inferendo quo facilius
uidelicet sub nomine doctissimi cuiusq; et nobilis inter scriptores ec-
clesiasticos uiri heresis sue astrueretur assertio ex eo quod ita sensisse
etiam aliqui de claris uiris et catholicis uiderentur. & horum manife-
stissimas inter grecos scriptores ecclesiasticos probationes tenemus. Et q̄
uis q̄ plurimi sint ex ueteribus in quorum libris huiusmodi deprehenda-
tur adulterium: paucorum tantū sufficit adhibere testimonia ex quibus
facilius quid etiam ex origenis libris acciderit agnoscatur. Clemens a-
postolorum discipulus qui romane ecclie post aplos et epus et martyr
fuit libros edidit qui appellantur anagorismos idest recognitio qui-
bus cum ex persona petri apli doctrina quasi uere aplica in q̄ pluri-
mis exponatur: in aliquibus ita eunomij dogma scribitur: ut nihil a-
liud q̄ ipse eunomius disputare credatur filium dei creatum de nul-
lis extantibus asseruerant. Tunc deinde etiam illud adulterij inserit
genus ut naturam diaboli ceterorumq; demonum non ppositi uolū-
tatisq; malitia: sed excepta ac separata creature produxerit qualitas:
qui utiq; in ceteris omnem rationalem creaturam docuit liberi arbi-
trij facultate donatam. Sunt etiam alia non nulla libris ipsius ins-
ta que ecclesiastica regula omnino non recipit. Quid queso de his senti-
endum est quod apostolicus uir immo pene aplūs cuiusq; aplūs testimo-

num dedit dicens Cum clemente & ceteris adiutoribus meis quorum
nomina sunt in libro uite. scribebat hoc quod libris uite contrarium
est. An id potius credendum est quod supra diximus quod peruersi
homines ad assertionem dogmatum suorum sub uirorum sanctorum nomine
tanquam facilius credenda interseruerunt ea que illi nec sensisse nec scri-
psisse credendi sunt. Clementis quoque alius alexandrinus presbiter et
magister ecclesie illius in omnibus pene libris suis trinitatis gloriam atque
unitatem unam eandemque designat. & interdum unam eandem qui
inuenimus aliqua in libris eius capitula in quibus filium dei creaturam
dicit: numquid credibile est de tanto uiro tam in omnibus catholico tam
erudito ut uel sibi contraria senserit: uel ea que de deo non dicam cre-
dere sed audire quidem impium est scripta reliqueret. Dionysius quoque
alexandrinus episcopus eruditissimus assertor ecclesie fidei cum in quibus plu-
rimis in tantum unitatem atque equalitatem trinitatis defendat ut
imperitiis quibusque etiam secundum sabellium sensisse uidea-
tur. In his tamen libris ipsius quos aduersum sabellij heresim scribit ta-
lia inueniuntur inserta ut frequenter arriani auctoritate ipsius se
defendere conetur. propter quod et sanctus episcopus anastasius compul-
sus est apologeticum pro libris ipsius scribere pro eo quod certus erat non
illum diuersa potuisse sentire: & sibi ipsi contraria scribere: sed quod in-
serta a maliuolis nosset. Et hoc quidem nos ducit rei ipsius consequen-
tia de sanctis uiris et ecclesie doctoribus sensimus quo scilicet non pute-
mus eos sanctos qui rectam et ecclesiasticam fidem in quibus plurimis astru-
erunt in aliquibus semetipsis aduersa sensisse de origine uero in quo
similiter ut in his quos supra diximus quedam diuersitas inuenitur
istud non sufficiat sentire quod de preiudicatis iam catholicis sentitur
uel intelligitur uiris. Nec similis cause sufficeret excusatio: nisi et ipsius
hoc conquerentis et deplorantis scriptis ac uocibus probaremus. Quid enim
ipse dum adhuc esset in carne uiuens sentiens et uidentis que passus sit de li-
brorum suorum et sermonum corruptionibus uel adulterinis editionibus ex
ipsius epistola quam scribit ad quosdam caros suos alexandriam euidenter docet.
Et per hoc que sit causa quod in eius scriptis quedam contraria sibi inueni-
antur agnosces de adulteratione uel corruptione librorum suorum ex libro
epistolarum origenis quarto: Ipse scribit ad quosdam caros suos alexandi-
am. Quidam eorum qui libenter habent criminari proximos suos ascri-
bunt nobis et doctrine nostre crimen blasphemie quod a nobis nunquam au-
dierunt de quo ipsi uiderint uolentes obseruare mandatum istud
quod dixit: quia maledicti regnum dei non possidebunt: dicentes me
patrem malitie & perditionis et eorum qui de regno dei eijciuntur:
id est diabolum me dicere esse saluandum: quod ne aliquis mente

motus & manifeste insaniens dicere potest. Sed nihil mirum mihi
videtur si adulteretur doctrina mea ab inimicis. & tali adulterio cor-
rupta est eplā pauli. Quidam enim sub nomine pauli falsam eplā
conscripterunt ut conturbarent thessalonicenses quasi instaret dies do-
mini et seducerent eos. propter hanc ergo eplā in secunda eplā quam
ad thessalonicenses scribit hec dixit. Rogamus aut uos fratres per aduen-
tum domini nri iesu xpi et nostre congregationis in ipsum ut nō cito
moueamini a sensu urō neq; terreamini neq; per spm neq; per uer-
bum neq; per eplā tanq; per nos missam quasi instet dies dñi. Ne-
mo uos seducat ullo modo. Talia ergo quedam uideo etiam uobis ac-
cidere. Nam quidam auctor heresis cum sub presentia multorum
habita inter nos fuisset disputatio et descripta accipiens ab his qui de-
scripserant codicem que uoluit addidit et que noluit abstulit et que
ei uisum est pmutauit et circumfert tanq; ex nomine nro insultans et
ostendens ea que ipse conscribit: pro quibus indignantes fratres qui in
palestina sunt miserunt ad me athenas hominem qui acciperet a me
ipso autentica exemplaria quod ne relectum quidem uel recensitum
a me antea fuerat: sed ita neglectum iacebat ut uix inueniri potue-
rit. misi tamen. & sub deo teste loquor qm cum conuenissem illum
ipm qui adulterauerat librum: quare hoc fecisset uelut satisfaciens
mihi respondit: quoniam magis uolui ornare disputationem atq;
purgare ipam. Videte quali purgatione disputationem nrām purga-
uit: tali nempe quali purgatione marcion purgauit euangelia uel
apostolum uel quasi successor eius post ipm appelles. Nam sicut illi
subuertunt scripturarum ueritatem: sic et iste sublati que uere di-
cta sunt ob nri criminationem inseruit que falsa sunt. Sed licet ho-
mines heretici et impij sint qui hoc facere ausi sunt: tamen habebit
& illi iudicem deum qui talibus aduersum nos criminationibus
accommodant fidem. fecerunt hoc et alij non nulli conturbare uo-
lentes ecclesias. deniq; in epheso me cum uidisset quidam hereticus
et congregari noluisset neq; omnino os suum aperuisset apud me:
sed nescio qua de causa id facere deuitasset. postea ex nomine meo &
suo conscripsit qualem uoluit disputationem: & misit ad discipu-
los suos: ut ego quidem cognoui ad eos qui romē erant puenisse. Sed
non dubito qd et ad alios qui per diuersa loca sunt. insultabant aut
& apud antiochiam priusq; ego illuc uenirem: ita ut et ad q; plurios
nrōrum perueniret ipsa disputatio quam portabat. Sed ubi affui
& multis pntibus argui. cumq; iam sine ullo pudore ptenderet
impudenter asserere falsitatem poposci ut librum deferretur in
medium: stilus meus agnosceretur a fratribus qui utiq; agnosceret

que soleo disputare uel quali soleo uti doctrina. quiq; cum ausus n
esset proferre librum conuictus ab omnibus et computatus est falsi-
tatis. & ita persuasum est fratribus ne autem criminationibus pberet.
Siquis ergo uult credere mihi in conspectu dei loquenti etiam de his
que in epistola mea conficta sunt et inserta credat. Sin aut quis non
credat sed uult de me male loqui mihi quidem nihil damni confert.
erit autem ipse falsus testis apud deum aduersus proximum suum
falsum testimonium uel dicens uel dicentibus credens. Hec ipse ad
huc superstes conqueritur que scilicet per se metipsum deprehendere
potuit adulterata esse in libris suis atq; falsata meminimus. Sane
etiam in alia eius capitula similem nos de librorum suorum falsitate
legisse querimoniam cuius eplę exemplar in presenti non habeo.
ut etiam ipsius testimonium his pro fide ueritatis adiungerem. S;
sufficere arbitror ad satisfaciendum his qui non contentionis stu-
dio sed amore ueritatis audiunt que dicuntur. Nam quod in uete-
ribus sanctis ac preiudicatis catholicis uiris quorum superius fecimus
mentionem solo argumento ex rerum consequentia ac recti tenore
presumptio ostenditur ac probatur quod si quid in libris eorum
contra ecclesiasticam fidem inuenitur id insertum ab hereticis potius
q; ab ipsis scriptum putetur. hoc in origene non argumento solo simili
ut in illis sed testimonio querimoniarum suarum ex suis scriptis pla-
to. Absurdum non puto si credatur ne uelut stultus aliquis aut insans
contraria sibi scripsisse uideatur. De hereticorum uero temeritate quia
credi istud scelus facile possit illa res maxime credulitatis prestat exem-
plum quod abstinere impias manus ne a sacris sancti quidem euange-
lium uocibus potuerunt qualiter corrodere qualiter in omnibus
maculauerint uel addendo impia uel auferendo que pia sunt. Si q;
plenius scire uult ex his libris tertuliani quos aduersus merthionem
scripsit plenissime recognoscat. Quid ergo iam erit magnum si orige-
nis scripta temerauerunt hi qui saluatoris nostri dei uerba ausi sunt
temerare nec sane diuersitas dogmatum alicui assertionis nostre de-
neget fidem quod alterius hereses fuerint illi qui euangelia depraua-
runt ad alteram heresim uero respiciant ista que dicimus origenis
libris inserta cognoscat qui de his dubitat quod sicut in omnibus san-
ctus est spiritus dei sicut aplūs dicit qui spiritus ppharum pphetis
subiectus est qui et iterum ait quod omnes unum spiritum pota-
uimus. ita et hereticus unus est diaboli spiritus qui eos eandem ac
similem semper maliciam docet. Verum ne tibi forte minus ad cre-
dendum uideantur idonea ea que ex libris grecorum scriptorum
exempla protulimus quod grecus scriptor sit pro quo satisfacere ui-

demur. tamen quoniam in latinam linguam sermo deuolutus est
& satisfieri etiam latinis hominibus pro his ex quibus calumniosis
interpretationibus uulnerantur magnopere poposciti non pige-
bit etiam latinis scriptoribus talia quaedam accidisse monstrare et
calumnias immensas ex adulteratione librorum suorum sanctis &
probatissimis uitis esse comotas. & nequid aperte credulitati desit res
ad hec que sunt memorie nre retexam quo testimonij ueritas nemi-
nem lateat. Hilarius pictauiensis epus confessor fidei catholice fuit.
Hic cum ad emendationem eorum qui riminensi perfidie subscri-
pserant libellum instructionis plenissime conscripisset: cumq; libel-
lus ille in manus inimicorum et maluulorum ut quidam dicebant corru-
pto notario. alij uero alia occasione narrabant. quid interest tunc cu-
in manus inimicorum ignorante uenisset: ita ab his corruptus est illo
sancto uiro nihil penitus sentiente: ut postea cum ad consilium eorum
secundum ea que se in libello ipsius nouerant corrupisse hereticum
cum inimici arguere cepissent & ipse libelli sui fidem pro sui defen-
sione flagitaret de domo sua prolatus est libellus et talis inuentus
est que ipse non agnosceret: faceret tamen cum excoicatum de consi-
lij conuentione discedere. verum quia uiuenti et adhuc in corpore
posito res quis scelerata et inaudita contigit. at doli cogniti factio de-
prehenso scelerum machina potuit emendari. adhibita curatio est as-
sertionibus satisfactionibus et omnibus his que uiuentes pro se facere
possunt: nam mortui pati nihil refutant. Sancti cypriani marty-
ris solet omne eplarum corpus in uno codice scribi. huic corpori here-
tici quidam qui in spum sanctum blasphemant tertulliani libelli
de trinitate reprehensibiliter quantum ad ueritatem fidei perti-
net scriptum inferentes et q plurimos codices de talibus exemplariis
conscribentes per totam constantinopolim urbem maximam dis-
trahi precio uiliore fecerunt: ut exiguitate precij illecti homines et
ignotos et latentes dolos facilius compararent quo per hoc inueniret
heretici perfidie sue fidem tantu uiri aucte conquirere. Accidit tamen
ut recenti adhuc facto quidam ex martyris fratribus catholicis inuerti
admissi sceleris comenta retergerent et ex parte aliqua si quos possent
ab erroris huius laqueis reuocarent: q plurimis tamen in illis partibus
sanctum martyrem cyprianum huius fidei que a tertulliano non
recte scripta est fuisse persuasum est. Adijciam ad hec unius facti talis
exemplum quod memorie quidem recentioris est. comisse aut ne-
quie antiquum satis: & quod omnes ueterum fabulas uincat. Da-
masius epus cum de recipiendis appollinarianis deliberatio haberet
editionem ecclesiastice fidei idest editione si ecclesie iungi uelint subscri-

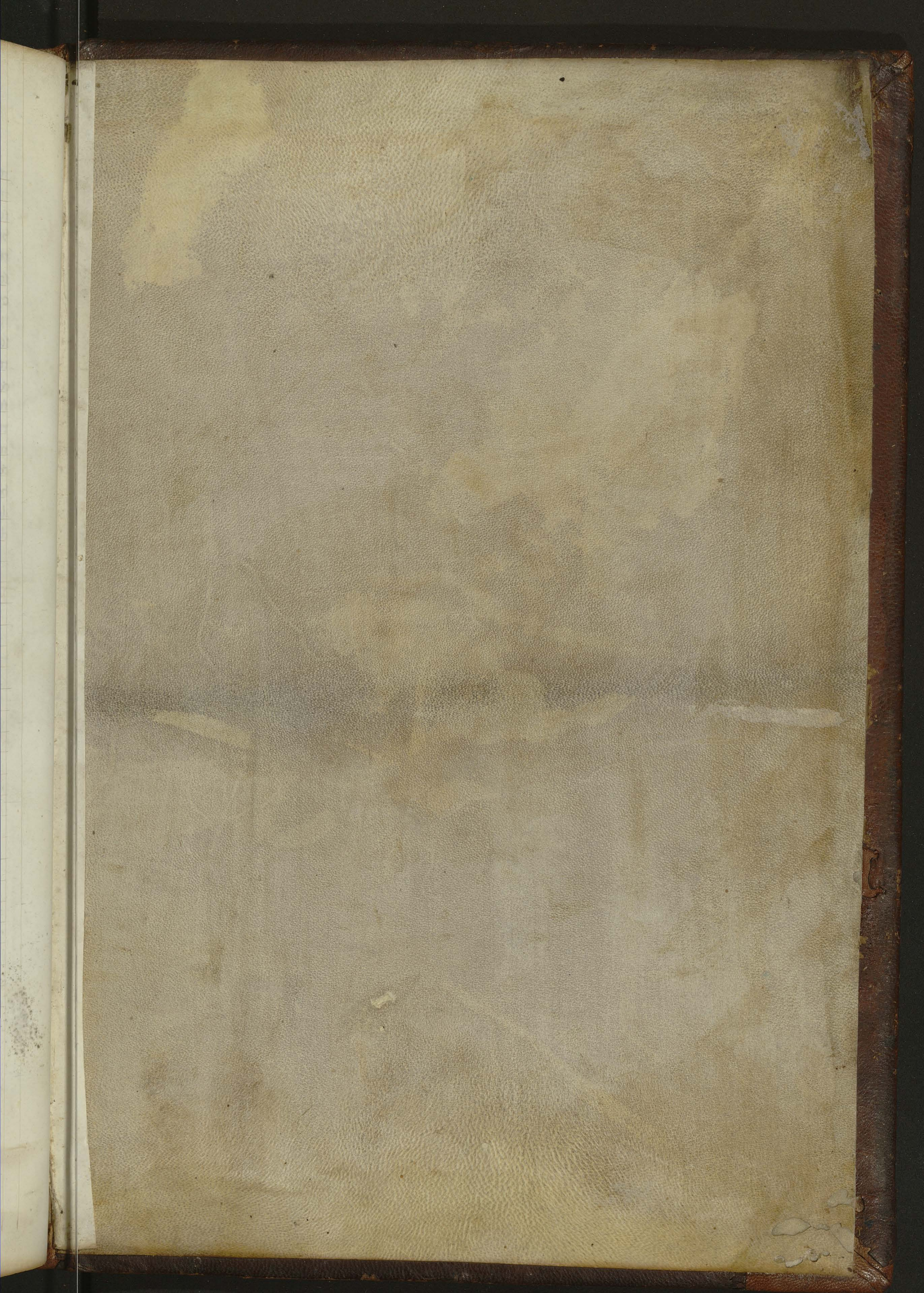
valeret

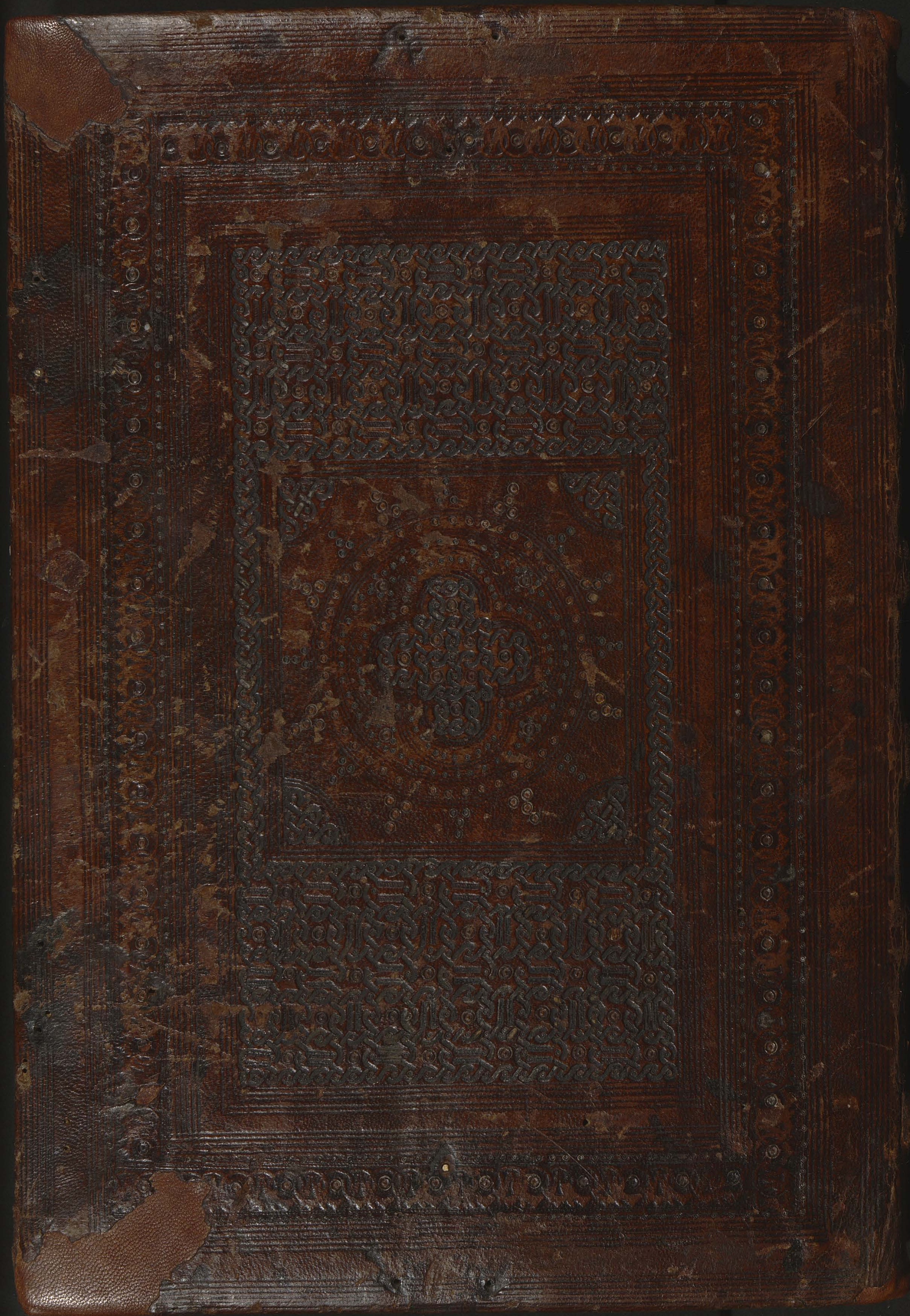
fratri

bere deberent: Conscribendam mandauit amico cuius presbitero uiro discretissimo qui hoc illi ex more negotium procurabat. Necessarium uisum est dicanti in ipsa editione de incarnatione domini hominem dominicum dici. Offensi sunt in hoc sermone appollinariste nouitatem sermonis inculcare ceperunt: adesse sibi cepit qui dictauerat: & ex auctoritate uetrum scriptorum et catholicorum uirorum nixus est confutare eos qui impugnabant. decidit ut uni ex ipsis qui nouitatem sermonis causabantur ostenderet in libro athanasij epi scriptum esse sermonem de quo questio habebatur quasi suus iam ille cui probatum hoc fuerat rogauit dari sibi codicem quo et alijs ignorantibus et contra dicentibus satisficeret. Accepto codice inauditu excogitauit adulterationis genus: locum ipsum in quo sermo iste erat scriptus rasit: & uetus sermonem rursus rescripsit quem raserat. Codex redditus simpliciter receptus est. mouetur iterum pro eodem questio ad probationem codex profertur: Inuenitur sermo de quo erat questio ex litura in codice positus fidelis profertur tale codicem derogatur: eo quod lra illa corruptionis ac falsitatis uideretur indeum. Sed quoniam ut iterum eadem dicam uiuenti hec facta sunt ac uigenti continuo egit omnia ut fraus commissi sceleris nudaretur: et nequitie macula non innocenti uiro qui nihil tale gesserat adhereret: sed in auctorem facti atque in uberiores eius infamiam redundaret. Si ergo et origenes talia ab hereticis & maliuolis se esse peccatum in epla sua propria uoce conqueritur et multis alijs catholicis uiris tam uiuis quam defunctis eadem acciderint: similesque fraudes scriptur eorum probantur illate. Que tandem animis obstrictio est in equali casu non equali uti uenia? Sed ex hisdem accidentibus alijs excusationis reuerentiam alijs infamiam criminationis intendere quoniam potius aperienda est hoc in loco latens ueritas. Non enim possibile est tam iniquo iudicio uti quem hominum ut de causa equali non equaliter sentiat: sed quod auctores obrectatorum eius hi sunt qui uel in ecclesia disputare latius solent uel etiam libros scribere qui totum de origine uel locuntur uel scribunt. Ne ergo plures ipsorum furta cognoscant: qui utique si ingrati in magistrum non essent nequaquam eris si uidentur simplices quosque ab eius lectione deterrent. Denique quidam ex ipsis qui se uel euangelicandi necessitatem per omnes gentes et per omnes linguas habere putat de origine male loquendi sex milia librorum eius se legisse quam plurima fratrum multitudine audiente confessus est. qui si utique ut ipse dicere solet pro cognoscendis malis eis legebat sufficere poterant decem libri ad cognoscendum aut uiginti certe aut quam plurimi: sex milia aut libros legit non iam uelle cognosce

re: sed totam pene uitam suam disciplinis eius ac studiis dedere. Quo
modo ergo merito iste audiendus est cum eos culpat qui instructionis
sue causa per pauca eius salua fidei regula atq; integra pietate legunt.
Sufficere hec credimus ad ostendendum qualiter de origenis libris sc
tiendum sit. Et puto quod omnis qui non contentionis sed ueritatis
studium gerit facile his tam euidentibus assertionibus acquiescat.
Quod si quis in contentione sua permanet nos talem consuetudine
non habemus. Definitum enim est apud nos si quando eum legimus
secundum sancti apostoli comonitionem tenere que bona sunt. Siquid au
tem inuentum fuerit in his quod in fide catholica non consonat: hoc
& ab hereticis suspicamus insertum & tam ab illius sensu q̄ a nostra
fide dicimus alienum. In quo etiam si fallimur nihil ut opinor pe
riculi huiusmodi erroris incurrimus. nam & ipsi deo iuvante per
manemus illesi uitando ea que suspecta habemus et improbamus.
& accusatores fratrum non inueniemur apud deum: quia diaboli pp̄u
hoc opus esse dicitur accusandi fratres. Vnde et diabolus a criminan
do nomen accepit. simul et maledicorum sententiam que a regno
dei separat eos qui tales sunt declinamus;

Tractatus Rufini presbyteri pro origine explicit feliciter

1404

The image shows the front cover of an antique book. The binding is made of dark brown leather, which is heavily worn, cracked, and discolored. A large, irregular piece of the leather is missing from the top left corner. The cover is decorated with blind-tooled patterns, including a central rectangular panel with a grid of small circles and a border of repeating geometric motifs. A small, light-colored, octagonal label with the number '1404' is pasted in the center. The book is set against a dark background.